

Rocznik Statystyczny Województwa Podlaskiego

URZĄD STATYSTYCZNY
W BIAŁYMSTOKU
STATISTICAL OFFICE
IN BIAŁYSTOK

Statistical Yearbook Podlaskie Voivodship

2017

**ZESPÓŁ REDAKCYJNY
URZĘDU STATYSTYCZNEGO W BIAŁYMSTOKU**

**EDITORIAL BOARD
OF STATISTICAL OFFICE IN BIAŁYSTOK**

PRZEWODNICZĄCY *PRESIDENT*

Ewa Kamińska-Gawryluk

REDAKTOR GŁÓWNY *EDITOR-IN-CHIEF*

Anna Szeszko

CZŁONKOWIE *MEMBERS*

Anna Bachanek-Komarowska, Krystyna Falkowska, Wiesława Kamińska,
Agata Kawalko, Joanna Mojsa, Anna Rogalewska, Dorota Wyszowska

Opracowanie publikacji *Preparation of publication*

Zespół pracowników
Urzędu Statystycznego w Białymstoku *Workers
of Statistical Office in Białystok*

**Przy publikowaniu danych US
prosimy o podanie źródła**

***When publishing SO data
please indicate source***

**Publikacja dostępna również
w formie książki oraz CD**

***Publication available also
in the form of a book and on CD***

PRZEDMOWA

Urząd Statystyczny w Białymstoku przekazuje Państwu osiemnastą edycję Rocznika Statystycznego Województwa Podlaskiego. Publikacja zawiera bogaty zestaw informacji charakteryzujących poziom życia społeczeństwa oraz stan gospodarki regionu. Zamieszczono w niej również tablicę prezentującą województwo na tle kraju. Dane w przekrojach terytorialnych znajdują się w odrębnym opracowaniu zatytułowanym „Województwo Podlaskie 2017 – podregiony, powiaty, gminy”. Rocznik przedstawia statystyczny obraz Podlasia w 2016 r., jednakże mając na uwadze przydatność zamieszczonych informacji do porównań dynamicznych, szereg danych zaprezentowano w odniesieniu do lat 2000, 2005, 2010 oraz 2012–2015.

W porównaniu z poprzednim wydaniem treść Rocznika została uzupełniona o informacje dotyczące wspierania rodzin, w tym na temat świadczeń z programu „Rodzina 500+”.

Oddając w Państwa ręce Rocznik Statystyczny Województwa Podlaskiego 2017, mam nadzieję, że będzie on źródłem przydatnych informacji o regionie. Jednocześnie pragnę podziękować wszystkim osobom i instytucjom za przekazywanie danych oraz zgłaszanie uwag i wniosków, które przyczyniają się do kształtowania i doskonalenia treści jego kolejnych edycji.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego w Białymstoku

Ewa Kamińska-Gawryluk

Białystok, grudzień 2017 r.

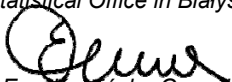
PREFACE

Statistical Office in Białystok is pleased to present the eighteenth edition of the Statistical Yearbook of Podlaskie Voivodship. The publication contains a wide set of information characterizing the living standard of population and the condition of the region economy. There is also included the table presenting the voivodship against the background of the country. Data in the territorial division are published in a separate publication entitled "Podlaskie Voivodship 2017 – Subregions, Powiats, Gminas". The Yearbook is a statistical representation of Podlasie in 2016, however, taking into account the usefulness of the information for the dynamic comparisons, some data were presented in relation to the years 2000, 2005, 2010 as well as 2012–2015.

Compared with the previous edition of the Yearbook, its contents have been enriched with the information on the family support, including benefits from "Family 500+" programme.

Presenting the Statistical Yearbook of Podlaskie Voivodship 2017, I hope it will be the source of useful information about the region. At the same time, I would like to thank all individuals and institutions for providing information and suggestions that contribute to improving and enriching contents of subsequent editions of this publication.

Director
Statistical Office in Białystok

Ewa Kamińska-Gawryluk

Białystok, December 2017

SPIS RZECZY

Przedmowa
Spis tablic
Spis map i wykresów
Objaśnienia znaków umownych. Skróty
Uwagi ogólne

TABLICE PRZEGLĄDOWE

I. Województwo na tle kraju w 2016 r.
II. Ważniejsze dane o województwie (2000, 2005, 2010, 2012–2016)

DZIAŁY

I. Geografia
II. Stan i ochrona środowiska
III. Podział administracyjny i samorząd terytorialny
IV. Bezpieczeństwo publiczne. Wymiar sprawiedliwości
V. Ludność
VI. Rynek pracy
VII. Wynagrodzenia. Świadczenia z ubezpieczeń społecznych
VIII. Budżety gospodarstw domowych
IX. Infrastruktura komunalna. Mieszkania
X. Edukacja i wychowanie
XI. Ochrona zdrowia i pomoc społeczna
XII. Kultura. Turystyka. Sport
XIII. Nauka i technika. Społeczeństwo informacyjne
XIV. Ceny
XV. Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo
XVI. Przemysł i budownictwo
XVII. Transport. Telekomunikacja
XVIII. Handel i gastronomia
XIX. Finanse przedsiębiorstw
XX. Finanse publiczne
XXI. Inwestycje. Środki trwałe
XXII. Rachunki regionalne
XXIII. Podmioty gospodarki narodowej

CONTENTS

	Strona Page
Preface	3–4
List of tables	6–18
List of maps and graphs	19
Symbols. Abbreviations	20–21
General notes	22–27
REVIEW TABLES	
<i>Voivodship against the background of the country in 2016</i>	28–33
<i>Major data on the voivodship (2000, 2005, 2010, 2012–2016)</i>	34–53
CHAPTERS	
<i>Geography</i>	54–57
<i>Environmental protection</i>	58–77
<i>Administrative division and local government</i>	78–82
<i>Public safety. Justice</i>	83–92
<i>Population</i>	93–119
<i>Labour market</i>	120–153
<i>Wages and salaries. Social security benefits</i>	154–164
<i>Household budgets</i>	165–172
<i>Municipal infrastructure. Dwellings</i>	173–186
<i>Education</i>	187–216
<i>Health care and social welfare</i>	217–234
<i>Culture. Tourism. Sport</i>	235–250
<i>Science and technology. Information society</i>	251–265
<i>Prices</i>	266–269
<i>Agriculture, hunting and forestry</i>	270–298
<i>Industry and construction</i>	299–310
<i>Transport. Telecommunications</i>	311–317
<i>Trade and catering</i>	318–322
<i>Finances of enterprises</i>	323–335
<i>Public finance</i>	336–343
<i>Investments. Fixed assets</i>	344–351
<i>Regional accounts</i>	352–356
<i>Entities of the national economy</i>	357–365

SPIS TABLIC

LIST OF TABLES

Tablica Table	Strona Page
------------------	----------------

DZIAŁ I. GEOGRAFIA

Położenie geograficzne
Powierzchnia i granice w 2017 r.
Układ pionowy powierzchni
Temperatury powietrza (1971–2016)
Opady atmosferyczne, prędkość wiatru, uśonecznienie i zachmurzenie (1971–2016)
Większe rzeki
Większe i głębsze jeziora

CHAPTER I. GEOGRAPHY

<i>Geographic location</i>	1	54
<i>Area and borders in 2017</i>	2	54
<i>Elevations</i>	3	55
<i>Air temperatures (1971–2016)</i>	4	55
<i>Atmospheric precipitation, wind velocity, insolation and cloudiness (1971–2016)</i>	5	55
<i>Principal rivers</i>	6	56
<i>Larger and deeper lakes</i>	7	57

DZIAŁ II. STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA

Uwagi ogólne
Stan geodezyjny, kierunki i zmiany w wykorzystaniu powierzchni województwa (2005, 2010, 2017)
Grunty rolne wyłączone na cele nierolnicze i leśne na cele nieleśne (2005, 2010, 2015, 2016)
Grunty zdewastowane i zdegradowane wymagające rekultywacji i zagospodarowania oraz grunty zrekultywowane i zagospodarowane (2005, 2010, 2015, 2016)
Pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności (2005, 2010, 2015, 2016)
Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności (2005, 2010, 2015, 2016)
Powierzchnia i pobór wody do nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz napełniania stawów rybnych (2005, 2010, 2015, 2016)
Ścieki przemysłowe i komunalne odprowadzone do wód lub do ziemi (2005, 2010, 2015, 2016)
Zakłady odprowadzające ścieki według miejsca odprowadzania oraz wyposażenia w oczyszczalnie ścieków (2005, 2010, 2015, 2016)
Oczyszczalnie ścieków (2005, 2010, 2015, 2016)
Emisja i redukcja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza (2005, 2010, 2015, 2016)
Urządzenia do redukcji zanieczyszczeń powietrza w zakładach szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza (2005, 2010, 2015, 2016)
Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona (2005, 2010, 2015, 2016)
Parki narodowe (2005, 2010, 2015, 2016)
Rezerwy przyrody (2005, 2010, 2015, 2016) ...
Parki krajobrazowe (2005, 2010, 2015, 2016)
Pomniki przyrody (2005, 2010, 2015, 2016)
Odpady wytworzone i dotychczas składowane (nagromadzone) oraz tereny ich składowania [2005, 2010, 2015, 2016]
Odpady według rodzajów w 2016 r.
Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej (ceny bieżące) [2005, 2010, 2015, 2016]
Efekty rzeczowe uzyskane w wyniku przekazania do użytku inwestycji ochrony środowiska i gospodarki wodnej (2005, 2010, 2015, 2016)

CHAPTER II. ENVIRONMENTAL PROTECTION

<i>General notes</i>	x	58
<i>Geodesic status, directions and changes of voivodship land use (2005, 2010, 2017)</i>	1 (8)	65
<i>Agricultural land designated for non-agricultural purposes and forest land designated for non-forest purposes (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	2 (9)	66
<i>Devastated and degraded land requiring reclamation and management as well as reclaimed and managed land (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	3 (10)	66
<i>Water withdrawal for needs of the national economy and population (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	4 (11)	67
<i>Water consumption for needs of the national economy and population (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	5 (12)	67
<i>Area and water withdrawal for irrigation in agriculture and forestry as well as water for filling fish ponds (2005, 2010, 2015, 2016) ...</i>	6 (13)	68
<i>Industrial and municipal wastewater discharged into waters or into the ground (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	7 (14)	68
<i>Plants discharging wastewater by place of discharge and wastewater treatment plants possessed (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	8 (15)	69
<i>Wastewater treatment plants (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	9 (16)	69
<i>Emission and reduction of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	10 (17)	70
<i>Air pollution reduction systems in plants of significant nuisance to air quality (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	11 (18)	70
<i>Area of special nature value under legal protection (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	12 (19)	71
<i>National parks (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	13 (20)	72
<i>Nature reserves (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	14 (21)	72
<i>Landscape parks (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	15 (22)	73
<i>Monuments of nature (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	16 (23)	73
<i>Waste generated and landfilled up to now (accumulated) as well as its waste landfill areas [2005, 2010, 2015, 2016]</i>	17 (24)	73
<i>Waste by type in 2016</i>	18 (25)	74
<i>Outlays on fixed assets on environmental protection and water management (current prices) [2005, 2010, 2015, 2016]</i>	19 (26)	74
<i>Tangible effects of investments in environmental protection and water management (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	20 (27)	75

	Tablica Table	Strona Page
Kierunki finansowania z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (2005, 2010, 2015, 2016)	<i>Financing directions of the Voivodship Environmental Protection and Water Management Fund (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	21 (28) 77
Wpływy z opłat i kar na fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej (2005, 2010, 2015, 2016)	<i>Receipts from payments and fines for environmental protection and water management funds (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	22 (29) 77
DZIAŁ III. PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY I SAMORZĄD TERYTORIALNY	CHAPTER III. ADMINISTRATIVE DIVISION AND LOCAL GOVERNMENT	
Uwagi ogólne	<i>General notes</i>	x 78
Jednostki administracyjne województwa (2005, 2010, 2015, 2016)	<i>Administrative units of the voivodship (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	1 (30) 79
Gminy w 2016 r.	<i>Gminas in 2016</i>	2 (31) 80
Powiaty i miasta na prawach powiatu w 2016 r.	<i>Powiats and cities with powiat status in 2016</i>	3 (32) 80
Radni organów jednostek samorządu terytorialnego w 2016 r.	<i>Councillors of organs of local government units in 2016</i>	4 (33) 81
Zatrudnienie i wynagrodzenia w administracji publicznej (2005, 2010, 2015, 2016)	<i>Paid employment, wages and salaries in public administration (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	5 (34) 82
DZIAŁ IV. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE. WYMIAR SPRAWIEDLIWOŚCI	CHAPTER IV. PUBLIC SAFETY. JUSTICE	
Uwagi ogólne	<i>General notes</i>	x 83
Zarejestrowana działalność Państwowej Straży Pożarnej (2005, 2010, 2015, 2016)	<i>Registered activity of the State Fire Service (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	1 (35) 85
Przestępstwa stwierdzone przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych (2005, 2010, 2015, 2016)	<i>Ascertained crimes by the Police in completed preparatory proceedings (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	2 (36) 86
Wskaźniki wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję (2005, 2010, 2015, 2016)	<i>Rates of detectability of delinquents in ascertained crimes by the Police (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	3 (37) 88
Wpływ spraw do sądów powszechnych (2005, 2010, 2015, 2016)	<i>Incoming cases in the common courts (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	4 (38) 88
Wpływ spraw do sądów powszechnych w 2016 r.	<i>Incoming cases in the common courts in 2016</i>	5 (39) 89
Dorośli skazani prawomocnie przez sądy powszechne za przestępstwa ścigane z oskarżenia publicznego (2005, 2010, 2015, 2016)	<i>Adults validly sentenced by common courts for crimes pursued by public prosecution (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	6 (40) 90
Załatwione sprawy rodzinne (2005, 2010, 2015, 2016)	<i>Resolved family cases (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	7 (41) 91
Sprawy rodzinne załatwione w 2016 r.	<i>Family cases resolved in 2016</i>	8 (42) 91
Podmioty w Krajowym Rejestrze Sądowym (2005, 2010, 2015, 2016)	<i>Entities in the National Judicial Register (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	9 (43) 92
DZIAŁ V. LUDNOŚĆ	CHAPTER V. POPULATION	
Uwagi ogólne	<i>General notes</i>	x 93
Ludność (2005, 2010, 2015, 2016)	<i>Population (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	1 (44) 96
Ludność w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym (2005, 2010, 2015, 2016)	<i>Working and non-working age population (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	2 (45) 97
Ludność według płci i wieku (2005, 2010, 2015, 2016)	<i>Population by sex and age (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	3 (46) 98
Miasta i ludność w miastach (2005, 2010, 2015, 2016)	<i>Towns and urban population (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	4 (47) 99
Gminy zamieszkałe przez ludność wiejską (2005, 2010, 2015, 2016)	<i>Gminas and rural population (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	5 (48) 99
Mediana wieku ludności według płci (2005, 2010, 2015, 2016)	<i>Median population age by sex (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	6 (49) 100
Ruch naturalny ludności (2005, 2010, 2015, 2016)	<i>Vital statistics (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	7 (50) 100
Małżeństwa zawarte i rozwiązane (2005, 2010, 2015, 2016)	<i>Marriages contracted and dissolved (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	8 (51) 101
Małżeństwa zawarte w 2016 r. według wieku nowożeńców	<i>Marriages by age of bridegrooms and brides contracted in 2016</i>	9 (52) 101
Małżeństwa zawarte w 2016 r. według poprzedniego stanu cywilnego nowożeńców	<i>Marriages by previous marital status of bridegrooms and brides contracted in 2016</i> ..	10 (53) 103

		Tablica Table	Strona Page
Małżeństwa wyznaniowe (2005, 2010, 2015, 2016)	<i>Church or religious marriages (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	11 (54)	103
Rozwody według wieku małżonków w momencie wniesienia powództwa w 2016 r.	<i>Divorces by age of spouses at the moment of filing petition for divorce in 2016</i>	12 (55)	104
Rozwody według liczby małoletnich dzieci w małżeństwie (2005, 2010, 2015, 2016)	<i>Divorces by the number of underage children in the marriage (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	13 (56)	105
Urodzenia (2005, 2010, 2015, 2016)	<i>Births (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	14 (57)	105
Urodzenia żywe według kolejności urodzenia dziecka oraz wieku matki (2005, 2010, 2015, 2016)	<i>Live births by birth order and age of mother (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	15 (58)	106
Płodność kobiet i współczynniki reprodukcji ludności (2005, 2010, 2015, 2016)	<i>Female fertility and reproduction rates of population (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	16 (59)	106
Zgony według płci i wieku zmarłych (2005, 2010, 2015, 2016)	<i>Deaths by sex and age of deceased (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	17 (60)	107
Zgony według wybranych przyczyn (2005, 2010, 2014, 2015)	<i>Deaths by selected causes (2005, 2010, 2014, 2015)</i>	18 (61)	109
Zgony niemowląt według płci i wieku (2005, 2010, 2015, 2016)	<i>Infant deaths by sex and age (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	19 (62)	110
Zgony niemowląt według wybranych przyczyn (2005, 2010, 2014, 2015)	<i>Infant deaths by selected causes (2005, 2010, 2014, 2015)</i>	20 (63)	111
Zamachy samobójcze zarejestrowane przez Policję (2015, 2016)	<i>Suicides registered by the Police (2015, 2016)</i>	21 (64)	111
Przeciętne dalsze trwanie życia (2005, 2010, 2015, 2016)	<i>Life expectancy (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	22 (65)	112
Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały według kierunków (2005, 2010, 2015, 2016)	<i>Internal migration of population for permanent residence by direction (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	23 (66)	112
Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały według płci i wieku migrantów (2005, 2010, 2015, 2016)	<i>Internal migration of population for permanent residence by sex and age of migrants (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	24 (67)	113
Migracje zagraniczne ludności na pobyt stały według płci i wieku migrantów (2005, 2010, 2014, 2016)	<i>International migration of population for permanent residence by sex and age of migrants (2005, 2010, 2014, 2016)</i>	25 (68)	114
Migracje wewnętrzne i zagraniczne ludności na pobyt stały (2005, 2010, 2015, 2016)	<i>Internal and international migration of population for permanent residence (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	26 (69)	115
Prognoza ludności (2017, 2020, 2025, 2030, 2035, 2040, 2045, 2050)	<i>Population projection (2017, 2020, 2025, 2030, 2035, 2040, 2045, 2050)</i>	27 (70)	115
Prognoza gospodarstw domowych (2016, 2020, 2025, 2030, 2035, 2040, 2045, 2050)	<i>Households projection (2016, 2020, 2025, 2030, 2035, 2040, 2045, 2050)</i>	28 (71)	116
Rezydenci (2010, 2015, 2016)	<i>Usual residence population (2010, 2015, 2016)</i>	29 (72)	117
Rezydenci w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym (2010, 2015, 2016)	<i>Working and non-working age usual residence population (2010, 2015, 2016)</i>	30 (73)	117
Kościóły i związki wyznaniowe (2005, 2010, 2015, 2016)	<i>Churches and religious associations (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	31 (74)	118
DZIAŁ VI. RYNEK PRACY	CHAPTER VI. LABOUR MARKET		
Uwagi ogólne	<i>General notes</i>	x	120
Aktywność ekonomiczna ludności	Economic activity of the population		
Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej – na podstawie BAEL (2010, 2015, 2016)	<i>Economic activity of the population aged 15 and more – on the LFS basis (2010, 2015, 2016)</i>	1 (75)	129
Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej według wieku oraz poziomu wykształcenia w IV kwartale 2016 r. – na podstawie BAEL	<i>Economic activity of the population aged 15 and more by age and educational level in IV quarter 2016 – on the LFS basis</i>	2 (76)	130
Pracujący	Employment		
Pracujący (2005, 2010, 2015, 2016)	<i>Employed persons (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	3 (77)	131
Pracujący według statusu zatrudnienia (2005, 2010, 2015, 2016)	<i>Employed persons by employment status (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	4 (78)	132
Przeciętne zatrudnienie (2005, 2010, 2015, 2016)	<i>Average paid employment (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	5 (79)	133

	Tablica Table	Strona Page
Pełnozatrudnieni i niepełnozatrudnieni (2005, 2010, 2015, 2016)	<i>Full- and part-time paid employees (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	6 (80) 134
Przyjęcia do pracy (2005, 2010, 2015, 2016)	<i>Hires (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	7 (81) 135
Zwolnienia z pracy (2005, 2010, 2015, 2016)	<i>Terminations (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	8 (82) 136
Absolwenci szkół wyższych, zawodowych i liceów ogólnokształcących, którzy podjęli pracę po raz pierwszy (2005, 2010, 2015, 2016)	<i>The graduates of tertiary schools, leavers of vocational and secondary schools starting work for the first time (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	9 (83) 137
Miejsca pracy wolne, nowo utworzone i zlikwidowane w 2016 r.	<i>Job vacancies, newly created and liquidated job in 2016</i>	10 (84) 139
Bezrobocie	Unemployment	
Bezrobotni zarejestrowani, stopa bezrobocia oraz oferty pracy (2005, 2010, 2015, 2016) ...	<i>Registered unemployed persons, unemployment rate as well as job offers (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	11 (85) 140
Bezrobotni nowo zarejestrowani i wyrejestrowani (2005, 2010, 2015, 2016)	<i>Newly registered unemployed persons and persons removed from unemployment rolls (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	12 (86) 141
Bezrobotni zarejestrowani według wieku, poziomu wykształcenia, czasu pozostawania bez pracy oraz stażu pracy (2005, 2010, 2015, 2016)	<i>Registered unemployed persons by age, educational level, duration of unemployment and work seniority (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	13 (87) 141
Bezrobotni zarejestrowani korzystający z aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu oraz oferty pracy (2005, 2010, 2015, 2016) ...	<i>Registered unemployed persons benefiting from labour market programme as well as job offers (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	14 (88) 143
Wydatki Funduszu Pracy (2005, 2010, 2015, 2016)	<i>Expenditure of Labour Fund (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	15 (89) 143
Warunki pracy	Work conditions	
Poszkodowani w wypadkach przy pracy (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie) [2005, 2010, 2015, 2016]	<i>Persons injured in accidents at work (excluding private farms in agriculture) [2005, 2010, 2015, 2016]</i>	16 (90) 144
Wydarzenia i przyczyny wypadków przy pracy (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie) [2005, 2010, 2015, 2016]	<i>Contact – Mode of Injury and causes of accidents at work (excluding private farms in agriculture) [2005, 2010, 2015, 2016]</i>	17 (91) 146
Poszkodowani w wypadkach przy pracy w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie (2005, 2010, 2015, 2016)	<i>Persons injured in accidents at work on private farms in agriculture (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	18 (92) 148
Zatrudnieni w warunkach zagrożenia (2005, 2010, 2015, 2016)	<i>Persons working in hazardous conditions (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	19 (93) 148
Zatrudnieni na stanowiskach pracy, dla których dokonano oceny ryzyka zawodowego w 2016 r.	<i>Paid employees on positions for which evaluation of occupational risk was done in 2016</i>	20 (94) 150
Choroby zawodowe (2005, 2010, 2015, 2016) ...	<i>Occupational diseases (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	21 (95) 151
Korzystający ze świadczeń z tytułu pracy w warunkach szkodliwych dla zdrowia i uciążliwych (2005, 2010, 2015, 2016)	<i>Persons receiving benefits for work in harmful and strenuous conditions (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	22 (96) 151
Świadczenia z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (2005, 2010, 2015, 2016)	<i>Occupational accidents and occupational diseases benefits (2005, 2010, 2015, 2016) ..</i>	23 (97) 153
DZIAŁ VII. WYNAGRODZENIA. ŚWIADCZENIA Z UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH	CHAPTER VII. WAGES AND SALARIES. SOCIAL SECURITY BENEFITS	
Uwagi ogólne	<i>General notes</i>	x 154
Wynagrodzenia	Wages and salaries	
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto (2005, 2010, 2015, 2016)	<i>Average monthly gross wages and salaries (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	1 (98) 156
Zatrudnieni według wysokości wynagrodzenia brutto za październik 2016 r.	<i>Paid employment by amount of gross wages and salaries for October 2016</i>	2 (99) 157
Zatrudnieni oraz przeciętne wynagrodzenia brutto według grup zawodów wykonywanych za październik 2016 r.	<i>Paid employment and average gross wages and salaries by performed occupational groups for October 2016</i>	3 (100) 159
Przeciętne wynagrodzenia brutto za październik 2016 r.	<i>Average gross wages and salaries for October 2016</i>	4 (101) 161

	Tablica Table	Strona Page
Miesięczne wynagrodzenia brutto najwyższe (decyle) w grupach decylowych pracowników zatrudnionych według wielkich grup zawodów wykonywanych za październik 2016 r.	5 (102)	162
Świadczenia z ubezpieczeń społecznych		
Emeryci i renciści (2005, 2010, 2015, 2016)	6 (103)	163
Świadczenia emerytalne i rentowe brutto (2005, 2010, 2015, 2016)	7 (104)	164
DZIAŁ VIII. BUDŻETY GOSPODARSTW DOMOWYCH		
<i>General notes</i>	x	165
Gospodarstwa domowe (2005, 2010, 2015, 2016)	1 (105)	169
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych (2005, 2010, 2015, 2016)	2 (106)	170
Przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych (2005, 2010, 2015, 2016)	3 (107)	170
Przeciętne miesięczne spożycie niektórych artykułów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych (2005, 2010, 2015, 2016)	4 (108)	171
Gospodarstwa domowe wyposażone w niektóre przedmioty trwałego użytkowania (2005, 2010, 2015, 2016)	5 (109)	171
Wskaźniki zagrożenia ubóstwem w gospodarstwach domowych (2005, 2010, 2015, 2016)	6 (110)	172
DZIAŁ IX. INFRASTRUKTURA KOMUNALNA. MIESZKANIA		
<i>General notes</i>	x	173
Infrastruktura komunalna		
Wodociągi i kanalizacja (2010, 2015, 2016)	1 (111)	177
Odbiorcy oraz zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych (2005, 2010, 2015, 2016)	2 (112)	178
Sieć gazowa oraz odbiorcy i zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych (2005, 2010, 2015, 2016)	3 (113)	178
Ogrzewnictwo (2005, 2010, 2015, 2016)	4 (114)	179
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej (2005, 2010, 2015, 2016)	5 (115)	179
Odpady komunalne zebrane (2005, 2010, 2015, 2016)	6 (116)	180
Nieczystości ciekłe (2005, 2010, 2015, 2016)	7 (117)	180
Składowiska odpadów komunalnych (2005, 2010, 2015, 2016)	8 (118)	181
Tereny zielone ogólnodostępnej i osiedlowej (2005, 2010, 2015, 2016)	9 (119)	181
Mieszkania		
Zasoby mieszkaniowe (2005, 2010, 2015, 2016)	10 (120)	182
Mieszkania według form własności (2013, 2015, 2016)	11 (121)	182
Mieszkania w zasobach mieszkaniowych wyposażone w instalacje (2005, 2010, 2015, 2016)	12 (122)	183
Dodatki mieszkaniowe wypłacone w 2016 r.	13 (123)	183

	Tablica Table	Strona Page
Gospodarka gruntami pod budownictwo mieszkaniowe (2005, 2010, 2015, 2016)	<i>Administration of grounds for dwelling construction (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	14 (124) 184
Mieszkania, których budowę rozpoczęto (2005, 2010, 2015, 2016)	<i>Dwellings in which construction has begun (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	15 (125) 184
Mieszkania oddane do użytkowania (2005, 2010, 2015, 2016)	<i>Dwellings completed (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	16 (126) 184
Mieszkania oddane do użytkowania według liczby izb (2005, 2010, 2015, 2016)	<i>Dwellings completed by number of rooms (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	17 (127) 186
DZIAŁ X. EDUKACJA I WYCHOWANIE	CHAPTER X. EDUCATION	
Uwagi ogólne	<i>General notes</i>	x 187
Edukacja według szczebli kształcenia (2005/06, 2010/11, 2015/16, 2016/17)	<i>Education by level (2005/06, 2010/11, 2015/16 2016/17)</i>	1 (128) 192
Szkoły według organów prowadzących (2005/06, 2010/11, 2015/16, 2016/17)	<i>Schools by school governing authority (2005/06, 2010/11, 2015/16, 2016/17)</i>	2 (129) 195
Uczniowie według grup wieku (2005/06, 2010/11, 2015/16, 2016/17)	<i>Pupils and students by age groups (2005/06, 2010/11, 2015/16, 2016/17)</i>	3 (130) 197
Współczynnik skolaryzacji (2005/06, 2010/11, 2015/16, 2016/17)	<i>Enrolment rate (2005/06, 2010/11, 2015/16, 2016/17)</i>	4 (131) 198
Uczący się języków obcych w szkołach dla dzieci i młodzieży oraz policealnych (2005/06, 2010/11, 2015/16, 2016/17)	<i>Pupils and students studying foreign languages in schools for children and youth and in post-secondary schools (2005/06, 2010/11, 2015/16, 2016/17)</i>	5 (132) 199
Uczący się języków obcych w szkołach dla dorosłych (2005/06, 2010/11, 2015/16, 2016/17)	<i>Students studying foreign languages in schools for adults (2005/06, 2010/11, 2015/16, 2016/17)</i>	6 (133) 200
Kształcenie osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (2005/06, 2010/11, 2015/16, 2016/17)	<i>Education for people with special educational needs (2005/06, 2010/11, 2015/16, 2016/17)</i>	7 (134) 201
Specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, młodzieżowe ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii oraz ośrodki rewalidacyjno-wychowawcze (2005, 2010, 2015, 2016)	<i>Special educational centres, youth education centres, youth social therapy centres and rehabilitation-education centres (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	8 (135) 202
Wychowanie pozaszkolne (2005, 2010, 2015, 2016)	<i>Extracurricular education (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	9 (136) 203
Internaty i bursy szkół dla dzieci i młodzieży (bez szkół specjalnych) [2005/06, 2010/11, 2015/16, 2016/17]	<i>Boarding schools and dormitories for children and youth (excluding special schools) [2005/06, 2010/11, 2015/16, 2016/17]</i>	10 (137) 203
Domy i stołówki studenckie (2005/06, 2010/11, 2015/16, 2016/17)	<i>Student dormitories and canteens (2005/06, 2010/11, 2015/16, 2016/17)</i>	11 (138) 204
Studenci szkół wyższych otrzymujący stypendia (2005/06, 2010/11, 2015/16, 2016/17)	<i>Students of higher education institutions receiving scholarships (2005/06, 2010/11, 2015/16, 2016/17)</i>	12 (139) 204
Szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży (bez szkół specjalnych) [2005/06, 2010/11, 2015/16, 2016/17]	<i>Primary schools for children and youth (excluding special schools) [2005/06, 2010/11, 2015/16, 2016/17]</i>	13 (140) 205
Gimnazja dla dzieci i młodzieży (bez szkół specjalnych) [2005/06, 2010/11, 2015/16, 2016/17]	<i>Lower secondary schools for children and youth (excluding special schools) [2005/06, 2010/11, 2015/16, 2016/17]</i>	14 (141) 206
Zasadnicze szkoły zawodowe dla młodzieży (bez szkół specjalnych) [2005/06, 2010/11, 2015/16, 2016/17]	<i>Basic vocational schools for youth (excluding special schools) [2005/06, 2010/11, 2015/16, 2016/17]</i>	15 (142) 207
Uczniowie i absolwenci zasadniczych szkół zawodowych dla młodzieży (bez szkół specjalnych) według kierunków kształcenia [2015/16, 2016/17]	<i>Students and graduates of basic vocational schools for youth (excluding special schools) by fields of education [2015/16, 2016/17]</i>	16 (143) 207
Licea ogólnokształcące dla młodzieży (bez szkół specjalnych) [2005/06, 2010/11, 2015/16, 2016/17]	<i>General secondary schools for youth (excluding special schools) [2005/06, 2010/11, 2015/16, 2016/17]</i>	17 (144) 208
Technika dla młodzieży (bez szkół specjalnych) [2005/06, 2010/11, 2015/16, 2016/17]	<i>Technical secondary schools for youth (excluding special schools) [2005/06, 2010/11, 2015/16, 2016/17]</i>	18 (145) 208
Uczniowie i absolwenci techników dla młodzieży (bez szkół specjalnych) według kierunków kształcenia [2015/16, 2016/17]	<i>Students and graduates of technical secondary schools for youth (excluding special schools) by fields of education [2015/16, 2016/17]</i>	19 (146) 209

	Tablica Table	Strona Page
Szkoły artystyczne dla dzieci i młodzieży (2005/06, 2010/11, 2015/16, 2016/17)	<i>Art schools for children and youth (2005/06, 2010/11, 2015/16, 2016/17)</i>	20 (147) 209
Szkoły policealne (bez szkół specjalnych) [2005/06, 2010/11, 2015/16, 2016/17]	<i>Post-secondary schools (excluding special schools) [2005/06, 2010/11, 2015/16, 2016/17]</i>	21 (148) 210
Uczniowie i absolwenci szkół policealnych (bez szkół specjalnych) według kierunków kształcenia [2015/16, 2016/17]	<i>Students and graduates of post-secondary schools (excluding special schools) by fields of education [2015/16, 2016/17]</i>	22 (149) 210
Szkoły wyższe (2005/06, 2010/11, 2015/16, 2016/17)	<i>Higher education institutions (2005/06, 2010/11, 2015/16, 2016/17)</i>	23 (150) 211
Filie, zamiejscowe podstawowe jednostki organizacyjne oraz zamiejscowe ośrodki dydaktyczne szkół wyższych według lokalizacji w roku akademickim 2016/17	<i>Branches sections, basic organizational units in another location as well as teaching centres in another location of higher education institutions in the 2016/17 academic year by place of residence</i>	24 (151) 211
Studenci szkół wyższych według form studiów i typów szkół (2005/06, 2010/11, 2015/16, 2016/17)	<i>Students of higher education institutions by study forms and type of schools (2005/06, 2010/11, 2015/16, 2016/17)</i>	25 (152) 212
Absolwenci szkół wyższych według form studiów i typów szkół (2005/06, 2010/11, 2015/16)	<i>Graduates of higher education institutions by study forms and type of schools (2005/06, 2010/11, 2015/16)</i>	26 (153) 212
Nauczyciele akademicy w szkołach wyższych (2005/06, 2010/11, 2015/16, 2016/17)	<i>Academic teachers in higher education institutions (2005/06, 2010/11, 2015/16, 2016/17)</i>	27 (154) 213
Cudzoziemcy – studenci i absolwenci według form studiów i typów szkół (2005/06, 2010/11, 2015/16, 2016/17)	<i>Foreigners – students and graduates by study forms and type of schools (2005/06, 2010/11, 2015/16, 2016/17)</i>	28 (155) 213
Studia podyplomowe i doktoranckie (2005/06, 2010/11, 2015/16, 2016/17)	<i>Postgraduate and doctoral studies (2005/06, 2010/11, 2015/16, 2016/17)</i>	29 (156) 214
Studia podyplomowe według podgrup kierunków kształcenia w roku akademickim 2016/17	<i>Postgraduate studies by narrow fields of education in the 2016/17 academic year ...</i>	30 (157) 214
Szkoły dla dorosłych (2005/06, 2010/11, 2015/16, 2016/17)	<i>Schools for adults (2005/06, 2010/11, 2015/16, 2016/17)</i>	31 (158) 215
Wychowanie przedszkolne (2005/06, 2010/11, 2015/16, 2016/17)	<i>Pre-primary education (2005/06, 2010/11, 2015/16, 2016/17)</i>	32 (159) 216
DZIAŁ XI. OCHRONA ZDROWIA I POMOC SPOŁECZNA	CHAPTER XI. HEALTH CARE AND SOCIAL WELFARE	
Uwagi ogólne	<i>General notes</i>	x 217
Pracownicy medyczni (2012, 2015, 2016)	<i>Medical personnel (2012, 2015, 2016)</i>	1 (160) 223
Lekarze specjaliści (2012, 2015, 2016)	<i>Doctors specialists (2012, 2015, 2016)</i>	2 (161) 223
Ambulatoryjna opieka zdrowotna (2012, 2015, 2016)	<i>Out-patient health care (2012, 2015, 2016)</i>	3 (162) 224
Stacjonarna opieka zdrowotna (2012, 2015, 2016)	<i>In-patient health care (2012, 2015, 2016)</i>	4 (163) 225
Szpitale ogólne (2012, 2015, 2016)	<i>General hospitals (2012, 2015, 2016)</i>	5 (164) 226
Ratownictwo medyczne i pomoc doraźna (2005, 2010, 2015, 2016)	<i>Emergency medical services and first aid (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	6 (165) 227
Apteki ogólnodostępne i punkty apteczne (2005, 2010, 2015, 2016)	<i>Public pharmacies and pharmaceutical outlets (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	7 (166) 227
Krwiodawstwo (2005, 2010, 2015, 2016)	<i>Blood donation (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	8 (167) 228
Ocena stanu zdrowia ludności (2004, 2009, 2014)	<i>Perceived health status of population (2004, 2009, 2014)</i>	9 (168) 228
Ludność w wieku 15 lat i więcej według wagi ciała (2004, 2009, 2014)	<i>Population at the age of 15 and more by body weight (2004, 2009, 2014)</i>	10 (169) 229
Zachorowania na niektóre choroby zakaźne i zatrucia (2005, 2010, 2015, 2016)	<i>Incidence of infectious diseases and poisonings (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	11 (170) 229
Żłobki i kluby dziecięce (2005, 2010, 2015, 2016)	<i>Nurseries and children's clubs (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	12 (171) 230
Wspieranie rodziny w 2016 r.	<i>Family support in 2016</i>	13 (172) 231
Placówki wsparcia dziennego (2005, 2010, 2015, 2016)	<i>Day-support centres (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	14 (173) 231
Rodzinna piecza zastępcza (2005, 2010, 2015, 2016)	<i>Family foster care (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	15 (174) 231

	Tablica Table	Strona Page
Instytucjonalna piecza zastępcza (2005, 2010, 2015, 2016)	<i>Institutional foster care (2005, 2010, 2015, 2016)</i> 16 (175)	232
Pomoc społeczna stacjonarna (2005, 2010, 2015, 2016)	<i>Stationary social welfare (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	17 (176) 233
Placówki stacjonarnej pomocy społecznej według grup mieszkańców (2005, 2010, 2015, 2016)	<i>Stationary social welfare facilities by groups of residents (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	18 (177) 233
Świadczenia pomocy społecznej (2005, 2010, 2015, 2016)	<i>Social assistance benefits (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	19 (178) 234
DZIAŁ XII. KULTURA. TURYSTYKA. SPORT	CHAPTER XII. CULTURE. TOURISM. SPORT	
Uwagi ogólne	<i>General notes</i>	x 235
Kultura	Culture	
Książki i broszury wydane (2005, 2010, 2015, 2016)	<i>Books and pamphlets published (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	1 (179) 239
Gazety i czasopisma wydane (2005, 2010, 2012, 2015, 2016)	<i>Newspapers and magazines published (2005, 2010, 2012, 2015, 2016)</i>	2 (180) 239
Biblioteki publiczne (z filiami) [2005, 2010, 2015, 2016]	<i>Public libraries (with branches) [2005, 2010, 2015, 2016]</i>	3 (181) 240
Muzea (2005, 2010, 2015, 2016)	<i>Museums (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	4 (182) 240
Instytucje paramuzealne (2010, 2015, 2016)	<i>Institutions related to museum (2010, 2015, 2016)</i>	5 (183) 240
Galerie sztuki (2005, 2010, 2015, 2016)	<i>Art galleries (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	6 (184) 241
Teatry i instytucje muzyczne (2005, 2010, 2015, 2016)	<i>Theatres and music institutions (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	7 (185) 241
Centra kultury, domy i ośrodki kultury, kluby, świetlice (2005, 2009, 2015, 2016)	<i>Centres of culture, cultural centres and establishments, clubs and community centres (2005, 2009, 2015, 2016)</i>	8 (186) 241
Kina stałe (2005, 2010, 2015, 2016)	<i>Fixed cinemas (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	9 (187) 242
Abonenci telewizji kablowej (2005, 2010, 2015, 2016)	<i>Cable television subscribers (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	10 (188) 243
Abonenci radiowi i telewizyjni (2005, 2010, 2015, 2016)	<i>Radio and television subscribers (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	11 (189) 243
Turystyka	Tourism	
Baza noclegowa turystyki (2005, 2010, 2015, 2016)	<i>Tourist accommodation establishments (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	12 (190) 243
Turyści zagraniczni korzystający z bazy noclegowej turystyki (2005, 2010, 2015, 2016)	<i>Foreign tourists accommodated in tourist accommodation establishments (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	13 (191) 245
Wykorzystanie bazy noclegowej turystyki (2005, 2010, 2015, 2016)	<i>Occupancy in tourist accommodation establishments (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	14 (192) 246
Placówki gastronomiczne w bazie noclegowej turystyki (2005, 2010, 2015, 2016)	<i>Catering establishments in tourist accommodation establishments (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	15 (193) 247
Hotele według kategorii (2005, 2010, 2015, 2016)	<i>Hotels by category (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	16 (194) 247
Sport	Sport	
Organizacje kultury fizycznej i kluby sportowe (2006, 2010, 2014, 2016)	<i>Physical education organizations and sports clubs (2006, 2010, 2014, 2016)</i>	17 (195) 248
Wybrane dziedziny i rodzaje sportu w klubach sportowych w 2016 r.	<i>Selected sports fields and kinds of sports in sports clubs in 2016</i>	18 (196) 249
Wybrane obiekty sportowe w 2014 r.	<i>Selected sports facilities in 2014</i>	19 (197) 250
DZIAŁ XIII. NAUKA I TECHNIKA. SPOŁECZEŃSTWO INFORMACYJNE	CHAPTER XIII. SCIENCE AND TECHNOLOGY. INFORMATION SOCIETY	
Uwagi ogólne	<i>General notes</i>	x 251
Nauka i technika	Science and technology	
Podmioty oraz pracujący w działalności badawczej i rozwojowej (2005, 2010, 2015, 2016)	<i>Entities and internal personnel in research and development (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	1 (198) 256
Pracujący w działalności badawczej i rozwojowej według poziomu wykształcenia (2005, 2010, 2015, 2016)	<i>Internal personnel in research and development by educational level (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	2 (199) 257

	Tablica Table	Strona Page
Nakłady na działalność badawczą i rozwojową (ceny bieżące) [2005, 2010, 2015, 2016]	3 (200)	258
Nakłady na działalność badawczą i rozwojową według dziedzin B+R (ceny bieżące) [2010, 2015, 2016]	4 (201)	258
Nakłady na działalność badawczą i rozwojową według źródeł finansowania (ceny bieżące) [2010, 2015, 2016]	5 (202)	259
Nakłady bieżące na działalność badawczą i rozwojową według rodzajów badań (ceny bieżące) [2005, 2010, 2015, 2016]	6 (203)	259
Stopień zużycia aparatury naukowo-badawczej w działalności badawczej i rozwojowej (2005, 2010, 2015, 2016)	7 (204)	260
Udział przychodów netto ze sprzedaży produktów nowych lub istotnie ulepszonych w przychodach netto ze sprzedaży w przemyśle w 2016 r.	8 (205)	260
Przedsiębiorstwa innowacyjne w przemyśle według rodzajów wprowadzonych innowacji w latach 2014–2016	9 (206)	262
Nakłady na działalność innowacyjną w przemyśle (ceny bieżące) [2005, 2010, 2015, 2016]	10 (207)	263
Nakłady na działalność innowacyjną w przemyśle według źródeł finansowania (ceny bieżące) [2005, 2010, 2015, 2016]	11 (208)	264
Wynalazki i wzory użytkowe krajowe (2005, 2010, 2015, 2016)	12 (209)	264
Spółeczeństwo informacyjne		
Przedsiębiorstwa wykorzystujące wybrane technologie informacyjno-telekomunikacyjne (2010, 2015, 2016)	13 (210)	265
Cele wykorzystania Internetu w przedsiębiorstwach (2010, 2015, 2016)	14 (211)	265
DZIAŁ XIV. CENY		
Uwagi ogólne	x	266
Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych (2005, 2010, 2015, 2016)	1 (212)	267
Ceny detaliczne wybranych towarów i usług (2005, 2010, 2015, 2016)	2 (213)	267
Przeciętne ceny skupu ważniejszych produktów rolnych (2005, 2010, 2015, 2016)	3 (214)	269
Przeciętne ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach (2005, 2010, 2015, 2016) ...	4 (215)	269
DZIAŁ XV. ROLNICTWO, ŁOWIECTWO I LEŚNICTWO		
Uwagi ogólne	x	270
Rolnictwo		
Uwarunkowania i ważniejsze wyniki ekonomiczno-produkcyjne w rolnictwie (2005, 2010, 2015, 2016)	1 (216)	276
Powierzchnia użytków rolnych według rodzajów użytków (2010, 2015, 2016)	2 (217)	277
Gospodarstwa rolne według grup obszarowych (2010, 2013, 2016)	3 (218)	277
Dynamika globalnej, końcowej i towarowej produkcji rolniczej (ceny stałe) [2005, 2010, 2014, 2015]	4 (219)	278
Struktura globalnej i towarowej produkcji rolniczej (ceny stałe) [2005, 2010, 2014, 2015]	5 (220)	278

	Tablica Table	Strona Page
Powierzchnia zasiewów (2005, 2010, 2015, 2016)	Sown area (2005, 2010, 2015, 2016)	6 (221) 280
Zbiory i plony wybranych ziemioplodów (2006–2010, 2010, 2015, 2016)	Selected crop production and yields (2006–2010, 2010, 2015, 2016)	7 (222) 281
Powierzchnia, zbiory i plony warzyw gruntowych (2006–2010, 2010, 2015, 2016)	Area, production and yields of ground vegetables (2006–2010, 2010, 2015, 2016)	8 (223) 282
Powierzchnia i zbiory owoców z drzew (2006–2010, 2010, 2015, 2016)	Area and production of tree fruit (2006–2010, 2010, 2015, 2016)	9 (224) 283
Powierzchnia i zbiory owoców z krzewów owocowych i plantacji jagodowych (2006–2010, 2010, 2015, 2016)	Area and production of fruit bushes and berry fruit (2006–2010, 2010, 2015, 2016)	10 (225) 283
Bydło, trzoda chlewna, owce i konie (2005, 2010, 2015, 2016)	Cattle, pigs, sheep and horses (2005, 2010, 2015, 2016)	11 (226) 284
Drób (2005, 2010, 2015, 2016)	Poultry (2005, 2010, 2015, 2016)	12 (227) 286
Produkcja żywca rzeźnego (2005, 2010, 2015, 2016)	Production of animals for slaughter (2005, 2010, 2015, 2016)	13 (228) 286
Produkcja mięsa, tłuszczów i podrobów (2005, 2010, 2015, 2016)	Production of meat, fats and pluck (2005, 2010, 2015, 2016)	14 (229) 287
Produkcja mleka krowiego i jaj kurzych (2005, 2010, 2015, 2016)	Production of cows' milk and hen eggs (2005, 2010, 2015, 2016)	15 (230) 287
Ciągniki rolnicze (2005, 2010, 2013, 2016)	Agricultural tractors (2005, 2010, 2013, 2016) ...	16 (231) 288
Zużycie nawozów mineralnych lub chemicznych oraz wapniowych w przeliczeniu na czysty składnik (2004/05, 2009/10, 2014/15, 2015/16)	Consumption of mineral or chemical as well as lime fertilizers in terms of pure ingredient (2004/05, 2009/10, 2014/15, 2015/16)	17 (232) 288
Skup ważniejszych produktów rolnych (2005, 2010, 2015, 2016)	Procurement of major agricultural products (2005, 2010, 2015, 2016)	18 (233) 289
Wartość skupu produktów rolnych (ceny bieżące) [2005, 2010, 2015, 2016]	Value of agricultural products procurement (current prices) [2005, 2010, 2015, 2016]	19 (234) 290
Ekologiczne gospodarstwa rolne (2005, 2010, 2015, 2016)	Organic farms (2005, 2010, 2015, 2016)	20 (235) 291
Łowiectwo	Hunting	
Ważniejsze zwierzęta łowne (2005, 2010, 2015, 2016)	Major game species (2005, 2010, 2015, 2016) ..	21 (236) 291
Odstzał ważniejszych zwierząt łownych (2005/06, 2010/11, 2015/16, 2016/17)	Shoot of main game species (2005/06, 2010/11, 2015/16, 2016/17)	22 (237) 292
Koła i członkowie Polskiego Związku Łowieckiego oraz obwody łowieckie (2005, 2010, 2015, 2016)	Clubs and members of the Polish Hunting Association and hunting districts (2005, 2010, 2015, 2016)	23 (238) 292
Leśnictwo	Forestry	
Powierzchnia gruntów leśnych (2005, 2010, 2015, 2016)	Forest land (2005, 2010, 2015, 2016)	24 (239) 293
Powierzchnia lasów	Forest areas	25 (240) 294
Zasoby drzewne na pniu	Growing stock of standing wood	26 (241) 295
Odnowienia, zalesienia i inne prace hodowlane (2005, 2010, 2015, 2016)	Renewals, afforestation and other forest breeding work (2005, 2010, 2015, 2016)	27 (242) 296
Pozyskanie drewna (2005, 2010, 2015, 2016) ...	Removals (2005, 2010, 2015, 2016)	28 (243) 297
Zadrzewienia i pozyskanie drewna z zadrzewień (2005, 2010, 2015, 2016)	Plantings and removals from plantings (2005, 2010, 2015, 2016)	29 (244) 298
Pożary w lasach (2005, 2010, 2015, 2016)	Forest fires (2005, 2010, 2015, 2016)	30 (245) 298
DZIAŁ XVI. PRZEMYSŁ I BUDOWNICTWO	CHAPTER XVI. INDUSTRY AND CONSTRUCTION	
Uwagi ogólne	General notes	x 299
Przemysł	Industry	
Produkcja sprzedana przemysłu (2005, 2010, 2015, 2016)	Sold production of industry (2005, 2010, 2015 2016)	1 (246) 301
Produkcja sprzedana przemysłu według liczby zatrudnionych w podmiotach gospodarczych w przemyśle (ceny bieżące) [2005, 2010, 2015, 2016]	Sold production of industry by number of paid employees in economic entities in industry (current prices) [2005, 2010, 2015, 2016]	2 (247) 302

	Tablica Table	Strona Page
Produkcja wybranych wyrobów (2005, 2010, 2015, 2016)	<i>Production of selected products (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	3 (248) 303
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle (2005, 2010, 2015, 2016)	<i>Average paid employment in industry (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	4 (249) 303
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w przemyśle (2005, 2010, 2015, 2016)	<i>Average monthly gross wages and salaries in industry (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	5 (250) 305
Budownictwo	Construction	
Produkcja budowlano-montażowa (ceny bieżące) [2005, 2010, 2015, 2016]	<i>Construction and assembly production (current prices) [2005, 2010, 2015, 2016]</i>	6 (251) 306
Produkcja budowlano-montażowa według rodzajów obiektów budowlanych (ceny bieżące) [2005, 2010, 2015, 2016]	<i>Construction and assembly production by type of constructions (current prices) [2005, 2010, 2015, 2016]</i>	7 (252) 306
Budynki oddane do użytkowania (2005, 2010, 2015, 2016)	<i>Buildings completed (2005, 2010, 2015, 2016) ..</i>	8 (253) 308
Budynki oddane do użytkowania według rodzajów budynków (2005, 2010, 2015, 2016)	<i>Buildings completed by type of buildings (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	9 (254) 309
Przeciętne zatrudnienie oraz przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w budownictwie (2005, 2010, 2015, 2016)	<i>Average paid employment and average monthly gross wages and salaries in construction (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	10 (255) 310
DZIAŁ XVII. TRANSPORT. TELEKOMUNIKACJA	CHAPTER XVII. TRANSPORT. TELECOMMUNICATIONS	
Uwagi ogólne	<i>General notes</i>	x 311
Transport	Transport	
Linie kolejowe eksploatowane (2005, 2010, 2015, 2016)	<i>Railway lines operated (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	1 (256) 313
Drogi publiczne o twardej nawierzchni (2005, 2010, 2015, 2016)	<i>Hard surface public roads (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	2 (257) 313
Pojazdy samochodowe i ciągniki zarejestrowane (2005, 2010, 2015, 2016)	<i>Registered road vehicles and tractors (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	3 (258) 314
Linie regularnej komunikacji autobusowej (2005, 2010, 2015, 2016)	<i>Regular bus lines (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	4 (259) 314
Transport samochodowy zarobkowy (2005, 2010, 2015, 2016)	<i>Road transport for hire or reward (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	5 (260) 315
Komunikacja miejska (2005, 2010, 2015, 2016)	<i>Urban transport (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	6 (261) 315
Wypadki drogowe i ich ofiary (2005, 2010, 2015, 2016)	<i>Road accidents and their casualties (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	7 (262) 316
Wypadki drogowe według sprawców, ważniejszych przyczyn i rodzajów pojazdów (2015, 2016)	<i>Road accidents by culprits, major causes and types of vehicles (2015, 2016)</i>	8 (263) 316
Telekomunikacja	Telecommunications	
Abonenci telefoniczni i aparaty telefoniczne (2005, 2010, 2015, 2016)	<i>Telephone subscribers and telephone sets (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	9 (264) 317
DZIAŁ XVIII. HANDEL I GASTRONOMIA	CHAPTER XVIII. TRADE AND CATERING	
Uwagi ogólne	<i>General notes</i>	x 318
Sprzedaż detaliczna towarów (ceny bieżące) [2005, 2010, 2015, 2016]	<i>Retail sales (current prices) [2005, 2010, 2015, 2016]</i>	1 (265) 320
Sprzedaż detaliczna towarów według grup (ceny bieżące) [2005, 2010, 2015, 2016]	<i>Retail sales by groups (current prices) [2005, 2010, 2015, 2016]</i>	2 (266) 320
Sprzedaż hurtowa towarów w przedsiębiorstwach handlowych (ceny bieżące) [2005, 2010, 2015, 2016]	<i>Wholesale of goods in trade enterprises (current prices) [2005, 2010, 2015, 2016]</i>	3 (267) 321
Sklepy według form organizacyjnych i stacje paliw (2005, 2010, 2015, 2016)	<i>Shops by organizational form and petrol stations (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	4 (268) 321
Gastronomia (2005, 2010, 2015, 2016)	<i>Catering (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	5 (269) 321
Magazyny handlowe (2005, 2009, 2012, 2015) ..	<i>Trade warehouses (2005, 2009, 2012, 2015)</i>	6 (270) 322
Targowiska (2005, 2010, 2015, 2016)	<i>Marketplaces (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	7 (271) 322

	Tablica Table	Strona Page
DZIAŁ XIX. FINANSE PRZEDSIĘBIORSTW	CHAPTER XIX. FINANCES OF ENTERPRISES	
Uwagi ogólne	General notes	x 323
Przychody, koszty i wynik finansowy przedsiębiorstw według sektorów własności (2005, 2010, 2015, 2016)	Revenues, costs and financial results of enterprises by ownership sectors (2005, 2010, 2015, 2016)	1 (272) 327
Przychody, koszty i wynik finansowy przedsiębiorstw według sekcji (2005, 2010, 2015, 2016)	Revenues, costs and financial results of enterprises by sections (2005, 2010, 2015, 2016)	2 (273) 328
Przedsiębiorstwa według uzyskanych wyników finansowych (2005, 2010, 2015, 2016)	Enterprises by obtained financial results (2005, 2010, 2015, 2016)	3 (274) 329
Aktywa obrotowe przedsiębiorstw (2005, 2010, 2015, 2016)	Current assets of enterprises (2005, 2010, 2015, 2016)	4 (275) 330
Relacje ekonomiczne w przedsiębiorstwach (2005, 2010, 2015, 2016)	Economic relations in enterprises (2005, 2010, 2015, 2016)	5 (276) 332
Kapitały (fundusze) własne przedsiębiorstw (2005, 2010, 2015, 2016)	Equity capital (fund) of enterprises (2005, 2010, 2015, 2016)	6 (277) 333
Kapitał zakładowy spółek (2005, 2010, 2015, 2016)	Share capital of companies (2005, 2010, 2015, 2016)	7 (278) 334
Zobowiązania przedsiębiorstw (2005, 2010, 2015, 2016)	Liabilities of enterprises (2005, 2010, 2015, 2016)	8 (279) 335
DZIAŁ XX. FINANSE PUBLICZNE	CHAPTER XX. PUBLIC FINANCE	
Uwagi ogólne	General notes	x 336
Dochody jednostek samorządu terytorialnego według rodzajów (2005, 2010, 2015, 2016) ...	Revenue of local government units by type (2005, 2010, 2015, 2016)	1 (280) 338
Dochody jednostek samorządu terytorialnego według działów w 2016 r.	Revenue of local government units by division in 2016	2 (281) 340
Wydatki jednostek samorządu terytorialnego według rodzajów (2005, 2010, 2015, 2016) ...	Expenditure of local government units by type (2005, 2010, 2015, 2016)	3 (282) 341
Wydatki jednostek samorządu terytorialnego według działów w 2016 r.	Expenditure of local government units by division in 2016	4 (283) 342
Przychody i koszty samorządowych zakładów budżetowych w 2016 r.	Revenue and costs of local government budgetary establishments in 2016	5 (284) 343
DZIAŁ XXI. INWESTYCJE. ŚRODKI TRWAŁE	CHAPTER XXI. INVESTMENTS. FIXED ASSETS	
Uwagi ogólne	General notes	x 344
Inwestycje	Investments	
Nakłady inwestycyjne (ceny bieżące) [2010, 2015, 2016]	Investment outlays (current prices) [2010, 2015, 2016]	1 (285) 347
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach (ceny bieżące) [2010, 2015, 2016]	Investment outlays in enterprises (current prices) [2010, 2015, 2016]	2 (286) 348
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach według grup (ceny bieżące) [2010, 2015, 2016]	Investment outlays in enterprises by groups (current prices) [2010, 2015, 2016]	3 (287) 349
Środki trwałe	Fixed assets	
Wartość brutto środków trwałych (bieżące ceny ewidencyjne) [2010, 2015, 2016]	Gross value of fixed assets (current book-keeping prices) [2010, 2015, 2016]	4 (288) 350
Wartość brutto środków trwałych w przedsiębiorstwach (bieżące ceny ewidencyjne) [2010, 2015, 2016]	Gross value of fixed assets in enterprises (current book-keeping prices) [2010, 2015, 2016]	5 (289) 351
DZIAŁ XXII. RACHUNKI REGIONALNE	CHAPTER XXII. REGIONAL ACCOUNTS	
Uwagi ogólne	General notes	x 352
Produkt krajowy brutto (ceny bieżące) [2010, 2014, 2015]	Gross domestic product (current prices) [2010, 2014, 2015]	1 (290) 355

		Tablica Table	Strona Page
Podstawowe elementy rachunku produkcji i rachunku tworzenia dochodów (ceny bieżące) [2010, 2014, 2015]	<i>Basic elements of production account and generation of income account (current prices) [2010, 2014, 2015]</i>	2 (291)	356
Nominalne dochody w sektorze gospodarstw domowych (2010, 2014, 2015)	<i>Nominal income in the households sector (2010, 2014, 2015)</i>	3 (292)	356
DZIAŁ XXIII. PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ	CHAPTER XXIII. ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY		
Uwagi ogólne	<i>General notes</i>	x	357
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON (2005, 2010, 2015, 2016)	<i>Entities of the national economy in the REGON register (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	1 (293)	358
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON według form prawnych i sekcji (2005, 2010, 2015, 2016)	<i>Entities of the national economy in the REGON register by legal forms and sections (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	2 (294)	358
Spółki handlowe według form prawnych i sekcji (2005, 2010, 2015, 2016)	<i>Commercial companies by legal status and sections (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	3 (295)	360
Podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane według wybranych form prawnych i sekcji (2005, 2010, 2015, 2016)	<i>Entities of the national economy newly registered by selected legal forms and sections (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	4 (296)	362
Podmioty gospodarki narodowej wyrejestrowane według wybranych form prawnych i sekcji (2005, 2010, 2015, 2016)	<i>Entities of the national economy removed by selected legal forms and sections (2005, 2010, 2015, 2016)</i>	5 (297)	364

SPIS MAP I WYKRESÓW**LIST OF MAPS AND GRAPHS**Strona
Page

Podział administracyjny województwa podlaskiego w 2017 r.	<i>Administrative division of Podlaskie Voivodship in 2017</i>	80
Podział województwa podlaskiego według Nomenklatury Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NTS) w 2017 r.	<i>Division of Podlaskie Voivodship according to the Nomenclature of Territorial Units for Statistical Purposes (NTS) in 2017</i>	81
Ludność według płci i wieku w 2016 r.	<i>Population by sex and age in 2016</i>	98
Ruch naturalny ludności (2000–2016)	<i>Vital statistics (2000–2016)</i>	99
Przeciętna liczba lat dalszego trwania życia dla osób w wieku 0 lat (2000–2016)	<i>Life expectancy at age of 0 (2000–2016)</i>	99
Struktura pracujących według sekcji (2005, 2010, 2016)	<i>Structure of employed persons by sections (2005, 2010, 2016)</i>	142
Struktura zarejestrowanych bezrobotnych (2005, 2010, 2016)	<i>Structure of registered unemployed persons (2005, 2010, 2016)</i>	142
Odchylenia względne przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto w wybranych sekcjach od przeciętnego wynagrodzenia w województwie (2005, 2010, 2016)	<i>Relative deviations of average monthly gross wages and salaries in selected sections from average wages and salaries in the voivodship (2005, 2010, 2016)</i>	143
Mieszkania wyposażone w instalacje w % ogółu mieszkań w zasobach mieszkaniowych w 2016 r.	<i>Dwellings fitted with installations in % of total dwellings in dwelling stocks in 2016</i>	186
Struktura mieszkań oddanych do użytkowania według form budownictwa (2005, 2010, 2016)	<i>Structure of dwellings completed by forms of construction (2005, 2010, 2016)</i>	186
Mieszkania oddane do użytkowania (2005, 2010, 2016)	<i>Dwellings completed (2005, 2010, 2016)</i>	186
Edukacja według szczebli kształcenia w roku szkolnym 2016/17	<i>Education by level in the 2016/17 school year</i>	187
Struktura użytkowania gruntów w gospodarstwach rolnych w 2016 r.	<i>Structure of land use in agricultural holdings in 2016</i>	276
Struktura towarowej produkcji rolniczej (ceny stałe) w 2015 r.	<i>Structure of market agricultural output (constant prices) in 2015</i>	276
Struktura produkcji budowlano-montażowej (ceny bieżące) [2005, 2010, 2016]	<i>Structure of construction and assembly production (current prices) [2005, 2010, 2016]</i>	277
Dochody i wydatki jednostek samorządu terytorialnego na 1 mieszkańca (2005, 2010, 2016)	<i>Revenue and expenditure of local government units per capita (2005, 2010, 2016)</i>	356
Struktura wartości dodanej brutto według rodzajów działalności (ceny bieżące) [2010, 2014, 2015]	<i>Structure of gross value added by kinds of activities (current prices) [2010, 2014, 2015]</i>	356
Struktura podmiotów gospodarki narodowej w 2016 r.	<i>Structure of entities of the national economy in 2016</i>	357

OBJAŚNIENIA ZNAKÓW UMOWNYCH SYMBOLS

Kreska	(-)	-	zjawisko nie wystąpiło. <i>magnitude zero.</i>
Zero:	(0)	-	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5; <i>magnitude not zero, but less than 0,5 of a unit;</i>
	(0,0)	-	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05. <i>magnitude not zero, but less than 0,05 of a unit.</i>
Kropka	(.)	-	zupełny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych. <i>data not available or not reliable.</i>
Znak	x	-	wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe. <i>not applicable.</i>
Znak	Δ	-	oznacza, że nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej klasyfikacji; ich pełne nazwy podano w uwagach ogólnych do Rocznika, ust. 17 na str. 26. <i>categories of applied classification are presented in abbreviated form; their full names are given in the general notes to the Yearbook, item 17 on page 26.</i>
Znak	#	-	oznacza, że dane nie mogą być opublikowane ze względu na konieczność zachowania tajemnicy statystycznej w rozumieniu ustawy o statystyce publicznej. <i>data may not be published due to the necessity of maintaining statistical confidentiality in accordance with the Law on Public Statistics.</i>
„W tym” „Of which”		-	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy. <i>indicates that not all elements of the sum are given.</i>
Comma (,)		-	used in figures represents the decimal point.

SKRÓTY ABBREVIATIONS

tys. <i>thous.</i>	= tysiąc = <i>thousand</i>	mm	= milimetr <i>millimetre</i>
mln	= milion <i>million</i>	m	= metr <i>metre</i>
zł <i>zl</i>	= złoty = <i>zloty</i>	km	= kilometr <i>kilometre</i>
szk. <i>pcs</i>	= sztuka = <i>piece</i>	m ²	= metr kwadratowy <i>square metre</i>
egz.	= egzemplarz	ha	= hektar <i>hectare</i>
kpl	= komplet	km ²	= kilometr kwadratowy <i>square kilometre</i>
wol. <i>vol.</i>	= wolumin = <i>volume</i>	ml	= mililitr <i>millilitre</i>
g	= gram <i>gram</i>	l	= litr <i>litre</i>
kg	= kilogram <i>kilogram</i>	hl	= hektolitr <i>hectolitre</i>
dt	= decytona <i>deciton</i>	m ³	= metr sześcienny <i>cubic metre</i>
t	= tona <i>tonne</i>	dam ³	= dekametr sześcienny <i>cubic decametre</i>
		hm ³	= hektometr sześcienny <i>cubic hectometre</i>

kWh	= kilowatogodzina <i>kilowatt-hour</i>	pkt	= punkt
GWh	= gigawatogodzina <i>gigawatt-hour</i>	poz.	= pozycja
TJ	= teradžul <i>terajoule</i>	prof.	= profesor
°C	= stopień Celsjusza <i>centigrade</i>	<i>Rev.</i>	= <i>revision</i>
s	= sekunda <i>second</i>	str.	= strona
h	= godzina <i>hour</i>	tabl.	= tablica <i>table</i>
d <i>24h</i>	= doba = <i>24 hours</i>	tj. <i>i.e.</i>	= to jest = <i>that is</i>
r.	= rok	tn. <i>i.e.</i>	= to znaczący = <i>that is</i>
t/r <i>t/y</i>	= ton rocznie = <i>tonnes per year</i>	tw.	= tak zwany
art. <i>Art.</i>	= artykuł = <i>Article</i>	ust.	= ustęp
cd. <i>cont.</i>	= ciąg dalszy = <i>continued</i>	Dz. U.	= Dziennik Ustaw
dok. <i>cont.</i>	= dokończenie = <i>continued</i>	Dz. Urz.	= Dziennik Urzędowy
im.	= imię	NSP	= Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań
itd.	= i tak dalej	NFZ	= Narodowy Fundusz Zdrowia
itp. <i>etc.</i>	= i tym podobne = <i>and the like</i>	ESA	= Europejski System Rachunków Narodowych <i>European System of Accounts</i>
kk	= Kodeks karny	<i>NACE</i>	= <i>Statistical Classification of Economic Activities in the European Community</i>
kks	= Kodeks karny skarbowy	PKD	= Polska Klasyfikacja Działalności
Lp. <i>No.</i>	= liczba porządkowa = <i>number</i>	EKG	= Europejska Komisja Gospodarcza
m.in. <i>i.a.</i>	= między innymi = <i>among others</i>	<i>ECE</i>	= <i>Economic Commission for Europe</i>
np. <i>e.g.</i>	= na przykład = <i>for example</i>	EUROSTAT	= Urząd Statystyczny Unii Europejskiej <i>Statistical Office of the European Union</i>
nr (Nr) <i>No.</i>	= numer = <i>number</i>	ONZ	= Organizacja Narodów Zjednoczonych
		<i>UN</i>	= <i>United Nations</i>
		UE <i>EU</i>	= Unia Europejska <i>European Union</i>

UWAGI OGÓLNE

1. Prezentowane w Roczniku dane – jeśli nie zaznaczono inaczej – dotyczą **całej gospodarki narodowej**.

2. Dane prezentuje się:

1) w układzie **Polskiej Klasyfikacji Działalności – PKD 2007**, opracowanej na podstawie Statystycznej Klasyfikacji Działalności Gospodarczej we Wspólnocie Europejskiej – Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007, wprowadzona została z dniem 1 I 2008 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 XII 2007 r. (Dz. U. Nr 251, poz. 1885) z późniejszymi zmianami.

W ramach PKD 2007 wyodrębniono „**Przemysł**” jako dodatkowe grupowanie, które obejmuje sekcje: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”.

Pod pojęciem „**Pozostałe usługi**” ujęte są sekcje: „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna”, „Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca”, „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”, „Edukacja”, „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna”, „Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją”, „Pozostała działalność usługowa” oraz „Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby”;

2) według **sektorów instytucjonalnych** – wyłącznie w zakresie rachunków regionalnych;

3) według **sektorów własności**:

- sektor publiczny – grupujący własność państwową (Skarbu Państwa i państwowych osób prawnych), własność jednostek samorządu terytorialnego oraz „własność mieszaną” z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora publicznego,
- sektor prywatny – grupujący własność prywatną krajową (osób fizycznych i pozostałych jednostek prywatnych), własność zagraniczną (osób zagranicznych) oraz „własność mieszaną” z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora prywatnego i brakiem przewagi sektorowej w kapitale (mieniu) podmiotu.

„Własność mieszaną” określana jest głównie dla spółek i wyznaczana na podstawie struktury kapitału (mienia) deklarowanego we wniosku rejestracyjnym spółki.

GENERAL NOTES

1. Data presented in the Yearbook, unless otherwise indicated, concern the **entire national economy**.

2. Data are presented:

1) according to the **Polish Classification of Activities – PKD 2007**, compiled on the basis of the Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007 was introduced on 1 Jan 2008 by the decree of the Council of Ministers, dated 24 Dec 2007 (Journal of Laws No. 251, item 1885) with later amendments.

As an additional grouping, the item **“Industry”** was introduced, including NACE Rev. 2 sections: *“Mining and quarrying”, “Manufacturing”, “Electricity, gas, steam and air conditioning supply” and “Water supply; sewerage, waste management and remediation activities”.*

The item **“Other services”** was introduced including sections: *“Professional, scientific and technical activities”, “Administrative and support service activities”, “Public administration and defence; compulsory social security”, “Education”, “Human health and social work activities”, “Arts, entertainment and recreation”, “Other service activities” and “Activities of households as employers; undifferentiated goods-and-services-producing activities of households for own use”;*

2) according to **institutional sectors** – exclusively within the scope of regional accounts;

3) according to **ownership sectors**:

- public sector – grouping state ownership (of the State Treasury and state legal persons), ownership of local government units as well as *“mixed ownership” with a predominance of the capital (property) of public sector entities,*
- private sector – grouping private domestic ownership (of natural persons and other private entities), foreign ownership (of foreign persons) as well as *“mixed ownership” with a predominance of the capital (property) of private sector entities and lack of predominance of public or private sector in capital (property) of the entity.*

“Mixed ownership” is defined mainly for companies and determined on the basis of the capital (property) structure as declared in a company’s registration application.

3. Prezentowane informacje zostały przedstawione stosownie do zakresu prowadzonych badań, uwzględniających podmioty klasyfikowane według kryterium **liczby pracujących** i – jeśli nie zaznaczono inaczej – obejmują podmioty o liczbie pracujących:

- do 9 osób,
- od 10 do 49 osób,
- 50 osób i więcej.

4. Dane – jeśli nie zaznaczono inaczej – opracowano zgodnie z **każdorazowym stanem organizacyjnym gospodarki narodowej**.

5. Dane w podziale według sekcji, działów i grup PKD 2007 oraz według sektorów instytucjonalnych opracowano – jeśli nie zaznaczono inaczej – tzw. metodą przedsiębiorstw.

Metoda przedsiębiorstw (podmiotowa) oznacza przyjmowanie całych podmiotów gospodarki narodowej za podstawę grupowania wszystkich danych charakteryzujących ich działalność według poszczególnych poziomów klasyfikacyjnych i podziałów terytorialnych.

6. Przez **podmioty gospodarki narodowej** rozumie się jednostki prawne, tj. osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Pod pojęciem **podmiotów gospodarczych** rozumie się podmioty prowadzące działalność gospodarczą (produkcyjną i usługową) na własny rachunek w celu osiągnięcia zysku.

7. Z ważniejszych klasyfikacji, według których prezentuje się dane w Roczniku – obok PKD 2007 – należy wymienić:

- 1) **Klasyfikację Zawodów i Specjalności (KZiS)**, na podstawie której dokonuje się grupowania radnych organów jednostek samorządu terytorialnego; klasyfikacja opracowana na podstawie Międzynarodowej Standardowej Klasyfikacji Zawodów (ISCO-08) wprowadzona została z dniem 1 I 2015 r. rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 VIII 2014 r. (Dz. U. poz. 1145) w miejsce obowiązującej do 31 XII 2014 r.;
- 2) **Polską Klasyfikację Wyrobów i Usług – PKWiU 2015**, na podstawie której dokonuje się grupowania wyrobów i towarów; PKWiU 2015, opracowana na podstawie międzynarodowych klasyfikacji i nomenklatur, wprowadzona została z dniem 1 I 2016 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 4 IX 2015 r. (Dz. U. poz. 1676) w miejsce PKWiU 2008 obowiązującej do 31 XII 2015 r.;

3. Information is presented in compliance with the scope of conducted surveys, considering entities classified according to the criterion of the **number of persons employed**, and – unless otherwise indicated – includes entities employing:

- up to 9 persons,
- from 10 to 49 persons,
- 50 persons and more.

4. Data, unless otherwise indicated, are compiled in accordance with the **respective organizational status of units of the national economy**.

5. Data by NACE Rev. 2 sections, divisions and groups as well as institutional sectors are compiled, unless otherwise indicated, using the enterprise method.

In the **enterprise (entity) method**, the entire organizational unit of entities in the national economy is the basis for grouping all data describing their activity according to individual classification levels and territorial divisions.

6. The term **entities of the national economy** is understood as legal entities, i.e. legal persons, organizational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity.

The term **economic entities** is understood as entities conducting economic activity (production and service) on their own account in order to earn a profit.

7. Apart from NACE Rev. 2, among the more important classifications according to which data are presented in the Yearbook, the following should be mentioned:

- 1) the **Occupations and Specializations Classification (KZiS)**, on the basis of which councillors of organs of local government units are grouped; the classification, compiled on the basis of the International Standard Classification of Occupations (ISCO-08), was introduced on 1 Jan 2015 by the decree of the Minister of Labour and Social Policy, dated 7 Aug 2014 (Journal of Laws item 1145) replacing the classification valid until 31 Dec 2014;
- 2) the **Polish Classification of Goods and Services – PKWiU 2015**, on the basis of which products and goods are grouped; compiled on the basis of international classifications and nomenclatures, was introduced on 1 Jan 2016 by the decree of the Council of Ministers, dated 4 Sep 2015 (Journal of Laws item 1676) replacing the classification PKWiU 2008 valid until 31 Dec 2015;

- 3) **Klasyfikację Spożycia Indywidualnego według Celu (COICOP)**, na podstawie której dokonuje się grupowania spożycia produktów (wyrobów i usług) w sektorze gospodarstw domowych oraz wydatków na towary i usługi konsumpcyjne w gospodarstwach domowych (przyjętych również do opracowania wskaźników cen);
- 4) **Polską Klasyfikację Obiektów Budowlanych (PKOB)**, na podstawie której dokonuje się grupowania obiektów budowlanych; PKOB, opracowana na podstawie Klasyfikacji Obiektów Budowlanych (CC), wprowadzona została z dniem 1 I 2000 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 XII 1999 r. (Dz. U. Nr 112, poz. 1316) z późniejszymi zmianami;
- 5) **Klasyfikację Środków Trwałych (KŚT)**, na podstawie której dokonuje się grupowania środków trwałych według rodzajów; KŚT wprowadzona została z dniem 1 I 2011 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 10 XII 2010 r. (Dz. U. Nr 242, poz. 1622).

8. Informacje o województwie oraz w podziale na **miasta i wieś** – jeżeli nie zaznaczono inaczej – podano w każdorazowym podziale administracyjnym. Przez „**miasta**” rozumie się gminy miejskie oraz miasta w gminach miejsko-wiejskich, przez „**wieś**” – gminy wiejskie oraz obszary wiejskie w gminach miejsko-wiejskich.

9. Dane w **cenach bieżących** odpowiadają uzyskanym dochodom, poniesionym wydatkom lub wartości wyrobów, usług itp. W tablicach i wykresach, w których nie określono cen, dane liczbowe wyrażono w cenach bieżących.

Do wyceny produkcji oraz wartości dodanej brutto przyjęto kategorię **ceny bazowej**.

Cena bazowa definiowana jest jako kwota pieniędzy otrzymywana przez producenta (w tym także przez jednostkę handlową) od nabywcy za jednostkę produktu (wyrobu lub usługi), pomniejszona o podatki od produktu oraz o ewentualne rabaty i opusty, powiększona o dotacje otrzymywane do produktu.

Podatki od produktów obejmują: podatek od towarów i usług – VAT (od produktów krajowych i z importu), podatki i cła od importu (łącznie z podatkiem akcyzowym) oraz inne podatki od produktów, jak podatek akcyzowy od produktów krajowych i podatki od niektórych rodzajów usług (np. od gier losowych i zakładów wzajemnych oraz do 2010 r. zryczałtowany podatek od towarów i usług od okazjonalnych przewozów osób autobusami zarejestrowanymi za granicą).

- 3) *the **Classification of Individual Consumption by Purpose (COICOP)**, on the basis of which final consumption of products (goods and services) in the households sector as well as expenditure on consumer goods and services of households (also adopted for compiling price indices) are grouped;*
- 4) *the **Polish Classification of Types of Construction (PKOB)**, on the basis of which type of constructions are grouped; PKOB, compiled on the basis of the Classification of Types of Constructions (CC), was introduced on 1 Jan 2000 by the regulation of the Council of Ministers, dated 30 Dec 1999 (Journal of Laws No. 112, item 1316) with later amendments;*
- 5) *the **Classification of Fixed Assets (KŚT)**, on the basis of which fixed assets are grouped according to type; KŚT was introduced on 1 Jan 2011 by the regulation of the Council of Ministers, dated 10 Dec 2010 (Journal of Laws No. 242, item 1622).*

8. *Information on voivodship as well as by **urban and rural area** – unless otherwise indicated – is presented according to the administrative division in a given period. The term “**urban areas**” is understood as urban gminas and towns in urban-rural gminas, while the term “**rural areas**” is understood as rural gminas and rural area in urban-rural gminas.*

9. *Data in **current prices** correspond to obtained revenue, incurred expenditure or the value of products, services etc. In tables and graphs in which prices are not defined, data are expressed in current prices.*

*In order to evaluate production and gross value added the **basic price** category was implemented.*

***Basic price** is defined as the amount of money received by a producer (including trade entities) from a buyer for a unit of product (good or service), decreased by the tax on the product as well as by applicable rebates and deductions, and increased by subsidies received for the product.*

Taxes on products include: value added tax – VAT (on domestic products and on imports), taxes and customs duties on imports (including excise tax) as well as other taxes on products, such as excise tax on domestic products and taxes on selected types of services (e.g. on games of chance and mutual betting and until 2010 lump sum tax on goods and services from occasional transports of passengers on buses with foreign registration).

10. Jako **ceny stałe** przyjęto w przypadku:

- 1) produkcji rolniczej i produktu krajowego brutto – ceny bieżące z roku poprzedzającego rok badany, z wyjątkiem ziemniaków, warzyw i owoców, w przypadku których przyjmuje się średnie ceny z dwóch kolejnych lat, tj. z roku poprzedzającego rok badany i z roku badanego;
- 2) produkcji sprzedanej przemysłu:
 - ceny stałe 2005 r. (średnie ceny bieżące 2005 r.) dla lat 2006–2010,
 - ceny stałe 2010 r. (średnie ceny bieżące 2010 r.) od 2011 r.

11. Liczby względne (wskaźniki, odsetki) obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.

Wskaźniki dynamiki – w przypadku zmian metodycznych, zmian kategorii ceny przyjmowanej do wyliczenia produkcji, zmian systemu cen stałych oraz zmian systemu wag do obliczania wskaźników cen w poszczególnych okresach – obliczono w warunkach porównywalnych.

Wskaźniki jednopodstawowe obliczono metodą nawiązania łańcuchowego.

12. Do przeliczeń danych według liczby ludności – jeśli nie zaznaczono inaczej – przyjęto liczbę ludności według krajowej definicji zamieszkania, opracowaną metodą bilansową.

Przy przeliczaniu na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.) danych według stanu w końcu roku (np. łóżka w szpitalach, środki trwałe) przyjęto liczbę ludności według stanu w dniu 31 XII, a przy przeliczaniu danych charakteryzujących wielkość zjawiska w ciągu roku (np. ruch naturalny ludności, produkcja, spożycie) – według stanu w dniu 30 VI.

Do przeliczeń przyjęto liczbę ludności opracowaną – jeśli nie zaznaczono inaczej – do 2005 r. na bazie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002, przy czym dla 2000 r. według podziału administracyjnego obowiązującego w dniu 31 XII 2002 r., a od 2010 r. – Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011, przy czym dla 2010 r. według podziału administracyjnego obowiązującego w dniu 31 XII 2011 r.

13. Dane – jeśli nie zaznaczono inaczej – nie obejmują jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

14. Niektóre informacje za ostatni rok zostały podane na podstawie danych nieostatecznych i mogą ulec zmianie w następnych publikacjach Urzędu Statystycznego.

15. Ze względu na zaokrąglenia danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się nieznacznie różnić od podanych wielkości „ogółem”.

16. Informacje statystyczne pochodzące ze źródeł spoza Urzędu Statystycznego opatrzone odpowiednimi notami, zgodnie z zasadą, że jako źródłodawcę podaje się instytucję przekazującą informacje za ostatni prezentowany rok.

10. Constant prices were adopted as follows:

- 1) *agricultural output and gross domestic product* – current prices from the year preceding the reference year with the exception of potatoes, vegetables and fruit, in case of which the average prices from two consecutive years are adopted, i.e. from the year preceding the surveyed year and from the surveyed year;
- 2) *sold production of industry*:
 - 2005 constant prices (2005 average current prices) for 2006–2010,
 - 2010 constant prices (2010 average current prices) since 2011.

11. Relative numbers (indices, percentages) are, as a rule, calculated on the basis of absolute data expressed with higher precision than those presented in the tables.

Indices – in case of methodological changes, changes in price categories used in the evaluation of production, changes in the system of constant prices as well as changes in the system of weights for calculating price indices in individual periods – were calculated in comparable conditions.

Single base indices are calculated using the chain-base index method.

12. For the purpose of calculating data by population number, unless otherwise indicated, the population number according to the national definition of residence, compiled using the balance method, was adopted.

When computing per capita data (1000 population etc.) as of the end of the year (e.g. beds in hospitals, fixed assets), the number of population as of 31 Dec was used, whereas data describing the magnitude of a phenomenon within a year (e.g. vital statistics, production, consumption) – as of 30 Jun.

For calculations, it was assumed to use the number of population calculated, unless otherwise indicated, until 2005 on the basis of the results of the National Population and Housing Census 2002, for 2000 by the administrative division valid as of 31 Dec 2002, and since 2010 – of the Population and Housing Census 2011, for 2010 by the administrative division valid as of 31 Dec 2011.

13. Data, unless otherwise indicated, do not include the budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety.

14. Selected information for the last year is presented on the basis of preliminary data and may change in subsequent publications of the Statistical Office.

15. Due to the rounding of data, in some cases sums of components can slightly differ from the amount given in the item “total”.

16. Statistical information originating from sources other than the Statistical Office is indicated in the appropriate note, with the institution providing the information for the last presented year given as the source.

17. W Roczniku zastosowano skróty nazw niektórych poziomów klasyfikacyjnych; zestawienie zastosowanych skrótów i pełnych nazw podaje się poniżej:

17. The names of some classification levels used in the Yearbook have been abbreviated; the list of abbreviations used and their full names are given below:

skrót abbreviation	pełna nazwa full name
MIĘDZYNARODOWA STATYSTYCZNA KLASYFIKACJA CHOROÓB I PROBLEMÓW ZDROWOTNYCH (X Rewizja) INTERNATIONAL STATISTICAL CLASSIFICATION OF DISEASES AND RELATED HEALTH PROBLEMS (ICD – 10 Revision)	
Wady rozwojowe wrodzone <i>Congenital anomalies</i>	Wady rozwojowe wrodzone, zniekształcenia i aberracje chromosomowe <i>Congenital malformations, deformations and chromosomal abnormalities</i>
POLSKA KLASYFIKACJA DZIAŁALNOŚCI – PKD 2007 STATISTICAL CLASSIFICATION OF ECONOMIC ACTIVITIES IN THE EUROPEAN COMMUNITY – NACE Rev. 2	
sekcje sections	
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
Handel; naprawa pojazdów samochodowych <i>Trade; repair of motor vehicles</i>	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle <i>Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles</i>
Zakwaterowanie i gastronomia <i>Accommodation and catering</i>	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi <i>Accommodation and food service activities</i>
Obsługa rynku nieruchomości	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
Administrowanie i działalność wspierająca	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca
działy divisions	
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny <i>Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker</i>	Produkcja wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli; produkcja wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wyplatania <i>Manufacture of wood and of products of wood and cork, except furniture; manufacture of articles of straw and plaiting materials</i>
Produkcja wyrobów z metali <i>Manufacture of metal products</i>	Produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń <i>Manufacture of fabricated metal products, except machinery and equipment</i>
Produkcja maszyn i urządzeń	Produkcja maszyn i urządzeń, gdzie indziej niesklasyfikowana
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep	Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep, z wyłączeniem motocykli
Gospodarka odpadami; odzysk surowców	Działalność związana ze zbieraniem, przetwarzaniem i unieszkodliwianiem odpadów; odzysk surowców
Budowa budynków	Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej	Roboty związane z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej

*
* *
*

Wyjaśnienia metodyczne dotyczące podstawowych pojęć i metod opracowania danych liczbowych zamieszczono w uwagach ogólnych do poszczególnych działów. Rozszerzone wyjaśnienia dotyczące poszczególnych dziedzin statystyki Czytelnik znajdzie w publikacjach tematycznych oraz w serii „Zeszyty metodyczne i klasyfikacje”.

Methodological explanations concerning basic definitions and methods of compiling statistical data are enumerated in the general notes to individual chapters. More detailed information pertaining to particular fields of statistics can be found in subject matter publications as well as in the series "Zeszyty metodyczne i klasyfikacje" (Methodologies and classifications).

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2016 R.

VOIVODSHIP AGAINST THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2016

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska <i>Poland</i>	Województwo <i>Voivodship</i>		SPECIFICATION
	ogółem <i>total</i>		Polska = 100 <i>Poland = 100</i>	
POWIERZCHNIA. PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY – stan w dniu 31 XII <i>AREA. ADMINISTRATIVE DIVISION – as of 31 Dec</i>				
Powierzchnia w km ²	312679	20187	6,5	<i>Area in km²</i>
Powiaty	314	14	4,5	<i>Powiats</i>
Miasta na prawach powiatu	66	3	4,5	<i>Cities with powiat status</i>
Gminy	2478	118	4,8	<i>Gminas</i>
Miasta	919	40	4,4	<i>Towns</i>
Miejscowości wiejskie	52548	3759	7,2	<i>Rural localities</i>
Sołectwa	40726	3282	8,1	<i>Village administrator's offices</i>
STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA <i>ENVIRONMENTAL PROTECTION</i>				
Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w tys. t:				<i>Emission of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality in thous. t:</i>
pyłowych	38,6	0,8	2,1	<i>particulates</i>
gazowych	210849,4	2208,1	1,0	<i>gases</i>
Komunalne oczyszczalnie ścieków ^a (stan w dniu 31 XII)	3253	122	3,8	<i>Municipal wastewater treatment plants^a (as of 31 Dec)</i>
w tym: biologiczne	2408	92	3,8	<i>of which: biological</i>
z podwyższonym usuwaniem biogenów	826	30	3,6	<i>with increased biogene removal</i>
Odpady wytworzone (w ciągu roku; z wyłączeniem odpadów komunalnych) w tys. t	128306,9	662,0	0,5	<i>Generated waste (during the year; excluding municipal waste) in thous. t</i>
Odpady komunalne zebrane ^b (w ciągu roku) w tys. t	11654,3	290,8	2,5	<i>Municipal waste collected^b (during the year) in thous. t</i>
Nakłady na środki trwałe (ceny bieżące):				<i>Outlays on fixed assets (current prices):</i>
służące ochronie środowiska:				<i>in environmental protection:</i>
w milionach złotych	6517,0	112,6	1,7	<i>in million zlotys</i>
w % nakładów inwestycyjnych ogółem	2,7	2,3	x	<i>in % of total investment outlays</i>
służące gospodarce wodnej:				<i>in water management:</i>
w milionach złotych	1690,3	24,5	1,4	<i>in million zlotys</i>
w % nakładów inwestycyjnych ogółem	0,7	0,5	x	<i>in % of total investment outlays</i>
BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE ^c <i>PUBLIC SAFETY^c</i>				
Przestępstwa stwierdzone przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych:				<i>Ascertained crimes by the Police in completed preparatory proceedings:</i>
w liczbach bezwzględnych	748459	17048	2,3	<i>in absolute numbers</i>
na 10 tys. ludności	195	144	x	<i>per 10 thous. population</i>
Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję w %	66,5	69,8	x	<i>Rate of detectability of delinquents in ascertained crimes by the Police in %</i>

a Pracujące na sieci kanalizacyjnej. b Dane szacunkowe. c Bez czynów karalnych popełnionych przez nieletnich.

a Working on sewage network. b Estimated data. c Excluding punishable acts committed by juveniles.

I. **WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2016 R. (cd.)**
VOIVODSHIP AGAINST THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2016 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska <i>Poland</i>	Województwo <i>Voivodship</i>		SPECIFICATION
	ogółem <i>total</i>		Polska = 100 <i>Poland = 100</i>	
LUDNOŚĆ POPULATION				
Ludność (stan w dniu 31 XII) w tys.	38433,0	1186,6	3,1	<i>Population (as of 31 Dec) in thous.</i>
miasta	23129,5	719,7	3,1	<i>urban areas</i>
wieś	15303,5	467,0	3,1	<i>rural areas</i>
w tym kobiety	19839,8	608,2	3,1	<i>of which females</i>
Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej (stan w dniu 31 XII)	123	59	x	<i>Population per 1 km² of total area (as of 31 Dec)</i>
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym (stan w dniu 31 XII)	61,7	59,4	x	<i>Non-working age population per 100 persons of working age (as of 31 Dec)</i>
Przyrost naturalny na 1000 ludności	-0,15	-0,76	x	<i>Natural increase per 1000 population</i>
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności	0,04	-1,08	x	<i>Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population</i>
RYNEK PRACY. WYNAGRODZENIA LABOUR MARKET. WAGES AND SALARIES				
Pracujący ^{ab} (stan w dniu 31 XII) w tys.	14964,4	421,8	2,8	<i>Employed persons^{ab} (as of 31 Dec) in thous.</i>
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w zł	4052,19	3583,38	88,4	<i>Average monthly gross wages and salaries in zł</i>
Bezrobotni zarejestrowani (stan w dniu 31 XII) w tys.	1335,2	48,4	3,6	<i>Registered unemployed persons (as of 31 Dec) in thous.</i>
Stopa bezrobocia rejestrowanego ^b (stan w dniu 31 XII) w %	8,2	10,3	x	<i>Registered unemployment rate^b (as of 31 Dec) in %</i>
INFRASTRUKTURA KOMUNALNA. MIESZKANIA MUNICIPAL INFRASTRUCTURE. DWELLINGS				
Długość sieci (stan w dniu 31 XII) w km:				<i>Network (as of 31 Dec) in km:</i>
wodociągowej rozdzielczej	300989,7	13517,3	4,5	<i>water supply distribution</i>
kanalizacyjnej rozdzielczej ^c	154013,7	3507,4	2,3	<i>sewage distribution^c</i>
gazowej	149036,6	1658,0	1,1	<i>gas supply</i>
Zasoby mieszkaniowe ^d (stan w dniu 31 XII):				<i>Dwelling stocks^d (as of 31 Dec):</i>
mieszkania: w tysiącach	14272,0	445,2	3,1	<i>dwellings: in thousands</i>
na 1000 ludności	371	375	x	<i>per 1000 population</i>
izby: w tysiącach	54558,3	1789,7	3,3	<i>rooms: in thousands</i>
na 1000 ludności	1420	1508	x	<i>per 1000 population</i>
powierzchnia użytkowa mieszkań: w tysiącach m ²	1053251,8	34004,9	3,2	<i>useful floor area of dwellings: in thousands m²</i>
na 1000 ludności w m ²	27405	28657	x	<i>per 1000 population in m²</i>

a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności. b Dane opracowano z uwzględnieniem pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie wyznaczonych przy uwzględnieniu wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2010. c Łącznie z kolektorami. d Na podstawie bilansu zasobów mieszkaniowych.

a By actual workplace and kind of activity. b Data are compiled considering employed persons on private farms in agriculture estimated using the results of the Agricultural Census 2010. c Including collectors. d Based on balance of dwelling stocks.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2016 R. (cd.)

VOIVODSHIP AGAINST THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2016 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska <i>Poland</i>	Województwo <i>Voivodship</i>		SPECIFICATION
	ogółem <i>total</i>	Polska = 100 <i>Poland = 100</i>		
INFRASTRUKTURA KOMUNALNA. MIESZKANIA (dok.) <i>MUNICIPAL INFRASTRUCTURE. DWELLINGS (cont.)</i>				
Mieszkania oddane do użytkowania:				<i>Dwellings completed:</i>
w tysiącach	163,3	4,7	2,9	<i>in thousand</i>
na 1000 ludności:				<i>per 1000 population:</i>
mieszkania	4,3	4,0	x	<i>dwellings</i>
izby	16,8	16,9	x	<i>rooms</i>
powierzchnia użytkowa mieszkań w m ²	401,5	409,4	x	<i>usable floor space of dwellings in m²</i>
EDUKACJA ^a I WYCHOWANIE – stan na początku roku szkolnego <i>EDUCATION^a – as of the beginning of the school year</i>				
Uczniowie w szkołach ^b w tys.:				<i>Pupils and students in schools^b in thous.:</i>
podstawowych	2296,5	66,2	2,9	<i>primary</i>
gimnazjalnych	1061,3	32,2	3,0	<i>lower secondary</i>
zasadniczych zawodowych ^c	176,9	3,9	2,2	<i>basic vocational^c</i>
liceach ogólnokształcących	485,5	17,0	3,5	<i>general secondary</i>
technikach	505,9	15,9	3,2	<i>technical secondary</i>
artystycznych ogólnokształcących ^d	12,9	0,5	3,7	<i>general art^d</i>
policealnych	248,1	9,0	3,6	<i>post-secondary</i>
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego ^e :				<i>Children attending pre-primary education establishments^e:</i>
w tysiącach	1299,1	36,5	2,8	<i>in thousand</i>
na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat ...	807	795	x	<i>per 1000 children aged 3–6</i>
OCHRONA ZDROWIA ^f I POMOC SPOŁECZNA – stan w dniu 31 XII <i>HEALTH CARE^f AND SOCIAL WELFARE – as of 31 Dec</i>				
Pracownicy medyczni ^g :				<i>Medical personnel^g:</i>
lekarze	91730	3178	3,5	<i>doctors</i>
lekarze dentyści	13308	503	3,8	<i>dentists</i>
pielęgniarki	195838	6570	3,4	<i>nurses</i>
Przychodnie	21299	765	3,6	<i>Out-patients departments</i>
Szpitala ogólne ^h	957	37	3,9	<i>General hospitals^h</i>
Łóżka w szpitalach ogólnych ^h w tys.	186,7	6,0	3,2	<i>Beds in general hospitals^h in thous.</i>
Apteki ogólnodostępne ⁱ	13104	406	3,1	<i>Generally available pharmaciesⁱ</i>

a Patrz uwagi ogólne do działu „Edukacja i wychowanie”, ust. 1 i 2 na str. 187. b Bez szkół dla dorosłych, z wyjątkiem szkół policealnych. c Łącznie z uczniami szkół specjalnych przysposabiających do pracy. d Dających uprawnienia zawodowe. e Łącznie z dziećmi przebywającymi przez cały rok szkolny w placówkach wykonujących działalność leczniczą. f Łącznie z danymi resortu obrony narodowej, spraw wewnętrznych i administracji, z wyłączeniem ochrony zdrowia w zakładach karnych. g Pracujący bezpośrednio z pacjentem. h Dane nie obejmują opieki dziennej. i Patrz uwagi ogólne do działu „Ochrona zdrowia i opieka społeczna”, ust. 11 na str. 219.

a See general notes in the chapter “Education”, item 1 and 2 on page 187. b Excluding schools for adult, excluding post-secondary schools. c Including students special job-training schools. d Leading to professional certification. e Including children attending for all school year in the units performing health care activities. f Including data of the Ministry of National Defence, the Ministry of the Interior and Administration, excluding health care in prisons. g Working directly with a patient. h Data do not include day-care. i See general notes in the chapter “Health care and social welfare”, item 11 on page 219.

I. **WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2016 R. (cd.)**
VOIVODSHIP AGAINST THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2016 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska <i>Poland</i>	Województwo <i>Voivodship</i>		SPECIFICATION
	ogółem <i>total</i>		Polska = 100 <i>Poland = 100</i>	
KULTURA. TURYSTYKA CULTURE. TOURISM				
Biblioteki publiczne (z filiami; stan w dniu 31 XII)	7984	238	3,0	<i>Public libraries (with branches; as of 31 Dec)</i>
Księgozbiór bibliotek publicznych (z filiami; stan w dniu 31 XII) w tys. wol.	128994,9	4792,2	3,7	<i>Public library collections (with branches; as of 31 Dec) in thous. vol.</i>
Muzea i oddziały muzealne (stan w dniu 31 XII)	944	30	3,2	<i>Museums with branches (as of 31 Dec)</i>
Zwiedzający muzea i wystawy w tys.	36081,6	538,3	1,5	<i>Museum and exhibition visitors in thous.</i>
Kina stałe (stan w dniu 31 XII)	484	12	2,5	<i>Fixed cinemas (as of 31 Dec)</i>
Widzowie w kinach stałych w tys.	51823,9	1132,0	2,2	<i>Audience in fixed cinemas in thous.</i>
Baza noclegowa turystyki ^a w tys.: miejsca noclegowe (stan w dniu 31 VII)	749,2	14,0	1,9	<i>Tourist accommodation establishments^a in thous.:</i> <i>number of beds (as of 31 Jul)</i>
korzystający z noclegów	30108,3	664,2	2,2	<i>tourists accommodated</i>
ROLNICTWO^b I LEŚNICTWO AGRICULTURE^b AND FORESTRY				
Użytki rolne w dobrej kulturze rolnej (stan w czerwcu) w tys. ha	14405,7	1087,2	7,5	<i>Agricultural land in good agricultural condition (as of June) in thous. ha</i>
pod zasiewami ^c	10640,0	688,3	6,5	<i>sown area^c</i>
grunty ugorowane	165,6	5,6	3,4	<i>fallow land</i>
uprawy trwałe	393,4	6,0	1,5	<i>permanent crops</i>
ogrody przydomowe	31,1	1,0	3,3	<i>kitchen gardens</i>
łąki i pastwiska	3175,5	386,3	12,2	<i>meadows and pastures</i>
Powierzchnia zasiewów (stan w czerwcu) w tys. ha:				<i>Sown area (as of June) in thous. ha:</i>
zboża	7400,3	419,9	5,7	<i>cereals</i>
ziemniaki ^d	300,7	8,4	2,8	<i>potatoes^d</i>
warzywa gruntowe ^e	178,5	1,8	1,0	<i>ground vegetables^e</i>
Zbiory w tys. t:				<i>Production in thous. t:</i>
zboża	29849,2	1234,6	4,1	<i>cereals</i>
ziemniaki ^d	8624,0	184,9	2,1	<i>potatoes^d</i>
warzywa gruntowe ^e	4547,3	34,6	0,8	<i>ground vegetables^e</i>
Plony z 1 ha w dt:				<i>Yields per 1 ha in dt:</i>
zboża	40,3	29,4	73,0	<i>cereals</i>
ziemniaki ^d	287	221	77,0	<i>potatoes^d</i>
Powierzchnia lasów (stan w dniu 31 XII) w tys. ha	9230,0	621,5	6,7	<i>Forest area (as of 31 Dec) in thous. ha</i>
PRZEMYSŁ I BUDOWNICTWO INDUSTRY AND CONSTRUCTION				
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące): w milionach złotych	1301911,8	23138,4	1,8	<i>Sold production of industry (current prices):</i> <i>in million zlotys</i>
na 1 mieszkańca w zł	33880	19484	57,5	<i>per capita in zł</i>
Sprzedż produkcji budowlano-montażowej ^f (ceny bieżące): w milionach złotych	166844,2	3240,3	1,9	<i>Sales of construction and assembly production^f (current prices):</i> <i>in million zlotys</i>
na 1 mieszkańca w zł	4342	2728	62,8	<i>per capita in zł</i>

^a Dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych; patrz uwaga do tablic 12–16 w dziale „Kultura. Turystyka. Sport” na str. 243. ^b Dane według siedziby użytkownika gospodarstwa; bez posiadaczy użytków rolnych nieprowadzących działalności rolniczej oraz posiadaczy poniżej 1 ha użytków rolnych prowadzących działalność rolniczą o małej skali. ^c Bez powierzchni upraw trwałych, ogrodów przydomowych oraz upraw na przyoranie (nawozy zielone). ^d Bez ogrodów przydomowych. ^e Łącznie z ogrodami przydomowymi; dane według szacunków. ^f Zrealizowanej przez podmioty budowlane – według miejsca wykonywania robót.

^a Concern establishments possessing 10 and more bed places; see note to the tables 12–16 in the chapter “Culture. Tourism. Sport” on page 243. ^b Data are presented by the official residence of land user; excluding owners of agricultural land who do not conduct agricultural activities and owners of less than 1 ha of agricultural land who conduct agricultural activities on a small scale. ^c Excluding permanent crops, kitchen gardens as well as area intended for ploughing (green fertilizers). ^d Excluding kitchen gardens. ^e Including kitchen gardens; data based on estimation. ^f Realized by construction units – by place of performing works.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2016 R. (cd.)

VOIVODSHIP AGAINST THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2016 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska <i>Poland</i>	Województwo <i>Voivodship</i>		SPECIFICATION
		ogółem <i>total</i>	Polska = 100 <i>Poland = 100</i>	
TRANSPORT. TELEKOMUNIKACJA – stan w dniu 31 XII <i>TRANSPORT. TELECOMMUNICATIONS – as of 31 Dec</i>				
Drogi publiczne o twardej nawierzchni (miejskie i zamiejskie) w km w tym o nawierzchni ulepszonej w %	294312,6 92,3	13145,3 91,4	4,5 x	<i>Hard surface public roads (urban and non-urban) in km of which improved in %</i>
Samochody zarejestrowane ^a w tys. szt.:				<i>Registered cars^a in thous. units:</i>
osobowe	21675,4	575,7	2,7	<i>passenger cars</i>
ciężarowe i ciągniki siodłowe ^b	3541,3	92,6	2,6	<i>lorries and road tractors^b</i>
Placówki pocztowe operatora wyznaczonego	7497	325	4,3	<i>Post offices of appointed operator</i>
Telefoniczne łącza główne ^c : w tysiącach	4759,0	118,9	2,5	<i>Telephone main line^c: in thousand</i>
w tym standardowe łącza główne	4059,8	104,9	2,6	<i>of which standard main line</i>
na 1000 ludności	123,8	100,2	x	<i>per 1000 population</i>
HANDEL – stan w dniu 31 XII <i>TRADE – as of 31 Dec</i>				
Sklepy	367011	9601	2,6	<i>Shops</i>
Liczba ludności na 1 sklep	105	124	x	<i>Number of population per shop</i>
Targowiska stałe	2199	81	3,7	<i>Permanent marketplaces</i>
FINANSE PUBLICZNE <i>PUBLIC FINANCE</i>				
Budżety gmin^d				<i>Budgets of gminas^d</i>
Dochody:				<i>Revenue:</i>
w milionach złotych	101794,8	2861,9	2,8	<i>in million zlotys</i>
na 1 mieszkańca w zł	3944	3771	95,6	<i>per capita in zł</i>
Wydatki:				<i>Expenditure:</i>
w milionach złotych	98175,1	2725,5	2,8	<i>in million zlotys</i>
na 1 mieszkańca w zł	3803	3591	94,4	<i>per capita in zł</i>
Budżety miast na prawach powiatu				<i>Budgets of cities with powiat status</i>
Dochody:				<i>Revenue:</i>
w milionach złotych	74420,1	2259,4	3,0	<i>in million zlotys</i>
na 1 mieszkańca w zł	5900	5272	89,4	<i>per capita in zł</i>
Wydatki:				<i>Expenditure:</i>
w milionach złotych	71941,5	2210,4	3,1	<i>in million zlotys</i>
na 1 mieszkańca w zł	5703	5158	90,4	<i>per capita in zł</i>
Budżety powiatów				<i>Budgets of powiatów</i>
Dochody:				<i>Revenue:</i>
w milionach złotych	23948,3	716,4	3,0	<i>in million zlotys</i>
na 1 mieszkańca w zł	928	944	101,7	<i>per capita in zł</i>
Wydatki:				<i>Expenditure:</i>
w milionach złotych	23300,6	688,0	3,0	<i>in million zlotys</i>
na 1 mieszkańca w zł	903	906	100,4	<i>per capita in zł</i>
Budżet województwa				<i>Budget of voivodship</i>
Dochody:				<i>Revenue:</i>
w milionach złotych	13505,6	423,9	3,1	<i>in million zlotys</i>
na 1 mieszkańca w zł	351	357	101,6	<i>per capita in zł</i>
Wydatki:				<i>Expenditure:</i>
w milionach złotych	12617,4	374,1	3,0	<i>in million zlotys</i>
na 1 mieszkańca w zł	328	315	95,9	<i>per capita in zł</i>

a Łącznie z posiadającymi pozwolenia czasowe wydane w końcu roku. b Łącznie z samochodami ciężarowo-osobowymi. c Dane dotyczą operatorów telekomunikacyjnych sieci publicznej. d Bez dochodów i wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

a Including cars having temporary permissions given at the end of the year. b Including vans. c Data concern operators of the public telecommunication network. d Excluding revenue and expenditure of gminas which are also cities with powiat status.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2016 R. (dok.)

VOIVODSHIP AGAINST THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2016 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska <i>Poland</i>	Województwo <i>Voivodship</i>		SPECIFICATION
	ogółem <i>total</i>	Polska = 100 <i>Poland = 100</i>		
INWESTYCJE. ŚRODKI TRWAŁE <i>INVESTMENTS. FIXED ASSETS</i>				
Nakłady inwestycyjne (ceny bieżące):				<i>Investment outlays (current prices):</i>
w milionach złotych	244429,0	4957,1	2,0	<i>in million zlotys</i>
na 1 mieszkańca w zł	6361	4174	65,6	<i>per capita in zl</i>
Wartość brutto środków trwałych (stan w dniu 31 XII; bieżące ceny ewidencyjne):				<i>Gross value of fixed assets (as of 31 Dec; current book-keeping prices):</i>
w milionach złotych	3660941,7	94528,1	2,6	<i>in million zlotys</i>
na 1 mieszkańca w zł	95255	79661	83,6	<i>per capita in zl</i>
RACHUNKI REGIONALNE W 2015 R. <i>REGIONAL ACCOUNTS IN 2015</i>				
Produkt krajowy brutto (ceny bieżące):				<i>Gross domestic product (current prices):</i>
w milionach złotych	1799392	39602	2,2	<i>in million zlotys</i>
na 1 mieszkańca w zł	46792	33272	71,1	<i>per capita in zl</i>
Wartość dodana brutto (ceny bieżące):				<i>Gross value added (current prices):</i>
w milionach złotych	1596366	35134	2,2	<i>in million zlotys</i>
na 1 pracującego w zł	113577	88054	77,5	<i>per 1 employed person in zl</i>
Nominalne dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych:				<i>Gross nominal disposable income in the households sector:</i>
w milionach złotych	1063827	26935	2,5	<i>in million zlotys</i>
na 1 mieszkańca w zł	27664	22630	81,8	<i>per capita in zl</i>
PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ <i>ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY</i>				
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON ^a (stan w dniu 31 XII)	4237691	99956	2,4	<i>Entities of the national economy in the REGON register^a (as of 31 Dec)</i>
sektor publiczny	121951	3049	2,5	<i>public sector</i>
sektor prywatny	4071719	96309	2,4	<i>private sector</i>

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie; w podziale według sektorów własności – bez podmiotów, dla których informacja o formie własności nie występuje w rejestrze REGON.

^a Excluding persons tending private farms in agriculture; in the division by ownership sectors excluding entities that in the REGON register do not have information concerning form of ownership.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE
MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2012
					POWIERZ AR
1	Powierzchnia ogólna w km ² (stan w dniu 31 XII)	20180	20187	20187	20187
					STAN I OCHRONA ENVIRONMENTAL
	Pobór wody – w % poboru ogółem – na cele:				
2	produkcyjne ^a	16,8	15,1	13,7	12,5
3	eksploatacji sieci wodociągowej ^b	62,9	60,9	63,5	60,3
4	Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności na 1 km ² w dam ³	3,8	4,0	3,9	4,2
5	w tym do produkcji przemysłowej	0,8	0,7	0,6	0,6
	Ścieki przemysłowe i komunalne odprowadzone do wód lub do ziemi:				
6	oczyszczane w % wymagających oczyszczenia	98,4	99,2	99,9	100,0
7	nieoczyszczane na 1 km ² w dam ³	0,0	0,0	0,0	0,0
8	Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem ^c	55,4	62,1	62,5	65,5
	Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczegól- nie uciążliwych dla czystości powietrza w tys. t:				
9	pyłowych	2,0	2,0	1,1	0,9
10	gazowych (bez dwutlenku węgla)	14,0	12,5	9,2	8,0
	Zanieczyszczenia zatrzymane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń w % zanieczyszczeń wytworzonych:				
11	pyłowych	98,1	98,3	98,8	98,9
12	gazowych (bez dwutlenku węgla)	4,8	11,2	13,4	12,8
	Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona ^d (stan w dniu 31 XII):				
13	w % powierzchni ogólnej	31,9	32,0	32,0	32,0
14	na 1 mieszkańca w m ²	5320	5376	5364	5389
15	Odpady wytworzone (w ciągu roku; z wyłączeniem odpadów komunalnych) ^e na 1 km ² w t	35,6	46,0	35,3	72,7
16	Odpady komunalne zebrane ^f (w ciągu roku) na 1 mieszk- kańca w kg	269	223	202	202
	Nakłady na środki trwałe (ceny bieżące) w % nakładów inwestycyjnych ogółem:				
17	służące ochronie środowiska	5,5	3,0	5,1	5,6
18	służące gospodarce wodnej	1,6	1,3	2,3	0,8

a Poza rolnictwem (z wyłączeniem ferm przemysłowego chowu zwierząt), leśnictwem, łowiectwem i rybactwem – z ujęć własną ludność ogółem – na podstawie bilansów. d Dane nie uwzględniają informacji o obszarach sieci Natura 2000. e Patrz uwagi ogólne dane nieporównywalne z danymi za lata poprzednie ze względu na zmianę katalogu odpadów.

a Excluding agriculture (except industrial livestock farming), forestry, hunting and fishing – from their own sources. b Water with the total population – based on balances. d Data do not include information concerning the areas of Nature 2000 network. e See since 2003 data are not comparable with data for previous years due to a change in the catalogue of waste.

2013	2014	2015	2016	SPECIFICATION	No.
CHNIA					
EA					
20187	20187	20187	20187	Total area in km ² (as of 31 Dec)	1
ŚRODOWISKA					
PROTECTION					
12,3	12,7	12,6	12,7	Water withdrawal – in % of total withdrawal – for purposes of:	
61,2	60,7	61,5	60,8	production ^a	2
				exploitation of water supply network ^b	3
4,1	4,2	4,3	4,3	Water consumption for needs of the national economy and population per 1 km ² in dam ³	4
0,6	0,6	0,6	0,7	of which for industrial production	5
100,0	100,0	100,0	100,0	Industrial and municipal wastewater discharged into waters or into the ground:	
–	–	–	0,0	treated in % of requiring treatment	6
				untreated per 1 km ² in dam ³	7
66,4	66,8	67,4	67,6	Population connected to wastewater treatment plants in % of total population ^c	8
0,9	0,9	0,9	0,8	Emission of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality in thous. t:	
9,8	10,2	9,6	9,1	particulates	9
				gases (excluding carbon dioxide)	10
99,0	98,9	99,0	99,1	Pollutants retained in pollutant reduction systems in % of pollutants produced:	
12,1	8,4	8,6	8,3	particulates	11
				gases (excluding carbon dioxide)	12
32,0	32,0	31,8	31,6	Area of special nature value under legal protection ^d (as of 31 Dec):	
5407	5412	5403	5384	in % of total area	13
				per capita in m ²	14
90,5	62,7	43,2	32,8	Generated waste (during the year; excluding municipal waste) ^e per 1 km ² in t	15
210	230	241	245	Municipal waste collected ^f (during the year) per capita in kg	16
4,4	5,4	5,5	2,3	Outlays on fixed assets (current prices) in % of total investment outlays:	
1,1	1,0	0,5	0,5	in environmental protection	17
				in water management	18

nych. *b* Pobór wody na ujęciach przed wtłoczeniem do sieci. *c* Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków – dane szacunkowe, działu „Stan i ochrona środowiska”, ust. 7 na str. 62. *f* Dane szacunkowe; w 2000 r. określone jako odpady stałe wywiezione; od 2003 r.

drawal by intakes before entering the water supply network. *c* Population connected to wastewater treatment plants – estimated data, general notes in the chapter “Environmental protection”, item 7 on page 62. *f* Estimated data; in 2000 defined as solid waste removed;

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)
MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2012
BEZPIECZEŃSTWO PUBLIC					
1	Przestępstwa stwierdzone przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych ^a :				
1	w liczbach bezwzględnych	33570	31873	24670	25136
2	na 10 tys. ludności	277,1	265,4	204,9	209,5
3	Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję ^a w %	55,7	67,3	69,0	70,1
LUD POPU					
4	Ludność (stan w dniu 31 XII)	1210688	1199689	1203448	1198690
5	miasta	709976	709950	724826	723303
6	wieś	500712	489739	478622	475387
7	w tym kobiety	618017	614093	616081	613849
8	Kobiety na 100 mężczyzn (stan w dniu 31 XII)	104	105	105	105
9	Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej (stan w dniu 31 XII)	60	59	60	59
Ludność w wieku (stan w dniu 31 XII):					
10	przedprodukcyjnym	314899	259795	229068	218452
11	produkcyjnym	702035	740354	764843	763271
12	poprodukcyjnym	193754	199540	209537	216967
13	Małżeństwa na 1000 ludności	5,3	5,4	5,8	5,3
14	Rozwody na 1000 ludności	1,2	1,8	1,6	1,5
15	Urodzenia żywe na 1000 ludności	9,9	9,1	9,9	9,3
16	Zgony ^c na 1000 ludności	9,7	9,8	9,8	9,9
17	Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych	7,3	5,6	4,5	4,1
18	Przyrost naturalny na 1000 ludności	0,2	-0,7	0,1	-0,6
19	Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności	-1,3	-1,6	-1,3	-1,5
Przeciętna liczba lat dalszego trwania życia w momencie urodzenia:					
20	mężczyźni	70,49	71,04	72,51	73,09
21	kobiety	79,14	80,41	81,90	82,32
RYNEK LABOUR					
Pracujący ^e (stan w dniu 31 XII):					
22	w tysiącach	495,5	387,9	398,0	397,3
23	w tym kobiety	237,3	180,1	187,4	188,7
24	na 1000 ludności	409	323	331	331
25	w sektorze prywatnym w %	77,5	76,0	76,7	77,5

^a Do 2012 r. łącznie z prokuraturą; od 2014 r. bez czynów karalnych popełnionych przez nieletnich. ^b Patrz uwagi ogólne działu za 2015 r. i migracjach zagranicznych za 2014 r. ^c Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności (od 2004 r.); dane opracowano – Powszechnego Spisu Rolnego 1996, w 2005 r. – Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 oraz Powszechnego

^a Until 2012 including prosecutor's office; since 2014 excluding punishable acts committed by juveniles. ^b See general notes in the data on international migration for 2014 were used. ^c By actual workplace and kind of activity (since 2004); data were compiled in 2005 – of the Population and Housing Census 2002 as well as the Agricultural Census 2002, since 2010 – of the Agricultural

2013	2014	2015	2016	SPECIFICATION	No.
PUBLICZNE SAFETY					
22369	18512	17470	17048	Ascertained crimes by the Police in completed preparatory proceedings ^a :	1
187,0	155,1	146,8	143,6	in absolute numbers	2
				per 10 thous. population	
69,0	65,6	65,4	69,8	Rate of detectability of delinquents in ascertained crimes by the Police ^a in %	3
NOSÓC^b LATION^b					
1194965	1191918	1188800	1186625	Population (as of 31 Dec)	4
721824	720900	719890	719662	urban areas	5
473141	471018	468910	466963	rural areas	6
612319	610754	609301	608227	of which females	7
105	105	105	105	Females per 100 males (as of 31 Dec)	8
59	59	59	59	Population per 1 km ² of total area (as of 31 Dec)	9
Population of age (as of 31 Dec):					
214010	210460	207394	206087	pre-working	10
759614	755557	750360	744253	working	11
221341	225901	231046	236285	post-working	12
4,7	5,1	5,1	5,3	Marriages per 1000 population	13
1,7	1,6	1,7	1,5	Divorces per 1000 population	14
8,9	9,2	9,1	9,6	Live births per 1000 population	15
10,2	9,9	10,3	10,3	Deaths ^c per 1000 population	16
4,6	4,5	4,5	3,3	Infant deaths per 1000 live births	17
-1,3	-0,7	-1,2	-0,8	Natural increase per 1000 population	18
-2,1	-1,9	-1,9 ^d	-1,1	Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population	19
Life expectancy at the moment of birth:					
73,22	73,97	73,76	74,15	males	20
82,26	82,78	82,59	82,77	females	21
PRACY MARKET					
Employed persons ^e (as of 31 Dec):					
400,1	408,8	413,1	421,8	in thousand	22
191,2	195,4	197,0	200,4	of which women	23
335	343	347	355	per 1000 population	24
77,8	78,3	78,8	79,0	in private sector in %	25

„Ludność”, ust. 3 na str. 94. c Łącznie ze zgonami niemowląt. d Do obliczenia salda wykorzystano dane o migracjach wewnętrznych z uwzględnieniem pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie wyszacowanych przy uwzględnieniu wyników: w 2000 r. Spisu Rolnego 2002, od 2010 r. – Powszechnego Spisu Rolnego 2010.

chapter "Population", item 3 on page 94. c Including infant deaths. d For calculating net migration, data on internal migration for 2015 and considering employed persons on private farms in agriculture estimated using the results: in 2000 – of the Agricultural Census 1996, Census 2010.

II. **WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)**
MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2012
					RYNEK LABOUR
	Pracujący ^{ab} – stan w dniu 31 XII (dok.):				
	według rodzajów działalności w %:				
1	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	36,0	31,8	31,9
2	przemysł i budownictwo	18,7	20,4	20,0
3	handel; naprawa pojazdów samochodowych ^a , transport i gospodarka magazynowa, zakwaterowanie i gastronomia ^a , informacja i komunikacja	18,9	20,0	19,7
4	działalność finansowa i ubezpieczeniowa obsługa rynku nieruchomości ^a oraz pozostałe usługi ^c	26,4	27,8	28,4
	Przeciętne zatrudnienie:				
	w przemyśle:				
5	w tysiącach	52,4	50,6	50,9
6	na 1000 ludności	43,6	42,1	42,4
	w budownictwie:				
7	w tysiącach	10,3	14,2	14,5
8	na 1000 ludności	8,6	11,8	12,0
	Bezrobotni zarejestrowani (stan w dniu 31 XII):				
9	w tysiącach	79,2	73,2	63,8	68,7
10	2000 = 100	100,0	92,4	80,5	86,7
	W % bezrobotnych zarejestrowanych (stan w dniu 31 XII):				
11	kobiety	52,4	50,3	47,4	45,9
12	w wieku 24 lata i mniej	29,4	25,0	23,9	21,2
13	pozostający bez pracy dłużej niż 1 rok	44,5	46,7	34,0	41,0
14	Bezrobotni zarejestrowani (stan w dniu 31 XII) na 1 ofertę pracy	1258	379	298	208
15	Stopa bezrobocia rejestrowanego ^b (stan w dniu 31 XII) w %	13,8	15,6	13,8	14,7
					WYNAGRODZENIA. ŚWIADCZENIA WAGES AND SALARIES.
16	Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w zł	1675,71	2085,12	2854,02	3143,64
17	2000 = 100	100,0	124,4	170,3	187,6
18	w tym w: przemyśle	1986,41	2654,37	2962,60
19	budownictwie	1828,66	2686,33	2895,10
20	Przeciętna liczba emerytów i rencistów w tys.	291,7	279,1	276,3	264,1
21	pobierających emerytury i renty wypłacane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych	164,0	164,3	178,3	171,8
22	rolników indywidualnych	127,7	114,8	98,0	92,3
	Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto w zł:				
23	wypłacana przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych	763,57	1023,31	1441,83	1594,42
24	rolników indywidualnych ^d	575,58	723,38	918,86	1020,19

^a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności (od 2004 r.). ^b Dane opracowano z uwzględnieniem pracujących Rolnego 1996, w 2005 r. – Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 oraz Powszechnego Spisu Rolnego 2002, z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w przypadku łączenia uprawnień do świadczeń z tego systemu z uprawnieniami

^a By actual workplace and kind of activity (since 2004). ^b Data were compiled considering employed persons on private farms in as well as the Agricultural Census 2002, since 2010 – of the Agricultural Census 2010. ^c See general notes to the Yearbook, item 2, system and to benefits from the Pension Fund.

2013	2014	2015	2016	SPECIFICATION	No.
PRACY (dok.)					
MARKET (cont.)					
				<i>Employed persons^{ab} – as of 31 Dec (cont.):</i>	
				<i>by kind of activities in %:</i>	
31,7	31,1	30,7	30,1	<i>agriculture, forestry and fishing</i>	1
19,7	20,1	20,3	20,7	<i>industry and construction</i>	2
				<i>trade; repair of motor vehicles^a, transportation and storage, accommodation and catering^a, information and communication</i>	3
19,7	19,9	20,1	20,4	<i>financial and insurance activities real estate activities and other services^c</i>	4
29,0	28,9	28,9	28,8	<i>Average paid employment:</i>	
				<i>in industry:</i>	
49,9	51,1	51,8	53,9	<i>in thousand</i>	5
41,7	42,8	43,5	45,4	<i>per 1000 population</i>	6
				<i>in construction:</i>	
13,6	13,5	13,9	14,3	<i>in thousand</i>	7
11,4	11,3	11,7	12,1	<i>per 1000 population</i>	8
				<i>Registered unemployed persons (as of 31 Dec):</i>	
70,9	60,4	55,0	48,4	<i>in thousand</i>	9
89,5	76,2	69,4	61,0	<i>2000 = 100</i>	10
				<i>In % of registered unemployed (as of 31 Dec)</i>	
45,6	45,5	45,3	45,6	<i>women</i>	11
20,0	17,9	16,8	14,6	<i>aged 24 and less</i>	12
42,6	46,4	44,4	46,0	<i>out of work for longer than 1 year</i>	13
126	95	76	55	<i>Registered unemployment persons (as of 31 Dec) per a job offer</i>	14
15,1	12,9	11,8	10,3	<i>Registered unemployment rate^b (as of 31 Dec) in %</i>	15
Z UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH					
SOCIAL SECURITY BENEFITS					
3258,66	3348,38	3455,57	3583,38	<i>Average monthly gross wages and salaries in zł</i>	16
194,5	199,9	206,2	213,8	<i>2000 = 100</i>	17
3092,82	3220,87	3344,37	3461,53	<i>of which: industry</i>	18
3065,30	3129,18	3190,55	3446,95	<i>construction</i>	19
260,3	256,9	257,9	259,3	<i>Average number of retirees and pensioners in thous.</i>	20
170,5	169,5	170,6	172,7	<i>receiving retirement pay and pensions paid by the Social Insurance Institution</i>	21
89,8	87,4	87,3	86,6	<i>farmers</i>	22
1682,71	1743,70	1798,48	1831,95	<i>Average monthly gross retirement pay and pension in zł: paid by the Social Insurance Institution</i>	23
1086,69	1112,23	1149,95	1157,18	<i>farmers^d</i>	24

w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie wyszacowanych przy uwzględnieniu wyników: w 2000 r. – Powszechnego Spisu od 2010 r. – Powszechnego Spisu Rolnego 2010. c Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 2, pkt 1) na str. 22. d Łącznie z wypłatami do świadczeń Funduszu Emerytalno-Rentowego.

agriculture estimated using the results: in 2000 – of the Agricultural Census 1996, in 2005 – of the Population and Housing Census 2002 (point 1) on page 22. d Including payments from non-agricultural social security system in case of a simultaneous right to benefits from this

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)
MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2012
INFRASTRUKTURA KOMU MUNICIPAL INFRASTRUC					
	Długość sieci rozdzielczej (stan w dniu 31 XII) w km:				
1	wodociągowej	8904,5	11006,4	12321,5	12810,2
2	kanalizacyjnej ^a	1354,0	2030,3	2556,9	3047,3
	Zużycie w gospodarstwach domowych:				
	wody z wodociągów:				
3	w hektometrach sześciennych	34,3	35,4	37,0	37,0
4	na 1 mieszkańca w m ³	28,3	29,4	30,7	30,8
	energii elektrycznej w miastach ^b :				
5	w gigawatogodzinach	383,9	432,0	473,7	463,8
6	na 1 mieszkańca w kWh	540,4	608,0	653,3	640,9
	Zasoby mieszkaniowe ^c (w 2000 r. – zamieszkane; stan w dniu 31 XII):				
	mieszkania:				
7	w tysiącach	384,2	399,4	420,4	428,6
8	na 1000 ludności	317	333	349	358
9	izby na 1000 ludności	1180	1310	1400	1435
	powierzchnia użytkowa mieszkań w m ² :				
10	na 1000 ludności	20546,5	24179,1	26173,2	26970,9
11	przeciętna 1 mieszkania	64,7	72,6	74,9	75,4
	Mieszkania oddane do użytkowania:				
	mieszkania:				
12	w tysiącach	3,8	3,2	4,3	4,5
13	na 1000 ludności	3,1	2,6	3,6	3,8
14	izby na 1000 ludności	11,5	11,7	15,3	16,0
	powierzchnia użytkowa mieszkań w m ² :				
15	na 1000 ludności	234,9	290,7	360,2	406,2
16	przeciętna 1 mieszkania	75,6	110,4	100,3	103,2
EDUKACJA EDUCA					
	Uczniowie w szkołach ^e (stan na początku roku szkolnego) w tys.:				
17	podstawowych ^f	110,0	85,2	67,4	64,5
18	gimnazjach	40,6	53,9	41,1	36,8
19	zasadniczych zawodowych ^g	14,4	5,9	5,6	4,6
20	liceach ogólnokształcących ^h	32,8	25,3	23,0	21,5
21	liceach profilowanych	x	7,2	1,1	0,4
22	technikach ^h	32,9	19,5	20,3	18,5
23	artystycznych ogólnokształcących ⁱ	0,5	0,4	0,4	0,4
24	policealnych	6,0	11,5	13,5	17,1

a Łącznie z kolektorami. b W 2000 r. bez gospodarstw domowych, których głównym źródłem utrzymania był dochód z użytkowa ust. 1 i 2 na str. 187. c Bez szkół dla dorosłych, z wyjątkiem szkół policealnych. f Bez dzieci w wieku 6 lat objętych edukacją w pla h W latach szkolnych 2005/06–2013/14 łącznie z uzupełniającymi odpowiednio: liceami ogólnokształcącymi i technikami. i Dających

a Including collectors. b In 2000 excluding households, whose the main source of maintenance was income from a private farm for adults, except post-secondary schools. f Excluding children aged 6 attending pre-primary education establishments. g Since general secondary and technical secondary respectively. i Leading to professional certification.

2013	2014	2015	2016	SPECIFICATION	No.
NALNA. MIESZKANIA					
TURE. DWELLINGS					
13078,0	13260,0	13443,3	13517,3	<i>Distribution network (as of 31 Dec) in km:</i>	
3166,4	3332,2	3436,2	3507,4	water supply	1
				sewage ^a	2
<i>Consumption in households:</i>					
<i>water from water supply system:</i>					
37,5	38,3	40,2	39,4	in cubic hectometre	3
31,3	32,1	33,7	33,2	per capita in m ³	4
<i>electricity in urban areas^b:</i>					
463,3	459,1	454,1	449,8	in gigawatt-hour	5
641,5	636,5	630,4	624,8	per capita in kWh	6
<i>Dwelling stocks^c (in 2000 – inhabited; as of 31 Dec):</i>					
<i>dwellings:</i>					
432,5	436,4	440,8	445,2	in thousand	7
362	366	371	375	per 1000 population	8
1453	1470	1490	1508	rooms per 1000 population	9
<i>usable floor space of dwellings in m²:</i>					
27369,4	27782,0	28226,0	28656,8	per 1000 population	10
75,6	75,9	76,1	76,4	average per dwelling	11
<i>Dwellings completed:</i>					
<i>dwellings:</i>					
4,2	4,2	4,8	4,7	in thousand	12
3,5	3,5	4,0	4,0	per 1000 population	13
14,7	15,5	16,8	16,9	rooms per 1000 population	14
<i>usable floor space of dwellings in m²:</i>					
349,5	373,1	402,1	409,4	per 1000 population	15
100,0	106,1	100,5	103,5	average per dwelling	16
WYCHOWANIE^d					
TION^d					
<i>Pupils and students in schools^e (as of the beginning of the school year) in thous.:</i>					
63,9	67,6	72,5	66,2	primary ^f	17
35,0	33,7	33,2	32,2	lower secondary	18
4,5	4,6	4,3	3,9	basic vocational ^g	19
20,2	19,0	18,0	17,0	general secondary ^h	20
0,1	x	x	x	specialized secondary	21
17,5	16,7	16,3	15,9	technical secondary ^h	22
0,4	0,4	0,4	0,5	general art ⁱ	23
11,2	10,4	9,5	9,0	post-secondary	24

nego gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie. c Na podstawie bilansów. d Patrz uwagi ogólne działu „Edukacja i wychowanie”, cówkach wychowania przedszkolnego. g Od roku szkolnego 2005/06 łącznie ze szkołami specjalnymi przysposabiającymi do pracy, uprawienia zawodowe.

in agriculture. c Based on balances. d See general notes in the chapter "Education", item 1 and 2 on page 187. e Excluding schools the 2005/06 school year including special job-training schools. h In the school years 2005/06–2013/14 including supplementary schools:

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)
MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2012
EDUKACJA EDUCA					
	Absolwenci szkół ^b w tys.:				
1	podstawowych	19,5 ^e	16,1	11,9	11,0
2	gimnazjów	x	18,0	13,7	12,5
3	zasadniczych zawodowych ^d	4,8	1,9	1,9	1,6
4	liceów ogólnokształcących ^e	6,7	8,1	7,4	7,3
5	liceów profilowanych	x	2,6	0,5	0,2
6	techników ^f	6,7	4,2	4,7	4,5
7	artystycznych ogólnokształcących ^g	0,1	0,1	0,1	0,1
8	policealnych	2,1	3,6	3,3	3,7
9	Absolwenci szkół zasadniczych zawodowych, liceów ogólnokształcących, techników oraz artystycznych ogólnokształcących dających uprawnienia zawodowe ^h (bez szkół dla dorosłych) na 1000 ludności	15,2	14,0	12,2	11,4
10	Studenci szkół wyższych ⁱ (stan w dniu 30 XI) w tys.	44,2	52,9	52,8	46,2
11	Absolwenci szkół wyższych ^{ik} w tys.	8,0	10,3	14,9	14,8
12	Uczniowie szkół dla dorosłych (stan na początku roku szkolnego) w tys.	11,9	10,4	7,7	7,0
13	Absolwenci szkół dla dorosłych w tys.	3,3	3,5	2,1	1,9
	Wychowanie przedszkolne ^l (stan na początku roku szkolnego):				
14	miejsca w przedszkolach w tys. dzieci w tys.:	19,2	17,6	22,4	25,4
15	w przedszkolach	19,3	17,1	22,8	26,1
16	w oddziałach przedszkolnych przy szkołach podstawowych	8,1	6,6	7,2	8,8
17	Dzieci w przedszkolach ^l (stan na początku roku szkolnego) na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat ^m	319	356	501	537

a Patrz uwagi ogólne do działu „Edukacja i wychowanie”, ust. 1 i 2 na str. 187. b Bez szkół dla dorosłych, z wyjątkiem szkół police sabiających do pracy, e – z uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi (do roku szkolnego 2013/14), f W latach szkolnych 2010/11–specjalnymi przysposabiającymi do pracy, uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi (do roku szkolnego 2013/14) i liceami profilowa zamiejscowymi i punktami konsultacyjnymi; bez szkół resortu obrony narodowej oraz resortu spraw wewnętrznych i administracji; łącznie z zespołami wychowania przedszkolnego i punktami przedszkolnymi; w latach szkolnych 2009/10–2012/13 bez wychowania roku szkolnego 2013/14 łącznie z dziećmi przebywającymi przez cały rok szkolny w placówkach wykonujących działalność leczni a w 2015 r. – w wieku 3–5 lat.

a See general notes in the chapter "Education", item 1 and 2 on page 187. b Excluding schools for adults, except post-secondary schools, e – supplementary general secondary schools (until the 2013/14 school year), f In the school years 2010/11–2013/14 special job-training schools, supplementary general schools (until the 2013/14 school year) and specialized secondary schools (until the sections, basic organizational units in another location as well as teaching centres in another location; excluding academies of the Ministry in 2000 – the calendar year. l Since the 2008/09 school year including pre-primary education groups and pre-primary points; in the school institution) and since the 2013/14 school year including the children attending for all school year in the units performing health care population, and in 2015 – aged 3–5.

2013	2014	2015	2016	SPECIFICATION	No.
I WYCHOWANIE ^a (dok.)					
TION ^a (cont.)					
10,7	10,7	10,3	.	Graduates in schools ^b in thous.:	
11,8	11,1	11,0	.	primary	1
1,1	1,3	1,4	.	lower secondary	2
6,9	6,5	6,0	.	basic vocational ^d	3
0,1	x	x	.	general secondary ^e	4
4,1	3,8	3,8	.	specialized secondary	5
0,1	0,1	0,1	.	technical secondary ^f	6
3,7	3,4	3,0	.	general art ^g	7
			.	post-secondary	8
			.	Graduates of basic vocational, general and technical secondary as well as general art leading to professional certification schools ^h (excluding schools for adults) per 1000 population	9
10,2	9,8	9,5	.		
41,4	37,7	34,9	33,2	Students of higher education institutions ⁱ (as of 30 Nov) in thous.	10
13,8	12,0	10,8	9,3	Graduates of higher education institutions ^{ik} in thous.	11
5,6	4,8	4,2	3,9	Students of schools for adults (as of the beginning of the school year) in thous.	12
1,5	1,5	1,2	.	Graduates of schools for adults in thous.	13
			.	Pre-primary education ^l (as of the beginning of the school year):	
26,4	26,9	27,0	29,8	places in nursery school in thous.	14
26,4	25,5	24,7	28,2	children in thous.:	
9,9	8,6	6,8	8,3	in nursery schools	15
				in pre-primary sections in primary schools	16
537	603	661	612	Children in nursery schools ^l (as of the beginning of the school year) per 1000 children aged 3–6 ^m	17

alnych. c Dane obejmują absolwentów klasy VIII i VI. d, e Od roku szkolnego 2005/06 łącznie: d – ze szkołami specjalnymi przysposobienia (do roku szkolnego 2013/14), a w latach szkolnych 2010/11–2013/14 – technikami uzupełniającymi. i łącznie z filiami, wydziałami bez cudzoziemców. k Z poprzedniego roku akademickiego, a w roku 2000 – z roku kalendarzowego. l Od roku szkolnego 2008/09 przedszkolnego w placówkach wykonujących działalność leczniczą (do 2011 r. określanych jako zakłady opieki zdrowotnej), a od 2011 r. do przeliczeń wskaźnika użyto liczbę dzieci w grupie 3–6 w liczbie ludności w wieku 3–5 lat i połowie rocznika 6-latków,

schools. c Data include graduates of the 8th and the 6th grade. d, e Since the 2005/06 school year including: d – special job-training including supplementary technical secondary schools. g Leading to professional certification. h Since the 2005/06 school year including 2013/14 school year) as well as in the school years 2010/11–2013/14 – supplementary technical secondary schools. i Including branch of National Defence as well as the Ministry of the Interior and Administration; excluding foreigners. k From the previous academic year and years 2009/10–2012/13 excluding pre-primary education in the units performing health care activities (until 2011 defined as health care activities. m In 2014 the rate was calculated using the number of children aged 3–6 in the population aged 3–5 and in half of the 6-year old

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)
MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2012
OCHRONA ZDROWIA^a HEALTH CARE^a AND					
	Pracownicy medyczni ^b (stan w dniu 31 XII):				
1	lekarze	3388	2694	2809	2987
2	lekarze dentyści	236	384	516	523
3	pielęgniarki	6640	5931	6224	6728
4	Łóżka w szpitalach ogólnych ^c (stan w dniu 31 XII) na 10 tys. ludności	52,4	50,9	49,6	48,8
5	Leczeni w szpitalach ogólnych na 10 tys. ludności	1635	1860	1926	2071
6	Przychodnie ^d (stan w dniu 31 XII)	359	441	628	733
7	Apteki ogólnodostępne (stan w dniu 31 XII)	258	296	337	352
8	Liczba ludności na 1 aptekę ogólnodostępną (stan w dniu 31 XII)	4693	4053	3571	3405
	Porady udzielone w zakresie ambulatoryjnej opieki zdrowotnej na 1 mieszkańca:				
9	lekarskie	6,0	6,7	6,9	7,2
10	stomatologiczne	0,7	0,8	0,9	0,9
11	Dzieci w żłobkach ^e i klubach dziecięcych ^f (stan w dniu 31 XII) na 1000 dzieci w wieku do lat 3	15	19	30	40
KULTURA. CULTURE.					
12	Biblioteki publiczne (z filiami; stan w dniu 31 XII)	267	256	243	240
13	Księgozbiór bibliotek publicznych (z filiami; stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności w wol.	3544	3733	3848	3906
14	Czytelnicy bibliotek publicznych (z filiami) na 1000 ludności	165	155	132	127
	Wypożyczenia księgozbioru ^g z bibliotek publicznych (z filiami) w wol.:				
15	na 1000 ludności	3316	2903	2670	2587
16	na 1 czytelnika	20,1	18,8	20,2	20,4
17	Miejsca w teatrach i instytucjach muzycznych (stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności	1,6	1,3	1,9	3,2
18	Widzowie i słuchacze w teatrach i instytucjach muzycznych ^h na 1000 ludności	332	281	309	218
19	Muzea i oddziały muzealne (stan w dniu 31 XII)	22	26	26	26
20	Zwiedzający muzea i wystawy na 1000 ludności	277	349	292	322
21	Kina stałe (stan w dniu 31 XII)	20	19	14	14
22	Miejsca na widowni w kinach stałych (stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności	4,4	3,7	5,0	5,0
23	Widzowie w kinach stałych na 1000 ludności	321	253	676	750
	Abonenci (stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności:				
24	radiowi	220	219	156	157
25	telewizyjni	215	212	151	151
26	Baza noclegowa turystyki ⁱ (stan w dniu 31 VII)	223	180	182	243
27	w tym hotele	21	22	23	28
28	Miejsca noclegowe ^j (stan w dniu 31 VII) na 10 tys. ludności	130,5	98,1	94,7	103,4
29	Korzystający z noclegów ^k na 1000 ludności	321	332	379	446

^a Od 2012 r. łącznie z danymi resortu obrony narodowej oraz spraw wewnętrznych i administracji, z wyłączeniem ochrony zdrowia pracy jest praktyka lekarska i pielęgniarska. ^c Bez miejsc dziennych na oddziałach szpitalnych; w latach 2000 i 2005 bez łóżek i inkubatorów żłobkowymi. ^f Do 2010 r. bez klubów dziecięcych. ^g Do 2014 r. bez wypożyczeń międzybibliotecznych. ^h Dane dotyczą działalności 10 i więcej miejsc noclegowych. ^k Patrz uwaga do tablic 12–16 w dziale „Kultura. Turystyka. Sport” na str. 243.

^a Since 2012 data include those of the Ministry of National Defence, the Ministry of the Interior and Administration, excluding health and nurse practice. ^c Excluding day places in hospital wards; in 2000 and 2005 excluding beds and incubators for newborns. ^d See general clubs. ^g Until 2014 excluding interlibrary lending. ^h Data concern activity performed in voivodship area, including outdoor events. ⁱ Since Sport” on page 243.

2013	2014	2015	2016	SPECIFICATION	No.
I POMOC SPOŁECZNA					
SOCIAL WELFARE					
				<i>Medical personnel^b (as of 31 Dec):</i>	
2955	2948	3011	3178	doctors	1
490	489	492	503	dentists	2
6627	6499	6595	6570	nurses	3
				<i>Beds in general hospitals^c (as of 31 Dec)</i>	4
49,0	49,4	49,9	50,8	per 10 thous. population	
2075	2159	2163	2053	In-patients in general hospitals per 10 thous. population	5
737	753	760	765	Out-patient departments ^d (as of 31 Dec)	6
377	386	387	406	Generally available pharmacies (as of 31 Dec)	7
				<i>Population (as of 31 Dec) per 1 generally</i>	8
3170	3088	3072	2923	available pharmacy	
				<i>Consultations provided within the scope of</i>	
				<i>out-patient health care per capita:</i>	
7,4	7,4	7,6	7,8	doctors	9
1,0	1,0	1,0	1,0	dental	10
				<i>Children in nurseries^e and children's clubs^f (as of</i>	11
48	62	70	78	31 Dec) per 1000 children up to the age of 3	
TURYSTYKA					
TOURISM					
238	240	238	238	Public libraries (with branches; as of 31 Dec)	12
				<i>Public library collection (with branches; as of 31 Dec)</i>	13
3894	4020	4048	4039	per 1000 population in vol.	
				<i>Public library borrowers (with branches)</i>	14
122	122	122	120	per 1000 population	
				<i>Public library loans^g (with branches) in vol.:</i>	15
2485	2517	2450	2422	per 1000 population	
20,4	20,6	20,2	20,2	per borrower	16
				<i>Seats in theatres and music institutions (as of</i>	17
3,3	3,3	3,3	3,4	31 Dec) per 1000 population	
				<i>Audience in theatres and music institutions^h</i>	18
237	252	266	196	per 1000 population	
27	28	31	30	Museums with branches (as of 31 Dec)	19
350	396	461	453	Museum and exhibition visitors per 1000 population	20
13	12	12	12	Fixed cinemas (as of 31 Dec)	21
				<i>Seats in fixed cinemas (as of 31 Dec) per 1000</i>	22
5,0	4,9	5,5	5,4	population	
671	779	857	953	Audience in fixed cinemas per 1000 population	23
				<i>Subscribers (as of 31 Dec) per 1000 population:</i>	
161	161	160	161	radio	24
155	155	154	154	television	25
254	248	269	263 ^k	Tourist accommodation establishments ⁱ (as of 31 Jul)	26
34	35	36	47 ^k	of which hotels	27
107,8	107,7	113,1	118,2 ^k	Number of beds ⁱ (as of 31 Jul) per 10 thous. population	28
497	503	510	559 ^k	Tourists accommodated ⁱ per 1000 population	29

w zakładach karnych *b* Od 2005 r. pracujący bezpośrednio z pacjentem; od 2010 r. łącznie z osobami, dla których głównym miejscem torów dla noworodków. *d* Patrz uwagi ogólne działu „Ochrona zdrowia i pomoc społeczna”, ust. 2 na str. 217. *e* Łącznie z oddziałami prowadzonej na terenie województwa, łącznie z imprezami organizowanymi w plenerze. *i* Od 2011 r. dotyczy obiektów posiadających

care in prisons. *b* Since 2005 working directly with a patient; since 2010 including persons for whom the primary workplace is a medical notes in the chapter "Health care and social welfare", item 2 on page 217. *e* Including nursery wards. *f* Until 2010 excluding children's 2011 concern establishments possessing 10 and more bed places. *k* See note to the tables 12–16 in the chapter "Culture. Tourism.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)
MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2012
ROLNICTWO ^a AGRICULTURE ^a					
1	Użytki rolne ^{bc} (stan w czerwcu) w tys. ha	1204,6	1097,5	1057,0	1083,4
2	w tym w dobrej kulturze rolnej w %	x	x	98,1	98,8
3	Powierzchnia zasiewów ^{cd} (stan w czerwcu) w tys. ha	742,5	676,8	605,8	630,7
	w tym w %:				
4	zboża podstawowe (łącznie z mieszankami zbożowymi)	75,9	73,2	74,3	69,6
5	w tym: pszenica	9,7	5,8	6,2	6,7
6	żyto	17,9	15,4	12,8	10,3
7	ziemniaki	10,3	4,8	2,8	1,9
8	buraki cukrowe	0,7	0,9	0,0	0,0
	Zbiory w tys. t:				
9	zboża podstawowe (łącznie z mieszankami zbożowymi)	836,1	1326,5	1309,7	1266,2
10	w tym: pszenica	132,4	119,4	125,6	137,8
11	żyto	188,3	243,3	185,8	159,9
12	ziemniaki ^e	1479,1	563,5	353,9	253,5
13	buraki cukrowe	178,3	240,0	13,0	4,9
	Plony z 1 ha w dt:				
14	zboża podstawowe (łącznie z mieszankami zbożowymi)	14,8	26,8	29,1	28,9
15	w tym: pszenica	18,3	30,4	33,4	32,6
16	żyto	14,2	23,4	24,0	24,7
17	ziemniaki ^e	194	172	206	210
18	buraki cukrowe	326	414	472	443
	Zwierzęta gospodarskie ^c (stan w czerwcu):				
	bydło:				
19	w tysiącach sztuk	667,5	737,8	878,9	927,6
20	na 100 ha użytków rolnych ^b w szt.	56,0	67,2	83,1	85,6
	trzoda chlewna (w latach 2000, 2005 oraz 2011–2013 – stan w końcu lipca):				
21	w tysiącach sztuk	947,9	873,8	552,8	370,7
22	na 100 ha użytków rolnych ^b w szt.	79,5	79,6	52,3	34,2
	Produkcja na 1 ha użytków rolnych ^b :				
23	żywca rzeźnego w przeliczeniu na mięso ^f (łącznie z tłuszczami i podrobami) w kg	153,5	166,9	196,1	176,6
24	mleka krowiego w l	1035	1482	1863	2097
	Skup produktów rolnych na 1 ha użytków rolnych ^b :				
25	ziarno zbóż podstawowych (łącznie z mieszankami zbożowymi) w kg	67	90	85	128
26	ziemniaki w kg	160	112	83	121
27	buraki cukrowe w kg	149	219	6	5
28	żywiec rzeźny w przeliczeniu na mięso ^g (łącznie z tłuszczami) w kg	89	115	148	133
29	mleko krowie w l	886	1481	1627	1748

^a Dane według siedziby użytkownika gospodarstwa. ^b Od 2010 r. bez posiadaczy użytków rolnych nieprowadzących działalności „Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo”, ust. 3 i 4 na str. 270. ^c W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. ^d Od 2010 r. bez powierzchni czy mięsa: wołowego, cielęcego, wieprzowego, baraniego, końskiego, drobiowego, koziego, króliczego i dziczyzny; w wadze poubo

^a Data are presented by the official residence of land user. ^b Since 2010 excluding owners of agricultural land who do not conduct notes in the chapter "Agriculture, hunting and forestry", item 3 and 4 on page 270. ^c In 2010 data of the Agricultural Census. ^d Since kitchen gardens. ^f Concerns meat: beef, veal, pork, mutton, horseflesh, poultry, goat, rabbit and game; in post-slaughter warm weight.

2013	2014	2015	2016	SPECIFICATION	No.
I LEŚNICTWO AND FORESTRY					
1074,1	1078,0	1058,3	1094,0	<i>Agricultural land^{bc} (as of June) in thous. ha</i>	1
99,1	99,4	99,3	99,4	<i>of which in good agricultural condition in %</i>	2
625,7	635,2	655,6	688,3	<i>Sown area^{cd} (as of June) in thous. ha</i>	3
				<i>of which in %:</i>	
64,8	64,5	62,2	58,0	<i>basic cereals (including cereal mixed)</i>	4
6,4	7,3	8,0	7,2	<i>of which: wheat</i>	5
9,5	7,0	5,8	6,2	<i>rye</i>	6
3,8	1,6	1,8	1,2	<i>potatoes</i>	7
0,0	0,0	0,0	0,0	<i>sugar beets</i>	8
				<i>Crop production in thous. t:</i>	
1159,5	1279,9	1083,0	1111,8	<i>basic cereals (including cereal mixed)</i>	9
133,0	167,4	171,5	160,7	<i>of which: wheat</i>	10
139,9	117,2	90,1	96,9	<i>rye</i>	11
449,1	228,1	186,9	184,9	<i>potatoes^e</i>	12
–	5,1	4,2	4,8	<i>sugar beets</i>	13
				<i>Yields per 1 ha in dt:</i>	
28,6	31,2	26,6	27,8	<i>basis cereals (including cereal mixed)</i>	14
33,0	36,1	32,6	32,4	<i>of which: wheat</i>	15
23,6	26,2	23,8	22,8	<i>rye</i>	16
190	224	163	221	<i>potatoes^e</i>	17
–	602	617	663	<i>sugar beets</i>	18
				<i>Livestock^c (as of June):</i>	
				<i>cattle:</i>	
956,6	947,8	949,1	947,0	<i>in thousand heads</i>	19
89,1	87,9	89,7	86,6	<i>per 100 ha of agricultural land^b in heads</i>	20
				<i>pigs (in years 2000, 2005 and 2011–2013 – as of the end of July):</i>	
350,8	354,1	337,2	307,9	<i>in thousand heads</i>	21
32,7	32,9	31,9	28,1	<i>per 100 ha of agricultural land^b in heads</i>	22
				<i>Production per 1 ha of agricultural land^b:</i>	
200,0	208,4	221,4	224,4	<i>of animals for slaughter in terms of meat^f (including fats and pluck) in kg</i>	23
2198	2195	2424	2362	<i>of cows' milk in l</i>	24
				<i>Procurement of agricultural products per 1 ha of agricultural land^b:</i>	
113	128	124	113	<i>basic cereal (including cereal mixed) in kg</i>	25
78	145	130	204	<i>potatoes in kg</i>	26
–	5	4	4	<i>sugar beets in kg</i>	27
153	170	185	191	<i>animals for slaughter in terms of meat^g (including fats) in kg</i>	28
1805	1925	2037	2060	<i>cows' milk in l</i>	29

rolniczej oraz posiadaczy poniżej 1 ha użytków rolnych prowadzących działalność rolniczą o małej skali; patrz uwagi ogólne do działu upraw trwałych, ogrodów przydomowych i upraw na przyoranie (nawozy zielone). e Od 2010 r. bez ogrodów przydomowych. f Dotyczy mięsa: wołowego, cielęcego, wieprzowego, baraniego, końskiego i drobiowego; w wadze poubojowej ciepłej.

agricultural activities and owners of less than 1 ha of agricultural land who conduct agricultural activities on a small scale; see general 2010 excluding permanent crops, kitchen gardens as well as area intended for ploughing (green fertilizers). e Since 2010 excluding g Concerns meat: beef, veal, pork, mutton, horseflesh and poultry; in post-slaughter warm weight.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)
MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2012
ROLNICTWO^a AGRICULTURE^a					
1	Zużycie nawozów w przeliczeniu na czysty składnik na 1 ha użytków rolnych ^{bcd} w kg:				
	mineralnych lub chemicznych (łącznie z wieloskładnikowymi)	75,2	87,1	106,2	99,5
2	wapniowych	61,9	60,0	14,4	12,6
3	Ciągniki rolnicze (stan w czerwcu; w 2000 r. – stan w dniu 31 XII) na 100 ha użytków rolnych ^{bd} w szt.	7,1	8,8	9,6	.
4	Powierzchnia gruntów leśnych (stan w dniu 31 XII) w tys. ha	604,5	614,2	626,2	628,4
Powierzchnia lasów (stan w dniu 31 XII):					
5	w tysiącach hektarów	595,6	604,6	616,2	618,4
6	na 1 mieszkańca w ha	0,50	0,50	0,50	0,52
7	Lesistość (stan w dniu 31 XII) w %	29,5	30,0	30,5	30,6
8	Pozyskanie drewna (grubizny) na 100 ha powierzchni lasów w m ³	233,7	284,5	287,5	283,1
PRZE INDU					
Produkcja sprzedana przemysłu:					
9	w milionach złotych (ceny bieżące)	12239,5	16687,7	19583,4
10	rok poprzedni = 100 (ceny stałe)	100,8	104,9
11	2005 = 100 (ceny stałe)	100,0	118,0	133,6
12	na 1 zatrudnionego w zł (ceny bieżące)	233529	329510	384984
13	na 1 mieszkańca w zł (ceny bieżące)	10191	13857	16323
BUDO CONSTR					
Sprzedaż produkcji budowlano-montażowej ^e (ceny bieżące):					
14	w milionach złotych	1706,6	4786,5	3888,2
15	w tym sektor prywatny w % ogółem	97,4	99,2	98,6
16	na 1 mieszkańca w zł	1421	3975	3241
TRANSPORT. TELE TRANSPORT. TELE					
Linie kolejowe eksploatowane normalnotorowe ^f :					
17	w kilometrach	783	682	759	700
18	na 100 km ² powierzchni ogólnej w km	3,9	3,4	3,8	3,5
Drogi publiczne o twardej nawierzchni (miejskie i zamiejskie):					
19	w kilometrach	10569	11013	11999	12391
20	na 100 km ² powierzchni ogólnej w km	52,4	54,6	59,4	61,4
Samochody osobowe zarejestrowane ^g :					
21	w tysiącach sztuk	259,1	352,4	469,4	504,9
22	na 1000 ludności	214	294	390	421
Placówki pocztowe operatora wyznaczonego ^h :					
23	w liczbach bezwzględnych	339	298	348	361
24	na 100 tys. ludności	28,0	24,8	28,9	30,1

a Dane według siedziby użytkownika gospodarstwa. b Od 2010 r. bez posiadaczy użytków rolnych nieprowadzących działalności „Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo”, ust. 3 i 4 na str. 270. c W roku gospodarczym. d W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. e Zrealizowała 42 km; dane dotyczą sieci kolejowej Polskich Kolei Państwowych (PKP), od 2005 r. również innych podmiotów, będących h W 2000 r. placówki pocztowe i placówki usług telekomunikacyjnych; w latach 2005–2012 określane jako placówki operatora publicznego

a Data are presented by the official residence of land user. b Since 2010 excluding owners of agricultural land who do not general notes in the chapter "Agriculture, hunting and forestry", item 3 and 4 on page 270. c In farming year. d In 2010 data of in 2016 was 42 km; data concern rail network of Polskie Koleje Państwowe (PKP) as well as since 2005 of other entities managing offices and telecommunication service offices; in 2005–2012 determined as the public operator (public post).

2013	2014	2015	2016	SPECIFICATION	No.
I LEŚNICTWO (dok.)					
AND FORESTRY (cont.)					
				<i>Consumption of fertilizers in terms of pure ingredient per 1 ha of agricultural land^{bcd} in kg:</i>	
97,6	115,7	88,7	95,1	<i>mineral or chemical (including mixed fertilizers)</i>	1
7,9	21,2	20,4	16,6	<i>lime</i>	2
				<i>Agricultural tractors (as of June; in 2000 – as of 31 Dec) per 100 ha of agricultural land^{bd} in units</i>	3
9,8	.	.	10,1		
629,0	630,0	630,9	631,5	<i>Forest land (as of 31 Dec) in thous. ha</i>	4
				<i>Forest area (as of 31 Dec):</i>	
619,1	620,1	620,9	621,5	<i>in thousand hectares</i>	5
0,52	0,52	0,52	0,52	<i>per capita in ha</i>	6
30,7	30,7	30,8	30,8	<i>Forest cover (as of 31 Dec) in %</i>	7
				<i>Removals (timber) per 100 ha of forest area in m³</i>	8
296,3	305,7	324,5	338,3		
MYSŁ					
STRY					
				<i>Sold production of industry:</i>	
20930,5	21924,0	21942,6	23138,4	<i>in million zlotys (current prices)</i>	9
105,6	107,9	106,8	106,2	<i>previous year = 100 (constant prices)</i>	10
141,1	152,2	162,5	172,6	<i>2005 = 100 (constant prices)</i>	11
419579	429252	423341	429476	<i>per employee in zł (current prices)</i>	12
17493	18372	18435	19484	<i>per capita in zł (current prices)</i>	13
WNICTWO					
UCTION					
				<i>Sales of construction and assembly production^e (current prices):</i>	
3240,7	4339,8	4263,7	3240,3	<i>in million zlotys</i>	14
99,1	99,2	99,2	99,1	<i>of which private sector in % of total</i>	15
2709	3637	3582	2728	<i>per capita in zł</i>	16
KOMUNIKACJA – stan w dniu 31 XII					
COMMUNICATIONS – as of 31 Dec					
				<i>Railway lines operated – standard gauge^f:</i>	
693	656	654	654	<i>in kilometres</i>	17
3,4	3,2	3,2	3,2	<i>per 100 km² of total area in km</i>	18
				<i>Hard surface public roads (urban and non-urban):</i>	
12554	12782	12925	13145	<i>in kilometres</i>	19
62,2	63,3	64,0	65,1	<i>per 100 km² of total area in km</i>	20
				<i>Registered passenger cars^g:</i>	
518,5	533,1	551,5	575,7	<i>in thousand units</i>	21
434	447	464	485	<i>per 1000 population</i>	22
				<i>Post offices of appointed operator^h:</i>	
341	324	321	325	<i>in absolute numbers</i>	23
28,5	27,2	27,0	27,4	<i>per 100 thous. population</i>	24

rolniczej oraz posiadaczy poniżej 1 ha użytków rolnych prowadzących działalność rolniczą o małej skali; patrz uwagi ogólne do działu zwanego przez podmioty budowlane – według miejsca wykonywania robót. ^f Łącznie z szerokotorowymi, których długość w 2016 r. zarządzanymi infrastrukturą kolejową. ^g Od 2011 r. łącznie z pojazdami posiadającymi pozwolenia czasowe wydane w końcu roku. ^h In 2000 post nego (poczta publiczna).

conduct agricultural activities and owners of less than 1 ha of agricultural land who conduct agricultural activities on a small scale; see the Agricultural Census. ^e Realized by construction units – by place of performing works. ^f Including broad gauge, the length of which railway infrastructure. ^g Since 2011 including road vehicles having temporary permission given at the end of the year. ^h In 2000 post

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)
 MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2012
					TRANSPORT. TELE TRANSPORT. TELE
1	Telefoniczne łącza główne ^a :				
	w tysiącach	337,1	364,2	231,3	171,5
2	na 1000 ludności	278	304	192	143
					HAN TRA
3	Sprzedaż detaliczna towarów (ceny bieżące):				
	w milionach złotych	9676,8	10571,8	11672,6	13918,5
4	na 1 mieszkańca w zł	7987	8803	9693	11601
5	Sklepy ^b (stan w dniu 31 XII) w tys.	11,9	10,1	10,3	10,1
6	Liczba ludności (stan w dniu 31 XII) na 1 sklep ^b	101	118	117	119
					FINANSE PUBLIC
	Budżety gmin^c				
	Dochody:				
7	w milionach złotych	888,1	1347,3	2039,5	2219,2
8	na 1 mieszkańca w zł	1124	1737	2622	2872
	Wydatki:				
9	w milionach złotych	916,6	1334,7	2325,5	2185,1
10	na 1 mieszkańca w zł	1160	1720	2990	2828
	Budżety miast na prawach powiatu				
	Dochody:				
11	w milionach złotych	714,7	1015,8	1803,8	2003,4
12	na 1 mieszkańca w zł	1695	2389	4229	4692
	Wydatki:				
13	w milionach złotych	765,2	1052,9	2014,5	2067,4
14	na 1 mieszkańca w zł	1815	2476	4723	4842
	Budżety powiatów				
	Dochody:				
15	w milionach złotych	368,4	418,3	653,8	640,8
16	na 1 mieszkańca w zł	466	539	841	829
	Wydatki:				
17	w milionach złotych	366,2	421,2	670,5	638,5
18	na 1 mieszkańca w zł	464	543	862	826
	Budżet województwa				
	Dochody:				
19	w milionach złotych	118,9	168,9	442,3	468,3
20	na 1 mieszkańca w zł	98	141	367	390
	Wydatki:				
21	w milionach złotych	122,5	182,8	411,7	492,2
22	na 1 mieszkańca w zł	101	152	342	410

^a Dane dotyczą operatorów telekomunikacyjnych sieci publicznej. ^b Dane za 2000 r. nieporównywalne z danymi za lata następne prawach powiatu.

^a Data concern operators of the public telecommunication network. ^b Data for 2000 are not comparable with data for the following powiat status.

2013	2014	2015	2016	SPECIFICATION	No.
KOMUNIKACJA – stan w dniu 31 XII (dok.)					
COMMUNICATIONS – as of 31 Dec (cont.)					
179,8	138,9	127,3	118,9	<i>Fixed main line^a:</i>	1
151	117	107	100	<i>in thousand</i>	2
				<i>per 1000 population</i>	
DEL					
DE					
11892,2	13222,2	13793,5	13090,4	<i>Retail sales (current prices):</i>	3
9939	11080	11589	11023	<i>in million zlotys</i>	4
9,4	10,1	10,0	10,0	<i>per capita in zł</i>	5
127	118	119	124	<i>Shops^b (as of 31 Dec) in thous.</i>	6
				<i>Number of population (as of 31 Dec) per shop^b</i>	
PUBLICZNE					
FINANCE					
				Budgets of gminas^c	
2332,4	2458,1	2569,0	2861,9	<i>Revenue:</i>	7
3031	3209	3369	3771	<i>in million zlotys</i>	8
				<i>per capita in zł</i>	
2290,1	2470,5	2482,0	2725,5	<i>Expenditure:</i>	9
2976	3225	3255	3591	<i>in million zlotys</i>	10
				<i>per capita in zł</i>	
Budgets of cities with powiat status					
				<i>Revenue:</i>	
1951,4	2359,5	1941,3	2259,4	<i>in million zlotys</i>	11
4570	5521	4539	5272	<i>per capita in zł</i>	12
				<i>Expenditure:</i>	
2024,9	2138,8	2017,2	2210,4	<i>in million zlotys</i>	13
4742	5005	4716	5158	<i>per capita in zł</i>	14
Budgets of powiats					
				<i>Revenue:</i>	
685,8	732,6	749,3	716,4	<i>in million zlotys</i>	15
891	956	983	944	<i>per capita in zł</i>	16
				<i>Expenditure:</i>	
674,9	731,4	737,6	688,0	<i>in million zlotys</i>	17
877	955	967	906	<i>per capita in zł</i>	18
Budget of voivodship					
				<i>Revenue:</i>	
572,8	766,5	847,6	423,9	<i>in million zlotys</i>	19
479	642	712	357	<i>per capita in zł</i>	20
				<i>Expenditure:</i>	
561,0	744,0	930,7	374,1	<i>in million zlotys</i>	21
469	623	782	315	<i>per capita in zł</i>	22

w związku ze zmianą od 2004 r. metodą badania sklepów. c Bez dochodów i wydatków gmin mających również status miasta na years due to changed, since 2004, method of shop survey. c Excluding revenue and expenditure of gminas which are also cities with

II. **WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (dok.)**
MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2012
INWESTYCJE INVESTMENTS					
Nakłady inwestycyjne (ceny bieżące):					
1	w milionach złotych	2282,1	3266,9	5050,9	5500,6
2	na 1 mieszkańca w zł	1884	2720	4194	4585
Wartość brutto środków trwałych (stan w dniu 31 XII; bieżące ceny ewidencyjne):					
3	w milionach złotych	39372,6	49915,5	66592,9	74707,1
4	na 1 mieszkańca w zł	32497	41607	55335	62324
RACHUNKI REGIONAL					
Produkt krajowy brutto (ceny bieżące):					
5	w milionach złotych	32975	36337
6	na 1 mieszkańca w zł	27381	30288
7	Produkt krajowy brutto (ceny stałe) – rok poprzedni = 100	100,4
Wartość dodana brutto (ceny bieżące):					
8	w milionach złotych	29012	32195
9	na 1 mieszkańca w zł	24090	26835
Nominalne dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych:					
10	w milionach złotych	23800	25717
11	na 1 mieszkańca w zł	19762	21436
12	Realne dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych – rok poprzedni = 100	98,2
PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY					
13	Ogółem: w tysiącach	85,8	88,9	91,9	94,7
14	na 10 tys. ludności	709	741	763	790
Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej:					
15	w tysiącach	15,5	16,8	18,8	20,7
w tym:					
16	spółdzielnie	0,6	0,5	0,5	0,5
17	spółki handlowe	2,4	3,7	4,5	5,1
18	w tym z udziałem kapitału zagranicznego	0,3	0,4	0,5	0,6
19	spółki cywilne	6,6	4,5	4,7	4,9
20	2000 = 100	100,0	108,5	121,1	133,4
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą:					
21	w tysiącach	70,3	72,1	73,1	74,0
22	2000 = 100	100,0	102,5	103,9	105,3
23	na 10 tys. ludności	581	601	607	618

a Dane za 2000 r. nieporównywalne w związku z nowelizacją w 2002 r. ustawy o rachunkowości. b Dane za lata 2010–2014 zostały na str. 354. c Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

a Data for 2000 are not comparable due to amendments in 2002 of the Act of Accounting. b Data for the years 2010–2014 were item 12 on page 354. c Excluding persons tending private farms in agriculture.

2013	2014	2015	2016	SPECIFICATION	No.
ŚRODKI TRWAŁE^a					
FIXED ASSETS^a					
5515,3	6871,5	6848,3	4957,1	<i>Investment outlays (current prices):</i>	1
4610	5758	5754	4174	<i>in million zlotys</i>	2
				<i>per capita in zł</i>	
				<i>Gross value of fixed assets (as of 31 Dec;</i>	
				<i>current book-keeping prices):</i>	
79626,3	85048,0	91087,0	94528,1	<i>in million zlotys</i>	3
66635	71354	76621	79661	<i>per capita in zł</i>	4
REGIONALNE^b					
ACCOUNTS^b					
37538	38608	39602	.	<i>Gross domestic product (current prices):</i>	5
31374	32352	33272	.	<i>in million zlotys</i>	6
				<i>per capita in zł</i>	
102,4	102,6	101,6	.	<i>Gross domestic product (constant prices)</i>	7
				<i>– previous year = 100</i>	
33325	34236	35134	.	<i>Gross value added (current prices):</i>	8
27853	28689	29518	.	<i>in million zlotys</i>	9
				<i>per capita in zł</i>	
26442	26541	26935	.	<i>Gross nominal disposable income in the household</i>	10
22100	22241	22630	.	<i>sector:</i>	11
				<i>in million zlotys</i>	
				<i>per capita in zł</i>	
102,2	100,7	102,8	.	<i>Gross disposable income in the households sector</i>	12
				<i>– previous year = 100</i>	
W REJESTRZE REGON^c – stan w dniu 31 XII					
IN THE REGON REGISTER^c – as of 31 Dec					
96,5	98,3	99,3	100,0	<i>Total: in thousand</i>	13
808	825	835	842	<i>per 10 thous. population</i>	14
21,5	22,4	23,1	23,9	<i>Legal persons and organizational entities without</i>	
				<i>legal personality:</i>	
				<i>in thousands</i>	15
0,5	0,5	0,5	0,5	<i>of which:</i>	
5,6	5,9	6,5	7,1	<i>co-operatives</i>	16
0,7	0,7	0,8	0,9	<i>commercial companies</i>	17
5,0	5,0	5,1	5,1	<i>of which with foreign capital participation</i>	18
138,5	144,4	148,6	154,0	<i>civil law partnerships</i>	19
				<i>2000 = 100</i>	20
75,0	75,9	76,3	76,1	<i>Natural persons conducting economic activity:</i>	21
106,7	108,0	108,4	108,2	<i>in thousands</i>	22
628	637	641	641	<i>2000 = 100</i>	23
				<i>per 10 thous. population</i>	

zmienione w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji Rocznika; patrz uwagi ogólne działu „Rachunki regionalne”, ust. 12
changed in relations to the data published in the previous edition of Yearbook; see general notes in the chapter "Regional accounts",

TABL. 1. POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE
GEOGRAPHIC LOCATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	Gmina <i>Gmina</i>	W stopniach i minutach <i>In degrees and minutes</i>	W km <i>In km</i>	SPECIFICATION
Najdalej wysunięte punkty granicy województwa:				<i>Furthest extended points of the voivodship border:</i>
na północ (szerokość geograficzna północna)	Wiżajny	54°25'	x	<i>in the north (northern geographic latitude)</i>
na południe (szerokość geograficzna północna)	Mielnik	52°17'	x	<i>in the south (northern geographic latitude)</i>
na zachód (długość geograficzna wschodnia)	Turośl	21°36'	x	<i>in the west (eastern geographic longitude)</i>
na wschód (długość geograficzna wschodnia)	Białowieża	23°57'	x	<i>in the east (eastern geographic longitude)</i>
Rozciągłość:				<i>Extent:</i>
z południa na północ	x	2°08'	236	<i>from south to north</i>
z zachodu na wschód	x	2°21'	161	<i>from west to east</i>

Źródło: dane Wojewódzkiego Ośrodka Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej w Białymstoku.
Source: data of the Voivodship Office of Geodesy and Cartography Records in Białystok.

TABL. 2. POWIERZCHNIA I GRANICE W 2017 R.
Stan w dniu 1 I
AREA AND BORDERS IN 2017
As of 1 Jan

WYSZCZEGÓLNIENIE	W liczbach bezwzględnych <i>In absolute numbers</i>	W odsetkach <i>In percent</i>	SPECIFICATION
Powierzchnia w km ²	20187,0	x	<i>Area in km²</i>
Długość granicy w km	936,4	100,0	<i>Length of border in km</i>
z Białorusią	245,9	26,3	<i>with Belarus</i>
z Litwą	104,3	11,1	<i>with Lithuania</i>
z województwami:			<i>with voivodships:</i>
lubelskim	4,0	0,4	<i>Lubelskie</i>
mazowieckim	358,2	38,2	<i>Mazowieckie</i>
warmińsko-mazurskim	224,6	24,0	<i>Warmińsko-Mazurskie</i>

Źródło: dane Wojewódzkiego Ośrodka Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej w Białymstoku.
Source: data of the Voivodship Office of Geodesy and Cartography Records in Białystok.

**TABL. 3. UKŁAD PIONOWY POWIERZCHNI
ELEVATIONS**

WYSZCZEGÓLNIENIE	Gmina Gmina	Wzniesienie nad poziom morza w m Elevation above sea level in m	SPECIFICATION
Najwyżej położony punkt – okolice miejscowości Wiżajny	Wiżajny	298	Highest point – surroundings of Wiżajny
Najniżej położony punkt – okolice miejscowości Miastkowo	Miastkowo	92	Lowest point – surroundings of Miastkowo

Ź r ó d ł o: dane Wojewódzkiego Ośrodka Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej w Białymstoku.
S o u r c e: data of the Voivodship Office of Geodesy and Cartography Records in Białystok.

**TABL. 4. TEMPERATURY POWIETRZA
AIR TEMPERATURES**

STACJA METEOROLOGICZNA METEOROLOGICAL STATION	Wzniesienie stacji nad poziom morza w m Station elevation above the sea level in m	Temperatury w °C Temperatures in °C						
		średnie ^a average ^a				skrajne extreme		amplitudy temperatur skrajnych amplitudes of extreme tempera- tures
		1971–2000	1991–2000	2001–2010	2016	maksimum maximum	minimum minimum	
Białystok	148	6,9	7,2	7,5	8,0	35,5	-35,4	70,9
Suwałki	184	6,3	6,8	7,1	7,6	35,2	-30,6	65,8

^a Dane za okresy wieloletnie dotyczą średnich rocznych z tych okresów.
Ź r ó d ł o: dane Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej, Państwowego Instytutu Badawczego.
^a Data for multi-year periods include annual averages from these periods.
S o u r c e: data of the Institute of Meteorology and Water Management, National Research Institute.

**TABL. 5. OPADY ATMOSFERYCZNE, PRĘDKOŚĆ WIATRU, USŁONECZNIENIE I ZACHMURZENIE
ATMOSPHERIC PRECIPITATION, WIND VELOCITY, INSOLATION AND CLOUDINESS**

STACJA METEOROLOGICZNA METEOROLOGICAL STATION	Wzniesienie stacji nad poziom morza w m Station elevation above the sea level in m	Roczne sumy opadów w mm Total annual precipitation in mm			Średnia prędkość wiatru w m/s Average wind velocity in m/s	Usłonecz- nienie w h Insolation in h	Średnie zachmu- rzenie w oktan- tach ^a Average cloudiness in octants ^a	
		1971–2000	1991–2000	2001–2010				2016
		Białystok	148	577				573
Suwałki	184	591	575	619	666	3,3	1469	5,5

^a Stopień zachmurzenia nieba od 0 (niebo bez chmur) do 8 (niebo całkowicie pokryte chmurami). ^b Dane za okresy wieloletnie dotyczą średnich rocznych z tych okresów.
Ź r ó d ł o: dane Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej, Państwowego Instytutu Badawczego.
^a Degree of cloudiness from 0 (no clouds) to 8 (total cloud cover). ^b Data for multi-year periods include annual averages from these periods.
S o u r c e: data of the Institute of Meteorology and Water Management, National Research Institute.

TABL. 6. **WIĘKSZE RZEKI^a**
PRINCIPAL RIVERS^a

RZEKI ^b RIVERS ^b	Długość ^c w km <i>Length^c in km</i>		Odbiornik ^d <i>Recipient^d</i>	Powierzchnia ^c zlewni w km ² <i>Drainage^c basin area in km²</i>	
	ogółem ^e <i>total^e</i>	w tym w województwie <i>of which in voivodship</i>		ogółem ^e <i>total^e</i>	w tym w województwie <i>of which in voivodship</i>
Narew	455,9	292,6	Wisła	53890,0	17567,5
Narewka	43,1	43,1	Narew	460,9	460,9
Orlanka	54,6	54,6	Narew	512,4	512,4
Biała	36,2	36,2	Orlanka	207,3	207,3
Supraśl	111,4	111,4	Narew	1844,9	1844,9
Słoja	38,1	38,1	Supraśl	220,3	220,3
Sokołda	51,1	51,1	Supraśl	488,8	488,8
Płoska	34,1	34,1	Supraśl	216,6	216,6
Nereśl	47,2	47,2	Narew	298,9	298,9
Ślina	43,6	43,6	Narew	355,7	355,7
Biebrza	174,9	174,9	Narew	7072,0	5058,8
Sidra	38,8	38,8	Biebrza	299,5	299,5
Netta	118,4	115,2	Biebrza	1301,6	1240,7
Blizna	20,3	20,3	Netta	353,0	353,0
Szczeberka	60,1	60,1	Blizna	226,5	226,5
Brzozówka	66,1	66,1	Biebrza	693,7	693,7
Kumiałka	41,5	41,5	Brzozówka	220,6	220,6
Jegrznia	135,7	43,8	Biebrza	1062,4	359,5
Elk	125,0	29,5	Biebrza	1556,8	352,7
Wissa	57,1	57,1	Biebrza	516,0	470,7
Gać	23,3	23,3	Narew	431,6	431,6
Jablonka	33,7	33,7	Gać	224,7	224,7
Pisa	150,9	53,0	Narew	4516,6	848,1
Skroda	57,9	57,9	Pisa	406,1	406,1
Ruż	41,1	20,6	Narew	358,7	264,4
Bug	621,1	89,9	Narew	19273,8	3731,8
Leśna	36,4	36,4	Bug	355,8	355,8
Pulwa	13,3	13,3	Bug	201,1	201,1
Nurzec	110,0	110,0	Bug	2081,8	2067,1
Nurczyk	40,4	40,4	Nurzec	279,5	279,5
Leśna	27,3	27,3	Nurzec	320,9	320,9
Mianka	27,9	27,9	Nurzec	210,6	210,6
Brok	89,1	41,1	Bug	811,4	442,3
Czarna Hańcza	131,0	131,0	Niemen	1617,0	1617,0
Marycha	79,5	79,5	Czarna Hańcza	441,4	441,4
Świsłocz	43,5	43,5	Niemen	340,8	340,8
Szeszupa (Szeszupie)	27,6	27,6	Niemen	305,2	305,2

a O powierzchni zlewni w województwie powyżej 200 km². b Uszeregowane w porządku hydrograficznym. c Obliczono na podstawie Mapy Podziału Hydrograficznego Polski. d Rzeka lub zbiornik wodny, do którego uchodzi dopływ. e Długości rzek oraz powierzchnie zlewni zostały podane dla rzek i zlewni w granicach Polski.

Ź r ó d ł o: dane Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie.

a *Of drainage basin area in Podlaskie Voivodship bigger than 200 km². b Listed according to hydrographic order. c Calculated according to Map of Hydrographic Division of Poland. d River or reservoir into which the water flows. e River length and drainage basin area shown for rivers and drainage basin within Poland.*

S o u r c e: data of the Regional Water Management Authority in Warsaw.

TABL. 7. WIĘKSZE I GŁĘBSZE JEZIORA
 LARGER AND DEEPER LAKES

JEZIORA LAKES	Położenie Placement		Powierzchnia w ha Area in ha	Głębokość maksymalna w m Maximum depth in m	Objętość w tys. m ³ Capacity in thous. m ³
	dorzecze drainage basin	powiat powiat			
WEDŁUG POWIERZCHNI BY AREA					
Wigry	Niemen	augustowski/suwalski	2118,3	73,2	336726,7
Rajgrodzkie ^a	Wisła	elcki/grajewski	1503,2	52,0	142623,2
Galadus ^b	Niemen	sejneński	728,6	54,8	92474,7
Sajno	Wisła	augustowski	522,5	27,0	52446,8
Dręstwo	Wisła	augustowski	504,2	25,0	42734,6
Białe Augustowskie ...	Wisła	augustowski	476,6	30,0	41716,5
Serwy	Niemen	augustowski	460,3	41,5	67181,5
Necko	Wisła	augustowski	400,0	25,0	40561,4
Szelment Wielki	Niemen	suwalski	356,1	45,0	53492,0
Rospuda Filipowska ..	Wisła	suwalski	341,7	38,9	49731,8
Hańcza	Niemen	suwalski	311,4	108,5	120364,1
Wizajny	Pregoła	suwalski	293,1	5,3	7746,1
Pomorze	Niemen	sejneński	295,4	23,5	25280,5
Kolno	Wisła	augustowski	264,4	3,3	3303,4
Studzieniczne	Wisła	augustowski	250,1	30,5	22073,6
WEDŁUG GŁĘBOKOŚCI BY DEPTH					
Hańcza	Niemen	suwalski	311,4	108,5	120364,1
Wigry	Niemen	augustowski/suwalski	2118,3	73,2	336726,7
Galadus ^b	Niemen	sejneński	728,6	54,8	92474,7
Rajgrodzkie ^a	Wisła	elcki/grajewski	1503,2	52,0	142623,2
Białe Filipowskie	Pregoła	suwalski	132,4	52,0	22662,3
Ożewo (Użewo)	Niemen	suwalski	53,6	49,6	9326,4
Garbas (Garbaś)	Wisła	suwalski	152,5	48,0	31809,7
Busznica	Wisła	augustowski	49,4	48,0	3350,6
Szurpiły	Niemen	suwalski	80,9	46,2	8168,0
Szelment Wielki	Niemen	suwalski	356,1	45,0	53492,0
Długie Sejneńskie (Długie Krasnopolskie)	Niemen	sejneński	102,4	45,0	7669,4
Okmin	Niemen	suwalski	111,8	42,4	14310,4
Dmitrowo	Niemen	sejneński	61,2	42,0	6476,6
Serwy	Niemen	augustowski	460,3	41,5	67181,5
Rospuda Filipowska ..	Wisła	suwalski	341,7	38,9	49731,8

a Jezioro na pograniczu województw warmińsko-mazurskiego i podlaskiego; powierzchnia na terenie województwa podlaskiego wynosi 919,4 ha. b Jezioro graniczne – na terytorium Polski 548,6 ha.

Źródło: dane Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie.

a Lake at the borderland between Warmińsko-Mazurskie and Podlaskie Voivodships; area within Podlaskie Voivodship – 919,4 ha. b Border lake – in Poland 548,6 ha.

Source: data of the Regional Water Management Authority in Warsaw.

DZIAŁ II STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA

Uwagi ogólne

1. Informacje o **stanie geodezyjnym i kierunkach wykorzystania powierzchni województwa** ujmowane są według form władania i grup rejestrowych w oparciu o ewidencję gruntów i budynków wprowadzoną rozporządzeniem Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z dnia 29 III 2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków (jednolity tekst Dz. U. 2016 poz. 1034).

Dane o **gruntach rolnych wyłączonych na cele nierolnicze i leśnych na cele nieleśne** dotyczą gruntów, za które pobrano należności i opłaty w trybie ustawy z dnia 3 II 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (jednolity tekst Dz. U. 2015 poz. 909, z późniejszymi zmianami), która chroni wszystkie grunty rolne zaliczone do klas bonitacyjnych I–III oraz grunty rolne klas bonitacyjnych IV–VI wytworzone z gleb organicznych. Do 2008 r., zgodnie z art. 12, ust. 15 ustawy, rada gminy mogła podjąć uchwałę o objęciu ochroną na jej obszarze również gruntów rolnych zaliczonych do klas bonitacyjnych IV, IVa, IVb wytworzonych z gleb pochodzenia mineralnego. Od 2009 r. przepisów ustawy nie stosuje się do gruntów rolnych, stanowiących użytki rolne, położonych w granicach administracyjnych miast.

2. Dane o **gruntach zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji i zagospodarowania** dotyczą gruntów, które utraciły całkowicie wartości użytkowe (grunty zdewastowane) oraz gruntów, których wartość użytkowa rolnicza lub leśna zmalała w wyniku pogorszenia się warunków przyrodniczych lub wskutek zmian środowiska oraz działalności przemysłowej, a także wadliwej działalności rolniczej (grunty zdegradowane).

Rekultywacja gruntów polega na nadaniu lub przywróceniu gruntom zdegradowanym lub zdewastowanym wartości użytkowych lub przyrodniczych przez właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, poprawienie właściwości fizycznych i chemicznych, uregulowanie stosunków wodnych, odtworzenie gleb, umocnienie skarp oraz odbudowanie lub zbudowanie niezbędnych dróg.

3. Informacje o **poborze wody** dotyczą:

1) w pozycji „na cele produkcyjne” – poza rolnictwem (z wyłączeniem ferm przemysłowego chowu zwierząt), leśnictwem, łowiectwem i rybactwem – jednostek organizacyjnych wnoszących opłaty za pobór z ujęć własnych rocznie 5 dam³ i więcej wody podziemnej albo 20 dam³ i więcej wody powierzchniowej lub odprowadzających rocznie 20 dam³ i więcej ścieków;

CHAPTER II ENVIRONMENTAL PROTECTION

General notes

1. Information regarding the **geodesic status and use of voivodship land** is classified by ownership and register groups, according to the land and building register as a result of the regulation of the Minister of Regional Development and Construction, dated 29 Mar 2001 in regard to the registration of land and buildings (uniform text Journal of Laws 2016 item 1034).

Data regarding **agricultural land designated for non-agricultural purposes and forest land designated for non-forest purposes** concern land, for which payments and fees were collected, on the basis of the Law on Agricultural and Forest Land Protection, dated 3 Feb 1995 (uniform text Journal of Laws 2015 item 909, with later amendments), which protects all agricultural land included in quality classes I–III as well as agricultural land included in quality classes IV–VI comprised of organic soils. Until 2008, in accordance with Art. 12, item 15 of the Law, a gmina council might also resolve to protect agricultural land of IV, IVa, IVb quality classes, originating from mineral-derived soils and located within the gmina. Since 2009 the provisions of the law do not apply to agricultural land located within the administrative borders of urban areas.

2. Data regarding **devastated and degraded land requiring reclamation and management** concern land which has completely lost its utility value (devastated land) and land the rural or forest utility value of which has declined due to worsening of natural conditions or environmental changes and industrial activity as well as due to inappropriate agricultural practices (degraded land).

Reclamation of land consists in assigning or restoration a utility or natural value to devastated or degraded land through appropriate landscaping, improving physical and chemical properties, regulating waterways, regenerating soils, strengthening scarps as well as constructing or reconstructing necessary roads.

3. Information regarding **water withdrawal** concerns:

1) in the item “for production purposes” – excluding agriculture (except industrial livestock farming), forestry, hunting and fishing – organizational entities making payments for the annual withdrawal of 5 dam³ or more of underground water, or 20 dam³ or more of surface water from their own sources, or discharging 20 dam³ or more of wastewater annually;

- 2) w pozycji „nawodnienia w rolnictwie i leśnictwie oraz napełnianie i uzupełnianie stawów rybnych” – jednostek organizacyjnych rolnictwa, leśnictwa i rybactwa zużywających wodę na potrzeby nawadniania gruntów rolnych i leśnych o powierzchni od 20 ha oraz na potrzeby eksploatacji stawów rybnych o powierzchni od 10 ha;
- 3) w pozycji „eksploatacja sieci wodociągowej” – wszystkich jednostek nadzorujących pracę sieci wodociągowej (w tym również spółdzielni mieszkaniowych, spółek wodnych, zakładów usług wodnych, zakładów pracy itp.).

4. Dane o **ściekach** dotyczą ścieków odprowadzonych do wód (do 2002 r. – do wód powierzchniowych) lub do ziemi przez jednostki określone w ust. 3, pkt 1) i pkt 3). Do tych samych jednostek odnoszą się dane o **wyposażeniu w oczyszczalnie ścieków**.

Jako **ścieki wymagające oczyszczania** przyjęto ścieki odprowadzane siecią kanałów lub rowów otwartych bezpośrednio do wód, do ziemi lub do sieci kanalizacyjnej z jednostek produkcyjnych (łącznie z zanieczyszczonymi wodami chłodniczymi, jak również łącznie z zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych i obiektów budowlanych), z innych jednostek oraz z gospodarstw domowych.

Wody chłodnicze są to ścieki o podwyższonej temperaturze powstałe w wyniku użycia wód do celów chłodniczych w procesach technologicznych.

Za **wody chłodnicze niewymagające oczyszczania** uznaje się wody, które spełniają następujące warunki:

- są odprowadzane do wód wydzielonym dla nich systemem kanalizacji,
- ładunki zanieczyszczeń w wodach chłodniczych po procesie produkcyjnym nie są większe od ładunków zanieczyszczeń w wodach pobranych do celów chłodzenia,
- temperatura wód chłodniczych odprowadzonych do jezior oraz ich dopływów nie przekracza 26°C, a do pozostałych wód, z wyjątkiem morza terytorialnego, nie przekracza 35°C.

Dane o **ściekach oczyszczanych** dotyczą ścieków oczyszczanych mechanicznie, chemicznie, biologicznie oraz z podwyższonym usuwaniem biogenu i odprowadzonych do wód lub do ziemi.

Przez **ścieki oczyszczane mechanicznie** rozumie się ścieki poddane procesowi usuwania jedynie zanieczyszczeń nierozpuszczalnych, tj. ciał stałych i tłuszczów ulegających osadzeniu lub flotacji.

2) in the item "irrigation in agriculture and forestry as well as filling and completing fish ponds" – agricultural, forest and fishing organizational entities, consuming water for irrigation of agricultural or forest land with the area of 20 ha or more, and for the purpose of exploitation of fish ponds with the area of 10 ha or more;

3) in the item "exploitation of water supply network" – all entities responsible for the management of the water supply network (including housing cooperatives, water companies, waterworks and workplaces etc.).

4. Data regarding **wastewater** concern wastewater discharged into waters (until 2002 – into surface waters) or into the ground by entities described in item 3, point 1) and point 3). Data regarding **entities possessing wastewater treatment plants** concern the same entities.

Wastewater requiring treatment is understood as wastewater discharged by means of open channels or ditch systems directly into waters, into the ground or to sewage network from entities engaged in production (including polluted cooling water and polluted water from drainage of mines and constructions), other entities as well as households.

Cooling water comprises wastewater with an increased temperature created in the process of using water for cooling purposes during technological processes.

Cooling water not requiring treatment is water which meets the following conditions:

- is discharged in waters by a separate sewage system,
- the charge of pollutants in cooling water after the production process is not greater than the charge of pollutants in water withdrawn for cooling purposes,
- the temperature of cooling water discharged into lakes and their inflows does not exceed 26°C as well as into other waters, except territorial sea, does not exceed 35°C.

Data regarding **treated wastewater** concern wastewater treated mechanically, chemically, biologically and with increased biogene removal and discharged into waters or into the ground.

Mechanical treatment of wastewater is understood as the process of removing only non-soluble pollutants, i.e. solid bodies and fats subject to settlement or flotation.

Chemiczne oczyszczanie ścieków polega na wytrącaniu niektórych związków rozpuszczalnych, względnie ich neutralizacji metodami chemicznymi, takimi jak koagulacja, sorpcja na węglu aktywnym itp.

Biologiczne oczyszczanie ścieków następuje w procesie mineralizacji przez drobnoustroje w środowisku wodnym w sposób naturalny (np. poprzez rolnicze wykorzystanie ścieków, zraszanie pól, stawy rybne) lub w urządzeniach sztucznych (złoża biologiczne, osad czynny) i polega na usuwaniu ze ścieków zanieczyszczeń organicznych oraz związków biogenych i refrakcyjnych.

Podwyższone usuwanie biogenów w ściekach następuje w oczyszczalniach ścieków o wysokoefektywnych technologiach oczyszczania (głównie biologicznych, a także chemicznych) umożliwiających zwiększoną redukcję azotu i fosforu.

Kilkustopniowe oczyszczanie odprowadzanych ścieków, np. biologiczne z podwyższonym usuwaniem biogenów lub mechaniczno-chemiczno-biologiczne, zakwalifikowano do najwyższego stopnia oczyszczania (z podwyższonym usuwaniem biogenów, biologicznego lub chemicznego).

Oczyszczalnie ścieków komunalnych obejmują wszystkie oczyszczalnie pracujące na sieci kanalizacyjnej. Nieobjęte są badaniami statystycznymi oczyszczalnie przydomowe (pryzagrodowe) lub oczyszczające ścieki wyłącznie dowiezione (czyli oczyszczalnie niepracujące na sieci kanalizacyjnej).

Od 2003 r. komunalne oczyszczalnie chemiczne zakwalifikowano albo do oczyszczalni o podwyższonym stopniu usuwania biogenów, albo do oczyszczalni mechanicznych.

Dane o **ludności miast i wsi korzystającej z oczyszczalni ścieków** podano w oparciu o szacunek liczby ludności obsługiwanej przez oczyszczalnie pracujące na sieci kanalizacyjnej.

5. Informacje o źródłach i wielkości emisji zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza oraz o stanie **wyposażenia i efektach eksploatacji urządzeń do redukcji tych zanieczyszczeń** dotyczą jednostek organizacyjnych ustalonych przez Ministra Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych na podstawie określonej wysokości opłat wniesionych w 1986 r. za roczną emisję substancji zanieczyszczających powietrze według stawek określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 13 I 1986 r. w sprawie opłat za gospodarcze korzystanie ze środowiska i wprowadzenie w nim zmian (Dz. U. Nr 7, poz. 40) z późniejszymi zmianami.

Ustalona zbiorowość badanych jednostek utrzymywana jest corocznie, co m.in. zapewnia zachowanie ciągłości i porównywalności wyników badania. Zbiorowość ta może być powiększona jedynie w szczególnych wypadkach, np. o jednostki nowo uruchomione lub rozbudowane o wysokiej skali progoj emisji zanieczyszczeń.

Chemical treatment of wastewater consists in precipitating certain soluble compounds or their neutralization through chemical methods, such as coagulation, sorption on active carbon etc.

Biological treatment of wastewater occurs through mineralization processes caused by microorganisms in the natural water environment (e.g. through agricultural use of wastewater, field irrigation, fish ponds) or in artificial facilities (biofilters, activated sludge) and consists in the removal of organic pollutants or biogenous and refractive compounds from wastewater.

Increased biogene removal from wastewater occurs in wastewater treatment plants with highly efficient treatment technologies (mostly biological and also chemical) allowing for an increased reduction in nitrogen and phosphorus content.

A few steps treatment of discharged wastewater, e.g. biological with increased biogene removal or mechanical, chemical and biological, was classified as the highest degree of the treatment process (with increased biogene removal, biological or chemical).

Municipal wastewater treatment plants cover all water treatment plants within a sewage network. The statistical survey do not include household wastewater treatment facilities or plants which treat only transported wastewater (i.e. wastewater treatment plants which operate outside the sewage system).

Since 2003 municipal chemical treatment plants have been classified as treatment plants with increased biogene removal or mechanical treatment plants.

Data on urban and rural population connected to wastewater treatment plants are presented on the basis of estimates of the number of population served by wastewater treatment plants working on sewage network.

5. Information regarding the sources and amounts of industrial atmospheric pollutant emission from plants of significant nuisance to air quality as well as the equipment reducing such pollutants and the effects of its utilization concerns organizational entities established by the Minister of Environmental Protection and Natural Resources on the basis of the defined amount of fees borne in 1986 for the annual emission of substances polluting the air, according to rates defined in the decree of the Council of Ministers, dated 13 Jan 1986, regarding payments for economic use of the environment and modifications to it (Journal of Laws No. 7, item 40) with later amendments.

The established group of surveyed entities maintained annually which i.a. assures comparability of data, may only be increased in specific cases, e.g. by newly established or expanded entities with a high threshold of pollutant emission.

Dane o **emisji zanieczyszczeń pyłowych** dotyczą pyłów: ze spalania paliw, cementowo-wapienicznych i materiałów ogniotrwałych, krzemowych, nawozów sztucznych, węglowo-grafitowych, sadzy oraz innych rodzajów zanieczyszczeń pyłowych.

Dane o **emisji zanieczyszczeń gazowych** dotyczą: dwutlenku siarki, tlenku węgla, dwutlenku węgla, tlenków azotu, węglowodorów oraz innych rodzajów zanieczyszczeń gazowych.

Dane o emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych obejmują emisję zorganizowaną (z urządzeń technologicznych i ogrzewczych) oraz niezorganizowaną (z hałd, składowisk, w toku przeladunku substancji sypkich lub lotnych, z hal produkcyjnych itp.).

Ze względu na to, że wielkość **emisji dwutlenku węgla** charakteryzuje się dużymi bezwzględnyimi wartościami, **wskaźnik dotyczący stopnia redukcji zanieczyszczeń gazowych** został wyliczony i przedstawiony **bez uwzględnienia emisji dwutlenku węgla**.

Wielkość emisji z poszczególnych źródeł i poszczególnych rodzajów zanieczyszczeń ustalona została albo na drodze pomiarów, albo na podstawie obliczeń z bilansu surowcowo-paliwowego w oparciu o wskaźniki emisji zanieczyszczeń dla charakterystycznych procesów technologicznych.

6. Ochrona przyrody polega na zachowaniu, zrównoważonym użytkowaniu oraz odnawianiu zasobów, tworów i składników przyrody: dziko występujących roślin, zwierząt i grzybów; roślin, zwierząt i grzybów objętych ochroną gatunkową; zwierząt prowadzących wędrowny tryb życia; siedlisk przyrodniczych; siedlisk zagrożonych wyginięciem, rzadkich i chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów; tworów przyrody żywej i nieożywionej oraz kopalnych szczątków roślin i zwierząt; krajobrazu; zieleni w miastach i wsiach; zadrzewień.

Podstawą prawną regulującą ustanowienie form ochrony przyrody jest ustawa z dnia 16 IV 2004 r. o ochronie przyrody (jednolity tekst Dz. U. 2015 poz. 1651, z późniejszymi zmianami).

Dane dotyczące powierzchni o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronionej nie uwzględniają informacji o obszarach sieci Natura 2000.

Park narodowy obejmuje obszar wyróżniający się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, społecznymi, kulturowymi i edukacyjnymi, o powierzchni nie mniejszej niż 1000 ha, na którym ochronie podlega cała przyroda oraz walory krajobrazowe.

Rezerwat przyrody obejmuje obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi.

Data regarding emission of particulates pollutants concern: particulates from the combustion of fuels, particulates from cement and lime, fire-resistant materials, silicates, artificial fertilizers, carbon and graphite, soot as well as other types of particulates pollutants.

Data regarding emission of gaseous pollutants concern: sulphur dioxide, carbon monoxide, carbon dioxide, nitrogen oxides, hydrocarbons as well as other types of gaseous pollutants.

Data regarding emission of particulates and gaseous pollutants include organized emission (from technological and heating facilities) and non-organized emission (from waste dumps and landfills, in the course of reloading of volatile or loose substances, from production halls etc.).

Due to the high absolute values which characterize the emission of carbon dioxide, the indicator of reduction of gaseous pollutants was calculated and presented excluding carbon dioxide emission.

Emission volumes from various sources and of different pollutant types were estimated through measurements or on the basis of calculations of the raw material and fuel balance based on pollutant emission indicators for the characteristic technological processes.

6. Nature protection consists in maintenance, balanced use and renewal of natural resources, objects and elements as: wild plants, animals and fungi; plants, animals and fungi under species protection; migratory animals; natural habitats; habitats threatened with extinction, rare and protected species of plants, animals and fungi; objects of animate and inanimate nature as well as fossil plant and animal remains; landscape; green belts within cities and villages; plantings.

The legal basis regulating establishing forms of nature protection is the Law on Nature Protection, dated 16 Apr 2004 (uniform text, Journal of Laws 2015 item 1651, with later amendments).

Data regarding legally protected areas possessing unique environmental value do not include information concerning the areas of the Natura 2000 network.

National park includes protected areas distinguishing for particular natural, scientific, social, cultural and educational values, not smaller than 1000 ha, where all nature elements and specific landscape features are protected.

Nature reserve includes areas in natural or slightly changed state, ecosystems, refuges and natural habitats. It also protects habitats of plants, animals and fungi as well as formations and elements of inanimate nature, having essential environmental, scientific, cultural values or landscape features.

Park krajobrazowy obejmuje obszar chroniony ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania, popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju.

Obszar chronionego krajobrazu obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnią funkcję korytarzy ekologicznych.

Stanowiska dokumentacyjne to niewyodrębniające się na powierzchni lub możliwe do wyodrębnienia, ważne pod względem naukowym i dydaktycznym, miejsca występowania formacji geologicznych, nagromadzeń skamieniałości lub tworów mineralnych, jaskinie lub schroniska podskalne wraz z namuliskami oraz fragmenty eksploatowanych lub nieczynnych wyrobisk powierzchniowych i podziemnych.

Użytkami ekologicznymi są zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów, mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej, jak np.: naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania.

Zespołami przyrodniczo-krajobrazowymi są fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego zasługujące na ochronę ze względu na ich walory widokowe lub estetyczne.

Pomnikami przyrody są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głazy narzutowe oraz jaskinie.

7. Odpady oznaczają każdą substancję lub przedmiot, których posiadacz pozbywa się, zamierza pozbyć się lub do których pozbycia się jest obowiązany.

Informacje o odpadach od 2013 r. opracowano w oparciu o ustawę z dnia 14 XII 2012 r. o odpadach (jednolity tekst Dz. U. 2016 poz. 1987, z późniejszymi zmianami), zmieniającą ustawę z dnia 27 IV 2001 r. obowiązującą do 2012 r.

***Landscape park** is an area protected because of its natural, historical and cultural values as well as for landscape features. The aim of landscape park creation is preservation and dissemination of these values in conditions of sustainable development.*

***Protected landscape area** includes areas protected because of distinguishing landscape characterized by various ecosystem types, valuable because of their functions satisfying the needs of tourism and recreation or functions of ecological corridors.*

***Documentation sites** are not distinguished on the surface or possible to be distinguished, important in scientific and educational terms, places of occurrence of geological formations, concentrations of fossils or mineral formations, caves or rock shelters along with silt-covered grounds and fragments of active and closed surface and underground excavations.*

***Ecological areas** are worth protecting fragments of ecosystems of significant importance for biodiversity, such as: natural water reservoirs, field and forest ponds, groups of trees and shrubs, swamps, peat bogs, dunes, patches of non-used vegetation, old river beds, natural habitats, habitats of rare or protected species of plants, animals or fungi, their refuges and places of reproduction or places of seasonal residence.*

***Landscape-nature complexes** are fragments of natural and cultural landscape that are worth of protection due to their scenic or aesthetic features.*

***Monuments of nature** are single objects of animate and inanimate nature or their clusters of special environmental, scientific, cultural, historical or landscape value and of distinctive individual features, trees of impressive size, native and alien shrubs, springs, waterfalls, karst springs, rocks, ravines, erratic blocks and caves.*

7. Waste means any substance or object, which the holder thereof discards or intends or is required to discard.

Data on waste since 2013 has been compiled on the basis of the Law on Waste, dated 14 Dec 2012 (uniform text Journal of Laws 2016 item 1987, with later amendments), amending the Law dated 27 Apr 2001 valid until 2012.

Prezentowane rodzaje odpadów do 2014 r. są zgodne z katalogiem odpadów wprowadzonym rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 27 IX 2001 r. (Dz. U. Nr 112, poz. 1206) z późniejszymi zmianami, natomiast dane za 2015 r. są zgodne z katalogiem odpadów wprowadzonym rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 9 XII 2014 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. poz. 1923).

Dane dotyczące odpadów odzyskanych i unieszkodliwionych od 2014 r. obejmują odpady zagospodarowane przez wytwórcę we własnym zakresie. Dane za lata poprzednie dotyczą odpadów odzyskanych i unieszkodliwionych zarówno we własnym zakresie, jak i przekazanych innym odbiorcom w celu odzysku lub unieszkodliwienia.

Informacje o **ilości i rodzajach odpadów** dotyczą zakładów, które wytworzyły w ciągu roku powyżej 1 tys. t odpadów lub nagromadziły 1 mln t i więcej odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych).

Przez **odzysk odpadów** rozumie się jakikolwiek proces, którego głównym wynikiem jest to, aby odpady służyły użytecznemu zastosowaniu przez zastąpienie innych materiałów, które w przeciwnym przypadku zostałyby użyte do spełnienia danej funkcji, lub w wyniku którego odpady są przygotowywane do spełnienia takiej funkcji w danym zakładzie lub ogólnie w gospodarce.

Przez **unieszkodliwienie odpadów** rozumie się proces niebędący odzyskiem, nawet jeżeli wtórnym skutkiem takiego procesu jest odzysk substancji lub energii.

Magazynowanie odpadów to czasowe przechowywanie odpadów obejmujące:

- wstępne magazynowanie odpadów przez ich wytwórcę,
- tymczasowe magazynowanie odpadów przez prowadzącego zbieranie odpadów,
- magazynowanie odpadów przez prowadzącego przetwarzanie odpadów.

Przez **odpady składowane** należy rozumieć odpady umieszczone na składowiskach i w obiektach unieszkodliwiania odpadów (w tym hałdach, stawach osadowych własnych i innych).

Dane o **odpadach dotychczas składowanych (nagromadzonych)** dotyczą ilości odpadów zdeponowanych na terenach własnych zakładów w wyniku składowania w roku sprawozdawczym i w latach poprzednich.

Przez **zreultywowane tereny składowania odpadów** należy rozumieć tereny, których eksploatacja została zakończona i na których zostały przeprowadzone prace polegające na nadaniu lub przywróceniu im wartości użytkowych między innymi poprzez właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, poprawienie właściwości fizycznych i chemicznych oraz uregulowanie stosunków wodnych.

Until 2014 types of waste presented were consistent with the waste catalogue introduced by the decree of the Minister of the Environment, dated 27 Sep 2001 (Journal of Laws No. 112, item 1206) with later amendments, while the data for 2015 – with the waste catalogue introduced by the decree of the Minister of the Environment, dated 9 Dec 2014 (Journal of Laws item 1923).

Since 2014 data on waste recovered and disposed included waste treated by waste producer on its own. Data on waste recovered and disposed for previous years included waste treated both by waste producer on its own and transferred to other recipient for recovery or disposal.

*Information regarding the **quantity and type of waste** concerns plants which generated over 1 thous. t of waste in the course of the year or accumulated 1 mln t of waste and more (excluding municipal waste).*

***Recovery of waste** is understood as any process, the main result of which is waste serving a useful purpose by replacing other materials which would otherwise have been used to fulfill a particular function, or as a result of which waste is being prepared to fulfill that function, in the plant or generally in the economy.*

***Disposal of waste** is understood as a process which is not recovery even where the operation has as a secondary consequence the reclamation of substances or energy.*

***Waste storage** is a temporary waste storage including:*

- preliminary storage of waste by its producer,
- temporary storage of waste by the one collecting waste,
- storage of waste by the one processing waste.

***Landfilled waste** is understood as waste transferred to landfill areas and waste facilities (including on own and other heaps, settling ponds).*

*Data regarding **waste landfilled up to now (accumulated)** concern the quantity of waste deposited on own plant areas as a result of depositing it during the reporting and previous years.*

***Reclaimed landfill areas** are areas where exploitation was finished, and where work connected with assigning or restoration utility value such as appropriate landscaping, improving physical and chemical characteristics as well as regulating waterways was carried out.*

8. Dane o nakładach na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej oraz ich efektach rzeczowych prezentuje się zgodnie z Polską Klasyfikacją Statystyczną Dotyczącą Działalności i Urządzeń Związanych z Ochroną Środowiska, wprowadzoną rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 2 III 1999 r. (Dz. U. Nr 25, poz. 218). Klasyfikacja ta opracowana została na podstawie Międzynarodowej Standardowej Statystycznej Klasyfikacji EKG/ONZ Dotyczącej Działalności i Urządzeń Związanych z Ochroną Środowiska oraz Europejskiego Systemu Zbierania Informacji Ekonomicznych Dotyczących Ochrony Środowiska (SERIEE) wdrożonego przez Unię Europejską.

9. Fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej są to fundusze tworzone m.in. z opłat za korzystanie ze środowiska (tj. kwot pieniężnych pobieranych m.in. za: emisję zanieczyszczeń powietrza, umieszczanie odpadów na składowisku oraz pobór i korzystanie z wód i wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi), kar za naruszenie wymagań w zakresie ochrony środowiska, spłat pożyczek udzielonych inwestorom.

8. Data regarding outlays on fixed assets and tangible effects of investments in environmental protection and water management are presented in accordance with the Polish Statistical Classification of Environmental Protection Activities and Facilities, introduced on the basis of the regulation of the Council of Ministers, dated 2 Mar 1999 (Journal of Laws No. 25, item 218). This classification was compiled on the basis of the ECE/UN Single European Standard Statistical Classification of Environmental Protection Activities and Facilities as well as the European System for the Collection of Economic Information on the Environment (SERIEE) implemented by the European Union.

9. Environmental protection and water management funds are funds created from income originating i.a. from payments for use of natural environment (i.e. payments collected i.a. for: emission of air pollutants, placement of waste in the landfill as well as withdrawal and use of water and releasing wastewater into water or the ground), the fines for violating environmental protection requirements, the repayments of loans granted for investors.

TABL. 1 (8). **STAN GEODEZYJNY, KIERUNKI I ZMIANY W WYKORZYSTANIU POWIERZCHNI WOJEWÓDZTWA**
Stan w dniu 1 I
GEODESIC STATUS, DIRECTIONS AND CHANGES OF VOIVODSHIP LAND USE
As of 1 Jan

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2017		2005	2017	SPECIFICATION
	w ha in ha			przyrost (+) lub ubytek (-) w ha w stosunku do 2016 r. increase (+) or decrease (-) in ha in relation to 2016	na 1000 mieszkańców ^a w ha per 1000 population ^a in ha		
Powierzchnia ogólna^b ...	2018620	2018702	2018702	-	1682,62	1701,21	Total area^b
Użytki rolne	1239701	1219915	1218403 ^c	+6875 ^c	1033,35	1026,78	<i>Agricultural land</i>
w tym:							<i>of which:</i>
grunty orne	792953	772680	762600	-6569	660,97	642,66	<i>arable land</i>
sady	6047	5535	4921	+144	5,04	4,15	<i>orchards</i>
łąki trwałe	208001	207115	205152	-869	173,38	172,89	<i>permanent meadows</i>
pastwiska trwałe	193386	192837	190230	-2310	161,20	160,31	<i>permanent pastures</i>
grunty:							<i>land:</i>
rolne zabudowane	30240	32483	35907	+5700	25,21	30,26	<i>agricultural built-up</i>
pod stawami	928	1500	1985	+236	0,77	1,67	<i>under ponds</i>
pod rowami	8146	7765	7142	+77	6,79	6,02	<i>under ditches</i>
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione ...	613075	639978	638429	-7653	511,03	538,02	<i>Forest land as well as</i>
lasy	601754	624856	631277	+655	501,59	531,99	<i>woody and bushy land</i>
grunty zadrzewione i zakrzewione	11321	15122	7152	-8308	9,44	6,03	<i>forests</i>
Grunty pod wodami powierzchniowymi	27441	27570	27892	-20	22,87	23,51	<i>Land under waters</i>
płynącymi	24559	24415	25926	-48	20,47	21,85	<i>flowing</i>
stojącymi	2882	3155	1966	+28	2,40	1,66	<i>standing</i>
Grunty zabudowane i zurbanizowane	73114	73139	76195 ^d	+366 ^d	60,94	64,21	<i>Built-up and urbanized land</i>
w tym:							<i>of which:</i>
tereny:							<i>areas:</i>
mieszaniowe	7579	7374	8304	+160	6,32	7,00	<i>residential</i>
przemysłowe	1972	2445	2861	+17	1,64	2,41	<i>industrial</i>
inne zabudowane ..	2983	4052	4876	+37	2,49	4,11	<i>other built-up</i>
zurbanizowane niezabudowane	1193	744	726	-140	0,99	0,61	<i>urbanized non-built-up</i>
rekreacji i wypoczynku	1532	1561	1420	+17	1,28	1,20	<i>recreational and rest</i>
tereny komunikacyjne:							<i>transport areas:</i>
drogi	49516	49175	51000	+55	41,27	42,98	<i>roads</i>
kolejowe	5310	5421	4995	-28	4,43	4,21	<i>railway</i>
inne ^e	521	132	90	-	0,43	0,08	<i>other^e</i>
użytki kopalne	2508	2236	1685	+9	2,09	1,42	<i>minerals</i>
Użytki ekologiczne	635	1825	1995	+83	0,53	1,68	<i>Ecological areas</i>
Nie użytki	59066	54457	53969	-47	49,23	45,48	<i>Wasteland</i>
Tereny różne ^f	5588	1818	1819	+396	4,66	1,53	<i>Miscellaneous land^f</i>

a Stan ludności w dniu 31 XII, odpowiednio dla lat 2004 i 2016. b Obszar lądowy (łącznie z wodami śródlądowymi). c Łącznie z gruntami zadrzewionymi i zakrzewionymi na użytkach rolnych, ujmowanymi do 2016 r. w pozycji „grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione”. d Łącznie z gruntami przeznaczonymi pod budowę dróg publicznych lub linii kolejowych. e Przystanie, obiekty i budowle służące komunikacji wodnej, naziemne obiekty itp. f Grunty przeznaczone do rekultywacji oraz niezagospodarowane grunty zrehabilitowane, wały ochronne nieprzystosowane do ruchu kołowego.

Źródło: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

a Population as of 31 Dec for 2004 and 2016, respectively. b Land area (including inland waters). c Including woody and bushy land on agricultural land, classified until 2016 in the items "forest land as well as woody and bushy land". d Including areas used for public road construction or railways. e Harbours, buildings and other objects of water communication, terrestrial objects, etc. f Land designated for reclamation, unused reclaimed land, embankments, not designated for car traffic.

Source: data of the Head Office of Geodesy and Cartography.

TABL. 2 (9). **GRUNTY ROLNE WYŁĄCZONE NA CELE NIEROLNICZE I LEŚNE NA CELE NIELEŚNE^a**
AGRICULTURAL LAND DESIGNATED FOR NON-AGRICULTURAL PURPOSES
AND FOREST LAND DESIGNATED FOR NON-FOREST PURPOSES^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	w ha in ha				
OGÓŁEM	43	60	87	110	TOTAL
WEDŁUG RODZAJÓW GRUNTÓW BY TYPE OF LAND					
Użytki rolne	17	30	34	48	Agricultural land
klasy bonitacyjne:					quality classes:
mineralne: III	7	11	7	15	mineral: III
IV	5	14	19	27	IV
organiczne: IV	1	2	3	2	organic: IV
V-VI	4	3	5	4	V-VI
Inne grunty rolne	11	20	33	53	Other agricultural land
Grunty leśne	15	10	20	9	Forest land
WEDŁUG KIERUNKÓW WYŁĄCZENIA BY DIRECTIONS OF DESIGNATION					
wyłączone:					designated for:
Na tereny osiedlowe	19	33	38	54	Residential areas
Na tereny przemysłowe	2	13	15	27	Industrial areas
Pod drogi i szlaki komunikacyjne ..	5	–	1	5	Roads and communication trails
Pod użytki kopalne	9	8	20	9	Minerals
Na inne cele	8	6	13	15	Other purposes

^a W trybie obowiązujących przepisów prawnych o ochronie gruntów rolnych i leśnych.

Źródło: w zakresie gruntów rolnych – dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi; w zakresie gruntów leśnych – dane Ministerstwa Środowiska.

^a According to the existing legal regulations on the protection of agricultural and forest land.

Source: in regard to agricultural land – data of the Ministry of Agriculture and Rural Development; in regard to forest land – data of the Ministry of Environment.

TABL. 3 (10). **GRUNTY ZDEWASTOWANE I ZDEGRADOWANE WYMAGAJĄCE REKULTYWACJI**
I ZAGOSPODAROWANIA ORAZ GRUNTY ZREKULTYWOWANE I ZAGOSPODAROWANE
DEVASTATED AND DEGRADED LAND REQUIRING RECLAMATION AND MANAGEMENT
AS WELL AS RECLAIMED AND MANAGED LAND

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	w ha in ha				
Grunty wymagające rekultywacji (stan w dniu 31 XII)	2887	2855	2632	2660	Land requiring reclamation (as of 31 Dec)
zdewastowane	2772	2746	2528	2556	devastated
zdegradowane	115	109	104	104	degraded
Grunty (w ciągu roku):					Land (during the year):
zrekultywowane	58	31	89	35	reclaimed
w tym na cele:					of which for purposes:
rolnicze	7	9	68	18	agricultural
leśne	49	20	6	9	forest
zagospodarowane	8	6	40	34	managed

Źródło: dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Source: data of the Ministry of Agriculture and Rural Development.

TABL. 4 (11). **POBÓR WODY NA POTRZEBY GOSPODARKI NARODOWEJ I LUDNOŚCI**
WATER WITHDRAWAL FOR NEEDS OF THE NATIONAL ECONOMY AND POPULATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016		SPECIFICATION
	w hm ³ in hm ³				w odsetkach in percent	
OGÓŁEM	92,7	92,9	100,5	100,7	100,0	TOTAL
na cele:						for purposes of:
Produkcyjne ^a	14,0	12,7	12,7	12,8	12,7	Production ^a
w tym wody:						of which waters:
powierzchniowe	1,8	1,1	0,4	0,7	0,7	surface
podziemne	11,5	11,6	12,3	12,1	12,1	underground
Nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz napełniania i uzupełniania stawów rybnych	22,2	21,2	26,0	26,6	26,4	Irrigation in agriculture and forestry as well as filling and completing fish ponds
Eksploatacji sieci wodociągowej ^b	56,5	59,0	61,8	61,2	60,8	Exploitation of water supply network ^b
wody: powierzchniowe	7,6	8,4	8,1	8,7	8,6	waters: surface
podziemne	48,9	50,5	53,6	52,6	52,2	underground

a Poza rolnictwem (z wyłączeniem ferm przemysłowego chowu zwierząt), leśnictwem, łowiectwem i rybactwem – z ujęć własnych. b Pobór wody na ujęciach przed wtłoczeniem do sieci.

a Excluding agriculture (except industrial livestock farming), forestry, hunting and fishing – from their own sources. b Water withdrawal by intakes before entering the water supply network.

TABL. 5 (12). **ZUŻYCIE WODY NA POTRZEBY GOSPODARKI NARODOWEJ I LUDNOŚCI**
WATER CONSUMPTION FOR NEEDS OF THE NATIONAL ECONOMY AND POPULATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016		SPECIFICATION
	w hm ³ in hm ³				w odsetkach in percent	
OGÓŁEM	80,6	79,4	87,4	87,6	100,0	TOTAL
Przemysł	14,5	12,8	13,0	13,2	15,1	Industry
w tym na cele produkcyjne	12,6	11,0	11,5	11,6	13,2	of which for purposes of production
Rolnictwo i leśnictwo ^a	22,2	21,2	26,0	26,6	30,4	Agriculture and forestry ^a
Eksploatacja sieci wodociągowej ^b	43,9	45,4	48,4	47,8	54,6	Exploitation of water supply network ^b

a Woda zużyta do nawadniania w rolnictwie i leśnictwie oraz do napełniania i uzupełniania stawów rybnych. b Bez zużycia wody na cele przemysłowe z wodociągów stanowiących własność gmin, wojewódzkich zakładów usług wodnych i spółek wodnych.

a Water consumption for irrigation in agriculture and forestry as well as for filling and completing fish ponds. b Excluding consumption of water for industrial purposes by water supply networks owned by gminas, voivodship waterworks and water companies.

TABL. 6 (13). **POWIERZCHNIA I POBÓR WODY DO NAWODNIENI W ROLNICTWIE I LEŚNICTWIE ORAZ NAPEŁNIANIA STAWÓW RYBNYCH**
AREA AND WATER WITHDRAWAL FOR IRRIGATION IN AGRICULTURE AND FORESTRY AS WELL AS WATER FOR FILLING FISH PONDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Powierzchnia nawadnianych użytków rolnych i gruntów leśnych ^a w ha	15463	11821	11755	13893	Area of irrigated agricultural and forest land ^a in ha
Powierzchnia napelnianych stawów rybnych ^b w ha	1417	1471	1535	1576	Area of filled fish ponds ^b in ha
Pobór wody w dam ³	22237	21224	26175	26759	Water withdrawal in dam ³
do nawadniania użytków rolnych i gruntów leśnych ^c ...	4138	1062	1410	1670	for irrigation of agricultural and forest land ^c
na 1 ha	0,3	0,1	0,1	0,1	per 1 ha
do napelniania i uzupełniania stawów rybnych	18099	20162	24765	25089	for filling and completing fish ponds
na 1 ha	12,8	13,7	16,1	15,9	per 1 ha

a, b Obiekty o powierzchni co najmniej: a – 20 ha, b – 10 ha. c Łącznie z rolniczym wykorzystaniem ścieków.

a, b Facilities with an area of at least: a – 20 ha, b – 10 ha. c Including agricultural use of wastewater.

TABL. 7 (14). **ŚCIEKI PRZEMYSŁOWE I KOMUNALNE ODPROWADZONE DO WÓD LUB DO ZIEMI**
INDUSTRIAL AND MUNICIPAL WASTEWATER DISCHARGED INTO WATERS OR INTO THE GROUND

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016		SPECIFICATION
	w hm ³ in hm ³			w odsetkach in percent		
OGÓŁEM	39,3	40,6	39,1	40,7	100,0	TOTAL
odprowadzone:						discharged:
bezpośrednio z zakładów ^a ...	6,8	7,1	7,0	7,5	18,5	directly from plants ^a
w tym wody chłodnicze ...	0,5	0,5	0,1	0,2	0,5	of which cooling water
siecią kanalizacyjną	32,5	33,5	32,0	33,1	81,5	through sewage network
W tym ścieki wymagające oczyszczania	38,8	40,1	39,0	40,5	99,5	Of which wastewater requiring treatment
oczyszczane	38,5	40,1	39,0	40,5	99,5	treated
mechanicznie	0,7	0,8	0,9	0,6	1,5	mechanically
biologicznie	9,8	7,1	6,8	7,4	18,2	biologically
z podwyższonym usuwaniem biogenów	28,0	32,2	31,2	32,4	79,7	with increased biogene removal (disposal)
nieoczyszczane	0,3	0,0	–	0,0	0,0	untreated
odprowadzone bezpośrednio z zakładów ...	0,0	0,0	–	0,0	0,0	discharged directly from plants
odprowadzone siecią kanalizacyjną	0,2	–	–	–	–	discharged through sewage network

a Łącznie z wodami chłodniczymi i zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych oraz obiektów budowlanych, a także z zanieczyszczonymi wodami opadowymi.

a Including polluted cooling water and water from mine drainage as well as building constructions as well as from contaminated precipitation water.

TABL. 8 (15). **ZAKŁADY^a ODPROWADZAJĄCE ŚCIEKI WEDŁUG MIEJSCA ODPROWADZANIA ORAZ WYPOSAŻENIA W OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW**
Stan w dniu 31 XII

PLANTS^a DISCHARGING WASTEWATER BY PLACE OF DISCHARGE AND WASTEWATER TREATMENT PLANTS POSSESSED
As of 31 Dec

JEDNOSTKI	2005	2010	2015	2016	ENTITIES
OGÓŁEM	92	77	84	87	TOTAL
Odprowadzające ścieki bezpośrednio do wód lub do ziemi wymagające oczyszczania	27	27	24	25	Discharging wastewater directly into waters or into the ground requiring treatment
wyposażone w oczyszczalnię ścieków	25	27	24	24	possessing wastewater treatment plants
o wystarczającej przepustowości	24	26	24	24	with sufficient capacity
o niewystarczającej przepustowości	1	1	–	–	with insufficient capacity
bez oczyszczalni ścieków	2	–	–	1	not possessing wastewater treatment plants
Odprowadzające ścieki do kanalizacji (bez oczyszczalni ścieków)	65	50	60	62	Discharging wastewater into sewage system (not possessing wastewater treatment plants)

a Bez przedsiębiorstw i zakładów wodociągowo-kanalizacyjnych.

a Excluding enterprises and water-sewage treatment plants.

TABL. 9 (16). **OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW**

Stan w dniu 31 XII

WASTEWATER TREATMENT PLANTS
As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem <i>Total</i>	Mechaniczne <i>Mechanical</i>	Biologiczne <i>Biological</i>	Z podwyższonym usuwaniem biogenów <i>With increased biogen removal (disposal)</i>	SPECIFICATION
Oczyszczalnie ścieków przemysłowych					Industrial wastewater treatment plants
Liczba					Number
2005	28	4	22	2	
2010	29	5	19	5	
2015	26	3	18	5	
2016	26	3	18	5	
Przepustowość w dam ³ /d					Capacity in dam ³ /24h
2005	152,1	115,1	33,5	3,5	
2010	156,4	117,4	28,0	11,1	
2015	64,6	18,4	29,1	17,2	
2016	65,0	18,4	29,5	17,2	
Oczyszczalnie ścieków komunalnych^a					Municipal wastewater treatment plants^a
Liczba					Number
2005	106	1	74	31	
2010	111	1	79	31	
2015	122	–	93	29	
2016	122	–	92	30	
Przepustowość w dam ³ /d					Capacity in dam ³ /24h
2005	233,2	0,2	38,7 ^b	194,3	
2010	234,7	0,2	38,8 ^b	195,7	
2015	238,0	–	42,2	195,8	
2016	238,4	–	41,2	197,1	
Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków ^c w % ludności ogółem ^d					Population connected to wastewater treatment plants ^c in % of total population ^d
2005	62,1	0,0	12,2	49,9	
2010	62,5	0,1	11,7	51,4	
2015	67,4	–	14,0	53,4	
2016	67,6	–	13,3	54,3	

a Pracujące na sieci kanalizacyjnej. b Dotyczy urządzeń do biologicznego oczyszczania. c Łącznie z ludnością korzystającą z oczyszczalni przemysłowych oczyszczających ścieki komunalne. d Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków – dane szacunkowe, ludność ogółem – na podstawie bilansów.

a On sewage system. b Refers to equipment for biological treatment. c Including population connected to industrial wastewater treatment plants treating municipal waste. d Population connected to wastewater treatment plants – estimated data, total population – based on balances.

TABL. 10 (17). **EMISJA I REDUKCJA ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA Z ZAKŁADÓW SZCZEGÓLNIE UCIAŻLIWYCH DLA CZYSTOŚCI POWIETRZA***EMISSION AND REDUCTION OF AIR POLLUTANTS FROM PLANTS OF SIGNIFICANT NUISANCE TO AIR QUALITY*

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza ^a ogółem (stan w dniu 31 XII)	57	56	66	69	<i>Total plants of significant nuisance to air quality^a (as of 31 Dec)</i>
z ogółem:					<i>of total:</i>
wyposażone w urządzenia do redukcji zanieczyszczeń:					<i>possessing systems to reduce the emission of:</i>
pyłowych	43	42	43	45	<i>particulates</i>
gazowych	7	7	6	6	<i>gases</i>
nieposiadające wyników pomiarów:					<i>without the results of measurements of:</i>
emisji:					<i>emission of:</i>
pyłów	10	14	18	19	<i>particulates</i>
gazów	8	13	15	18	<i>gases</i>
imisji	52	49	64	64	<i>imission</i>
Emisja zanieczyszczeń w tys. t:					<i>Emission of pollutants in thous. t:</i>
pyłowych	2,0	1,1	0,9	0,8	<i>particulates</i>
w tym pyły ze spalania paliw	1,6	0,8	0,7	0,5	<i>of which particulates from the combustion of fuels</i>
gazowych (bez dwutlenku węgla)	12,5	9,2	9,6	9,1	<i>gases (excluding carbon dioxide)</i>
w tym: dwutlenek siarki	5,3	3,3	2,9	2,9	<i>of which: sulphur dioxide</i>
tlenek węgla	3,2	2,4	3,0	2,8	<i>carbon monoxide</i>
tlenki azotu ^b	3,6	3,2	2,8	2,4	<i>nitrogen oxides^b</i>
Zanieczyszczenia zatrzymane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń:					<i>Pollutants retained in pollutant reduction systems:</i>
w tysiącach ton:					<i>in thousand tonnes:</i>
pyłowe	118,4	86,6	88,0	88,6	<i>particulates</i>
gazowe (bez dwutlenku węgla)	1,6	1,4	0,9	0,8	<i>gases (excluding carbon dioxide)</i>
w % zanieczyszczeń wytworzonych:					<i>in % of pollutants produced:</i>
pyłowych	98,3	98,8	99,0	99,1	<i>particulates</i>
gazowych (bez dwutlenku węgla)	11,2	13,4	8,6	8,3	<i>gases (excluding carbon dioxide)</i>

a Emitujące pyły, gazy lub równocześnie pyły i gazy. b W przeliczeniu na dwutlenek azotu.

a Emitting particulates, gases or particulates and gases at the same time. b Expressed in nitrogen dioxide.

TABL. 11 (18). **URZĄDZENIA DO REDUKCJI ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA W ZAKŁADACH SZCZEGÓLNIE UCIAŻLIWYCH DLA CZYSTOŚCI POWIETRZA***AIR POLLUTION REDUCTION SYSTEMS IN PLANTS OF SIGNIFICANT NUISANCE TO AIR QUALITY*

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Cyklony Cyclones	Multicyklony Multi-cyclones	Filtry tkaninowe Fabric filters	Elektrofiltry Electrofilters	Urządzenia mokre Wet air cleaners	Inne Others	
URZĄDZENIA w szt. – stan w dniu 31 XII <i>EQUIPMENT in pcs – as of 31 Dec</i>							
OGÓŁEM	2005	150	43	63	6	11	11
TOTAL	2010	151	39	78	8	12	11
.....	2015	143	29	87	12	6	27
.....	2016	144	33	94	10	6	31
Skuteczność: Efficiency:							
niska low	2005	6	7	–	–	2	x
.....	2010	7	10	2	–	3	x
.....	2015	1	3	3	–	2	x
.....	2016	1	3	3	–	1	x
średnia moderate	2005	28	19	23	–	9	x
.....	2010	28	9	35	1	9	x
.....	2015	21	10	39	1	2	x
.....	2016	22	12	38	–	2	x
wysoka high	2005	116	17	40	6	–	x
.....	2010	116	20	41	7	–	x
.....	2015	121	16	45	11	2	x
.....	2016	121	18	53	10	3	x

TABL. 11 (18). **URZĄDZENIA DO REDUKCJI ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA W ZAKŁADACH SZCZEGÓLNIIE UCIAŹLIWYCH DLA CZYSTOŚCI POWIETRZA (dok.)**
AIR POLLUTION REDUCTION SYSTEMS IN PLANTS OF SIGNIFICANT NUISANCE TO AIR QUALITY (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Cyklony Cyclones	Multicyklony Multi- cyclones	Filtry tkaninowe Fabric filters	Elektrofiltry Electrofilters	Urządzenia mokre Wet air cleaners	Inne Others	
PRZEPLYW GAZÓW ODLOTOWYCH w dam ³ /h WASTE GAS FLOW in dam ³ /h							
OGÓŁEM	2005	2418	1045	1761	1133	119	347
TOTAL	2010	2970	933	2025	883	194	381
	2015	3776	383	1621	1370	270	1026
	2016	3917	421	1967	1265	262	1102
Skuteczność: Efficiency:							
niska	2005	86	284	–	–	30	x
low	2010	102	361	4	–	105	x
	2015	1	60	9	–	30	x
	2016	1	51	9	–	4	x
średnia	2005	463	187	175	–	89	x
moderate	2010	457	128	243	42	89	x
	2015	359	124	334	81	39	x
	2016	443	139	421	–	39	x
wysoka	2005	1869	574	1586	1133	–	x
high	2010	2411	444	1778	841	–	x
	2015	3416	199	1278	1289	201	x
	2016	3473	231	1537	1265	219	x

TABL. 12 (19). **POWIERZCHNIA O SZCZEGÓLNYCH WALORACH PRZYRODNICZYCH PRAWNIE CHRONIONA^a**
Stan w dniu 31 XII
AREA OF SPECIAL NATURE VALUE UNDER LEGAL PROTECTION^a
As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016		SPECIFICATION	
	w ha		in ha	w % powierzchni ogólnej województwa in % of total area of the voivodship	na 1 mieszkańca w m ² per capita in m ²		
OGÓŁEM	644999,7	645561,4	642314,0	638841,5	31,6	5383,7	TOTAL
Parki narodowe	92089,8	92071,6	92180,1	92180,1	4,6	776,8	National parks
Rezerваты przyrody ...	23599,4	23531,9	23585,8	23674,6	1,2	199,5	Nature reserves
Parki krajobrazowe ^b ..	83531,9	83531,9	83478,3	81851,7	4,0	689,8	Landscape parks ^b
Obszary chronionego krajobrazu ^b	444021,0	444173,1	440748,1	438810,1	21,7	3698,0	Protected landscape areas ^b
Stanowiska dokumentacyjne	0,5	0,2	0,5	0,5	0,0	0,0	Documentation sites
Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe	59,6	144,3	139,1	139,1	0,0	1,2	Landscape-nature complexes
Użytki ekologiczne	1697,5	2108,4	2182,1	2185,4	0,1	18,4	Ecological areas

^a Dane nie uwzględniają informacji o obszarach sieci Natura 2000. ^b Bez powierzchni rezerwatów przyrody, stanowisk dokumentacyjnych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych i użytków ekologicznych położonych na terenie parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu.

^a Data do not include information concerning the areas of Natura 2000 network. ^b Excluding nature reserves, documentation sites, landscape-nature complexes and ecological arable lands located within landscape parks and protected landscape areas.

TABL. 13 (20). **PARKI NARODOWE**
Stan w dniu 31 XII
NATIONAL PARKS
As of 31 Dec

LATA YEARS PARKI NARODOWE ^a NATIONAL PARKS ^a	Powierzchnia ^b w ha Area ^b in ha					otuliny (strefy ochronnej) buffer zones (of the protect- ed areas)
	parków narodowych national parks				z ogółem – pod ochroną ścisłą ^c of grand total – strictly protected ^c	
	ogółem grand total	w tym lasów of which forests	razem			
			total	w tym lasów of which forests		
OGÓŁEM	2005	92089,8	35012,9	10821,5	9538,9	96740,1
TOTAL	2010	92071,6	35160,6	10821,5	9571,3	96740,1
	2015	92180,1	35211,9	14261,8	13159,6	96740,1
	2016	92180,1	35212,1	14261,8	13159,5	96740,1
Biebrzański		59223,0	15730,2	7494,0	6706,7	66824,0
Wigierski		15089,8	9414,9	708,5	633,1	11283,8
Białowiecki		10517,3	9974,0	6059,3	5819,8	3224,3
Narwiański		7350,0	93,0	–	–	15408,0

a Uszeregowane malejąco według powierzchni ogółem w województwie. b Powierzchnia parku w granicach województwa. c Powierzchnia, na której chroniona jest cała przyroda i jest całkowicie zaniechana bezpośrednia ingerencja człowieka.

a Listed according to decreasing grand total area in the voivodship. b Area of park in boundaries of the voivodship. c The area in which all forms of nature are protected and direct human interference is entirely abandoned.

TABL. 14 (21). **REZERWATY PRZYRODY**
Stan w dniu 31 XII
NATURE RESERVES
As of 31 Dec

LATA REZERWATY	Obiekty Number	Powierzchnia w ha Area in ha		YEARS RESERVES	
		ogółem total	w tym pod ochroną ściśłą ^a of which strictly protected ^a		
OGÓŁEM	2005	91	23599,4	952,0	TOTAL
	2010	93	23531,9	952,0	
	2015	93	23585,8	952,0	
	2016	93	23674,6	952,0	
Faunistyczne	10	1969,4	43,4		Fauna
Krajobrazowe	4	1444,2	227,0		Landscape
Leśne	55	18274,7	390,1		Forest
Torfowiskowe	9	1335,2	286,9		Peatbog
Florystyczne	7	235,9	–		Flora
Wodne	3	333,5	4,6		Water
Przyrody nieożywionej	4	69,5	–		Inanimate nature
Stepowe	1	12,1	–		Steppe

a Powierzchnia, na której chroniona jest cała przyroda i jest całkowicie zaniechana bezpośrednia ingerencja człowieka.

a The area in which all forms of nature are protected and direct human interference is entirely abandoned.

TABL. 15 (22). **PARKI KRAJOBRAZOWE**
Stan w dniu 31 XII
LANDSCAPE PARKS
As of 31 Dec

LATA YEARS PARKI KRAJOBRAZOWE ^a LANDSCAPE PARKS ^a	Powierzchnia ^b w ha Area ^b in ha				
	ogółem total	w tym of which			
		lasów forests	użytków rolnych agricultural land	wód water	
OGÓŁEM	2005	88084,5	63681,0	10909,0	1265,0
TOTAL	2010	88084,5	63681,0	10909,0	1265,0
	2015	88138,2	63681,0	10909,0	1265,0
	2016	86566,1	63681,0	10909,0	1265,0
Park Krajobrazowy Puszczy Knyszyńskiej im. prof. W. Sławińskiego		72860,2	60864,0	4862,0	381,0
Łomżyński Park Krajobrazowy Doliny Narwi		7368,2	1341,0	2263,0	242,0
Suwalski Park Krajobrazowy		6337,7	1476,0	3784,0	642,0

a Uszeregowane malejąco według powierzchni ogółem w województwie. b Łącznie z powierzchnią rezerwatów przyrody, stanowisk dokumentacyjnych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych i użytków ekologicznych położonych na terenie parków.

a Listed according to decreasing total area in the voivodship. b Including nature reserves, documentation sites, landscape-nature complexes and ecological arable lands located within parks.

TABL. 16 (23). **POMNIKI PRZYRODY**
Stan w dniu 31 XII
MONUMENTS OF NATURE
As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
OGÓŁEM	2112	2058	1993	1998	TOTAL
w tym:					of which:
Pojedyncze drzewa	1861	1791	1715	1713	Individual trees
Grupy drzew	120	129	135	139	Tree clusters
Aleje	27	26	30	34	Alleys
Głazy narzutowe	103	97	97	97	Erratic boulders

TABL. 17 (24). **ODPADY^a WYTWORZONE I DOTYCHCZAS SKŁADOWANE (NAGROMADZONE)
ORAZ TERENY ICH SKŁADOWANIA**
**WASTE^a GENERATED AND LANDFILLED UP TO NOW (ACCUMULATED)
AS WELL AS ITS LANDFILL AREAS**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Zakłady wytwarzające odpady (stan w dniu 31 XII)	56	58	60	53	Plants generating waste (as of 31 Dec)
Odpady wytworzone (w ciągu roku) w tys. t	927,9	713,5	871,1	662,0	Waste generated (during the year) in thous. t
Odpady dotychczas składowane (nagromadzone ^b ; stan w końcu roku) w tys. t	2474,8	2350,2	2337,4	2337,0	Waste landfilled up to now (accumulated ^b ; end of year) in thous. t
Odpady poddane odzyskowi z nagromadzonych do 1 stycznia roku sprawozdawczego w tys. t	52,3	21,4	12,2	0,8	Waste recovered from accumulated by 1 January of reporting year in thous. t
Tereny składowania odpadów w ha: niezrekultywowane (stan w końcu roku)	36,5	30,5	28,8	28,8	Waste landfill areas in ha: non-reclaimed (end of year)
zrekultywowane (w ciągu roku) ..	1,5	-	-	-	reclaimed (during the year)

a Z wyłączeniem odpadów komunalnych; patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 62. b Na składowiskach (hałdach, stawach osadowych) własnych.

a Excluding municipal waste; see general notes, item 7 on page 62. b On own landfills (heaps, settling ponds).

TABL. 18 (25). **ODPADY^a WEDŁUG RODZAJÓW W 2016 R.**
WASTE^a BY TYPE IN 2016

WYSZCZEGÓLNIENIE	Odpady wytworzone w ciągu roku Waste generated during the year						Odpady dotychczas składowane (nagromadzone ^b ; stan w końcu roku) Waste landfilled up to now (accumulated ^b ; end of the year)	SPECIFICATION
	ogółem total	poddane odzyskowi ^c recovered ^c	unieszkodliwione ^c disposed ^c		przekazane innym odbiorcom transferred to other recipients	magazynowane czasowo temporarily stored		
			razem total	w tym składowane ^d of which land-filled ^d				
w tys. t in thous. t								
OGÓŁEM	662,0	267,1	6,1	–	350,3	38,5	2337,0	TOTAL
w tym:								of which:
Mieszanki popiołowo-żużłowe z mokrego odprowadzania odpadów paleniskowych	27,4	–	–	–	26,6	0,8	–	Dust-slag compounds from wet treatment of furnace waste
Popioły lotne z węgla	25,0	–	–	–	25,0	–	1824,2	Coal fly ash
Żużle, popioły paleniskowe i pyły z kotłów	27,3	1,8	–	–	24,8	0,7	361,1	Slag, furnace ash and particulates from boilers

a Z wyłączeniem odpadów komunalnych. b Na składowiskach (hałdach, stawach osadowych) własnych. c We własnym zakresie przez wytwórcę; patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 62. d Na składowiskach (hałdach, stawach osadowych) własnych i innych.

a Excluding municipal waste. b On own landfills (heaps, settling ponds). c By waste producer on its own; see notes, item 7 on page 62. d On own and other landfills (heaps, settling ponds).

 TABL. 19 (26). **NAKLĄDY NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA I GOSPODARCE WODNEJ^a (ceny bieżące)**
OUTLAYS ON FIXED ASSETS IN ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	w tys. zł in thous. zł				
Ochrona środowiska	98933,3	257382,5	379700,3	112598,1	Environmental protection
w tym:					of which:
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	12676,2	19916,7	56582,4	5925,8	Protection of air and climate
w tym nakłady na nowe techniki i technologie spalania paliw – modernizacja kotłowni i ciepłowni	3870,1	14478,1	6377,3	133,0	of which outlays on new fuel combustion technologies and techniques – the modernization of boiler and thermal energy plants
Gospodarka ściekowa i ochrona wód	55722,1	168624,2	99802,2	51269,2	Wastewater management and protection of waters
w tym nakłady na:					of which outlays on:
oczyszczanie ścieków komunalnych	6474,3	18297,6	30030,8	2407,2	municipal wastewater treatment
sieć kanalizacyjną odprowadzającą ścieki i wody opadowe	44716,1	143843,6	64168,1	44837,9	sewage network discharging wastewater and precipitation water

a Według lokalizacji inwestycji; nakłady te uwzględniono również w nakładach inwestycyjnych we właściwych sekcjach gospodarki narodowej.

a By investment location; these outlays are included in the appropriate sections of the national economy.

TABL. 19 (26). **NAKLĄDY NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA I GOSPODARCE WODNEJ^a (dok.)****OUTLAYS ON FIXED ASSETS IN ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT^a (cont.)**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	w tys. zł		in thous. zł		
Gospodarka odpadami, ochrona i przywrócenie wartości użytkowej gleb, ochrona wód podziemnych i powierzchniowych	7332,1	49948,3	216030,3	34563,1	Waste management, protection and recovery of soils, protection of groundwater and surface water
w tym nakłady na:					of which outlays on:
zbieranie odpadów ^b i ich transport	1779,2	3054,3	2059,7	4022,3	waste collection ^b and transportation
w tym selektywne zbieranie odpadów	72,0	100,0	180,0	971,3	of which selective waste collection
usuwanie i unieszkodliwianie odpadów ^b	4687,7	43648,3	196895,7	26242,0	removal and treatment of waste ^b
rekultywację hałd, stawów osadowych i składowisk odpadów oraz innych terenów zdewastowanych i zdegradowanych	60,4	1965,4	3805,5	267,7	reclamation of waste dumps, sludge tanks and landfills as well as of other devastated and degraded areas
Zmniejszanie hałasu i wibracji	–	7,5	–	254,0	Noise and vibration reduction
Gospodarka wodna	41873,7	118033,0	36580,1	24459,8	Water management
nakłady na:					outlays on:
Ujęcia i doprowadzenia wody	32948,0	72321,1	23753,7	21300,2	Water intakes and pipe systems
Stacje uzdatniania wody	8206,9	38721,2	10379,7	382,6	Water treatment plants
Zbiorniki i stopnie wodne	136,1	2441,0	1163,6	1309,0	Water reservoirs and falls
Regulację i zabudowę rzek i potoków	579,4	4405,0	1283,1	1468,0	Regulation and management of rivers and streams
Obwałowania przeciwpowodziowe i stacje pomp	3,3	144,7	–	–	Flood embankments and pump stations

a Według lokalizacji inwestycji; nakłady te uwzględniono również w nakładach inwestycyjnych we właściwych sekcjach gospodarki narodowej. b Przemysłowych i komunalnych.

a By investment location; these outlays are included in the appropriate sections of the national economy. b Industrial and municipal.

TABL. 20 (27). **EFEKTY RZECZOWE UZYSKANE W WYNIKU PRZEKAZANIA DO UŻYTKU INWESTYCJI OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ****TANGIBLE EFFECTS OF INVESTMENTS IN ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
OCHRONA ŚRODOWISKA ENVIRONMENTAL PROTECTION					
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu					Protection of air and climate
Zdolność przekazanych do eksploatacji urządzeń do redukcji zanieczyszczeń pyłowych w t/r	16200	–	44	–	Capacity of completed systems to reduce particulates pollutants in t/y
Gospodarka ściekowa i ochrona wód					Wastewater management and protection of waters
Sieć kanalizacyjna – w km – odprowadzająca:					Sewage network – in km – discharging:
ścieki	96,1	198,3	89,7	39,0	wastewater
wody opadowe	18,8	30,4	22,3	24,0	precipitation water

TABL. 20 (27). **EFEKTY RZECZOWE UZYSKANE W WYNIKU PRZEKAZANIA DO UŻYTKU INWESTYCJI OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ (dok.)**
TANGIBLE EFFECTS OF INVESTMENTS IN ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
OCHRONA ŚRODOWISKA (dok.) <i>ENVIRONMENTAL PROTECTION (cont.)</i>					
Oczyszczalnie ścieków:					<i>Wastewater treatment plants:</i>
obiekty	3	–	3	–	<i>facilities</i>
w tym oczyszczalnie komunalne	3	–	3	–	<i>of which municipal</i>
biologiczne (bez komór fermentacyjnych)	3	–	2	–	<i>biological (excluding fermentation tanks)</i>
z podwyższonym usuwaniem biogenów	–	–	1	–	<i>with increased biogene removal</i>
przepustowość oczyszczalni w m ³ /d	702	–	2239	–	<i>capacity of treatment plants in m³/24h</i>
w tym oczyszczalni komunalnych	702	–	2239	–	<i>of which municipal</i>
biologicznych (bez komór fermentacyjnych)	702	–	895	–	<i>biological (excluding fermentation tanks)</i>
z podwyższonym usuwaniem biogenów	–	–	1344	–	<i>with increased biogene removal</i>
Oczyszczalnie ścieków indywidualne (przydomowe):					<i>Farmstead treatment facilities (homestead):</i>
obiekty	95	273	362	9	<i>facilities</i>
przepustowość w m ³ /d	302	646	1488	41	<i>capacity in m³/24h</i>
Gospodarka odpadami					<i>Waste management</i>
Urządzenia do unieszkodliwiania odpadów:					<i>Waste treatment plants:</i>
obiekty	–	1	–	1	<i>facilities</i>
wydajność w t/r	–	28000	–	20000	<i>capacity in t/y</i>
Składowiska dla odpadów komunalnych:					<i>Landfills of municipal waste:</i>
obiekty	1	–	–	–	<i>facilities</i>
powierzchnia w ha	2,3	–	–	1,0	<i>area in ha</i>
wydajność w t/r	5700	–	–	5033	<i>capacity in t/y</i>
Wydajność urządzeń do gospodarczego wykorzystania odpadów ^a w t/r	8	–	–	–	<i>Capacity of waste utilization systems^a in t/y</i>
GOSPODARKA WODNA <i>WATER MANAGEMENT</i>					
Wydajność ujęć wodnych ^b w m ³ /d	4247	4482	648	4758	<i>Capacity of water intakes^b in m³/24h</i>
Uzdatnianie wody w m ³ /d	19530	8137	2875	–	<i>Water treatment in m³/24h</i>
Sieć wodociągowa ^c w km	399,5	420,6	162,3	70,0	<i>Water supply network^c in km</i>
Pojemność zbiorników wodnych w tys. m ³	–	16,9	250,0	1,1	<i>Capacity of water reservoirs in thous. m³</i>

^a Z wyłączeniem odpadów komunalnych. ^b Bez ujęć w energetyce zawodowej. ^c Łącznie z siecią wodociągową realizowaną na terenie wsi.

a Excluding municipal waste. b Excluding water intakes in the power industry. c Including water supply network in rural area.

TABL. 21 (28). **KIERUNKI FINANSOWANIA Z WOJEWÓDZKIEGO FUNDUSZU OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ**

FINANCING DIRECTIONS OF THE VOIVODSHIP ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT FUND

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016		SPECIFICATION
	w tys. zł in thous. zł				w odsetkach in percent	
O G Ó Ł E M	26090,6	64104,6	39574,5	26646,3	100,0	T O T A L
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	1222,4	7184,8	7528,8	7327,4	27,5	Protection of air and climate
Gospodarka ściekowa i ochrona wód	19837,3	47804,6	10078,7	2611,8	9,8	Wastewater management and protection of water
Gospodarka odpadami	3726,6	5882,7	18349,5	14093,8	52,9	Waste management
Pozostałe	1304,3	3232,5	3617,4	2613,3	9,8	Others

Źródło: dane Zarządu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Source: data of the Management Board of the National Fund for Environmental Protection and Water Management.

TABL. 22 (29). **WPŁYWY Z OPŁAT I KAR NA FUNDUSZE OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ**

RECEIPTS FROM PAYMENTS AND FINES FOR ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT FUNDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	w tys. zł in thous. zł				
Opłaty za korzystanie ze środowiska	16116,8	26592,2	25381,6	26043,7	Payments for use of natural environment
w tym:					of which:
Gospodarka ściekowa i ochrona wód	4845,4	7073,2	7987,2 ^a	8172,1 ^a	Wastewater management and protection of water
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	7958,6	9550,1	9356,7	8819,8	Protection of air and climate
Gospodarka odpadami	2056,1	9519,6	7311,3	7431,4	Waste management
Kary za nieprzestrzeganie przepisów ochrony środowiska	144,3	134,0	376,3	449,2	Fines for not meeting environmental protection regulations
w tym za przekroczenie:					of which for exceeding:
Warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi	143,2	69,6	5,6	114,7	Norms of discharging wastewater into waters or into the ground
Dopuszczalnej emisji zanieczyszczeń do powietrza ...	1,2	1,3	31,9	73,3	Permissible emission of air pollutants

^a Opłaty za pobór wód i wprowadzanie ścieków.

Źródło: w zakresie opłat – dane Zarządu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej; w zakresie kar – dane Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska.

^a Payments for water withdrawal and wastewater discharge.

Source: in regard to payments – data of the Management Board of the National Fund for Environmental Protection and Water Management; in regard to fines – data of the Inspectorate for Chief Inspectorate of Environmental Protection.

DZIAŁ III PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY I SAMORZĄD TERYTORIALNY

Uwagi ogólne

1. Z dniem 1 I 1999 r. (na mocy ustawy z dnia 24 VII 1998 r., Dz. U. Nr 96, poz. 603) wprowadzono nowy zasadniczy trójstopniowy podział terytorialny państwa, którego jednostkami są: gminy, powiaty i województwa.

Gmina jest podstawową jednostką terytorialnego podziału kraju. Jednostkami pomocniczymi w gminach są m.in. sołectwa, których organizację i zakres działania określa właściwa rada gminy odrębnym statutem.

2. Kadencja prezydentów, burmistrzów, wójtów oraz rad gmin, rad miast w miastach na prawach powiatu i rad powiatów trwa 4 lata, licząc od dnia wyborów.

3. Charakterystykę demograficzno-zawodową radnych w jednostkach samorządu terytorialnego oparto o wyniki sprawozdawczości za 2016 r., aktualizującej dane o radnych zawarte w obwieszczeniach terytorialnych komisji wyborczych z wyborów samorządowych w dniu 16 XI 2014 r.

Grupowania radnych organów jednostek samorządu terytorialnego według grup zawodów dokonano na podstawie Klasyfikacji Zawodów i Specjalności na potrzeby rynku pracy, wprowadzonej rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 VIII 2014 r. (Dz. U. poz. 1145).

4. Prezentowane informacje o **administracji publicznej** dotyczą zatrudnienia i wynagrodzeń w administracji państwowej i samorządu terytorialnego oraz samorządowych kolegiach odwoławczych i obejmują jednostki zaliczane według PKD 2007 do grupy „Administracja publiczna oraz polityka gospodarcza i społeczna” w sekcji „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”.

5. Do **administracji państwowej** zalicza się:

- 1) naczelne i centralne organy administracji łącznie z pracownikami zatrudnionymi w ich placówkach zagranicznych:
 - a) instytucje naczelne i centralne (np. Kancelarie: Sejmu, Senatu i Prezydenta, ministerstwa, urzędy centralne),
 - b) terenowe organy administracji rządowej niezespolonej (np. izby i urzędy skarbowe i celne, okręgowe inspektoraty pracy, urzędy statystyczne, regionalne izby obrachunkowe oraz do 2010 r. gospodarstwa pomocnicze jednostek budżetowych);

CHAPTER III ADMINISTRATIVE DIVISION AND LOCAL GOVERNMENT

General notes

1. On 1 Jan 1999 a new fundamental three-tier territorial division of the country (*Journal of Laws No. 96, item 603, dated 24 Jul 1998*) was introduced, the units of which are: gminas, powiats and voivodships.

The gmina is the basic unit of the country's territorial structure. Auxiliary units in gminas are, among others, village administrator's offices. Their organization and scope of activity are outlined by individual gmina councils in a separate statute.

2. Term of presidents, mayors, village mayors as well as gmina councils, city councils in cities with powiat status and powiat councils lasts 4 years, counting from the day of election.

3. The demographic and professional characteristic of councillors in local government units is based on reporting results for 2016, updating information concerning councillors included in announcements of local election commissions from the 16 Nov 2014 elections.

The grouping of councillors of organs of local government units by occupational groups was made on the basis of the Polish Classification of Occupations and Specializations for Labour Market Needs, introduced by the regulation of the Minister of Labour and Social Policy, dated 7 Aug 2014 (*Journal of Laws item 1145*).

4. Presented information concerning **public administration** involves employment and wages and salaries in the state administration, local government administration and local government appeal councils and covers entities included, in accordance with NACE Rev. 2, in the group "Public administration and economic and social policy" in the section "Public administration and defence; compulsory social security".

5. **State administration** comprises:

- 1) principal and central organs of administration including the personnel employed in their foreign entities:
 - a) principal and central institutions (e.g., Chancelleries of: the Sejm, the Senate and the President, ministries, central offices),
 - b) territorial organs of non-combined government administration (e.g., fiscal and customs chambers and offices, district work inspectorates, statistical offices, regional chambers of audit and until 2010 auxiliary units of budgetary entities);

- 2) terenowe organy administracji rządowej zespolonej: urzędy wojewódzkie, jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. inspektoraty: inspekcji handlowej, nadzoru budowlanego, weterynarii, farmaceutyczne, ochrony środowiska, ochrony roślin i nasiennictwa oraz urzędy ochrony zabytków i kultura oświaty);
- 3) niektóre agencje państwowe (np. Agencję Rezerw Materiałowych, Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości oraz od 2009 r. Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa) oraz jednostki pomocnicze administracji państwowej wraz z oddziałami regionalnymi.

6. Do administracji samorządu terytorialnego zalicza się:

- 1) gminy i miasta na prawach powiatu:
- a) urzędy gmin i jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. jednostki usług komunalnych oraz od 2009 r. zarządy dróg),
- b) urzędy miast na prawach powiatu i jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. ośrodki dokumentacji geodezyjno-kartograficznej oraz od 2009 r. zarządy dróg);
- 2) powiaty, tj. starostwa powiatowe i jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. urzędy pracy, zarządy dróg);
- 3) województwa, tj. urzędy marszałkowskie i wojewódzkie samorządowe jednostki organizacyjne (np. urzędy pracy, zarządy melioracji i urządzeń wodnych oraz od 2009 r. zarządy dróg).

7. Samorządowe kolegia odwoławcze są organami właściwymi do rozpatrywania m.in. odwołań od decyzji, zażaleń na postanowienia jednostek samorządu terytorialnego.

8. Dane o przeciętnych wynagrodzeniach w administracji państwowej nie uwzględniają wynagrodzeń osób zatrudnionych w placówkach zagranicznych.

- 2) *territorial organs of combined government administration: voivodship offices, auxiliary service entities (e.g., inspectorates of: trade, construction supervision, veterinary, pharmaceutical, environmental protection, plant protection and seed production as well as monument preservation offices and school superintendent's offices);*
- 3) *some state agencies (e.g., Material Reserves Agency, Polish Agency for Enterprise Development and since 2009 Agency for Restructuring and Modernisation of Agriculture) and auxiliary entities of state administration with regional units.*

6. Local government administration comprises:

- 1) *gminas and cities with powiat status:*
- a) *gmina offices and auxiliary service entities (e.g., municipal service entities and since 2009 public road boards),*
- b) *offices of cities with powiat status and auxiliary service entities (e.g., geodetic and cartographic documentation centres and since 2009 public road boards);*
- 2) *powiats, i.e., powiat starosta offices and auxiliary service entities (e.g., labour offices, public road boards);*
- 3) *voivodships, i.e., marshals' offices and voivodship local government organizational entities (e.g., labour offices, drainage and water facility boards and since 2009 public road boards).*

7. Local government appeal councils are bodies competent for examining, inter alia, appeals against concluding decisions, complaints against procedural decisions of local government units.

8. Data concerning average wages and salaries in the state administration do not include wages and salaries of persons employed in entities abroad.

TABL. 1 (30). **JEDNOSTKI ADMINISTRACYJNE WOJEWÓDZTWA**

Stan w dniu 31 XII

ADMINISTRATIVE UNITS OF THE VOIVODSHIP

As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Powiaty	14	14	14	14	<i>Powiats</i>
Miasta na prawach powiatu	3	3	3	3	<i>Cities with powiat status</i>
Gminy	118	118	118	118	<i>Gminas</i>
miejskie	13	13	13	13	<i>urban</i>
miejsko-wiejskie	23	26	27	27	<i>urban-rural</i>
wiejskie	82	79	78	78	<i>rural</i>
Miasta	36	39	40	40	<i>Towns</i>
Miejscowości wiejskie	3912	3803	3759	3759	<i>Rural localities</i>
Solectwa	3304	3297	3283	3282	<i>Village administrator's offices</i>

TABL. 2 (31). **GMINY W 2016 R.**
Stan w dniu 31 XII
GMINAS IN 2016
As of 31 Dec

GRUPY GMIN WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI GROUPS OF GMINAS BY NUMBER OF POPULATION	Ogółem Total	O powierzchni Area								
		poniżej below 5,0 km ²	5,0– –19,9	20,0– –49,9	50,0– –99,9	100,0– –149,9	150,0– –199,9	200,0– –249,9	250,0– –299,9	300,0 km ² i więcej and more
OGÓŁEM TOTAL	118^a	1	3	6	8	35	25	20	7	13
Poniżej 2500 Below	11	–	–	–	4	3	3	1	–	–
2500–4999	50	–	–	1	2	25	7	9	1	5
5000–7499	29	1	–	–	–	4	10	6	2	6
7500–9999	7	–	1	–	–	–	1	1	3	1
10000–14999	8	–	–	2	–	–	2	3	1	–
15000–19999	3	–	–	–	–	1	2	–	–	–
20000–39999	7	–	2	2	1	1	–	–	–	1
40000–99999	2	–	–	1	1	–	–	–	–	–
200000 i więcej and more	1	–	–	–	–	1	–	–	–	–

a W tym 3 gminy mające również status miasta na prawach powiatu, które wykazano także w tabl. 3 na str. 80.
a Of which 3 gminas that are also cities with powiat status, which are as well given in table 3 on page 80.

TABL. 3 (32). **POWIATY I MIASTA NA PRAWACH POWIATU W 2016 R.**
Stan w dniu 31 XII
POWIATS AND CITIES WITH POWIAT STATUS IN 2016
As of 31 Dec

GRUPY POWIATÓW I MIAST NA PRAWACH POWIATU WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI GROUPS OF POWIATS AND CITIES WITH POWIAT STATUS BY NUMBER OF POPULATION	Ogółem Total	O powierzchni Area						2000,0 km ² i więcej and more
		poniżej below 50,0 km ²	50,0– –99,9	100,0– –499,9	500,0– –999,9	1000,0– –1499,9	1500,0– –1999,9	
OGÓŁEM TOTAL	17	1	1	1	4	6	2	2
Poniżej 50000 Below	8	–	–	–	4	3	1	–
50000–74999	7	1	1	–	–	3	1	1
100000–149999	1	–	–	–	–	–	–	1
200000 i więcej and more	1	–	–	1	–	–	–	–

TABL. 4 (33). **RADNI ORGANÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W 2016 R.**
Stan w dniu 31 XII
COUNCILLORS OF ORGANS OF LOCAL GOVERNMENT UNITS IN 2016
As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE	Radni Councillors of				SPECIFICATION
	rad gmin ^a gmina councils ^a	rad miast w miastach na prawach powiatu city councils in cities with powiat status	rad powiatów powiat councils	sejmiku wojewódz- kiego voivodship regional council	
OGÓŁEM TOTAL					
OGÓŁEM	1764	74	246	30	TOTAL
W tym kobiety	420	18	43	5	Of which women
WEDŁUG WIEKU BY AGE					
18–29 lat	64	1	2	1	18–29 years
30–39	323	14	21	4	30–39
40–49	476	19	54	5	40–49
50–59	553	22	102	12	50–59
60 lat i więcej	348	18	67	8	60 and more
WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA BY EDUCATIONAL LEVEL					
Wyższe	530	63	174	28	Tertiary
Policealne i średnie	699	11	62	2	Post-secondary and secondary
Zasadnicze zawodowe	400	–	8	–	Basic vocational
Gimnazjalne i podstawowe	135	–	2	–	Lower secondary and primary
WEDŁUG GRUP ZAWODÓW^b BY OCCUPATIONAL GROUPS ^b					
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy ...	66	21	103	18	Managers
Specjaliści	253	39	39	10	Professionals
Technicy i inny średni personel ...	162	5	14	–	Technicians and associate professionals
Pracownicy biurowi	104	2	29	–	Clerical support workers
Pracownicy usług i sprzedawcy	176	3	15	2	Service and sales workers
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	807	–	40	–	Skilled agricultural, forestry and fishery workers
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	74	–	1	–	Craft and related trades workers
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	33	–	–	–	Plant and machine operators and assemblers
Pracownicy wykonujący prace proste	28	1	–	–	Elementary occupations
Siłły zbrojne	11	1	–	–	Armed forces occupations

^a Bez radnych rad miast w miastach na prawach powiatu. ^b Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 78; w podziale według grup zawodów nie uwzględniono radnych będących bezrobotnymi, niepracującymi i uczącymi się; emeryci i renciści ujmowani są według zawodu wykonywanego przed przejściem na emeryturę lub rentę.

^a Excluding councillors of city councils in cities with powiat status. ^b See general notes, item 3 on page 78; in the division by occupational groups, data do not include unemployed, not working and studying councillors; retirees and pensioners are classified by performed occupation before taking retirement.

TABL. 5 (34). **ZATRUDNIENIE I WYNAGRODZENIA W ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ**
PAID EMPLOYMENT, WAGES AND SALARIES IN PUBLIC ADMINISTRATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE <i>AVERAGE PAID EMPLOYMENT</i>					
O G Ó Ł E M	11901	14015	13481	13501	T O T A L
w tym:					<i>of which:</i>
Administracja państwowa	5125	5241	4957	4946	<i>State administration</i>
Administracja samorządu terytorialnego	6740	8735	8487	8517	<i>Local government administration</i>
gminy i miasta na prawach powiatu	4868	5701	5545	5530	<i>gminas and cities with powiat status</i>
powiaty	1500	1868	1886	1903	<i>powiats</i>
województwo	372	1166	1056	1084	<i>voivodship</i>
PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO^a w zł <i>AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES^a in zł</i>					
O G Ó Ł E M	2728,04	3650,20	4313,09	4530,19	T O T A L
w tym:					<i>of which:</i>
Administracja państwowa	3091,90	4160,89	4644,94	5015,49	<i>State administration</i>
Administracja samorządu terytorialnego	2434,95	3331,11	4108,14	4237,06	<i>Local government administration</i>
gminy i miasta na prawach powiatu	2505,29	3273,17	3984,87	4104,78	<i>gminas and cities with powiat status</i>
powiaty	2127,52	3229,20	4021,50	4101,66	<i>powiats</i>
województwo	2754,23	3778,05	4907,12	5145,71	<i>voivodship</i>

^a Patrz uwagi ogólne do działu „Wynagrodzenia. Świadczenia z ubezpieczeń społecznych”, ust. 3 na str. 154.
^a See general notes in the chapter “Wages and salaries. Social security benefits”, item 3 on page 154.

DZIAŁ IV BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE. WYMIAR SPRAWIEDLIWOŚCI

Uwagi ogólne

1. W dziale prezentuje się dane z zakresu działania Państwowej Straży Pożarnej, Policji i sądownictwa.

2. Dane o przestępstwach stwierdzonych, skazanych przez sądy zarówno pierwszej instancji, jak i prawomocnie oraz o orzeczeniach kar, środków wychowawczych lub poprawczych wobec nieletnich podano według klasyfikacji Kodeksu karnego z 1997 r., obowiązującego od 1 IX 1998 r. (ustawa z dnia 6 VI 1997 r., jednolity tekst Dz. U. 2016 poz. 1137, z późniejszymi zmianami) i Kodeksu karnego skarbowego obowiązującego od 17 X 1999 r. (ustawa z dnia 10 IX 1999 r., jednolity tekst Dz. U. 2016 poz. 2137) lub innych ustaw szczególnych.

3. **Przestępstwo stwierdzone** jest to zdarzenie, co do którego w zakończonym postępowaniu przygotowawczym potwierdzono, że jest przestępstwem. Przestępstwo – zgodnie z Kodeksem karnym z 1997 r. – jest to zbrodnia lub występki ścigany z oskarżenia publicznego lub z oskarżenia prywatnego, zgodnie z Kodeksem karnym skarbowym – jest to przestępstwo skarbowe.

Przestępstwo stwierdzone w zakończonym postępowaniu przygotowawczym, w którym ustalono przynajmniej jednego podejrzanego jest to **przestępstwo wykryte**.

Informacje o przestępstwach stwierdzonych pobrano z Krajowego Systemu Informacji Policji.

Do 2012 r. prezentowane dane zawierały informacje o przestępstwach stwierdzonych przez Policję, jak również stwierdzonych w śledztwach własnych prowadzonych w prokuraturach. Od 2013 r. dane dotyczą spraw prowadzonych przez Policję lub powierzonych przez prokuratora w całości do prowadzenia przez Policję.

Dane o przestępstwach stwierdzonych od 2014 r. nie obejmują czynów karalnych popełnionych przez nieletnich. Zgodnie z obowiązującą metodologią, stwierdzenie popełnienia czynów karalnych przez nieletnich dokonywane jest w postępowaniu sądowym po uprzednim przekazaniu przez Policję akt w sprawach nieletnich do sądu rodzinnego.

4. **Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw** jest to stosunek liczby przestępstw wykrytych w danym roku (łącznie z wykrytymi po podjęciu z umorzenia) do liczby przestępstw stwierdzonych w danym roku, powiększonej o liczbę przestępstw stwierdzonych w podjętych postępowaniach, a umorzonych w latach poprzednich z powodu niewykrycia sprawców.

CHAPTER IV PUBLIC SAFETY. JUSTICE

General notes

1. The chapter presents data concerning the activity of the State Fire Service, the Police and the courts of law.

2. Data concerning ascertained crimes, adults convicted in the first instance and validly sentenced as well as juveniles with regard to whom educational and correctional measures have been adjudicated are given according to the classification of the Criminal Code of 1997, valid since 1 Sep 1998 (the law dated 6 Jun 1997, uniform text Journal of Laws 2016 item 1137, with later amendments), the Penal Fiscal Code valid since 17 Oct 1999 (the law dated 10 Sep 1999, uniform text Journal of Laws 2016 item 2137) or other specific laws.

3. An **ascertained crime** is an event, which after the completion of preparatory proceedings was confirmed as a crime. In connection with the Criminal Code of 1997, crime is a felony or misdemeanour prosecuted upon by public accusation or private accusation, in connection with the Penal Fiscal Code – is a fiscal offence.

An ascertained crime in completed preparatory proceeding, in which at least one suspect was found is a **detected crime**.

Information regarding ascertained crimes were extracted from the National Police Information System (KSIP).

Until 2012 presented data contained information on crimes ascertained by the Police, as well as ascertained in investigations conducted by the prosecutor's offices. Since 2013 data concern cases conducted by the Police or entrusted by the prosecutor entirely to the Police conduction.

Data regarding ascertained crimes since 2014 do not include punishable acts committed by juveniles. In accordance with the existing methodology, the specification of the number of juveniles committing punishable acts takes place during court proceedings after the Police provides records in juvenile cases to the family court.

4. The **rate of detectability of delinquents** is the relation of the number of detected crimes in a given year (including those detected after resumption following discontinuance) to the total number of crimes ascertained in a given year, plus the number of crimes recorded in commenced proceedings and discontinued in previous years due to undetected delinquents.

5. Wpływ spraw do sądów oznacza liczbę spraw, które zostały wniesione do sądów powszechnych w celu rozpatrzenia w postępowaniu sądowym.

W ramach struktury organizacyjnej sądownictwa powszechnego działają sądy apelacyjne, okręgowe i rejonowe.

6. Sądy apelacyjne rozpatrują sprawy odwoławcze od orzeczeń wydanych w pierwszej instancji przez sądy okręgowe. Do sądu apelacyjnego wpływają sprawy z kilku sądów okręgowych (od 2 do 6), objętych obszarem jego właściwości.

7. Sądy okręgowe rozpatrują w pierwszej instancji sprawy, gdy ustawa tak stanowi oraz w drugiej instancji – odwołania od orzeczeń sądów rejonowych.

8. Sprawy załatwioną w sądownictwie powszechnym jest sprawa, w której wydano wyrok, postanowienie lub połączone ją z inną sprawą albo przekazano do innego rodzaju sądu lub organu.

W przypadku występowania w sprawie kilku osób uważa się ją za załatwioną, gdy dotyczy to wszystkich osób występujących w sprawie.

Sprawy (postępowania) załatwione lub zakończone w danym roku obejmują również sprawy niezakończonych w latach poprzednich.

9. Sprawy rodzinne obejmują postępowanie:

- 1) z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego;
- 2) dotyczące nałożenia na alkoholików obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu;
- 3) wobec nieletnich w zakresie:
 - a) zapobiegania i zwalczania demoralizacji w stosunku do osób, które nie ukończyły 18 lat,
 - b) postępowania w sprawach o czyny karalne w stosunku do osób, które dopuściły się takiego czynu po ukończeniu 13 lat, ale przed ukończeniem 17 lat,
 - c) wykonywania środków wychowawczych lub poprawczych w stosunku do osób, względem których środki te zostały orzeczone, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez te osoby 21 lat;
- 4) w związku z leczeniem narkomanów;
- 5) w sprawie kontroli umieszczania w zakładach leczenia psychiatrycznego.

Tryb postępowania wobec nieletnich przed sądem (pkt 3a i 3b) wynika z ustawy z dnia 26 X 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (jednolity tekst Dz. U. 2016 poz. 1654).

Zmiany dokonane w ustawie, które weszły w życie z dniem 2 I 2014 r. zniósły dwuetapową procedurę postępowania sądów wobec nieletnich. Zgodnie z obowiązującą jednoetapową procedurą, sąd prowadzi postępowanie i orzeka w sprawach, w których zachodzi podejrzenie demoralizacji lub popełnienia czynu karalnego przez nieletniego.

10. Dorośli skazani są to osoby, które w chwili popełnienia przestępstwa miały ukończone 17 lat.

11. Rejestry sądowe prowadzone są na podstawie ustaw i przepisów wykonawczych. Stany rejestrów określają liczbę podmiotów zarejestrowanych w określonym dniu.

Sprawy rejestrowe prowadzone są w sądach rejonowych – wydziałach gospodarczych i Krajowym Rejestrze Sądowym (sądach rejestrowych).

5. Incoming cases are the number of cases that were filed in common courts for consideration in court proceedings.

Appeal, regional and district courts function within the framework of the organizational structure of common courts.

6. Appeal courts consider cases in which the verdicts issued by regional courts of first instance are appealed. An appeal court considers cases from several regional courts (from 2 to 6) within its jurisdiction.

7. Regional courts consider cases relegated by the law in the first instance and appeals of regional court verdicts in the second instance.

8. A resolved case in common courts is a case with regard to which a sentence or order has been issued or combined with another case, or which has been transferred to a different kind of court or authority.

A case that involves a number of persons is considered resolved when this applies to all the persons.

The resolved cases and completed proceedings in a given year also include the cases unresolved from previous year.

9. Family cases include the following proceedings:

- 1) family and guardianship law;
- 2) regarding enforcement of compulsory treatment of alcoholics;
- 3) with respect to juveniles concerning:
 - a) prevention and counteraction the demoralization of persons under the age of 18,
 - b) proceedings in cases concerning punishable acts committed by persons aged 13–16,
 - c) execution of educational and corrective measures concerning persons with regard to whom such measures have been adjudicated, but not longer than until the age of 21;
- 4) compulsory treatment of drug addicts;
- 5) supervising the placement of an individual in a psychiatric treatment facility.

Court proceedings against juveniles (points 3a and 3b) are based on the Law on Proceedings Involving Juveniles, dated 26 Oct 1982 (uniform text Journal of Laws 2016 item 1654).

Amendments to the law entered into force as of 2 Jan 2014 abolished the two-stage court proceedings against juveniles. According to the valid single-stage procedure the court conducts the proceedings and adjudges of cases in which occur suspicion of demoralization or commitment punishable act by a juvenile.

10. Adults convicts are persons who at the time of committing crime were at least 17 years old.

11. Court registers are kept on the basis of laws and executive regulations. Registers contain the number of entities registered on a given day.

Registration cases are held in the commercial departments of district courts and in the National Judicial Register (registration courts).

TABL. 1 (35). ZAREJESTROWANA DZIAŁALNOŚĆ PAŃSTWOWEJ STRAŻY POŻARNEJ
REGISTERED ACTIVITY OF THE STATE FIRE SERVICE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Liczba zdarzeń					Number of events
Pożary	5426	3699	4843	2997	<i>Fires</i>
małe	4840	3426	4419	2835	<i>small</i>
średnie	553	255	390	152	<i>medium</i>
duże	31	14	28	8	<i>big</i>
bardzo duże	2	4	6	2	<i>very big</i>
w tym:					<i>of which:</i>
obiektów użyteczności publicznej	95	83	51	54	<i>general purpose public buildings</i>
obiektów mieszkalnych	1058	1102	1097	1104	<i>residential buildings</i>
obiektów produkcyjnych i magazynowych	149	101	80	111	<i>manufacturing and warehouse facilities</i>
środków transportu	249	233	206	253	<i>transport equipment</i>
lasów	388	114	455	127	<i>forests</i>
upraw	1019	579	1283	449	<i>crops</i>
Miejscowe zagrożenia	6232	10639	5754	8460	<i>Local threats</i>
w tym spowodowane przez:					<i>of which caused by:</i>
katastrofy naturalne ^a	1461	5505	1638	2424	<i>natural catastrophes^a</i>
awarie techniczne ^b	551	536	403	403	<i>technical failures^b</i>
środki transportu ^c	1643	1918	1492	1803	<i>transport equipment^c</i>
Wyjazdy do fałszywych alarmów	195	282	324	297	<i>False alarms</i>
Wypadki z ludźmi	1953	1703	1963	2046	Casualties
ofiary śmiertelne	170	201	145	142	<i>fatalities</i>
ranni i poparzeni	1783	1502	1818	1904	<i>injured and burn victims</i>
w tym ratownicy	17	14	23	19	<i>of which rescue personnel</i>
W tym przy pożarach	205	122	175	138	<i>Of which during fires</i>
ofiary śmiertelne	49	28	27	21	<i>fatalities</i>
ranni i poparzeni	156	94	148	117	<i>injured and burn victims</i>
w tym ratownicy	13	10	18	12	<i>of which rescue personnel</i>

^a Silne wiatry, przybór wód, opady śniegu i deszczu. ^b Chemiczne, ekologiczne, radiologiczne, budowlane, infrastruktury komunalnej. ^c Wypadki w komunikacji: drogowej, kolejowej, lotniczej.

Źródło: dane Komendy Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej w Białymstoku.

^a Strong winds, water rise, snow and rain precipitation. ^b Chemical, environmental, radiological, building and municipal infrastructure. ^c Transportation accidents: road, rail, air.

Source: data of the Voivodship Headquarters of the State Fire Service in Białystok.

TABL. 2 (36). **PRZESTĘPSTWA STWIERDZONE PRZEZ POLICJĘ W ZAKOŃCZONYCH POSTĘPANIACH PRZYGOTOWAWCZYCH**
ASCERTAINED CRIMES BY THE POLICE IN COMPLETED PREPARATORY PROCEEDINGS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005 ^a	2010 ^a	2015 ^b	2016 ^b	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	31873	24670	17470	17048	T O T A L
w tym w miastach	22982	18115	12471	12192	<i>of which urban areas</i>
w tym:					<i>of which:</i>
Przeciwko życiu i zdrowiu – art. 148–162 kk	1174	941	619	664	Against life and health – Art. 148–162 Criminal Code
w tym:					<i>of which:</i>
Zabójstwo – art. 148 kk	25	16	17	11	<i>Homicide – Art. 148 Criminal Code</i>
Uszczerbek na zdrowiu – art. 156 i 157 kk	501	462	370	413	<i>Damage to health – Art. 156 and 157 Criminal Code</i>
Udział w bójce lub pobiciu – art. 158 i 159 kk	581	398	180	179	<i>Participation in violence or assault – Art. 158 and 159 Criminal Code</i>
Przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji – art. 163–180 kk	7684	5170	2780	2757	Against public safety and safety in transport – Art. 163–180 Criminal Code
W tym prowadzenie pojazdu na drodze przez osobę w stanie nietrzeźwym lub pod wpływem środka odurzającego – art. 178a kk	7100	4724	2221	2039	<i>Of which operating a motor vehicle while under the influence of alcohol or other intoxicant – Art. 178a Criminal Code</i>
Przeciwko wolności, wolności sumienia i wyznania – art. 189–196 kk	1003	682	569	633	Against freedom, freedom of conscience and religion – Art. 189–196 Criminal Code
Przeciwko wolności seksualnej i obyczajności – art. 197–205 kk	111	102	75	77	Against sexual freedom and morals – Art. 197–205 Criminal Code
W tym zgwałcenie – art. 197 kk	68	46	35	28	<i>Of which rape – Art. 197 Criminal Code</i>
Przeciwko rodzinie i opiece – art. 206–211 kk	946	791	734	677	Against the family and guardianship – Art. 206–211 Criminal Code
W tym znęcanie się nad członkiem rodziny lub inną osobą zależną lub bezradną – art. 207 kk	664	455	553	536	<i>Of which cruelty to family member or to other dependent or helpless person – Art. 207 Criminal Code</i>
Przeciwko czci i nietykalności cielesnej – art. 212–217 kk	44	82	54	68	Against good name and personal integrity – Art. 212–217 Criminal Code
Przeciwko działalności instytucji państwowych oraz samorządu terytorialnego – art. 222–231 kk^c	499	620	300	466	Against the activities of state institutions and local government – Art. 222–231 Criminal Code^c
w tym:					<i>of which:</i>
Naruszenie nietykalności cielesnej lub czynna napaść na funkcjonariusza publicznego – art. 222 i 223 kk	56	80	61	70	<i>Battery or active assault on a public official – Art. 222 and 223 Criminal Code</i>
Wywieranie wpływu na funkcjonariusza publicznego lub na czynności organu administracji rządowej, samorządowej lub państwowej bądź spowodowanie ciężkiego uszczerbku na zdrowiu funkcjonariusza publicznego podczas wykonywania przez niego czynności służbowych – art. 224 kk	125	193	83	61	<i>Exerting influence on a public official or on the activity of an organ of the government administration, local government units or State administration, or causing severe harm to the health of a public official during the performance of official duties – Art. 224 Criminal Code</i>
Znieważenie funkcjonariusza publicznego albo znieważanie lub poniżanie organu konstytucyjnego RP – art. 226 kk	170	217	117	137	<i>Insulting or belittling a public official or insulting a constitutional body of the Republic of Poland – Art. 226 Criminal Code</i>
Przestępstwa korupcyjne – art. 228–231, 250a, 296a i 296b kk	141	125	21	157	<i>Corruption – Art. 228–231, 250a, 296a and 296b Criminal Code</i>

a Łącznie z prokuraturą. b Dane nie obejmują czynów karalnych popełnionych przez nieletnich. c Łącznie z przestępstwami z art. 250a kk (korupcja wyborcza) z rozdziału „Przeciwko wyborom i referendum” oraz z art. 296a i 296b kk (korupcja na stanowisku kierowniczym i korupcja sportowa) z rozdziału „Przeciwko obrotowi gospodarczemu”.

a Including prosecutor's office. b Data do not include punishable acts committed by juveniles. c Including Art. 250a Criminal Code (corruption concerning elections) in the section "Against election and referendum" and Art. 296a and 296b Criminal Code (corruption on the managing post and corruption in sport) in the section "Against economic activity".

TABL. 2 (36). **PRZESTĘPSTWA STWIERDZONE PRZEZ POLICJĘ W ZAKOŃCZONYCH POSTĘPANIACH PRZYGOTOWAWCZYCH (dok.)**
ASCERTAINED CRIMES BY THE POLICE IN COMPLETED PREPARATORY PROCEEDINGS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005 ^a	2010 ^a	2015 ^b	2016 ^b	SPECIFICATION
Przeciwko wymiarowi sprawiedliwości – art. 232–247 kk	1033	902	590	397	Against the judiciary – Art. 232–247 Criminal Code
Przeciwko porządkowi publicznemu – art. 252–264 kk	161	134	216	215	Against public order – Art. 252–264 Criminal Code
Przeciwko wiarygodności dokumentów – art. 270–277 kk^d	1435	1250	1046	1347	Against the reliability of documents – Art. 270–277 Criminal Code^d
Przeciwko mieniu – art. 278–295 kk^e ..	15161	11904	8706	7769	Against property – Art. 278–295 Criminal Code^e
w tym:					of which:
Kradzież rzeczy – art. 275 § 1, 278 i 279 ^f kk	5078	3896	2672	2199	Property theft – Art. 275 § 1, 278 and 279 ^f Criminal Code
w tym kradzież samochodu	252	130	94	108	of which automobile theft
Krótkotrwały zabór pojazdu – art. 289 kk	135	120	68	57	Willful short-term theft of automobile – Art. 289 Criminal Code
Kradzież z włamaniem – art. 279 kk ^g	4487	2758	1827	1694	Burglary – Art. 279 Criminal Code ^g
Rozbój – art. 280 kk	822	455	177	134	Robbery – Art. 280 Criminal Code
Kradzież rozbójnicza – art. 281 kk	61	36	37	37	Theft with assault – Art. 281 Criminal Code
Wymuszenie rozbójnicze – art. 282 kk ...	121	152	19	18	Criminal coercion – Art. 282 Criminal Code
Oszustwo – art. 286 i 287 kk	1255	1772	2391	2132	Fraud – Art. 286 and 287 Criminal Code
Przeciwko obrotowi gospodarczemu – art. 296–309 kk^h	289	312	209	296	Against economic activity – Art. 296–309 Criminal Code^h
Przeciwko obrotowi pieniędzmi i papierami wartościowymi – art. 310–315 kk	215	139	158	139	Against money and securities trading – Art. 310–315 Criminal Code
Przestępstwa z ustaw szczególnych:					Crimes by specific laws:
O wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (jednolity tekst Dz. U. 2012 poz. 1356, z późniejszymi zmianami)	52	20	7	19	On Sobriety and Alcohol Education (uniform text Journal of Laws 2012 item 1356, with later amendments)
O prawie autorskim i prawach pokrewnych (jednolity tekst Dz. U. 2006 Nr 90, poz. 631, z późniejszymi zmianami) ..	65	30	32	42	On Copyright and Related Laws (uniform text Journal of Laws 2006 No. 90, item 631, with later amendments)
O przeciwdziałaniu narkomanii – ustawy z dnia 24 IV 1997 r. (jednolity tekst Dz. U. 2003 Nr 24, poz. 198, z późniejszymi zmianami) i z dnia 29 VII 2005 r. (jednolity tekst Dz. U. 2012 poz. 124)	1151	1179	969	1022	On Counteracting Drug Addiction – laws dated 24 Apr 1997 (uniform text Journal of Laws 2003 No. 24, item 198, with later amendments) and dated 29 Jul 2005 (uniform text Journal of Laws 2012 item 124)
Przestępstwa skarbowe – kks	125	98	35	39	Fiscal offences – Penal Fiscal Code
W tym akcyza	46	30	6	17	Of which excise

a Łącznie z prokuraturą. b Dane nie obejmują czynów karalnych popełnionych przez nieletnich. d Z wyłączeniem kradzieży lub przywłaszczenia dokumentu tożsamości (art. 275 § 1 kk). e Łącznie z kradzieżą lub przywłaszczeniem dokumentu tożsamości (art. 275 § 1 kk z rozdziału „Przeciwko wiarygodności dokumentów”). f Wyłącznie w zakresie kradzieży samochodu poprzez włamanie. g Z wyłączeniem kradzieży samochodu poprzez włamanie. h Z wyłączeniem przestępstw korupcyjnych z art. 296a i 296b kk.

Ź r ó d ł o: dane Komendy Głównej Policji.

a Including prosecutor's office. b Data do not include punishable acts committed by juveniles. d Excluding theft or appropriation of identification (Art. 275 § 1 Criminal Code). e Including theft or appropriation of identification (Art. 275 § 1 Criminal Code in the section "Against the reliability of documents"). f Exclusively in regard to automobile theft by burglary. g Excluding automobile theft by burglary. h Excluding corruption under Art. 296a and 296b Criminal Code.

S o u r c e: data of the National Police Headquarters.

TABL. 3 (37). **WSKAŹNIKI WYKRYWALNOŚCI SPRAWCÓW PRZESTĘPSTW STWIERDZONYCH PRZEZ POLICJĘ**
RATES OF DETECTABILITY OF DELINQUENTS IN ASCERTAINED CRIMES BY THE POLICE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005 ^a	2010 ^a	2015 ^b	2016 ^b	SPECIFICATION
	w %		in %		
O G Ó Ł E M	67,3	69,0	65,4	69,8	TOTAL
w tym przestępstw ^c :					<i>of which of crimes^c:</i>
Przeciwko życiu i zdrowiu	83,3	84,5	82,5	82,6	<i>Against life and health</i>
Przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji ..	99,1	99,3	98,6	98,7	<i>Against public safety and safety in transport</i>
Przeciwko wolności, wolności sumienia i wyznania	93,3	93,7	88,6	90,4	<i>Against freedom, freedom of conscience and religion</i>
Przeciwko wolności seksualnej i obyczajności	81,1	90,4	88,0	89,6	<i>Against sexual freedom and morals</i>
Przeciwko rodzinie i opiece	99,9	100,0	98,8	99,7	<i>Against the family and guardianship</i>
Przeciwko czci i nietykalności cielesnej ..	97,7	90,2	81,5	60,3	<i>Against good name and personal integrity</i>
Przeciwko mieniu	38,1	42,5	42,2	45,0	<i>Against property</i>

a Łącznie z prokuraturą. b Dane nie obejmują czynów karalnych popełnionych przez nieletnich. c Artykuły Kodeksu karnego patrz tabl. 2 na str. 86.

Ź r ó d ł o: dane Komendy Głównej Policji.

a Including prosecutor's office. b Data do not include punishable acts committed by juveniles. c See Criminal Code articles table 2 on page 86.

S o u r c e: data of the National Police Headquarters.

TABL. 4 (38). **WPLYW SPRAW DO SĄDÓW Powszechnych**
INCOMING CASES IN THE COMMON COURTS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
SĄDY REJONOWE – sądy pierwszej instancji DISTRICT COURTS – courts of first instance					
O G Ó Ł E M	215849	312615	341469	338296	TOTAL
w tym sprawy:					<i>of which cases:</i>
Karne z aktami oskarżenia	59737	13471	11848	11804	<i>Criminal with bills of indictment</i>
O wykroczenia z wnioskami o ukaranie		19779	23461	22707	<i>Concerning offences with motions for punishment</i>
Pozostałe karne i o wykroczenia ^a		41430	41296	40898	<i>Other criminal and concerning petty offences^a</i>
Cywilne	103987	177467	195386	195734	<i>Civil</i>
w tym wieczysto-księgowo ^b	60923	89913	104716	108538	<i>of which involving real estate registry^b</i>
Rodzinne	24307	33220	53957	50590	<i>Family</i>
Z zakresu prawa pracy	4884	1810	1604	1392	<i>Labour law</i>
Z zakresu ubezpieczeń społecznych ...	1242	914	1431	1286	<i>Related to social security law</i>
Gospodarcze ^c	8355	9142	12486	13885	<i>Commercial law^c</i>

a Obejmuje sprawy drugiej instancji, sprawy penitencjarne oraz sprawy, które podlegają rozpatrzeniu przez sąd w myśl innych przepisów niż prawa materialnego. b Łącznie ze zbiorami dokumentów. c Bez spraw rejestrowych.

a Including cases of the second instance, penitentiary cases as well as cases which are subject to court proceedings according to other regulations than substantive law. b Including collections of documents. c Excluding registry cases.

TABL. 4 (38). **WPLYW SPRAW DO SĄDÓW Powszechnych (dok.)**
INCOMING CASES IN THE COMMON COURTS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
SĄDY OKRĘGOWE – sądy pierwszej instancji i odwoławcze <i>REGIONAL COURTS – courts of first instance and appeal</i>					
O G Ó Ł E M	27769	26792	29627	28113	T O T A L
w tym sprawy:					<i>of which cases:</i>
Karne z aktami oskarżenia	12439	366	372	325	<i>Criminal with bills of indictment</i>
Pozostałe karne i o wykroczenia ^a		14584	13435	12433	<i>Other criminal and concerning petty offences^a</i>
Cywilne ^{cd}	7989	7582	9977	10083	<i>Civil^{cd}</i>
Z zakresu prawa pracy	701	329	363	332	<i>Labour law</i>
Z zakresu ubezpieczeń społecznych ...	5262	2919	3764	2915	<i>Related to social security law</i>
Gospodarcze	1284	867	1716	2025	<i>Commercial law</i>

^a Obejmuje sprawy drugiej instancji, sprawy penitencjarne oraz sprawy, które podlegają rozpatrzeniu przez sąd w myśl innych przepisów niż prawa materialnego. ^c Bez spraw rejestrowych. ^d Łącznie ze sprawami rodzinnymi (m.in. o rozwód).

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

^a Including cases of the second instance, penitentiary cases as well as cases which are subject to court proceedings according to other regulations than substantive law. ^c Excluding registry cases. ^d Including family cases (i.a., divorce).

S o u r c e: data of the Ministry of Justice.

TABL. 5 (39). **WPLYW SPRAW DO SĄDÓW Powszechnych w 2016 R.**
INCOMING CASES IN THE COMMON COURTS IN 2016

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem <i>Total</i>	Okręgi <i>Districts</i>			SPECIFICATION
		biało- stocki	tomżyń- ski	suwalski	
SĄDY REJONOWE – sądy pierwszej instancji <i>DISTRICT COURTS – courts of first instance</i>					
O G Ó Ł E M	338296	180416	67741	90139	T O T A L
sprawy:					<i>cases:</i>
Karne z aktami oskarżenia	11804	5381	2653	3770	<i>Criminal with bills of indictment</i>
O wykroczenia z wnioskami o ukaranie	22707	12637	4163	5907	<i>Concerning offences with motions for punishment</i>
Pozostałe karne i o wykroczenia ^a	40898	21121	7936	11841	<i>Other criminal and concerning petty offences^a</i>
Cywilne	195734	103452	38140	54142	<i>Civil</i>
w tym wieczysto-księgow ^b	108538	51649	25311	31578	<i>of which involving real estate registry^b</i>
Rodzinne	50590	26364	12470	11756	<i>Family</i>
Z zakresu prawa pracy	1392	776	245	371	<i>Labour law</i>
Z zakresu ubezpieczeń społecznych	1286	759	210	317	<i>Related to social security law</i>
Gospodarcze ^c	13885	9926	1924	2035	<i>Commercial law^c</i>

^a Obejmuje sprawy drugiej instancji, sprawy penitencjarne oraz sprawy, które podlegają rozpatrzeniu przez sąd w myśl innych przepisów niż prawa materialnego. ^b Łącznie ze zbiorami dokumentów. ^c Bez spraw rejestrowych.

^a Including cases of the second instance, penitentiary cases as well as cases which are subject to court proceedings according to other regulations than substantive law. ^b Including collections of documents. ^c Excluding registry cases.

TABL. 5 (39). **WPLYW SPRAW DO SĄDÓW POWSZECHNYCH W 2016 R. (dok.)**
INCOMING CASES IN THE COMMON COURTS IN 2016 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem <i>Total</i>	Okręgi <i>Districts</i>			SPECIFICATION
		biało- stocki	łomżyń- ski	suwalski	
SĄDY OKRĘGOWE – sądy pierwszej instancji i odwoławcze <i>REGIONAL COURTS – courts of first instance and appeal</i>					
O G Ó Ł E M	28113	15803	6288	6022	T O T A L
sprawy:					cases:
Karne z aktami oskarżenia	325	164	62	99	<i>Criminal with bills of indictment</i>
Pozostałe karne i o wykroczenia ^a	12433	6575	3212	2646	<i>Other criminal and concerning petty offences^a</i>
Cywilne ^{cd}	10083	5474	2058	2551	<i>Civil ^{cd}</i>
Z zakresu prawa pracy	332	171	66	95	<i>Labour law</i>
Z zakresu ubezpieczeń społecznych	2915	1394	890	631	<i>Related to social security law</i>
Gospodarcze	2025	2025	x	x	<i>Commercial law</i>

^a Obejmuje sprawy drugiej instancji, sprawy penitencjarne oraz sprawy, które podlegają rozpatrzeniu przez sąd w myśl innych przepisów niż prawa materialnego. ^c Bez spraw rejestrowych. ^d Łącznie ze sprawami rodzinnymi (m.in. o rozwód).

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

^a Including cases of the second instance, penitentiary cases as well as cases which are subject to court proceedings according to other regulations than substantive law. ^c Excluding registry cases. ^d Including family cases (i.a., divorce).

S o u r c e: data of the Ministry of Justice.

TABL. 6 (40). **DOROŚLI SKAZANI PRAWOMOCNIE PRZEZ SĄDY POWSZECHNE ZA PRZESTĘPSTWA
ŚCIGANE Z OSKARŻENIA PUBLICZNEGO**

*ADULTS VALIDLY SENTENCED BY COMMON COURTS FOR CRIMES PURSUED
BY PUBLIC PROSECUTION*

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	16568	12306	7583	7653	T O T A L
w tym mężczyźni	15497	11437	6968	7028	of which men
w tym za przestępstwa ^a :					of which for crimes ^a :
Przeciwko życiu i zdrowiu	1573	1234	979	1039	Against life and health
w tym:					of which:
Zabójstwo	29	9	8	17	Homicide
Uszczerbek na zdrowiu, udział w bójce lub pobiciu	932	635	501	435	Damage to health, participation in violence or assault
Przeciwko bezpieczeństwu w komu- nikacji	6659	4350	2050	2277	Against safety in transport
W tym prowadzenie pojazdu na drodze przez osobę w stanie nietrzeźwym lub pod wpływem środka odurzają- cego	6239	4072	1818	1838	Of which operating a motor vehicle while under the influence of alcohol or other intoxicant
Przeciwko wolności, wolności sumie- nia i wyznania, wolności seksu- alnej i obyczajności	419	247	292	248	Against freedom, freedom of conscience and religion, sexual freedom and morals
W tym zgwałcenie	33	27	30	28	Of which rape
Przeciwko rodzinie i opiece	729	679	576	498	Against the family and guardianship
W tym znęcanie się nad członkiem rodziny lub inną osobą zależną lub bezradną	496	361	409	385	Of which cruelty to family member or to other dependent or helpless person
Przeciwko mieniu	3996	2991	1970	1923	Against property
w tym:					of which:
Kradzież rzeczy	950	717	482	507	Property theft
Kradzież z włamaniem	668	415	282	271	Burglary
Rozbój	430	235	159	115	Robbery

^a Artykuły Kodeksu karnego patrz tabl. 2 na str. 86.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

^a See Criminal Code articles table 2 on page 86.

S o u r c e: data of the Ministry of Justice.

TABL. 7 (41). ZAŁATWIONE SPRAWY RODZINNE
RESOLVED FAMILY CASES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	11086	11044	9413	7845	T O T A L
O rozwód	2221	2526	2858	2753	<i>By divorce</i>
O separację	402	191	153	147	<i>By separation</i>
O alimenty	2700	3471	3186	2594	<i>By alimony</i>
Nieletnich ^a :					<i>Concerning juveniles^a:</i>
w postępowaniu wyjaśniającym w związku z:					<i>in investigation proceedings involving:</i>
demoralizacją	986	1156	x	x	<i>demoralization</i>
czynami karnymi	2785	2062	x	x	<i>punishable acts</i>
na posiedzeniu lub rozprawie w związku z:					<i>at session or hearing involving:</i>
demoralizacją	609	572	x	x	<i>demoralization</i>
czynami karnymi	1383	1066	x	x	<i>punishable acts</i>
w postępowaniu w sprawach, w których zachodzi podejrzenie:					<i>in investigation of case in which occur suspicion:</i>
demoralizacji	x	x	1495	1285	<i>of demoralization</i>
popelnienia czynu karnego	x	x	1721	1066	<i>of committing punishable act</i>

^a Dane dotyczą osób; w 2014 r. zmieniła się procedura postępowania sądów wobec nieletnich, patrz uwagi ogólne, ust. 9 na str. 84.
Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

^a Data relate to persons; in 2014 changed court proceedings against juveniles, see general notes, item 9 on page 84.
S o u r c e: data of the Ministry of Justice.

TABL. 8 (42). SPRAWY RODZINNE ZAŁATWIONE W 2016 R.
FAMILY CASES RESOLVED IN 2016

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem <i>Total</i>	Okręgi <i>Districts</i>			SPECIFICATION
		białostocki	łomżyński	suwalski	
O G Ó Ł E M	7845	3765	1568	2512	T O T A L
O rozwód	2753	1311	595	847	<i>By divorce</i>
O separację	147	73	44	30	<i>By separation</i>
O alimenty	2594	1141	528	925	<i>By alimony</i>
Nieletnich ^a w postępowaniu w sprawach, w których zachodzi podejrzenie:					<i>Concerning juveniles^a in investigation of case in which occur suspicion:</i>
demoralizacji	1285	645	240	400	<i>of demoralization</i>
popelnienia czynu karnego	1066	595	161	310	<i>committing punishable act</i>

^a Dane dotyczą osób; w 2014 r. zmieniła się procedura postępowania sądów wobec nieletnich, patrz uwagi ogólne, ust. 9 na str. 84.
Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

^a Data relate to persons; in 2014 changed court proceedings against juveniles, see general notes, item 9 on page 84.
S o u r c e: data of the Ministry of Justice.

TABL. 9 (43). **PODMIOTY W KRAJOWYM REJESTRZE SĄDOWYM^a**
Stan w dniu 31 XII
ENTITIES IN THE NATIONAL JUDICIAL REGISTER^a
As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Rejestr Przedsiębiorców					Register of Entrepreneurs
Przedsiębiorstwa państwowe	24	2	–	–	State owned enterprises
Spółeczno-zawodowe organizacje rolników ^b	8	8	8	8	Professional organizations of farmers ^b
Spółdzielnie	327	309	340	339	Cooperatives
Spółki jawne	786	1026	1132	1157	Unlimited partnerships
Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością	1486	2032	3642	4172	Limited liability companies
Rejestr Stowarzyszeń, Innych Organizacji Społecznych i Zawodowych, Fundacji i Samodzielnych Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej^c					Register of Associations, Other Social and Professional Organizations, Foundations and Independent Public Health Care Facilities^c
Stowarzyszenia ^d	1299	1748	2149	2187	Associations ^d
Związki zawodowe	185	192	211	213	Trade unions
Izby gospodarcze	6	6	8	8	Economic chambers
Rejestr Dłużników Niewypłacalnych					Register of Insolvent Debtors
Dłużnicy ogółem	2491	14668	22123	25646	Total debtors

a Sędem rejestrowym prowadzącym Krajowy Rejestr Sądowy na terenie województwa jest Sąd Rejonowy w Białymstoku. b Przewodzące działalność gospodarczą. c Do 2011 r. – Rejestr Stowarzyszeń, Innych Organizacji Społecznych i Zawodowych, Fundacji i Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej. d Z wyłączeniem stowarzyszeń kultury fizycznej i związków sportowych.

U w a g a. Rejestr obejmuje także inne podmioty.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

a Registry court holding the National Judicial Register in the voivodship is the District Court in Białystok. b Conducting economic activity. c Until 2011 – Register of Associations, Other Social and Professional Organizations, Foundations and Public Health Care Facilities. d Excluding physical education associations and sports associations.

N o t e. Register also includes other entities.

S o u r c e: data of the Ministry of Justice.

DZIAŁ V LUDNOŚĆ

Uwagi ogólne

1. Tablice działu opracowano na podstawie:

- bilansów stanu i struktury ludności na terenie gminy. Bilanse ludności sporządza się dla okresów międzyspisywanych w oparciu o wyniki ostatniego spisu powszechnego, przy uwzględnieniu:
 - zmian w danym okresie spowodowanych ruchem naturalnym (urodzenia, zgonu) i migracjami ludności (zameldowania i wymeldowania z innych gmin i z zagranicy na pobyt stały oraz czasowy), a także przesunięciami adresowymi ludności z tytułu zmian administracyjnych,
 - różnicy między liczbą osób zameldowanych na pobyt czasowy ponad 3 miesiące (do 2005 r. – ponad 2 miesiące) na terenie gminy a liczbą osób czasowo nieobecnych, (zameldowania i wymeldowania na pobyt czasowy z/do innych gmin);
- rejestrów Ministerstwa Cyfryzacji – o migracjach wewnętrznych i zagranicznych ludności na pobyt stały oraz czasowy (od 2006 r. źródłem tych danych jest rejestr PESEL – Powszechny Elektroniczny System Ewidencji Ludności);
- sprawozdawczości urzędów stanu cywilnego – o zarejestrowanych małżeństwach, urodzeniach i zgonach;
- sprawozdawczości sądów okręgowych – o prawomocnie orzeczonych separacjach i rozwodach.

2. Bilans ludności jest opracowywany dla dwóch kategorii zamieszkania – według **krajowej** oraz **międzynarodowej definicji zamieszkania**. Różnica dotyczy kryteriów w zakresie migracji czasowych uwzględnianych w każdym z bilansów – w przypadku:

- krajowej definicji zamieszkania** – uwzględniane są migracje czasowe wewnętrzne, tj. różnica między liczbą osób, które czasowo wyjechały z gminy na ponad 3 miesiące (do 2005 r. – ponad 2 miesiące) do innego miejsca w kraju a liczbą osób przybyłych z innego miejsca w kraju na okres ponad 3 miesiące (do 2005 r. – ponad 2 miesiące); do ludności gminy nie są zatem zaliczani imigranci przebywający w Polsce czasowo, natomiast są zaliczani stali mieszkańcy Polski przebywający czasowo za granicą (bez względu na okres ich czasowego przebywania/nieobecności);
- międzynarodowej definicji zamieszkania (rezydenci)** – uwzględniane są długookresowe migracje czasowe zarówno wewnętrzne jak i zagraniczne, tj. różnica między liczbą osób, które wyjechały z gminy na co najmniej 12 miesięcy do innego miejsca w kraju lub za granicę a liczbą osób przybyłych do gminy z innego miejsca w kraju lub z zagranicy (imigranci bez karty stałego pobytu) na co najmniej 12 miesięcy. Do rezydentów gminy zalicza się zatem wszystkie osoby mieszkające lub zamierzające

CHAPTER V POPULATION

General notes

1. Chapter tables were compiled on the basis of:

- the balances of the size and structure of the population in a gmina. Population balances are compiled for periods between censuses on the basis of the last census, taking into account:
 - changes in a given period connected with vital statistics (births, deaths) and migration of the population (registering and cancelling registration for permanent as well as temporary residence from other gminas and from abroad) as well as address changes of the population due to changes in the administrative division,
 - difference between the number of people registered for temporary residence for a period of more than 3 months (until 2005 – more than 2 months) in a gmina and the number of people temporarily absent (registering and cancelling registration for temporary stay from/to other gminas);
- the registers of the Ministry of Digital Affairs on internal and international migration of population for permanent and temporary residence (since 2006 the source of these data is PESEL register – Common Electronic System of Population Register);
- documentation of the Civil Status Offices regarding registered marriages, births and deaths;
- documentation of regional courts regarding legally valid decisions in actions for separations and divorces.

2. The balance of the population is being developed for the two categories of residence – according to **national and international definition of residence**. The difference concerns the criteria for the migration for temporary stay taken into account in each of the balance sheets – in the case of:

- national definition of residence** – includes internal migration for temporary stay, i.e. the difference between the number of persons who temporarily left the gmina for more than 3 months (until 2005 – more than 2 months) to another place in the country and the number of persons who arrived from somewhere else in the country for more than 3 months (until 2005 – more than 2 months). For the population of the gmina therefore are not counted immigrants staying in Poland temporarily, but are counted Polish permanent residents temporarily staying abroad (regardless of the period of their temporary presence/absence);
- the international definition of residence (residents)** – includes long-term temporary migration both – internal and international, i.e. the difference between the number of persons who left the gmina for at least 12 months to another place in the country or abroad and the number of persons who arrived to the community from elsewhere in the country or from abroad (immigrants without residence card) for at least 12 months. For residents of the gmina, therefore, are included all persons living or intending

mieszkać na jej terenie nie krócej niż 1 rok. Rezydenci (ludność rezydująca) to kategoria stanu ludności opracowana na potrzeby statystyki międzynarodowej zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1260/2013 z dnia 20 XI 2013 r. w sprawie statystyk europejskich w dziedzinie demografii.

3. Dane o ludności, a także współczynniki demograficzne oraz przeliczenia na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.) opracowano przy przyjęciu liczby ludności zbilansowanej:

- do 2005 r. – w oparciu o wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002, z tym że dla 2000 r. według podziału administracyjnego obowiązującego w dniu 31 XII 2002 r.,
- od 2010 r. – w oparciu o wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011, z tym że dla 2010 r. według podziału administracyjnego obowiązującego w dniu 31 XII 2011 r.

4. Przez **ludność w wieku produkcyjnym** rozumie się ludność w wieku zdolności do pracy. Dla mężczyzn przyjęto wiek 18–64 lata, dla kobiet – 18–59 lat. Wśród ludności w wieku produkcyjnym wyróżnia się **ludność w wieku mobilnym**, tj. w wieku 18–44 lata i **niemobilnym**, tj. mężczyźni – 45–64 lata, kobiety – 45–59 lat. Przez **ludność w wieku nieprodukcyjnym** rozumie się **ludność w wieku przedprodukcyjnym**, tj. do 17 lat oraz **ludność w wieku poprodukcyjnym**, tj. mężczyźni – 65 lat i więcej, kobiety – 60 lat i więcej.

5. **Mediana wieku** (wiek środkowy) ludności jest parametrem wyznaczającym granicę wieku, którą połowa ludności już przekroczyła, a druga połowa jeszcze nie osiągnęła.

6. Dane o **ruchu naturalnym ludności** w podziale terytorialnym opracowano w następujący sposób:

- małżeństwa – według miejsca zameldowania na pobyt stały męża przed ślubem (w przypadku gdy mąż przed ślubem mieszkał za granicą przyjmuje się miejsce zameldowania żony przed ślubem),
- separacje – według miejsca zamieszkania osoby wnoszącej powództwo (w przypadku gdy osoba wnosząca powództwo mieszka za granicą przyjmuje się miejsce zamieszkania współmałżonka; w przypadku zgodnego wniosku stron przyjmuje się miejsce zamieszkania męża),
- rozwody – według miejsca zamieszkania osoby wnoszącej powództwo (w przypadku gdy osoba wnosząca powództwo mieszka za granicą przyjmuje się miejsce zamieszkania współmałżonka),
- urodzenia – według miejsca zameldowania na pobyt stały matki noworodka,
- zgony – według miejsca zameldowania na pobyt stały osoby zmarłej.

Dane o **małżeństwach** uwzględniają związki małżeńskie zawarte w formie przewidzianej prawem w urzędach stanu cywilnego. Na mocy ustawy z dnia 24 VII 1998 r. (Dz. U. Nr 117, poz. 757) w urzędach stanu cywilnego rejestrowane są także małżeństwa podlegające prawu wewnętrznemu kościoła lub związku wyznaniowego zawarte w obecności duchownego.

to live in the area of gmina for not less than 1 year. Residents (resident population) are the category of the state population developed for international statistics in accordance with Regulation of the European Parliament and of the Council (EU) No. 1260/2013 of 20 Nov 2013 on European statistics on demography.

3. *Data on population as well as demographic rates and indicators per capita (per 1000 population etc.) were prepared assuming the number of population balanced on:*

- *until 2005 – the basis of results of the Population and Housing Census 2002, for 2000 the administrative division of the country obligatory as of 31 Dec 2002 was applied,*
- *since 2010 – the basis of results of the Population and Housing Census 2011, for 2010 the administrative division of the country obligatory as of 31 Dec 2011 was applied.*

4. **Working age population** refers to males aged 18–64 and females aged 18–59. In this category the age groups of **mobility** (i.e. 18–44) and **non-mobility** (i.e. 45–64 for males and 45–59 for females) are distinguished. **Non-working age population** is defined as **pre-working age population**, i.e. up to the age of 17 and **post-working age population**, i.e. 65 and more for males and 60 and more for females.

5. **Median age** of population is a parameter determining the exact age, which half of population already exceed and second half – did not reach yet.

6. Data regarding the **vital statistics** according to the territorial division were compiled as follows:

- *marriages – according to the husband's place of permanent residence before the marriage (in the case when the husband lived abroad before the marriage, the wife's place of residence before the marriage is used),*
- *separations – according to the plaintiff's place of residence (in the case when the person filling petition resides abroad, the spouse's place of residence is used; in case of the unanimous petition of both persons, the husband's place of residence is used),*
- *divorces – according to the plaintiff's place of residence (in the case when the person filling petition resides abroad, the spouse's place of residence is used),*
- *births – according to the mother's place of permanent residence,*
- *deaths – according to the deceased's place of permanent residence.*

Data on **marriages** refer to marriages contracted according to lawful rules in the civil status offices. On the basis of the Law dated 24 Jul 1998 (Journal of Laws No. 117, item 757) all marriages, including those based on the internal law of the Churches or the Religious Association contracted in the presence of clergyman, are registered in the local civil status offices.

Małżeństwo zawarte w tej formie podlega prawu polskiemu i pociąga za sobą takie same skutki cywilno-prawne, jak małżeństwo zawarte przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego.

Małżeństwa wyznaniowe mogą być zawierane jedynie w dziesięciu kościołach i związku wyznaniowym takich jak: Kościół Katolicki, Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny, Kościół Ewangelicko-Augsburski, Kościół Ewangelicko-Reformowany, Kościół Ewangelicko-Methodystyczny, Kościół Chrześcijan Baptystów, Kościół Adwentystów Dnia Siódmego, Kościół Polskokatolicki, Kościół Starokatolicki Mariawitów, Kościół Zielonoświątkowy, Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich.

Płodność kobiet mierzy się współczynnikiem obliczonym jako iloraz liczby urodzeń żywych i liczby kobiet w wieku rozrodczym (15–49 lat). Oprócz ogólnych współczynników płodności podaje się również współczynniki grupowe (cząstkowe), obliczone jako ilorazy liczby urodzeń żywych z kobiet w danej grupie wieku i liczby kobiet w tej samej grupie wieku. Urodzenia z matek w wieku poniżej 15 lat zalicza się do grupy 15–19 lat; urodzenia z matek w wieku 50 lat i więcej zalicza się do grupy 45–49 lat.

Współczynniki reprodukcji ludności:

- **współczynnik dzietności** oznacza liczbę dzieci, które urodziłaby przeciętnie kobieta w ciągu całego okresu rozrodczego (15–49 lat), przy założeniu, że w poszczególnych fazach tego okresu rodziłaby z intensywnością obserwowaną w badanym roku, tzn. przy przyjęciu cząstkowych współczynników płodności z tego okresu za niezmiennie,
- **współczynnik reprodukcji brutto** przedstawia liczbę córek urodzonych przeciętnie przez kobietę przy założeniu, że kobieta w wieku rozrodczym będzie rodzić z częstością, jaką charakteryzują się wszystkie kobiety rodzące w roku, dla którego oblicza się współczynnik reprodukcji (niezmiennie współczynniki płodności),
- **współczynnik dynamiki demograficznej** jest to stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów w danym okresie.

Przyrost naturalny ludności stanowi różnicę między liczbą urodzeń żywych i zgonów w danym okresie.

Przez **niemowlęta** rozumie się dzieci w wieku poniżej 1 roku.

Informacje o urodzeniach i zgonach (w tym zgonach niemowląt) prezentowane są według kryteriów definicji urodzenia i zgonu noworodka rekomendowanej przez Światową Organizację Zdrowia.

7. Przeciętne dalsze trwanie życia wyraża średnią liczbę lat, jaką ma jeszcze do przeżycia osoba w wieku x lat, przy założeniu stałego poziomu umieralności z okresu, dla którego opracowano tablice trwania życia.

8. Dane o migracjach wewnętrznych ludności opracowano na podstawie informacji ewidencyjnych gmin o zameldowaniach osób na pobyt stały. Informacje te nie uwzględniają zmian adresu w obrębie tej samej gminy (miasta), z wyjątkiem gmin miejsko-wiejskich, dla których został zachowany podział na tereny miejskie i wiejskie.

Marriages contracted on the basis of canonic laws on marriages subordinate to the Polish civil laws and result in the same civil and law consequences as marriages contracted in the local civil status offices.

The religious marriages may be contracted only in ten Churches and Religious Association such as: Kościół Katolicki, Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny, Kościół Ewangelicko-Augsburski, Kościół Ewangelicko-Reformowany, Kościół Ewangelicko-Methodystyczny, Kościół Chrześcijan Baptystów, Kościół Adwentystów Dnia Siódmego, Kościół Polskokatolicki, Kościół Starokatolicki Mariawitów, Kościół Zielonoświątkowy, Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich.

Female fertility rate is calculated as the ratio of the number of live births and the number of women at the reproductive age (15–49). Besides total rate, there are also published age specific fertility rates, calculated as the ratios of the number of live births from women in a given age group and the number of these women in the same age group. Births from mothers aged under 15 are included in the group 15–19 and from mothers aged 50 and more – in the group 45–49.

Reproduction rates of the population:

- **total fertility rate** refers to the average number of children who would be borne by a woman during the course of her entire reproductive period (15–49 years of age) assuming that in particular phases of this period she would give birth with an intensity observed during a given year, i.e. assuming that age specific fertility rates for this period are constant,
- **gross reproduction rate** refers to the average number of daughters who would be borne by a woman assuming that the woman during her reproductive age will give birth with a frequency which is characteristic for all women giving birth in the year for which the reproduction rate is calculated (constant fertility rates),
- **demographic dynamics rate** is the ratio of the number of live births to the number of deaths in a given period.

Natural increase of the population accounts for the difference between the number of live births and deaths in a given period.

Infant is a child under the age of 1.

Information on births and deaths (including infant deaths) is presented according to criteria of the definition of infant births and deaths recommended by the World Health Organization (WHO).

7. Life expectancy is expressed by the average number of years that a person at the exact age of x still is to live, assuming a fixed mortality level from the period for which life expectancy tables were compiled.

8. Data regarding internal migration of the population were compiled on the basis of gmina documentation regarding the registration of people for permanent residence. This information does not include changes of address within the same gmina (town), with the exception of urban-rural gminas for which the division into urban and rural areas has been kept.

9. Dane o migracjach zagranicznych ludności opracowano na podstawie informacji ewidencyjnych gmin o zameldowaniu osób przyjeżdżających do Polski na pobyt stały (imigracja) oraz o wymeldowaniach osób wyjeżdżających z Polski za granicę na stałe (emigracja).

10. Napływ ludności obejmuje zameldowania na pobyt stały, odpływ – wymeldowania ze stałego miejsca zamieszkania.

11. Współczynniki dotyczące ruchu naturalnego i migracji ludności w podziale terytorialnym obliczono jako iloraz liczby faktów określonego rodzaju i liczby ludności według stanu w dniu 30 VI.

12. Prognoza ludności do 2050 r. została opracowana w 2014 r. na podstawie stanu wyjściowego ludności z dnia 31 XII 2013 r. oraz założeń dotyczących tendencji w dzietności, umieralności i migracjach zagranicznych.

Prognoza gospodarstw domowych do 2050 r. została opracowana w 2016 r. na podstawie wyników narodowych spisów powszechnych ludności i mieszkań z lat 2002 i 2011 w zakresie liczby i struktury gospodarstw domowych oraz założeń dotyczących tendencji w kształtowaniu się procesów demograficznych, społecznych i ekonomicznych zachodzących w Polsce, szczególnie wynikających z zachowań prorodzinnych i promażeńskich osób młodych, które uczestniczą w procesie formowania się rodzin i tworzenia nowych gospodarstw domowych.

9. Data regarding international migration of the population were compiled on the basis of gmina documentation regarding the registration of people arriving to Poland for permanent residence (immigration) as well as regarding cancelled registration of people leaving Poland for permanent residence abroad (emigration).

10. The inflow of the population includes registrations of arrival for permanent residence, outflow – registrations of departure from permanent residence.

11. Rates concerning vital statistics and migration of the population according to territorial division were calculated as the ratio of the number of defined events to the number of population as of 30 Jun.

12. Population projection until 2050 was calculated in 2014 on the basis of population number and structure as of 31 XII 2013 as well as assumption concerning fertility, mortality and international migration.

The households projection until 2050 was calculated in 2016 on the basis of the results of the population and housing censuses in 2002 and 2011 in terms of the number and composition of households and assumptions about trends in the development of demographic, social and economic processes in Poland, especially under the pro-family and pro-marriage behavior patterns of young people who participate in the formation of families and the creation of new households.

TABL. 1 (44). LUDNOŚĆ^a
POPULATION^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
STAN W DNIU 30 VI AS OF 30 JUN					
OGÓŁEM	1201000	1204294	1190253	1187587	TOTAL
mężczyźni	586353	587767	580348	578856	males
kobiety	614647	616527	609905	608731	females
Miasta	710542	725149	720321	719864	Urban areas
Wieś	490458	479145	469932	467723	Rural areas
STAN W DNIU 31 XII AS OF 31 DEC					
OGÓŁEM	1199689	1203448	1188800	1186625	TOTAL
na 1 km ²	59	60	59	59	per 1 km ²
mężczyźni	585596	587367	579499	578398	males
kobiety	614093	616081	609301	608227	females
na 100 mężczyzn	105	105	105	105	per 100 males
Miasta	709950	724826	719890	719662	Urban areas
w % ogółu ludności	59,2	60,2	60,6	60,6	in % of total population
Wieś	489739	478622	468910	466963	Rural areas
w % ogółu ludności	40,8	39,8	39,4	39,4	in % of total population

^a Na podstawie bilansów.
^a Based on balances.

TABL. 2 (45). **LUDNOŚĆ^a W WIEKU PRODUKCYJNYM I NIEPRODUKCYJNYM**
Stan w dniu 31 XII
WORKING AND NON-WORKING AGE POPULATION^a
As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	1199689	1203448	1188800	1186625	T O T A L
W wieku przedprodukcyjnym	259795	229068	207394	206087	Pre-working age
mężczyźni	133296	117375	106454	105808	males
kobiety	126499	111693	100940	100279	females
Miasta	148594	131500	122709	122655	Urban areas
mężczyźni	76051	67132	62700	62702	males
kobiety	72543	64368	60009	59953	females
Wieś	111201	97568	84685	83432	Rural areas
mężczyźni	57245	50243	43754	43106	males
kobiety	53956	47325	40931	40326	females
W wieku produkcyjnym	740354	764843	750360	744253	Working age
w tym w wieku mobilnym	478254	481824	469041	464239	of which of mobility age
mężczyźni	384207	402478	399305	396901	males
w tym w wieku mobilnym	244799	247188	241176	238785	of which of mobility age
kobiety	356147	362365	351055	347352	females
w tym w wieku mobilnym	233455	234636	227865	225454	of which of mobility age
Miasta	464055	480428	462591	457395	Urban areas
mężczyźni	231359	244513	239319	237389	males
kobiety	232696	235915	223272	220006	females
Wieś	276299	284415	287769	286858	Rural areas
mężczyźni	152848	157965	159986	159512	males
kobiety	123451	126450	127783	127346	females
W wieku poprodukcyjnym ...	199540	209537	231046	236285	Post-working age
mężczyźni	68093	67514	73740	75689	males
kobiety	131447	142023	157306	160596	females
Miasta	97301	112898	134590	139612	Urban areas
mężczyźni	30842	33902	40647	42392	males
kobiety	66459	78996	93943	97220	females
Wieś	102239	96639	96456	96673	Rural areas
mężczyźni	37251	33612	33093	33297	males
kobiety	64988	63027	63363	63376	females
LUDNOŚĆ W WIEKU NIEPRO- DUKCYJNYM NA 100 OSÓB W WIEKU PRODUKCYJNYM	62,0	57,3	58,4	59,4	NON-WORKING AGE POPULA- TION PER 100 PERSONS OF WORKING AGE
Mężczyźni	52,4	45,9	45,1	45,7	Males
Kobiety	72,4	70,0	73,6	75,1	Females

a Na podstawie bilansów.
a Based on balances.

TABL. 3 (46). **LUDNOŚĆ^a WEDŁUG PŁCI I WIEKU**
 Stan w dniu 31 XII
POPULATION^a BY SEX AND AGE
 As of 31 Dec

WIEK AGE	2005	2010	2015	2016					
				ogółem grand total	z liczby ogółem of grand total number				
					męż- czyźni males	miasta urban areas		wieś rural areas	
						razem total	w tym męż- czyźni of which males	razem total	w tym męż- czyźni of which males
OGÓŁEM TOTAL	1199689	1203448	1188800	1186625	578398	719662	342483	466963	235915
0–2 lata	32178	37438	31923	32957	17043	20363	10535	12594	6508
3–6	46530	45546	47100	44828	23147	27398	14101	17430	9046
7–12	87683	71009	68645	70433	36088	41318	21103	29115	14985
13–15	54589	42530	34873	33738	17215	18982	9677	14756	7538
16–18	58780	49837	38363	36813	18821	22115	11091	14698	7730
19–24	126000	112026	95820	91395	46754	49838	25333	41557	21421
25–29	90014	101198	92133	90370	46763	56029	28285	34341	18478
30–34	82115	90508	97284	97520	50861	63525	32599	33995	18262
35–39	77378	83005	88617	88932	45567	56908	28705	32024	16862
40–44	82782	77795	81677	83340	42334	50986	25268	32354	17066
45–49	93202	82505	76441	76536	38488	45370	21814	31166	16674
50–54	82027	92020	80435	78927	39532	48064	22716	30863	16816
55–59	65575	79804	88698	87438	42983	56288	25998	31150	16985
60–64	47321	62527	75548	77760	37113	50573	22866	27187	14247
65–69	49179	43736	58016	61572	27256	39031	16619	22541	10637
70–74	46867	43827	39296	39830	16369	23380	9367	16450	7002
75–79	40820	39110	37309	36523	13792	20399	7408	16124	6384
80 lat i więcej and more	36649	49027	56622	57713	18272	29095	8998	28618	9274

a Na podstawie bilansów.
 a Based on balances.

TABL. 4 (47). **MIASTA I LUDNOŚĆ W MIASTACH**
Stan w dniu 31 XII
TOWNS AND URBAN POPULATION
As of 31 Dec

GRUPY MIAST WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI GROUPS OF TOWNS BY NUMBER OF POPULATION		Miasta Towns	Ludność ^a w miastach Urban population ^a	
			w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	w % ogółu ludności in % of total population
OGÓŁEM	2005	36	709950	59,2
TOTAL	2010	39	724826	60,2
	2015	40	719890	60,6
	2016	40	719662	60,6
Poniżej 2000 Below		6	9364	0,8
2000–4999		15	43441	3,6
5000–9999		5	35908	3,0
10000–19999		6	80246	6,8
20000–49999		5	121647	10,2
50000–99999		2	132428	11,2
200000 i więcej and more		1	296628	25,0

a Na podstawie bilansów.
a Based on balances.

TABL. 5 (48). **GMINY ZAMIESZKANE PRZEZ LUDNOŚĆ WIEJSKĄ**
Stan w dniu 31 XII
GMINAS AND RURAL POPULATION
As of 31 Dec

GRUPY GMIN WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI WIEJSKIEJ GROUPS OF GMINAS BY NUMBER OF RURAL POPULATION		Gminy ^a Gminas ^a	Ludność ^b na wsi Rural population ^b	
			w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	w % ogółu ludności in % of total population
OGÓŁEM	2005	105	489739	40,8
TOTAL	2010	105	478622	39,8
	2015	105	468910	39,4
	2016	105	466963	39,4
Poniżej 2000 Below		7	10270	0,9
2000–4999		68	241694	20,4
5000–6999		20	116758	9,8
7000–9999		6	50679	4,3
10000 i więcej and more		4	47562	4,0

a Wiejskie i miejsko-wiejskie. b Na podstawie bilansów.
a Rural and urban-rural. b Based on balances.

TABL. 6 (49). **MEDIANA WIEKU LUDNOŚCI^a WEDŁUG PŁCI**
Stan w dniu 31 XII
MEDIAN POPULATION^a AGE BY SEX
As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
OGÓŁEM	36,4	38,0	40,0	40,4	TOTAL
mężczyźni	34,5	36,3	38,2	38,6	males
kobiety	38,4	40,0	42,0	42,4	females
Miasta	35,6	37,7	39,9	40,3	Urban areas
mężczyźni	33,4	35,5	37,8	38,2	males
kobiety	37,8	40,0	42,2	42,6	females
Wieś	37,7	38,6	40,2	40,5	Rural areas
mężczyźni	36,2	37,4	38,8	39,1	males
kobiety	39,4	40,0	41,6	41,9	females

a Na podstawie bilansów.
a Based on balances.

TABL. 7 (50). **RUCH NATURALNY LUDNOŚCI**
VITAL STATISTICS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Małżeństwa Marriages		Separacje Separations	Rozwody Divorces	Urodzenia żywe Live births	Zgony Deaths		Przyrost naturalny Natural increase
	ogółem total	w tym wyznani- owe ^a of which religious ^a				ogółem total	w tym niemowląt of which infants	

W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH
IN ABSOLUTE NUMBERS

OGÓŁEM	2005	6498	4895	418	2178	11009	11854	62	-845
TOTAL	2010	7003	5114	105	1937	11928	11814	54	114
	2015	6061	4299	81	1975	10825	12302	49	-1477
	2016	6279	4487	70	1815	11373	12271	38	-898
Miasta	2005	3751	2699	301	1777	6347	5544	40	803
Urban areas	2010	4316	3025	76	1535	7133	5735	34	1398
	2015	3636	2497	59	1537	6711	6304	28	407
	2016	3852	2649	52	1384	7078	6208	24	870
Wieś	2005	2747	2196	117	401	4662	6310	22	-1648
Rural areas	2010	2687	2089	29	402	4795	6079	20	-1284
	2015	2425	1802	22	438	4114	5998	21	-1884
	2016	2427	1838	18	431	4295	6063	14	-1768

NA 1000 LUDNOŚCI^b
PER 1000 POPULATION^b

OGÓŁEM	2005	5,4	4,1	34,7	1,8	9,1	9,8	5,6	-0,7
TOTAL	2010	5,8	4,2	8,7	1,6	9,9	9,8	4,5	0,1
	2015	5,1	3,6	6,8	1,7	9,1	10,3	4,5	-1,2
	2016	5,3	3,8	5,9	1,5	9,6	10,3	3,3	-0,8
Miasta	2005	5,3	3,8	42,5	2,5	9,0	7,8	6,3	1,1
Urban areas	2010	6,0	4,2	10,5	2,1	9,8	7,9	4,8	1,9
	2015	5,0	3,5	8,2	2,1	9,3	8,8	4,2	0,6
	2016	5,4	3,7	7,2	1,9	9,8	8,6	3,4	1,2
Wieś	2005	5,5	4,4	23,6	0,8	9,4	12,7	4,7	-3,3
Rural areas	2010	5,6	4,4	6,1	0,8	10,0	12,7	4,2	-2,7
	2015	5,2	3,8	4,7	0,9	8,8	12,8	5,1	-4,0
	2016	5,2	3,9	3,8	0,9	9,2	13,0	3,3	-3,8

a Ze skutkami cywilnymi. b W przypadku: separacji – na 100 tys. ludności; zgonów niemowląt – na 1000 urodzeń żywych.

a With civil law consequences. b In the case of: separations – data are presented per 100 thous. population; infant deaths – per 1000 live births.

TABL. 8 (51). MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE I ROZWIĄZANE
MARRIAGES CONTRACTED AND DISSOLVED

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Małżeństwa zawarte <i>Marriages contracted</i>	Małżeństwa rozwiązane <i>Marriages dissolved</i>					Różnica między małżeństwami zawartymi a rozwiązanymi ^a <i>Difference between contracted and dissolved marriages^a</i>	
			ogółem <i>total</i>	przez śmierć <i>by death of</i>		przez rozwód <i>by divorce</i>	na 1000 istniejących małżeństw <i>per 1000 existing marriages</i>		
				męża <i>husband</i>	żony <i>wife</i>		ogółem <i>total</i>	w tym przez rozwód <i>of which by divorce</i>	
OGÓŁEM	2005	6498	7308	3873	1257	2178	26,4	7,9	-1239
TOTAL	2010	7003	6956	3746	1273	1937	25,3	7,0	-434
	2015	6061	6490	3329	1186	1975	23,8	7,2	-1015
	2016	6279	6567	3511	1241	1815	24,2	6,7	-748
Miasta	2005	3751	4214	1830	607	1777	26,0	11,0	-816
<i>Urban areas</i>	2010	4316	4040	1879	626	1535	25,0	9,5	-201
	2015	3636	3922	1741	644	1537	23,7	9,3	-730
	2016	3852	3911	1848	679	1384	23,7	8,4	-373
Wieś	2005	2747	3094	2043	650	401	27,1	3,5	-423
<i>Rural areas</i>	2010	2687	2916	1867	647	402	25,7	3,5	-233
	2015	2425	2568	1588	542	438	24,0	4,1	-285
	2016	2427	2566	1563	562	431	24,9	4,0	-375

a Po uwzględnieniu salda migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały osób pozostających w stanie małżeńskim.
a After considering net internal and international migration for permanent residence of married persons.

TABL. 9 (52). MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE W 2016 R. WEDŁUG WIEKU NOWOŻEŃCÓW
MARRIAGES BY AGE OF BRIDEGROOMS AND BRIDES CONTRACTED IN 2016

MĘŻCZYŹNI W WIEKU MALES AT AGE	Ogółem <i>Total</i>	Kobiety w wieku <i>Females at age</i>							60 lat i więcej <i>and more</i>
		19 lat i mniej <i>and less</i>	20–24	25–29	30–34	35–39	40–49	50–59	
OGÓŁEM TOTAL									
OGÓŁEM	6279	123	1789	2723	919	325	241	107	52
GRAND TOTAL									
19 lat i mniej <i>and less</i>	19	8	11	–	–	–	–	–	–
20–24	875	76	632	156	8	2	1	–	–
25–29	2888	35	960	1690	173	26	4	–	–
30–34	1443	2	157	719	474	74	17	–	–
35–39	493	1	24	126	192	123	27	–	–
40–49	341	1	5	30	67	88	124	26	–
50–59	140	–	–	1	5	11	61	53	9
60 lat i więcej <i>and more</i>	80	–	–	1	–	1	7	28	43
W tym małżeństwa wyznaniowe^a Of which church or religious marriages^a	4487	64	1365	2244	572	150	61	18	13
19 lat i mniej <i>and less</i>	8	2	6	–	–	–	–	–	–
20–24	645	41	459	139	5	1	–	–	–
25–29	2357	20	782	1433	111	10	1	–	–
30–34	1060	1	102	578	332	41	6	–	–
35–39	262	–	14	77	100	65	6	–	–
40–49	114	–	2	17	24	30	38	3	–
50–59	25	–	–	–	–	3	10	11	1
60 lat i więcej <i>and more</i>	16	–	–	–	–	–	–	4	12

a Ze skutkami cywilnymi.
a With civil law consequences.

TABL. 9 (52). **MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE W 2016 R. WEDŁUG WIEKU NOWOŻEŃCÓW (dok.)**
MARRIAGES BY AGE OF BRIDEGROOMS AND BRIDES CONTRACTED IN 2016 (cont.)

MĘŻCZYŹNI W WIEKU MALES AT AGE	Ogółem Total	Kobiety w wieku Females at age							60 lat i więcej and more
		19 lat i mniej and less	20–24	25–29	30–34	35–39	40–49	50–59	
MIASTA URBAN AREAS									
RAZEM TOTAL	3852	44	895	1792	619	224	165	75	38
19 lat i mniej and less	9	5	4	–	–	–	–	–	–
20–24	407	23	288	90	5	–	1	–	–
25–29	1754	13	512	1103	108	17	1	–	–
30–34	960	1	78	493	323	51	14	–	–
35–39	320	1	10	79	131	83	16	–	–
40–49	245	1	3	25	49	63	85	19	–
50–59	104	–	–	1	3	10	44	39	7
60 lat i więcej and more	53	–	–	1	–	–	4	17	31
W tym małżeństwa wyznaniowe^a Of which church or religious marriages^a	2649	14	658	1450	376	96	38	9	8
19 lat i mniej and less	2	1	1	–	–	–	–	–	–
20–24	286	8	196	78	4	–	–	–	–
25–29	1408	5	405	923	69	6	–	–	–
30–34	696	–	51	390	224	26	5	–	–
35–39	156	–	5	46	62	40	3	–	–
40–49	78	–	–	13	17	22	25	1	–
50–59	13	–	–	–	–	2	5	5	1
60 lat i więcej and more	10	–	–	–	–	–	–	3	7
WIEŚ RURAL AREAS									
RAZEM TOTAL	2427	79	894	931	300	101	76	32	14
19 lat i mniej and less	10	3	7	–	–	–	–	–	–
20–24	468	53	344	66	3	2	–	–	–
25–29	1134	22	448	587	65	9	3	–	–
30–34	483	1	79	226	151	23	3	–	–
35–39	173	–	14	47	61	40	11	–	–
40–49	96	–	2	5	18	25	39	7	–
50–59	36	–	–	–	2	1	17	14	2
60 lat i więcej and more	27	–	–	–	–	1	3	11	12
W tym małżeństwa wyznaniowe^a Of which church or religious marriages^a	1838	50	707	794	196	54	23	9	5
19 lat i mniej and less	6	1	5	–	–	–	–	–	–
20–24	359	33	263	61	1	1	–	–	–
25–29	949	15	377	510	42	4	1	–	–
30–34	364	1	51	188	108	15	1	–	–
35–39	106	–	9	31	38	25	3	–	–
40–49	36	–	2	4	7	8	13	2	–
50–59	12	–	–	–	–	1	5	6	–
60 lat i więcej and more	6	–	–	–	–	–	–	1	5

^a Ze skutkami cywilnymi.

^a With civil law consequences.

TABL. 10 (53). **MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE W 2016 R. WEDŁUG POPRZEDNIEGO STANU CYWILNEGO NOWOŻEŃCÓW**
MARRIAGES BY PREVIOUS MARITAL STATUS OF BRIDEGROOMS AND BRIDES CONTRACTED IN 2016

POPRZEDNI STAN CYWILNY MĘŻCZYŃ <i>PREVIOUS MARITAL STATUS OF MALES</i>	Ogółem <i>Total</i>	Poprzedni stan cywilny kobiet <i>Previous marital status of females</i>		
		panny <i>single</i>	wdowy <i>widows</i>	rozwidzione <i>divorced</i>
OGÓŁEM TOTAL				
OGÓŁEM	6279	5620	88	571
GRAND TOTAL				
Kawalerowie	5681	5356	35	290
<i>Single</i>				
Wdowcy	53	7	18	28
<i>Widowers</i>				
Rozwiedzeni	545	257	35	253
<i>Divorced</i>				
MIASTA URBAN AREAS				
RAZEM	3852	3410	56	386
TOTAL				
Kawalerowie	3422	3213	19	190
<i>Single</i>				
Wdowcy	30	4	11	15
<i>Widowers</i>				
Rozwiedzeni	400	193	26	181
<i>Divorced</i>				
WIEŚ RURAL AREAS				
RAZEM	2427	2210	32	185
TOTAL				
Kawalerowie	2259	2143	16	100
<i>Single</i>				
Wdowcy	23	3	7	13
<i>Widowers</i>				
Rozwiedzeni	145	64	9	72
<i>Divorced</i>				

TABL. 11 (54). **MAŁŻEŃSTWA WYZNANIOWE^a**
CHURCH OR RELIGIOUS MARRIAGES^a

KOŚCIOŁY I ZWIĄZKI WYZNANIOWE <i>CHURCHES AND RELIGIOUS ASSOCIATIONS</i>	Ogółem <i>Total</i>	Miasta <i>Urban areas</i>	Wieś <i>Rural areas</i>
OGÓŁEM	2005	4895	2699
TOTAL			
	2010	5114	3025
	2015	4299	2497
	2016	4487	2649
1802			
1838			
w tym: <i>of which:</i>			
Kościół Katolicki	4079	2377	1702
Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny	392	262	130
Kościół Chrześcijan Baptystów	5	4	1
Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich	5	3	2
Kościół Zielonoświątkowy	2	–	2
Kościół Ewangelicko-Augsburski	2	2	–

a Ze skutkami cywilnymi.
a With civil law consequences.

TABL. 12 (55). ROZWODY WEDŁUG WIEKU MAŁŻONKÓW W MOMENCIE WNIESIENIA POWÓDZTWA W 2016 R.

DIVORCES BY AGE OF SPOUSES AT THE MOMENT OF FILLING PETITION FOR DIVORCE IN 2016

MĘŻCZYŹNI W WIEKU MALES AT AGE	Ogółem Total	Kobiety w wieku / Females at age							60 lat i więcej and more
		19 lat i mniej and less	20–24	25–29	30–34	35–39	40–49	50–59	
OGÓŁEM TOTAL									
OGÓŁEM GRAND TOTAL	1815	1	85	288	382	296	489	201	73
20–24	28	1	19	8	–	–	–	–	–
25–29	188	–	45	117	24	–	2	–	–
30–34	337	–	14	119	186	14	4	–	–
35–39	354	–	6	35	130	149	33	1	–
40–49	555	–	1	8	38	126	367	15	–
50–59	258	–	–	1	4	7	79	158	9
60 lat i więcej and more	95	–	–	–	–	–	4	27	64
MIASTA URBAN AREAS									
RAZEM TOTAL	1384	1	61	217	300	215	388	145	57
20–24	19	1	13	5	–	–	–	–	–
25–29	147	–	34	91	20	–	2	–	–
30–34	265	–	8	91	152	10	4	–	–
35–39	274	–	6	25	99	112	31	1	–
40–49	423	–	–	4	28	90	290	11	–
50–59	185	–	–	1	1	3	58	117	5
60 lat i więcej and more	71	–	–	–	–	–	3	16	52
WIEŚ RURAL AREAS									
RAZEM TOTAL	431	–	24	71	82	81	101	56	16
20–24	9	–	6	3	–	–	–	–	–
25–29	41	–	11	26	4	–	–	–	–
30–34	72	–	6	28	34	4	–	–	–
35–39	80	–	–	10	31	37	2	–	–
40–49	132	–	1	4	10	36	77	4	–
50–59	73	–	–	–	3	4	21	41	4
60 lat i więcej and more	24	–	–	–	–	–	1	11	12

TABL. 13 (56). **ROZWOODY WEDŁUG LICZBY MAŁOLETNICH DZIECI^a W MAŁŻEŃSTWIE**
DIVORCES BY THE NUMBER OF UNDERAGE CHILDREN^a IN THE MARRIAGE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	2178	1937	1975	1815	T O T A L
rozwoody małżeństw:					<i>divorces:</i>
Bez dzieci	671	775	785	678	<i>Marriages without children</i>
Z dziećmi	1507	1162	1190	1137	<i>Marriages with children</i>
o liczbie dzieci:					<i>by number of children:</i>
1	795	684	690	638	1
2	501	381	405	399	2
3	159	78	80	77	3
4 i więcej	52	19	15	23	4 and more
Miasta	1777	1535	1537	1384	Urban areas
rozwoody małżeństw:					<i>divorces:</i>
Bez dzieci	562	615	631	520	<i>Marriages without children</i>
Z dziećmi	1215	920	906	864	<i>Marriages with children</i>
o liczbie dzieci:					<i>by number of children:</i>
1	671	553	544	508	1
2	397	304	299	299	2
3	114	51	55	46	3
4 i więcej	33	12	8	11	4 and more
Wieś	401	402	438	431	Rural areas
rozwoody małżeństw:					<i>divorces:</i>
Bez dzieci	109	160	154	158	<i>Marriages without children</i>
Z dziećmi	292	242	284	273	<i>Marriages with children</i>
o liczbie dzieci:					<i>by number of children:</i>
1	124	131	146	130	1
2	104	77	106	100	2
3	45	27	25	31	3
4 i więcej	19	7	7	12	4 and more

a Poniżej 18 lat.
a Below the age of 18.

TABL. 14 (57). **URODZENIA**
BIRTHS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016 ^a			SPECIFICATION
				ogółem <i>total</i>	miasta <i>urban areas</i>	wieś <i>rural areas</i>	
Urodzenia żywe	11009	11928	10825	11373	7078	4295	Live births
chłopcy	5568	6422	5550	5839	3634	2205	<i>males</i>
dziewczęta	5441	5506	5275	5534	3444	2090	<i>females</i>
Małżeńskie	9768	10299	9018	9432	5808	3624	Legitimate
chłopcy	4933	5535	4615	4859	2996	1863	<i>males</i>
dziewczęta	4835	4764	4403	4573	2812	1761	<i>females</i>
Pozamałżeńskie	1241	1629	1807	1941	1270	671	Illegitimate
chłopcy	635	887	935	980	638	342	<i>males</i>
dziewczęta	606	742	872	961	632	329	<i>females</i>
Urodzenia martwe	54	44	27	31	20	11	Stillbirths
chłopcy	24	23	<i>males</i>
dziewczęta	30	21	<i>females</i>

a Dane w zakresie urodzeń martwych oraz podziału na urodzenia małżeńskie i pozamałżeńskie zostały oszacowane.
a Data on stillbirths and on births divided into legitimate and illegitimate were estimated.

TABL. 15 (58). **URODZENIA ŻYWE WEDŁUG KOLEJNOŚCI URODZENIA DZIECKA^a ORAZ WIEKU MATKI**
LIVE BIRTHS BY BIRTH ORDER^a AND AGE OF MOTHER

LATA YEARS WIEK MATKI AGE OF MOTHER	Ogółem Total	Kolejność urodzenia dziecka u matki Birth order						
		1	2	3	4	5	6 i dalsze and over	
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS								
OGÓŁEM	2005	11009	5454	3420	1273	429	218	212
TOTAL	2010	11928	5786	4082	1340	424	158	138
	2015	10825	5078	4023	1220	313	107	72
	2016	11373	4931	4456	1408	372	119	87
19 lat i mniej and less		295	264	26	4	1	–	–
20–24		1626	1104	439	66	15	2	–
25–29		3990	2141	1454	316	63	10	6
30–34		3717	1120	1866	549	113	39	30
35–39		1439	255	583	392	131	44	34
40–44		296	44	86	78	48	24	16
45 lat i więcej and more		10	3	2	3	1	–	1
W ODSETKACH IN PERCENT								
OGÓŁEM	2005	100,0	49,5	31,1	11,6	3,9	2,0	1,9
TOTAL	2010	100,0	48,5	34,2	11,2	3,6	1,3	1,2
	2015	100,0	46,9	37,2	11,3	2,9	1,0	0,7
	2016	100,0	43,3	39,2	12,4	3,3	1,0	0,8
19 lat i mniej and less		100,0	89,5	8,8	1,4	0,3	–	–
20–24		100,0	67,9	27,0	4,1	0,9	0,1	–
25–29		100,0	53,7	36,4	7,9	1,6	0,3	0,1
30–34		100,0	30,1	50,2	14,8	3,0	1,1	0,8
35–39		100,0	17,7	40,5	27,2	9,1	3,1	2,4
40–44		100,0	14,9	29,1	26,3	16,2	8,1	5,4
45 lat i więcej and more		100,0	30,0	20,0	30,0	10,0	–	10,0

a W podziale według kolejności urodzenia dziecka nie uwzględniono urodzeń o nieustalonej kolejności urodzenia.
a Data on the number of births by order exclude cases in which birth order is unknown.

TABL. 16 (59). **PŁODNOŚĆ KOBIET I WSPÓŁCZYNNIKI REPRODUKCJI LUDNOŚCI**
FEMALE FERTILITY AND REPRODUCTION RATES OF POPULATION

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005	2010	2015	2016		
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas
Płodność – urodzenia żywe na 1000 kobiet w wieku: Fertility – live births per 1000 women aged:						
15–49 lat ^{ab}	35,46	39,76	37,97	40,27	40,23	40,32
15–19 ^a	11,18	12,72	10,11	9,57	8,06	11,72
20–24	55,48	51,35	41,14	41,67	38,23	45,94
25–29	88,78	90,30	86,21	90,60	87,69	95,75
30–34	63,21	72,23	73,17	79,67	81,00	77,06
35–39	23,75	29,73	29,48	33,23	33,54	32,67
40–44	6,12	6,45	6,70	7,29	7,01	7,74
45–49 ^b	0,37	0,31	0,32	0,26	0,34	0,14

a, b Łącznie z urodzeniami z matek w wieku: a – poniżej 15 lat, b – 50 lat i więcej.
a, b Including births from mothers aged: a – below 15, b – 50 and more.

TABL. 16 (59). **PŁODNOŚĆ KOBIET I WSPÓŁCZYNNIKI REPRODUKCJI LUDNOŚCI (dok.)**
FEMALE FERTILITY AND REPRODUCTION RATES OF POPULATION (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005	2010	2015	2016		
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas
Współczynniki: Rates:						
Dzietności ogólnej Total fertility	1,2451	1,3091	1,2263	1,3029	1,2665	1,3520
Reprodukcji brutto Gross reproduction	0,6154	0,6043	0,5976	0,6340	0,6162	0,6579
Dynamiki demograficznej Demographic dynamics	0,9287	1,0096	0,8799	0,9268	1,1401	0,7084

TABL. 17 (60). **ZGONY WEDŁUG PŁCI I WIEKU ZMARŁYCH**
DEATHS BY SEX AND AGE OF DECEASED

LATA YEARS WIEK ZMARŁYCH AGE OF DECEASED	Ogółem Grand total	Mężczyźni Males	Kobiety Females	Z liczby ogółem Of grand total number					
				miasta urban areas			wieś rural areas		
				razem total	męż- czyźni males	kobiety females	razem total	męż- czyźni males	kobiety females

W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH
 IN ABSOLUTE NUMBERS

OGÓŁEM	2005	11854	6511	5343	5544	3024	2520	6310	3487	2823
TOTAL	2010	11814	6413	5401	5735	3088	2647	6079	3325	2754
	2015	12302	6556	5746	6304	3330	2974	5998	3226	2772
	2016	12271	6423	5848	6208	3218	2990	6063	3205	2858
0 lat		38	24	14	24	14	10	14	10	4
1-4		5	4	1	2	2	-	3	2	1
5-9		7	4	3	4	3	1	3	1	2
10-14		10	6	4	3	1	2	7	5	2
15-19		33	27	6	17	12	5	16	15	1
20-24		50	44	6	25	21	4	25	23	2
25-29		66	54	12	34	25	9	32	29	3
30-34		91	71	20	51	41	10	40	30	10
35-39		135	115	20	75	63	12	60	52	8
40-44		164	129	35	79	56	23	85	73	12
45-49		265	206	59	153	116	37	112	90	22
50-54		400	298	102	217	162	55	183	136	47
55-59		729	531	198	420	286	134	309	245	64
60-64		942	654	288	543	338	205	399	316	83
65-69		1032	692	340	610	394	216	422	298	124
70-74		984	608	376	523	314	209	461	294	167
75-79		1313	711	602	710	375	335	603	336	267
80-84		1990	886	1104	954	407	547	1036	479	557
85 lat i więcej and more		4017	1359	2658	1764	588	1176	2253	771	1482

TABL. 17 (60). ZGONY WEDŁUG PŁCI I WIEKU ZMARŁYCH (dok.)
 DEATHS BY SEX AND AGE OF DECEASED (cont.)

LATA YEARS WIEK ZMARŁYCH AGE OF DECEASED	Ogółem Grand total	Mężczyźni Males	Kobiety Females	Z liczby ogółem Of grand total number						
				miasta urban areas			wieś rural areas			
				razem total	męż- czyźni males	kobiety females	razem total	męż- czyźni males	kobiety females	
NA 100 TYS. LUDNOŚCI DANEJ PŁCI I GRUPY WIEKU PER 100 THOUS. POPULATION OF GIVEN SEX AND AGE GROUP										
OGÓŁEM	2005	984	1108	866	783	896	680	1272	1396	1147
TOTAL	2010	981	1091	876	791	893	698	1269	1374	1161
	2015	1034	1130	942	875	971	788	1276	1358	1193
	2016	1033	1110	961	862	939	793	1296	1357	1234
0 lat ^a		334	411	253	339	385	290	326	454	191
1-4		12	18	5	8	15	-	18	23	12
5-9		12	13	10	11	16	6	12	8	17
10-14		18	21	15	9	6	13	29	41	17
15-19		52	83	19	46	64	28	61	109	8
20-24		63	108	15	57	95	19	69	124	11
25-29		72	114	27	60	87	32	93	157	19
30-34		93	140	43	80	126	32	118	165	64
35-39		152	253	46	132	220	43	187	309	53
40-44		199	308	86	157	225	91	263	429	79
45-49		346	535	155	337	531	157	361	540	153
50-54		502	748	256	445	705	213	592	807	334
55-59		828	1226	443	739	1088	438	990	1438	452
60-64		1229	1795	716	1091	1509	749	1483	2253	645
65-69		1725	2614	1020	1618	2450	999	1908	2869	1057
70-74		2487	3741	1613	2276	3419	1515	2778	4158	1754
75-79		3560	5122	2617	3463	5057	2560	3681	5197	2693
80-84		6685	8685	5643	6147	7880	5283	7271	9510	6047
85 lat i więcej and more		14685	17229	13654	13539	15991	12575	15727	18309	14652

a Na 100 tys. urodzeń żywych.
a Per 100 thous. live births.

TABL. 18 (61). ZGONY WEDŁUG WYBRANYCH PRZYCZYŃ^a
 DEATHS BY SELECTED CAUSES^a

PRZYCZYNY ZGONÓW	Ogółem Total	Męż- czyźni Males	Kobiety Fe- males	Z liczby ogółem Of total number		CAUSES OF DEATHS	
				miasta urban areas	wieś rural areas		
				na 100 tys. ludności per 100 thous. population			
OGÓŁEM	2005	984	1108	866	783	1272	TOTAL
	2010	981	1091	876	791	1269	
	2014	993	1081	909	828	1245	
	2015	1034	1130	942	875	1276	
w tym:							of which:
Choroby zakaźne i pasożytnicze	7	8	5	7	6	6	Infectious and parasitic diseases
w tym gruźlica i następstwa gruź- licy	1	2	0	1	2	2	of which tuberculosis and sequelae of tuberculosis
Nowotwory	260	300	221	248	277	277	Neoplasms
w tym nowotwory złośliwe	255	295	218	244	272	272	of which malignant neoplasms
w tym:							of which:
nowotwór złośliwy żołądka	14	19	9	13	15	15	malignant neoplasm of stomach
nowotwór złośliwy trzustki	12	12	11	12	11	11	malignant neoplasm of pancreas
nowotwór złośliwy tchawicy, oskrzela i płuca	54	80	30	53	56	56	malignant neoplasm of trachea, bronchus and lung
nowotwór złośliwy sutka	14	0	28	15	13	13	malignant neoplasm of breast
nowotwór złośliwy szyjki macicy	4	x	7	4	3	3	malignant neoplasm of cervix uteri
nowotwór złośliwy gruczołu krokowego	15	31	x	13	18	18	malignant neoplasm of prostate
białaczka	8	10	7	9	7	7	leukemia
Zaburzenia wydzielania wewnętrznego, stanu odżywiania i przemiany metabolicznej	19	17	21	19	19	19	Endocrine, nutritional and metabolic diseases
w tym cukrzyca	18	16	20	18	18	18	of which diabetes mellitus
Zaburzenia psychiczne	11	20	3	11	12	12	Mental disorders
Choroby układu nerwowego i narzą- dów zmysłów	18	17	18	15	22	22	Diseases of the nervous system and sense organs
Choroby układu krążenia	451	423	479	355	599	599	Diseases of the circulatory system
w tym:							of which:
choroba nadciśnieniowa	28	22	33	20	39	39	hypertensive diseases
choroba niedokrwienna serca	172	184	160	143	216	216	ischemic heart disease
w tym ostry zawał serca	26	32	21	23	31	31	of which acute myocardial infarction
choroby naczyń mózgowych	84	75	92	66	112	112	diseases of cerebrovascular
miażdżycy	40	29	51	30	56	56	atherosclerosis
Choroby układu oddechowego	68	85	52	54	89	89	Diseases of the respiratory system
Choroby układu trawiennego	44	54	34	40	50	50	Diseases of the digestive system
Choroby układu moczowo-płciowego	4	4	4	3	5	5	Diseases of the genitourinary system
Stany rozpoczynające się w okresie okołoporodowym	2	2	1	1	2	2	Conditions originating in the perinatal period
Wady rozwojowe wrodzone ^Δ	2	3	2	2	3	3	Congenital anomalies ^Δ
Objawy, cechy chorobowe i nieprawid- łowe wyniki badań klinicznych i laboratoryjnych	84	101	67	70	105	105	Symptoms and ill-defined conditions
Zewnętrzne przyczyny zachorowania i zgonu	62	94	32	48	84	84	External causes of morbidity and mortality
w tym:							of which:
wypadki komunikacyjne	12	19	6	8	19	19	transport accidents
samobójstwa	15	26	4	13	17	17	intentional self-harm

^a Zgodnie z Międzynarodową Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych (X Rewizja).

^a In accordance with the International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems (ICD-10 Revision).

TABL. 19 (62). ZGONY NIEMOWLĄT WEDŁUG PŁCI I WIEKU
 INFANT DEATHS BY SEX AND AGE

LATA YEARS WIEK ZMARŁYCH AGE OF DECEASED	Ogółem Grand total	Chłopcy Males	Dziew- częta Females	Z liczby ogółem Of grand total number					
				miasta urban areas			wieś rural areas		
				razem total	chłopcy males	dziew- częta females	razem total	chłopcy males	dziew- częta females

 W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH
 IN ABSOLUTE NUMBERS

OGÓŁEM ... 2005	62	28	34	40	18	22	22	10	12
TOTAL 2010	54	34	20	34	23	11	20	11	9
2015	49	29	20	28	14	14	21	15	6
2016	38	24	14	24	14	10	14	10	4
0–29 dni days	27	18	9	18	11	7	9	7	2
0–6	17	12	5	11	7	4	6	5	1
w tym 0 of which	7	6	1	4	3	1	3	3	–
7–13	3	3	–	3	3	–	–	–	–
14–20	3	–	3	2	–	2	1	–	1
21–29 dni days	4	3	1	2	1	1	2	2	–
1 miesiąc month	2	1	1	1	–	1	1	1	–
2	2	2	–	2	2	–	–	–	–
3	3	1	2	2	1	1	1	–	1
4–7	2	1	1	1	–	1	1	1	–
8–11 miesięcy months	2	1	1	–	–	–	2	1	1

 NA 100 TYS. URODZEŃ ŻYWYCH
 PER 100 THOUS. OF LIVE BIRTHS

OGÓŁEM 2005	563	503	625	630	562	700	472	423	522
TOTAL 2010	453	529	363	477	613	325	417	412	424
2015	453	523	379	417	406	429	510	713	299
2016	334	411	253	339	385	290	326	454	191
0–29 dni days	237	308	163	254	303	203	210	317	96
0–6	149	206	90	155	193	116	140	227	48
w tym 0 of which	62	103	18	57	83	29	70	136	–
7–13	26	51	–	42	83	–	–	–	–
14–20	26	–	54	28	–	58	23	–	48
21–29 dni days	35	51	18	28	28	29	47	91	–
1 miesiąc month	18	17	18	14	–	29	23	45	–
2	18	34	–	28	55	–	–	–	–
3	26	17	36	28	28	29	23	–	48
4–7	18	17	18	14	–	29	23	45	–
8–11 miesięcy months	18	17	18	–	–	–	47	45	48

TABL. 20 (63). ZGONY NIEMOWŁĄT WEDŁUG WYBRANYCH PRZYCZYŃ
 INFANT DEATHS BY SELECTED CAUSES

PRZYCZYNY ZGONÓW	w liczbach bezwzględnych <i>in absolute numbers</i>	Ogółem <i>Total</i>		Chłopcy <i>Males</i>	Dziewczęta <i>Females</i>	Z liczby ogółem <i>Of total number</i>		CAUSES OF DEATHS
		na 100 tys. urodzeń żywych <i>per 100 thous. of live births</i>						
		miasta <i>urban areas</i>	wieś <i>rural areas</i>					
OGÓŁEM								TOTAL
2005	62	563	503	625	630	472		
2010	54	453	529	363	477	417		
2014	50	453	550	346	511	366		
2015	49	453	523	379	417	510		
w tym:								<i>of which:</i>
Choroby układu oddechowego	5	46	36	57	15	97		<i>Diseases of the respiratory system</i>
w tym zapalenie płuc	5	46	36	57	15	97		<i>of which pneumonia</i>
Wady rozwojowe wrodzone ^a	19	176	180	171	179	170		<i>Congenital anomalies^a</i>
w tym:								<i>of which:</i>
wrodzone wady serca	6	55	72	38	60	49		<i>congenital malformation of heart</i>
Stany rozpoczynające się w okresie okołoporodowym	18	166	234	95	134	219		<i>Conditions originating in the perinatal period</i>
w tym:								<i>of which:</i>
zaburzenia związane z czasem trwania ciąży i rozwojem płodu	13	120	162	76	89	170		<i>disorders related to length of gestation and fetal growth</i>
zespół zaburzeń oddychania noworodka i inne stany układu oddechowego	4	37	54	19	45	24		<i>respiratory disorders specific to the perinatal period</i>

TABL. 21 (64). ZAMACHY SAMOBÓJCZE^a ZAREJESTROWANE PRZEZ POLICJĘ
 SUICIDES^a REGISTERED BY THE POLICE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	SPECIFICATION
OGÓŁEM	310	389	TOTAL
w tym dokonane	160	167	<i>of which committed</i>
Miasta	199	227	<i>Urban areas</i>
Wieś	111	162	<i>Rural areas</i>
Wiek samobójców			Age of suicidal persons
13–18	12	16	<i>13–18</i>
19–24	27	48	<i>19–24</i>
25–29	44	58	<i>25–29</i>
30–49	112	142	<i>30–49</i>
50–69	89	101	<i>50–69</i>
70 lat i więcej	26	24	<i>70 and more</i>

^a Usiłowane i dokonane.

Źródło: dane Komendy Głównej Policji.

^a Attempted and committed.

Source: data of the National Police Headquarters.

TABL. 22 (65). PRZECIĘTNE DALSZE TRWANIE ŻYCIA
LIFE EXPECTANCY

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Przeciętna liczba lat dalszego trwania życia dla osób w wieku lat <i>Life expectancy at age specified</i>				
		0	15	30	45	60
MĘŻCZYŹNI MALES						
OGÓŁEM	2005	71,04	56,69	42,63	29,18	18,01
TOTAL	2010	72,51	58,00	43,83	30,16	18,69
	2015	73,76	59,33	45,05	31,30	19,33
	2016	74,15	59,62	45,41	31,75	19,74
Miasta		75,31	60,73	46,36	32,53	20,53
<i>Urban areas</i>						
Wieś		72,54	58,08	44,08	30,66	18,91
<i>Rural areas</i>						
KOBIECY FEMALES						
OGÓŁEM	2005	80,41	66,13	51,36	36,82	23,40
TOTAL	2010	81,90	67,35	52,55	38,01	24,35
	2015	82,59	68,03	53,22	38,65	24,93
	2016	82,77	68,09	53,27	38,66	24,95
Miasta		82,97	68,28	53,50	38,89	25,11
<i>Urban areas</i>						
Wieś		82,42	67,75	52,86	38,27	24,69
<i>Rural areas</i>						

TABL. 23 (66). MIGRACJE WEWNĘTRZNE I ZAGRANICZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY
INTERNAL AND INTERNATIONAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT
RESIDENCE

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Napływ ^a <i>Inflow^a</i>			Odływ ^b <i>Outflow^b</i>				Saldo mi- gracji <i>Net migration</i>	
		ogółem <i>total</i>	z miast <i>from urban areas</i>	ze wsi <i>from rural areas</i>	z zagranicy <i>from abroad</i>	ogółem <i>total</i>	do miast <i>to urban areas</i>	na wieś <i>to rural areas</i>		za granicę <i>abroad</i>
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS										
OGÓŁEM	2005	12624	6736	5426	462	14565	8300	5700	565	-1941
TOTAL	2010	12252	6713	5018	521	13768	7682	5665	421	-1516
	2015 ^c	10724	5732	4687	.	12968	7450	4876	.	-2244
	2016	11452	5995	4911	546	12739	7509	4962	268	-1287
Miasta	2005	6871	2824	3704	343	8439	4035	3860	544	-1568
<i>Urban areas</i>	2010	6543	2719	3389	435	8232	3875	3979	378	-1689
	2015 ^c	5923	2397	3309	.	7607	3637	3443	.	-1684
	2016	6422	2582	3450	390	7404	3695	3477	232	-982
Wieś	2005	5753	3912	1722	119	6126	4265	1840	21	-373
<i>Rural areas</i>	2010	5709	3994	1629	86	5536	3807	1686	43	173
	2015 ^c	4801	3335	1378	.	5361	3813	1433	.	-560
	2016	5030	3413	1461	156	5335	3814	1485	36	-305

a Zameldowania. b Wymeldowania. c Do obliczenia salda wykorzystano dane o migracjach wewnętrznych za 2015 r. i migracjach zagranicznych za 2014 r.

a Registrations. b Cancelled registrations. c For calculating net migration, data on internal migration for 2015 and data on international migration for 2014 were used.

TABL. 23 (66). **MIGRACJE WEWNĘTRZNE I ZAGRANICZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY (dok.)**
INTERNAL AND INTERNATIONAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Napływ ^a Inflow ^a				Odływ ^b Outflow ^b				Saldo mi- gracji Net migration	
	ogółem total	z miast from urban areas	ze wsi from rural areas	z zagranicy from abroad	ogółem total	do miast to urban areas	na wieś to rural areas	za granicę abroad		
NA 1000 LUDNOŚCI PER 1000 POPULATION										
OGÓŁEM	2005	10,5	5,6	4,5	0,4	12,1	6,9	4,7	0,5	-1,6
TOTAL	2010	10,2	5,6	4,2	0,4	11,4	6,4	4,7	0,3	-1,3
	2015 ^c	9,0	4,8	3,9	.	10,9	6,3	4,1	.	-1,9
	2016	9,6	5,0	4,1	0,5	10,7	6,3	4,2	0,2	-1,1
Miasta	2005	9,7	4,0	5,2	0,5	11,9	5,7	5,5	0,8	-2,2
Urban areas	2010	9,0	3,7	4,7	0,6	11,4	5,3	5,5	0,5	-2,3
	2015 ^c	8,2	3,3	4,6	.	10,6	5,0	4,8	.	-2,3
	2016	8,9	3,6	4,8	0,5	10,3	5,1	4,8	0,3	-1,4
Wieś	2005	11,6	7,9	3,5	0,2	12,4	8,6	3,7	0,0	-0,8
Rural areas	2010	11,9	8,3	3,4	0,2	11,6	7,9	3,5	0,1	0,4
	2015 ^c	10,2	7,1	2,9	.	11,4	8,1	3,0	.	-1,2
	2016	10,8	7,3	3,1	0,3	11,4	8,2	3,2	0,1	-0,7

a Zameldowania. b Wymeldowania. c Do obliczenia salda wykorzystano dane o migracjach wewnętrznych za 2015 r. i migracjach zagranicznych za 2014 r.

a Registrations. b Cancelled registrations. c For calculating net migration, data on internal migration for 2015 and data on international migration for 2014 were used.

TABL. 24 (67). **MIGRACJE WEWNĘTRZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY WEDŁUG KIERUNKÓW**
INTERNAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE BY DIRECTION

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Napływ ^a Inflow ^a			Odływ ^b Outflow ^b			
	ogółem total	z tego samego województwa from the same voivodship	z innych województw from other voivodships	ogółem total	do tego samego województwa to the same voivodship	do innych województw to other voivodships	
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS							
OGÓŁEM	2005	12162	9868	2294	14000	9868	4132
TOTAL	2010	11731	9469	2262	13347	9469	3878
	2015	10419	8561	1858	12326	8561	3765
	2016	10906	8919	1987	12471	8919	3552
Miasta	2005	6528	5165	1363	7895	5229	2666
Urban areas	2010	6108	4744	1364	7854	5216	2638
	2015	5706	4527	1179	7080	4533	2547
	2016	6032	4784	1248	7172	4759	2413
Wieś	2005	5634	4703	931	6105	4639	1466
Rural areas	2010	5623	4725	898	5493	4253	1240
	2015	4713	4034	679	5246	4028	1218
	2016	4874	4135	739	5299	4160	1139

a Zameldowania. b Wymeldowania.
a Registrations. b Cancelled registrations.

TABL. 24 (67). **MIGRACJE WEWNĘTRZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY WEDŁUG KIERUNKÓW (dok.)**
INTERNAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE BY DIRECTION (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Napływ ^a Inflow ^a			Odpływ ^b Outflow ^b			
	ogółem total	z tego samego województwa from the same voivodship	z innych województw from other voivodships	ogółem total	do tego samego województwa to the same voivodship	do innych województw to other voivodships	
NA 1000 LUDNOŚCI PER 1000 POPULATION							
OGÓŁEM	2005	10,1	8,2	1,9	11,6	8,2	3,4
TOTAL	2010	9,7	7,9	1,9	11,1	7,9	3,2
	2015	8,8	7,2	1,6	10,4	7,2	3,2
	2016	9,2	7,5	1,7	10,5	7,5	3,0
Miasta	2005	9,2	7,3	1,9	11,1	7,4	3,8
<i>Urban areas</i>	2010	8,4	6,5	1,9	10,8	7,2	3,6
	2015	7,9	6,3	1,6	9,8	6,3	3,5
	2016	8,4	6,6	1,7	10,0	6,6	3,4
Wieś	2005	11,4	9,5	1,9	12,3	9,4	3,0
<i>Rural areas</i>	2010	11,7	9,9	1,9	11,5	8,9	2,6
	2015	10,0	8,6	1,4	11,2	8,6	2,6
	2016	10,4	8,8	1,6	11,3	8,9	2,4

a Zameldowania. b Wymeldowania.
a Registrations. b Cancelled registrations.

TABL. 25 (68). **MIGRACJE WEWNĘTRZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY WEDŁUG PŁCI I WIEKU
MIGRANTÓW**
*INTERNAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE BY SEX
AND AGE OF MIGRANTS*

WIEK MIGRANTÓW AGE OF MIGRANTS	Napływ ^a Inflow ^a			Odpływ ^b Outflow ^b			Saldo migracji Net migration			
	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	
OGÓŁEM	2005	12162	5482	6680	14000	6264	7736	-1838	-782	-1056
TOTAL	2010	11731	5111	6620	13347	5757	7590	-1616	-646	-970
	2015	10419	4666	5753	12326	5440	6886	-1907	-774	-1133
	2016	10906	4892	6014	12471	5614	6857	-1565	-722	-843
0-4 lata		1033	523	510	1134	573	561	-101	-50	-51
5-9		780	412	368	813	423	390	-33	-11	-22
10-14		450	226	224	479	235	244	-29	-9	-20
15-19		415	177	238	427	195	232	-12	-18	6
20-24		1047	275	772	1094	298	796	-47	-23	-24
25-29		1961	740	1221	2516	944	1572	-555	-204	-351
30-34		1564	711	853	2043	955	1088	-479	-244	-235
35-39		1052	532	520	1202	622	580	-150	-90	-60
40-44		639	338	301	709	385	324	-70	-47	-23
45-49		416	224	192	437	238	199	-21	-14	-7
50-54		325	176	149	331	176	155	-6	0	-6
55-59		360	192	168	354	177	177	6	15	-9
60-64		302	148	154	310	148	162	-8	0	-8
65 lat i więcej and more		562	218	344	622	245	377	-60	-27	-33

a Zameldowania. b Wymeldowania.
a Registrations. b Cancelled registrations.

TABL. 26 (69). **MIGRACJE ZAGRANICZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY WEDŁUG PŁCI I WIEKU MIGRANTÓW**
INTERNATIONAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE BY SEX AND AGE OF MIGRANTS

WIEK MIGRANTÓW AGE OF MIGRANTS	Imigranci <i>Immigrants</i>			Emigranci <i>Emigrants</i>			Saldo migracji <i>Net migration</i>			
	ogółem <i>total</i>	mężczyźni <i>males</i>	kobiety <i>females</i>	ogółem <i>total</i>	mężczyźni <i>males</i>	kobiety <i>females</i>	ogółem <i>total</i>	mężczyźni <i>males</i>	kobiety <i>females</i>	
O G Ó Ł E M	2005	462	205	257	565	270	295	-103	-65	-38
TOTAL	2010	521	266	255	421	189	232	100	77	23
.....	2014	305	150	155	642	297	345	-337	-147	-190
.....	2016	546	270	276	268	124	144	278	146	132
0-4 lata		282	129	153	11	4	7	271	125	146
5-9		50	24	26	26	14	12	24	10	14
10-14		19	13	6	10	6	4	9	7	2
15-19		13	6	7	19	11	8	-6	-5	-1
20-24		17	6	11	17	8	9	0	-2	2
25-29		22	9	13	29	13	16	-7	-4	-3
30-34		40	25	15	48	22	26	-8	3	-11
35-39		21	15	6	36	15	21	-15	0	-15
40-44		19	13	6	21	4	17	-2	9	-11
45-49		11	6	5	12	8	4	-1	-2	1
50-54		16	6	10	15	6	9	1	0	1
55-59		15	7	8	9	4	5	6	3	3
60-64		10	5	5	7	5	2	3	0	3
65 lat i więcej <i>and more</i>		11	6	5	8	4	4	3	2	1

TABL. 27 (70). **PROGNOZA LUDNOŚCI**
Stan w dniu 31 XII
POPULATION PROJECTION
As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE	2017	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M w tys.	1180,1	1168,2	1146,8	1121,8	1092,5	1058,8	1021,7	982,3	TOTAL in thous.
W wieku przedprodukcyjnym	201,5	196,3	187,1	169,5	157,1	145,1	136,1	129,5	Pre-working age
mężczyźni	103,4	100,8	96,2	87,1	80,8	74,6	69,9	66,6	<i>males</i>
kobiety	98,1	95,5	90,8	82,4	76,3	70,5	66,1	62,9	<i>females</i>
Miasta	118,3	116,3	111,6	100,6	93,3	86,6	82,1	79,1	<i>Urban areas</i>
mężczyźni	60,6	59,6	57,3	51,7	48,0	44,5	42,2	40,7	<i>males</i>
kobiety	57,8	56,7	54,2	48,9	45,3	42,1	39,9	38,4	<i>females</i>
Wieś	83,2	80,1	75,5	68,8	63,9	58,5	54,0	50,4	<i>Rural areas</i>
mężczyźni	42,8	41,3	38,9	35,4	32,8	30,1	27,7	25,9	<i>males</i>
kobiety	40,4	38,8	36,6	33,4	31,0	28,4	26,3	24,5	<i>females</i>
W wieku produkcyjnym	735,8	710,8	671,5	645,5	611,5	570,9	521,4	469,4	Working age
mężczyźni	393,6	382,3	360,8	347,7	332,7	314,5	291,3	263,0	<i>males</i>
kobiety	342,2	328,5	310,7	297,8	278,8	256,4	230,1	206,4	<i>females</i>
Miasta	452,1	432,8	405,0	388,9	369,0	343,9	312,1	279,1	<i>Urban areas</i>
mężczyźni	235,5	227,3	212,6	204,9	196,5	185,8	171,1	153,2	<i>males</i>
kobiety	216,6	205,5	192,4	184,1	172,5	158,1	141,0	125,9	<i>females</i>
Wieś	283,7	278,0	266,5	256,6	242,4	227,0	209,2	190,3	<i>Rural areas</i>
mężczyźni	158,1	155,0	148,2	142,9	136,2	128,7	120,2	109,8	<i>males</i>
kobiety	125,6	123,0	118,3	113,7	106,3	98,3	89,1	80,5	<i>females</i>

TABL. 27 (70). **PROGNOZA LUDNOŚCI (dok.)**
Stan w dniu 31 XII
POPULATION PROJECTION (cont.)
As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE	2017	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050	SPECIFICATION
W wieku poprodukcyjnym	242,8	261,1	288,2	306,9	323,9	342,8	364,3	383,4	Post-working age
mężczyźni	78,4	86,7	102,6	112,7	119,8	127,9	138,5	152,2	males
kobiety	164,4	174,4	185,6	194,2	204,1	214,8	225,8	231,2	females
Miasta	144,9	160,4	180,8	192,3	200,8	211,1	223,8	235,0	Urban areas
mężczyźni	44,4	50,7	61,8	67,6	70,8	75,0	81,5	90,2	males
kobiety	100,5	109,7	119,0	124,6	130,0	136,2	142,4	144,8	females
Wieś	97,8	100,7	107,4	114,6	123,0	131,7	140,4	148,4	Rural areas
mężczyźni	34,0	35,9	40,8	45,1	49,0	53,0	57,0	62,0	males
kobiety	63,9	64,8	66,6	69,5	74,1	78,7	83,4	86,4	females
LUDNOŚĆ W WIEKU NIEPRODUKCYJNYM NA 100 OSÓB W WIEKU PRODUKCYJNYM	60,4	64,4	70,8	73,8	78,7	85,5	96,0	109,3	NON-WORKING AGE POPULATION PER 100 PERSONS OF WORKING AGE
Mężczyźni	46,2	49,1	55,1	57,5	60,3	64,4	71,5	83,2	Males
Kobiety	76,7	82,2	89,0	92,9	100,6	111,3	126,9	142,5	Females

TABL. 28 (71). **PROGNOZA GOSPODARSTW DOMOWYCH**
Stan w dniu 31 XII
HOUSEHOLDS PROJECTION
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2016	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050	SPECIFICATION
GOSPODARSTWA DOMOWE w tys. HOUSEHOLDS in thous.									
O G Ó Ł E M	435,2	449,0	464,6	471,9	456,1	432,5	416,2	404,1	T O T A L
Miasta	286,2	298,3	309,3	312,9	302,4	284,0	271,6	264,0	Urban areas
Wieś	149,0	150,7	155,3	159,1	153,7	148,5	144,7	140,1	Rural areas
PRZECIĘTNA LICZBA OSÓB W GOSPODARSTWIE DOMOWYM AVERAGE NUMBER OF PERSONS IN HOSEHOLD									
O G Ó Ł E M	2,704	2,586	2,453	2,362	2,380	2,433	2,440	2,416	T O T A L
Miasta	2,485	2,359	2,237	2,162	2,175	2,242	2,258	2,230	Urban areas
Wieś	3,123	3,034	2,884	2,756	2,784	2,799	2,781	2,768	Rural areas

TABL. 29 (72). **REZYDENCI^a**
Stan w dniu 31 XII
USUAL RESIDENCE POPULATION^a
As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	1175010	1158945	1156947	T O T A L
mężczyźni	573650	565267	564217	males
kobiety	601360	593678	592730	females
na 100 mężczyzn	105	105	105	per 100 males
Miasta	708200	702688	702603	Urban areas
w % ogółu ludności rezydującej	60,3	60,6	60,7	in % of total usual residence population
Wieś	466810	456257	454344	Rural areas
w % ogółu ludności rezydującej	39,7	39,4	39,3	in % of total usual residence population

a Patrz uwagi ogólne, ust. 2 na str. 93.
a See general notes, item 2 on page 93.

TABL. 30 (73). **REZYDENCI^a W WIEKU PRODUKCYJNYM I NIEPRODUKCYJNYM**
Stan w dniu 31 XII
WORKING AND NON-WORKING AGE USUAL RESIDENCE POPULATION^a
As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	1175010	1158945	1156947	T O T A L
W wieku przedprodukcyjnym	225220	204319	203158	Pre-working age
Miasta	129127	120269	120222	Urban areas
mężczyźni	65934	61568	61549	males
kobiety	63193	58701	58673	females
Wieś	96093	84050	82936	Rural areas
mężczyźni	49465	43332	42752	males
kobiety	46628	40718	40184	females
W wieku produkcyjnym	741280	725462	719619	Working age
w tym w wieku mobilnym	463557	451249	447015	of which of mobility age
Miasta	466767	448889	443996	Urban areas
mężczyźni	237990	232660	230848	males
w tym w wieku mobilnym	145552	141026	139578	of which of mobility age
kobiety	228777	216229	213148	females
w tym w wieku mobilnym	143956	137455	135932	of which of mobility age
Wieś	274513	276573	275623	Rural areas
mężczyźni	152984	154436	153926	males
w tym w wieku mobilnym	92852	91712	91021	of which of mobility age
kobiety	121529	122137	121697	females
w tym w wieku mobilnym	81197	81056	80484	of which of mobility age
W wieku poprodukcyjnym	208510	229164	234170	Post-working age
Miasta	112306	133530	138385	Urban areas
mężczyźni	33785	40397	42090	males
kobiety	78521	93133	96295	females
Wieś	96204	95634	95785	Rural areas
mężczyźni	33492	32874	33052	males
kobiety	62712	62760	62733	females

a Patrz uwagi ogólne, ust. 2 na str. 93.
a See general notes, item 2 on page 93.

TABL. 31 (74). **KOŚCIOŁY I ZWIĄZKI WYZNANIOWE^a**
Stan w dniu 31 XII
CHURCHES AND RELIGIOUS ASSOCIATIONS^a
As of 31 Dec

Lp.	KOŚCIOŁY I ZWIĄZKI WYZNANIOWE CHURCHES AND RELIGIOUS ASSOCIATIONS	2005	2010	2015	2016
		jednostki kościelne ^b church units ^b			
	Kościół Katolicki Catholic Church				
1	Kościół Rzymskokatolicki (obrzędok łaciński) ^c	389	393	396	396
	Prawosławne Orthodox				
2	Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny ^{de}	123	127	131	131
3	Wschodni Kościół Staroobrzędowców w RP	1	3	3 ^f	1 ^g
4	Staroprawosławna Cerkiew Staroobrzędowców	1	1
	Protestanckie i tradycji protestanckiej Protestant and Protestant-tradition				
5	Kościół Zielonoświątkowy	9	9	9	9
6	Kościół Chrześcijan Baptystów ^e	6	8	9	7 ^h
7	Kościół Adwentystów Dnia Siódmego	8	8	8	5
8	Kościół Chrystusowy w RP ⁱ	2	2 ^k	2	2
9	Chrześcijański Kościół Głosicieli Dobrej Nowiny	1	1	1 ^f	.
10	Kościół Boży w Chrystusie	3	3	4	4
11	Zrzeszenie Wolnych Badaczy Pisma Świętego	2	2	1	1
12	Nowoapostolski Kościół w Polsce	1	1	1	1
13	Kościół Ewangelicko-Augsburski ^e	2	15 ^m	15 ^l	15 ^l
14	Kościół Ewangelicko-Metodystyczny ^e	–	–	–	–
15	Kościół Chrystusowy	–	– ⁿ	– ^o	.
	Islamskie Muslim				
16	Muzułmański Związek Religijny w RP	3	3	4	.
17	Liga Muzułmańska w RP	–	.	.
18	Islamskie zgromadzenie AHL-UL-BAYT	–
	Dalekiego Wschodu Far Eastern Religions				
19	Buddyjski Związek Diamentowej Drogi Linii Karma Kagyu	–	2 ^f	.
20	Międzynarodowe Towarzystwo Świadomości Kryszny	1	2
21	Związek Buddyjski Bencien Karma Kamsang ^f	–	–	–	–
	Inne Others				
22	Związek Wyznania Świadców Jehowy	39	30	29
23	Wiara Baha'ł w Polsce	1 ^o	.
24	Kościół Jezusa Chrystusa Świętych w Dniach Ostatnich (Mormoni) w Polsce	1	1	–	–

a Uszeregowane malejąco według liczby wiernych, wyznawców. b Obejmują m.in.: parafie, zbory, gminy wyznaniowe, ośrodki -bielskiej. e Kościół stowarzyszony w Polskiej Radzie Ekumenicznej. f Dane dotyczą 2011 r. g Dane dotyczą gminy wyznaniowej / Dane dotyczą diecezji mazurskiej. m Dane dotyczą 2009 r. n Dane dotyczą 2006 r. o Dane dotyczą 2012 r. p Dane szacunkowe.

a Listed by the decreasing number of adherents and faithful. b Including, among others, parishes, congregations, religious and Warszawsko-Bielska Dioceses. e Church associated in the Polish Ecumenical Council. f Data concern 2011. g Data concern w RP. k Data concern 2008. l Data concern Mazurska Diocese. m Data concern 2009. n Data concern 2006. o Data concern 2012.

2005	2010	2015	2016	2005	2010	2015	2016	No.
duchowni <i>clergy</i>				wierni, wyznawcy <i>adherents, faithful</i>				
1248	1290	1305	1299	1228416	1113327	1049889	1038528	1
213	276	306	312	404700	403500	403500	403500	2
1	4	5 ^f	19 ^g	440	1043	968 ^f	550 ^g	3
.	.	1	1	.	.	515	518	4
13	16	13	11	693	792	860	876	5
8	6	17	5 ^h	589	562	562	519 ^h	6
3	4	1	1	356	423	420	367	7
7	8 ^k	12	12	550	490 ^k	267	268	8
1	1	1 ^f	.	200	200	200 ^f	.	9
4	6	7	8	93	117	131	135	10
10	5	6	5	63	56	53	54	11
–	–	–	–	20	24	29	35	12
2	14 ^{lm}	17 ^l	56 ^l	.	4316 ^{lm}	3519 ^l	3560 ^l	13
–	–	–	–	10	15	15	15	14
1	1 ⁿ	– ^o	.	51	51 ⁿ	– ^o	.	15
4	10	6	.	.	776	494	.	16
.	1	.	.	.	50	.	.	17
.	.	.	–	.	.	.	250 ^p	18
.	–	– ^f	.	.	55	78 ^f	.	19
.	.	8	10	.	.	60	63	20
–	–	–	–	50	.	55	55	21
.	–	.	.	.	2471	2401	2343	22
.	.	– ^o	.	.	.	13 ^o	.	23
2	4	–	–	22	22	–	31	24

c Dane dotyczą diecezji białostockiej, drohiczyńskiej i łomżyńskiej. d Dane dotyczą diecezji białostocko-gdańskiej i warszawsko-w Suwałkach. h Dane dotyczą okręgu białostockiego. i Dawniej Wspólnota Kościołów Chrystusowych w RP. k Dane dotyczą 2008 r. r Do 2011 r. Związek Buddyjski Tradycji Karma Kamtzang.

communities, centres. c Data concern Białostocka, Drohiczyńska and Łomżyńska Dioceses. d Data concern Białostocko-Gdańska religious community in Suwałki. h Data concern Białystok district. i Known before as Wspólnota Kościołów Chrystusowych p Estimated data. r Until 2011 Związek Buddyjski Tradycji Karma Kamtzang.

DZIAŁ VI RYNEK PRACY

Uwagi ogólne

Aktywność ekonomiczna ludności

1. Dane zawarte w tabl. 1 i 2 opracowano na podstawie reprezentacyjnego **Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL)**, przeprowadzanego w cyklu kwartalnym metodą obserwacji ciągłej, tj. aktywność ekonomiczną bada się w każdym tygodniu w ciągu całego kwartału. Badaniem objęte są **osoby w wieku 15 lat i więcej**, będące członkami gospodarstw domowych w wylosowanych mieszkaniach, z wyjątkiem osób nieobecnych 12 miesięcy i więcej. Gospodarstwo domowe oznacza zespół osób spokrewnionych lub spowinowaconych, a także niespokrewnionych, mieszkających razem i utrzymujących się wspólnie. Badanie nie obejmuje ludności zamieszkałej w obiektach zbiorowego zakwaterowania.

Dane BAEL od 2010 r. uogólniane są na podstawie bilansów ludności opracowywanych przy wykorzystaniu wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011.

2. Podstawowe kryterium podziału na aktywnych zawodowo i biernych zawodowo stanowi praca, tzn. fakt wykonywania, posiadania bądź poszukiwania pracy.

Do **aktywnych zawodowo** zaliczono osoby pracujące i bezrobotne:

- 1) do **pracujących** zaliczono osoby, które w badanym tygodniu:
 - wykonywały, przez co najmniej 1 godzinę pracę przynoszącą zarobek lub dochód albo pomagały (bez wynagrodzenia) w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa w rolnictwie lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem,
 - formalnie miały pracę, ale jej nie wykonywały (np. z powodu choroby, urlopu, przerwy w działalności zakładu, trudnych warunków atmosferycznych) jeżeli przerwa w pracy wynosiła mniej niż 3 miesiące, a jeżeli przerwa w pracy wynosiła ponad 3 miesiące dodatkowym kryterium w BAEL w przypadku pracowników najemnych (zatrudnieni na podstawie stosunku pracy oraz osoby wykonujące pracę nakładczą) był fakt otrzymywania co najmniej 50% dotychczasowego wynagrodzenia;
- 2) za **bezrobotne** uznano osoby w wieku 15–74 lata, które spełniały jednocześnie trzy warunki:
 - w okresie badanego tygodnia nie były osobami pracującymi,
 - w ciągu 4 tygodni (wliczając jako ostatni tydzień badany) aktywnie poszukiwały pracy,
 - były gotowe podjąć pracę w ciągu 2 tygodni następujących po tygodniu badanym.

Do bezrobotnych zaliczono także osoby, które znalazły pracę i oczekiwały na jej rozpoczęcie w okresie 3 miesięcy oraz były gotowe tę pracę podjąć.

CHAPTER VI LABOUR MARKET

General notes

Economic activity of the population

1. Data in tables 1 and 2 were compiled on the basis of the **Labour Force Survey (LFS)**, a sample survey conducted on a quarterly basis using the continuous observation method, i.e., economic activity of the population is observed in each week during the whole quarter. The survey covers **persons aged 15 and more**, being members of households in dwellings selected on a random basis. The survey does not cover the members of households absent for 12 months and more. A household is a group of people living together in a dwelling and maintaining themselves jointly. The survey does not include population living in institutional households.

Since 2010 the LFS data have been generalized on the basis of the population balances compiled with the use of the Population and Housing Census 2011.

2. The main criterion in dividing the population into economically active and inactive in the 2011 Census and in LFS is work, i.e. performing, holding or looking for work.

Economically active persons include employed and unemployed persons:

- 1) **employed persons** are persons who during the reference week:
 - performed, for at least 1 hour, any work providing earnings or income, or assisted (without wages or salaries) in maintaining a family-owned farm in agriculture or conducting a family-owned business outside agriculture,
 - formally had work but did not perform it (e.g., due to illness, vacation, a break in company activity, bad weather); if the break in work did not exceed 3 months; moreover if the break in work exceeded 3 months the additional criterion in LFS in case of employment as a paid employees (employees hired on the basis of an employment contract and outworkers) was the fact of receiving at least 50% of the hitherto remuneration;
- 2) **unemployed persons** are persons aged 15–74 who simultaneously fulfilled three conditions:
 - within the reference week were not employed,
 - within a 4-week period (the last week being the reference week) actively sought work,
 - were available for work within a fortnight period after the reference week.

The unemployed also include persons who have found work and were waiting to begin it within a 3-months period as well as persons who were available for that work.

Do **biernych zawodowo** zaliczono osoby, które nie zostały zakwalifikowane jako pracujące lub bezrobotne.

3. Współczynnik aktywności zawodowej obliczono jako udział aktywnych zawodowo (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

Wskaźnik zatrudnienia obliczono jako udział pracujących (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

Stopę bezrobocia obliczono jako udział bezrobotnych (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności aktywnej zawodowo (ogółem lub danej grupy).

Pracujący

1. Dane opracowano na podstawie sprawozdańczości oraz szacunków (m.in. w zakresie gospodarstw indywidualnych w rolnictwie). Prezentowane dane nie obejmują jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

2. Dane o **pracujących** dotyczą osób wykonujących pracę przynoszącą im zarobek lub dochód; do pracujących zalicza się:

- 1) osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowanie, wybór lub stosunek służbowy);
- 2) pracodawców i pracujących na własny rachunek, a mianowicie:
 - a) właścicieli, współwłaścicieli i dzierżawców gospodarstw indywidualnych w rolnictwie (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin), tj. pracujących w gospodarstwach indywidualnych (z pewnymi wyłączeniami w latach 2005–2009); patrz ust. 5 na str. 122,
 - b) właścicieli i współwłaścicieli (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin; z wyłączeniem wspólników spółek, którzy nie pracują w spółce) podmiotów prowadzących działalność gospodarczą poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie,
 - c) inne osoby pracujące na własny rachunek, np. osoby wykonujące wolne zawody;
- 3) osoby wykonujące pracę nakładczą;
- 4) agentów (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin oraz osobami zatrudnionymi przez agentów);
- 5) członków spółdzielni produkcji rolniczej (rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni powstałych na ich bazie oraz spółdzielni kółek rolniczych);
- 6) duchownych pełniących obowiązki duszpasterskie.

3. Pełnozatrudnieni są to osoby zatrudnione w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym w danym zakładzie pracy lub na danym stanowisku pracy, w tym również osoby, które zgodnie z obowiązującymi przepisami pracują w skróconym czasie pracy, np. z tytułu warunków szkodliwych dla zdrowia lub w przedłużonym czasie pracy, np. dozorca mienia.

Economically inactive persons are persons who are not classified as employed or unemployed.

3. The activity rate is calculated as the share of the economically active persons (total or in a given group) in the population aged 15 and more (total or in a given group).

The **employment rate** is calculated as the share of the employed persons (total or in a given group) in the population aged 15 and more (total or in a given group).

The **unemployment rate** is calculated as the share of the unemployment persons (total or in a given group).

Employment

1. Data were compiled on the basis of reports as well as estimates (i.a. in regard to private farms in agriculture). Presented data do not include budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety.

2. Data regarding **employed persons** concern persons performing work providing earnings or income and include:

- 1) employees hired on the basis of an employment contract (labour contract, call, appointment, election or service relation);
- 2) employers and self-employed workers, i.e.:
 - a) owners, co-owners, and leaseholders of private farms in agriculture (including contributing family workers), i.e. working on private farms (with some exceptions in 2005–2009); see item 5 on page 122,
 - b) owners and co-owners (including contributing family workers; excluding partners in companies who do not work in them) of entities conducting economic activity excluding private farms in agriculture,
 - c) other self-employed workers, e.g. persons doing freelance work;
- 3) outworkers;
- 4) agents (including contributing family workers and persons employed by agents);
- 5) members of agricultural production cooperatives (agricultural producers' cooperatives and cooperatives established on their basis as well as agricultural farmers' cooperatives);
- 6) clergy fulfilling priestly obligations.

3. Full-time paid employees are persons employed on a full-time basis, as defined by a given company or for a given position as well as persons who, in accordance with regulations, work a shortened work-time period, e.g. due to hazardous conditions or a longer work-time period, e.g. property caretaker.

Niepełnozatrudnieni są to osoby, które zgodnie z umową o pracę pracują stale w niepełnym wymiarze czasu pracy. Niepełnozatrudnieni w głównym miejscu pracy są to osoby, które oświadczyły, że dany zakład jest ich głównym miejscem pracy.

4. Dane dotyczące **pracujących według stanu w dniu 31 XII** podano bez przeliczenia niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych, przy przyjęciu zasady jednorazowego ujmowania tych osób w **głównym miejscu pracy**.

5. Dane dotyczące pracujących w **gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie według stanu w dniu 31 XII** w latach 2005–2009 wyznaczano na podstawie Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 oraz Powszechnego Spisu Rolnego 2002, a od 2010 r. – na podstawie wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2010.

Do pracujących w gospodarstwach indywidualnych zaliczono osoby pracujące w gospodarstwach prowadzących działalność rolniczą, przy czym:

- 1) w latach 2005–2009 nie zaliczono osób pracujących:
 - a) w gospodarstwach o powierzchni użytków rolnych powyżej 1 ha produkujących wyłącznie na własne potrzeby,
 - b) w gospodarstwach o powierzchni użytków rolnych do 1 ha (łącznie z indywidualnymi właścicielami zwierząt gospodarskich nieposiadającymi użytków rolnych) produkujących wyłącznie lub głównie na własne potrzeby;
- 2) od 2010 r. ujęto wszystkich pracujących w tych gospodarstwach niezależnie od powierzchni użytków rolnych oraz przeznaczenia produkcji rolniczej (razem z produkującymi wyłącznie lub głównie na własne potrzeby).

6. Dane o zatrudnionych na podstawie stosunku pracy dotyczą:

- 1) **zatrudnienia według stanu w dniu 31 XII** osób pełnozatrudnionych (łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo) oraz niepełnozatrudnionych w głównym miejscu pracy bez przeliczania na pełnozatrudnionych;
- 2) **przeciętnego zatrudnienia** pracowników pełnozatrudnionych (łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo) oraz niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

7. Do **agentów** zaliczono osoby, z którymi zawarły umowę agencyjną lub umowę na warunkach zlecenia o prowadzenie placówek, których przedmiot działalności został określony w umowie.

Agenci pracujący na podstawie umów agencyjnych otrzymują wynagrodzenia agencyjno-prowizyjne w formie prowizji od obrotów (wynagrodzenie tych osób jest uzależnione od wartości dokonywanych transakcji lub wartości wykonywanych usług).

Part-time paid employees are persons who, in accordance with labour contracts, regularly work on a part-time basis. Part-time paid employees in the main workplace are persons who declared that the given workplace is their main workplace.

4. Data concerning **employed persons as of 31 Dec** are presented without converting part-time paid employees into full-time paid employees, each person being listed once according to the **main workplace**.

5. Data concerning **employed persons on private farms in agriculture as of 31 Dec** in 2005–2009 were estimated on the basis of the results of the Population and Housing Census 2002 as well as the Agricultural Census 2002 and since 2010 – on the basis of the results of the Agricultural Census 2010.

The following employed persons on private farms conducting agricultural activity are included in the group of employed persons on private farms, while:

- 1) in 2005–2009 are not included the following employed persons:
 - a) on farms with the area more than 1 ha of agricultural land producing exclusively for their own needs,
 - b) on farms with the area to 1 ha of agricultural land (including individual owners of livestock who do not possess agricultural land) producing exclusively or mainly for their own needs;
- 2) from 2010 are included all employed persons on those farms independently from area of agricultural land as well as from destination of agricultural output (including producing exclusively or mainly for their own needs).

6. Data regarding employees hired on the basis of an employment contract concern:

- 1) **employment as of 31 Dec** of full-time paid employees (including seasonal and temporary employees) as well as part-time paid employees in the main workplace without converting them into full-time paid employees;
- 2) **average paid employment** of full-time paid employees (including seasonal and temporary employees) as well as part-time paid employees in terms of full-time paid employees.

7. **Agents** are persons who are bound by agency agreements or by order agreements for managing entities, whose scope of activity is described in the agreement.

Agents employed on the basis of agency agreements receive agency and commission wages and salaries in the form of sales commissions (wages and salaries of these persons are dependent on the value of transactions conducted or on the value of services rendered).

Agenci prowadzący placówki na podstawie umowy na warunkach zlecenia przejmują pełne wpływy uzyskane z działalności placówek i zobowiązani są uiszczać na rzecz zleceniodawcy zryczałtowaną odpłatność ustaloną w kwocie lub wskaźnikiem procentowym od obrotu.

8. W tabl. 3 dane prezentowane są według faktycznego miejsca pracy pracownika, natomiast w pozostałych tablicach – według siedziby zarządu jednostki.

9. Dane w tabl. 4 i w tabl. 5 (w części „w tym podmioty o liczbie pracujących powyżej 9 osób”) oraz w tabl. 6–9 nie obejmują gospodarstw indywidualnych w rolnictwie, organizacji społecznych, politycznych, związków zawodowych i innych oraz duchownych.

10. Informacje o ruchu zatrudnionych obejmują pełnozatrudnionych oraz od 2009 r. sezonowych i zatrudnionych dorywczo. Dane te dotyczą **liczby przyjęć do pracy i zwolnień z pracy**, a nie liczby osób. Liczba przyjęć do pracy oraz zwolnień z pracy może być wyższa od liczby osób, ponieważ jedna osoba może kilkakrotnie zmienić pracę w ciągu roku.

Do liczby przyjętych do pracy zaliczono osoby podejmujące pracę po raz pierwszy i kolejny.

Do liczby zwolnionych z pracy zaliczono osoby, z którymi rozwiązano umowę o pracę w drodze wypowiedzenia przez pracownika lub zakład pracy, łącznie ze zwolnieniami grupowymi, osoby, które przeniesiono na emeryturę lub rentę z tytułu niezdolności do pracy, osoby, które porzuciły pracę, a także – ze względów ewidencyjnych – osoby zmarłe. Ponadto do liczby przyjętych do pracy lub zwolnionych z pracy zaliczono osoby przeniesione służbowo lub przyjęte z innego zakładu pracy na podstawie porozumienia między podmiotami, a także osoby powracające do pracy i odchodzące z pracy na urlopy wychowawcze, bezpłatne i rehabilitację.

Współczynnik przyjęć (zwolnień) obliczono jako stosunek liczby przyjęć pomniejszonej o osoby powracające do pracy z urlopów wychowawczych (lub liczby zwolnień pomniejszonej o osoby, które otrzymały urlopy wychowawcze) w roku badanym do liczby pełnozatrudnionych według stanu w dniu 31 XII z roku poprzedzającego rok badany.

11. **Wolne miejsca pracy** to miejsca pracy powstałe w wyniku ruchu zatrudnionych bądź nowo utworzone, w stosunku do których spełnione zostały jednocześnie trzy warunki:

- 1) miejsca pracy w dniu sprawozdawczym były faktycznie nieobsadzone;
- 2) pracodawca czynił starania, aby znaleźć osoby chętne do podjęcia pracy;
- 3) w przypadku znalezienia właściwych kandydatów, pracodawca byłby gotów do natychmiastowego przyjęcia tych osób.

12. **Nowo utworzone miejsca pracy** to miejsca pracy powstałe w wyniku zmian organizacyjnych, rozszerzenia lub zmiany profilu działalności oraz wszystkich miejsc pracy w jednostkach nowo powstałych.

Agents managing entities on the basis of order agreements receive all income obtained from entity activity and are obligated to pay the contractor a lump sum payment established either as a defined sum or as a percentage of turnover.

8. *In table 3 data are presented by actual workplace of employed person, however, in other tables – by seat of management of unit.*

9. *Data in tables 4 and 5 (in range “of which entities employing more than 9 persons”) as well as in tables 6–9 do not include private farms in agriculture, social organizations, employers organizations, economic and professional self-government as well as clergy.*

10. *Information regarding labour turnover concerns full-time paid employees as well as since 2009 seasonal and temporary employees. The data concern the **number of hires and the number of terminations** and not the number of persons. The number of hires and terminations may be higher than the number of persons as one person may change work several times within a year.*

Hired persons are persons starting work for the first or a subsequent time.

Terminated persons are persons with whom work contracts have been dissolved upon the wish of either the employee or the employer (including group dismissals), persons who have retired or been granted a pension due to an inability to work, persons who have left work as well as – for record-keeping purposes – persons who have died. Moreover, persons hired or terminated include persons transferred on the basis of agreements between entities as well as persons returning to and leaving work within the framework of child-care leaves and unpaid vacations and rehabilitation.

The hire (termination) rate is calculated as the ratio of the number of hires less the number of persons returning to work from child-care leaves (or the number of terminations less the number of persons granted child-care leaves) during a survey year to the number of full-time paid employees as of 31 Dec from the year preceding the surveyed year.

11. **Vacancies** are positions or jobs unoccupied due to labour turnover or newly created ones that simultaneously meet the following three conditions:

- 1) the positions and jobs were actually unoccupied on the survey day;
- 2) the employer made efforts to find people willing to take up the job;
- 3) if adequate candidates were found to occupy the vacancies, the employer would readily take them in.

12. **Newly created jobs** are the jobs created in the course of organizational changes, expanding or changing business profile, and all jobs in the newly established units.

Bezrobocie

1. Dane o liczbie bezrobotnych zarejestrowanych, zgodnie z ustawą z dnia 20 IV 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy obowiązującą od 1 VI 2004 r. (jednolity tekst Dz. U. 2016 poz. 645, z późniejszymi zmianami), obejmują osoby niezatrudnione i niewykonyujące innej pracy zarobkowej, zdolne i gotowe do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy (bądź jeśli są to osoby niepełnosprawne – zdolne i gotowe do podjęcia zatrudnienia co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy), nieuczące się w szkole, z wyjątkiem szkół dla dorosłych (lub przystępujące do egzaminu eksternistycznego z zakresu tej szkoły) lub szkół wyższych w systemie studiów niestacjonarnych, zarejestrowane we właściwym dla miejsca zameldowania (stałego lub czasowego) powiatowym urzędzie pracy oraz poszukujące zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, jeżeli m.in.:

- ukończyły 18 lat i nie osiągnęły wieku emerytalnego,
- nie nabyły prawa do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy, renty szkoleniowej, renty socjalnej, renty rodzinnej, nie pobierają świadczenia lub zasiłku przedemerytalnego, świadczenia rehabilitacyjnego, zasiłku chorobowego lub macierzyńskiego lub zasiłku w wysokości zasiłku macierzyńskiego,
- nie są właścicielami lub posiadaczami (samoistnymi lub zależnymi) nieruchomości rolnej o powierzchni użytków rolnych powyżej 2 ha przeliczeniowych, nie podlegają ubezpieczeniu emerytalnemu i rentowemu z tytułu stałej pracy jako współmałżonek lub domownik w gospodarstwie rolnym o powierzchni użytków rolnych przekraczającej 2 ha przeliczeniowe,
- nie posiadają wpisu do ewidencji działalności gospodarczej lub nie podlegają – na podstawie odrębnych przepisów – obowiązkowi ubezpieczenia społecznego, z wyjątkiem ubezpieczenia społecznego rolników,
- nie są tymczasowo aresztowane lub nie odbywają kary pozbawienia wolności,
- nie uzyskują miesięcznie przychodu w wysokości przekraczającej połowę minimalnego wynagrodzenia za pracę, z wyłączeniem przychodów od środków pieniężnych zgromadzonych na rachunkach bankowych,
- nie pobierają, na podstawie przepisów o pomocy społecznej, zasiłku stałego,
- nie pobierają, na podstawie przepisów o świadczeniach rodzinnych, świadczenia pielęgnacyjnego lub dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu samotnego wychowywania dziecka,
- nie pobierają po ustaniu zatrudnienia świadczenia szkoleniowego.

Unemployment

1. Data regarding registered unemployed persons, in accordance with the Law on Promotion of Employment and Labour Market Institutions, dated 20 Apr 2004, in force since 1 Jun 2004 (uniform text Journal of Laws 2016 item 645, with later amendments) include persons who are not employed and not performing any other kind of paid work, able and ready to take full-time paid employment obligatory for a given job or service (or in case of disabled persons – able and ready to take work comprising not less than a half of working time), are not attending a school with the exception of schools for adults (or taking an extramural exam with the scope of this school programme) or tertiary schools in part-time programme and registered in the powiat labour office corresponding to the person's permanent or temporary place of residence, and seeking employment or other kind of paid work if they, among others:

- are aged 18 or more and have not reached the retirement age,
- did not acquire the right to retirement pay or pension resulting from an inability to work, pension due to training, social pension, family pension, are not receiving a pre-retirement benefit or allowance, a rehabilitation benefit, a sick or maternity benefit or benefit equal to maternity benefit,
- are not owners or holders (sole or dependent) of agricultural real estate with an area of agricultural land exceeding 2 convertible ha; are not subject to retirement and pension insurance from full-time work due to being a spouse or a member of an agricultural household with an area of agricultural land exceeding 2 convertible ha,
- are not entered in the register rolls of economic activity or are not subject, on the basis of separate regulations, to compulsory social security or a retirement provision, excluding social insurance of farmers,
- are not temporarily under arrest or not serving a prison sentence,
- do not receive monthly income of the amount exceeding half of minimal remuneration for work, excluding income generated from money gathered on bank accounts,
- do not receive, on the basis of the regulation concerning social welfare, a permanent social benefit,
- do not receive, on the basis of the regulation concerning family allowances, a nursing allowance or an allowance supplementary to a family benefit due to single parenthood,
- do not receive a training allowance after termination of employment.

2. Stopę bezrobocia rejestrowanego obliczono jako stosunek liczby bezrobotnych zarejestrowanych do liczby cywilnej ludności aktywnej zawodowo, tj. bez osób odbywających czynną służbę wojskową oraz pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego. Stopę bezrobocia podaje się z uwzględnieniem pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie (będących składową cywilnej ludności aktywnej zawodowo) wyszacowanych na podstawie wyników spisów. Dane w latach 2005–2009 i 2010–2016 nie są w pełni porównywalne; patrz ust. 5 na str. 122.

Dane o bezrobotnych oraz pracujących wykorzystywane do obliczenia stopy bezrobocia pochodzą ze źródeł różniących się metodą zbierania, co może powodować pewne nieścisłości. Dla bezrobotnych miejscem lokalizacji jest ich miejsce zamieszkania lub pobytu, zaś dla pracujących – lokalizacja miejsca pracy.

3. Informacje o wydatkach Funduszu Pracy podaje się zgodnie z ustawą z dnia 20 IV 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, obowiązującą od 1 VI 2004 r. (jednolity tekst Dz. U. 2015 poz. 149, z późniejszymi zmianami).

Warunki pracy

1. Informacje o wypadkach przy pracy obejmują wszystkie wypadki przy pracy, jak również wypadki traktowane na równi z wypadkami przy pracy, niezależnie od tego, czy wykazana została niezdolność do pracy. Informacje o wypadkach przy pracy w jednostkach budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego dotyczą tylko pracowników cywilnych.

Dane o wypadkach przy pracy, poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie, uzyskiwane są ze statystycznej karty wypadku przy pracy.

Wypadki przy pracy w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie opracowano na podstawie sprawozdawczości Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS) i dotyczą tylko tych wypadków, z tytułu których przyznano w danym roku jednorazowo odszkodowania.

Za jeden wypadek przy pracy liczy się wypadek każdej pracującej osoby poszkodowanej w wypadku indywidualnym, jak również w wypadku zbiorowym.

2. Za wypadek przy pracy uważa się nagłe zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną, powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w związku z pracą:

- 1) podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika zwykłych czynności lub poleceń przełożonych oraz czynności na rzecz pracodawcy, nawet bez polecenia;

2. Registered unemployment rate was calculated as the ratio of the number of registered unemployed persons to the economically active civilian population, i.e. excluding persons in active military service as well as employees of budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety. The unemployment rate is given considering employed persons on private farms in agriculture (as a part of the economically active civilian population) estimated on the basis of the results of censuses. In 2005–2009 and in 2010–2016 data are not fully comparable; see item 5 on page 122.

The data on the unemployed are collected according to their place of residence or stay, while the data on the employed – according to address of their place of work. Therefore the unemployment rates are not exactly precise.

3. Information concerning Labour Fund expenditure is given according to the Law dated 20 Apr 2004 on Promotion of Employment and Labour Market Institutions, in force since 1 Jun 2004 (uniform text Journal of Laws 2015 item 149, with later amendments).

Work conditions

1. Information regarding accidents at work includes all accidents at work, as well as accidents treated equally to accidents at work, regardless of proved inability to work. Information regarding accidents at work in budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety concerns only civilian employees.

Data regarding accidents at work, excluding private farms in agriculture, are obtained from statistical reports of accidents at work.

Accidents at work on private farms in agriculture were prepared on the basis of reports of the Agricultural Social Insurance Fund (ASIF) and are related only to these accidents, for which a one-off compensation were granted in a given year.

Each accident, regardless whether the person was injured during an individual or mass accident, is counted as a single accident at work.

2. Accident at work is understood as a sudden event, caused by external reason which leads to injury or death, which happened in connection with work:

- 1) during or in connection with performance of ordinary activities or instructions by the employee and activities for the employer, even without instructions;

2) w czasie pozostawania pracownika w dyspozycji pracodawcy w drodze między siedzibą pracodawcy a miejscem wykonywania obowiązku wynikającego ze stosunku pracy.

Na równi z wypadkiem przy pracy, w zakresie uprawnień do świadczeń określonych w ustawie o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, traktuje się wypadek, któremu pracownik uległ:

- 1) w czasie podróży służbowej;
- 2) podczas szkolenia w zakresie powszechnej samoobrony;
- 3) przy wykonywaniu zadań zleconych przez działające u pracodawcy organizacje związkowe.

Za **wypadek przy pracy uważa się również** nagłe zdarzenie powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w okresie ubezpieczenia wypadkowego podczas:

- 1) uprawiania sportu w trakcie zawodów i treningów przez osobę pobierającą stypendium sportowe;
- 2) wykonywania odpłatnie pracy w czasie odbywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania;
- 3) pełnienia mandatu posła lub senatora, pobierającego uposażenie;
- 4) sprawowania mandatu posła do Parlamentu Europejskiego wybranego w Rzeczypospolitej Polskiej;
- 5) odbywania – na podstawie skierowania wydanego przez powiatowy urząd pracy lub inny podmiot kierujący – szkolenia lub stażu związanego z pobieraniem przez absolwenta stypendium;
- 6) wykonywania przez członka rolniczej spółdzielni produkcyjnej, spółdzielni kółek rolniczych oraz przez inną osobę traktowaną na równi z członkiem spółdzielni pracy na rzecz tych spółdzielni;
- 7) wykonywania lub współpracy przy wykonywaniu pracy na podstawie umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub umowy o świadczenie usług;
- 8) wykonywania zwykłych czynności związanych z prowadzeniem lub współpracą przy prowadzeniu działalności pozarolniczej;
- 9) wykonywania przez osobę duchowną czynności religijnych lub czynności związanych z powierzonymi funkcjami duszpasterskimi lub zakonnymi;
- 10) odbywania zastępczych form służby wojskowej;
- 11) nauki w Krajowej Szkole Administracji Publicznej przez słuchaczy pobierających stypendium.

3. Za ciężki wypadek przy pracy uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiło ciężkie uszkodzenie ciała, a mianowicie: utrata wzroku, słuchu, mowy, zdolności płodzenia lub inne uszkodzenie ciała albo rozstrój zdrowia, naruszające podstawowe funkcje organizmu, a także choroba nieuleczalna lub zagrażająca życiu, trwała choroba psychiczna, trwała, całkowita lub znaczna niezdolność do pracy w zawodzie albo trwałe poważne zeszpecenie lub zniekształcenie ciała.

2) *when the employee remains at the disposal of the employer on the way between the seat of the employer and the place of performing the duty, which is a result of employment contract.*

Every accident is treated equally to accident at work, as regards entitlement to benefits defined in the Law on Social Insurance by Virtue of Accidents at Work and Occupational Diseases if the employee had such an accident:

- 1) *during a business trip;*
- 2) *during a training within the scope of common self-defense;*
- 3) *while performing tasks ordered by trade union organizations functioning at the employer.*

Accident at work is also understood as a sudden incident causing injury or death, which happened within the term of accident insurance during:

- 1) *practising sports during competitions and trainings by a person receiving a sports scholarship;*
- 2) *performance of paid work in the time of serving a prison sentence or being temporarily under arrest;*
- 3) *carrying out a mandate by members of parliament or senate, who receive salaries;*
- 4) *-serving the mandate of the European Parliament member elected in the Republic of Poland;*
- 5) *undergoing – on the basis of appointment issues by powiat labour office or other supervising entity – training or internship connected with a scholarship received by school-leavers;*
- 6) *performance of work, by members of agricultural producers' cooperatives, agricultural farmers' cooperatives and by other persons treated equally to members of cooperatives, for the benefit of these cooperatives;*
- 7) *performance or cooperation at performance of work on the basis of agency agreements, contracts of mandate or contracts of services;*
- 8) *performance of ordinary activities connected with conducting non-agricultural economic activities or cooperation at conducting them;*
- 9) *clergy performance of religious activities or activities connected with entrusted priestly or monastic functions;*
- 10) *-serving supplementary forms of military service;*
- 11) *education at the National School of Public Administration by students, who receive scholarships.*

3. Serious accident at work is an accident which results in serious bodily harm, i.e. loss of sight, hearing, speech, fertility, or which results in other bodily harm or in health-related problems disrupting primary bodily functions as well as incurable and life-threatening diseases, permanent mental illness, a permanent, total or significant inability to work in the profession or in a permanent significant disfigurement or distortion of the body.

4. Za **śmiertelny wypadek przy pracy** uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiła śmierć osoby poszkodowanej na miejscu wypadku lub w okresie 6 miesięcy od chwili wypadku.

5. Wypadki przy pracy klasyfikuje się m.in. według **wydarzeń** je powodujących (określających rodzaj kontaktu człowieka z czynnikiem, który spowodował wypadek) oraz **przyczyn** wypadków (wszelkich braków i nieprawidłowości związanych z czynnikami materialnymi, z organizacją pracy, z nieprawidłowym zachowaniem się pracownika). Każdy wypadek przy pracy jest wynikiem jednego wydarzenia, ale najczęściej kilku przyczyn, w związku z tym suma przyczyn jest większa od ogólnej liczby wypadków. Wydarzenia powodujące urazy od 2005 r. są grupowane zgodnie z zaleceniem EUROSTAT-u.

6. **Wskaźnik wypadkowości** jest to liczba osób poszkodowanych przypadająca na 1000 pracujących; do obliczenia wskaźnika przyjęto przeciętną liczbę pracujących, obliczoną jako średnia arytmetyczna 2 stanów w dniu 31 XII, tj. z roku poprzedzającego rok badany i z roku badanego.

7. Informacje o **zatrudnionych w warunkach zagrożenia** czynnikami szkodliwymi dla zdrowia opracowano na podstawie sprawozdawczości, przy czym:

1) dane obejmują zatrudnionych w podmiotach zaliczanych do sekcji: rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (bez gospodarstw indywidualnych; łowiectwa i pozyskiwania zwierząt łownych, włączając działalność usługową oraz rybołówstwa w wodach morskich); górnictwo i wydobywanie; przetwórstwo przemysłowe; wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych; dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją; budownictwo (bez realizacji projektów budowlanych związanych ze wznoszeniem budynków); handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle; transport i gospodarka magazynowa; informacja i komunikacja (bez działalności związanej z produkcją filmów, nagrań wideo, programów telewizyjnych, nagrań dźwiękowych i muzycznych oraz pozostałej działalności usługowej w zakresie informacji); działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (w zakresie badań naukowych i prac rozwojowych oraz działalności weterynaryjnej); działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca (w zakresie wynajmu i dzierżawy; działalności organizatorów turystyki, pośredników i agentów turystycznych oraz pozostałej działalności usługowej w zakresie rezerwacji i działalności z nią związanych; pozostałego sprzętania); edukacja (w zakresie szkół wyższych); opieka zdrowotna i pomoc społeczna (w zakresie opieki zdrowotnej); pozostała działalność usługowa (w zakresie naprawy i konserwacji komputerów i artykułów użytku osobistego i domowego);

4. **Fatal accident at work** is an accident during which the person injured dies at the site of the accident or within a period of 6 months from the date of the accident.

5. Accidents at work are classified, i.a. according to **contact – mode of injury** which directly causes them (describing the type of contact of the person with the factor which caused the accident) as well as according to their **causes** (all shortcomings and irregularities connected with material factors, organization of work, incorrect employee action). Each accident at work is the result of a single event, but the most frequently it is the result of several causes, thus the sum of causes is greater than the total number of accidents. Contact – Mode of injury since 2005 are grouping according to the EUROSTAT recommendation.

6. The **accident ratio** is the number of persons injured per 1000 persons employed. In calculating the ratio the average number of working persons was assumed, expressed as an arithmetic mean for two consecutive years, as of 31 Dec, i.e. from the year preceding the surveyed year and from the surveyed year.

7. Information regarding **persons working in hazardous conditions** with factors harmful to health is compiled on the basis of reports:

1) data concern persons employed by entities included in the sections: agriculture, forestry and fishing (excluding private farms in agriculture; hunting, trapping and related service activities as well as marine fishing); mining and quarrying; manufacturing; electricity, gas, steam and air conditioning supply; water supply; sewerage, waste management and remediation activities; construction (excluding development of building projects); wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles; transportation and storage; information and communication (excluding motion picture, video and television programme production, sound recording and music publishing activities as well as other information service activities); professional, scientific and technical activities (in regard to scientific research and development as well as veterinary activities); administrative and support service activities (in regard to rental and leasing activities; travel agency, tour operator reservation service and related activities; other cleaning activities); education (in regard to higher education); human health and social work activities (in regard to human health activities); other service activities (in regard to repair of computers and personal and household goods);

- 2) dane dotyczą osób narażonych na działanie czynników związanych ze środowiskiem pracy (substancje chemiczne, przemysłowe pyły zwiókniające, hałas, wibracja, gorący lub zimny mikroklimat itp.), z uciążliwością pracy (wymuszona pozycja ciała, nadmierne obciążenie fizyczne itp.) oraz z czynnikami mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi;
- 3) do obliczenia wskaźnika na 1000 zatrudnionych przyjęto liczbę zatrudnionych na podstawie stosunku pracy według stanu w dniu 31 XII z roku badanego.

8. Ocena ryzyka zawodowego to kompleksowe oszacowanie kombinacji prawdopodobieństwa wystąpienia urazu ciała lub pogorszenia stanu zdrowia i ich stopnia ciężkości, w sytuacji zagrożenia, dokonywane w celu wyboru właściwych środków bezpieczeństwa.

9. Za chorobę zawodową uważa się chorobę, która została spowodowana działaniem czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy lub specyfiką wykonywanej pracy.

Choroby zawodowe prezentowane w tabl. 21 podaje się od 2009 r. zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 VI 2009 r. (Dz. U. Nr 105, poz. 869).

Do obliczenia wskaźnika na 100 tys. zatrudnionych przyjęto liczbę zatrudnionych na podstawie stosunku pracy według stanu w dniu 31 XII z roku poprzedzającego rok badany.

10. Szczegółowe objaśnienia i informacje z zakresu warunków pracy zawierają publikacje GUS z serii „Informacje i opracowania statystyczne” – „Wypadki przy pracy” oraz „Warunki pracy”.

- 2) *data concern persons exposed to factors connected with the work environment (chemical substances, fibrosis-inducing industrial dusts, noise, vibrations, hot or cold microclimates etc.), strenuous work conditions (forced body positioning, excessive physical exertion etc.) as well as mechanical factors connected with particularly dangerous machinery;*
- 3) *the number of employees hired on the basis of an employment contract as of 31 Dec from the surveyed year was assumed in calculating the ratio per 1000 paid employees.*

8. Evaluation of occupational risk is a complex estimation of possibility combination of bodily injury occurrence or health status worsening as well as seriousness of these events, in threatening situation. It is done in order to choose appropriate means for ensuring safety.

9. A disease is deemed an occupational disease if it has been caused by the health hazards occurring in the work environment or properties of performed work.

Occupational diseases in table 21 have been given since 2009 in accordance with the regulation of the Council of Ministers, dated 30 Jun 2009 (Journal of Laws No. 105, item 869).

The number of employees hired on the basis of an employment contract as of 31 Dec from the year preceding the surveyed year was assumed in calculating the ratio per 100 thous. paid employees.

10. *Detailed explanations and information concerning work conditions are contained in CSO's publications from series "Statistical Information and Report" – "Accidents at Work" and "Working Conditions".*

Aktywność ekonomiczna ludności

Economic activity of the population

TABL. 1 (75). **AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ**
 – na podstawie BAEL
ECONOMIC ACTIVITY OF THE POPULATION AGED 15 AND MORE
 – on the LFS basis

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016				
	przeciętne w roku annual averages			kwartały quarters			
				I	II	III	IV
LUDNOŚĆ w tys. POPULATION in thous.	970	925	917	918	918	917	917
Mężczyźni Men	473	447	443	443	443	442	442
Kobiety Women	497	478	475	475	475	474	474
Aktywni zawodowo Economically active persons	527	519	515	512	519	523	507
mężczyźni men	292	285	287	285	288	290	286
kobiety women	235	233	228	228	231	233	221
Pracujący Employed persons	473	482	481	469	482	490	483
mężczyźni men	260	265	268	260	267	272	273
kobiety women	213	218	213	210	215	218	210
Bezrobotni ^a Unemployed persons ^a	54	36	35	43	37	34	24
mężczyźni men	32	20	19	25	21	18	13
kobiety women	22	16	15	18	16	16	11
Bierni zawodowo Economically inactive persons	442	406	402	405	399	393	410
Mężczyźni Men	181	162	156	158	155	152	157
Kobiety Women	262	245	246	247	244	241	253
WSPÓŁCZYNNIK AKTYWNOŚCI ZAWO- DOWEJ w % ACTIVITY RATE in %	54,3	56,1	56,2	55,8	56,5	57,0	55,3
mężczyźni men	61,7	63,8	64,8	64,3	65,0	65,6	64,7
kobiety women	47,3	48,7	48,0	48,0	48,6	49,2	46,6
Miasta Urban areas	55,5	56,3	58,3	58,5	58,7	58,9	57,2
Wieś Rural areas	52,3	55,6	53,2	51,6	53,3	54,5	52,3
WSKAŹNIK ZATRUDNIENIA w % EMPLOYMENT RATE in %	48,8	52,1	52,5	51,1	52,5	53,4	52,7
mężczyźni men	55,0	59,3	60,5	58,7	60,3	61,5	61,8
kobiety women	42,9	45,6	44,8	44,2	45,3	46,0	44,3
Miasta Urban areas	49,1	51,7	53,8	53,1	53,6	54,5	54,3
Wieś Rural areas	48,5	52,7	50,1	48,4	50,8	51,8	50,1

^a Osoby w wieku 15–74 lata.
^a Persons aged 15–74.

TABL. 1 (75). **AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ – na podstawie BAEL (dok.)**
ECONOMIC ACTIVITY OF THE POPULATION AGED 15 AND MORE
 – on the LFS basis (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2016				
	przeciętne w roku annual averages			kwartały quarters			
				I	II	III	IV
STOPA BEZROBOCIA w % UNEMPLOYMENT RATE in %	10,2	6,9	6,8	8,4	7,1	6,5	4,7
mężczyźni men	11,0	7,0	6,6	8,8	7,3	6,2	4,5
kobiety women	9,4	6,9	6,6	7,9	6,9	6,9	5,0
Miasta Urban areas	11,9	8,0	7,5	9,3	8,6	7,4	5,1
Wieś Rural areas	7,4	5,6	5,2	6,9	4,6	5,0	4,2

TABL. 2 (76). **AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG WIEKU ORAZ POZIOMU WYKSZTAŁCENIA W IV KWARTALE 2016 R. – na podstawie BAEL**
ECONOMIC ACTIVITY OF THE POPULATION AGED 15 AND MORE BY AGE AND EDUCATIONAL LEVEL IN IV QUARTER 2016 – on the LFS basis

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ludność Population	Aktywni zawodowo Economically active persons			Bierni zawodowo Economically inactive persons	Współczynnik aktywności zawodowej Activity rate	Wskaźnik zatrudnienia Employment rate	Stopa bezrobocia Unemployment rate
		ogółem total	pracujący employed	bezrobotni ^a unemployed ^a				
		w tys. in thous.						
OGÓŁEM TOTAL								
OGÓŁEM TOTAL	917	507	483	24	410	55,3	52,7	4,7
WEDŁUG WIEKU BY AGE								
w tym w wieku produkcyjnym ^b of which of working age ^b	658	492	468	24	166	74,8	71,1	4,9
15–24 lata	127	37	32	5	90	29,1	25,2	13,5
25–34	160	137	129	8	23	85,6	80,6	5,8
35–44	147	126	121	5	21	85,7	82,3	4,0
45–54	140	120	116	.	21	85,7	82,9	3,3
55 lat i więcej and more	342	87	85	.	255	25,4	24,9	2,3
WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA BY EDUCATIONAL LEVEL								
Wyższe Tertiary	213	171	167	.	42	80,3	78,4	2,3
Policealne i średnie zawodowe Post-secondary and vocational secondary	216	138	132	6	78	63,9	61,1	4,3
Średnie ogólnokształcące General secondary	94	42	38	.	52	44,7	40,4	9,5
Zasadnicze zawodowe Basic vocational	186	119	112	7	67	64,0	60,2	5,9
Gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe Lower secondary, primary and incomplete primary	208	38	34	.	171	18,3	16,3	10,5

a Osoby w wieku 15–74 lata. b Mężczyźni 18–64 lata, kobiety 18–59 lat.
 a Persons aged 15–74. b Men aged 18–64, women aged 18–59.

Pracujący Employment

TABL. 3 (77). **PRACUJĄCY^a**
Stan w dniu 31 XII
EMPLOYED PERSONS^a
As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005	2010	2015	2016	
				ogółem total	w tym kobiety of which women
OGÓŁEM	387933	398005	413077	421839	200371
TOTAL					
sektor publiczny	93182	92715	87764	88644	58660
<i>public sector</i>					
sektor prywatny	294751	305290	325313	333195	141711
<i>private sector</i>					
Rolnictwo ^b , leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	139559	126703	126955	127010	55272
<i>Agriculture^b, forestry and fishing</i>					
Przemysł	59243	61541	63920	66271	20665
<i>Industry</i>					
w tym przetwórstwo przemysłowe	52402	53763	56828	59056	19131
<i>of which manufacturing</i>					
Budownictwo	13271	19679	19974	21112	2325
<i>Construction</i>					
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ ..	50596	55102	55903	57737	30852
<i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>					
Transport i gospodarka magazynowa	15220	16339	17633	18345	3761
<i>Transportation and storage</i>					
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	4440	4776	5417	5657	3850
<i>Accommodation and catering^Δ</i>					
Informacja i komunikacja	3065	3464	4057	4385	1437
<i>Information and communication</i>					
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	7051	6711	6845	7008	4883
<i>Financial and insurance activities</i>					
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	3766	3820	3756	3839	2011
<i>Real estate activities</i>					
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna ..	6636	7461	9281	9947	4928
<i>Professional, scientific and technical activities</i>					
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	5632	6120	8242	7772	3618
<i>Administrative and support service activities</i>					
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	18405	21407	21148	21231	12654
<i>Public administration and defence; compulsory social security</i>					
Edukacja	31784	33583	34071	34293	26663
<i>Education</i>					
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	21109	22638	24714	25397	20151
<i>Human health and social work activities</i>					
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	3305	3874	3887	3931	2349
<i>Arts, entertainment and recreation</i>					
Pozostała działalność usługowa	4851	4787	7274	7904	4952
<i>Other service activities</i>					

a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności. b Dla gospodarstw indywidualnych dane szacunkowe; patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 122.

a By actual workplace and kind of activity. b For private farms estimated data; see general notes, item 5 on page 122.

TABL. 4 (78). **PRACUJĄCY^a WEDŁUG STATUSU ZATRUDNIENIA**
Stan w dniu 31 XII
EMPLOYED PERSONS^a BY EMPLOYMENT STATUS
As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym Of which			
		zatrudnieni na podstawie stosunku pracy employees hired on the basis of an employment contract	agenci agents	właściciele, współwłaściciele i pomagający członkowie rodzin owners, co-owners including contributing family workers	
OGÓŁEM	2005	179113	176684	427	1821
TOTAL	2010	183384	181019	272	1927
	2015	187368	185037	#	1976
	2016	193348	191016	#	2029
sektor publiczny		82737	#	#	-
public sector					
sektor prywatny	110611		#	#	2029
private sector					
w tym: of which:					
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	2816	2704	-	-	16
Agriculture, forestry and fishing					
Przemysł	53053	52456	27	27	550
Industry					
w tym przetwórstwo przemysłowe	48034	47441	27	27	546
of which manufacturing					
Budownictwo	10676	10420	-	-	256
Construction					
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	26409	25737	#	#	#
Trade; repair of motor vehicles ^Δ					
Transport i gospodarka magazynowa	6763	6603	-	-	160
Transportation and storage					
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	2794	2692	-	-	102
Accommodation and catering ^Δ					
Informacja i komunikacja	1350	1324	-	-	26
Information and communication					
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	4145	3998	#	#	#
Financial and insurance activities					
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	2747	2733	-	-	14
Real estate activities					
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	2290	2218	-	-	72
Professional, scientific and technical activities					
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	3148	3127	-	-	21
Administrative and support service activities					
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	20457	20457	-	-	-
Public administration and defence; compulsory social security					
Edukacja	33119	33058	-	-	61
Education					
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	19595	19531	-	-	64
Human health and social work activities					
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	3513	3513	-	-	-
Arts, entertainment and recreation					

a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.
a Excluding economic entities employing up to 9 persons.

TABL. 5 (79). PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE
AVERAGE PAID EMPLOYMENT

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005	2010	2015	2016	
				ogółem total	w tym podmioty o liczbie pracujących powyżej 9 osób ^a of which entities employing more than 9 persons ^a
OGÓŁEM	203185	208646	209187	214028	181152
TOTAL					
sektor publiczny	88379	83950	79620	79473	79472
<i>public sector</i>					
sektor prywatny	114806	124696	129567	134555	101680
<i>private sector</i>					
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	4694	3851	3738	3798	1875
<i>Agriculture, forestry and fishing</i>					
Przemysł	52411	50644	51832	53876	50037
<i>Industry</i>					
w tym przetwórstwo przemysłowe	46143	45175	46735	48748	45180
<i>of which manufacturing</i>					
Budownictwo	10305	14224	13906	14345	9775
<i>Construction</i>					
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	32414	34995	33304	33948	24362
<i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>					
Transport i gospodarka magazynowa	9572	7599	8745	9143	6363
<i>Transportation and storage</i>					
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	2869	3346	3295	3449	2467
<i>Accommodation and catering^Δ</i>					
Informacja i komunikacja	2075	1521	1620	1724	1218
<i>Information and communication</i>					
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	4940	3745	4318	4270	3817
<i>Financial and insurance activities</i>					
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	3260	3118	3113	3174	2611
<i>Real estate activities</i>					
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	3088	3907	4199	4247	2078
<i>Professional, scientific and technical activities</i>					
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	4391	3600	3216	3443	2816
<i>Administrative and support service activities</i>					
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	17779	20621	19607	19637	19636
<i>Public administration and defence; compulsory social security</i>					
Edukacja	31977	32550	31888	31853	31610
<i>Education</i>					
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	18575	19646	19782	20118	18790
<i>Human health and social work activities</i>					
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	2837	3357	3307	3396	3307
<i>Arts, entertainment and recreation</i>					
Pozostała działalność usługowa	1998	1922	3319	3607	390
<i>Other service activities</i>					

^a Bez zatrudnionych za granicą.

a Excluding persons employed abroad.

TABL. 6 (80). PEŁNOZATRUDNIENI I NIEPEŁNOZATRUDNIENI^a
Stan w dniu 31 XII
FULL- AND PART-TIME PAID EMPLOYEES^a
As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Pełnozatrudnieni ^b Full-time paid employees ^b		Niepełnozatrudnieni Part-time paid employees	
		ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women
OGÓŁEM	2005	165219	85369	11465	6233
TOTAL	2010	168920	87428	12099	6921
	2015	173719	90414	11318	7227
	2016	179766	92983	11250	7146
sektor publiczny		76414	52529	6323	3980
public sector					
sektor prywatny		103352	40454	4927	3166
private sector					
w tym: of which:					
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		1867	495	837	696
Agriculture, forestry and fishing					
Przemysł		51312	16410	1144	584
Industry					
w tym przetwórstwo przemysłowe		46461	15480	980	509
of which manufacturing					
Budownictwo		10140	1253	280	95
Construction					
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		24882	12525	855	535
Trade; repair of motor vehicles ^Δ					
Transport i gospodarka magazynowa		6389	1003	214	80
Transportation and storage					
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		2272	1696	420	275
Accommodation and catering ^Δ					
Informacja i komunikacja		1197	543	127	56
Information and communication					
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa		3894	3141	104	78
Financial and insurance activities					
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		2523	1296	210	160
Real estate activities					
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		2106	1190	112	71
Professional, scientific and technical activities					
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		2954	1285	173	91
Administrative and support service activities					
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne		19649	11777	808	376
Public administration and defence; compulsory social security					
Edukacja		28599	23015	4459	2927
Education					
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		18552	15309	979	739
Human health and social work activities					
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		3102	1859	411	285
Arts, entertainment and recreation					
Pozostała działalność usługowa		328	186	#	#
Other service activities					

a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób. b Od 2009 łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo.
a Excluding economic entities employing up to 9 persons. b Since 2009 including seasonal and temporary paid employees.

TABL. 7 (81). PRZYJĘCIA DO PRACY^a
HIRES^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Z liczby ogółem Of total number				Współczynnik przyjęć w % Hire rate in %	
		kobiety women	podejmujący pierwszą pracę persons starting work for the first time	poprzednio pracujący persons formerly employed	powracający z urlopów wychowaw- czych ^b persons returning from child-care leaves ^b		
OGÓŁEM	2005	35322	14276	6419	15300	723	21,4
TOTAL	2010	28925	11274	5186	14789	521	17,1
	2015	30345	12958	5091	24095	289	17,6
	2016	33568	14286	5588	23521	260	19,2
sektor publiczny		7333	4804	1132	5143	91	9,5
public sector							
sektor prywatny		26235	9482	4456	18378	169	26,8
private sector							
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing		260	68	75	166	#	15,1
Przemysł		11454	3356	2001	8082	53	23,3
Industry							
w tym przetwórstwo przemysłowe		10901	3246	1941	7692	50	24,7
of which manufacturing							
Budownictwo		2909	276	479	2132	3	30,1
Construction							
Handel; naprawa pojazdów samocho- dowych ^Δ		6315	3226	1187	4009	42	26,6
Trade; repair of motor vehicles ^Δ							
Transport i gospodarka magazynowa		1669	236	200	1323	7	27,1
Transportation and storage							
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		613	413	126	386	6	27,2
Accommodation and catering ^Δ							
Informacja i komunikacja		221	116	42	143	2	18,1
Information and communication							
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financial and insurance activities		492	378	54	376	13	12,3
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		294	164	46	189	3	11,5
Real estate activities							
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		393	203	74	249	#	19,6
Professional, scientific and technical activities							
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities		1896	860	105	1612	#	71,5
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne Public administration and defence; compulsory social security		2132	1158	363	1601	28	10,8
Edukacja		2415	1965	268	1699	27	8,5
Education							
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		1997	1590	476	1232	29	10,8
Human health and social work activities							
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		412	227	63	284	9	13,2
Arts, entertainment and recreation							
Pozostała działalność usługowa		96	50	29	38	-	31,4
Other service activities							

a Dane obejmują pełnozatrudnionych oraz od 2009 r. sezonowych i zatrudnionych dorywczo; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób. b W 2005 r. łącznie z powracającymi z urlopów bezpłatnych.

a Data cover full-time paid employees as well as since 2009 seasonal and temporary paid employees; excluding economic entities employing up to 9 persons. b In 2005 including persons returning from unpaid leaves.

TABL. 8 (82). ZWOLNIENIA Z PRACY^a
TERMINATIONS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	Z liczby ogółem Of total number					Współ- czynnik zwolnień w % Termination rate in %
			kobiety women	zwolnieni w drodze wypowiedzenia terminated due to dissolution of an employment contract		przeniesieni na emerytu- rę, rentę z tytułu nie- zdolności do pracy, rehabilitację retired or granted pension due to an inability to work or due to re- habilitation	korzystający z urlopów wychowaw- czych ^b taking child-care leaves ^b	
				przez zakład pracy by em- ployer	przez pra- cownika by em- ployee			
OGÓŁEM	2005	32089	12998	3867	3151	1961	1333	19,0
TOTAL	2010	27322	10789	3658	1990	1084	660	16,0
	2015	27839	11217	4339	2916	2216	379	16,1
	2016	28064	11905	2813	3008	2354	391	16,0
sektor publiczny		7007	4397	427	311	1524	153	9,0
public sector								
sektor prywatny		21057	7508	2386	2697	830	238	21,4
private sector								
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		205	60	#	2	12	#	11,9
Agriculture, forestry and fishing								
Przemysł		9034	2552	1167	1096	552	94	18,3
Industry								
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing		8438	2446	1120	1040	443	89	19,0
Budownictwo		2398	249	223	256	65	16	24,7
Construction								
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		4930	2428	540	811	125	72	20,6
Trade; repair of motor vehicles ^Δ								
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage		1403	163	83	97	89	6	22,8
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		782	543	57	93	22	14	34,5
Accommodation and catering ^Δ								
Informacja i komunikacja		216	103	18	50	#	9	17,1
Information and communication								
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financial and insurance activities		578	447	80	103	73	17	14,4
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		271	146	24	16	75	#	10,6
Real estate activities								
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		309	158	43	55	20	9	15,0
Professional, scientific and technical activities								
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		1561	708	180	121	#	-	60,0
Administrative and support service activities								
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne		2002	1056	64	36	434	63	9,9
Public administration and defence; compulsory social security								

a Dane obejmują pełnozatrudnionych oraz od 2009 r. sezonowych i zatrudnionych dorywczo; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób. b W 2005 r. łącznie z korzystającymi z urlopów bezpłatnych.

a Data cover full-time paid employees as well as since 2009 seasonal and temporary paid employees; excluding economic entities employing up to 9 persons. b In 2005 including persons taking unpaid leaves.

TABL. 8 (82). **ZWOLNIENIA Z PRACY^a (dok.)**
TERMINATIONS^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Z liczby ogółem Of total number					Współ- czynnik zwolnień w % Termi- nation rate in %
		kobiety women	zwolnieni w drodze wypowiedzenia terminated due to dissolution of an employment contract		przeniesieni na emerytu- rę, rentę z tytułu nie- zdolności do pracy, rehabilitację retired or granted pension due to an inability to work or due to re- habilitation	korzystający z urlopów wychowaw- czych taking child-care leaves	
			przez zakład pracy by em- ployer	przez pra- cownika by em- ployee			
Edukacja Education	2125	1634	189	106	430	38	7,5
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna ... Human health and social work activities	1815	1435	103	117	377	42	9,8
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją Arts, entertainment and recreation	360	189	25	29	52	6	11,6
Pozostała działalność usługowa Other service activities	75	34	#	20	#	-	24,5

^a Dane obejmują pełnozatrudnionych oraz od 2009 r. sezonowych i zatrudnionych dorywczo; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

^a Data cover full-time paid employees as well as since 2009 seasonal and temporary paid employees; excluding economic entities employing up to 9 persons.

TABL. 9 (83). **ABSOLWENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH, ZAWODOWYCH I LICEÓW OGÓLNOKSZTAŁCĄCYCH,
KTÓRZY PODJĘLI PRACĘ PO RAZ PIERWSZY^a**
**THE GRADUATES OF TERTIARY SCHOOLS, LEAVERS OF VOCATIONAL AND SECONDARY
SCHOOLS STARTING WORK FOR THE FIRST TIME^a**

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym kobiety Of which women	Z liczby ogółem – absolwenci szkół Of total number – school leavers			
			wyższych tertiary	policeal- nych i średnich zawo- dowych post- -secondary and vocational secondary	liceów ogólno- kształca- jących general secondary	zasad- niczych zawodo- wych basic vocational
OGÓŁEM	2005 5460	2468	1963	1713	797	987
TOTAL	2010 3865	1680	1668	1002	516	679
	2015 3080	1456	1513	733	368	466
	2016 3562	1671	1594	898	479	591
sektor publiczny public sector	844	572	686	90	48	20
sektor prywatny private sector	2718	1099	908	808	431	571
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing	50	19	36	12	-	2

^a Zatrudnieni na podstawie stosunku pracy; dane obejmują pełnozatrudnionych oraz od 2009 r. sezonowych i zatrudnionych dorywczo; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

^a Employed on the basis of an employment contract; data cover full-time paid employees as well as since 2009 seasonal and temporary paid employees; excluding economic entities employing up to 9 persons.

TABL. 9 (83). **ABSOLWENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH, ZAWODOWYCH I LICEÓW OGÓLNOKSZTAŁCĄCYCH, KTÓRZY PODJĘLI PRACĘ PO RAZ PIERWSZY^a (dok.)**
THE GRADUATES OF TERTIARY SCHOOLS, LEAVERS OF VOCATIONAL AND SECONDARY SCHOOLS STARTING WORK FOR THE FIRST TIME^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym kobiety Of which women	Z liczby ogółem – absolwenci szkół Of total number – school leavers			
			wyższych tertiary	policeal- nych i średnich zawo- dowych post- -secondary and vocational secondary	liceów ogólno- kształcą- cych general secondary	zasad- niczych zawodo- wych basic vocational
Przemysł Industry	1226	348	259	352	246	369
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing	1206	340	246	346	245	369
Budownictwo Construction	263	60	118	82	18	45
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ	739	410	228	282	131	98
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage	140	51	87	19	#	#
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering ^Δ	52	35	11	26	#	#
Informacja i komunikacja Information and communication	32	14	26	#	#	–
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa ... Financial and insurance activities	51	32	38	#	#	–
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ Real estate activities	23	16	14	7	–	2
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities	59	33	44	10	#	#
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities	75	33	#	26	#	17
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne Public administration and defence; compulsory social security	231	157	182	24	18	7
Edukacja Education	164	139	148	6	6	4
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities	406	296	356	29	14	7
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją Arts, entertainment and recreation	45	25	24	10	#	#
Pozostała działalność usługowa Other service activities	6	3	#	#	–	#

^a Zatrudnieni na podstawie stosunku pracy; dane obejmują pełnozatrudnionych oraz od 2009 r. sezonowych i zatrudnionych dorywczo; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

^a Employed on the basis of an employment contract; data cover full-time paid employees as well as since 2009 seasonal and temporary paid employees; excluding economic entities employing up to 9 persons.

TABL. 10 (84). MIEJSCA PRACY WOLNE, NOWO UTWORZONE I ZLIKWIDOWANE W 2016 R.
JOB VACANCIES, NEWLY CREATED AND LIQUIDATED JOB IN 2016

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Miejsca pracy Jobs						
	wolne (stan w dniu 31 XII) vacancies (as of 31 Dec)			nowo utworzone ^a vacancies – newly created jobs ^a		zlikwidowane ^a liquidated ^a	
	ogółem total	w tym nowo utwo- rzone of which vacan- cies – newly created jobs	z liczby ogółem w jedno- st- kach o liczbie pracują- cych powyżej 9 osób of total in entities employing more than 9 persons	ogółem total	w tym w jedno- st- kach o liczbie pracują- cych powyżej 9 osób of which in entities employing more than 9 persons	ogółem total	w tym w jedno- st- kach o liczbie pracujących powyżej 9 osób of which in entities employing more than 9 persons
OGÓŁEM	750	68	684	10901	6066	5053	2790
TOTAL							
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	2	–	2	140	44	83	23
<i>Agriculture, forestry and fishing</i>							
Przemysł	302	13	301	2705	2052	1461	1173
<i>Industry</i>							
górnictwo i wydobywanie	–	–	–	14	10	8	6
<i>mining and quarrying</i>							
przetwórstwo przemysłowe	277	12	277	2614	1986	1387	1105
<i>manufacturing</i>							
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ	7	1	6	14	3	11	8
<i>electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>							
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ	18	–	18	63	53	55	54
<i>water supply; sewerage, waste manage- ment and remediation activities</i>							
Budownictwo	25	–	25	1600	753	262	81
<i>Construction</i>							
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ <i>Trade; repair of motor vehicles</i> ^Δ	43	8	43	1661	1089	1121	521
Transport i gospodarka magazynowa	59	8	21	625	181	155	53
<i>Transportation and storage</i>							
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	23	–	23	718	44	596	42
<i>Accommodation and catering</i> ^Δ							
Informacja i komunikacja	18	8	18	103	55	113	66
<i>Information and communication</i>							
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	34	–	20	140	63	133	112
<i>Financial and insurance activities</i>							
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	1	–	1	100	40	68	21
<i>Real estate activities</i>							
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	5	4	5	646	69	164	29
<i>Professional, scientific and technical activities</i>							
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ ... <i>Administrative and support service activities</i>	10	1	10	332	162	37	17
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne ... <i>Public administration and defence; compulsory social security</i>	112	24	111	349	340	106	103
Edukacja	13	1	13	999	845	487	389
<i>Education</i>							
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	88	–	79	444	224	129	90
<i>Human health and social work activities</i>							
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	11	1	8	195	102	66	52
<i>Arts, entertainment and recreation</i>							
Pozostała działalność usługowa	4	–	4	144	3	72	18
<i>Other service activities</i>							

^a W ciągu roku.
^a During the year.

Bezrobocie

Unemployment

TABL. 11 (85). **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI, STOPA BEZROBOCIA ORAZ OFERTY PRACY**
Stan w dniu 31 XII
REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS, UNEMPLOYMENT RATE
AS WELL AS JOB OFFERS
As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Bezrobotni zarejestrowani ogółem	73193	63761	55019	48361	Total registered unemployed persons
w tym kobiety	36819	30210	24943	22057	of which women
Z liczby ogółem – bezrobotni:					Of total number – unemployed persons:
dotychczas niepracujący	20024	16519	11339	8899	previously not employed
absolwenci ^a	4399	4449	2776	1996	school-leavers ^a
bez kwalifikacji zawodowych ..	18003	18029	17988	15615	without occupational qualifications
zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy	1659	1388	1784	1624	terminated for company reasons
długotrwale bezrobotni ^b	46399	32588	33424	29301	long-term unemployed ^b
posiadający prawo do zasiłku	8418	7538	5719	5215	possessing benefit rights
posiadający co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia	7001	with at least one child under 6 years of age
niepełnosprawni	2315	3419	3424	3042	disabled persons
Stopa bezrobocia rejestrowanego^c w %	15,6	13,8	11,8	10,3	Registered unemployment rate^c in %
Oferty pracy	193	214	723	880	Job offers

a Za bezrobotnego absolwenta uważa się osobę w okresie do upływu 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki potwierdzonej świadectwem, dyplomem lub innym dokumentem ukończenia szkoły (dotyczy absolwentów z wykształceniem zasadniczym zawodowym, średnim, policealnym lub wyższym), kursów zawodowych trwających co najmniej 24 miesiące lub nabycia uprawnień do wykonywania zawodu przez osoby niepełnosprawne. b Pozostający w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego dorosłych w miejscu pracy. c Patrz uwagi ogólne, ust. 2 na str. 125.

Źródło: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

a An unemployed school-leaver is a person who has, within the last 12 months, graduated any school confirmed by a certificate, diploma or other document completion of education (concerns school-leavers with basic vocational, secondary, post-secondary or tertiary education), completed a minimum of 24 months of vocational training courses or disabled persons who acquired qualifications to work in a given occupation. b Remaining in the register rolls of the powiat labour office for the overall period of over 12 months during the last two years, excluding the periods of undergoing a traineeship and on a job occupational training of adults in the workplace. c See general notes, item 2 on page 125.

Source: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

TABL. 12 (86). **BEZROBOTNI NOWO ZAREJESTROWANI I WYREJESTROWANI^a**
NEWLY REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS AND PERSONS REMOVED
FROM UNEMPLOYMENT ROLLS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Bezrobotni nowo zarejestrowani ogółem	81066	88386	71460	66405	Total newly registered unemployed persons
Z liczby ogółem:					<i>Of total number:</i>
kobiety	37308	41167	32749	30478	women
dotychczas niepracujący	28997	27853	15096	12196	previously not employed
zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy	702	1405	2344	2032	terminated for company reasons
Bezrobotni wyrejestrowani ogółem	83998	85794	76835	73063	Total persons removed from unemployment rolls
Z liczby ogółem:					<i>Of total number:</i>
kobiety	38427	39106	35284	33364	women
z tytułu podjęcia pracy	32691	32794	38848	37873	received jobs

a W ciągu roku.

Źródło: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

a During the year.

Source: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

TABL. 13 (87). **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI WEDŁUG WIEKU, POZIOMU WYKSZTAŁCENIA, CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY ORAZ STAŻU PRACY**
Stan w dniu 31 XII

REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY AGE, EDUCATIONAL LEVEL, DURATION OF UNEMPLOYMENT AND WORK SENIORITY
As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005		2010		2015		2016	
	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women
OGÓŁEM TOTAL								
OGÓŁEM TOTAL	73193	36819	63761	30210	55019	24943	48361	22057
WEDŁUG WIEKU BY AGE								
24 lata i mniej and less	18318	9369	15250	7681	9233	4247	7082	3401
25–34	19297	10783	18040	9401	15748	8197	13997	7494
35–44	14595	8009	10694	5335	10591	5152	9616	4714
45–54	16927	7788	12998	5916	9794	4342	8383	3578
55 lat i więcej and more	4056	870	6779	1877	9653	3005	9283	2870

TABL. 13 (87). **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI WEDŁUG WIEKU, POZIOMU WYKSZTAŁCENIA, CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY ORAZ STAŻU PRACY (dok.)**

Stan w dniu 31 XII

REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY AGE, EDUCATIONAL LEVEL, DURATION OF UNEMPLOYMENT AND WORK SENIORITY (cont.)

As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005		2010		2015		2016	
	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women
WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA BY EDUCATIONAL LEVEL								
Wyższe <i>Tertiary</i>	5321	3536	7853	4965	7871	5023	6993	4449
Policealne i średnie zawodowe <i>Post-secondary and vocational secondary</i>	17677	10612	14644	7791	12688	6469	11093	5683
Średnie ogólnokształcące <i>General secondary</i>	6430	4541	7895	4937	6360	3696	5555	3271
Zasadnicze zawodowe <i>Basic vocational</i>	20930	8844	15555	5802	13149	4459	11453	3864
Gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe <i>Lower secondary, primary and incomplete primary</i>	22835	9286	17814	6715	14951	5296	13267	4790
WEDŁUG CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY^{ab} BY DURATION OF UNEMPLOYMENT^{ab}								
3 miesiące i mniej <i>months and less</i>	18341	7967	20175	8855	13798	5621	12131	4883
3–6 <i>months and less</i>	10483	5490	10682	5401	7795	3742	6829	3296
6–12 <i>months and less</i>	10170	4742	11202	5317	8977	3981	7148	3270
12–24 <i>months and less</i>	10119	5048	12411	5902	8896	4063	8423	3932
Powyżej 24 miesięcy <i>More than 24 months</i>	24080	13572	9291	4735	15553	7536	13830	6676
WEDŁUG STAŻU PRACY^b BY WORK SENIORITY^b								
Bez stażu pracy <i>No work seniority</i>	20024	10977	16519	8606	11339	5542	8899	4443
Ze stażem pracy: <i>With work seniority:</i>								
1 rok i mniej <i>year and less</i>	11467	6493	9979	5331	10355	5227	9703	4999
1–5 <i>years</i>	14044	6456	13753	6312	11869	5446	10844	5152
5–10 <i>years</i>	8764	4307	7213	3207	6980	3031	6272	2688
10–20 <i>years</i>	10757	5611	8297	3887	7430	3247	6599	2802
20–30 <i>years</i>	7126	2809	6149	2325	5140	1902	4383	1549
powyżej 30 lat <i>more than 30 years</i>	1011	166	1851	542	1906	548	1661	424

a Od momentu rejestracji w urzędzie pracy. b Przedziały zostały domknięte prawostronnie, np. w przedziale 3–6 uwzględniono osoby, które pozostawały bez pracy 3 miesiące i 1 dzień do 6 miesięcy.

U w a g a. Według stanu w dniu 31 XII 2016 r. wśród bezrobotnych było 13698 osób (w tym 4730 kobiet) powyżej 50 roku życia.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

a From the date of registering in a labour office. b Intervals were shifted upward, e.g., in the interval 3–6, persons remaining unemployed from 3 months and 1 day to 6 months were included.

N o t e. As of 31 Dec 2016 among the unemployed were 13698 persons (of which 4730 women) aged 50 and more.

S o u r c e: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

TABL. 14 (88). **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI KORZYSTAJĄCY Z AKTYWNYCH FORM PRZECIWDZIAŁANIA BEZROBOCIU ORAZ OFERTY PRACY^a**
REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BENEFITING FROM LABOUR MARKET PROGRAMME AS WELL AS JOB OFFERS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Bezrobotni, którzy					Unemployed persons who
Podjęli zatrudnienie przy pracach interwencyjnych	2404	2196	2225	2148	<i>Undertaking employment in intervention works</i>
w tym kobiety	1285	1285	1240	1184	<i>of which women</i>
Podjęli zatrudnienie przy robotach publicznych	1716	2503	1063	1143	<i>Undertaking employment in public works</i>
w tym kobiety	786	1127	483	532	<i>of which women</i>
Rozpoczęli szkolenie lub staż u pracodawcy	8620	15522	8834	7921	<i>Started training or internship with the employer</i>
w tym kobiety	5292	8994	4982	4671	<i>of which women</i>
Rozpoczęli prace społecznie użyteczne	1468	1037	955	<i>Started a social useful works</i>
w tym kobiety	858	607	557	<i>of which women</i>
Liczba zgłoszonych ofert pracy	21861	25663	29386	31022	Number of submitted job offers

^a W ciągu roku.

Źródło: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

^a During the year.

Source: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

TABL. 15 (89). **WYDATKI FUNDUSZU PRACY^a**
EXPENDITURE OF LABOUR FUND^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016		SPECIFICATION
	w tys. zł in thous. zł			w odsetkach in percent		
O G Ó Ł E M	118819,5	265012,6	212003,3	222228,3	100,0	T O T A L
w tym:						<i>of which:</i>
Zasiłki dla bezrobotnych ...	59771,0	76361,5	68175,4	61104,2	27,5	<i>Unemployment benefits</i>
Szkolenia	3879,3	7524,7	5053,8	4196,7	1,9	<i>Training</i>
Środki na podjęcie działalności gospodarczej i wyposażenie stanowisk pracy	9781,1	59263,8	46276,8	42372,2	19,1	<i>Means for starting of economic activity and equipping of workseat</i>
Roboty publiczne	7536,9	17754,5	10621,0	12361,7	5,6	<i>Public works</i>
Prace interwencyjne	6513,4	11013,2	11363,6	12548,9	5,6	<i>Intervention works</i>
Stypendia za okres stażu	17905,9	66887,7	46740,9	43605,9	19,6	<i>Scholarships for intership period</i>

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 125.

Źródło: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

^a See general notes, item 3 on page 125.

Source: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

Warunki pracy

Work conditions

TABL. 16 (90). **POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY^a (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie)**
PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK^a (excluding private farms in agriculture)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	W wypadkach In accidents			Z liczby ogółem – powodujących niezdolność do pracy Of total number – accidents resulting in an inability to work			SPECIFICATION	
		śmier- telnych fatal	ciężkich serious	lżej- szych light	1–3 dni days	4–20	21 dni i wię- cej days and more		
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS									
OGÓŁEM	2005	2122	13	37	2072	10	601	1418	TOTAL
	2010	2198	20	10	2168	19	669	1390	
	2015	2063	7	18	2038	24	643	1358	
	2016	2157	6	10	2141	21	748	1362	
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		25	–	–	25	–	6	19	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł		786	4	5	777	3	246	529	Industry
górnictwo i wydobywanie		11	–	–	11	–	1	10	mining and quarrying
przetwórstwo przemysłowe wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ		682	4	4	674	3	222	449	manufacturing electricity, gas, steam and air condition- ing supply
dostawa wody; gospodaro- wanie ściekami i odpa- dami; rekultywacja ^Δ		29	–	–	29	–	8	21	water supply; sewerage, waste management and remediation activities
Budownictwo		64	–	1	63	–	15	49	Construction
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		120	1	2	117	–	25	94	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka magazynowa		377	–	–	377	7	156	204	Transportation and storage
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		131	1	–	130	2	40	86	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja		24	–	1	23	1	7	16	Information and commu- nication
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa		16	–	–	16	2	6	8	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		16	–	–	16	–	6	9	Real estate activities
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		35	–	–	35	–	12	23	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		15	–	–	15	–	5	10	Administrative and support service activities
Administracja publiczna i obro- na narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne ...		49	–	2	47	–	18	31	Public administration and defence; compulsory social security
Edukacja		125	–	–	125	1	49	75	Education
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		168	–	–	168	1	66	101	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		232	–	–	232	4	90	135	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usługowa		30	–	–	30	–	15	15	Other service activities
		8	–	–	8	–	1	7	

^a Zgłoszonych w danym roku.
^a Registered in a given year.

TABL. 16 (90). **POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY^a (dok.)**
PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	W wypadkach In accidents			Z liczby ogółem – powodujących niezdolność do pracy Of total number – accidents resulting in an inability to work			SPECIFICATION	
		śmier- telnych fatal	ciężkich serious	łżej- szych light	1–3 dni days	4–20	21 dni i wię- cej days and more		
NA 1000 PRACUJĄCYCH (wskaźnik wypadkowości) PER 1000 EMPLOYED PERSONS (accident rate)									
OGÓŁEM	2005	8,38	0,05	0,15	8,18	0,04	2,37	5,60	TOTAL
	2010	8,41	0,08	0,03	8,30	0,07	2,56	5,32	
	2015	7,16	0,02	0,06	7,08	0,08	2,23	4,72	
	2016	7,33	0,02	0,03	7,28	0,07	2,54	4,63	
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		6,27	–	–	6,27	–	1,50	4,76	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł		12,07	0,06	0,08	11,93	0,05	3,78	8,13	Industry
górnictwo i wydobywanie		14,64	–	–	14,64	–	1,33	13,31	mining and quarrying
przetwórstwo przemysłowe wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ		11,77	0,07	0,07	11,63	0,05	3,83	7,75	manufacturing
dostawa wody; gospodaro- wanie ściekami i odpa- dami; rekultywacja ^Δ		10,31	–	–	10,31	–	2,84	7,46	electricity, gas, steam and air condition- ing supply
Budownictwo		17,84	–	0,28	17,56	–	4,18	13,66	water supply; sewerage, waste management and remediation activities
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		5,84	0,05	0,10	5,69	–	1,22	4,58	Construction
Transport i gospodarka magazynowa		6,63	–	–	6,63	0,12	2,75	3,59	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		7,28	0,06	–	7,22	0,11	2,22	4,78	Transportation and storage
Informacja i komunikacja		4,33	–	0,18	4,15	0,18	1,26	2,89	Accommodation and catering ^Δ
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa		3,79	–	–	3,79	0,47	1,42	1,90	Information and communication
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		2,31	–	–	2,31	–	0,87	1,30	Financial and insurance activities
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		9,22	–	–	9,22	–	3,16	6,06	Real estate activities
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		1,56	–	–	1,56	–	0,52	1,04	Professional, scientific and technical activities
Administracja publiczna i obro- na narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne ...		6,12	–	0,25	5,87	–	2,25	3,87	Administrative and support service activities
Edukacja		5,90	–	–	5,90	0,05	2,31	3,54	Public administration and defence; compulsory social security
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		4,91	–	–	4,91	0,03	1,93	2,95	Education
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		9,26	–	–	9,26	0,16	3,59	5,39	Human health and social work activities
Pozostała działalność usługowa		7,67	–	–	7,67	–	3,84	3,84	Arts, entertainment and recreation
		1,05	–	–	1,05	–	0,13	0,92	Other service activities

^a Zgłoszonych w danym roku.
^a Registered in a given year.

TABL. 17 (91). **WYDARZENIA I PRZYCZYNY WYPADKÓW PRZY PRACY^a (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie)**
CONTACT – MODE OF INJURY AND CAUSES OF ACCIDENTS AT WORK^a (excluding private farms in agriculture)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	W tym Of which							
		rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo agri- culture, forestry and fishing	przemysł industry		budow- nictwo construc- tion	handel; naprawa pojazdów samocho- dowych ^Δ trade; repair of motor vehicles ^Δ	transport i gospo- darka ma- gazynowa transporta- tion and storage	opieka zdrowotna i pomoc społeczna human health and social work ac- tivities	
			razem total	w tym przetwó- rstwo prze- mysłowe of which manu- facturing					
WYDARZENIA POWODUJĄCE URAZY CONTACT – MODE OF INJURY									
OGÓŁEM	2005	2122	39	832	744	152	274	125	222
TOTAL	2010	2198	33	853	764	195	303	131	223
	2015	2063	27	721	649	113	329	132	244
	2016	2157	25	786	682	120	377	131	232
Kontakt z prądem elektrycznym, temperaturą, niebezpiecznymi substancjami i preparatami chemicznymi		52	–	23	20	6	9	–	4
<i>Contact with electrical voltage, tem- perature, hazardous substances and chemicals</i>									
w tym z preparatami chemicz- nymi		15	–	8	8	1	1	–	3
<i>of which chemicals</i>									
Tonięcie, zakopanie, zamknięcie ... <i>Drowned, buried, enveloped</i>		1	–	–	–	1	–	–	–
Zderzenie z lub uderzenie w: <i>Horizontal or vertical impact with or against:</i>									
nieruchomy obiekt		590	8	182	153	29	99	50	68
<i>a stationary object</i>									
obiekt w ruchu		383	5	171	150	27	71	23	23
<i>object in motion</i>									
w tym przez: <i>of which by:</i>									
spadający obiekt		150	1	66	60	17	23	8	9
<i>falling object</i>									
poruszający się lub transpor- towany obiekt		74	–	31	31	2	22	7	4
<i>moving or transported object</i>									
Kontakt z przedmiotem ostrym, szorstkim, chropowatym		339	5	163	154	16	91	1	19
<i>Contact with sharp, pointed, rough, coarse material agent</i>									
w tym kontakt z przedmiotem ostrym		217	3	106	104	9	67	–	9
<i>of which contact with sharp material agent</i>									
Uwięzienie, zmiżdżenie		160	–	96	84	7	30	4	5
<i>Trapped, crushed</i>									
Obciążenie fizyczne lub psychiczne <i>Physical or mental stress</i>		327	3	74	62	22	59	27	43
w tym obciążenie układu mięśniowo-szkieletowego		287	2	66	55	22	52	21	40
<i>of which physical stress on the muscular-skeletal system</i>									

^a Zgłoszonych w danym roku.
^a Registered in a given year.

TABL. 17 (91). WYDARZENIA I PRZYCZYNY WYPADKÓW PRZY PRACY^a (dok.)
CONTACT – MODE OF INJURY AND CAUSES OF ACCIDENTS AT WORK^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	W tym Of which						
		rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo agri- culture, forestry and fishing	przemysł industry		budow- nictwo construc- tion	handel; naprawa pojazdów samocho- dowych ^Δ trade; repair of motor vehicles ^Δ	transport i gospo- darka maga- zynowa transporta- tion and storage	opieka zdrowotna i pomoc społeczna human health and social work ac- tivities
			razem total	w tym przetwó- rstwo prze- mysłowe of which manu- facturing				
WYDARZENIA POWODUJĄCE URAZY (dok.) CONTACT – MODE OF INJURY (cont.)								
Przejaw agresji ze strony człowieka lub zwierzęcia Agresion of human or animal	70	2	7	3	–	1	13	24
Pozostałe Others	235	2	70	56	12	17	13	46
PRZYCZYNY WYPADKÓW CAUSES OF ACCIDENTS								
OGÓŁEM 2005	4151	80	1775	1607	319	552	230	384
TOTAL 2010	4401	73	1845	1680	425	589	244	404
..... 2015	3954	45	1483	1345	221	663	224	461
..... 2016	4130	50	1622	1422	243	724	205	425
Niewłaściwy stan czynnika materialnego Inappropriate condition of material objects/agents	359	3	162	145	18	60	14	35
Niewłaściwa organizacja: Inappropriate organization of:								
pracy work	193	4	85	74	17	21	6	33
stanowiska pracy work post	219	2	78	71	23	42	7	28
Brak lub niewłaściwe posługiwanie się czynnikiem materialnym Absence or inappropriate use of material objects/agents	325	5	156	145	18	59	12	26
Nieużywanie sprzętu ochronnego .. Not using protective equipment	73	–	34	30	9	12	1	4
Niewłaściwe samowolne zachowa- nie się pracownika Inappropriate wilful employee action	263	3	132	116	15	61	6	10
Niewłaściwy stan psychofizyczny pracownika ^b Inappropriate mental-physical condition of employee ^b	84	1	36	28	2	10	5	11
Nieprawidłowe zachowanie się pra- cownika Incorrect employee action	2435	31	902	787	134	427	135	244
Inna przyczyna Others cause	179	1	37	26	7	32	19	34

^a Zgłoszonych w danym roku. ^b Spowodowany m.in.: nagłym zachorowaniem, niedyspozycją fizyczną lub psychiczną, nadużyciem alkoholu.

^a Registered in a given year. ^b Caused by, i.a.: sudden illness, physical or mental indisposition, alcohol abuse.

TABL. 18 (92). **POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY W GOSPODARSTWACH INDYWIDUALNYCH W ROLNICTWIE^a**
PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK ON PRIVATE FARMS IN AGRICULTURE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
OGÓŁEM	1803	1459	1160	1125	TOTAL
w tym wypadki śmiertelne	8	5	2	4	of which fatal accidents
Wydarzenia powodujące urazy:					Events causing injury:
upadek osób	817	637	467	433	persons falling
uderzenie lub przygnięcie przez spadające przedmioty	148	100	81	62	persons hit or crushed by falling objects
przejechanie, uderzenie, pochwylenie przez środki transportu w ruchu	51	27	18	29	persons run over, hit or caught by moving means of transport
pochwylenie, uderzenie przez części ruchome maszyn i urządzeń	236	159	151	146	persons caught or hit by moving parts of machinery and equipment
uderzenie, przygnięcie, pogryzienie przez zwierzęta	388	352	245	262	persons hit, crushed or bitten by animals
działanie skrajnych temperatur	9	7	1	6	influence of extreme temperatures
działanie materiałów szkodliwych	3	2	1	1	influence of hazardous materials
inne wydarzenia	151	175	196	186	other events

^a Dotyczy wypadków, z tytułu których przyznano jednorazowe odszkodowania.

Źródło: dane Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

^a Concern accidents for which one-off compensations were granted.

Source: data of the Agricultural Social Insurance Fund.

TABL. 19 (93). **ZATRUDNIENI W WARUNKACH ZAGROŻENIA^a**
Stan w dniu 31 XII
PERSONS WORKING IN HAZARDOUS CONDITIONS^a
As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total		Zagrożenie Hazard						
			związane connected with				czynnikami mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi connected with mechanical factors related to particularly dangerous machinery		
			ze środowiskiem pracy work environment		z uciążliwością pracy strenuous conditions				
			ogółem grand total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	
na 1000 zatrudnionych badanej zbiorowości per 1000 paid employees of total surveyed									
OGÓŁEM	2005	78,0	58,1	42,7	29,1	22,1	20,2	13,2	8,8
TOTAL	2010	55,2	47,2	26,8	22,5	19,8	18,7	8,6	5,9
	2015	54,2	44,0	21,7	15,0	24,0	22,2	8,6	6,9
	2016	49,6	40,8	19,1	13,3	23,7	22,3	6,8	5,2
sektor publiczny		95,1	84,7	26,6	18,2	65,1	63,4	3,3	3,1
public sector									
sektor prywatny		35,6	27,3	16,7	11,8	11,0	9,7	7,9	5,8
private sector									

^a Liczeni tylko jeden raz w grupie czynnika przeważającego, tzn. mającego największe szkodliwe znaczenie na danym stanowisku pracy; dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 127.

^a Listed only once by predominant factor, i.e., the factor having the most hazardous effect at a given work post; data concern entities employing more than 9 persons and related to selected kind of activities; see general notes, item 7 on page 127.

TABL. 19 (93). **ZATRUDNIENI W WARUNKACH ZAGROŻENIA^a (dok.)**
Stan w dniu 31 XII
PERSONS WORKING IN HAZARDOUS CONDITIONS^a (cont.)
As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Zagrożenie Hazard							
	Ogółem Grand total		związane connected with				czynnikami mechanicznymi zwią- zanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi connected with mechanical factors related to particularly dangerous machinery	
			ze środowiskiem pracy work environment		z uciążliwością pracy strenuous conditions			
	ogółem grand total	w tym przez jed- ną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jed- ną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jed- ną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jed- ną grupę czynników of which one group of factors
na 1000 zatrudnionych badanej zbiorowości per 1000 paid employees of total surveyed								
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo <i>Agriculture, forestry and fishing</i>	85,4	34,6	36,9	6,7	36,9	25,7	11,7	2,2
Przemysł <i>Industry</i>	49,4	36,6	22,6	14,8	14,6	12,3	12,2	9,5
górnictwo i wydobywanie <i>mining and quarrying</i>	13,3	3,8	13,3	3,8	–	–	–	–
przetwórstwo przemysłowe <i>manufacturing</i>	52,5	38,9	23,1	14,9	15,9	13,4	13,5	10,5
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ .. <i>electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>	23,7	23,7	22,5	22,5	–	–	1,2	1,2
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ <i>water supply; sewerage, waste management and remedia- tion activities</i>	28,9	18,2	16,9	9,4	9,1	6,8	2,9	1,9
Budownictwo <i>Construction</i>	23,2	18,0	14,8	10,7	4,5	4,5	3,9	2,8
Handel; naprawa pojazdów samo- chodowych ^Δ <i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>	14,9	13,8	7,7	7,0	6,5	6,5	0,7	0,3
Transport i gospodarka magazynowa <i>Transportation and storage</i>	53,4	45,1	7,5	4,0	36,6	33,3	9,3	7,8
Informacja i komunikacja <i>Information and communication</i>	43,8	43,8	29,2	29,2	14,6	14,6	–	–
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ <i>Administrative and support service activities</i>	39,1	39,1	16,8	16,8	8,4	8,4	14,0	14,0
Edukacja <i>Education</i>	20,3	1,6	18,8	–	–	–	1,6	1,6
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna <i>Human health and social work activities</i>	124,2	121,4	29,5	26,7	94,3	94,3	0,3	0,3

^a Liczeni tylko jeden raz w grupie czynnika przeważającego, tzn. mającego największe szkodliwe znaczenie na danym stanowisku pracy; dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 127.

^a Listed only once by predominant factor, i.e., the factor having the most hazardous effect at a given work post; data concern entities employing more than 9 persons and related to selected kind of activities; see general notes, item 7 on page 127.

TABL. 20 (94). **ZATRUDNIENI NA STANOWISKACH PRACY, DLA KTÓRYCH DOKONANO OCENY RYZYKA ZAWODOWEGO^a W 2016 R.**
PAID EMPLOYEES ON POSITIONS FOR WHICH EVALUATION OF OCCUPATIONAL RISK WAS DONE^a IN 2016

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Przeprowadzenie oceny ryzyka zawodowego <i>Evaluation of occupational risk</i>	Wyeliminowanie lub ograniczenie ryzyka zawodowego <i>Elimination or limitation of occupational risk</i>	Środki zastosowane do wyeliminowania lub ograniczenia ryzyka zawodowego <i>Appliance of means to elimination or limitation of occupational risk</i>		
			techniczne <i>technical</i>	organizacyjne <i>organizational</i>	ochrony indywidualnej <i>individuality protection</i>
na 1000 zatrudnionych badanej zbiorowości <i>per 1000 paid employees of total surveyed</i>					
OGÓŁEM	226,9	119,9	74,0	69,9	89,2
TOTAL					
sektor publiczny	209,9	119,8	86,1	88,9	84,1
<i>public sector</i>					
sektor prywatny	232,1	119,9	70,3	64,0	90,7
<i>private sector</i>					
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	258,1	160,2	20,7	64,2	114,5
<i>Agriculture, forestry and fishing</i>					
Przemysł	238,6	155,5	101,2	89,3	117,7
<i>Industry</i>					
w tym: <i>of which:</i>					
przetwórstwo przemysłowe	238,2	159,6	104,4	92,5	121,1
<i>manufacturing</i>					
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekulty- wacja ^Δ	320,8	141,0	74,7	52,0	88,1
<i>water supply; sewerage, waste management and remedia- tion activities</i>					
Budownictwo	314,4	80,1	34,6	38,2	63,7
<i>Construction</i>					
Handel; naprawa pojazdów samo- chodowych ^Δ	207,5	76,2	31,8	29,8	55,7
<i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>					
Transport i gospodarka magazynowa <i>Transportation and storage</i>	160,7	104,9	49,3	56,8	64,1
Informacja i komunikacja	243,8	76,6	53,3	48,2	46,0
<i>Information and communication</i>					
Działalność profesjonalna, nauko- wa i techniczna	443,3	56,7	56,7	56,7	#
<i>Professional, scientific and techni- cal activities</i>					
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	50,3	50,3	50,3	50,3	#
<i>Administrative and support service activities</i>					
Edukacja	303,4	321,4	319,0	319,0	237,8
<i>Education</i>					
Opieka zdrowotna i pomoc społecz- na	168,2	33,8	11,7	14,5	25,7
<i>Human health and social work ac- tivities</i>					

^a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 127.

^a Data concern entities employing more than 9 persons and related to selected kind of activities; see general notes, item 7 on page 127.

TABL. 21 (95). **CHOROBY ZAWODOWE**
OCCUPATIONAL DISEASES

CHOROBY	Liczba przypadków Number of cases		DISEASES	
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	na 100 tys. zatrudnionych per 100 thous. paid employees		
OGÓŁEM	2005	183	87,3	TOTAL
	2010	113	52,0	
	2015	94	42,8	
	2016	82	36,9	
Zewnątrzpochodne alergiczne zapalenie pęcherzyków płucnych		4	1,8	<i>Extrinsic allergic alveolitis</i>
Choroby skóry		1	0,5	<i>Skin diseases</i>
Przewlekłe choroby układu ruchu wywołane sposobem wykonywania pracy		1	0,5	<i>Chronic diseases of locomotor system related to the way the job is performed</i>
Choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa		76	34,2	<i>Infectious and parasitic diseases or their sequels</i>

Źródło: dane Instytutu Medycyny Pracy w Łodzi.
Source: data of the Institute of Occupational Medicine in Łódź.

TABL. 22 (96). **KORZYSTAJĄCY ZE ŚWIADCZEŃ Z TYTUŁU PRACY W WARUNKACH SZKODLIWYCH
DLA ZDROWIA I UCIAŻLIWYCH^a**

Stan w dniu 15 XII

**PERSONS RECEIVING BENEFITS FOR WORK IN HARMFUL AND STRENUOUS
CONDITIONS^a**

As of 15 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Posiłki profilak- tyczne <i>Preventive food</i>	Napoje <i>Drinks</i>	Inne środki odżywcze <i>Other nutrition</i>	Dodatki pieniężne <i>Special pay</i>	Skrócony czas pracy <i>Short- time work</i>	Dodatkowe urlopy <i>Extra leaves</i>	Uprawnie- nia wynika- jące z pracy w szcze- gólnych wa- runkach ^b <i>Entitle- ments aris- ing from work in par- ticular con- ditions^b</i>	
OGÓŁEM	2005	10067	27696	1764	15914	892	123	8383
TOTAL	2010	10013	21172	1072	9258	792	189	136
	2015	8228	13693	716	4850	107	93	48
	2016	8901	16792	1056	4323	163	220	46
sektor publiczny		2019	4496	327	1343	88	166	36
<i>public sector</i>								
sektor prywatny		6882	12296	729	2980	75	54	10
<i>private sector</i>								
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		753	285	–	47	1	1	4
<i>Agriculture, forestry and fishing</i>								
Przemysł		4879	10487	972	2404	63	47	23
<i>Industry</i>								
górnictwo i wydobywanie		111	111	–	129	–	–	–
<i>mining and quarrying</i>								
przetwórstwo przemysłowe		3863	8163	512	1676	58	44	7
<i>manufacturing</i>								

^a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 127. ^b Lub w szczególnym charakterze.

^a Data concern entities employing more than 9 persons and related to selected kind of activities; see general notes, item 7 on page 127. ^b Or particular character.

TABL. 22 (96). **KORZYSTAJĄCY ZE ŚWIADCZEŃ Z TYTUŁU PRACY W WARUNKACH SZKODLIWYCH DLA ZDROWIA I UCIAŹLIWYCH^a (dok.)**

Stan w dniu 15 XII

PERSONS RECEIVING BENEFITS FOR WORK IN HARMFUL AND STRENUOUS CONDITIONS^a (cont.)

As of 15 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Posiłki profilaktyczne <i>Preventive food</i>	Napoje <i>Drinks</i>	Inne środki odżywcze <i>Other nutrition</i>	Dodatki pieniężne <i>Special pay</i>	Skrócony czas pracy <i>Short-time work</i>	Dodatkowe urlopy <i>Extra leaves</i>	Uprawnienia wynikające z pracy w szczególnych warunkach ^b <i>Entitlements arising from work in particular conditions^b</i>
Przemysł (dok.) <i>Industry (cont.)</i>							
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ .. <i>electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>	277	1519	158	125	–	–	–
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ .. <i>water supply; sewerage, waste management and remediation activities</i>	628	694	302	474	5	3	16
Budownictwo .. <i>Construction</i>	1768	1472	13	47	11	2	–
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ .. <i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>	868	1217	59	992	6	8	2
Transport i gospodarka magazynowa <i>Transportation and storage</i>	432	1480	12	705	60	142	1
Informacja i komunikacja .. <i>Information and communication</i>	20	–	–	75	–	–	–
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna .. <i>Professional, scientific and technical activities</i>	–	–	–	7	–	–	–
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ .. <i>Administrative and support service activities</i>	65	5	–	–	–	–	1
Edukacja .. <i>Education</i>	19	237	–	–	–	–	–
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna .. <i>Human health and social work activities</i>	97	1609	–	46	22	20	15

^a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 127. ^b Lub w szczególnym charakterze.

^a Data concern entities employing more than 9 persons and related to selected kind of activities; see general notes, item 7 on page 127. ^b Or particular character.

TABL. 23 (97). ŚWIADCZENIA Z TYTUŁU WYPADKÓW PRZY PRACY I CHORÓB ZAWODOWYCH^a
 OCCUPATIONAL ACCIDENTS AND OCCUPATIONAL DISEASES BENEFITS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Liczba świadczeń Number of benefits		Średni koszt 1 świadczenia w zł Average cost of benefits in zł per 1 benefit		
	ogółem total	w tym z tytułu wypadków przy pracy of which occupational accidents compensations	ogółem total	w tym z tytułu wypadków przy pracy of which occupational accidents compensations	
OGÓŁEM	2005	719	700	1897	1851
TOTAL	2010	784	768	2558	2547
	2015	733	721	3307	3265
	2016	730	728	3534	3512
sektor publiczny		157	156	3000	2919
<i>public sector</i>					
sektor prywatny		573	572	3681	3674
<i>private sector</i>					
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo ... <i>Agriculture, forestry and fishing</i>		10	10	3710	3710
Przemysł		403	402	3942	3934
<i>Industry</i>					
górnictwo i wydobywanie		10	10	2640	2640
<i>mining and quarrying</i>					
przetwórstwo przemysłowe		355	354	4068	4059
<i>manufacturing</i>					
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ		11	11	2446	2446
<i>electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>					
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ		27	27	3374	3374
<i>water supply; sewerage, waste management and remediation activities</i>					
Budownictwo		54	54	2863	2863
<i>Construction</i>					
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		125	125	2987	2987
<i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>					
Transport i gospodarka magazynowa		26	26	3373	3373
<i>Transportation and storage</i>					
Informacja i komunikacja		4	4	4575	4575
<i>Information and communication</i>					
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ <i>Administrative and support service activities</i>		2	2	2750	2750
Edukacja		14	14	2879	2879
<i>Education</i>					
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		92	91	2983	2844
<i>Human health and social work activities</i>					

^a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 127.

^a Data concern entities employing more than 9 persons and related to selected kind of activities; see general notes, item 7 on page 127.

DZIAŁ VII WYNAGRODZENIA. ŚWIADCZENIA Z UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH

Uwagi ogólne

Wynagrodzenia

1. Prezentowane dane nie obejmują wynagrodzeń pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, a ponadto w tabl. 1 w części „w tym podmioty o liczbie pracujących powyżej 9 osób” nie obejmują wynagrodzeń zatrudnionych w organizacjach społecznych, politycznych, związków zawodowych i innych.

2. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie (nominalne) przypadające na 1 zatrudnionego obliczono przyjmując:

- wynagrodzenia osobowe, bez wynagrodzeń osób wykonujących pracę nakładczą oraz uczniów, a także osób zatrudnionych za granicą,
- wypłaty z tytułu udziału w zysku i w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach,
- dodatkowe wynagrodzenia roczne dla pracowników jednostek sfery budżetowej,
- honoraria wypłacone niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę, np. dziennikarzom, realizatorom filmów, programów radiowych i telewizyjnych.

Dane o przeciętnych wynagrodzeniach dotyczą osób pełnozatrudnionych oraz niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

3. Dane o przeciętnych miesięcznych wynagrodzeniach brutto przypadających na 1 zatrudnionego obejmują zaliczki na poczet podatku dochodowego od osób fizycznych oraz składki na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe i chorobowe) płacone przez ubezpieczonego pracownika, wprowadzone z dniem 1 I 1999 r. zgodnie z ustawą z dnia 13 X 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst Dz. U. 2013 poz. 1442, z późniejszymi zmianami).

4. Dane w tabl. 2–5 opracowano na podstawie reprezentacyjnego badania struktury wynagrodzeń według zawodów za październik 2016 r. Dane dotyczą zatrudnionych, którzy otrzymali wynagrodzenie za cały miesiąc, bez zatrudnionych w organizacjach: społecznych, politycznych, związków zawodowych i innych. Do obliczenia wynagrodzenia przyjęto sumę: wypłat wynagrodzeń osobowych za badany miesiąc z uwzględnieniem wypłat dokonanych za okresy dłuższe niż miesiąc w przeliczeniu na jeden miesiąc (np. 1/3 premii kwartalnej, 1/12: nagród i premii rocznych, wypłat z tytułu udziału w zysku i w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach, dodatkowych wynagrodzeń rocznych dla pracowników jednostek sfery budżetowej oraz honorariów).

CHAPTER VII WAGES AND SALARIES. SOCIAL SECURITY BENEFITS

General notes

Wages and salaries

1. The data presented do not include wages and salaries of employees in budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety, moreover in table 1 in range “of which entities employing more than 9 persons” do not include wages and salaries of employees in social and political organizations, trade unions and others.

2. Average monthly (nominal) wages and salaries per paid employee were calculated assuming:

- personal wages and salaries, excluding wages and salaries of outworkers as well as apprentices and persons employed abroad,
- payments from profit and balance surplus in co-operatives,
- annual extra wages and salaries for employees of budgetary sphere entities,
- fees paid to selected groups of employees for performing work in accordance with a labour contract, e.g. to journalists, film producers, radio and television programme producers.

Data regarding average wages and salaries concern full-time paid employees as well as part-time paid employees, whose wages and salaries have been converted into those of full-time paid employees.

3. Data regarding the average monthly gross wages and salaries per paid employee include deductions for personal income taxes and contributions to compulsory social security (retirement, pension and illness) paid by insured employee, introduced on 1 Jan 1999, in accordance with the Law on the Social Security System, dated 13 Oct 1998 (uniform text Journal of Laws 2013 item 1442, with later amendments).

4. Data in tables 2–5 were compiled on the basis of sample survey structure of wages and salaries by occupations for October 2016. Data concern paid employees, who received wages and salaries for the whole month, excluding paid employees in social and political organizations, trade unions and others. For calculating wages and salaries the sum of the following were assumed: payments of personal wages and salaries for the reference month including payments made for periods longer than one month calculated per month (e.g. 1/3 of quarterly premiums, 1/12: of annual prizes and premiums, payments from profit and balance surplus in cooperatives, annual extra wages and salaries for employees of budgetary sphere entities and fees).

Świadczenia z ubezpieczeń społecznych

1. Informacje o **świadczeniach emerytalnych i rentowych (poza rolnikami indywidualnymi)** dotyczą świadczeń wypłacanych w ramach pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych – ze środków Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i budżetu państwa (w ramach dotacji celowej oraz od 2007 r. z odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa), a w okresie od 1 I 2009 r. do 30 VI 2014 r. także ze środków zgromadzonych w otwartych funduszach emerytalnych – OFE.

Informacje o **świadczeniach emerytalnych i rentowych rolników indywidualnych** dotyczą świadczeń wypłacanych przez Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego ze środków Funduszu Emerytalno-Rentowego i budżetu państwa (w ramach dotacji celowej oraz od 2007 r. z odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa), a także ze środków wypłacanych w ramach pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych, w przypadku gdy rolnicy posiadają uprawnienia do łącznego pobierania świadczeń z tych środków.

2. Do świadczeń emerytalnych i rentowych uprawnieni są (łącznie z członkami ich rodzin) m.in.:

- 1) pracownicy;
- 2) osoby wykonujące pracę nakładczą;
- 3) członkowie rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni powstałych na ich bazie oraz spółdzielni kółek rolniczych;
- 4) osoby wykonujące pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy na warunkach zlecenia;
- 5) osoby prowadzące pozarolniczą działalność (w tym osoby prowadzące działalność gospodarczą na własny rachunek, twórcy, artyści);
- 6) duchowni;
- 7) rolnicy indywidualni;
- 8) inwalidzi wojenni i wojskowi, kombataneci oraz od 1991 r. osoby represjonowane.

3. **Świadczenia emerytalne i rentowe** (wypłacane także z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych) obejmują:

- 1) emerytury;
- 2) renty z tytułu niezdolności do pracy;
- 3) renty rodzinne.

Świadczenia emerytalne i rentowe nie obejmują wypłat emerytur i rent realizowanych na mocy umów międzynarodowych.

Świadczenia emerytalne i rentowe obejmują kwotę świadczeń należnych (bieżących i wyrównawczych) uwzględniającą od 2007 r. zmniejszenia m.in. z tytułu osiągnięcia przychodów z pracy.

4. Dane dotyczące **przeciętnej miesięcznej emerytury i renty** obliczono dzieląc ogólną kwotę świadczeń przez odpowiadającą im liczbę świadczeniobiorców.

5. Dane o świadczeniach podaje się **w ujęciu brutto**, tj. łącznie z zaliczkami na poczet podatku dochodowego od osób fizycznych i składek na ubezpieczenie zdrowotne.

Social security benefits

1. Information regarding **retirement pay and pension benefits (excluding farmers)** concerns benefits which are paid in regard to non-agricultural social security system by the Social Insurance Institution – from the source of the Social Insurance Fund and the state budget (within the scope of the appropriated allocations as well as since 2007 from the separate division of the state budget expenditure) as well as in the period from 1 Jan 2009 to 30 Jun 2014 from the sources gathered in the open pension funds – OFE.

Information regarding **retirement pay and pension benefits for farmers** concerns benefits which are paid by the Agricultural Social Insurance Fund from the source of the Pension Fund and by the state budget (within the scope of the appropriated allocations as well as since 2007 from the separate division of the state budget expenditure) and also from the sources which are paid in regard to non-agricultural social security system, in case of farmers who are authorized to receive benefits from those sources simultaneously.

2. Among others the following persons (including members of their families) are authorized to receive retirement pay and pension benefits:

- 1) employed persons;
- 2) outworkers;
- 3) members of agricultural producers' cooperatives and cooperatives set up on the basis of the mentioned-above cooperatives as well as agricultural farmers' cooperatives;
- 4) persons employed on the basis of agency agreements or on the basis of order agreements;
- 5) persons engaged in non-agricultural economic activity (of which self-employed persons, creators, artists);
- 6) clergy;
- 7) farmers;
- 8) war and military invalids, combatants as well as since 1991 repressed persons.

3. **Retirement pay and pension benefits** (also paid due to accidents at work and job-related illnesses) include:

- 1) retirement pay;
- 2) pensions resulting from an inability to work;
- 3) family pensions.

Retirement pay and pension benefits do not provide for the payments of retirement pays and pensions arising out of international agreements.

Retirement pay and pension benefits include the amount of benefits due (current and compensatory) taking into account since 2007 the deductions, among others, in respect of achieving revenue from work.

4. Data regarding the **average monthly retirement pay and pension** are calculated by dividing the total amount of benefits by the corresponding number of persons receiving these benefits.

5. Data regarding benefits are given **in gross terms**, i.e. including deductions for personal income taxes and contribution for health security.

Wynagrodzenia

Wages and salaries

TABL. 1 (98). PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO
AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym podmioty o liczbie pracują- cych powy- żej 9 osób of which entities employing more than 9 persons	
OGÓŁEM	2085,12	2854,02	3455,57	3583,38	3767,20	TOTAL
sektor publiczny	2451,50	3418,49	4139,30	4272,50	4272,50	public sector
sektor prywatny	1797,96	2469,41	3030,02	3171,47	3372,26	private sector
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	2739,17	3770,36	5282,65	5450,83	6265,61	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	1986,41	2654,37	3344,37	3461,53	3545,39	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe	1893,14	2570,36	3299,54	3409,86	3495,34	of which manufacturing
Budownictwo	1828,66	2686,33	3190,55	3446,95	3981,53	Construction
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	1619,11	2239,94	2731,24	2891,84	3056,73	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka magazynowa	2026,83	2283,33	2674,80	2781,64	3021,68	Transportation and storage
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	1335,30	1839,79	2312,99	2400,00	2531,35	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja	3115,71	3479,87	4155,59	4187,04	4404,99	Information and communication
Działalność finansowa i ubezpie- czeniowa	2950,81	3975,13	4903,68	4979,48	5248,44	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	2370,50	3082,25	3605,71	3708,02	3814,90	Real estate activities
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	1967,51	2496,67	3076,99	3171,92	3578,69	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	1256,06	1797,14	2227,00	2325,93	2250,23	Administrative and support service activities
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	2892,53	3915,27	4605,52	4861,44	4861,44	Public administration and de- fence; compulsory social security
Edukacja	2403,44	3356,54	4075,74	4130,14	4141,15	Education
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	1865,69	2945,30	3361,47	3489,49	3533,60	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	2031,69	2845,95	3371,23	3472,99	3502,16	Arts, entertainment and recrea- tion
Pozostała działalność usługowa	2125,10	2261,69	2693,04	2883,54	2450,06	Other service activities

TABL. 2 (99). **ZATRUDNIENI¹ WEDŁUG WYSOKOŚCI WYNAGRODZENIA BRUTTO ZA PAŹDZIERNIK 2016 R.**
PAID EMPLOYMENT¹ BY AMOUNT OF GROSS WAGES AND SALARIES FOR OCTOBER 2016

WYSZCZEGÓLNIENIE ² SPECIFICATION ²	Ogółem Grand total			Sektor publiczny Public sector			Sektor prywatny Private sector		
	ogółem grand total	męż- czyźni men	kobiety women	razem total	męż- czyźni men	kobiety women	razem total	męż- czyźni men	kobiety women
a – w tys. osób in thous. persons									
b – w odsetkach in percent									

OGÓŁEM
TOTAL

OGÓŁEM	a	173,6	86,7	86,9	67,4	22,2	45,2	106,2	64,5	41,7
TOTAL	b	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

WEDŁUG PRZEDZIAŁÓW WYNAGRODZEŃ USTALONYCH NA PODSTAWIE KROTNOŚCI
 PRZECIĘTNEGO WYNAGRODZENIA BRUTTO (4346,76 zł) W GOSPODARCE NARODOWEJ
 BY RANGES OF WAGES AND SALARIES DETERMINED ON THE BASIS OF MULTIPLICATION OF AVERAGE
 GROSS WAGES AND SALARIES (4346,76 zł) IN THE NATIONAL ECONOMY

1850,00 zł i mniej zł and less	1850,00 zł i mniej zł and less	a	16,5	8,5	8,0	0,6	0,1	0,5	15,9	8,4	7,5
		b	9,5	9,8	9,2	0,9	0,6	1,1	15,0	13,0	18,0
1850,01–2173,38	1850,01 zł – 50%	a	18,2	9,5	8,7	3,6	1,2	2,4	14,6	8,3	6,3
		b	10,5	11,0	10,0	5,3	5,6	5,2	13,8	12,9	15,2
2173,39–2912,33	(50–67)	a	37,4	17,8	19,6	12,6	4,1	8,5	24,8	13,7	11,1
		b	21,5	20,6	22,5	18,7	18,7	18,7	23,3	21,1	26,7
2912,34–3260,07	(67–75)	a	15,5	8,4	7,1	5,6	2,1	3,5	9,9	6,3	3,6
		b	8,9	9,7	8,1	8,3	9,3	7,8	9,3	9,9	8,5
3260,08–4346,76	(75–100)	a	41,6	20,7	20,9	20,0	6,5	13,5	21,6	14,2	7,4
		b	24,1	23,8	24,3	29,6	29,1	29,9	20,5	22,0	18,4
4346,77–5433,45	(100–125)	a	23,8	10,5	13,3	14,0	3,8	10,2	9,8	6,7	3,1
		b	13,7	12,1	15,3	20,8	17,0	22,6	9,2	10,4	7,3
5433,46–6520,14	(125–150)	a	9,0	4,5	4,5	5,2	1,8	3,4	3,8	2,7	1,1
		b	5,2	5,2	5,2	7,7	7,9	7,6	3,6	4,2	2,5
6520,15–7606,83	(150–175)	a	4,2	2,2	2,0	2,1	0,7	1,4	2,1	1,5	0,6
		b	2,4	2,6	2,2	3,0	3,3	2,9	2,0	2,3	1,5
7606,84–8693,52	(175–200)	a	2,3	1,4	0,9	1,2	0,6	0,6	1,1	0,8	0,3
		b	1,3	1,6	1,0	1,8	2,5	1,5	1,0	1,3	0,5
8693,53–9780,21	(200–225)	a	1,4	0,7	0,7	0,8	0,3	0,5	0,6	0,4	0,2
		b	0,8	0,8	0,8	1,1	1,4	1,0	0,6	0,6	0,5
9780,22–10866,90	(225–250)	a	0,8	0,5	0,3	0,5	0,2	0,3	0,3	0,3	0,0
		b	0,5	0,5	0,4	0,7	1,0	0,6	0,3	0,4	0,2
10866,91–11953,59	(250–275)	a	0,9	0,6	0,3	0,4	0,3	0,1	0,5	0,3	0,2
		b	0,5	0,7	0,3	0,7	1,1	0,4	0,4	0,6	0,2
11953,60–13040,28	(275–300)	a	0,6	0,4	0,2	0,3	0,2	0,1	0,3	0,2	0,1
		b	0,3	0,5	0,2	0,5	1,0	0,2	0,2	0,3	0,1
13040,29–20000,00	300% – 20000,00 zł	a	1,2	0,8	0,4	0,5	0,3	0,2	0,7	0,5	0,2
		b	0,7	0,9	0,4	0,8	1,4	0,5	0,6	0,8	0,3
20000,01 zł i więcej zł and more	20000,01 zł i więcej zł and more	a	0,2	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	0,2	0,0
		b	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1	0,0	0,2	0,2	0,1

1 Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. 2 W nawiasach podano procentowy rozkład wynagrodzeń w poszczególnych przedziałach (np. przedział 2173,39–2912,33 zł stanowi 50–67% przeciętnego wynagrodzenia); przedziały procentowe zostały domknięte prawostronnie (np. przedział 50–67% obejmuje wynagrodzenia stanowiące od 50,01 do 67,00% przeciętnego wynagrodzenia).

1 Data concern full- and part-time paid employees without converting into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. 2 The percentage distribution of wages and salaries in individual ranges is given in brackets (e.g. the 2173,39–2912,33 zł range accounts for 50–67% of the average wage and salary); the percentage ranges are closed on the right (e.g. the 50–67% range includes wages and salaries accounting for 50,01 to 67,00% of the average wage and salary).

TABL. 2 (99). **ZATRUDNIENI¹ WEDŁUG WYSOKOŚCI WYNAGRODZENIA BRUTTO ZA PAŹDZIERNIK 2016 R. (dok.)**
PAID EMPLOYMENT¹ BY AMOUNT OF GROSS WAGES AND SALARIES FOR OCTOBER 2016 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE ³ SPECIFICATION ³	Ogółem Grand total			Sektor publiczny Public sector			Sektor prywatny Private sector		
	ogółem grand total	męż- czyźni men	kobiety women	razem total	męż- czyźni men	kobiety women	razem total	męż- czyźni men	kobiety women
a – w tys. osób in thous. persons									
b – w odsetkach in percent									

WEDŁUG PRZEDZIAŁÓW WYNAGRODZEŃ USTALONYCH NA PODSTAWIE KROTNOŚCI PRZECIĘTNEGO WYNAGRODZENIA BRUTTO (3725,72 zł) W WOJEWÓDZTWIE PODLASKIM
 BY RANGES OF WAGES AND SALARIES DETERMINED ON THE BASIS OF MULTIPLICATION OF AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES (3725,72 zł) IN PODLASKIE VOIVODSHIP

1850,00 zł i mniej zł and less	1850,00 zł i mniej zł and less	a	16,5	8,5	8,0	0,6	0,1	0,5	15,9	8,4	7,5
		b	9,5	9,8	9,2	0,9	0,6	1,1	15,0	13,0	18,0
1850,01–1862,86	1850,01 zł – 50%	a	0,8	0,5	0,3	0,1	0,0	0,1	0,7	0,5	0,2
		b	0,4	0,5	0,4	0,1	0,2	0,0	0,7	0,7	0,7
1862,87–2496,23	(50–67)	a	33,8	16,3	17,5	9,1	2,9	6,2	24,7	13,4	11,3
		b	19,5	18,8	20,2	13,5	13,1	13,6	23,3	20,8	27,3
2496,24–2794,29	(67–75)	a	15,0	7,3	7,7	5,2	1,7	3,5	9,8	5,6	4,2
		b	8,7	8,4	8,9	7,7	7,5	7,8	9,3	8,7	10,1
2794,30–3725,72	(75–100)	a	40,7	21,7	19,0	15,8	5,6	10,2	24,9	16,1	8,8
		b	23,4	24,9	21,8	23,4	25,1	22,7	23,4	25,0	21,0
3725,73–4657,15	(100–125)	a	31,5	14,7	16,8	16,5	5,1	11,4	15,0	9,6	5,4
		b	18,2	17,0	19,3	24,4	22,6	25,5	14,1	15,0	12,7
4657,16–5588,58	(125–150)	a	16,6	7,3	9,3	10,1	2,8	7,3	6,5	4,5	2,0
		b	9,6	8,5	10,7	15,0	12,5	16,2	6,1	7,1	4,7
5588,59–6520,01	(150–175)	a	7,1	3,6	3,5	4,1	1,5	2,6	3,0	2,1	0,9
		b	4,1	4,2	4,0	6,1	6,7	5,8	2,8	3,3	2,1
6520,02–7451,44	(175–200)	a	3,7	2,0	1,7	1,8	0,6	1,2	1,9	1,4	0,5
		b	2,1	2,3	2,0	2,7	2,8	2,6	1,8	2,1	1,3
7451,45–8382,87	(200–225)	a	2,3	1,3	1,0	1,2	0,5	0,7	1,1	0,8	0,3
		b	1,3	1,5	1,1	1,8	2,4	1,5	1,0	1,2	0,7
8382,88–9314,30	(225–250)	a	1,3	0,7	0,6	0,7	0,3	0,4	0,6	0,4	0,2
		b	0,7	0,8	0,7	1,0	1,3	0,9	0,6	0,6	0,4
9314,31–10245,73	(250–275)	a	1,0	0,5	0,5	0,6	0,2	0,4	0,4	0,3	0,1
		b	0,6	0,6	0,5	0,9	1,1	0,8	0,3	0,4	0,2
10245,74–11177,16	(275–300)	a	0,8	0,5	0,3	0,4	0,2	0,2	0,4	0,3	0,1
		b	0,5	0,6	0,4	0,6	0,7	0,5	0,4	0,6	0,2
11177,17–20000,00	300% – 20000,00 zł	a	2,3	1,6	0,7	1,2	0,7	0,5	1,1	0,9	0,2
		b	1,3	1,9	0,7	1,8	3,3	1,0	1,0	1,3	0,5
20000,01 zł i więcej zł and more	20000,01 zł i więcej zł and more	a	0,2	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	0,2	0,0
		b	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1	0,0	0,2	0,2	0,1

¹ Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. ³ W nawiasach podano procentowy rozkład wynagrodzeń w poszczególnych przedziałach (np. przedział 1862,87–2496,23 zł stanowi 50–67% przeciętnego wynagrodzenia); przedziały procentowe zostały domknięte prawostronnie (np. przedział 50–67% obejmuje wynagrodzenia stanowiące od 50,01 do 67,00% przeciętnego wynagrodzenia).

¹ Data concern full- and part-time paid employees without converting into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. ³ The percentage distribution of wages and salaries in individual ranges is given in brackets (e.g. the 1862,87–2496,23 zł range accounts for 50–67% of the average wage and salary); the percentage ranges are closed on the right (e.g. the 50–67% range includes wages and salaries accounting for 50,01 to 67,00% of the average wage and salary).

TABL. 3 (100). ZATRUDNIENI^a ORAZ PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO WEDŁUG GRUP ZAWODÓW WYKONYWANYCH ZA PAŹDZIERNIK 2016 R.
PAID EMPLOYMENT^a AND AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES BY PERFORMED OCCUPATIONAL GROUPS FOR OCTOBER 2016

GRUPY ZAWODÓW ^b	Zatrudnieni w odsetkach <i>Paid employees in percent</i>			Przeciętne wynagrodzenia brutto w zł <i>Average gross wages and salaries in zł</i>			OCCUPATIONAL GROUPS ^b
	ogółem <i>total</i>	mężczyźni <i>men</i>	kobiety <i>women</i>	ogółem <i>total</i>	mężczyźni <i>men</i>	kobiety <i>women</i>	
O G Ó Ł E M	100,0	100,0	100,0	3725,72	3809,67	3641,96	T O T A L
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	7,7	7,8	7,6	6610,33	7194,61	6009,52	<i>Public government representatives, senior officials and managers</i>
Specjaliści	24,9	14,2	35,5	4477,62	4838,15	4333,47	<i>Professionals</i>
specjaliści nauk fizycznych, matematycznych i technicznych	3,0	4,2	1,9	4577,82	4784,74	4107,61	<i>science and engineering professionals</i>
specjaliści do spraw zdrowia	3,6	1,0	6,1	4245,33	4684,66	4172,92	<i>health professionals</i>
specjaliści nauczania i wychowania	11,4	4,7	18,1	4457,97	4615,18	4417,12	<i>teaching professionals</i>
specjaliści do spraw ekonomicznych i zarządzania	5,2	2,8	7,7	3908,68	4217,52	3795,99	<i>business and administration professionals</i>
specjaliści do spraw technologii informacyjno-komunikacyjnych	0,4	0,7	0,1	4740,17	4947,38	3659,83	<i>information and communications technology professionals</i>
specjaliści z dziedziny prawa, dziedzin społecznych i kultury	1,2	0,8	1,6	7488,80	8770,39	6865,81	<i>legal, social and cultural professionals</i>
Technicy i inny średni personel	12,2	9,1	15,4	3666,30	4083,59	3421,57	<i>Technicians and associate professionals</i>
średni personel nauk fizycznych, chemicznych i technicznych	2,8	4,4	1,2	4310,19	4476,06	3704,35	<i>science and engineering associate professionals</i>
średni personel do spraw zdrowia	2,0	0,9	3,0	3059,74	3607,42	2894,34	<i>health associate professionals</i>
średni personel do spraw biznesu i administracji	6,0	3,0	9,0	3619,83	3826,00	3552,80	<i>business and administration associate professionals</i>
średni personel z dziedziny prawa, spraw społecznych, kultury i pokrewny	1,3	0,5	2,2	3419,70	3304,22	3445,07	<i>legal, social, cultural and related associate professionals</i>
technicy informatycy	0,2	0,4	–	3662,22	3662,22	–	<i>information and communications technicians</i>
Pracownicy biurowi	8,0	6,8	9,2	3322,88	3333,21	3315,22	<i>Clerks</i>
sekretarki, operatorzy urządzeń biurowych i pokrewni	2,1	0,8	3,5	3353,60	3827,01	3243,32	<i>general and keyboard clerks</i>
pracownicy obsługi klienta	0,7	0,2	1,2	3286,28	2839,50	3343,53	<i>customer services clerks</i>
pracownicy do spraw finansowo-statystycznych i ewidencji materiałowej	4,0	5,2	2,7	3140,20	3186,05	3051,56	<i>numerical and material recording clerks</i>
pozostali pracownicy obsługi biura	1,3	0,7	1,9	3857,14	4009,85	3804,56	<i>other clerical support workers</i>

a Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 7, pkt 1) na str. 23.

a Data concern full- and part-time paid employees without converting into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. b See general notes to the Yearbook, item 7, point 1) on page 23.

TABL. 3 (100). **ZATRUDNIENI^a ORAZ PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO WEDŁUG GRUP ZAWODÓW WYKONYWANYCH ZA PAŹDZIERNIK 2016 R. (dok.)**
PAID EMPLOYMENT^a AND AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES BY PERFORMED OCCUPATIONAL GROUPS FOR OCTOBER 2016 (cont.)

GRUPY ZAWODÓW ^b	Zatrudnieni w odsetkach <i>Paid employees in percent</i>			Przeciętne wynagrodzenia brutto w zł <i>Average gross wages and salaries in zł</i>			OCCUPATIONAL GROUPS ^b
	ogółem <i>total</i>	mężczyźni <i>men</i>	kobiety <i>women</i>	ogółem <i>total</i>	mężczyźni <i>men</i>	kobiety <i>women</i>	
Pracownicy usług i sprzedawcy	9,9	6,1	13,6	2535,03	2662,98	2477,90	<i>Service and sales workers</i>
pracownicy usług osobistych	1,7	1,3	2,2	2398,64	2499,30	2338,80	<i>personal service workers</i>
sprzedawcy i pokrewni	6,5	3,0	9,9	2628,41	2921,32	2538,15	<i>sales workers</i>
pracownicy opieki osobistej i pokrewni	0,6	0,1	1,0	2332,48	2207,60	2349,39	<i>personal care workers</i>
pracownicy usług ochrony	1,1	1,6	0,6	2307,06	2345,89	2200,60	<i>protective services workers</i>
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	0,3	0,4	0,2	2186,07	2210,54	2143,81	<i>Skilled agricultural, forestry and fishery workers</i>
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	14,9	26,1	3,6	3455,04	3519,70	2989,99	<i>Craft and related trades workers</i>
robotnicy budowlani i pokrewni (z wyłączeniem elektryków)	4,4	8,7	0,1	3929,16	3932,10	3706,45	<i>building and related trades workers, excluding electricians</i>
robotnicy obróbki metali, mechanicy maszyn i urządzeń i pokrewni	4,7	9,4	0,1	3299,87	3306,39	2682,52	<i>metal, machinery and related trades workers</i>
rzemieślnicy i robotnicy poligraficzni	0,5	0,6	0,3	3488,79	3499,06	3464,35	<i>handicraft and printing workers</i>
elektrycy i elektronicy	1,4	2,8	0,0	3791,60	3799,51	2028,00	<i>electrical and electronic trades workers</i>
robotnicy w przetwórstwie spożywczym, obróbce drewna, produkcji wyrobów tekstylnych i pokrewni	3,8	4,5	3,1	2970,18	2993,37	2936,78	<i>food processing, wood working, garment and other craft and related trades workers</i>
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	13,3	22,0	4,6	2973,29	3036,69	2671,74	<i>Plant and machine operators and assemblers</i>
operatorzy maszyn i urządzeń wydobywczych i przetwórczych	4,6	6,6	2,7	3147,30	3325,87	2710,03	<i>stationary plant and machine operators</i>
monterzy	1,7	1,5	1,8	2878,64	3233,54	2578,57	<i>assemblers</i>
kierowcy i operatorzy pojazdów	7,0	13,9	0,1	2880,79	2878,19	3143,78	<i>drivers and mobile plant operators</i>
Pracownicy wykonujący prace proste	8,9	7,5	10,3	2509,79	2713,92	2360,91	<i>Elementary occupations</i>
w tym:							<i>of which:</i>
robotnicy wykonujący prace proste w rolnictwie, leśnictwie i rybactwie	0,0	0,0	–	3370,30	3370,30	–	<i>agricultural, forestry and fishery labourers</i>
robotnicy wykonujący prace proste w górnictwie, przemyśle, budownictwie i transporcie	2,8	3,8	1,8	2834,68	2905,82	2684,09	<i>labourers in mining, construction, manufacturing and transport</i>

a Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 7, pkt 1) na str. 23.

a Data concern full- and part-time paid employees without converting into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. b See general notes to the Yearbook, item 7, point 1) on page 23.

TABL. 4 (101). PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO¹ ZA PAŹDZIERNIK 2016 R.
AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES¹ FOR OCTOBER 2016

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total			Sektor publiczny Public sector			Sektor prywatny Private sector		
	ogółem grand total	męż- czyźni men	kobiety women	razem total	męż- czyźni men	kobiety women	razem total	męż- czyźni men	kobiety women

a – w zł

in zł

b – OGÓŁEM=100,0

TOTAL=100,0

OGÓŁEM

TOTAL

OGÓŁEM	a	3725,72	3809,67	3641,96	4262,65	4462,05	4164,88	3384,97	3585,46	3074,59
TOTAL	b	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA

BY EDUCATIONAL LEVEL

Wyższe ze stopniem naukowym co najmniej doktora oraz tytułem magistra, lekarza lub równorzędnym	a	4794,17	5444,41	4497,74	4911,43	5538,44	4700,55	4563,70	5337,22	3970,69
Tertiary with academic degree (at least doctorate) or tertiary with Master's degree, physician degree or equivalent	b	128,7	142,9	123,5	115,2	124,1	112,9	134,8	148,9	129,1
Wyższe z tytułem inżyniera, licencjata, dyplomowanego ekonomisty lub równorzędnym	a	3808,76	4169,05	3493,63	4016,19	4340,53	3874,14	3679,95	4111,86	3113,99
Tertiary with engineer degree, licentiate (Bachelor's), economist with diploma or equivalent	b	102,2	109,4	95,9	94,2	97,3	93,0	108,7	114,7	101,3
Policealne	a	3176,47	3648,05	3035,82	3493,67	3901,97	3407,30	2994,71	3550,82	2797,99
Post-secondary	b	85,3	95,8	83,4	82,0	87,4	81,8	88,5	99,0	91,0
Średnie zawodowe	a	3254,18	3410,10	2989,56	3492,23	3911,65	3184,06	3186,09	3321,79	2886,74
Vocational secondary	b	87,3	89,5	82,1	81,9	87,7	76,5	94,1	92,6	93,9
Średnie ogólnokształcące	a	3028,11	3291,19	2777,08	3238,18	3513,47	3090,46	2957,51	3242,43	2629,64
General secondary	b	81,3	86,4	76,3	76,0	78,7	74,2	87,4	90,4	85,5
Zasadnicze zawodowe	a	3011,80	3204,89	2533,97	3000,83	3282,96	2476,25	3014,67	3186,62	2553,45
Basic vocational	b	80,8	84,1	69,6	70,4	73,6	59,5	89,1	88,9	83,1
Gimnazjalne	a	2604,21	2697,26	1872,73	2437,83	2437,83	–	2608,05	2704,03	1872,73
Lower secondary	b	69,9	70,8	51,4	57,2	54,6	–	77,0	75,4	60,9
Podstawowe i niepełne podstawowe	a	2918,48	3146,51	2395,45	2848,82	3110,81	2437,93	2937,88	3154,93	2378,98
Primary and incomplete primary	b	78,3	82,6	65,8	66,8	69,7	58,5	86,8	88,0	77,4

WEDŁUG WIEKU

BY AGE

24 lata i mniej and less	a	2654,93	2766,02	2422,31	2550,85	2482,66	2573,26	2664,64	2775,14	2384,86
	b	71,3	72,6	66,5	59,8	55,6	61,8	78,7	77,4	77,6
25–34	a	3167,64	3306,75	2996,49	3425,97	3632,79	3325,87	3076,99	3247,59	2785,56
	b	85,0	86,8	82,3	80,4	81,4	79,9	90,9	90,6	90,6
35–44	a	3905,54	4080,25	3754,77	4370,97	4544,46	4303,10	3613,29	3938,31	3169,09
	b	104,8	107,1	103,1	102,5	101,8	103,3	106,7	109,8	103,1
45–54	a	3984,87	4122,38	3882,94	4499,67	4847,38	4351,11	3495,72	3744,56	3196,69
	b	107,0	108,2	106,6	105,6	108,6	104,5	103,3	104,4	104,0
55–59	a	3921,88	3920,55	3923,07	4351,91	4471,73	4284,65	3482,22	3574,92	3350,90
	b	105,3	102,9	107,7	102,1	100,2	102,9	102,9	99,7	109,0
60–64	a	4234,34	4233,17	4236,95	4539,76	4420,68	4705,86	4023,00	4134,73	3653,82
	b	113,7	111,1	116,3	106,5	99,1	113,0	118,8	115,3	118,8
65 lat i więcej and more	a	4497,09	4341,66	8518,73	5147,85	4808,49	10250,47	4030,32	4021,57	4478,00
	b	120,7	114,0	233,9	120,8	107,8	246,1	119,1	112,2	145,6

¹ Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

¹ Data concern full- and part-time paid employees without converting into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons.

TABL. 4 (101). PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO¹ ZA PAŹDZIERNIK 2016 R. (dok.)
 AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES¹ FOR OCTOBER 2016 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total			Sektor publiczny Public sector			Sektor prywatny Private sector		
	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women
a – w zł in zł									
b – OGÓŁEM=100,0 TOTAL=100,0									

WEDŁUG STAŻU PRACY
BY WORK SENIORITY

Do 1,9 roku 1,9 years and less	a	2579,97	2678,44	2431,72	2770,88	2857,23	2724,71	2545,20	2660,91	2333,28
	b	69,2	70,3	66,8	65,0	64,0	65,4	75,2	74,2	75,9
2,0–4,9	a	2957,53	3127,25	2729,69	3317,63	3707,43	3141,79	2862,15	3052,90	2519,24
	b	79,4	82,1	75,0	77,8	83,1	75,4	84,6	85,1	81,9
5,0–9,9	a	3350,61	3498,67	3163,07	3593,94	3806,90	3476,02	3256,86	3432,21	2949,41
	b	89,9	91,8	86,9	84,3	85,3	83,5	96,2	95,7	95,9
10,0–14,9	a	3794,55	4070,11	3517,61	4192,69	4379,45	4104,24	3576,77	3979,42	2973,70
	b	101,8	106,8	96,6	98,4	98,1	98,5	105,7	111,0	96,7
15,0–19,9	a	4021,21	4200,97	3869,76	4514,82	4903,50	4367,25	3688,34	3976,21	3290,73
	b	107,9	110,3	106,3	105,9	109,9	104,9	109,0	110,9	107,0
20 lat i więcej 20 years and more	a	4140,28	4220,13	4073,62	4511,58	4682,44	4424,33	3742,85	3931,80	3481,79
	b	111,1	110,8	111,9	105,8	104,9	106,2	110,6	109,7	113,2

¹ Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

¹ Data concern full- and part-time paid employees without converting into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons.

TABL. 5 (102). MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO NAJWYŻSZE (decyle) W GRUPACH
 DECYLOWYCH PRACOWNIKÓW ZATRUDNIONYCH¹ WEDŁUG WIELKICH GRUP
 ZAWODÓW² WYKONYWANYCH ZA PAŹDZIERNIK 2016 R.

DECILE EARNINGS (the upper limits of gross wages and salaries received by decile paid employment¹) BY GREAT OCCUPATIONAL GROUPS² FOR OCTOBER 2016

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Najwyższe wynagrodzenia (decyle) w grupie decylowej w zł Decile earnings (the upper limits of gross wages and salaries received by decile paid employment) in zł									
		pierwszej first	drugiej second	trzeciej third	czwartej fourth	piątej (mediana) fifth (median)	szóstej sixth	siódmej seventh	ósmiej eighth	dziwiątej ninth
a – ogółem total										
b – mężczyźni men										
c – kobiety women										
OGÓŁEM	a	1864,80	2173,05	2511,84	2855,82	3242,86	3650,69	4113,56	4680,00	5729,42
TOTAL	b	1852,00	2139,20	2528,68	2864,13	3217,87	3615,00	4078,65	4712,51	6000,00
	c	1880,00	2200,00	2500,00	2844,63	3270,39	3693,48	4140,73	4666,04	5509,76
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy Public government repre- sentatives, senior offi- cials and managers	a	2705,92	3739,00	4488,36	5059,43	5769,92	6514,34	7291,12	8372,26	10750,83
	b	2790,00	3620,00	4525,00	5209,34	5997,59	6850,00	7817,61	9385,96	12195,62
	c	2680,00	3862,14	4406,53	4900,61	5569,17	6261,20	6825,05	7675,41	9440,37
Specjaliści	a	2549,32	3051,25	3478,34	3838,89	4162,83	4457,55	4822,16	5311,10	6242,60
Professionals	b	2265,00	2911,44	3465,56	3876,81	4233,18	4671,71	5211,95	5958,33	7700,00
	c	2629,55	3096,00	3486,87	3829,84	4142,44	4408,94	4715,00	5126,38	5871,77
Technicy i inny średni personel	a	2033,52	2530,03	2811,90	3102,81	3396,71	3680,00	4007,61	4558,49	5402,47
	b	2004,17	2689,16	3018,04	3422,17	3785,75	4127,12	4625,55	5172,16	6320,57
	c	2036,00	2457,38	2756,67	3000,00	3262,86	3502,97	3770,16	4096,15	4791,04

¹ Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. ² Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 7, pkt 1) na str. 23.

¹ Data concern full- and part-time paid employees without converting into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. ² See general notes to the Yearbook, item 7, point 1) on page 23.

TABL. 5 (102). **MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO NAJWYŻSZE (decyle) W GRUPACH DECYLOWYCH PRACOWNIKÓW ZATRUDNIONYCH¹ WEDŁUG WIELKICH GRUP ZAWODÓW² WYKONYWANYCH ZA PAŹDZIERNIK 2016 R. (dok.)**

DECILE EARNINGS (the upper limits of gross wages and salaries received by decile paid employment)¹ BY GREAT OCCUPATIONAL GROUPS² FOR OCTOBER 2016 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Najwyższe wynagrodzenia (decyle) w grupie decylowej w zł Decile earnings (the upper limits of gross wages and salaries received by decile paid employment) in zł									
		pierwszej first	drugiej second	trzeciej third	czwartej fourth	piątej (mediana) fifth (median)	szóstej sixth	siódmej seventh	ósmej eighth	dziwiątej ninth
a – ogółem total										
b – mężczyźni men										
c – kobiety women										
Pracownicy biurowi Clerks	a	2000,00	2308,50	2631,95	2885,24	3154,57	3440,33	3735,73	4136,54	4835,01
	b	2060,00	2500,00	2691,61	2983,04	3180,08	3381,80	3690,96	4076,00	4736,15
	c	2000,00	2216,67	2573,42	2815,67	3124,13	3477,76	3788,66	4200,00	4911,34
Pracownicy usług i sprze-... dawcy Service and sales workers	a	1850,00	1850,00	1869,76	2060,00	2200,00	2370,00	2656,00	3017,31	3695,62
	b	1850,00	1850,00	1968,78	2114,94	2297,30	2631,79	2926,44	3288,80	3890,00
	c	1850,00	1850,00	1850,00	2037,65	2172,53	2320,33	2537,83	2859,21	3545,40
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy Skilled agricultural, forestry and fishery workers	a	1850,00	1850,00	1850,00	1850,00	1900,00	1900,00	2000,00	2277,00	3115,80
	b	1850,00	1850,00	1850,00	1850,00	1850,00	1900,00	2045,00	2277,00	3115,80
	c	1850,00	1850,00	1850,00	1850,00	1900,00	1900,00	2000,00	2964,00	3125,48
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy Craft and related trades workers	a	1850,00	2200,00	2567,12	2844,50	3132,69	3446,49	3811,97	4227,38	4964,50
	b	1850,00	2212,88	2612,40	2887,40	3176,32	3500,00	3852,68	4308,00	5107,89
	c	1900,00	2172,75	2330,34	2573,62	2801,68	3150,54	3571,27	3951,53	4156,30
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń Plant and machine opera- tors and assemblers	a	1897,24	2000,00	2150,24	2387,87	2643,68	2966,97	3378,96	3820,21	4398,00
	b	1855,53	1984,13	2160,00	2430,70	2731,34	3070,11	3471,40	3917,47	4479,04
	c	1954,58	2050,00	2100,00	2253,49	2399,51	2571,38	2877,04	3367,35	3912,41
Pracownicy wykonujący prace proste Elementary occupations	a	1850,00	1896,67	2067,68	2198,69	2322,38	2472,85	2663,11	2894,76	3388,08
	b	1850,00	1967,42	2127,00	2281,67	2472,85	2731,56	2963,03	3327,51	3829,00
	c	1850,00	1864,87	2035,92	2135,41	2268,33	2363,50	2514,37	2700,48	2952,45

¹ Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. ² Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 7, pkt 1) na str. 23.

¹ Data concern full- and part-time paid employees without converting into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. ² See general notes to the Yearbook, item 7, point 1) on page 23.

Świadczenia z ubezpieczeń społecznych Social security benefits

TABL. 6 (103). **EMERYCI I RENCISCI^a**
RETIREEES AND PENSIONERS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	279096	276277	257862	259299	TOTAL
Pobierający emerytury i renty wypła- cane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych	164324	178299	170596	172727	Persons receiving retirement pay and pensions paid by the Social Insurance Institution
emerytury	98800	127442	123999	127014	retirement pay
renty z tytułu niezdolności do pracy	39686	25167	20823	19984	pensions resulting from an inability to work
renty rodzinne	25838	25690	25774	25729	family pensions
Rolnicy indywidualni	114772	97978	87266	86572	Farmers

^a Przeciętna liczba w roku.

Ź r ó d ł o: dane Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

^a Annual average number.

S o u r c e: data of the Social Insurance Institution and the Agricultural Social Insurance Fund.

TABL. 7 (104). **ŚWIADCZENIA EMERYTALNE I RENTOWE BRUTTO**
GROSS RETIREMENT PAY AND PENSION BENEFITS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
OGÓŁEM GRAND TOTAL					
Świadczenia w mln zł	3014,1	4165,2	4886,0	4999,3	Benefits in mln zł
WYPŁACANE PRZEZ ZAKŁAD UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH PAID BY THE SOCIAL INSURANCE INSTITUTION					
Razem Total					
Świadczenia w mln zł	2017,8	3084,9	3681,8	3797,1	Benefits in mln zł
Przeciętna miesięczna emerytura i renta w zł	1023,31	1441,83	1798,48	1831,95	Average monthly retirement pay and pensions in zł
Emerytury Retirement pay					
Świadczenia w mln zł	1316,6	2332,9	2809,1	2925,0	Benefits in mln zł
Przeciętna miesięczna emerytura w zł	1110,49	1525,45	1887,83	1919,10	Average monthly retirement pay in zł
Renty z tytułu niezdolności do pracy Pensions resulting from an inability to work					
Świadczenia w mln zł	412,6	357,1	373,6	364,4	Benefits in mln zł
Przeciętna miesięczna renta w zł	866,47	1182,35	1495,27	1519,52	Average monthly pension in zł
Renty rodzinne Family pensions					
Świadczenia w mln zł	288,6	394,9	499,1	507,7	Benefits in mln zł
Przeciętna miesięczna renta w zł	930,83	1281,21	1613,57	1644,36	Average monthly pension in zł
ROLNIKÓW INDYWIDUALNYCH ^a FARMERS ^a					
Świadczenia w mln zł	996,3	1080,3	1204,2	1202,2	Benefits in mln zł
Przeciętna miesięczna emerytura i renta w zł	723,38	918,86	1149,95	1157,18	Average monthly retirement pay and pension in zł

^a Łącznie z wypłatami z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w przypadku łączenia uprawnień do świadczeń z tego systemu z uprawnieniami do świadczeń z Funduszu Emerytalno-Rentowego; patrz uwagi ogólne, ust. 1 na str. 155.
 Źródło: dane Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

^a Including payments from non-agricultural social security system in the case of a simultaneous right to benefits from this fund and to benefits from the Pension Fund; see general notes, item 1 on page 155.

Source: data of the Social Insurance Institution and the Agricultural Social Insurance Fund.

DZIAŁ VIII BUDŻETY GOSPODARSTW DOMOWYCH

Uwagi ogólne

1. Podstawowym źródłem informacji o warunkach bytu ludności, tj. poziomie i strukturze dochodu rozporządzalnego, wydatków i spożycia, wyposażeniu gospodarstw domowych w przedmioty trwałego użytkowania oraz zagrożeniu ubóstwem, jest reprezentacyjne badanie **budżetów gospodarstw domowych**. Badaniem objęte są wszystkie grupy gospodarstw domowych, z wyjątkiem zamieszkujących obiekty zbiorowego zakwaterowania. Gospodarstwa domowe obywateli obcego państwa zamieszkujące w Polsce stale lub przez dłuższy czas i posługujące się językiem polskim biorą udział w badaniu.

Jednostką badania jest **gospodarstwo domowe** jedno- lub wieloosobowe. Gospodarstwo domowe **jednoosobowe** stanowi osoba utrzymująca się samodzielnie, tzn. niełączyca swoich dochodów z dochodami innych osób bez względu na to, czy mieszka sama czy z innymi osobami. Przez gospodarstwo domowe **wieloosobowe** rozumie się zespół osób zamieszkujących razem i wspólnie utrzymujących się.

Wyniki badania oparte są na oświadczeniach osób biorących udział w badaniu budżetów gospodarstw domowych.

Wyniki z badania przeważone zostały danymi o strukturze gospodarstw domowych: dla 2005 r. według liczby osób i miejsca zamieszkania pochodzącymi z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002, a za lata 2010–2016 – pochodzącymi z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011.

2. Badanie budżetów gospodarstw domowych prowadzone jest metodą rotacji miesięcznej w cyklu kwartalnym, co oznacza, że w każdym miesiącu w badaniu uczestniczą inne gospodarstwa domowe, a po kwartale w gospodarstwach domowych, które brały udział w badaniu miesięcznym danego kwartału przeprowadzany jest wywiad dotyczący niektórych wydatków, m.in. na zakup przedmiotów trwałego użytkowania (telewizor, pralkę, lodówkę itp.), na opłaty za usługi (lekarskie, stomatologiczne itp.) oraz wyposażenia gospodarstw domowych w przedmioty trwałego użytkowania.

Badaniem objęto wszystkie gospodarstwa domowe zamieszkałe w wylosowanych mieszkaniach, reprezentujące społeczno-ekonomiczne grupy ludności, tj. gospodarstwa domowe: pracowników, rolników, pracujących na własny rachunek, emerytów, rencistów oraz utrzymujących się z niezarobkowych źródeł (innych niż emerytura lub renta).

CHAPTER VIII HOUSEHOLD BUDGETS

General notes

1. The basic source of information regarding the living conditions of the population, i.e. the level and structure of available income, expenditure and consumption, furnishing the households with durable goods as well as risk of poverty, is a sample survey of **household budgets**. All groups of households, excluding those living in institutional households, are included in the survey. The households of foreign citizens with permanent or long-lasting residence in Poland and using Polish participate in the survey.

The survey unit is a one- or a multi-person **household**. **One-person** household is understood as an individual maintaining independently, i.e. income is not combined with the income of others, regardless of the fact whether the individual lives alone or with other persons. **Multi-person** household is understood as a group of people living together and maintaining themselves jointly.

Survey results are based on declarations made by persons participating in the survey of household budgets.

Data obtained from the household budget survey were weighted with data on the structure of households by number of persons and place of residence: for 2005 coming from the Population and Housing Census 2002 and for the years 2010–2016 – coming from the Population and Housing Census 2011.

2. The survey of household budgets is conducted using the method of monthly rotation with a quarterly cycle, which means that each month different households participate in the survey and after each quarter an interview is conducted in households which participated in the monthly survey of a given quarter concerning some expenditure, i.e. on purchase of durable goods (a television set, washing machine, refrigerator etc.), on payments for services (medical, dental etc.) as well as on furnishing the households with durable goods.

The survey included all households within randomly selected dwellings representing socio-economic groups of the population, i.e. households of: employees, farmers, self-employed, retirees, pensioners as well as households maintained from non-earned sources (other than retirement pay or pensions).

3. Kategorie osób występujących w gospodarstwach domowych (tabl. 1) ustalone zostały na podstawie ich głównego źródła utrzymania, czyli źródła przynoszącego największy dochód:

- 1) osoby pracujące, do których zalicza się:
 - a) pracujących najemnie, dla których głównym źródłem utrzymania jest dochód z pracy najemnej, niezależnie od rodzaju umowy zawartej z pracodawcą (umowa o pracę na czas nieokreślony lub określony, mianowanie, powołanie, praca sezonowa, praca dorywcza, umowa o wykonanie pracy nakładczej, umowa agencyjna, umowa-zlecenie, umowa ustna itd.),
 - b) pracujących w gospodarstwie indywidualnym w rolnictwie (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin), dla których głównym źródłem utrzymania jest dochód z pracy w użytkowanym przez siebie gospodarstwie indywidualnym w rolnictwie,
 - c) pracujących na własny rachunek (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin), dla których głównym źródłem utrzymania jest prowadzenie działalności gospodarczej (poza użytkowaniem gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie), w tym wynajem nieruchomości związanych z prowadzoną działalnością gospodarczą oraz wykonywanie wolnego zawodu, a od 2005 r. także członków spółdzielni rolniczej;
- 2) osoby pobierające emeryturę lub rentę, których głównym źródłem utrzymania jest otrzymywana emerytura lub renta;
- 3) osoby utrzymujące się z niezarobkowych źródeł innych niż emerytura lub renta, których głównym źródłem utrzymania są: świadczenia z ubezpieczeń społecznych, dochód ze świadczeń pozostałych, dochody z tytułu własności, dochody z wynajmu budynków (w tym mieszkań) i budowli (w tym garaży) niezwiązanych z prowadzoną działalnością gospodarczą, pozostałe dochody oraz inne przychody (podjęte lokaty i sprzedane papiery wartościowe, sprzedaż majątku, zaciągnięte pożyczki i kredyty);
- 4) osoby pozostające na utrzymaniu (bez własnego źródła utrzymania) są utrzymywane przez inne osoby będące członkami tego samego gospodarstwa domowego.

4. **Dochód rozporządzalny** obejmuje bieżące dochody pieniężne i niepieniężne (w tym wartość spożycia naturalnego, tj. wartość towarów i usług konsumpcyjnych pobranych na potrzeby gospodarstwa domowego z działalności gospodarczej na własny rachunek – rolniczej i pozarolniczej oraz wartość towarów i usług otrzymanych bezpłatnie), bez zaliczek na podatek dochodowy od osób fizycznych płaconych z tytułu dochodów (z pracy najemnej, ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych oraz ze świadczeń pozostałych), bez składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne płacone przez ubezpieczonego pracownika (patrz uwagi ogólne działu „Wynagrodzenia. Świadczenia z ubezpieczeń społecznych”, ust. 3 na str. 154) oraz bez podatków płaconych przez osoby pracujące na własny rachunek.

3. The categories of persons comprising households (table 1) were established on the basis of their primary source of maintenance, i.e. source deriving the greatest income:

- 1) employed persons include:
 - a) hired employees, for whom the main source of maintenance is income from hired work, regardless of the type of contract concluded with the employer (a labour contract for a specified or unspecified period, postings, appointments, seasonal work, odd jobs, outwork, agency contracts, commission contracts, verbal contracts etc.),
 - b) employees on a private farm in agriculture (including contributing family workers), for whom the main source of maintenance is income from private farm work,
 - c) self-employed persons (including contributing family workers), for whom the main source of maintenance is conducting economic activity (excluding the use of a private farm in agriculture) including rental of real estate connected with conducting economic activity and practicing a learned profession as well as members of agricultural production cooperatives since 2005;
- 2) persons receiving retirement pay or pension, for whom the main source of maintenance is the retirement pay or pension;
- 3) persons maintained from non-earned sources other than retirement pay or pension, for whom the main source of maintenance is: social security benefits, income from other benefits, income from owning, income from leasing buildings (including dwellings) and structures (including garages) not connected with conducting economic activity, other income as well as other revenue (deposits withdrawn and securities sold, the sale of assets, extended loans and credits);
- 4) dependents (without their own source of maintenance) are maintained by other persons being members of the same household.

4. **Available income** includes current monetary and non-monetary income (including the value of own consumption, i.e. consumer goods and services acquired for household needs from self-employed agricultural or non-agricultural economic activity as well as the value of goods and services received free of charge), excluding prepayments on personal income tax paid with income (from hired work and social security benefits as well as from other benefits), excluding contributions to obligatory social security paid by the insured employee (see general notes in the chapter "Wages and salaries. Social security benefits", item 3 on page 154) as well as excluding taxes paid by self-employed persons.

W skład dochodu rozporządzalnego wchodzi:

- 1) dochód z pracy najemnej – uzyskany we wszystkich miejscach pracy danego członka gospodarstwa domowego, niezależnie od długości trwania okresu pracy i rodzaju umowy o pracę – który obejmuje wszystkie dochody uzyskiwane z tytułu pracy najemnej, w tym: wynagrodzenia, wypłaty niezaliczone do wynagrodzeń (np. dodatek za rozłąkę, ekwiwalent pieniężny za używanie własnej odzieży zamiast roboczej, kwoty uzyskane z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych), zasiłki chorobowe (pobrane w czasie trwania stosunku pracy), wyrównawcze, opiekuńcze, dochody w formie niepieniężnej (opłacone przez pracodawcę);
- 2) dochód z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie, który stanowi różnicę między wartością produkcji rolniczej (łącznie ze spożyciem naturalnym) a poniesionymi bieżącymi nakładami na nią (tj. zakup produktów i usług, wynagrodzenie i składki na obowiązkowe ubezpieczenie społeczne pracowników najemnych). Dochód ten jest pomniejszony o podatki związane z prowadzeniem gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie oraz od 2004 r. powiększony o dopłaty dla rolnictwa;
- 3) dochód z pracy na własny rachunek, który stanowi część dochodu uzyskanego z prowadzonej działalności gospodarczej na własny rachunek poza gospodarstwem indywidualnym w rolnictwie (w tym dochód z wynajmu budynków i budowli) oraz z wykonywania wolnego zawodu, jaka została przeznaczona na pozyskanie towarów i usług konsumpcyjnych na potrzeby gospodarstwa domowego oraz na inwestycje o charakterze mieszkaniowym (zakup, budowa, remont lub modernizacja mieszkania lub domu mieszkalnego);
- 4) dochód z własności (odsetki, udziały w zyskach przedsiębiorstw, w tym dywidendy, dochody z dzierżawy ziemi) oraz dochody z wynajmu budynków (w tym mieszkań) i budowli (w tym garaży) niezwiązanych z prowadzoną działalnością gospodarczą, który stanowi różnicę między przychodami a poniesionymi nakładami i podatkami;
- 5) dochód ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych, który obejmuje emerytury, renty i zasiłki (chorobowe – po ustaniu stosunku pracy, świadczenia rehabilitacyjne) i jednorazowe odszkodowania wypadkowe oraz od 2005 r. renty strukturalne dla rolników indywidualnych;
- 6) dochód ze świadczeń pozostałych, który obejmuje m.in. zasiłki dla bezrobotnych, zasiłki i świadczenia przedemerytalne, świadczenia rodzinne, rentę socjalną, świadczenia pieniężne i niepieniężne udzielane na podstawie ustawy o pomocy społecznej, stypendia;
- 7) pozostały dochód, który obejmuje m.in. dary (w tym alimenty od osób prywatnych), odszkodowania z tytułu ubezpieczeń w instytucjach ubezpieczeniowych, wygrane w grach hazardowych i loteryjnych.

Available income comprises:

- 1) *income from hired work – obtained in all work-places by a given household member, regardless of the length of time worked or the type of labour agreement – which includes all income obtained from hired work, including: wages and salaries, payments not included in wages and salaries (e.g. severance pay, the monetary equivalent for the use of personal instead of company clothing, sums received from a company social benefit fund), sick benefits (taken during the period of employment), compensatory and nursing benefits, income in a non-monetary form (paid by the employer);*
- 2) *income from a private farm in agriculture, which accounts for the difference in the value of agricultural production (including own consumption) and current expenditure borne on it (i.e. the purchase of products and services, wages and salaries as well as contributions to compulsory social security of hired employees). This income is reduced by taxes connected with tending a private farm in agriculture and since 2004 increased by subsidies for agriculture;*
- 3) *income from self-employment, which accounts for a portion of income obtained from conducting self-employed economic activity excluding a private farm in agriculture (including income from leasing buildings and structures) as well as income from doing freelance work. This portion was designated for purchasing consumer goods and services to satisfy household needs as well as for investments with a residential character (purchasing, building, renovating or modernizing a dwelling or a house);*
- 4) *income from property (interest, shares in company profits, including dividends, income from land leasing) as well as income from rental of buildings (including dwellings) and structures (including garages) not connected with conducted economic activity, measured as a difference between revenues and investment and taxes;*
- 5) *income from social security benefits, which includes retirement pay, pensions and benefits (sick benefits – after termination of employment, rehabilitation benefits) and one-off accident compensations, as well as since 2005, early retirement pay for farmers;*
- 6) *income from other benefits, which includes, i.a. unemployment benefits, pre-retirement benefits and allowances, family allowances, social pension, monetary and non-monetary assistance provided on the basis of the Law on Social Welfare, scholarships;*
- 7) *other income, which includes, i.a. gifts (of which private alimony), insurance indemnities, winnings from gambling games and lotteries.*

Dochód rozporządzalny przeznaczony jest na wydatki oraz przyrost oszczędności.

Dochód do dyspozycji jest to dochód rozporządzalny pomniejszony o pozostałe wydatki. Dochód do dyspozycji przeznaczony jest na wydatki na towary i usługi konsumpcyjne oraz przyrost oszczędności.

5. Wydatki obejmują wydatki na towary i usługi konsumpcyjne oraz pozostałe wydatki.

Wydatki na towary i usługi konsumpcyjne przeznaczone są na zaspokojenie potrzeb gospodarstwa domowego. Obejmują wydatki na towary i usługi zakupione za gotówkę, również przy użyciu karty płatniczej lub kredytowej i na kredyt, wartość artykułów otrzymanych bezpłatnie oraz wartość spożycia naturalnego. Towary konsumpcyjne obejmują dobra nie-trwałego użytkowania (np. żywność, napoje, artykuły farmaceutyczne), półtrwałego użytkowania (np. odzież, książki, zabawki) i trwałego użytkowania (np. samochody, pralki, lodówki, telewizory). Do wydatków nie zalicza się funduszu remontowego.

Pozostałe wydatki obejmują m.in. kwoty przekazane innym gospodarstwom domowym i instytucjom niekomercyjnym, w tym dary; koszty zakwaterowania młodzieży i studentów uczących się poza domem; alimenty dla osób prywatnych; niektóre podatki, np. od nieruchomości, od spadków i darowizn, od dochodów z własności, z wynajmu i sprzedaży nieruchomości; straty pieniężne.

6. Grupowania przychodów i rozchodów gospodarstw domowych dokonano w dostosowaniu do zasad systemu rachunków narodowych, w tym wydatki na towary i usługi konsumpcyjne zagregowano zgodnie z Klasyfikacją Spożycia Indywidualnego według Celu do Badania Budżetów Gospodarstw Domowych (COICOP).

7. Spożycie artykułów żywnościowych (w ujęciu ilościowym) w gospodarstwach domowych obejmuje artykuły zakupione za gotówkę, również przy użyciu karty płatniczej lub kredytowej i na kredyt, otrzymane nieodpłatnie oraz pobrane z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie, bądź z prowadzonej działalności gospodarczej na własny rachunek (spożycie naturalne); bez spożycia w placówkach gastronomicznych.

8. Zagrożenie ubóstwem – gospodarstwo domowe (a tym samym wszystkie osoby wchodzące w jego skład) zostało uznane za ubogie, jeżeli poziom jego wydatków (obejmujących także wartość artykułów otrzymanych bezpłatnie oraz wartość spożycia naturalnego) był niższy od wartości przyjętej za granicę ubóstwa. Dla wyeliminowania wpływu, jaki na koszty utrzymania gospodarstw domowych wywiera ich skład społeczno-demograficzny, zarówno przy obliczaniu poziomu wydatków w gospodarstwach domowych, jak i ustalaniu granic ubóstwa (relatywnego oraz minimum egzystencji), zastosowano tak zwaną **oryginalną skalę ekwiwalentności OECD**. Według tej skali,

Available income is designated for expenditure as well as for an increase in savings.

Disposable income is understood as available income reduced by other expenditures. Disposable income is designated for consumer goods and services as well as for an increase in savings.

5. Expenditure includes expenditure on consumer goods and services as well as other expenditure.

Expenditure on consumer goods and services is designated for meeting household needs. It includes expenditure on goods and services purchased for cash, with the use of cash or a credit card and on credit, the value of articles received free of charge as well as the value of own consumption. Consumer goods include non-durable goods (e.g. food, beverages, pharmaceutical products), semi-durable goods (e.g. clothing, books, toys) and durable goods (e.g. cars, washing machines, refrigerators, television sets). Expenditures do not include renovation fund.

Other expenditure includes, i.a. amounts transferred to other households and non-commercial institutions, including gifts; boarding costs of youth and students studying away from home; private alimony; some taxes, e.g. on real estate, inheritance and donations, income from property as well as renting and selling real estate; monetary losses.

6. Household revenues and expenses are classified in accordance with national accounts, of which expenditure on consumer goods and services was aggregated in accordance with the Classification of Individual Consumption by Purpose for the Household Budget Survey (COICOP).

7. Consumption of foodstuffs (in terms of quantity) in households includes articles purchased for cash, with the use of cash or a credit card and on credit, received free of charge as well as taken from a private farm in agriculture or from conducted self-employed economic activity (own consumption); excluding consumption in catering establishments.

*8. Risk of poverty – a household and thus all its members have been regarded as poor if the expenditure level (including the value of products received free of charge as well as the value of own consumption) was below the adopted poverty threshold. In order to eliminate the effect of the socio-demographic composition of household on the maintenance costs, the so-called **original OECD equivalence scale** has been used for the calculation of the households' expenditure level and determination of poverty thresholds (relative and subsistence minimum). According to*

wagę 1 przypisuje się pierwszej osobie w gospodarstwie domowym w wieku 14 lat i więcej, wagę 0,7 – każdej następnej osobie w tym wieku oraz wagę 0,5 – każdemu dziecku w wieku poniżej 14 lat. Oznacza to np., że granica ubóstwa relatywnego dla gospodarstwa 4-osobowego złożonego z dwóch osób dorosłych i dwójki dzieci jest 2,7 razy wyższa niż dla gospodarstwa 1-osobowego.

Relatywna granica ubóstwa to 50% średnich miesięcznych wydatków ustalonych na poziomie wszystkich gospodarstw domowych z uwzględnieniem tzw. oryginalnej skali ekwiwalentności OECD.

„Ustawowa” granica ubóstwa to kwota, która zgodnie z obowiązującą ustawą o pomocy społecznej (jednolity tekst Dz. U. 2016 poz. 930) uprawnia do ubiegania się o przyznanie świadczenia pieniężnego z systemu pomocy społecznej.

Minimum egzystencji, uznane za granicę ubóstwa skrajnego, wyznacza poziom zaspokojenia potrzeb, poniżej którego występuje biologiczne zagrożenie życia oraz rozwoju psychofizycznego człowieka. Przy ustalaniu granic ubóstwa skrajnego przyjmuje się poziom minimum egzystencji obliczany przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych dla 1-osobowego gospodarstwa pracowniczego.

this scale, weight 1 is attributed to the first person in the household at the age of 14 and over, weight 0,7 – to any other person at that age and weight 0,5 – to every child under 14. And thus, for instance, the relative poverty threshold for a 4-person household consisting of two adult persons and two children is 2,7 times as high as that for a 1-person household.

***Relative poverty threshold** is 50% of the mean monthly expenditure determined at the level of all households estimated with the use of the so-called original OECD equivalence scale.*

***“Legal” poverty threshold** is the amount which, according to the Law on Social Assistance (uniform text in Journal of Laws 2016 item 930), provides eligibility for a monetary benefit from social assistance.*

***The subsistence minimum**, regarded as the extreme poverty threshold, sets the level of the satisfaction of needs below which the biological existence or psychophysical human development. The starting point adopted for determination of the extreme threshold is subsistence minimum estimated by the Institute of Labour and Social Studies for the 1-person employees' household.*

TABL. 1 (105). **GOSPODARSTWA DOMOWE**
HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Gospodarstwa domowe objęte badaniem	1102	1204	1154	1152	<i>Households included in the survey</i>
Przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym	3,05	2,95	2,63	2,63	<i>Average number of persons in a household</i>
w tym:					<i>of which:</i>
pracujących	0,99	1,13	1,04	1,03	<i>employed</i>
pobierających świadczenia społeczne ^a	0,92	0,88	0,83	1,10	<i>receiving social benefits^a</i>
w tym emeryturę lub rentę	0,80	0,77	0,74	0,75	<i>of which retirement pay or pension</i>
pozostających na utrzymaniu	1,04	0,89	0,71	0,44	<i>dependents</i>

a W 2005 r. – pobierających świadczenia z ubezpieczeń społecznych i pomocy społecznej.

a In 2005 – receiving social security benefits and social assistance benefits.

TABL. 2 (106). **PRZECIĘTNY MIESIĘCZNY DOCHÓD ROZPORZĄDZALNY NA 1 OSOBĘ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH**
AVERAGE MONTHLY PER CAPITA AVAILABLE INCOME IN HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	w zł		in zł		
O G Ó Ł E M	724,68	1108,47	1257,93	1419,83	T O T A L
w tym dochód do dyspozycji ...	691,45	1071,70	1208,57	1372,37	of which disposable income
w tym:					of which:
Z pracy najmnej	256,88	454,42	593,24	562,09	From hired work
Z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie	89,29	215,43	116,89 ^a	232,42 ^b	From a private farm in agriculture
Z pracy na własny rachunek	53,61 ^c	66,68	90,30 ^d	99,62 ^e	From self-employment
Ze świadczeń społecznych ^f	265,74	320,83	388,32	456,13	From social benefits ^f

a-e Błąd względny szacunków przekracza 10% i wynosi: a – 29,62%, b – 33,30%, c – 16,84%, d – 14,24%, e – 10,98%. f W 2005 r. – ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych i pomocy społecznej.

a-e Relative error of estimates exceeds 10% and equals: a – 29,62%, b – 33,30%, c – 16,84%, d – 14,24%, e – 10,98%. f In 2005 – from social security benefits and social assistance benefits.

TABL. 3 (107). **PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYDATKI NA 1 OSOBĘ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH**
AVERAGE MONTHLY PER CAPITA EXPENDITURE IN HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	w zł		in zł		
O G Ó Ł E M	650,06	854,97	1003,43	1020,30	T O T A L
W tym towary i usługi konsumpcyjne ^a	616,83	818,21	954,07	972,83	Of which consumer goods and services ^a
w tym:					of which:
żywność i napoje bezalkoholowe ...	198,41	246,82	267,14	282,26	food and non-alcoholic beverages
napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	18,42	22,81	24,61 ^b	24,93	alcoholic beverages and tobacco
odzież i obuwie	35,60	42,65	50,94	60,06	clothing and footwear
użytkowanie mieszkania i nośniki energii	130,20	168,57	201,93	194,25	housing, water, electricity, gas and other fuels
wyposażenie mieszkania i prowadzenie gospodarstwa domowego	31,01	52,88	56,63 ^c	55,80	furnishings, household equipment and routine maintenance of the house
zdrowie	32,52	41,35	53,10	50,21	health
w tym artykuły farmaceutyczne	.	26,28	31,65	32,30	of which pharmaceutical products
transport	52,04	80,16	99,16	85,15	transport
łączność ^d	31,65	37,83	50,38	49,21	communications ^d
rekreacja i kultura ^e	38,82	53,41	55,57	60,67	recreation and culture ^e
edukacja ^f	9,92	10,49	6,37 ^g	6,97 ^h	education ^f
restauracje i hotele	6,21 ⁱ	17,75	35,49 ^k	42,43	restaurants and hotels
inne towary i usługi	29,55	39,56	49,46	57,60	miscellaneous goods and services
w tym higiena osobista	23,07	27,17	28,14	of which personal care

a Łącznie z kieszonkowym niewuwzględnionym w podziale według rodzajów wydatków. b, c, g-k Błąd względny szacunków przekracza 10% i wynosi: b – 11,28%, c – 13,71%, g – 17,47%, h – 16,96%, i – 23,06%, k – 10,53%. d Od 2013 r. łącznie z wydatkami na usługi internetowe. e Od 2013 r. bez wydatków na usługi internetowe. f Łącznie z wychowaniem przedszkolnym.

a Including pocket money not considered in items by types of expenditures. b, c, g-k Relative error of estimates exceeds 10% and equals b – 11,28%, c – 13,71%, g – 17,47%, h – 16,96%, i – 23,06%, k – 10,53%. d Since 2013 including expenditures for Internet services. e Since 2013 excluding expenditures for Internet services. f Including pre-school education.

TABL. 4 (108). **PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE SPOŻYCIE NIEKTÓRYCH ARTYKUŁÓW ŻYWNOŚCIOWYCH NA 1 OSOBĘ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH**
AVERAGE MONTHLY PER CAPITA CONSUMPTION OF SELECTED FOODSTUFFS IN HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Pieczywo i produkty zbożowe ^a w kg	8,33	6,96	5,88	6,08	Bread and cereals ^a in kg
w tym pieczywo ^b	5,68	4,46	3,49	3,54	of which bread ^b
Mięso ^c w kg	6,88	7,00	6,36	6,87	Meat ^c in kg
w tym wędliny i pozostałe przetwo- ry mięsne ^d	2,84	2,31	2,48	of which processed meat and other meat preparations ^d
Ryby i owoce morza ^e w kg	0,54	0,58	0,48	0,48	Fish and seafood ^e in kg
Mleko ^f w l	5,56	4,45	3,88	3,62	Milk ^f in l
Jogurty ^g w kg	0,54	0,75	0,56	0,55	Yoghurt ^g in kg
Sery i twarogi ^h w kg	0,74	0,81	0,72	0,73	Cheese and curd ^h in kg
Jaja w szt.	16,32	12,51	12,61	11,90	Eggs in units
Oleje i tłuszcze ⁱ w kg	1,58	1,51	1,07	1,10	Oils and fats ⁱ in kg
w tym masło	0,13	0,15	0,15	of which butter
Owoce ^k w kg	4,02	3,44	3,78	3,86	Fruit ^k in kg
Warzywa w kg	14,66	10,78	9,66	10,60	Vegetables in kg
w tym ziemniaki	5,69	4,47	5,24	of which potatoes
Cukier w kg	1,58	1,36	1,22	1,10	Sugar in kg
Kawa, herbata, kakao w kg	0,25	0,24	0,23	Coffee, tea, cocoa in kg
Wody mineralne i źródlane w l	3,51	4,07	4,22	Mineral or spring waters in l
Soki owocowe i warzywne w l	0,80	0,83	Fruit and vegetable juices in l

a Od 2013 r. bez mąki ziemniaczanej. b Od 2013 r. bez pieczywa chrupkiego, tostowego i cukierniczego. c Od 2013 r. łącznie z boczkami surowymi (ujmowanymi do 2012 r. w pozycji „Oleje i tłuszcze”). d Od 2013 r. łącznie z wyrobami garmażeryjnymi, bez przetworów podrobowych. e Do 2012 r. określane jako „Ryby”; bez marynat, przetworów ze zwierząt morskich i słodkowodnych, wyrobów garmażeryjnych i panierowanych oraz od 2013 r. bez konserw rybnych. f Bez zagęszczonego i w proszku. g Do 2013 r. łącznie z napojami mlecznymi. h Od 2013 r. bez serków słodkich. i Od 2013 r. bez boczku surowego. k Łącznie z nasionami i pestkami jadalnymi.

a Since 2013 excluding potato flour. b Since 2013 excluding crisp bread, toasted bread and confectionery. c Since 2013 including raw bacon (until 2012, included in position “Oils and fats”). d Since 2013 including ready-to-serve food, excluding offal preparations. e Until 2012 defined as „Fish”; excluding pickles, processed sea and fresh-water food and fish, ready-to-serve foods including coated food products as well as since 2013 excluding canned fish. f Excluding condensed and powdered milk. g Until 2013 including milk-based beverages. h Since 2013 excluding sweet cottage cheese. i Since 2013 excluding raw bacon. k Including seeds and edible kernel.

TABL. 5 (109). **GOSPODARSTWA DOMOWE WYPOSAŻONE W NIEKTÓRE PRZEDMIOTY TRWAŁEGO UŻYTKOWANIA^a**
HOUSEHOLDS EQUIPPED WITH SELECTED DURABLE GOODS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	w % ogółu gospodarstw domowych in % of total households				
Chłodziarka	95,7	97,9	99,0	99,3	Refrigerator
Zamrażarka	46,4	41,9	33,3	26,8	Freezer
Automat pralniczy	70,8	83,2	91,9	93,2	Automatic washing machine
Zmywarka do naczyń	3,0	9,7	22,1	22,1	Dishwasher
Kuchenka mikrofalowa	38,2	56,4	63,6	61,0	Microwave oven
Kuchenka elektryczna z płytą cera- miczną, indukcyjną	6,3	8,4	Electric cooker with ceramic plate, inductive
Samochód osobowy	44,0	58,0	63,4	61,7	Passenger car

a Opracowano na podstawie stanu w końcu poszczególnych kwartałów.

a Compiled on the basis of data at the end of individual quarters.

TABL. 5 (109). **GOSPODARSTWA DOMOWE WYPOSAŻONE W NIEKTÓRE PRZEDMIOTY TRWAŁEGO UŻYTKOWANIA^a (dok.)***HOUSEHOLDS EQUIPPED WITH SELECTED DURABLE GOODS^a (cont.)*

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	w % ogółu gospodarstw domowych in % of total households				
Sprzęt do odbioru, nagrywania i odtwarzania dźwięku ^b	80,3	77,4	<i>Equipment for reception, recording and reproduction of sound^b</i>
Odbiornik telewizyjny	97,6	98,5	97,6	97,7	<i>Television set</i>
Odtwarzacz DVD	43,9	29,0	24,3	<i>DVD player</i>
Telefon komórkowy	54,8	81,4	87,9	89,8	<i>Mobile phone</i>
w tym smartfon	40,0	49,5	<i>of which smartphone</i>
Zestaw kina domowego	12,1	10,4	9,1	<i>Home cinema set</i>
Urządzenie do odbioru telewizji satelitarnej lub kablowej	36,3	50,9	54,8	55,0	<i>Satellite or cable television equipment</i>
Aparat fotograficzny cyfrowy	42,0	44,1	40,5	<i>Digital camera</i>
Komputer osobisty	30,6	59,7	67,9	67,8	<i>Personal computer</i>
w tym z dostępem do Internetu	19,7	52,2	67,1	66,4	<i>of which with access to the Internet</i>
w tym z dostępem szerokopasmowym	58,9	57,0	<i>of which broadband access</i>
Drukarka	37,8	35,5	30,9	<i>Printer</i>
w tym drukarka wielofunkcyjna	22,3	18,5	<i>of which multifunction printer</i>

a Opracowano na podstawie stanu w końcu poszczególnych kwartałów. b Obejmuje: radio, radiomagnetofon, radio z odtwarzaczem płyt kompaktowych lub radiomagnetofon z odtwarzaczem płyt kompaktowych, wieżę.

a Compiled on the basis of data at the end of individual quarters. b Including: radio, radio tape recorder, radio with compact disc player, radio tape recorder with compact disc player, stereo music system.

TABL. 6 (110). **WSKAŹNIKI ZAGROŻENIA UBÓSTWEM W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH^a***AT-RISK OF POVERTY RATES IN HOUSEHOLDS^a*

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Osoby – w % ogółu osób w gospodarstwach – o wydatkach poniżej:					<i>Persons – in % of total persons in households – with expenditures below:</i>
relatywnej granicy ubóstwa	19,8	25,0	19,1	17,0	<i>relative poverty threshold</i>
„ustawowej” granicy ubóstwa	19,4	11,3	13,4	14,7	<i>“legal” poverty threshold</i>
minimum egzystencji	13,6	9,1	7,8	4,2	<i>subsistence minimum</i>

a Patrz uwagi ogólne, ust. 8 na str. 168.

a See general notes, item 8 on page 168.

DZIAŁ IX INFRASTRUKTURA KOMUNALNA. MIESZKANIA

Uwagi ogólne

Infrastruktura komunalna

1. Informacje o urządzeniach i usługach komunalnych opracowano **metodą rodzaju działalności**, tj. według kryterium przeznaczenia urządzeń, niezależnie od przeważającego rodzaju działalności podmiotu gospodarczego, z wyjątkiem danych o komunikacji miejskiej opracowanych metodą przedsiębiorstw. Definicję **metody przedsiębiorstw** podano w uwagach ogólnych do Rocznika ust. 5 na str. 23.

Dane o urządzeniach komunalnych dotyczą urządzeń czynnych.

2. Informacje o **długości sieci wodociągowej i gazowej** dotyczą przewodów ulicznych bez przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i innych obiektów. Informacje o sieci gazowej uwzględniają dane o sieci przesyłowej oraz sieci rozdzielczej.

Dane o **długości sieci kanalizacyjnej**, oprócz przewodów ulicznych, uwzględniają kolektory, tj. przewody odbierające ścieki z sieci ulicznej; nie uwzględniają natomiast kanałów przeznaczonych wyłącznie do odprowadzania wód opadowych.

Przez **przyłącza wodociągowe i kanalizacyjne** prowadzące do budynków mieszkalnych (łącznie z budynkami zbiorowego zamieszkania, jak np.: hotele pracownicze, domy studenckie i internaty, domy opieki społecznej) oraz **przyłącza gazowe** prowadzące do budynków (łącznie z budynkami niemieszkalnymi) rozumie się odgałęzienia łączące poszczególne budynki z siecią rozdzielczą lub w przypadku kanalizacji – z siecią ogólnospławną.

Zdrój uliczny jest to urządzenie zainstalowane do ulicznego przewodu wodociągowego, służące do pobierania wody przez ludność bezpośrednio z tego przewodu.

Dane o zużyciu wody z wodociągów w gospodarstwach domowych obejmują ilość wody pobranej z sieci wodociągowej za pomocą urządzeń zainstalowanych w budynku.

3. Dane o **korzystających z wodociągu i kanalizacji** obejmują ludność zamieszkałą w budynkach mieszkalnych dołączonych do określonej sieci oraz ludność korzystającą z wodociągu poprzez źródła podwórzowe i uliczne (urządzenia zainstalowane do ulicznego przewodu wodociągowego), a w przypadku kanalizacji – wpusty kanalizacyjne.

Dane o **korzystających z gazu** dotyczą ludności w mieszkaniach wyposażonych w instalacje gazu z sieci.

CHAPTER IX MUNICIPAL INFRASTRUCTURE. DWELLINGS

General notes

Municipal infrastructure

1. Information regarding municipal installations and services was compiled using the **kind of activity method**, i.e. according to the criterion of installation designation, regardless of the predominant kind of activity of the economic entity, with the exception of data regarding urban area transportation compiled using the enterprise method. The definition of the **enterprise method** is given in the general notes to the Yearbook, item 5 on page 23.

Data regarding municipal installations concern operative installations.

2. Information regarding the **length of the water supply and gas supply networks** concerns street conduits excluding connections leading to residential buildings and other constructions. Information on the gas supply system includes data on the transmission network and the distribution network.

Data regarding the **length of the sewage network**, apart from street conduits, include collectors, i.e. conduits receiving sewage from the street network; while they do not include sewers designed exclusively for draining run-off.

Water supply and sewage connections leading to residential buildings (including collective accommodation facilities, e.g.: employee boarding houses, student dormitories and boarding schools, social welfare homes) and **gas supply connections** leading to buildings (including non-residential buildings) are understood as branches linking individual buildings with the distribution network or, in case of the sewage system – with the main drainage system.

Street outlet is a device connected with the water supply system, used by the population as a direct source of water supply.

Data regarding consumption of water in households include quantity of water collected from the water supply system by facilities installed in building.

3. Data regarding the **users of water supply and sewage systems** include the population living in residential buildings connected to a defined system as well as the population using the water supply system through common courtyards or street outlets (devices connected to the street water supply conduit) and in case of sewage – sewage inlets.

Data regarding the **gas users** concern the population in dwellings equipped with gas installations connected to the gas supply system.

Dane o ludności korzystającej z wodociągu, kanalizacji i gazu obejmują również ludność w budynkach zbiorowego zamieszkania.

4. Dane o liczbie odbiorców i zużyciu energii elektrycznej od 2005 r. obejmują także gospodarstwa domowe, których głównym źródłem utrzymania jest dochód z użytkowanego gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie.

Zużycie energii elektrycznej i gazu z sieci w gospodarstwach domowych (w tym również zużycie w gospodarstwach domowych prowadzących drobną działalność usługową) ustala się na podstawie zaliczkowego systemu opłat.

5. Informacje z zakresu ciepłownictwa obejmują budynki mieszkalne oraz urzędów i instytucji, ogrzewane centralnie za pośrednictwem sieci przesyłowej rozumianej jako układ instalacji połączonych i współpracujących ze sobą, służących do przesyłania i dystrybucji czynnika grzejącego do odbiorcy.

Kotłownia – budynek lub pomieszczenie wraz z ustawionymi w nim kotłami oraz urządzeniami służącymi do wytwarzania energii cieplnej na cele grzewcze lub ogrzewania i równoczesnego dostarczania ciepłej wody.

6. Dane o odpadach komunalnych dotyczą odpadów powstających w gospodarstwach domowych, (z wyłączeniem pojazdów wycofanych z eksploatacji), a także odpadów niezawierających odpadów niebezpiecznych pochodzących od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych.

Informacje o odpadach komunalnych do 2014 r. podaje się zgodnie z katalogiem odpadów wprowadzonym rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 27 IX 2001 r. (Dz. U. Nr 112, poz. 1206) z późniejszymi zmianami, natomiast od 2015 r. dane są zgodne z katalogiem odpadów wprowadzonym rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 9 XII 2014 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. poz. 1923).

7. Dane o nieczystościach ciekłych dotyczą nieczystości pochodzących z gospodarstw domowych (budynków mieszkalnych), budynków użyteczności publicznej oraz budynków jednostek prowadzących działalność gospodarczą – w przypadku, gdy nie są odprowadzane siecią kanalizacyjną.

8. Parki spacerowo-wypoczynkowe są to tereny zieleni o powierzchni co najmniej 2 ha, urządzone i konserwowane z przeznaczeniem na cele wypoczynkowe ludności, wyposażone w drogi, place zabaw, aleje spacerowe, ławki itp.

Zieleńce są to tereny zieleni o powierzchni poniżej 2 ha, na których dominującą funkcję pełni wypoczynek.

Tereny zieleni osiedlowej występują przy zabudowie mieszkaniowej, pełnią funkcję wypoczynkową, izolacyjną i estetyczną.

Data regarding the population using the water supply, sewage and gas supply systems include also the population in collective accommodation facilities.

4. Data regarding the number of consumers and consumption of electricity since 2005 include also households, in which the main source of maintenance is income from a private farm in agriculture.

Consumption of electricity and gas from the gas supply system in households (of which consumption in households conducting small-scale service activity) is established on the basis of an estimated system of payments.

5. Information within the range of heating regards dwellings as well as offices and institutions with central heating within the transmission network considered as a system of conduits used to lead and distribute heating medium to consumer.

Boiler house is a building or space with boilers and installations used for production of thermal energy to heating or both heating and supplying warm water.

6. Data on municipal waste concern waste generated by households (excluding discarded vehicles) as well as waste not containing hazardous waste originating from other producers of waste, which because of its character or composition is similar to waste from households.

Until 2014 information on municipal waste were consistent with the waste catalogue introduced by the decree of the Minister of the Environment, dated 27 Sep 2001 (Journal of Laws No. 112, item 1206) with later amendments, while the data since 2015 – with the waste catalogue introduced by the decree of the Minister of the Environment, dated 9 Dec 2014 (Journal of Laws item 1923).

7. Data on liquid waste concern waste coming from households (dwellings), public buildings and buildings of units running a business – in case it is not discharged by sewage system.

8. Strolling-recreational parks are green areas of at least 2 ha in size, maintained for the recreational needs of the population, featuring roads, squares, walkways, benches, etc.

Lawns are areas of less than 2 ha in size, in which recreational activity dominates.

Estate green belts are located in residential areas and are used for the purposes of recreation and isolation.

Mieszkania

1. Informacje o **zasobach mieszkaniowych i mieszkaniach oddanych do użytkowania** dotyczą mieszkań, a także izb i powierzchni użytkowej w tych mieszkaniach, znajdujących się w budynkach mieszkalnych i niemieszkalnych. Dane nie obejmują lokali zbiorowego zamieszkania (hoteli pracowniczych, domów studenckich i internatów, domów opieki społecznej i innych) i pomieszczeń nieprzeznaczonych na cele mieszkalne, a z różnych względów zamieszkałych (pomieszczeń inwentarskich, barakowozów, statków, wagonów i innych).

Mieszkanie jest to lokal składający się z jednej lub kilku izb łącznie z pomieszczeniami pomocniczymi, wybudowany lub przebudowany dla celów mieszkalnych dla jednej rodziny, konstrukcyjnie wydzielony (trwałymi ścianami) w obrębie budynku, do którego to lokalu prowadzi niezależne wejście z klatki schodowej, ogólnego korytarza, wspólnej sieni bądź bezpośrednio z ulicy, podwórza lub ogrodu.

Izba jest to pomieszczenie w mieszkaniu oddzielone od innych pomieszczeń stałymi ścianami, o powierzchni co najmniej 4 m², z bezpośrednim oświetleniem dziennym, tj. oknem lub oszklonymi drzwiami w ścianie zewnętrznej budynku. Za izbę uważa się zarówno pokój, jak i kuchnię, jeśli odpowiada warunkom określonym w definicji.

Dane o **liczbie izb w mieszkaniach** uwzględniają także izby użytkowane stale i wyłącznie do prowadzenia działalności gospodarczej, jeżeli izby te znajdowały się w obrębie mieszkania konstrukcyjnego i nie miały dodatkowego oddzielnego wejścia z ulicy, podwórza lub z ogólnie dostępnej części budynku.

Powierzchnia użytkowa mieszkania jest to łączna powierzchnia pokoi, kuchni, przedpokoi, łazienek i wszystkich innych pomieszczeń wchodzących w skład mieszkania.

2. Dane o **zasobach mieszkaniowych** opracowano na podstawie bilansu zasobów mieszkaniowych według stanu w dniu 31 XII, w każdorazowym podziale administracyjnym.

3. **Bilanse zasobów mieszkaniowych** sporządza się dla okresów międzypisowych w oparciu o wyniki ostatniego spisu powszechnego (dla lat 2002–2009 przyjęto jako bazę wyjściową wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002, od 2010 r. – wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011), przyjmując od 2002 r. za podstawę mieszkania zamieszkałe i niezamieszkałe oraz uwzględniając przyrosty i ubytki zasobów mieszkaniowych.

4. Do przeliczeń na 1 osobę (1000 ludności itp.) liczby mieszkań, izb lub powierzchni użytkowej mieszkań (na podstawie bilansów zasobów mieszkaniowych) od 2002 r. przyjęto ogólną liczbę ludności według stanu w dniu 31 XII.

Dwellings

1. Information regarding **dwelling stocks and completed dwellings** concerns dwellings as well as rooms and the usable floor space in these dwellings, located in residential and non-residential buildings. Data do not include collective accommodation facilities (employee hostels, student dormitories and boarding schools, social welfare homes and others) and space not designed for residential purposes, but which for various reasons are inhabited (animal accommodations, caravans, ships, wagons and others).

Dwelling is a premise comprising one or several rooms including auxiliary space, built or remodelled for residential purposes for a single family, structurally separated (by permanent walls) within a building, into which separate access leads from a staircase, passage, common hall or directly from the street, courtyard or garden.

Room is space in a dwelling separated from other space by permanent walls, with an area of at least 4 m², with direct day lighting, i.e. with a window or door containing a glass element in an external wall of the building. A kitchen area is treated as a room if it meets the conditions described in the definition.

Data regarding the **number of rooms in dwellings** include also rooms used regularly and exclusively to conduct economic activity if these rooms are located within a construction of dwelling and do not have additional separate access from street, courtyard or from common space in the building.

Usable floor space of dwelling is the total usable floor space of rooms, kitchen, foyers, bathrooms, and all other spaces comprising the dwelling.

2. Data regarding **dwelling stocks** have been compiled on the basis of the balance of dwelling stocks, as of 31 Dec, in each administrative division.

3. The **balances of dwelling stocks** are estimated for the periods between censuses on the basis of results from last census (for the years 2002–2009 the basis assumed were the results of the Population and Housing Census 2002, since 2010 – the results of the Population and Housing Census 2011), since 2002 assuming inhabited and uninhabited dwellings as a basis and considering increases and decreases of dwelling stocks.

4. Since 2002 total number of population as of 31 Dec has been used in calculations per capita (1000 population etc.) regarding number of dwellings, number of rooms or dwelling usable floor space (based on balances of dwelling stocks).

5. Dane o mieszkaniach, których budowę rozpoczęto dotyczą mieszkań: w nowych budynkach mieszkalnych, w budynkach niemieszkalnych, uzyskanych w wyniku rozbudowy budynków (w części stanowiącej rozbudowę), uzyskanych w wyniku przebudowy pomieszczeń niemieszkalnych.

6. Informacje o mieszkaniach, powierzchni użytkowej mieszkań oraz o izbach oddanych do użytkowania dotyczą mieszkań w budynkach nowo wybudowanych i rozbudowanych (w części stanowiącej rozbudowę) oraz uzyskanych w wyniku przebudowy pomieszczeń niemieszkalnych.

Informacje o efektach:

- **budownictwa spółdzielczego** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez spółdzielnie mieszkaniowe, z przeznaczeniem dla osób będących członkami tych spółdzielni;
- **budownictwa komunalnego (gminnego)** dotyczą mieszkań realizowanych w całości z budżetu gminy (głównie o charakterze socjalnym lub interwencyjnym);
- **budownictwa zakładowego** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez zakłady pracy (sektora publicznego i prywatnego), z przeznaczeniem na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych pracowników tych zakładów (bez mieszkań oddanych do użytkowania przez osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą zaliczanych do budownictwa indywidualnego);
- **budownictwa przeznaczonego na sprzedaż lub wynajem** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez różnych inwestorów w celu osiągnięcia zysku (bez mieszkań oddanych do użytkowania przez osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą zaliczanych do budownictwa indywidualnego);
- **budownictwa społecznego czynszowego** dotyczą mieszkań realizowanych przez towarzystwa budownictwa społecznego (działające na zasadzie non profit) z wykorzystaniem kredytu z Banku Gospodarstwa Krajowego (do 31 V 2009 r. – z Krajowego Funduszu Mieszkaniowego);
- **budownictwa indywidualnego** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez osoby fizyczne (prowadzące i nieprowadzące działalności gospodarczej), fundacje, kościoły i związki wyznaniowe, z przeznaczeniem na użytek własny inwestora lub na sprzedaż i wynajem.

5. Data regarding dwellings in which construction has begun concern dwellings: in new residential buildings, in non-residential buildings, dwelling created as a result of enlarging building (the enlarged portion), created as a result of adapting non-residential spaces.

6. Information regarding dwellings, useful floor area of dwellings as well as regarding rooms completed concerns dwellings in newly built and expanded buildings (the enlarged portion) as well as dwellings obtained as a result of adapting non-residential spaces.

Information regarding the results of:

- **cooperative construction** concerns dwellings completed by housing cooperatives, designed for persons being members of these cooperatives;
- **municipal (gmina) construction** concerns dwellings realized in full from the gmina budget (primarily with a public assistance or intervention character);
- **company construction** concerns dwellings completed by companies (of the public and private sectors), designed for meeting the residential needs of the employees of these companies (excluding dwellings completed by natural persons conducting economic activity included in private construction);
- **construction for sale or rent** concerns dwellings completed by various investors in order to achieve a profit (excluding dwellings completed by natural persons conducting economic activity included in private construction);
- **public building society** concerns dwellings built by public building societies (operating on a non-profit basis) utilizing credit from the state bank BGK (until 31 May 2009 – from the National Housing Fund);
- **private construction** concerns dwellings completed by natural persons (conducting or not conducting economic activity), foundations, churches and religious associations, designed for the own use of the investor or for sale and rent.

Infrastruktura komunalna

Municipal infrastructure

TABL. 1 (111). **WODOCIĄGI I KANALIZACJA**
Stan w dniu 31 XII
WATER SUPPLY AND SEWAGE SYSTEMS
As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Sieć rozdzielcza w km				Distribution network in km
Wodociągowa	12321,5	13443,3	13517,3	Water supply
miasta	1791,2	1967,7	1989,4	urban areas
wieś	10530,3	11475,6	11527,9	rural areas
Kanalizacyjna ^a	2556,9	3436,2	3507,4	Sewage ^a
miasta	1451,1	1770,2	1794,9	urban areas
wieś	1105,8	1666,0	1712,5	rural areas
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych^b w szt.				Connections leading to residential buildings^b in pcs
Wodociągowe	179019	193513	196183	Water supply system
miasta	69298	74456	75452	urban areas
wieś	109721	119057	120731	rural areas
Kanalizacyjne	74479	89956	93025	Sewage system
miasta	54020	63314	64664	urban areas
wieś	20459	26642	28361	rural areas
Zdroje uliczne	131	97	99	Street outlets
Miasta	80	55	55	Urban areas
Wieś	51	42	44	Rural areas
Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych (w ciągu roku) w hm³	37,0	40,2	39,4	Consumption of water from water supply system in households (during the year) in hm³
Miasta:				Urban areas:
w hm ³	21,6	21,3	21,1	in hm ³
na 1 mieszkańca w m ³	29,9	29,6	29,3	per capita in m ³
Wieś w hm ³	15,4	18,9	18,4	Rural areas in hm ³
Ścieki komunalne odprowadzone siecią kanalizacyjną (w ciągu roku) w hm³	33,5	32,0	33,1	Municipal wastewater discharged by sewage system (during the year) in hm³
W tym oczyszczane ^c	33,5	32,0	33,1	Of which treated ^c

a Łącznie z kolektorami. b Łącznie z przyłączami prowadzącymi do budynków zbiorowego zamieszkania. c Bez ścieków opadowych i dowiezionych oraz bez wód infiltracyjnych, łącznie ze ściekami komunalnymi oczyszczanymi przez oczyszczalnię przemysłową.

a Including collectors. b With connections leading to collective residential buildings. c Excluding precipitation wastewater, transported wastewater and infiltration water, including municipal wastewater treated by industrial wastewater treatment plants.

TABL. 2 (112). **ODBIORCY ORAZ ZUŻYCIENIE ENERGII ELEKTRYCZNEJ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH**
CONSUMERS AND CONSUMPTION OF ELECTRICITY IN HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Odbiorcy (stan w dniu 31 XII) w tys.	466,5	469,9	469,8	472,4	Consumers (as of 31 Dec) in thous.
Miasta	256,7	270,0	277,7	280,8	Urban areas
Wieś	209,8	199,9	192,1	191,6	Rural areas
Zużycie (w ciągu roku)					Consumption (during the year)
W GWh					In GWh
miasta	806,8	893,1	894,6	895,8	urban areas
wieś	432,0	473,7	454,1	449,8	rural areas
W kWh:					In kWh:
miasta: na 1 mieszkańca	374,8	419,3	440,5	446,0	urban areas: per capita
na 1 odbiorcę ^a	608,0	653,3	630,4	624,8	per consumer ^a
wieś – na 1 odbiorcę ^a	1682,9	1754,6	1634,9	1601,7	rural areas – per consumer ^a
	1786,5	2098,1	2293,7	2327,7	

a Do przeliczeń przyjęto liczbę odbiorców według stanu w dniu 31 XII.

Źródło: dane Ministerstwa Gospodarki.

a The number of consumers as of 31 Dec was used in calculations.

Source: data of the Ministry of Economy.

TABL. 3 (113). **SIEĆ GAZOWA ORAZ ODBIORCY I ZUŻYCIENIE GAZU Z SIECI W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH**
Stan w dniu 31 XII
GAS SUPPLY NETWORK AS WELL AS CONSUMERS AND CONSUMPTION OF GAS FROM GAS SUPPLY SYSTEM IN HOUSEHOLDS
As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Sieć rozdzielcza i przesyłowa w km	1299,4	1365,0	1577,6	1658,0	Distribution and transmission network in km
w tym przesyłowa	405,0	392,2	401,4	401,4	of which transmission
miasta	39,6	11,7	14,6	14,6	urban areas
wieś	365,4	380,4	386,8	386,8	rural areas
Miasta	674,9	711,0	849,7	902,8	Urban areas
Wieś	624,5	654,0	727,9	755,2	Rural areas
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych w szt.	21212	23230	28395	30785	Connections leading to residential and non-residential buildings in pcs
Miasta	17714	19438	23279	25082	Urban areas
Wieś	3498	3792	5116	5703	Rural areas
Odbiorcy gazu z sieci^a w tys.	115,0	116,5	117,4	118,2	Consumers of gas from gas supply system^a in thous.
Miasta	110,8	111,6	111,0	111,7	Urban areas
Wieś	4,2	4,9	6,4	6,5	Rural areas
Zużycie gazu z sieci^b (w ciągu roku)					Consumption of gas from gas supply system^b (during the year)
W hm³					In hm³
miasta	40,3	46,6	42,1	51,1	urban areas
wieś	36,4	41,5	35,4	43,8	rural areas
Na 1 mieszkańca w m ³	3,9	5,2	6,7	7,3	Per capita in m ³
miasta	33,6	38,7	35,4	43,1	urban areas
wieś	51,2	57,2	49,1	60,9	rural areas
	8,0	10,9	14,3	15,6	

a Łącznie z odbiorcami korzystającymi z gazomierzy zbiorczych. b W jednostkach naturalnych, według których następuje rozliczenie z odbiorcami.

a Including consumers using collective gas-meters. b Consumption of gas in natural units on the basis of which settlements with clients occur.

TABL. 4 (114). **OGRZEWNICTWO**
Stan w dniu 31 XII
HOUSE-HEATING
As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016			SPECIFICATION
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	
Sieć ciepła w km	684	712	792	749	725	24	Heating network in km
w tym przesyłowa	406	483	522	496	479	17	of which transmission
Kotłownie	359	379	676	620	488	132	Boiler houses
Sprzedaż energii ciepłej (w ciągu roku) w TJ	6728,7	7344,3	5812,6	6383,9	6295,2	88,7	Sale of heating energy (during the year) in TJ
Kubatura budynków ogrze- wanych centralnie w dam ³	56683	67328	73840	74513	72435	2079	Cubature of buildings with central heating in dam ³
w tym budynków miesz- kalnych	37938	42727	45059	46292	45775	517	of which residential buildings

TABL. 5 (115). **LUDNOŚĆ KORZYSTAJĄCA Z SIECI WODOCIĄGOWEJ, KANALIZACYJNEJ I GAZOWEJ**
POPULATION USING WATER SUPPLY, SEWAGE AND GAS SUPPLY SYSTEMS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Ludność – w tys. – korzystająca ^a z:					Population – in thous. – using ^a :
wodociągu	1034,2	1054,6	1075,0	1074,8	water supply system
miasta	680,0	693,0	695,9	696,1	urban areas
wieś	354,2	361,6	379,1	378,7	rural areas
kanalizacji	692,9	722,6	756,4	760,4	sewage system
miasta	620,8	643,4	657,4	658,4	urban areas
wieś	72,1	79,2	99,0	102,0	rural areas
gazu	313,7	323,1	334,4	336,0	gas supply system
miasta	301,1	307,8	316,2	317,5	urban areas
wieś	12,6	15,3	18,2	18,5	rural areas
Ludność – w % ogółu ludności ^b – korzystająca ^a z:					Population – in % of total popula- tion ^b – using ^a :
wodociągu	86,2	87,6	90,4	90,6	water supply system
miasta	95,8	95,9	96,7	96,7	urban areas
wieś	72,3	75,2	80,9	81,1	rural areas
kanalizacji	57,8	60,0	63,6	64,1	sewage system
miasta	87,4	89,0	91,3	91,5	urban areas
wieś	14,7	16,5	21,1	21,8	rural areas
gazu	26,2	26,9	28,1	28,3	gas supply system
miasta	42,4	42,5	43,9	44,1	urban areas
wieś	2,6	3,2	3,9	4,0	rural areas

a Dane szacunkowe. b Na podstawie bilansów.
a Estimated data. b Based on balances.

TABL. 6 (116). **ODPADY KOMUNALNE^a ZEBRANE**
MUNICIPAL WASTE^a COLLECTED

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016		SPECIFICATION
				ogółem <i>total</i>	w tym z gospodarstw domowych <i>of which from households</i>	
O G Ó Ł E M w tys. t	268,0	242,9	286,4	290,8	243,2	T O T A L in thous. t
Zmieszane	263,2	232,6	233,3	235,1	189,9	<i>Mixed</i>
miasta	222,9	181,6	184,3	182,6	144,5	<i>urban areas</i>
wieś	40,3	51,0	49,0	52,5	45,4	<i>rural areas</i>
Zebrane selektywnie	4,8	10,4	53,1	55,7	55,3	<i>Collected separately</i>
w tym:						<i>of which:</i>
papier i tektura	1,9	2,4	3,6	5,3	4,9	<i>paper and cardboard</i>
szkło	0,9	2,0	10,5	10,9	10,5	<i>glass</i>
tworzywa sztuczne	0,5	2,2	4,9	6,4	6,2	<i>plastic</i>
metale	0,1	0,1	0,4	1,2	1,2	<i>metals</i>
wielkogabarytowe	0,7	0,9	6,4	8,7	8,6	<i>bulky waste</i>
biodegradowalne	1,8	9,8	13,1	12,3	<i>biodegradable</i>

a Patrz uwagi ogólne, ust. 6 na str.174; dane szacunkowe.
a See general notes, item 6 on page 174; estimated data.

TABL. 7 (117). **NIECZYSTOŚCI CIEKŁE^a**
LIQUID WASTE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Nieczystości ciekłe ^b wywiezione					
w dam ³	331,7	523,5	356,8	373,3	<i>Liquid waste^b removed in dam³</i>
miasta	176,7	286,3	141,5	141,8	<i>urban areas</i>
wieś	155,0	237,3	215,3	231,5	<i>rural areas</i>
w tym z gospodarstw domowych	176,9	330,6	180,6	192,5	<i>of which from households</i>
miasta	97,5	192,8	64,1	65,0	<i>urban areas</i>
wieś	79,4	137,8	116,5	127,5	<i>rural areas</i>
Zbiorniki bezodpływowe w tys. (stan w dniu 31 XII)	78,8	77,3	74,3	74,2	<i>Septic tanks in thous. (as of 31 Dec)</i>
Przydomowe oczyszczalnie ścieków w tys. (stan w dniu 31 XII)	2,0	5,1	13,8	14,2	<i>Household wastewater treatment systems in thous. (as of 31 Dec)</i>

a Patrz uwagi ogólne ust. 7 na str. 174. b Ścieki gromadzone przejściowo w zbiornikach bezodpływowych; dane szacunkowe.
a See general notes, item 7 on page 174. b Sewage stored temporarily in septic tanks; estimated data.

TABL. 8 (118). **SKŁADOWISKA ODPADÓW KOMUNALNYCH**
LANDFILL SITES WITH MUNICIPAL WASTE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016			SPECIFICATION	
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas		
Czynne składowiska kontrolowane (stan w dniu 31 XII):							Controlled landfill areas in operation (as of 31 Dec):	
liczba	80	42	13	14	4	10		number
powierzchnia w ha	143,7	92,4	50,7	73,3	8,1	65,2	area in ha	
Zrekultywowana powierzchnia kontrolowanych składowisk (w ciągu roku) w ha	–	38,1	4,8	13,6	–	13,6	Reclaimed area of controlled landfill sites (during the year) in ha	
czynnych	–	2,4	–	13,6	–	13,6		in operation
o zakończonej eksploatacji (zamkniętych)	–	35,7	4,8	–	–	–		exploitation completed

TABL. 9 (119). **TERENY ZIELENI OGÓLNODOSTĘPNEJ I OSIEDLOWEJ**
Stan w dniu 31 XII
GENERALLY ACCESSIBLE AND ESTATE AREA GREEN BELTS
As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005		2010		2015		2016		SPECIFICATION
	ogółem total	w tym miasta of which urban areas	ogółem total	w tym miasta of which urban areas	ogółem total	w tym miasta of which urban areas	ogółem total	w tym miasta of which urban areas	
O G Ó Ł E M w ha	1081,5	1071,9	1186,2	1071,7	1221,5	1140,9	1277,4	1195,6	T O T A L in ha
w % powierzchni ogólnej województwa ^a	0,1	1,2	0,1	1,1	0,1	1,2	0,1	1,3	in % of total area space of the voivodship ^a
na 1 mieszkańca ^b w m ²	9,0	15,1	9,9	14,8	10,3	15,9	10,8	16,6	per capita ^b in m ²
Tereny zielni ogólnodostępnej:									Generally accessible green belts:
parki spacerowo-wypoczynkowe	323,9	321,2	332,0	303,8	366,5	338,3	373,3	345,1	strolling-recreational parks
zieleńce	100,3	93,9	136,7	116,7	148,9	129,9	151,5	132,0	lawns
Tereny zielni osiedlowej	657,3	656,8	717,5	651,2	706,1	672,7	752,6	718,5	Estate green belts

a, b W przypadku miast obliczono: a – w % ogólnej powierzchni miast, b – na 1 mieszkańca miast.
a, b For urban areas calculated: a – in % total urban areas space, b – per capita in urban areas.

Mieszkania

Dwellings

TABL. 10 (120). **ZASOBY MIESZKANIOWE^a**
Stan w dniu 31 XII
DWELLING STOCKS^a
As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016			SPECIFICATION
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	
Mieszkania w tys.	399,4	420,4	440,8	445,2	282,4	162,8	<i>Dwellings in thous.</i>
Izby w mieszkaniach w tys.	1571,1	1685,0	1771,1	1789,7	1083,4	706,3	<i>Rooms in dwellings in thous.</i>
Powierzchnia użytko- wa mieszkań w tys. m ²	29007,5	31498,1	33555,0	34004,9	18782,6	15222,3	<i>Useful floor area of dwellings in thous. m²</i>
Przeciętna w zasobach:							<i>Dwelling stocks, average:</i>
liczba izb w miesz- kaniu	3,93	4,01	4,02	4,02	3,84	4,34	<i>number of rooms in a dwelling</i>
powierzchnia użyt- kowa w m ² :							<i>useful floor area in m²:</i>
1 mieszkanie	72,8	74,9	76,1	76,4	66,5	93,5	<i>per dwelling</i>
na 1 osobę ^b	24,2	26,2	28,2	28,7	26,1	32,6	<i>per person^b</i>
liczba osób ^b na:							<i>number of persons^b:</i>
1 mieszkanie	3,00	2,86	2,70	2,67	2,55	2,87	<i>per dwelling</i>
1 izbę	0,75	0,71	0,67	0,66	0,66	0,66	<i>per room</i>

a Na podstawie bilansów. b Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 175.

a Based on balances. b See general notes, item 4 on page 175.

TABL. 11 (121). **MIESZKANIA WEDŁUG FORM WŁASNOŚCI**
Stan w dniu 31 XII
DWELLINGS BY TYPE OF OWNERSHIP
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2013	2015	2016	2013	2015	2016	SPECIFICATION
	mieszkania w tys. dwellings in thous.			powierzchnia użytkowa mieszkań w tys. m ² useful floor area of dwellings in thous. m ²			
O G Ó Ł E M	432,5	440,8	445,2	32705,5	33555,0	34004,9	T O T A L
własność:							<i>ownership of:</i>
Osób fizycznych ^a	327,1	337,8	348,2	27536,6	28496,9	29267,6	<i>Natural persons^a</i>
w tym we wspólnotach mieszkaniowych	49,4	54,7	55,5	2488,3	2765,4	2770,3	<i>of which in condo- miniums</i>
Spółdzielni mieszkaniowych	84,5	83,1	77,5	4212,5	4143,3	3856,0	<i>Housing cooperatives</i>
Gmin (komunalna)	16,4	15,5	15,2	708,9	673,9	648,5	<i>Gminas (municipal)</i>
Towarzystw budownictwa społecznego	2,6	2,7	2,8	122,6	127,8	131,3	<i>Public building societies</i>
Zakładów pracy	1,5	1,4	1,3	104,7	94,5	88,4	<i>Companies</i>
Skarbu Państwa	0,4	0,3	0,2	20,2	18,6	13,1	<i>State Treasury</i>

a Łącznie z mieszkaniami innych podmiotów, m.in. instytucji budujących dla zysku – przeznaczonymi na sprzedaż (ale jeszcze niesprzedanymi osobom fizycznym) lub na wynajem, instytucji wyznaniowych, stowarzyszeń, fundacji, partii politycznych, związków zawodowych.

U w a g a. Dane opracowano na podstawie bilansów zasobów mieszkaniowych oraz bieżącej sprawozdawczości.

a Including dwellings of other entities, i.a. institutions constructing for profit – for sale (but not yet sold to natural persons) or for rental, religious institutions, associations, foundations, political parties, labour unions.

N o t e. Data are compiled on the basis of balances of dwelling stocks and current reporting.

TABL. 12 (122). **MIESZKANIA W ZASOBACH MIESZKANIOWYCH^a WYPOSAŻONE W INSTALACJE**
Stan w dniu 31 XII
DWELLINGS IN DWELLING STOCKS^a FITTED WITH INSTALLATIONS
As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Mieszkania – w % – wyposażone w Dwellings – in % – fitted with					
	wodociąg water supply system	ustęp lavatory	łazienkę bathroom	gaz z sieci gas from gas supply system	centralne ogrzewanie central heating	
OGÓŁEM	2005	90,8	81,7	81,9	29,1	74,1
TOTAL	2010	92,6	87,8	85,7	30,6	77,1
	2015	93,0	88,5	86,4	31,2	78,3
	2016	93,1	88,6	86,6	31,2	78,6
Miasta	2005	97,9	94,9	94,1	45,0	89,8
Urban areas	2010	98,5	97,1	95,8	46,6	91,4
	2015	98,7	97,4	96,1	47,1	92,0
	2016	98,7	97,4	96,1	47,1	92,2
Wieś	2005	79,0	59,8	61,9	2,8	48,3
Rural areas	2010	82,6	72,1	68,6	3,5	52,8
	2015	83,3	73,1	69,7	3,7	54,6
	2016	83,4	73,3	70,0	3,8	54,9

a Na podstawie bilansów zasobów mieszkaniowych.

a Based on balances of dwelling stocks.

TABL. 13 (123). **DODATKI MIESZKANIOWE WYPŁACONE W 2016 R.**
HOUSING ALLOWANCES PAID OUT IN 2016

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Dodatki wypłacone użytkownikom lokali Dwellings allowances paid out user to					innych others
		gminnych gminas	spółdziel- czych cooperatives	wspólnot mieszka- niowych housing community	prywatnych private	towarzystw budow- nictwa spolecz- nego public building society	
a – liczba wypłaconych dodatków number of allowances							
b – kwota dodatków w tys. zł amount of allowances in thous. zł							
c – przeciętna wysokość dodatku w zł average value of allowances in zł							

W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH
IN ABSOLUTE NUMBERS

OGÓŁEM	a	148492	48924	67682	18944	5179	4596	3167
TOTAL	b	28216,2	10595,4	11378,3	3289,4	851,6	1418,3	683,3
	c	190	217	168	174	164	309	216
Miasta	a	139548	47578	65027	17528	2063	4596	2756
Urban areas	b	26617,1	10344,9	10854,4	3003,9	404,4	1418,3	591,1
	c	191	217	167	171	196	309	215
Wieś	a	8944	1346	2655	1416	3116	–	411
Rural areas	b	1599,1	250,4	523,9	285,5	447,1	–	92,2
	c	179	186	197	202	144	–	224

W % OGÓŁEM
IN % OF TOTAL

OGÓŁEM	a	100,0	32,9	45,6	12,8	3,5	3,1	2,1
TOTAL	b	100,0	37,6	40,3	11,7	3,0	5,0	2,4
Miasta	a	100,0	34,1	46,6	12,6	1,5	3,3	2,0
Urban areas	b	100,0	38,9	40,8	11,3	1,5	5,3	2,2
Wieś	a	100,0	15,0	29,7	15,8	34,8	–	4,6
Rural areas	b	100,0	15,7	32,8	17,9	28,0	–	5,8

TABL. 14 (124). **GOSPODARKA GRUNTAMI POD BUDOWNICTWO MIESZKANIOWE**
ADMINISTRATION OF GROUNDS FOR DWELLING CONSTRUCTION

WYSZCZEGÓLNIENIE <i>SPECIFICATION</i>	Powierzchnia gruntów przekazanych inwestorom pod budownictwo <i>Area of grounds transferred to investor for dwelling construction</i>			Powierzchnia gruntów w zasobie gmin pod budownictwo mieszkaniowe <i>Area of grounds in gminas stock for dwelling construction</i>				
	ogółem <i>total</i>	w tym <i>of which</i>		wielorodzinne <i>multi-family</i>		jednorodzinne <i>single-family</i>		
		spółdzielcze <i>cooperatives</i>	osób fizycznych <i>of natural persons</i>	ogółem <i>total</i>	w tym uzbrojonych <i>of which developed</i>	ogółem <i>total</i>	w tym uzbrojonych <i>of which developed</i>	
	w ha <i>in ha</i>							
OGÓŁEM	2005	24,1	–	23,5	123,8	103,7	743,7	406,1
TOTAL	2010	27,9	2,4	20,6	101,0	77,9	736,7	533,2
	2015	18,6	0,6	13,2	73,8	59,7	646,9	442,9
	2016	15,8	–	12,8	81,9	58,6	648,2	445,7
Miasta	2005	5,9	–	5,8	112,7	92,6	256,9	157,0
<i>Urban areas</i>	2010	15,0	2,4	7,8	94,0	70,9	287,2	195,1
	2015	10,5	0,6	5,6	66,3	52,2	225,4	115,1
	2016	7,8	–	5,7	74,4	51,1	220,6	121,6
Wieś	2005	18,2	–	17,7	11,1	11,1	486,8	249,1
<i>Rural areas</i>	2010	12,9	–	12,8	7,0	7,0	449,5	338,1
	2015	8,1	–	7,6	7,5	7,5	421,5	327,8
	2016	8,0	–	7,1	7,5	7,5	427,6	324,1

TABL. 15 (125). **MIESZKANIA, KTÓRYCH BUDOWĘ ROZPOCZĘTO**
DWELLINGS IN WHICH CONSTRUCTION HAS BEGUN

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	<i>SPECIFICATION</i>
OGÓŁEM	3230	4629	4746	4405	TOTAL
Indywidualne	1517	2295	2281	2143	<i>Private</i>
Na sprzedaż lub wynajem	907	1929	2438	2052	<i>For sale or rent</i>
Spółdzielcze	454	296	–	144	<i>Cooperatives</i>
Komunalne (gminne)	27	95	27	56	<i>Municipal (gminas)</i>
Zakładowe	16	4	–	–	<i>Company</i>
Spoleczne czynszowe	309	10	–	10	<i>Public building society</i>

TABL. 16 (126). **MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA**
DWELLINGS COMPLETED

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	<i>SPECIFICATION</i>
Mieszkania	3163	4326	4762	4699	Dwellings
miasta	2169	3023	3281	3211	<i>urban areas</i>
wieś	994	1303	1481	1488	<i>rural areas</i>
Indywidualne	1707	1837	2208	2176	<i>Private</i>
miasta	805	764	786	736	<i>urban areas</i>
wieś	902	1073	1422	1440	<i>rural areas</i>

TABL. 16 (126). **MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA (cd.)**
DWELLINGS COMPLETED (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Mieszkania (dok.)					Dwellings (cont.)
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	577	1999	2388	2277	<i>For sale or rent</i>
Spółdzielcze	696	229	69	61	<i>Cooperative</i>
Komunalne (gminne)	133	123	97	116	<i>Municipal (gmina)</i>
Zakładowe	–	3	–	–	<i>Company</i>
Spółeczne czynszowe	50	135	–	69	<i>Public building society</i>
Mieszkania na 1000 zawartych mażeństw	486,8	617,7	785,7	748,4	Dwellings per 1000 marriages contracted
Miasta	578,2	700,4	902,4	833,6	<i>Urban areas</i>
Wieś	361,8	484,9	610,7	613,1	<i>Rural areas</i>
Izby	14012	18400	19941	20126	Rooms
miasta	8489	11562	11337	11457	<i>urban areas</i>
wieś	5523	6838	8604	8669	<i>rural areas</i>
Indywidualne	9829	10668	12691	12597	<i>Private</i>
miasta	4624	4379	4392	4182	<i>urban areas</i>
wieś	5205	6289	8299	8415	<i>rural areas</i>
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	1797	6115	6786	6798	<i>For sale or rent</i>
Spółdzielcze	2116	811	205	226	<i>Cooperative</i>
Komunalne (gminne)	192	390	259	287	<i>Municipal (gmina)</i>
Zakładowe	–	11	–	–	<i>Company</i>
Spółeczne czynszowe	78	405	–	218	<i>Public building society</i>
Powierzchnia użytkowa mieszkań w m²	349150	433763	478626	486219	Usable floor space of dwellings in m²
miasta	200955	260908	254657	259577	<i>urban areas</i>
wieś	148195	172855	223969	226642	<i>rural areas</i>
Indywidualne	275826	283661	340555	339977	<i>Private</i>
miasta	132625	123193	122449	119288	<i>urban areas</i>
wieś	143201	160468	218106	220689	<i>rural areas</i>
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	33287	125699	130093	133606	<i>For sale or rent</i>
Spółdzielcze	33533	12020	3367	3756	<i>Cooperative</i>
Komunalne (gminne)	4384	5735	4611	5348	<i>Municipal (gmina)</i>
Zakładowe	–	340	–	–	<i>Company</i>
Spółeczne czynszowe	2120	6308	–	3532	<i>Public building society</i>
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m²	110,4	100,3	100,5	103,5	Average usable floor space per dwelling in m²
miasta	92,6	86,3	77,6	80,8	<i>urban areas</i>
wieś	149,1	132,7	151,2	152,3	<i>rural areas</i>
Indywidualne	161,6	154,4	154,2	156,2	<i>Private</i>
miasta	164,8	161,2	155,8	162,1	<i>urban areas</i>
wieś	158,8	149,6	153,4	153,3	<i>rural areas</i>

TABL. 16 (126). **MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA (dok.)**
DWELLINGS COMPLETED (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m² (dok.)					Average usable floor space per dwelling in m² (cont.)
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	57,7	62,9	54,5	58,7	<i>For sale or rent</i>
Spółdzielcze	48,2	52,5	48,8	61,6	<i>Cooperative</i>
Komunalne (gminne)	33,0	46,6	47,5	46,1	<i>Municipal (gmina)</i>
Zakładowe	–	113,3	–	–	<i>Company</i>
Spoleczne czynszowe	42,4	46,7	–	51,2	<i>Public building society</i>

TABL. 17 (127). **MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA WEDŁUG LICZBY IZB**
DWELLINGS COMPLETED BY NUMBER OF ROOMS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	W budynkach indywidualnych <i>In private buildings</i>						W budynkach poza indywidualnymi <i>In non-private buildings</i>				
		razem total	w % razem – mieszkania o liczbie izb <i>in % of total – dwellings with specified number of rooms</i>				razem total	w % razem – mieszkania o liczbie izb <i>in % of total – dwellings with specified number of rooms</i>				
			1	2	3	4 i więcej and more		1	2	3	4 i więcej and more	
OGÓŁEM	2005	3163	1707	0,4	2,6	5,6	91,4	1456	9,7	22,9	42,6	24,8
TOTAL	2010	4326	1837	0,4	0,8	3,8	95,0	2489	2,2	24,1	44,5	29,2
.....	2015	4762	2208	0,4	1,4	3,9	94,3	2554	2,9	37,8	39,4	19,9
.....	2016	4699	2176	0,2	1,1	3,1	95,6	2523	2,7	31,2	44,8	21,4
Miasta	2005	2169	805	0,5	2,9	5,0	91,6	1364	10,3	24,4	41,3	24,0
<i>Urban areas</i>	2010	3023	764	0,4	1,1	3,9	94,6	2259	2,4	19,6	46,3	31,7
.....	2015	3281	786	1,1	2,8	4,6	91,5	2495	3,0	38,7	40,1	18,2
.....	2016	3211	736	0,1	1,2	4,4	94,3	2475	2,8	31,7	45,4	20,0
Wieś	2005	994	902	0,2	2,5	6,1	91,2	92	–	–	63,0	37,0
<i>Rural areas</i>	2010	1303	1073	0,4	0,7	3,6	95,3	230	0,4	68,3	27,4	3,9
.....	2015	1481	1422	–	0,7	3,4	95,9	59	–	–	10,2	89,8
.....	2016	1488	1440	0,2	1,0	2,5	96,3	48	–	4,2	4,2	91,7

DZIAŁ X EDUKACJA I WYCHOWANIE

Uwagi ogólne

1. System edukacji w Polsce funkcjonuje zgodnie z ustawą z dnia 7 IX 1991 r. o systemie oświaty (jednolity tekst Dz. U. 2016 poz. 1943, z późniejszymi zmianami) oraz ustawą z dnia 27 VII 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (jednolity tekst Dz. U. 2016 poz. 1842, z późniejszymi zmianami).

2. Prezentowane dane obejmują:

- 1) placówki wychowania przedszkolnego, tj. oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych, przedszkola (łącznie ze specjalnymi) oraz od roku szkolnego 2008/09 – zespoły wychowania przedszkolnego i punkty przedszkolne; od roku szkolnego 2004/05 dzieci 6-letnie, (w latach szkolnych 2011/12–2015/16 dzieci 5-letnie) mają obowiązek odbycia rocznego przygotowania przedszkolnego w placówkach wychowania przedszkolnego;
- 2) szkoły dla dzieci i młodzieży oraz dla dorosłych:
 - od roku szkolnego 1999/2000 – 6-letnie szkoły podstawowe oraz 3-letnie gimnazja, w których nauka jest obowiązkowa; w latach szkolnych 2009/10–2013/14 oraz w roku szkolnym 2016/17 dzieci 6-letnie na wniosek rodziców mogły rozpocząć naukę w I klasie szkoły podstawowej; w roku szkolnym 2014/15 obowiązkiem szkolnym zostały objęte dzieci 6-letnie urodzone w pierwszej połowie 2008 r., a w roku szkolnym 2015/16 – dzieci 6-letnie urodzone w 2009 r. oraz dzieci 7-letnie urodzone w drugiej połowie 2008 r.; w roku szkolnym 2016/17 obowiązkiem szkolnym objęto dzieci 7-letnie,
 - od roku szkolnego 2002/03 – szkoły ponadgimnazjalne, przy czym od roku szkolnego 2012/13 zapoczątkowany został proces likwidacji niektórych z nich;
- 3) szkoły policealne;
- 4) szkoły wyższe;
- 5) specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, młodzieżowe ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii, ośrodki rewalidacyjno-wychowawcze;
- 6) placówki pozaszkolne.

3. Dane obejmują szkoły i placówki prowadzone przez jednostki administracji centralnej (rządowej), jednostki samorządu terytorialnego (gminy, powiaty i województwa) oraz inne osoby prawne i fizyczne.

4. Szkoły (z wyjątkiem szkół wyższych) i placówki mogą być publiczne, niepubliczne oraz niepubliczne o uprawnieniach szkół publicznych. Szkoła niepubliczna może uzyskać uprawnienia szkoły publicznej, jeżeli realizuje minimum programowe oraz stosuje zasady klasyfikowania i promowania uczniów ustalone przez Ministra Edukacji Narodowej, umożliwiające uzyskanie świadectw lub dyplomów państwowych. Jednostki

CHAPTER X EDUCATION

General notes

1. The educational system in Poland functions according to the Education System Act, dated 7 Sep 1991 (uniform text Journal of Laws 2016 item 1943, with later amendments) and the Act dated 27 Jul 2005 – Higher Education Law (uniform text Journal of Laws 2016 item 1842, with later amendments).

2. The presented data include:

- 1) pre-primary education establishments i.e. pre-primary sections of primary schools and nursery schools (including special nursery schools) and since the 2008/09 school year pre-primary education groups and pre-primary points; an obligatory 1 year pre-primary education has been introduced in pre-primary education establishments for children at the age of 6 since the 2004/05 school year (in the school years 2011/12–2015/16 it concerned children at the age of 5);
- 2) schools for children, youth and adults:
 - since the 1999/2000 school year – 6-year primary schools and 3-year lower secondary schools, where education is obligatory; in the school years 2009/10–2013/14 and in the 2016/17 school year children at the age of 6, at the request of parents, have been allowed to start education in the first class of primary school; in the 2014/15 school year the first class of primary school has been obligatory for children at the age of 6 born in the first half of 2008 and in the 2015/16 school year – for children at the age of 6 born in 2009 and children at the age of 7 born in the second half of 2008; in the 2016/17 school year children at the age of 7 have been subjected to obligatory education,
 - since the 2002/03 school year – upper secondary schools, but from the 2012/13 school year process of liquidation of some of them;
- 3) post-secondary schools;
- 4) higher education institutions;
- 5) special education care centres, youth education centres, youth social therapy centres and rehabilitation-education centres;
- 6) extracurricular institutions.

3. Data include schools and establishments managed by central (government) entities, local government units (gminas, powiats and voivodships) as well as by other legal and natural persons.

4. Schools (with the exception of higher education institutions) and establishments can be public, non-public and non-public with the competence of a public school. A non-public school can obtain the competence of a public school if it implements the programme minimum as well as applies the principles of classifying and promoting pupils and students as established by the Minister of National Education, allowing students to obtain state certificates or diplomas. Central (government) entities and local government units

administracji centralnej (rządowej) i jednostki samorządu terytorialnego mogą prowadzić tylko szkoły publiczne. Szkoły podstawowe i gimnazja mogą być tylko publiczne lub niepubliczne o uprawnieniach szkoły publicznej. Szkoły wyższe mogą być publiczne i niepubliczne; uczelnie niepubliczne tworzone są na podstawie zezwolenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

5. Szkoły dla dzieci i młodzieży (łącznie ze specjalnymi) obejmują:

- 1) szkoły podstawowe, w tym:
 - a) szkoły sportowe i mistrzostwa sportowego (bez szkół specjalnych),
 - b) szkoły filialne (bez szkół specjalnych),
 - c) szkoły artystyczne niedające uprawnień zawodowych (bez szkół specjalnych), realizujące jednocześnie program szkoły podstawowej;
- 2) gimnazja, w tym szkoły sportowe i mistrzostwa sportowego (bez szkół specjalnych);
- 3) 3-letnie szkoły specjalne przysposabiające do pracy;
- 4) 2–3-letnie zasadnicze szkoły zawodowe;
- 5) 3-letnie licea ogólnokształcące, w tym szkoły sportowe i mistrzostwa sportowego (bez szkół specjalnych);
- 6) 4-letnie technika;
- 7) ogólnokształcące szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe (bez szkół specjalnych), które prezentuje się z wyłączeniem szkół realizujących wyłącznie kształcenie artystyczne;
- 8) funkcjonujące w latach szkolnych:
 - 2002/03–2013/14 – 3-letnie licea profilowane,
 - 2004/05–2013/14 – 2-letnie uzupełniające licea ogólnokształcące i 3-letnie technika uzupełniające dla absolwentów zasadniczych szkół zawodowych.

6. Szkoły policealne – kształcą w formie dziennej, wieczorowej i zaocznej oraz od roku szkolnego 2008/09 również w formie stacjonarnej i na odległość – obejmują:

- 1) szkoły policealne (1-, 1,5- lub 2-letnie), łącznie ze specjalnymi;
- 2) kolegia pracowników służb społecznych (3-letnie) – od roku szkolnego 2005/06;
- 3) funkcjonujące w latach szkolnych:
 - 1990/91–2015/16 nauczycielskie kolegia języków obcych (3-letnie),
 - 1991/92–2015/16 kolegia nauczycielskie (3-letnie), w których absolwentom nie nadawano tytułu licencjata.

7. Szkoły wyższe realizują kształcenie w formie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych.

Informacje z zakresu szkół wyższych:

- 1) do roku szkolnego 2015/16 prezentowano łącznie z nauczycielskimi kolegiami języków obcych i kolegiami nauczycielskimi, w których absolwentom nadawano się tytuł licencjata;
- 2) obejmują cudzoziemców studiujących w Polsce;
- 3) nie obejmują Polaków studiujących za granicą (z wyjątkiem osób studiujących w jednostkach zamiejscowych polskich uczelni za granicą).

can only administer public schools. Primary schools and lower secondary schools can only be public or non-public with the competence of a public school. Tertiary education can be public and non-public; non-public higher education institutions are established on the basis of a permit of the Minister of Science and Higher Education.

5. Schools for children and youth (including special schools) include:

- 1) primary schools, of which:
 - a) sports schools and athletic schools (excluding special schools),
 - b) branch schools (excluding special schools),
 - c) art schools not leading to professional certification (excluding special schools) simultaneously conducting a primary school programme;
- 2) lower secondary schools, of which sports schools and athletic schools (excluding special schools);
- 3) 3-year special job-training schools;
- 4) 2–3-year basic vocational schools;
- 5) 3-year general secondary schools, of which sports schools and athletic schools (excluding special schools);
- 6) 4-year technical secondary schools;
- 7) general art schools leading to professional certification (excluding special schools), excluding schools providing art education only;
- 8) functioning in the school years:
 - 2002/03–2013/14 – 3-year specialized secondary schools,
 - 2004/05–2013/14 – 2-year supplementary general schools and 3-year supplementary technical schools for graduates of basic vocational schools.

6. Post-secondary schools – educating in day, evening and weekend form, since the 2008/09 school year also full-time and distance form include:

- 1) post-secondary schools (1-, 1,5- or 2-year), including special schools;
- 2) colleges of social work (3-year) – since the 2005/06 school year;
- 3) functioning in the school years:
 - 1990/91 – 2015/16 foreign language teacher training colleges (3-year),
 - 1991/92 – 2015/16 teacher training colleges (3-year),
 in which graduates did not receive the title of licentiate.

7. Tertiary education (university level) includes full-time and part-time programmes.

Data regarding tertiary education:

- 1) until 2015/16 academic year include foreign language teacher training colleges and teacher training colleges in which graduates received the title of licentiate;
- 2) include foreigners studying in Poland;
- 3) do not include Poles studying abroad (with an exception of persons at organizational units of Polish higher education institutions).

Podział szkół wyższych według **typów szkół** opracowano na podstawie grupowania stosowanego przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego dla szkół publicznych. W podziale tym do typu „wyższe szkoły” zaliczono zarówno szkoły mające w nazwie własnej „wyższa szkoła”, jak też „uniwersytet” lub „akademia”: rolnicza, ekonomiczna, pedagogiczna, artystyczna i teologiczna.

Studentów, absolwentów i nauczycieli akademickich wykazano zgodnie z siedzibą poszczególnych szkół wyższych łącznie z filiami, wydziałami i instytucjami zamiejscowymi oraz punktami konsultacyjnymi.

8. Szkoły dla dorosłych – kształcące w formie stacjonarnej, zaocznej i na odległość – obejmują:

- 1) szkoły podstawowe dla dorosłych;
- 2) gimnazja dla dorosłych;
- 3) 3-letnie licea ogólnokształcące dla dorosłych;
- 4) funkcjonujące w latach szkolnych:
 - 2002/03–2014/15 – 2–3-letnie zasadnicze szkoły dla dorosłych oraz 3-letnie licea profilowane dla dorosłych,
 - 2004/05–2013/14 – 2-letnie uzupełniające licea ogólnokształcące dla dorosłych dla absolwentów zasadniczych szkół zawodowych,
 - 2004/05–2015/16 – 3-letnie technika uzupełniające dla dorosłych na podbudowie programowej zasadniczej szkoły zawodowej,
 - do roku szkolnego 2015/16 – 4-letnie technika dla dorosłych.

9. Szkoły specjalne organizowane są dla dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym dla młodzieży niepełnosprawnej. Kształcenie może być realizowane w systemie szkolnym lub w formie indywidualnej. Kształcenie specjalne odbywa się w funkcjonujących samodzielnie szkołach specjalnych, w szkołach ogólnodostępnych (w których tworzone są oddziały specjalne lub klasy integracyjne, ogólnodostępne, terapeutyczne i wyrównawcze) oraz w specjalnych ośrodkach szkolno-wychowawczych, innych placówkach oświatowo-wychowawczych lub placówkach wykonujących działalność leczniczą (łącznie z zakładami lecznictwa uzdrowiskowego).

10. Specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze są to placówki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej w wieku 3 lat i więcej, które z racji niepełnosprawności nie mogą uczęszczać do przedszkola lub szkoły.

11. Młodzieżowe ośrodki wychowawcze przeznaczone są dla młodzieży niedostosowanej społecznie. Zadaniem ośrodków jest eliminowanie przyczyn i przejawów niedostosowania społecznego oraz przygotowanie wychowanków do samodzielnego życia, zgodnie z normami prawnymi i społecznymi.

*The division of higher education institutions by **type of institution** was based on the grouping applied by the Ministry of Science and Higher Education with regard to public schools. In this division, the category of "higher education schools" comprises both the schools whose proper name includes the phrase "higher school" and those containing in their proper name the word "university" or "academy" – of agriculture, economics, pedagogy, arts and theology.*

Data on students, graduates and academic teachers are given according to the seats of higher education institutions including branches, faculties and institutes operating in a place different than the place of their seat as well as advisory.

8. Schools for adults – educating in full-time, weekend form, and distance form – include:

- 1) primary schools for adults;
- 2) lower secondary schools for adults;
- 3) 3-year general secondary schools for adults;
- 4) functioning in the school years:
 - 2002/03–2014/15 – 2–3-year basic vocational schools for adults and 3-year specialized secondary schools for adults,
 - 2004/05–2013/14 – 2-year supplementary secondary schools for adults for graduates of basic vocational schools,
 - 2004/05–2015/16 – 3-year supplementary technical schools for adults based on the programme of basic vocational school,
 - until 2015/16 school year – 4-year technical secondary schools for adults.

9. Special schools are organized for children and youth with special educational needs, including handicapped youth. Education may be conducted within the school system or individually. Special education occurs in special schools operating independently, in mainstream schools (in which special departments or integration, mainstream, therapeutic and compensatory classes are established) as well as in special educational centres other educational institutions or in the units performing health care activities (including health resort treatment).

10. Special educational centres are facilities for handicapped children and youth, aged 3 and more who, due to their disability, are not able to attend nursery schools or regular schools.

11. Youth education centres are intended for socially maladjusted youth. The goal of the centres is to eliminate the causes and manifestations of the social maladjustment as well as to prepare the young people for independent life in accordance with legal and social norms.

12. Młodzieżowe ośrodki socjoterapii są placówkami dla młodzieży niedostosowanej społecznie, z zaburzeniami zachowania i zagrożonej uzależnieniem w stopniu utrudniającym realizację zadań życiowych bez udzielenia specjalnej pomocy.

13. Ośrodki rewalidacyjno-wychowawcze są placówkami umożliwiającymi dzieciom i młodzieży z upośledzeniem umysłowym w stopniu głębokim realizację obowiązku szkolnego poprzez uczestnictwo w zajęciach rewalidacyjno-wychowawczych.

14. Dane o nauczycielach, poza nauczycielami akademickimi, dotyczą nauczycieli (łącznie z nauczycielami religii) zatrudnionych przy realizacji obowiązków zajęć edukacyjnych, tj. bez wychowawców świetlic, bibliotekarzy, prowadzących wyłącznie zajęcia pozalekcyjne itp.

Dane o **nauczycielach akademickich** dotyczą zatrudnionych na stanowiskach: profesora, docenta, adiunkta, asystenta oraz zatrudnionych na pozostałych stanowiskach dydaktycznych: starszego wykładowcy, wykładowcy, lektora, instruktora, a od roku akademickiego 2006/07 także dyplomowanego bibliotekarza i dyplomowanego pracownika dokumentacji i informacji naukowej.

Dane o nauczycielach dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

15. Placówki wychowania przedszkolnego są to placówki opiekuńczo-wychowawcze, przeznaczone dla dzieci w wieku od lat 3 do rozpoczęcia przez nie nauki w szkole podstawowej, zapewniające dzieciom opiekę oraz mające na celu przygotowanie ich do nauki w szkole.

Do placówek wychowania przedszkolnego zaliczono:

- przedszkola,
- oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych,
- zespoły wychowania przedszkolnego,
- punkty przedszkolne.

16. Dane dotyczące:

- 1) wychowania przedszkolnego, szkół (poza szkołami wyższymi) oraz od roku szkolnego 2008/09 – specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych, młodzieżowych ośrodków wychowawczych, młodzieżowych ośrodków socjoterapii, ośrodków rewalidacyjno-wychowawczych, wychowania pozaszkolnego oraz internatów i burs podano według stanu na początku roku szkolnego; dane o absolwentach – na koniec roku szkolnego;
- 2) szkół wyższych – prezentuje się według stanu w dniu 30 XI; studenci są wykazywani tyle razy, na ilu kierunkach studiują; dane o absolwentach dotyczą liczby wydanych dyplomów ukończenia studiów wyższych w roku akademickim.

12. Youth sociotherapy centres are centres intended for socially maladjusted youth having behavioural disorders and susceptible to addiction to a degree affecting performance of life tasks without receiving special assistance.

13. Rehabilitation-education centres are facilities making it possible for children and youth with a profound mental retardation to meet their obligation to receive an education through participating in rehabilitation-education classes.

14. Data regarding teachers, excluding academic teachers, concern teachers (including teachers of religion) employed in obligatory teaching programmes, i.e., excluding community centre educators and librarians conducting exclusively extracurricular activities, etc.

Data regarding **academic teachers** concern the positions of: professor, assistant professor, tutor and assistant as well as other didactic positions of: senior lecturer, lecturer, lector, instructor, and since the 2006/07 academic year also qualified librarian and qualified scientific documentation and information staff.

Data regarding teachers full-time employees and part-time employees calculated as full-time employees.

15. Pre-primary education establishments are care and educational centres designated for children aged 3 until beginning education in a primary school, providing children with care and aimed at preparation to education in school.

Pre-primary education establishments include:

- nursery schools,
- pre-primary sections in primary schools,
- pre-primary education groups,
- pre-primary points.

16. Data regarding:

- 1) pre-primary education, schools (excluding higher education institutions) as well as since the 2008/09 school year – special education care centres, youth education centres, youth social therapy centres and rehabilitation-education centres, extracurricular education as well as boarding school and dormitories concern the beginning of the school year; data concerning graduates – the end of the school year;
- 2) tertiary education are presented as of 30 Nov; students are indicated correspondingly on the number of fields of education which they study; data regarding graduates concern the number of diplomas issued at the end of studies in the academic year.

17. Absolwenci eksterni występują wyłącznie w szkołach policealnych i w szkołach dla dorosłych.

18. Współczynnik skolaryzacji:

1) **brutto** – jest to relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (niezależnie od wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania;

2) **netto** – jest to relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (w danej grupie wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania.

19. **Internat** to placówka opiekuńczo-wychowawcza przeznaczona dla młodzieży uczęszczającej do szkół ogólnokształcących i zawodowych zlokalizowanych poza stałym miejscem zamieszkania. **Bursa** to międzyszkolna placówka pełniąca funkcję internatu.

20. Zadaniem **wychowania pozaszkolnego** jest stwarzanie młodzieży warunków sprzyjających rozwijaniu zainteresowań i uzdolnień oraz rekreacji i wypoczynku w czasie wolnym od zajęć szkolnych.

Do **placówek wychowania pozaszkolnego** zaliczono: pałace młodzieży, młodzieżowe domy kultury, ogniska pracy pozaszkolnej, międzyszkolne ośrodki sportowe i inne placówki publiczne i niepubliczne.

21. Prezentowane informacje, z wyjątkiem danych o szkołach wyższych, od roku szkolnego 2007/08 (a w przypadku absolwentów – od roku szkolnego 2006/07) opracowano na podstawie systemu informacji oświatowej administrowanego przez Ministerstwo Edukacji Narodowej.

17. *Extramural graduates occur only in post-secondary schools and schools for adults.*

18. Enrolment rate:

1) **gross** – is the relation of the number of people studying (as of the beginning of the school year) on a given educational level (regardless of age) to the population (as of 31 Dec) in the age group defined as corresponding to this educational level.

2) **net** – is the relation of the number of people studying (as of the beginning of the school year) at a given educational level (within a given age group) to the population (as of 31 Dec) in the age group defined as corresponding to this educational level.

19. **Boarding school** is a foster and educational facility designated for youth attending general and vocational secondary schools located outside their place of permanent residence. A **dormitory** is an interschool facility serving as a boarding school.

20. **Extracurricular education** is aimed at offering young people favorable conditions to develop interests and aptitudes as well as recreation and rest during free time.

Extracurricular education institutions include: youth centres, youth community centres, extracurricular interest groups, interschool sports centres and other public and non-public institutions.

21. *The information presented, excluding the data on higher education institutions, since the school year 2007/08 (in the case of graduates – since the school year 2006/07), have been completed on the basis of the Educational Information System, administered by the Ministry of National Education.*

TABL. 1 (128). EDUKACJA WEDŁUG SZCZEBLI KSZTAŁCENIA
EDUCATION BY LEVEL

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/06	2010/11	2015/16	2016/17	SPECIFICATION
SZKOŁY SCHOOLS					
Szkoły:					Schools:
podstawowe	502	449	416	408	primary
gimnazja	219	222	232	237	lower secondary
specjalne przysposabiające do pracy	10	10	11	11	special job-training
zasadnicze zawodowe	53	50	46	45	basic vocational
licea ogólnokształcące	75	74	77	78	general secondary
uzupełniające licea ogólnokształcące	2	2	x	x	supplementary general secondary
licea profilowane	60	17	x	x	specialized secondary
technika	75	68	61	58	technical secondary
technika uzupełniająca	13	4	x	x	supplementary technical secondary
artystyczne ogólnokształcące ^a	3 ^b	4 ^b	4 ^b	4 ^b	general art ^a
policealne	124	110	76	76	post-secondary
wyższe	19	17	16	16	tertiary
dla dorosłych	154	128	46	49	for adults
gimnazja	4	4	1	4	lower secondary
zasadnicze zawodowe	2	–	x	x	basic vocational
licea ogólnokształcące	55	50	44	45	general secondary
uzupełniające licea ogólnokształcące	40	42	x	x	supplementary general secondary
licea profilowane	3	–	x	x	specialized secondary
technika	21	11	–	x	technical secondary
technika uzupełniająca	29	21	1	x	supplementary technical secondary
NAUCZYCIELE ^c TEACHERS ^c					
Szkoły:					Schools:
podstawowe ^d	6347	5620	5732	5506	primary ^d
gimnazja ^d	3815	3514	3048	2998	lower secondary ^d
zasadnicze zawodowe ^{de}	310	411	392	390	basic vocational ^{de}
licea ogólnokształcące ^{df}	1584	1717	1444	1392	general secondary ^{df}
licea profilowane ^d	439	97	x	x	specialized secondary ^d
technika ^{dfg}	1171	1766	1558	1520	technical secondary ^{dfg}
policealne	434	403	298	236	post-secondary
wyższe ^h	2941	3078	2773	2749	tertiary ^h

a Dające uprawnienia zawodowe. b Ponadto 5 szkół artystycznych realizujących wyłącznie kształcenie artystyczne. c W roku szkolnym 2005/06 bez nauczycieli pracujących w zespołach szkół; patrz uwagi ogólne, ust. 15 na str. 190. d, e Łącznie ze szkołami: d – dla dorosłych, e – specjalnymi przysposabiającymi do pracy. f Łącznie ze szkołami uzupełniającymi odpowiednio: liceami ogólnokształcącymi (w latach szkolnych 2005/06 i 2010/11) i technikami. g Łącznie z ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe. h Nauczyciele akademicy.

a Leading to professional certification. b Moreover, 5 art schools giving only artistic education. c In 2005/06 school year excluding teachers working in complexes of schools; see general notes, item 15 on page 190. d, e Including: d – schools for adults, e – special job-training schools. f Including supplementary respectively: general secondary schools (in the 2005/06 and 2010/11 school years) and technical secondary schools. g Including general art schools leading to professional certification. h Academic teachers.

TABL. 1 (128). **EDUKACJA WEDŁUG SZCZEBLI KSZTAŁCENIA (cd.)**
EDUCATION BY LEVEL (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/06	2010/11	2015/16	2016/17	SPECIFICATION
UCZNIOWIE I STUDENCI PUPILS AND STUDENTS					
Wychowanie przedszkolne ^a	11580	9271	11434	9779	<i>Pre-primary education^a</i>
Szkoły:					<i>Schools:</i>
podstawowe	85238	67355	72526	66247	<i>primary</i>
gimnazja	53873	41056	33205	32200	<i>lower secondary</i>
specjalne przysposabiające do pracy	173	323	306	301	<i>special job-training</i>
zasadnicze zawodowe	5774	5238	3956	3605	<i>basic vocational</i>
licea ogólnokształcące	25312	22975	17980	16994	<i>general secondary</i>
uzupełniające licea ogólnokształcące	29	40	x	x	<i>supplementary general secondary</i>
licea profilowane	7201	1126	x	x	<i>specialized secondary</i>
technika	19327	20190	16296	15936	<i>technical secondary</i>
technika uzupełniająca	189	111	x	x	<i>supplementary technical secondary</i>
artystyczne ogólnokształcące ^b	426 ^c	430 ^d	444 ^e	473 ^f	<i>general art^b</i>
policealne	11458	13460	9543	9026	<i>post-secondary</i>
wyższe	53306	53963	36249	34550	<i>tertiary</i>
dla dorosłych	10392	7656	4193	3949	<i>for adults</i>
gimnazja	226	98	28	101	<i>lower secondary</i>
zasadnicze zawodowe	29	–	x	x	<i>basic vocational</i>
licea ogólnokształcące	5679	4003	4149	3848	<i>general secondary</i>
uzupełniające licea ogólnokształcące	1444	2451	x	x	<i>supplementary general secondary</i>
licea profilowane	235	–	x	x	<i>specialized secondary</i>
technika	2293	388	–	x	<i>technical secondary</i>
technika uzupełniająca	486	716	16	x	<i>supplementary technical secondary</i>

a Dotyczy dzieci w wieku 6 lat, w roku szkolnym 2015/16 w wieku 5 lat, objętych edukacją w placówkach wychowania przedszkolnego, ujętych również w tabl. 32 na str. 216. b Dające uprawnienia zawodowe. c – f Ponadto uczniów szkół artystycznych realizujących wyłącznie kształcenie artystyczne w roku szkolnym: c 2005/06 – 321, d 2010/11 – 267, e 2015/16 – 300, f 2016/17 – 298.

a Concerns children aged 6, in the 2015/16 school year aged 5, attending pre-primary education establishments also described in table 32 on page 216. b Leading to professional certification. c – f Moreover, students of art schools giving only artistic education in the school year: c 2005/06 – 321, d 2010/11 – 267, e 2015/16 – 300, f 2016/17 – 298.

TABL. 1 (128). **EDUKACJA WEDŁUG SZCZEBLI KSZTAŁCENIA (dok.)**
EDUCATION BY LEVEL (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/06	2010/11	2015/16	2016/17	SPECIFICATION
ABSOLWENCI GRADUATES					
Szkoły:					Schools:
podstawowe	16137	11873	10250	.	primary
gimnazja	17970	13666	11004	.	lower secondary
specjalne przysposabiające do pracy	1	64	96	.	special job-training
zasadnicze zawodowe	1872	1809	1352	.	basic vocational
licea ogólnokształcące	8062	7435	6002	.	general secondary
uzupełniające licea ogólnokształcące	28	–	x	.	supplementary general secondary
licea profilowane	2553	461	x	.	specialized secondary
technika	4173	4704	3797	.	technical secondary
technika uzupełniająca	x	34	x	.	supplementary technical secondary
artystyczne ogólnokształcące ^a	93 ^b	88 ^c	83 ^d	.	general art ^a
policealne	3642	3280	3016	.	post-secondary
wyższe	10693	15690	9555	.	tertiary
dla dorosłych	3516	2134	1212	.	for adults
gimnazja	85	43	13	.	lower secondary
zasadnicze zawodowe	16	–	x	.	basic vocational
licea ogólnokształcące	1789	962	1199	.	general secondary
uzupełniające licea ogólnokształcące	355	914	x	.	supplementary general secondary
licea profilowane	51	–	x	.	specialized secondary
technika	1220	69	–	.	technical secondary
technika uzupełniająca	x	146	–	.	supplementary technical secondary

^a Dające uprawnienia zawodowe. ^b – ^d Ponadto absolwentów szkół artystycznych realizujących wyłącznie kształcenie artystyczne w roku szkolnym: ^b 2005/06 – 21, ^c 2010/11 – 36, ^d 2015/16 – 42.

Ź r ó ł o: dane – z wyjątkiem szkół wyższych – Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a Leading to professional certification. ^b – ^d Moreover, graduates of art schools giving only artistic education in the school year: ^b 2005/06 – 21, ^c 2010/11 – 36, ^d 2015/16 – 42.

S o u r c e: data – with the exception of the higher education institutions – of the Ministry of National Education.

TABL. 2 (129). SZKOŁY WEDŁUG ORGANÓW PROWADZĄCYCH
SCHOOLS BY SCHOOL GOVERNING AUTHORITY

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005/06	2010/11	2015/16	2016/17	2005/06	2010/11	2015/16	2016/17	2005/06	2010/11	2015/16
	szkoły schools				uczniowie i studenci pupils and students				absolwenci graduates		
Szkoły podstawowe Primary schools	502	449	416	408	85238	67355	72526	66247	16137	11873	10250
Jednostki administracji centralnej (rządowej) <i>Central (government) administration entities</i>	1	–	1	1	2	–	2	2	2	1	2
Jednostki samorządu terytorialnego <i>Local government units</i>	462	405	345	337	83425	65253	68168	61992	15823	11539	9769
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne <i>Associations and other social organizations</i>	31	35	48	45	1239	1416	1974	1848	231	237	298
Organizacje wyznaniowe <i>Religious organizations</i>	4	4	3	3	370	340	527	502	51	55	68
Pozostałe <i>Others</i>	4	5	19	22	202	346	1855	1903	30	41	113
Gimnazja Lower secondary schools	219	222	232	237	53873	41056	33205	32200	17970	13666	11004
Jednostki administracji centralnej (rządowej) <i>Central (government) administration entities</i>	1	1	1	1	19	14	10	8	5	11	6
Jednostki samorządu terytorialnego <i>Local government units</i>	196	197	198	198	52546	39432	31132	30111	17604	13136	10365
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne <i>Associations and other social organizations</i>	14	15	17	18	870	999	926	905	248	318	271
Organizacje wyznaniowe <i>Religious organizations</i>	3	3	5	5	267	377	558	536	55	134	203
Pozostałe <i>Others</i>	5	6	11	15	171	234	579	640	58	67	159
Zasadnicze szkoły zawodowe^a Basic vocational schools^a	63	60	57	56	5947	5561	4262	3906	1873	1873	1448
Jednostki administracji centralnej (rządowej) <i>Central (government) administration entities</i>	1	5	4	4	17	223	150	132	3	68	38
Jednostki samorządu terytorialnego <i>Local government units</i>	54	47	44	43	5047	4488	3520	3220	1580	1523	1210
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne <i>Associations and other social organizations</i>	7	8	7	7	862	850	549	510	277	282	188
Organizacje wyznaniowe <i>Religious organizations</i>	–	–	1	1	–	–	4	12	–	–	–
Pozostałe <i>Others</i>	1	–	1	1	21	–	39	32	13	–	12

a Łącznie ze szkołami specjalnymi przysposabiającymi do pracy.
a Including special job-training schools.

TABL. 2 (129). SZKOŁY WEDŁUG ORGANÓW PROWADZĄCYCH (cd.)
 SCHOOLS BY SCHOOL GOVERNING AUTHORITY (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005/06	2010/11	2015/16	2016/17	2005/06	2010/11	2015/16	2016/17	2005/06	2010/11	2015/16
	szkoły schools				uczniowie i studenci pupils and students				absolwenci graduates		
Licea ogólnokształcące^a General secondary schools^a	77	76	77	78	25341	23015	17980	16994	8090	7435	6002
Jednostki samorządu terytorialnego	70	67	59	58	24776	22359	16346	15407	7917	7206	5660
Local government units											
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	3	5	8	7	339	347	487	323	118	116	146
Associations and other social organizations											
Organizacje wyznaniowe	1	2	2	2	115	258	265	200	24	88	88
Religious organizations											
Pozostałe	3	2	8	11	111	51	882	1064	31	25	108
Others											
Licea profilowane Specialized secondary schools	60	17	x	x	7201	1126	x	x	2553	461	x
Jednostki samorządu terytorialnego	54	16	x	x	6784	1083	x	x	2511	441	x
Local government units											
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	5	1	x	x	406	43	x	x	32	20	x
Associations and other social organizations											
Organizacje wyznaniowe	1	–	x	x	11	–	x	x	10	–	x
Religious organizations											
Technika^{bc} Technical secondary schools^{bc}	91	76	65	62	19942	20731	16740	16409	4266	4826	3880
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	3	10	9	9	426	2079	1604	1553	93	552	383
Central (government) administration entities											
Jednostki samorządu terytorialnego	84	57	49	47	19331	18089	14757	14500	4151	4227	3403
Local government units											
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	2	6	3	2	88	307	113	131	11	39	20
Associations and other social organizations											
Organizacje wyznaniowe	1	1	1	1	64	72	75	62	11	–	20
Religious organizations											
Pozostałe	1	2	3	3	33	184	191	163	–	8	54
Others											
Szkoły policealne Post-secondary schools	124	110	76	76	11458	13460	9543	9026	3642	3280	3016
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	–	3	1	–	–	204	20	–	–	70	15
Central (government) administration entities											
Jednostki samorządu terytorialnego	43	30	15	13	4906	3362	1772	1468	1499	1067	677
Local government units											

a, b W latach szkolnych 2005/06 i 2010/11 łącznie z: a – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi, b – technikami uzupełniającymi. c łącznie z ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe.

a, b In the 2005/06 and 2010/11 school years including: a – supplementary general secondary schools, b – supplementary technical secondary schools. c Including general art schools leading to professional certification.

TABL. 2 (129). SZKOŁY WEDŁUG ORGANÓW PROWADZĄCYCH (dok.)
SCHOOLS BY SCHOOL GOVERNING AUTHORITY (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005/06	2010/11	2015/16	2016/17	2005/06	2010/11	2015/16	2016/17	2005/06	2010/11	2015/16	
	szkoły schools				uczniowie i studenci pupils and students				absolwenci graduates			
Szkoły policealne (dok.) Post-secondary schools (cont.)												
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	17	11	12	12	756	634	810	867	316	305	451	
<i>Associations and other social organizations</i>												
Organizacje wyznaniowe	1	2	1	2	20	14	10	17	6	2	1	
<i>Religious organizations</i>												
Pozostałe	63	64	47	49	5776	9246	6931	6674	1821	1836	1872	
<i>Others</i>												
Szkoły wyższe	19	17	16	16	53306	53963	36249	34550	10693	15690	9555	
Tertiary education												
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	5	5	5	5	31778	37946	30921	30091	6607	9928	7863	
<i>Central (government) administration entities</i>												
Pozostałe	14	12	11	11	21528	16017	5328	4459	4086	5762	1692	
<i>Others</i>												
Szkoły dla dorosłych	154	128	46	49	10392	7656	4193	3949	3516	2134	1212	
Schools for adults												
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	–	5	1	–	–	158	16	–	–	15	–	
<i>Central (government) administration entities</i>												
Jednostki samorządu terytorialnego	66	42	13	15	5229	2663	837	728	1779	744	262	
<i>Local government units</i>												
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	33	32	12	13	1933	993	619	724	759	302	186	
<i>Associations and other social organizations</i>												
Pozostałe	55	49	20	21	3230	3842	2721	2497	978	1073	764	
<i>Others</i>												

Źródło: dane – z wyjątkiem szkół wyższych – Ministerstwa Edukacji Narodowej.

Source: data – with the exception of the higher education institutions – of the Ministry of National Education.

TABL. 3 (130). UCZNIOWIE WEDŁUG GRUP WIEKU
PUPILS AND STUDENTS BY AGE GROUPS

GRUPY WIEKU AGE GROUPS	2005/06	2010/11	2015/16	2016/17
	w % ludności danej grupy wieku in % of population of given age group			
7–12 ^a lat	96,5	93,1	89,0	92,0
13–15	96,8	94,2	92,3	91,8
16–18	93,1	92,8	91,1	90,7
19–21 lat	22,4	28,6	24,0	23,7

a W roku szkolnym 2015/16 dotyczy dzieci w wieku 6–12 lat.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

In the 2015/16 school year concerns children aged 6–12.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 4 (131). WSPÓŁCZYNNIK SKOLARYZACJI
ENROLMENT RATE

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Grupy wieku Age groups	2005/06			2010/11			2015/16			2016/17		
		ogółem total	męż- czyźni males	kobiety females	ogółem total	męż- czyźni males	kobiety females	ogółem total	męż- czyźni males	kobiety females	ogółem total	męż- czyźni males	kobiety females
		w %						in %					
BRUTTO GROSS													
Szkoły: Schools:													
podstawowe ^a primary ^a	7–12	97,2	97,6	96,8	94,9	95,0	94,7	89,2	88,9	89,4	94,1	94,3	93,8
gimnazja lower secondary	13–15	99,1	100,0	98,1	96,8	98,2	95,3	95,3	96,0	94,6	95,7	96,3	95,1
zasadnicze zawodowe ^b basic vocational ^b	16–18	10,2	15,0	5,1	11,2	16,0	6,0	11,1	15,6	6,3	10,6	14,9	6,1
licea ogólnokształ- cące i profilo- wane ^c general and specialized secondary ^c	16–18	67,9	55,4	81,0	61,4	48,9	74,6	57,7	46,2	69,8	56,6	45,1	68,6
technika ^d technical secondary ^d	16–18	38,7	50,2	26,5	43,8	55,3	31,7	43,7	54,0	32,8	44,6	55,3	33,4
policealne post-secondary	19–21	17,8	16,6	19,1	24,8	16,9	33,2	21,6	13,1	30,5	21,5	13,7	29,7
NETTO NET													
Wychowanie przedszkolne Pre-primary education ^e	6	95,5	96,3	94,6	85,2	86,2	84,2	95,1	95,3	94,9	81,3	82,7	79,9
Szkoły: Schools:													
podstawowe ^a primary ^a	7–12	96,1	96,2	96,0	92,7	92,6	92,7	88,5	88,0	89,0	90,9	91,1	90,7
gimnazja lower secondary	13–15	94,8	94,3	95,3	92,2	92,0	92,4	90,3	89,8	90,9	89,7	89,3	90,1
zasadnicze zawodowe ^b basic vocational ^b	16–18	8,6	12,6	4,3	9,4	13,6	5,0	8,7	12,3	4,8	8,3	11,7	4,8
licea ogólnokształ- cące i profilo- wane ^c general and specialized secondary ^c	16–18	55,4	41,7	69,7	48,9	35,3	63,1	47,0	33,8	60,9	46,3	33,3	59,8
technika ^d technical secondary ^d	16–18	25,6	32,7	18,1	30,8	38,3	22,8	32,1	39,9	23,9	32,9	40,6	24,8
policealne post-secondary	19–21	10,5	9,9	11,2	9,8	6,3	13,4	7,2	4,1	10,5	6,8	3,7	10,0

a W roku szkolnym 2015/16 dotyczy dzieci w wieku 6–12 lat. b – d łącznie ze szkołami; b – specjalnymi przysposabiającymi do pracy, c – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi (w latach szkolnych 2005/06 i 2010/11), d – technikami uzupełniającymi i artystycznymi ogólnokształcącymi dającymi uprawnienia zawodowe. e W roku szkolnym 2015/16 dotyczy dzieci w wieku 5 lat.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a In the 2015/16 school year concerns children aged 6–12. b – d Including: b – special job-training schools, c – supplementary general secondary schools (in the 2005/06 and 2010/11 school years), d – supplementary technical secondary schools and general art schools leading to professional certification. e In the 2015/16 school year concerns children aged 5.

Source: data of the Ministry of National Education.

Uwaga do tablic 5 i 6

W podziale według języków obcych jedna osoba może być wykazana więcej niż jeden raz.

Note to tables 5 and 6

The division by languages may include one person more than once.

TABL. 5 (132). **UCZĄCY SIĘ JEZYKÓW OBCYCH W SZKOŁACH DLA DZIECI I MŁODZIEŻY ORAZ POLICEALNYCH^a**
PUPILS AND STUDENTS STUDYING FOREIGN LANGUAGES IN SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH AND IN POST-SECONDARY SCHOOLS^a

LATA YEARS JEZYKI OBCIE FOREIGN LANGUAGES	Ogółem Grand total	W % ogółu uczniów w szkołach In % of total pupils and students at schools									
		podstawowych primary			gimnazjach lower secondary	zasadniczych zawodowych ^b basic vocational ^b	liceach ogólnokształcących ^c general secondary ^c	liceach profilowanych specialized secondary	technikach ^d technical secondary ^d	policealnych ^e post-secondary ^e	
		razem total	miasta urban areas	wieś rural areas							
NAUCZANIE OBOWIĄZKOWE OBLIGATORY EDUCATION											
Angielski <i>English</i>	2005/06	152656	59,8	62,3	55,9	86,5	59,3	99,0	97,7	93,3	52,9
	2010/11	155669	95,3	96,3	93,7	96,9	75,7	98,8	96,6	96,5	30,9
	2015/16	147732	99,1	99,1	99,2	98,6	83,1	99,9	x	99,2	52,2
	2016/17	138342	97,7	97,3	98,5	98,3	92,6	99,9	x	99,7	58,8
Francuski <i>French</i>	2005/06	5069	0,3	0,4	–	2,2	0,9	10,8	2,5	3,3	0,9
	2010/11	4778	0,2	0,4	–	3,7	–	11,4	–	2,3	–
	2015/16	3972	0,1	0,1	–	4,6	–	11,6	x	1,9	–
	2016/17	3751	0,1	0,1	–	4,3	–	12,0	x	1,7	–
Niemiecki <i>German</i>	2005/06	44090	4,1	4,6	3,3	13,1	6,8	61,7	64,5	64,4	7,6
	2010/11	41523	2,2	3,0	0,9	35,8	6,0	50,9	45,7	61,3	0,6
	2015/16	34581	0,8	0,9	0,7	45,2	0,5	46,7	x	61,6	2,6
	2016/17	33774	2,2	2,3	1,8	45,4	0,6	44,7	x	60,4	2,1
Rosyjski <i>Russian</i>	2005/06	24682	4,9	2,4	3,3	7,4	18,5	25,2	35,0	33,3	0,8
	2010/11	21961	1,9	0,8	3,9	19,7	7,9	24,0	56,8	28,6	0,7
	2015/16	20877	1,0	0,8	1,3	30,5	7,4	26,4	x	28,5	2,3
	2016/17	20104	1,8	1,8	2,0	29,2	6,4	26,2	x	28,4	1,7
Inne <i>Others</i>	2005/06	1590	–	–	–	0,1	–	6,1	–	–	0,4
	2010/11	2227	0,6	0,1	1,4	0,1	–	7,1	–	0,5	0,4
	2015/16	2304	0,1	0,2	–	1,3	–	9,4	x	0,5	–
	2016/17	2623	0,4	0,6	–	2,1	–	9,3	x	0,6	–
NAUCZANIE DODATKOWE^f ADDITIONAL EDUCATION^f											
Angielski <i>English</i>	2005/06	23918	22,9	20,7	26,3	8,1	–	–	–	–	–
	2010/11	3393	3,0	2,4	4,2	1,1	–	1,0	–	1,1	3,3
	2015/16	282	0,1	0,0	0,3	0,2	0,1	0,0	x	–	1,1
	2016/17	517	0,5	0,6	0,3	0,2	–	–	x	–	1,2

a W roku szkolnym 2005/06 stan w dniu 31 XII. b – d Łącznie ze szkołami: b – specjalnymi przysposabiającymi do pracy w roku szkolnym 2005/06, c – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi (w latach szkolnych 2005/06 i 2010/11), d – technikami uzupełniającymi (w latach szkolnych 2005/06 i 2010/11) oraz artystycznymi ogólnokształcącymi dającymi uprawnienia zawodowe. e Od roku szkolnego 2010/11 bez kolegiów nauczycielskich, nauczycielskich kolegiów języków obcych i kolegiów pracowników służb społecznych. f Prowadzone w ramach godzin będących do dyspozycji dyrektora szkoły.

a In the 2005/06 school year as of 31 Dec. b – d Including: b – special job-training schools in the 2005/06 school year, c – supplementary general secondary schools (in the 2005/06 and 2010/11 school years), d – supplementary technical secondary schools (in the 2005/06 and 2010/11 school years) and general art schools leading to professional certification. e Since 2010/2011 school year excluding teacher training colleges, foreign language teacher training colleges and colleges of social work. f Conducted during the hours which are at the disposal of headperson.

TABL. 5 (132). UCZĄCY SIĘ JEZYKÓW OBCYCH W SZKOŁACH DLA DZIECI I MŁODZIEŻY ORAZ POLIĆEALNYCH^a (dok.)PUPILS AND STUDENTS STUDYING FOREIGN LANGUAGES IN SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH AND IN POST-SECONDARY SCHOOLS^a (cont.)

LATA YEARS JEZYKI OBCE FOREIGN LANGUAGES	Ogółem Grand total	W % ogółu uczniów w szkołach In % of total pupils and students at schools									
		podstawowych primary			gimnazjach lower secondary	zasadniczych zawodowych ^b basic vocational ^b	liceach ogólnokształcących ^c general secondary ^c	liceach profilowanych specialized secondary	technikach ^d technical secondary ^d	polićealnych ^e post-secondary ^e	
		razem total	miasta urban areas	wieś rural areas							
NAUCZANIE DODATKOWE ^f (dok.) ADDITIONAL EDUCATION ^f (cont.)											
Francuski <i>French</i>	2005/06	1795	0,3	0,5	–	2,8	–	0,2	–	–	–
	2010/11	1333	0,7	0,9	0,4	1,1	–	1,7	–	0,2	–
	2015/16	691	0,2	0,2	0,1	0,6	–	1,4	x	0,7	–
	2016/17	603	0,1	0,1	0,1	0,6	–	1,3	x	0,8	–
Niemiecki <i>German</i>	2005/06	19812	3,9	3,9	4,0	29,8	–	1,1	–	0,4	–
	2010/11	10717	4,3	3,5	5,6	15,0	–	5,1	–	2,3	0,1
	2015/16	7034	3,0	2,0	5,2	10,3	–	5,0	x	3,1	–
	2016/17	5991	2,5	1,9	3,8	8,4	–	5,3	x	4,6	–
Inne <i>Others</i>	2005/06	13495	5,2	3,6	7,8	15,5	–	2,8	–	–	–
	2010/11	9656	6,2	4,2	9,7	9,5	–	6,2	–	0,9	–
	2015/16	6011	4,7	3,7	6,9	4,7	–	3,2	x	2,4	0,4
	2016/17	5716	4,5	3,6	6,5	5,1	–	3,4	x	3,2	–

a W roku szkolnym 2005/06 stan w dniu 31 XII. b – d Łącznie ze szkołami: b – specjalnymi przysposabiającymi do pracy w roku szkolnym 2005/06, c – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi (w latach szkolnych 2005/06 i 2010/11), d – technikami uzupełniającymi (w latach szkolnych 2005/06 i 2010/11) oraz artystycznymi ogólnokształcącymi dającymi uprawnienia zawodowe. e Od roku szkolnego 2010/11 bez kolegiów nauczycielskich, nauczycielskich kolegiów języków obcych i kolegiów pracowników służb społecznych. f Prowadzone w ramach godzin będących do dyspozycji dyrektora szkoły.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a In the 2005/06 school year as of 31 Dec. b – d Including: b – special job-training schools in the 2005/06 school year, c – supplementary general secondary schools (in the 2005/06 and 2010/11 school years), d – supplementary technical secondary schools (in the 2005/06 and 2010/11 school years) and general art schools leading to professional certification. e Since 2010/2011 school year excluding teacher training colleges, foreign language teacher training colleges and colleges of social work. f Conducted during the hours which are at the disposal of headperson.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 6 (133). UCZĄCY SIĘ JEZYKÓW OBCYCH W SZKOŁACH DLA DOROSŁYCH^a
STUDENTS STUDYING FOREIGN LANGUAGES IN SCHOOLS FOR ADULTS^a

LATA YEARS JEZYKI OBCE FOREIGN LANGUAGES	Ogółem Grand total	W % ogółu uczniów w szkołach In % of total students at school					
		gimnazjach lower secondary	zasadniczych zawodowych basic vocational	liceach ogólnokształcących ^b general secondary ^b	liceach profilowanych specialized secondary	technikach ^c technical secondary ^c	
Angielski <i>English</i>	2005/06	6176	95,5	–	65,7	100,0	43,1
	2010/11	6116	100,0	–	88,5	–	61,2
	2015/16	3804	100,0	x	91,0	x	–
	2016/17	3601	100,0	x	91,0	x	x
Niemiecki <i>German</i>	2005/06	573	–	100,0	–	2,4	15,0
	2010/11	155	–	–	0,6	–	10,7
	2015/16	15	–	x	–	x	93,8
	2016/17	–	–	x	–	x	x

a Dane dotyczą nauczania obowiązkowego; w roku szkolnym 2005/06 stan w dniu 31 XII. b, c Łącznie ze szkołami: b – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi (w latach szkolnych 2005/06 i 2010/11), c – technikami uzupełniającymi (do roku szkolnego 2015/16).

a Data concern obligatory education; in the 2005/06 school year as of 31 Dec. b, c Including: b – supplementary general secondary schools (in the 2005/06 and 2010/11 school years), c – supplementary technical secondary schools (until the 2015/16 school year).

TABL. 6 (133). **UCZĄCY SIĘ JĘZYKÓW OBCYCH W SZKOŁACH DLA DOROSŁYCH^a (dok.)**
STUDENTS STUDYING FOREIGN LANGUAGES IN SCHOOLS FOR ADULTS^a (cont.)

LATA YEARS JĘZYKI OBCE FOREIGN LANGUAGES	Ogółem Grand total	W % ogółu uczniów w szkołach In % of total students at school				
		gimnazjach lower secondary	zasadniczych zawodowych basic voca- tional	liceach ogólnokształ- cących ^b general secondary ^b	liceach profi- lowanych specialized secondary	technikach ^c technical secondary ^c
Rosyjski 2005/06	3390	4,5	–	32,1	–	44,6
Russian 2010/11	1342	–	–	16,4	–	25,5
..... 2015/16	281	–	x	6,8	x	–
..... 2016/17	138	–	x	3,6	x	x

a Dane dotyczą nauczania obowiązkowego; w roku szkolnym 2005/06 stan w dniu 31 XII. b, c Łącznie ze szkołami: b – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi (w latach szkolnych 2005/06 i 2010/11), c – technikami uzupełniającymi (do roku szkolnego 2015/16).

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Data concern obligatory education; in the 2005/06 school year as of 31 Dec. b, c Including: b – supplementary general secondary schools (in the 2005/06 and 2010/11 school years), c – supplementary technical secondary schools (until the 2015/16 school year).

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 7 (134). **KSZTAŁCENIE OSÓB ZE SPECJALNYMI POTRZEBAMI EDUKACYJNYMI^a**
EDUCATION FOR PEOPLE WITH SPECIAL EDUCATIONAL NEEDS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/06	2010/11	2015/16	2016/17	2005/06	2010/11	2015/16	SPECIFICATION
	uczniowie pupils and students				absolwenci graduates			
Szkoły podstawowe	2367	1940	1934	2008	442	394	350	Primary schools
w tym specjalne	746	490	536	557	115	90	69	of which special
Gimnazja	1904	1546	1311	1296	629	469	474	Lower secondary schools
w tym specjalne	788	606	532	448	267	192	204	of which special
Szkoły specjalne przysposabiające do pracy	173	323	306	301	1	64	96	Special job-training schools
Zasadnicze szkoły zawodowe	455	318	311	309	129	102	73 ^b	Basic vocational schools
w tym specjalne	424	271	223	228	120	91	65	of which special
Licea ogólnokształcące ^c	142	97	122	139	56	30	36	General secondary schools ^c
w tym specjalne	–	16	11	19	–	–	–	of which special
Licea profilowane	85	38	x	x	33	9	x	Specialized secondary schools
Technika ^d	41	74	152	164	6	2	9 ^b	Technical secondary schools ^d
w tym specjalne	–	–	12	24	–	–	–	of which special
Szkoły policealne	9	–	1	–	2	–	–	Post-secondary schools

a Patrz uwagi ogólne, ust. 9 na str. 189. b W przypadku szkół ogólnodostępnych dane dotyczą absolwentów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, którzy zdali egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe, kwalifikacje w zawodzie lub egzamin dyplomowy. c, d Łącznie z: c – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi (w latach szkolnych 2005/06 i 2010/11), d – technikami uzupełniającymi (w latach szkolnych 2005/06 i 2010/11) oraz ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a See general notes, item 9 on page 189. b In mainstream schools data concern graduates with a medical certificate on a need for special education, who passed exam certifying professional qualification, qualification to perform a job or graduation exam. c, d Including: c – supplementary general secondary schools (in the 2005/06 and 2010/11 school years), d – supplementary technical secondary schools (in the 2005/06 and 2010/11 school years) as well as general art schools leading to professional certification.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 8 (135). **SPECJALNE OŚRODKI SZKOLNO-WYCHOWAWCZE, MŁODZIEŻOWE OŚRODKI WYCHOWAWCZE, MŁODZIEŻOWE OŚRODKI SOCJOTERAPII ORAZ OŚRODKI REWALIDACYJNO-WYCHOWAWCZE**
SPECIAL EDUCATIONAL CENTRES, YOUTH EDUCATION CENTRES, YOUTH SOCIAL THERAPY CENTRES AND REHABILITATION-EDUCATION CENTRES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005 ^a	2010	2015	2016	SPECIFICATION
SPECJALNE OŚRODKI SZKOLNO-WYCHOWAWCZE <i>SPECIAL EDUCATIONAL CENTRES</i>					
Ośrodki	5	5	5	5	<i>Centres</i>
Miejsca	334	404	377	361	<i>Places</i>
Wychowankowie	257	269	242	233	<i>Residents</i>
w tym z upośledzeniem umysłowym	214	249	205	184	<i>of which mentally disabled</i>
MŁODZIEŻOWE OŚRODKI WYCHOWAWCZE <i>YOUTH EDUCATION CENTRES</i>					
Ośrodki	2	3	4	4	<i>Centres</i>
Miejsca	130	256	264	232	<i>Places</i>
Wychowankowie	123	171	164	144	<i>Residents</i>
MŁODZIEŻOWE OŚRODKI SOCJOTERAPII <i>YOUTH SOCIAL THERAPY CENTRES</i>					
Ośrodki	–	1	2	2	<i>Centres</i>
Miejsca	–	16	61	83	<i>Places</i>
Wychowankowie	–	16	39	48	<i>Residents</i>
OŚRODKI REWALIDACYJNO-WYCHOWAWCZE <i>REHABILITATION-EDUCATION CENTRES</i>					
Ośrodki	–	4	5	6	<i>Centres</i>
Miejsca	–	96	117	152	<i>Places</i>
Wychowankowie	–	52	74	80	<i>Residents</i>
w tym:					<i>of which:</i>
z upośledzeniem umysłowym w stopniu głębokim	–	20	31	33	<i>deeply mentally disabled</i>
z niepełnosprawnościami sprzężonymi	–	32	43	47	<i>with multiple disability</i>

^a Stan w dniu 31 X.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a As of 31 Oct.

S o u r c e : data of the Ministry of National Education.

TABL. 9 (136). **WYCHOWANIE POZASZKOLNE**
EXTRACURRICULAR EDUCATION

RODZAJE PLACÓWEK KIND OF INSTITUTIONS	Placówki Institutions	Uczestnicy stałych i okresowych form zajęć ^a Participants of permanent and temporary forms of pursuits ^a							
		ogółem total	informa- tycznych informat- ical	tech- nicznych technical	przed- mio- towych subjects	arty- stycz- nych art	sporto- wych sports	turysty- czno-kra- joznaw- czych tourism	innych others
		OGÓŁEM 2005 ^b	8	9841	–	277	–	4147	4161
TOTAL 2010	8	10198	198	758	192	4012	4426	214	398
..... 2015	22	8293	68	156	1166	1795	4076	708	324
..... 2016	20	8786	54	112	2085	1601	3647	636	651
Młodzieżowe domy kultury Youth community centres	1	1323	48	112	144	669	192	–	158
Ogniska pracy pozaszkolnej Extracurricular interest groups	1	225	–	–	–	225	–	–	–
Międzyszkolne ośrodki sportowe Inter-school sports centres	2	3445	–	–	–	–	3445	–	–
Pozostałe placówki Other institutions	16	3793	6	–	1941	707	10	636	493

^a Biorący systematyczny udział w pracy kół w okresie od 1 X (w 2005 r. – od 1 XI) roku poprzedzającego rok badany do 30 IX (w 2005 r. – do 31 X) roku badanego. ^b Stan w dniu 31 X.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a Systematic participation in extracurricular activities in period from 1 Oct (in 2005 – from 1 Nov) of the year preceding the surveyed year to 30 Sep (in 2005 – to 31 Oct) of the surveyed year. ^b As of 31 Oct.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 10 (137). **INTERNATY I BURSY SZKÓŁ DLA DZIECI I MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)**
BOARDING SCHOOLS AND DORMITORIES FOR CHILDREN AND YOUTH
(excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2016/17		2005/06 ^a	2010/11	2015/16	2016/17		SPECIFICATION
	placówki establish- ments	miejsca beds	korzystający boarders					
			ogółem total				na 100 miejsc per 100 beds	
OGÓŁEM	38	4084	4157	3454	3321	3249	79,6	TOTAL
Internaty	28	2535	2805	2058	1980	1904	75,1	Boarding schools
zasadnicze szkoły zawodowe i technika ^b	18	1732	2671 ^c	1341	1184	1219	70,4	basic vocational and technical secondary ^b
licea ogólno- kształcące ^d	10	803	134	653	796	685	85,3	general secondary ^d
licea profilowane	x	x	–	64	x	x	x	specialized secondary
Bursy	10	1549	1352	1396	1341	1345	86,8	Dormitories

^a Stan w dniu 31 X. ^{b, d} Łącznie ze szkołami: ^b – technikami uzupełniającymi (w latach szkolnych 2005/06 i 2010/11), ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe, policealnymi, kolegiami nauczycielskimi, nauczycielskimi kolegiami języków obcych, kolegiami pracowników służb społecznych. ^d – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi (w latach szkolnych 2005/06 i 2010/11). ^c W roku szkolnym 2005/06 łącznie z zespolami szkół.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a As of 31 Oct. ^{b, d} Including: ^b – supplementary technical secondary schools (in the 2005/06 and 2010/11 school years), general art schools leading to professional certification, post-secondary schools, teacher training colleges, foreign language teacher training colleges, colleges of social work. ^d – supplementary general secondary schools (in the 2005/06 and 2010/11 school years). ^c Including school complexes in the 2005/06 school year.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 11 (138). **DOMY I STOŁÓWKI STUDENCKIE**
STUDENT DORMITORIES AND CANTEENS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/06	2010/11	2015/16	2016/17	SPECIFICATION
DOMY STUDENCKIE STUDENT DORMITORIES					
Domy	10	11	10	11	Dormitories
Miejsca	3456	3559	3286	3263	Beds
Korzystający:					Boarding:
studenci	2188	2508	1931	1951	students
w % ogółu studentów	4,1	4,6	5,3	5,6	in % of total students
uczestnicy studiów doktoranckich ^a	.	8	7	7	students of doctoral studies ^a
w % ogółu uczestników	1,6	1,0	0,9	in % of total students of doctoral studies
STOŁÓWKI STUDENCKIE STUDENT CANTEENS					
Stołówki	4	4	–	–	Canteens
Miejsca	221	221	–	–	Seats

^a Bez uczestników studiów doktoranckich w Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego, placówkach naukowych Polskiej Akademii Nauk oraz instytutów naukowo-badawczych.

^a Excluding doctoral students of the Medical Centre for Postgraduate Education, scientific facilities of the Polish Academy of Sciences as well as research institutes.

TABL. 12 (139). **STUDENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH OTRZYMUJĄCY STYPENDIA^a**
STUDENTS OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS RECEIVING SCHOLARSHIPS^a

SZKOŁY	2005/06	2010/11	2015/16	2016/17			SCHOOLS	
				ogółem ^b total ^b	w tym otrzymujący stypendia of which scholarships recipients			
					społeczne social	rektora dla najlepszych studentów vice-chancellor to the best students		otrzymujący stypendia w % ogółu studentów danej grupy szkół scholarship recipients in % of total students of a given group of schools
O G Ó Ł E M	19392	17669	10801	10506	7036	1909	30,4	T O T A L
w tym:								of which:
Uniwersytety	4922	5075	3496	3529	2121	757	29,8	Universities
Wyższe szkoły techniczne	4717	4355	3175	3019	2194	447	29,9	Technical universities
Wyższe szkoły rolnicze	1554	883	313	279	221	22	32,7	Agricultural academies
Wyższe szkoły ekonomiczne	3287	1953	443	390	226	95	25,7	Academies of economics
Wyższe szkoły pedagogiczne	208	395	154	128	61	48	23,1	Teacher education schools
Uniwersytety medyczne	1535	1488	1302	1327	869	295	28,3	Medical universities

^a Łącznie z cudzoziemcami; w roku akademickim 2010/11 bez stypendiów przyznawanych przez ministrów oraz stypendiów finansowanych z funduszy unijnych; w szkołach macierzystych mających siedzibę na terenie województwa. ^b W podziale według rodzajów jedna osoba może być wykazana więcej niż jeden raz.

^a Including foreigners; in the 2010/11 academic year excluding scholarships granted by ministers and scholarships financed from European funds; in parent units located in Voivodship. ^b In the division by type of scholarships one person may be included more than once.

TABL. 13 (140). **SZKOŁY PODSTAWOWE DLA DZIECI I MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)**
PRIMARY SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005/06			2010/11			2015/16			2016/17		
	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas
Szkoły	484	110	374	432	117	315	396	130	266	387	131	256
Schools												
w tym: of which:												
sportowe i mistrzostwa sportowego	1	1	-	-	-	-	1	1	-	1	1	-
sports and athletic												
filialne	29	-	29	15	-	15	10	-	10	7	-	7
branch												
Oddziały	4269	2149	2120	3714	1915	1799	3908	2277	1631	3691	2166	1525
Sections												
Uczniowie	84492	51495	32997	66865	42390	24475	71990	49163	22827	65690	45295	20395
Pupils												
w tym kobiety ...	41013	24963	16050	32725	20752	11973	35331	24274	11057	32038	22212	9826
of which females												
w tym I klasa	12262	7508	4754	10560	6739	3821	15648	11054	4594	5702	3680	2022
of which the 1st grade												
w tym szkoły: of which schools:												
sportowe i mistrzostwa sportowego	381	381	-	-	-	-	446	446	-	434	434	-
sports and athletic												
filialne	471	-	471	256	-	256	182	-	182	133	-	133
branch												
Absolwenci	16022	9993	6029	11783	7574	4209	10181	6633	3548	.	.	.
Graduates												
w tym kobiety ...	7720	4804	2916	5754	3705	2049	5019	3296	1723	.	.	.
of which females												
w tym szkoły: of which schools:												
sportowe i mistrzostwa sportowego	74	74	-	-	-	-	67	67	-	.	.	.
sports and athletic												
filialne	-	-	-	11	-	11	18	-	18	.	.	.
branch												
Liczba uczniów na: Number of pupils per:												
1 szkołę	175	468	88	155	362	78	182	378	86	170	346	80
school classroom												
1 oddział	20	24	16	18	22	14	18	22	14	18	21	13
section												

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.
Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 14 (141). **GINNAZJA DLA DZIECI I MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)**
LOWER SECONDARY SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005/06			2010/11			2015/16			2016/17		
	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas
Gimnazja	200	102	98	204	113	91	212	122	90	216	126	90
<i>Lower secondary</i>												
w tym szkoły: <i>of which schools:</i>												
sportowe i mistrzostwa sportowego	4	4	–	6	6	–	4	4	–	3	3	–
<i>sports and athletic</i>												
z oddziałami przyspo- sabiającymi do pracy ^a	6	6	–	6	6	–	7	7	–	7	7	–
<i>with job-training</i> <i>sections^a</i>												
Oddziały	2135	1393	742	1777	1183	594	1469	1003	466	1463	1008	455
<i>Sections</i>												
Uczniowie	53085	35649	17436	40450	27947	12503	32673	23321	9352	31752	22680	9072
<i>Pupils</i>												
w tym kobiety ...	25630	17214	8416	19474	13429	6045	15934	11358	4576	15510	11082	4428
<i>of which</i> <i>females</i>												
w tym I klasa	17070	11306	5764	13105	9083	4022	10890	7782	3108	10415	7376	3039
<i>of which the</i> <i>1st grade</i>												
w tym szkoły: <i>of which schools:</i>												
sportowe i mistrzostwa sportowego	1115	1115	–	1930	1930	–	1271	1271	–	992	992	–
<i>sports and athletic</i>												
z oddziałami przyspo- sabiającymi do pracy ^a	648	648	–	622	622	–	417	417	–	379	379	–
<i>with job-training</i> <i>sections^a</i>												
Absolwenci	17703	11991	5712	13474	9344	4130	10800	7638	3162	.	.	.
<i>Graduates</i>												
w tym kobiety ...	8595	5813	2782	6606	4602	2004	5294	3759	1535	.	.	.
<i>of which females</i>												
w tym szkoły: <i>of which schools:</i>												
sportowe i mistrzostwa sportowego	352	352	–	638	638	–	351	351	–	.	.	.
<i>sports and athletic</i>												
z oddziałami przyspo- sabiającymi do pracy ^a	186	186	–	219	219	–	154	154	–	.	.	.
<i>with job-training</i> <i>sections^a</i>												
Liczba uczniów na: <i>Number of pupils per:</i>												
1 szkołę	265	350	178	198	247	137	154	191	104	147	180	101
<i>school</i> <i>classroom</i>												
1 oddział	25	26	23	23	24	21	22	23	20	22	23	20
<i>section</i>												

^a Na podbudowie programowej VI klasy szkoły podstawowej.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a Based on the 6th grade of primary school.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 15 (142). **ZASADNICZE SZKOŁY ZAWODOWE DLA MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)**
BASIC VOCATIONAL SCHOOLS FOR YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005/06	2010/11	2015/16	2016/17
Szkoły Schools	45	43	39	38
Oddziały Sections	213	249	172	187
Uczniowie Students	5350	4967	3733	3377
w tym kobiety of which females	1220	1206	960	884
w tym I klasa of which the 1st grade	2091	1786	1144	1172
Absolwenci Graduates	1752	1718	1287	.
w tym kobiety of which females	453	441	337	.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.
 S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 16 (143). **UCZNIOWIE I ABSOLWENCI ZASADNICZYCH SZKÓŁ ZAWODOWYCH DLA MŁODZIEŻY
 (bez szkół specjalnych) WEDŁUG KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA**
**STUDENTS AND GRADUATES OF BASIC VOCATIONAL SCHOOLS FOR YOUTH
 (excluding special schools) BY FIELDS OF EDUCATION**

PODGRUPY KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA ^a	2015/16	2016/17	2015/16 ^b	NARROW FIELDS OF EDUCATION ^a
	uczniowie students		absolwenci graduates	
O G Ó Ł E M	3733	3377	708	T O T A L
Artystyczna	7	9	–	Arts
Biznesu i administracji	169	139	44	Business and administration
Inżynieryjno-techniczna	1542	1365	312	Engineering and engineering trades
Produkcji i przetwórstwa	487	434	66	Manufacturing and processing
Architektury i budownictwa	492	469	69	Architecture and construction
Rolnicza	103	92	32	Agriculture
Usług dla ludności	933	869	185	Personal services

^a Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F 2013). ^b W podziale według podgrup kierunków kształcenia dane dotyczą absolwentów, którzy zdali egzamin potwierdzający kwalifikację zawodową lub kwalifikację w zawodzie.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F 2013). ^b In division by narrow fields of education data concern graduates who passed exam certifying professional qualification or qualification to perform a job.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 17 (144). **LICEA OGÓLNOKSZTAŁCĄCE DLA MŁODZIEŻY^a (bez szkół specjalnych)**
GENERAL SECONDARY SCHOOLS FOR YOUTH^a (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005/06	2010/11	2015/16	2016/17
Szkoły Schools	77	74	75	76
Oddziały Sections	864	823	683	647
Uczniowie Students	25341	22999	17969	16975
w tym kobiety of which females	15885	14547	11341	10738
w tym I klasa of which the 1st grade	8727	7752	5708	5430
Absolwenci Graduates	8090	7435	6002	.
w tym kobiety of which females	5101	4729	3777	.

^a Łącznie z uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi (w latach szkolnych 2005/06 i 2010/11).

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a Including supplementary general secondary schools (in the 2005/06 and 2010/11 school years).

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 18 (145). **TECHNIKA^a DLA MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)**
TECHNICAL SECONDARY SCHOOLS^a FOR YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005/06	2010/11	2015/16	2016/17
Szkoły Schools	88	72	60	57
Oddziały Sections	741	866	722	692
Uczniowie Students	19516	20301	16284	15912
w tym kobiety of which females	6509	7195	5777	5634
w tym I klasa of which the 1st grade	6053	5429	4367	4368
Absolwenci Graduates	4173	4738	3797	.
w tym kobiety of which females	1400	1714	1396	.

^a Łącznie z technikami uzupełniającymi (w latach szkolnych 2005/06 i 2010/11).

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a Including supplementary technical secondary schools (in the 2005/06 and 2010/11 school years).

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 19 (146). **UCZNIOWIE I ABSOLWENCI TECHNIKÓW DLA MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych) WEDŁUG KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA**
STUDENTS AND GRADUATES OF TECHNICAL SECONDARY SCHOOLS FOR YOUTH (excluding special schools) BY FIELDS OF EDUCATION

PODGRUPY KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA ^a	2015/16	2016/17	2015/16 ^b	NARROW FIELDS OF EDUCATION ^a
	uczniowie students		absolwenci graduates	
OGÓŁEM	16284	15912	1983	TOTAL
Artystyczna	–	12	–	Arts
Spoleczna	979	962	96	Social and behavioural science
Biznesu i administracji	1033	1022	124	Business and administration
Nauk o środowisku	25	–	–	Environment
Technologii teleinformatycznych	2359	2406	259	Information and communication technologies
Inżynieryjno-techniczna	3881	3778	501	Engineering and engineering trades
Produkcji i przetwórstwa	407	377	31	Manufacturing and processing
Architektury i budownictwa	1424	1469	205	Architecture and construction
Rolnicza	1279	1183	141	Agriculture
Leśna	212	191	42	Forestry
Weterynaryjna	344	362	66	Veterinary
Medyczna	18	18	–	Health
Usług dla ludności	4195	4024	502	Personal services
Usług transportowych	128	108	16	Transport services

a Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F 2013). b W podziale według podgrup kierunków kształcenia dane dotyczą absolwentów, którzy zdali egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe lub kwalifikacje w zawodzie.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F 2013). b In division by narrow fields of education data concern graduates who passed exam certifying professional qualification or qualification to perform a job.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 20 (147). **SZKOŁY ARTYSTYCZNE DLA DZIECI I MŁODZIEŻY**
ART SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/06	2010/11	2015/16	2016/17	SPECIFICATION
SZKOŁY ARTYSTYCZNE NIEDAJĄCE UPRAWNIEŃ ZAWODOWYCH ART SCHOOLS NOT LEADING TO PROFESSIONAL CERTIFICATION					
Szkoły – kształcące wyłącznie w zakresie przedmiotów artystycznych	19	23	26	26	Schools – schooling only in the art subjects
Uczniowie	1910	1378	1723	1731	Students
w tym kobiety	1132	889	1137	1135	of which females
Absolwenci	337	181	224	.	Graduates
w tym kobiety	196	112	147	.	of which females
SZKOŁY ARTYSTYCZNE DAJĄCE UPRAWNIENIA ZAWODOWE LEVEL ART SCHOOLS LEADING TO PROFESSIONAL CERTIFICATION					
Szkoły	8	9	9	9	Schools
w tym kształcące wyłącznie w zakresie przedmiotów artystycznych	5	5	5	5	of which schooling only in the art subjects
Uczniowie	747	697	744	771	Students
w tym kobiety	499	488	506	538	of which females
Absolwenci	114	124	125	.	Graduates
w tym kobiety	87	92	83	.	of which females
w tym ogólnokształcące szkoły artystyczne of which general art schools					
Szkoły	3	4	4	4	Schools
Uczniowie	426	430	444	473	Students
w tym kobiety	318	322	318	343	of which females
Absolwenci	93	88	83	.	Graduates
w tym kobiety	74	73	54	.	of which females

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 21 (148). **SZKOŁY POLICEALNE (bez szkół specjalnych)**
POST-SECONDARY SCHOOLS (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/06	2010/11	2015/16	2016/17	SPECIFICATION
Szkoły	124	110	76	76	Schools
Oddziały	507	526	415	422	Sections
Uczniowie	11458	13460	9543	9026	Students
w tym kobiety	5966	8730	6589	6080	of which females
Absolwenci	3642	3280	3016	.	Graduates
w tym kobiety	2178	2292	2140	.	of which females

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.
 Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 22 (149). **UCZNIOWIE I ABSOLWENCI SZKÓŁ POLICEALNYCH (bez szkół specjalnych)**
WEDŁUG KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA
STUDENTS AND GRADUATES OF POST-SECONDARY SCHOOLS
(excluding special schools) BY FIELDS OF EDUCATION

PODGRUPY KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA ^a	2015/16	2016/17	2015/16 ^b	NARROW FIELDS OF EDUCATION ^a
	uczniowie students		absolwenci graduates	
O G Ó Ł E M	9543	9026	1822	T O T A L
Artystyczna	485	469	141	Arts
Spoleczna	128	172	35	Social and behavioural science
Dziennikarstwa i informacji	36	71	–	Journalism and information
Biznesu i administracji	1711	1698	193	Business and administration
Technologii teleinformacyjnych	849	808	59	Information and communication technologies
Architektury i budownictwa	87	57	4	Architecture and construction
Weterynaryjna	116	108	41	Veterinary
Medyczna	1739	1567	613	Health
Opieki społecznej	424	242	131	Social services
Usług dla ludności	1511	1551	304	Personal services
Higieny i bezpieczeństwa pracy	1308	1143	157	Hygiene and occupational health services
Ochrony i bezpieczeństwa	394	242	65	Security services
Usług transportowych	277	360	11	Transport services
Pozostałe podgrupy	478	538	68	Other narrow fields

^a Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F 2013). ^b W podziale według podgrup kierunków kształcenia dane dotyczą absolwentów, którzy zdali egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe, kwalifikacje w zawodzie lub egzamin dyplomowy.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F 2013). ^b In division by narrow fields of education data concern graduates who passed exam certifying professional qualification, qualification to perform a job or graduation exam.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 23 (150). **SZKOŁY WYŻSZE**
HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE	Szkoły Schools	Nauczyciele akademicy ^a Academic teachers ^a	Studenci Students	Absolwenci ^b Graduates ^b	SPECIFICATION
OGÓŁEM 2005/06	19	2941	53306	10693	TOTAL
2010/11	17	3078	53963	15690	
2015/16	16	2773	36249	9555	
2016/17	16	2749	34550	.	
Uniwersytety	1	748	11855	3480	
Wyższe szkoły techniczne	1	644	10097	2360	Technical universities
Wyższe szkoły rolnicze	1	58	852	222	Agricultural academies
Wyższe szkoły ekonomiczne	3	99	1515	612	Academies of economics
Wyższe szkoły pedagogiczne	1	47	555	260	Teacher education schools
Uniwersytety medyczne	1	770	4697	1064	Medical universities
Pozostałe szkoły wyższe	8	383	4979	1557	Others

a Nauczyciele zatrudnieni w pełnym wymiarze godzin w więcej niż jednej szkole wyższej wykazani zostali w każdym miejscu pracy; patrz uwagi ogólne, ust. 14 na str. 190. b W podziale według typów szkół – z roku akademickiego 2015/16.

a Teachers employed full-time in more than one institution have been shown in all workplaces; see general notes, item 14 on page 190. b According to type of school – from the 2015/16 academic year.

TABL. 24 (151). **FILIE, ZAMIEJSCOWE PODSTAWOWE JEDNOSTKI ORGANIZACYJNE
ORAZ ZAMIEJSCOWE OŚRODKI DYDAKTYCZNE SZKÓŁ WYŻSZYCH
WEDŁUG LOKALIZACJI W ROKU AKADEMICKIM 2016/17**
BRANCHES SECTIONS, BASIC ORGANIZATIONAL UNITS IN ANOTHER LOCATION
AS WELL AS TEACHING CENTRES IN ANOTHER LOCATION OF HIGHER EDUCATION
INSTITUTIONS IN THE 2016/17 ACADEMIC YEAR BY PLACE OF RESIDENCE

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Filie i zamiejscowe podstawowe jednostki organizacyjne Branch sections and basic organizational units in another location	Zamiejscowe ośrodki dydaktyczne Teaching centres in another location	Studenci ^a Students ^a				Absolwenci ^{ab} Graduates ^{ab}			
			ogółem total	w tym kobiety of which females	z ogółem na studiach of total number on study forms		ogółem total	w tym kobiety of which females	z ogółem na studiach of total number on study forms	
					stacjonarnych full-time programmes	niestacjonarnych part-time programmes			stacjonarnych full-time programmes	niestacjonarnych part-time programmes
OGÓŁEM TOTAL	4	–	915	411	440	475	270	127	107	163
lokalizacja według województw: residence by voivodships:										
Mazowieckie	1	–	50	38	–	50	12	9	–	12
Podlaskie ^c	2	–	581	223	440	141	131	58	107	24
Warmińsko-Mazurskie ..	1	–	284	150	–	284	127	60	–	127

a Ujęci również w pozostałych tabelach dotyczących studentów i absolwentów. b W podziale według województw – z roku akademickiego 2015/16. c Łącznie z filią Uniwersytetu w Białymstoku w Wilnie.

U w a g a. Ponadto na terenie województwa podlaskiego funkcjonowały 4 filie i zamiejscowe podstawowe jednostki organizacyjne (353 studentów i 92 absolwentów) uczelni mających siedzibę jednostki macierzystej poza województwem podlaskim.

a Also shown in the other tables regarding students and graduates. b In the division by voivodships – from the 2015/16 academic year. c Including the University of Białystok branch in Vilnius.

N o t e. Moreover, in Podlaskie Voivodship there were 4 branch sections and basic organizational units in another location (353 students and 92 graduates) which headquarters were located outside the territory of Podlaskie Voivodship.

TABL. 25 (152). **STUDENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH WEDŁUG FORM STUDIÓW I TYPÓW SZKÓŁ**
STUDENTS OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS BY STUDY FORMS
AND TYPE OF SCHOOLS

TYPY SZKÓŁ	Ogółem <i>Total</i>	W tym kobiety <i>Of which females</i>	Z liczby ogółem na studiach <i>Of total number at study forms</i>				TYPE OF SCHOOLS	
			stacjonarnych ^a <i>full-time programmes^a</i>		niestacjonarnych ^b <i>part-time programmes^b</i>			
			razem <i>total</i>	w tym kobiety <i>of which females</i>	razem <i>total</i>	w tym kobiety <i>of which females</i>		
OGÓŁEM	2005/06 2010/11 2015/16 2016/17	53306 53963 36249 34550	29264 31956 21094 20059	24047 26978 24932 24523	13353 16144 15076 14774	29259 26985 11317 10027	15911 15812 6018 5285	TOTAL
Uniwersytety		11855	8294	9029	6319	2826	1975	<i>Universities</i>
Wyższe szkoły techniczne		10097	3738	8158	3366	1939	372	<i>Technical universities</i>
Wyższe szkoły rolnicze		852	275	196	79	656	196	<i>Agricultural academies</i>
Wyższe szkoły ekonomiczne ..		1515	996	48	21	1467	975	<i>Academies of economics</i>
Wyższe szkoły pedagogiczne		555	406	29	25	526	381	<i>Teacher education schools</i>
Uniwersytety medyczne		4697	3625	4384	3404	313	221	<i>Medical universities</i>
Pozostałe szkoły wyższe		4979	2725	2679	1560	2300	1165	<i>Others</i>

a, b Dane dla roku akademickiego 2005/06 dotyczą studiów: a – dziennych, b – wieczorowych, zaocznych i eksternistycznych.
a, b Data for the 2005/06 academic year concern: a – day study system, b – evening, weekend and extramural study system.

TABL. 26 (153). **ABSOLWENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH WEDŁUG FORM STUDIÓW I TYPÓW SZKÓŁ**
GRADUATES OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS BY STUDY FORMS
AND TYPE OF SCHOOLS

TYPY SZKÓŁ	Ogółem <i>Total</i>	W tym kobiety <i>Of which females</i>	Z liczby ogółem na studiach <i>Of total number at study forms</i>				TYPE OF SCHOOLS	
			stacjonarnych ^a <i>full-time programmes^a</i>		niestacjonarnych ^b <i>part-time programmes^b</i>			
			razem <i>total</i>	w tym kobiety <i>of which females</i>	razem <i>total</i>	w tym kobiety <i>of which females</i>		
OGÓŁEM	2005/06 2010/11 2015/16 2016/17	10693 15690 9555 9555	6545 10449 6250 6250	5003 6776 6296 6296	2961 4365 4279 4279	5690 8914 3259 3259	3584 6084 1971 1971	TOTAL
Uniwersytety		3480	2655	2427	1882	1053	773	<i>Universities</i>
Wyższe szkoły techniczne		2360	1110	1945	991	415	119	<i>Technical universities</i>
Wyższe szkoły rolnicze		222	112	39	17	183	95	<i>Agricultural academies</i>
Wyższe szkoły ekonomiczne ..		612	392	34	18	578	374	<i>Academies of economics</i>
Wyższe szkoły pedagogiczne		260	190	21	13	239	177	<i>Teacher education schools</i>
Uniwersytety medyczne		1064	866	1028	839	36	27	<i>Medical universities</i>
Pozostałe szkoły wyższe		1557	925	802	519	755	406	<i>Others</i>

a, b Dane dla roku akademickiego 2005/06 dotyczą studiów: a – dziennych, b – wieczorowych, zaocznych i eksternistycznych.
a, b Data for the 2005/06 academic year concern: a – day study system, b – evening, weekend and extramural study system.

TABL. 27 (154). **NAUCZYCIELE AKADEMICY^a W SZKOŁACH WYŻSZYCH**
ACADEMIC TEACHERS^a IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/06	2010/11	2015/16	2016/17	2005/06 ^b	2010/11	2015/16	2016/17	SPECIFICATION
	ogółem <i>total</i>				w tym kobiety <i>of which females</i>				
O G Ó Ł E M	2941	3078	2773	2749	1347	1525	1432	1413	TOTAL
Profesorowie	606	651	592	600	116	157	184	192	Professors
w tym z tytułem naukowym profesora	301 ^c	350	330	325	54 ^c	72	97	97	<i>of which titled only</i>
Docenci	3	18	11	14	–	2	2	4	Assistant professors
w tym ze stopniem naukowym doktora habilitowanego	1	4	4	4	–	–	2	2	<i>of which with scientific degree of habilitated doctor^d (HD)</i>
Adiunkci	1010	1066	1016	1023	506	554	523	507	Tutors
w tym ze stopniem naukowym doktora habilitowanego	121	139	239	236	52	76	125	127	<i>of which with scientific degree of habilitated doctor^d (HD)</i>
Asystenci	878	680	524	510	487	429	362	355	Assistant lecturers
Pozostali	444	663	630	602	238	383	361	355	Others

a Nauczyciele zatrudnieni w pełnym wymiarze godzin w więcej niż jednej szkole wyższej wykazani zostali w każdym miejscu pracy; patrz uwagi ogólne, ust. 14 na str. 190. b Bez niepełnozatrudnionych. c Bez szkół wyższych zawodowych.

a Teachers employed full-time in more than one institution have been shown in all workplaces; see general notes, item 14 on page 190. b Without part-time paid employees. c Excluding higher vocational schools. d The habilitated doctors degree (HD), which is higher than a doctorate (second doctorate), is peculiar to Poland. The degree is awarded on the basis of an appropriate dissertation and is necessary for obtaining the title of professor and a professorial post in scientific institutions.

TABL. 28 (155). **CUDZOZIEMCY^a – STUDENCI I ABSOLWENCI WEDŁUG FORM STUDIÓW I TYPÓW SZKÓŁ**

FOREIGNERS^a – STUDENTS AND GRADUATES BY STUDY FORMS AND TYPE OF SCHOOLS

WYSZCZEGÓLNIENIE	Studenci <i>Students</i>		Absolwenci ^b <i>Graduates^b</i>		SPECIFICATION	
	ogółem <i>total</i>	w tym kobiety <i>of which females</i>	ogółem <i>total</i>	w tym kobiety <i>of which females</i>		
O G Ó Ł E M	2005/06	420	281	91	61	TOTAL
	2010/11	1186	600	169	104	
	2015/16	1320	650	230	127	
	2016/17	1308	663	.	.	
studia: stacjonarne		1208	606	198	113	<i>full-time programmes</i>
niestacjonarne		100	57	32	14	<i>part-time programmes</i>
Uniwersytety		549	293	114	68	Universities
Wyższe szkoły techniczne		257	98	22	15	Technical universities
Wyższe szkoły rolnicze		58	23	11	5	Agricultural universities
Wyższe szkoły ekonomiczne		57	30	23	7	Academies of economics
Wyższe szkoły pedagogiczne ...		1	–	1	–	Teacher education schools
Uniwersytety medyczne		269	159	35	15	Medical universities
Pozostałe szkoły wyższe		117	60	24	17	<i>Other higher education institutions</i>

a Ujęci również w pozostałych tablicach dotyczących studentów i absolwentów. b W podziale według form studiów i typów szkół – z roku akademickiego 2015/16.

a Also shown in the other tables regarding students and graduates. b According to study forms and type of school – for the 2015/16 academic year.

TABL. 29 (156). **STUDIA PODYPLOMOWE I DOKTORANCKIE**
POSTGRADUATE AND DOCTORAL STUDIES

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005/06	2010/11	2015/16	2016/17	2005/06	2010/11	2015/16	2005/06	2010/11	2015/16	2016/17
	słuchacze studiów podyplomowych ^a <i>students of postgraduate studies^a</i>				wydane świadectwa słuchaczom studiów podyplomowych <i>certificates issued to stu- dents of postgraduate studies</i>			uczestnicy studiów doktoranckich <i>students of doctoral studies</i>			
OGÓŁEM	2201	4038	1983	2039	1205	3337	1394	189	509	677	740
TOTAL											
w tym kobiety	1643	2980	1558	1655	892	2399	1025	114	291	404	448
<i>of which females</i>											
Uniwersytety	2354	709	614	.	2077	482	.	289	341	393
<i>Universities</i>											
Wyższe szkoły techniczne	330	291	312	.	350	271	.	142	152	142
<i>Technical universities</i>											
Wyższe szkoły rolnicze	62	25	29	.	48	24	.	–	–	–
<i>Agricultural academies</i>											
Wyższe szkoły ekonomiczne	.	542	371	374	.	449	286	.	–	–	–
<i>Academies of economics</i>											
Wyższe szkoły pedagogiczne	.	365	457	500	.	96	224	.	–	–	–
<i>Teacher education schools</i>											
Uniwersytety medyczne	134	39	34	.	48	24	.	78	174	205
<i>Medical universities</i>											
Pozostałe szkoły wyższe	251	91	176	.	269	83	.	–	–	–
<i>Others</i>											

a Dla studiów trwających: do 1 roku – stan w dniu rozpoczęcia zajęć, 1 rok i dłużej – stan w dniu 31 XII.
a For studies lasting: up to 1 year – as of beginning of the academic year, 1 year and longer – as of 31 Dec.

TABL. 30 (157). **STUDIA PODYPLOMOWE WEDŁUG PODGRUP KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA**
W ROKU AKADEMICKIM 2016/17
POSTGRADUATE STUDIES BY NARROW FIELDS OF EDUCATION
IN THE 2016/17 ACADEMIC YEAR

PODGRUPA KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA ^a	Słuchacze Students	Wydane świadectwa ^b Certificates issued ^b	NARROW FIELD OF EDUCATION ^a
OGÓŁEM	2039	1394	TOTAL
Pedagogiczna	912	405	<i>Education</i>
Interdyscyplinarnych programów i kwalifikacji związanych z edukacją	25	14	<i>Inter-disciplinary programmes or qualificaions related with education</i>
Humanistyczna (z wyłączeniem języków)	16	–	<i>Humanities (except languages)</i>
Językowa	28	13	<i>Languages</i>
Dziennikarstwa i informacji	29	34	<i>Journalism and information</i>
Biznesu i administracji	625	597	<i>Business and administration</i>
Prawna	–	31	<i>Law</i>
Interdyscyplinarnych programów i kwalifikacji związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej, administracją i prawem	19	29	<i>Inter-disciplinary programmes or qualifications related with conducting economic activity, administration and law</i>

a Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F 2013). b Z poprzedniego roku akademickiego.

a According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F 2013). b From the previous academic year.

TABL. 30 (157). **STUDIA PODYPLOMOWE WEDŁUG PODGRUP KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA W ROKU AKADEMICKIM 2016/17 (dok.)**
POSTGRADUATE STUDIES BY NARROW FIELDS OF EDUCATION
IN THE 2016/17 ACADEMIC YEAR (cont.)

PODGRUPA KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA ^a	Sluchacze Students	Wydane świadectwa ^b Certificates issued ^b	NARROW FIELD OF EDUCATION ^a
Interdyscyplinarnych programów i kwalifikacji obejmujących nauki przyrodnicze, matematykę i statystykę	–	4	<i>Inter-disciplinary programmes or qualifications related with natural sciences, mathematics and statistics</i>
Technologii teleinformacyjnych	115	78	<i>Information and Communication Technologies (ICTs)</i>
Inżynieryjno-techniczna	20	10	<i>Engineering and engineering trades</i>
Architektury i budownictwa	29	28	<i>Architecture and construction</i>
Rolnictwa, leśnictwa, rybołówstwa i weterynarii nieokreślonych dalej	14	24	<i>Agriculture, forestry, fisheries and veterinary not further defined</i>
Rolnicza	27	20	<i>Agriculture</i>
Medyczna	127	57	<i>Health</i>
Interdyscyplinarnych programów i kwalifikacji obejmujących zdrowie i opiekę społeczną	18	–	<i>Inter-disciplinary programmes or qualifications related with health and welfare</i>
Higieny i bezpieczeństwa pracy	35	50	<i>Hygiene and occupational health services</i>

a Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F 2013). b Z poprzedniego roku akademickiego.

a According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F 2013). b From the previous academic year.

TABL. 31 (158). **SZKOŁY DLA DOROSŁYCH**
SCHOOLS FOR ADULTS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Szkoły Schools	Oddziały Sections	Uczniowie Students		Absolwenci Graduates		
			ogółem total	w tym kobiety of which females	ogółem total	w tym kobiety of which females	
Gimnazja	2005/06	4	9	226	57	85	22
<i>Lower secondary schools</i>	2010/11	4	7	98	27	43	9
	2015/16	1	2	28	8	13	9
	2016/17	4	9	101	33	.	.
Zasadnicze szkoły zawodowe	2005/06	2	2	29	3	16	1
<i>Basic vocational schools</i>	2010/11	–	–	–	–	–	–
Licea ogólnokształcące ^a	2005/06	95	303	7123	3124	2144	1034
<i>General secondary schools^a</i>	2010/11	92	279	6454	2875	1876	968
	2015/16	44	163	4149	1669	1199	498
	2016/17	45	156	3848	1592	.	.
Licea profilowane	2005/06	3	9	235	109	51	30
<i>Specialized secondary schools</i>	2010/11	–	–	–	–	–	–
Technika ^b	2005/06	50	119	2779	778	1220	365
<i>Technical secondary schools^b</i>	2010/11	32	65	1104	177	215	45
	2015/16	1	1	16	1	–	–

a – b Łącznie z: a – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi (w latach szkolnych 2005/06 i 2010/11), b – technikami uzupełniającymi (do roku szkolnego 2015/16).

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a – b Including: a – supplementary general secondary schools (in the 2005/06 and 2010/11 school years), b – supplementary technical secondary schools (until the 2015/16 school year).

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 32 (159). **WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE**
PRE-PRIMARY EDUCATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/06	2010/11	2015/16	2016/17	SPECIFICATION
Placówki	554	609	660	667	Establishments
miasta	185	239	292	314	urban areas
wieś	369	370	368	353	rural areas
Przedszkola	157	183	247	257	Nursery schools
w tym specjalne	–	1	4	6	of which special
miasta	136	154	209	220	urban areas
wieś	21	29	38	37	rural areas
Oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych	397	361	301	305	Pre-primary sections in primary schools
Zespoły wychowania przedszkolnego	x	18	20	17	Pre-primary education groups
Punkty przedszkolne	x	47	92	88	Pre-primary points
Miejsca					Places
Przedszkola	17649	21141	24646	27110	Nursery schools
w tym specjalne	–	3	84	129	of which special
miasta	16435	19312	22700	24942	urban areas
wieś	1214	1829	1946	2168	rural areas
Zespoły wychowania przedszkolnego	x	288	329	343	Pre-primary education groups
Punkty przedszkolne	x	929	2068	2319	Pre-primary points
Dzieci	23648	30073	31463	36516	Children
miasta	18150	23259	23781	27604	urban areas
wieś	5498	6814	7682	8912	rural areas
w tym w wieku: 6 lat	11580	9271	2456	9779	of which aged: 6
5 lat	4735	8314	11434	10033	5
Przedszkola	17079	21798	22783	25978	Nursery schools
w tym specjalne	–	3	77	103	of which special
miasta	15976	20069	20929	23825	urban areas
wieś	1103	1729	1854	2153	rural areas
w tym w wieku: 6 lat	5856	4471	985	5315	of which aged: 6
5 lat	4326	5940	7250	7247	5
Oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych	6569	7237	6791	8339	Pre-primary sections in primary schools
w tym w wieku 6 lat	5724	4800	1451	4423	of which aged 6
Zespoły wychowania przedszkolnego	x	222	230	260	Pre-primary education groups
Punkty przedszkolne	x	816	1659	1939	Pre-primary points
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku:					Children attending pre-primary education establishments per 1000 children aged:
3–6 lat	489	636	.	795	3–6
3–5	325	568	813	789	3–5
6	955	852	.	813	6
5 lat	399	739	951	891	5
Dzieci w przedszkolach na					Children in nursery schools per
1000 dzieci w wieku:					1000 children aged:
3–6 lat	356	457	.	564	3–6
6 lat	483	411	.	442	6
1 przedszkole	109	119	92	101	Nursery school
100 miejsc	97	103	92	96	100 places

U w a g a. Od roku szkolnego 2013/14 łącznie z dziećmi przebywającymi przez cały rok szkolny w placówkach wykonujących działalność leczniczą. W roku szkolnym 2010/11 bez wychowania przedszkolnego w placówkach wykonujących działalność leczniczą, z których w roku szkolnym 2005/06 nie były uwzględnione wyłącznie dzieci w podziale według wieku.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

N o t e. Since the 2013/14 school year including the children attending for all school year in the units performing health care activities. In the 2010/11 school year excluding pre-primary education in the units performing health care activities, in which in the 2005/06 school year excluded only in position pertaining to children by age.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

DZIAŁ XI OCHRONA ZDROWIA I POMOC SPOŁECZNA

Uwagi ogólne

1. Dane o ochronie zdrowia – jeśli nie zaznaczono inaczej – podaje się łącznie z danymi o placówkach podległych resortom obrony narodowej, spraw wewnętrznych i administracji z wyłączeniem ochrony zdrowia w zakładach karnych.

2. Podstawę prezentowanych w dziale danych o ochronie zdrowia stanowią:

1) ustawa z dnia 15 IV 2011 r. o działalności leczniczej (jednolity tekst Dz. U. 2016 poz. 1638), która zastąpiła ustawę o zakładach opieki zdrowotnej; ustawa określa m.in. zasady wykonywania działalności leczniczej oraz zasady funkcjonowania placówek leczniczych.

Prezentowane w dziale dane dotyczą placówek (do 2011 r. – zakłady opieki zdrowotnej) wykonujących działalność leczniczą w zakresie:

- a) ambulatoryjnej opieki zdrowotnej (przychodnie łącznie z ośrodkami zdrowia, poradniami, ambulatoriami i izbami chorych oraz zakładami badań diagnostycznych i medycznymi laboratoriami diagnostycznymi),
- b) stacjonarnej opieki zdrowotnej (szpitale – ogólne, psychiatryczne i uzdrowiskowe, ośrodki leczenia odwykowego, ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów, regionalne ośrodki psychiatrii sądowej, zakłady opiekuńczo-lecznicze i pielęgnacyjno-opiekuńcze, hospicja, oddziały opieki paliatywnej, sanatoria).

Na mocy wymienionej ustawy działalność lecznicza może być też wykonywana przez praktyki zawodowe (indywidualne lub grupowe) – lekarzy, lekarzy dentyistów oraz pielęgniarek lub położnych (do 2011 r. regulowane odrębnymi ustawami).

Porady udzielone przez lekarzy i lekarzy dentyistów w zakresie ambulatoryjnej opieki zdrowotnej podano łącznie z badaniami profilaktycznymi oraz poradami lekarskimi udzielonymi w izbach przyjęć szpitali ogólnych i orzeczeniami wojskowych komisji lekarskich;

- 2) ustawa z dnia 15 VII 2011 r. o zawodach pielęgniarki i położnej (jednolity tekst Dz. U. 2016 poz. 1251);
- 3) ustawa z dnia 5 XII 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentyisty (jednolity tekst Dz. U. 2015 poz. 464).

Dane o praktykach lekarskich obejmują te podmioty, które świadczą usługi zdrowotne **wyłącznie w ramach środków publicznych**.

CHAPTER XI HEALTH CARE AND SOCIAL WELFARE

General notes

1. The data concerning health care – unless otherwise stated – are given including health care units subordinated to the Ministry of National Defence, the Ministry of the Interior and Administration excluding health care in prisons.

2. The basis of data presented in this chapter of the health care system are provided by:

1) the Law on Health Care Activities, dated 15 Apr 2011 (uniform text Journal of Laws 2016 item 1638), replacing the Law on Care Health Facilities; the law specifies, among others, the rules of performing health care activities and of the functioning of health care units.

Presented in the section data (for 2011 – health care institutions) performing medical activities in the following areas:

- a) out-patient health care (out-patients departments including health centres, clinics, ambulatory departments and infirmaries, diagnostic facilities and medical diagnostic laboratories),
- b) in-patient health care (hospitals – general, psychiatric and health resorts, detoxification centres, addiction recovery centres, regional centres of forensic psychiatry, chronic medical care homes, nursing homes, hospices, palliative care wards, sanatoria).

Under that law, medical activity can be carried out also by professional practices (individual or group) – doctors, dentists and nurses or midwives (until 2011 governed by separate laws).

Consultations provided by doctors and dentists are presented together with preventive examinations, also together with consultations provided by doctors in admission rooms in general hospitals and with the opinions of military medical commissions;

- 2) the Law on the Nursing and Midwiving Professions, dated 15 Jul 2011 (uniform text Journal of Laws 2016 item 1251);
- 3) the Law on the Occupations of Doctor and Dentist, dated 5 Dec 1996 (uniform text Journal of Laws 2015 item 464).

Data concerning medical practices include those entities that render health care services **exclusively within the framework of public funds**.

4) ustawa z dnia 27 VIII 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (jednolity tekst Dz. U. 2015 poz. 581) z mocą obowiązującą od dnia 1 X 2004 r., która reguluje zakres i warunki udzielania świadczeń zdrowotnych, zasady i tryb ich finansowania oraz działalność Narodowego Funduszu Zdrowia.

3. Dane o pracownikach medycznych dotyczą pracujących w: placówkach wykonujących działalność leczniczą, praktykach zawodowych, aptekach oraz domach pomocy społecznej, żłobkach i klubach dziecięcych.

Dane dotyczą pracujących bezpośrednio z pacjentem, tj. bez osób, dla których głównym miejscem pracy jest uczelnia, jednostka administracji państwowej, samorządu terytorialnego lub NFZ.

Dane obejmują osoby pracujące w wymiarze pełnego etatu, w wymiarze godzin przekraczającym pełny etat oraz w niepełnym wymiarze godzin w stosunku do czasu pracy określonego obowiązującymi przepisami dla danego rodzaju pracy, w przypadku jeśli ta praca ma dla nich charakter podstawowy, łącznie z osobami odbywającymi staż. Osoby te niezależnie od wymiaru czasu pracy są liczone raz.

4. Dane o specjalistach dotyczą lekarzy i lekarzy dentyistów ze specjalizacją II stopnia oraz posiadających tytuł specjalisty w odpowiedniej dziedzinie medycyny, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 8 XII 2011 r. w sprawie specjalizacji lekarzy i lekarzy dentyistów (Dz. U. Nr 274, poz. 1627) z późniejszymi zmianami.

5. Dane o szpitalach obejmują także placówki medyczne, które do 2011 r. były traktowane jako filie.

Dane dotyczące stacjonarnej opieki zdrowotnej nie obejmują opieki dziennej.

6. Dane o łóżkach w placówkach stacjonarnej opieki zdrowotnej dotyczą łóżek znajdujących się stale w salach dla pacjentów, zajętych przez chorych lub przygotowanych na ich przyjęcie.

W szpitalach ogólnych (tabl. 5) rodzaje oddziałów podano zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 17 V 2012 r. (Dz. U. poz. 594). Dane o oddziałach chorób wewnętrznych wykazano łącznie z oddziałami kardiologicznymi; o oddziałach gruźlicy i chorób płuc – łącznie z oddziałami pulmonologicznymi. Do oddziałów chirurgicznych zaliczono: chirurgię ogólną, dziecięcą, urazowo-ortopedyczną, szczerkową, neurochirurgię, kardiochirurgię, urologię oraz inne o charakterze chirurgicznym; do oddziałów zakaźnych – oddziały obserwacyjno-zakaźne.

7. Dane o szpitalach psychiatrycznych nie obejmują oddziałów psychiatrycznych w szpitalach ogólnych.

8. Zakłady opiekuńczo-lecznicze i zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze udzielają całodobowych świadczeń zdrowotnych w zakresie pielęgnacji i rehabilitacji osób niewymagających hospitalizacji oraz zapewniają im produkty lecznicze i materiały medyczne.

4) the Law on Health Care Services Financed from Public Funds, dated 27 Aug 2004 (uniform text Journal of Laws 2015 item 581), with the effect from 1 Oct 2004, with the scope and condition for providing health services, the rules and procedure of financing them and activity of the National Health Fund.

3. Data regarding medical personnel concerns persons employed: in units engaged in medical activities, professional practices, pharmacies, and social welfare homes and facilities, nurseries and children's clubs.

Data concern working directly with a patient, i.e., excluding persons for whom the primary workplace is university, units of state or local government administration and National Health Fund.

Data includes persons working full-time, overtime as well as part-time in relation to work time defined in the obligatory regulations for a given type of work, when this work has a basic character, including persons undergoing internships. These people regardless of their working hours are counted once.

4. Data on doctor specialists and dental specialists concerns doctors with grade II specialization and with specialists title in proper medicine domains in accordance with the decree of the Minister of Health, dated 8 Dec 2011 on Doctors and Dentist Specializations (Journal of Laws No. 274, item 1627) with later amendments.

5. Data on hospitals comprise also health care units, which until 2011 were treated as hospital branches.

Data concerning in-patient health care do not include day-care.

6. Data regarding beds in in-patient health care units concern permanent beds in patient rooms, either occupied or prepared to receive patients.

Types of wards in general hospitals (table 5) were given in accordance with the regulation of the Minister of Health, dated 17 May 2012 (Journal of Laws item 594). Data regarding internal diseases wards are shown together with cardiological wards; tubercular and pulmonary wards – with pulmonology wards. Surgical wards include: general surgery, paediatric surgery, orthopaedic trauma surgery, neurosurgery, maxillo-facial, cardiosurgery, urology as well as other surgical wards; communicable diseases wards – observation communicable diseases wards.

7. Data regarding psychiatric hospitals do not include psychiatric wards in general hospitals.

8. Chronic medical care homes and nursing homes provide 24-hour health services within the scope of nursing and rehabilitation of persons not requiring hospitalization as well as provide them with medicinal products and medical devices.

9. Lecznictwo uzdrowiskowe obejmuje szpitale i sanatoria działające na obszarze uzdrowiska wykorzystujące w leczeniu, rehabilitacji i profilaktyce przede wszystkim właściwości naturalnych surowców oraz właściwości lecznicze klimatu na terenach, na których są położone.

10. Dane dotyczące ratownictwa medycznego i pomocy doraźnej (ustawa z dnia 8 IX 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym, jednolity tekst Dz. U. 2013 poz. 757; za 2005 r. – ustawa z dnia 25 VII 2001 r., Dz. U. Nr 113, poz. 1207, z późniejszymi zmianami) obejmują działalność jednostek zgłoszonych do systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne (zespoły ratownictwa medycznego, szpitalne oddziały ratunkowe, lotnicze pogotowie ratunkowe, izby przyjęć).

Szpitalne oddziały ratunkowe od 8 XI 2011 r. funkcjonują na podstawie rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 3 XI 2011 r. (Dz. U. Nr 237, poz. 1420); wcześniej, będąc komórkami organizacyjnymi szpitali, działały na podstawie przepisów o zakładach opieki zdrowotnej.

11. Działalność aptek ogólnodostępnych i punktów aptecznych unormowana jest ustawą z dnia 6 IX 2001 r. Prawo farmaceutyczne (jednolity tekst Dz. U. 2008 Nr 45, poz. 271, z późniejszymi zmianami).

Dane o **aptekach ogólnodostępnych** nie obejmują aptek działających w strukturze i na potrzeby szpitali.

Punkty apteczne są to ogólnodostępne punkty sprzedaży leków gotowych, których asortyment jest ściśle określony. Powinny być one usytuowane na terenach wiejskich.

12. Dane o zachorowaniach na choroby zakaźne podaje się zgodnie z „Międzynarodową Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych” obowiązującą od dnia 1 I 1997 r. (X Rewizja).

13. Dane o stanie zdrowia ludności oraz ludności w wieku 15 lat i więcej według wagi ciała (tablice 9 i 10) opracowano na podstawie wyników badań reprezentacyjnych, zgodnych z zaleceniami Eurostatu, „Europejskie Ankietowe Badanie Zdrowia”, którymi w 2014 r. objęto 28,8 tys. osób zamieszkających w 12,2 tys. gospodarstw domowych, w 2009 r. – 41,8 tys. osób w 16,3 tys. gospodarstw domowych. Za 2004 r. są to wyniki badania „Stan zdrowia ludności Polski”, którym objęto 43,0 tys. osób.

Wyniki badań zostały uogólnione na ludność zamieszkałą w gospodarstwach domowych według stanu w dniu 31 XII.

14. Zgodnie z ustawą z dnia 4 II 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (jednolity tekst Dz. U. 2016 poz. 157), opieka może być organizowana w formie żłobka, klubu dziecięcego, sprawowana przez dziennego opiekuna oraz nianię. Przed wejściem w życie ww. ustawy, żłobki działały na podstawie ustawy z dnia 30 VIII 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej.

9. Health resort treatment includes hospitals and sanatoria, operating in the areas of health resort protection, using in the rehabilitation and preventive therapy primarily natural materials and the healing properties of the climate in the areas where the facility is located.

10. Data concerning emergency medical services and first aid (the Law on the State Emergency Medical Services, dated 8 Sep 2006, uniform text Journal of Laws 2013 item 757; data for 2005 – the Law dated 25 Jul 2001, Journal of Laws No. 113, item 1207, with later amendments) include units covered by the State Emergency Medical Services system (ambulance emergency rescue teams, hospital emergency wards, medical air rescue, admission rooms).

Hospital emergency wards since 8 Nov 2011 have operated on the basis of the regulation of the Ministry of Health, dated 3 Nov 2011 (Journal of Laws No. 237, item 1420); earlier operated on the basis of regulations of the health care facilities.

11. The activity of generally available pharmacies and pharmaceutical outlets is normalized by Pharmaceutical Law, dated 6 Sep 2001 (uniform text Journal of Laws 2008 No. 45, item 271, with later amendments).

Generally available pharmacies do not include pharmacies, which operate in the structure and for needs of hospitals.

Pharmaceutical outlets are sales outlets for selling prepared medicines, the range of which is precisely defined. They should be located in rural areas.

12. Data regarding incidence of infectious diseases are given in accordance with the “International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems”, valid since 1 Jan 1997 (ICD-10 Revision).

13. Data on health status of population as well as on **population at the age of 15 and more by body weight** (tables 9 and 10) was prepared on the basis of sample surveys according to Eurostat guidelines “The European Health Interview Survey”, which in 2014 included 28,8 thous. persons living in 12,2 thous. households and in 2009 – 41,8 thous. persons in 16,3 thous. households. The results for 2004 come from “The health status of population in Poland” survey, which covered 43,0 thous. persons.

The results surveys were generalized to the population living in households as of 31 XII.

14. According to the Law on Childcare for children younger than 3 years, dated 4 Feb 2011 (uniform text Journal of Laws 2016 item 157) care can be organized in nurseries, kids clubs, provided by day carer and nanny. Before the entry into force of this law nurseries established based on the Law on Health Care Facilities, dated 30 Aug 1991.

15. Karta Dużej Rodziny na mocy ustawy z dnia 5 XII 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (jednolity tekst Dz. U. 2016 poz. 785) przysługuje, niezależnie od dochodów, rodzinom z co najmniej trójką dzieci:

- 1) poniżej 18 lat,
- 2) poniżej 25 lat, w przypadku gdy dziecko uczy się w szkole lub w szkole wyższej,
- 3) bez ograniczeń wiekowych w przypadku dziecka posiadającego orzeczenie o niepełnosprawności.

Karta wydawana jest bezpłatnie każdemu członkowi rodziny (również rodziny zastępczej i rodzinnego domu dziecka) spełniającej wymienione warunki. Posiadacze karty mają zapewnione zniżki, przede wszystkim, przy zakupie towarów i usług konsumpcyjnych.

16. Dane dotyczące wspierania rodziny oraz pieczy zastępczej, począwszy od danych za 2012 r., prezentowane są zgodnie z ustawą z dnia 9 VI 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (jednolity tekst Dz. U. 2017 poz. 697).

17. Dane o świadczeniach i dodatkach z programu „Rodzina 500+” prezentowane są na podstawie ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (jednolity tekst Dz. U. poz. 195).

Świadczenie finansowane jest z budżetu państwa.

18. Placówka wsparcia dziennego wspiera funkcje opiekuńcze i wychowawcze rodziny. Może być prowadzona w formie:

- 1) **opiekuńczej**, w tym kół zainteresowań, świetlic, klubów i ognisk wychowawczych, zapewnia dziecku opiekę i wychowanie, pomoc w nauce, organizację czasu wolnego, zabawę i zajęcia sportowe oraz rozwój zainteresowań;
- 2) **specjalistycznej** – organizuje zajęcia socjoterapeutyczne, terapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne oraz logopedyczne; realizuje indywidualny program korekcyjny, program psychokorekcyjny lub psychoprofilaktyczny, w szczególności terapię pedagogiczną, psychologiczną i socjoterapię;
- 3) **pracy podwórkowej** – realizowanej przez wychowawcę, polegającej na działaniach animacyjnych i socjoterapeutycznych;
- 4) **w połączonych formach**.

19. Rodzina piecza zastępcza jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców. Zapewnia pracę z rodziną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka, przygotowanie dziecka do samodzielnego i odpowiedzialnego życia, zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dzieci ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych, kulturalno-rekreacyjnych i religijnych.

Formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

- 1) **rodzina zastępcza**:
 - a) spokrewniona,
 - b) niezawodowa, w której umieszcza się w tym samym czasie nie więcej niż 3 dzieci (z wyjątkiem licznego rodzeństwa),

15. Large Family Card basis on the law dated 5 Dec 2014 of Large Family Card (uniform text Journal of Laws 2016 item 785). The card can be obtained, regardless of the received income, by families with at least three children:

- 1) up to the age of 18,
- 2) up to the age of 25 in case when children learn at school or higher education institution,
- 3) without age limits in the case of children with a certificate of disability.

The Card is issued free of charge to each member of the family (including foster family and foster home) meeting the conditions specified. The holders of the Card can take advantage of discounts while purchasing consumer goods and services.

16. Data concerning family support and foster care are presented according to the Law of Family Support and Foster Care System, dated 9 Jun 2011 (uniform text Journal of Laws 2017 item 697).

17. Data on benefits and supplements under “Family 500+” programme are presented according to the Law on State Aid in Raising Children dated 11 Feb 2016 (uniform text Journal of Law item 195). Benefit is financed from the state budget.

18. Day-support centre – supports the family in its care and education functions. It may be operated in the form of:

- 1) **care centre**, including interest circles, day-rooms, clubs, educational centres, provides a child with: care and education, assistance in learning, organisation of leisure time, entertainment and sport classes and development of interests;
- 2) **specialist centre** – organises sociotherapeutic, therapeutic, corrective, compensating and speech therapy classes, implement an individual corrective programme, a psychocorrective or psychopreventive programme, in particular pedagogic, psychological and sociotherapy;
- 3) **street work** – carries out motivating and sociotherapeutic activities;
- 4) **in a combination of the forms**.

19. Family foster care shall be exercised in case when it is impossible for the parents to provide care and education for a child. It guarantees a work with a family to make possibility for a child to return to its family, or when it is impossible – efforts aimed at child’s adoption; preparation of a child to live an independent and responsible life; satisfaction of children’s emotional needs, in particular the needs related to welfare, health care, education, culture, recreation and religious.

The forms of family foster care are the following:

- 1) **foster family**:
 - a) related,
 - b) non-professional, in which not more than 3 children may be placed at the same time (except for numerous siblings),

c) zawodowa, w której umieszcza się w tym samym czasie nie więcej niż 3 dzieci (z wyjątkiem liczego rodzeństwa); w tym:

- zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego – przyjmuje dziecko na podstawie orzeczenia sądu w przypadku, gdy dziecko zostało doprowadzone przez Policję lub Straż Graniczną, na wniosek rodziców, dziecka lub innej osoby w przypadku, o którym mowa w art. 12a ustawy z dnia 29 VII 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (jednolity tekst Dz. U. 2015 poz. 1390),
- zawodowa specjalistyczna – umieszcza się w niej w szczególności: dzieci legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, dzieci na podstawie ustawy z dnia 26 X 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (jednolity tekst Dz. U. 2014 poz. 382, z późniejszymi zmianami), małoletnie matki z dziećmi,
- zawodowa niespokrewniona z dzieckiem, wielodzietna (funkcjonuje nie dłużej niż przez okres 3 lat od dnia wejścia w życie ustawy, tj. do 31 XII 2014 r.);

2) **rodzinny dom dziecka** – w tym samym czasie może w nim przebywać łącznie nie więcej niż 8 dzieci (z wyjątkiem liczego rodzeństwa).

20. Instytucjonalna piecza zastępcza sprawowana jest w formie:

1) **placówki opiekuńczo-wychowawczej**, która jest prowadzona jako placówka typu:

- a) **interwencyjnego** – zapewnia doraźną opiekę nad dzieckiem w czasie trwania sytuacji kryzysowej, w szczególności placówka jest obowiązana przyjąć dziecko w przypadkach wymagających natychmiastowego zapewnienia mu opieki,
- b) **rodzinno** – wychowuje dzieci w różnym wieku, w tym dorastające i usamodzielniające się; umożliwia wspólne wychowanie i opiekę licznemu rodzeństwu; współpracuje z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej i asystentem rodziny,
- c) **socjalizacyjnego** – zapewnia dziecku całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby, w szczególności emocjonalne, rozwojowe, zdrowotne, bytowe, społeczne i religijne; realizuje przygotowany we współpracy z asystentem rodziny plan pomocy dziecku; umożliwia kontakt dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi; podejmuje działania w celu powrotu dziecka do rodziny; zapewnia dziecku dostęp do kształcenia dostosowanego do jego wieku i możliwości rozwojowych; obejmuje dziecko działaniami terapeutycznymi, zapewnia korzystanie z przysługujących świadczeń zdrowotnych,

c) *professional, in which not more than 3 children may be placed at the same time (except for numerous siblings) including:*

- *professional that performs the function of a family emergency house shall receive a child on the basis of a court ruling, case when a child was escorted by Police or Border Guard, upon consent of parents, child or another person in the case referred to in Article 12a of the Law on Counteracting Domestic Violence, dated 29 July 2005 (uniform text Journal of Laws 2015 item 1390),*
- *professional specialist shall receive in particular: children with a disability certificate or a certificate of high or moderate level of disability, children on the basis of the Law on Proceedings Involving Juveniles, dated 26 Oct 1982 (uniform text Journal of Laws 2014 item 382, with later amendments), underage mothers with children.*
- *professional not related to the child with many children (operates for not longer than 3 years from the date of entry into force of Law, i.e. until 31 Dec 2014);*

2) **foster home** – placed in it may be not more than 8 children (except for numerous siblings).

20. Institutional foster care shall be exercised in the form of:

1) **care and education centre**, shall be exercised in the form of:

- a) an **intervention** – provides immediate care for a child in the crisis situation, especially if it is required for the centre to place the child under immediate care,
- b) a **family** – educates children of various age groups, including adolescents and those becoming independent; enables common education and care for numerous siblings; cooperate with a family foster care coordinator and a family assistant.
- c) a **socialization** – provides a child with full-time care and education, and fulfil its needs, especially emotional, development, health, living, social and religious needs, implements a child assistance plan prepared in cooperation with a family assistant, enables contacts with parents and other close persons, unless otherwise decided by a court, takes actions aimed at the child's return to a family, provides a child with access to education adjusted to its age and development skills, provides a child with therapeutic actions, provides access to eligible health-care services,

- d) **specjalistyczno-terapeutycznego** – sprawuje opiekę nad dzieckiem o indywidualnych potrzebach, w szczególności: legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności albo orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności, wymagającym stosowania specjalnych metod wychowawczych i specjalistycznej terapii; wymagającym wyrównywania opóźnień rozwojowych i edukacyjnych; placówka zapewnia zajęcia wychowawcze, socjoterapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne, logopedyczne, terapeutyczne, rekompensujące braki w wychowaniu w rodzinie i przygotowujące do życia społecznego, a dzieciom niepełnosprawnym także odpowiednią rehabilitację i zajęcia rewalidacyjne;
- 2) **regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej** – umieszczane są w niej dzieci, które ze względu na stan zdrowia wymagają stosowania specjalistycznej opieki i rehabilitacji i nie mogą zostać umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej. W tym samym czasie można w niej umieścić nie więcej niż 30 dzieci;
- 3) **interwencyjnego ośrodka preadopcijnego** – umieszcza się w nim dzieci do ukończenia pierwszego roku życia, które wymagają specjalistycznej opieki i w okresie oczekiwania na przysposobienie nie mogą zostać umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej. W ośrodku, w tym samym czasie, można umieścić nie więcej niż 20 dzieci.

21. Dane o **domach i zakładach pomocy społecznej** dotyczą placówek, dla których organami prowadzącymi są: jednostki samorządu terytorialnego, stowarzyszenia, organizacje społeczne, kościoły i związki wyznaniowe, fundacje, osoby fizyczne i prawne.

Rodzaje domów i zakładów prezentuje się zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 III 2004 r. (jednolity tekst Dz. U. 2016 poz. 930).

22. Dane o **świadczeniach pomocy społecznej** prezentuje się zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 III 2004 r. (jednolity tekst Dz. U. 2016 poz. 930), według której dokonano podziału na świadczenia pieniężne i niepieniężne.

Zasilek stały przysługuje osobie całkowicie niezdolnej do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności.

Zasilek okresowy przysługuje osobie lub rodzinie ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego.

Zasilek celowy przyznawany jest w celu zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej, pokrycia części lub całości wydatków na świadczenia zdrowotne, zakupu żywności, opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, wykonania drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, pokrycia kosztów pogrzebu. Może być przyznany osobie lub rodzinie, które poniosły straty w wyniku zdarzenia losowego, klęski żywiołowej lub ekologicznej.

d) a **specialist therapy** – provides care for a child with individual needs, in particular: a child with a disability certificate or a certificate of high or moderate level of disability, a child requiring the application of special education methods and specialist therapy, a child requiring dealing with their developmental and emotional retardation. The centre provides educational, sociotherapeutic, corrective, compensating, speech therapy, and therapeutic activities compensating for lacks in upbringing in a family and preparing for social life, as well as proper rehabilitation for disabled children;

2) **regional care and therapy centre** – a centre where children shall be placed, due to their health condition requiring specialist care and rehabilitation and cannot be placed in family foster care or a care and education centre. The total number of 30 children at most may be placed in a regional care and therapy centre at the same time;

3) **pre-adoptive intervention centre** – a centre where shall be placed children up to the 1 year old, requiring special care who, waiting for adoption, cannot be covered by family foster. The total number of 20 children at most may be placed in a pre-adoptive intervention centre at the same time.

21. Data concerning **social welfare homes and facilities** are related to the institutions for which the founding bodies are: local government entities, associations, social organizations, churches and religious associations, foundations, natural and legal persons.

Types of homes and facilities are presented in accordance with the Law on Social Help, dated 12 Mar 2004 (uniform text Journal of Laws 2016 item 930).

22. Data on **social assistance benefits** are presented according to the Law on Social Help, dated 12 Mar 2004 (uniform text Journal of Laws 2016 item 930), by which the division into monetary and non-monetary assistance is made.

A person entirely incapable of working due to age or disability is entitled to **permanent benefit**.

A person or a family is entitled to a **temporary benefit** because of long illness, disability, unemployment, perspective of remaining or becoming entitled to benefits from other systems of social security.

Appropriated benefit is offered in order to fulfil a necessary livelihood need, covering part or whole of expenditures on health treatment, purchase of food, liquid and solid fuels, clothes, goods necessary for routine household maintenance, making small repairs in the dwelling, covering burial costs. The benefit may be given to a person or a family that incurred losses in result of fortuitous event, or natural or ecological disaster.

TABL. 1 (160). **PRACOWNICY MEDYCZNI^a**
 Stan w dniu 31 XII
MEDICAL PERSONNEL^a
 As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE	2012	2015	2016	SPECIFICATION
Lekarze	2987	3011	3178	Doctors
w tym kobiety	1779	1873	1957	of which women
Lekarze dentyści	523	492	503	Dentists
w tym kobiety	430	406	416	of which women
Farmaceuci	742	815	873	Pharmacists
w tym kobiety	665	712	752	of which women
Pielęgniarki	6728	6595	6570 ^b	Nurses
Położne	814	769	790 ^c	Midwives
Ratownicy medyczni	121	188	224 ^d	Medical lifeguards
Fizjoterapeuci	501	565	625 ^e	Physiotherapists
Diagności laboratoryjni ^f	323	367	385	Laboratory diagnosticians ^f

^a Dane dotyczą pracujących bezpośrednio z pacjentem; patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 218. ^b – w tym magistrzy; ^b – pielęgniarstwa – 1412, ^c – położnictwa – 162, ^d – ratownictwa medycznego – 1, ^e – fizjoterapii i rehabilitacji – 469. ^f Analitycy medyczni i inni pracownicy z wyższym wykształceniem, np. chemicy, fizycy, mikrobiolodzy.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Zdrowia, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, a w przypadku farmaceutów – tylko w zakresie pracujących w aptekach szpitalnych.

^a Data concern working directly with a patient; see general notes, item 3 on page 218. ^b – e Of which masters: ^b – of nursing – 1412, ^c – of midwifery – 162, ^d – of medical emergency – 1, ^e – of physiotherapy and rehabilitation – 469. ^f Medical analysts and other employees by tertiary education, i.e. chemists, physicists, microbiologists.

S o u r c e: data of the Ministry of Health, the Ministry of the Interior and Administration and regard to pharmacists – only in the scope of the pharmacists employed with hospital's pharmacies.

TABL. 2 (161). **LEKARZE SPECJALIŚCI^a**
 Stan w dniu 31 XII
DOCTORS SPECIALISTS^a
 As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE	2012	2015	2016	SPECIFICATION
LEKARZE SPECJALIŚCI	2137	2184	2173	DOCTOR SPECIALISTS
w tym specjaliści w zakresie:				of which specialists in the field of:
Anestezjologii i intensywnej terapii	122	142	136	Anesthesiology and intensive therapy
Chirurgii ^b	259	270	256	Surgery ^b
Chorób płuc	44	44	38	Respiratory diseases
Chorób wewnętrznych	217	201	188	Internal diseases
Dermatologii ^c i wenerologii	45	43	39	Dermatology ^c and venereology
Kardiologii ^c	40	69	73	Cardiology ^c
Medycyny rodzinnej	397	400	405	General practitioners
Neurologii ^{cd}	61	67	68	Neurology ^{cd}
Okulistyki	46	58	59	Ophthalmology
Onkologii ^e	21	25	24	Oncology ^e
Otolaryngologii ^{cf}	54	46	49	Otolaryngology ^{cf}
Pediatrici	111	88	95	Paediatrics
Położnictwa i ginekologii	143	139	135	Obstetrics and gynaecology
Psychiatrii ^c	97	109	103	Psychiatry ^c
Radiodiagnostyki ^g	101	91	88	Radiology ^g
Lekarze specjaliści w % ogółu lekarzy	71,5	72,5	68,4	Specialists in % of total doctors

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 218 oraz notka a do tabl. 1 na str. 223. ^b Chirurgii ogólnej, dziecięcej, klatki piersiowej, ortopedii i traumatologii, ortopedii i traumatologii narządu ruchu, neurochirurgii, chirurgii onkologicznej, plastycznej i szczękowej, kardiologii i chirurgii urologii i chirurgii naczyniowej. ^c Łącznie ze specjalistami dziecięcymi. ^d – g Także: ^d – neuropatologii, ^e – patologii onkologicznej oraz onkologii i hematologii, ^f – otorinolaryngologii, ^g – radiologii i diagnostyki obrazowej, radioterapii onkologicznej i radiologii dziecięcej.

^a See general notes, item 4 on page 218 and footnote a to the table 1 on page 223. ^b General surgery, pediatric and thoracic surgery, orthopaedics and traumatology, orthopaedics and traumatology of locomotor system, neurosurgery, oncological, plastic and maxillofacial surgery, cardiosurgery as well as urology and vascular surgery. ^c Including children's specialists. ^d – g Also: ^d – neuropathology, ^e – oncological pathology, oncology and hematology, ^f – otorhinolaryngology, ^g – radiology and imaging diagnostics, oncological radiotherapy and pediatric radiology.

TABL. 2 (161). **LEKARZE SPECJALIŚCI^a (dok.)**
Stan w dniu 31 XII
DOCTORS SPECIALISTS^a (cont.)
As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE	2012	2015	2016	SPECIFICATION
LEKARZE DENTYŚCI ZE SPECJALIZACJĄ	125	128	132	DENTAL SPECIALISTS
w tym specjaliści w zakresie:				<i>of which specialists in the field of:</i>
Chirurgii stomatologicznej	11	9	10	<i>Oral surgery</i>
Chirurgii szczękowo-twarzowej	2	6	5	<i>Maxillo-facial surgery</i>
Ortodoncji	24	27	25	<i>Orthodontics</i>
Periodontologii (paradontologii)	6	7	5	<i>Periodontology (paradontics)</i>
Protetyki stomatologicznej	30	29	26	<i>Dental prosthetics</i>
Stomatologii dziecięcej	7	10	8	<i>Children's dentistry</i>
Stomatologii zachowawczej	45	40	53	<i>Restorative dentistry</i>
Lekarze dentyści ze specjalizacją w % ogółu lekarzy dentyków	23,9	26,0	26,2	Dental specialists in % of total dentist

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 218 oraz notka a do tabl. 1 na str. 223.

Źródło: dane Ministerstwa Zdrowia oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji.

^a See general notes, item 4 on page 218 and footnote a to the table 1 on page 223.

Source: data of the Ministry of Health and the Ministry of the Interior and Administration.

TABL. 3 (162). **AMBULATORYJNA OPIEKA ZDROWOTNA^a**
OUT-PATIENT HEALTH CARE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2012	2015	2016	SPECIFICATION
Przychodnie (stan w dniu 31 XII)	733	760	765	<i>Out-patients departments (as of 31 Dec)</i>
miasta	575	591	601	<i>urban areas</i>
wieś	158	169	164	<i>rural areas</i>
Praktyki lekarskie ^b (stan w dniu 31 XII)	247	209	199	<i>Medical practices^b (as of 31 Dec)</i>
miasta	192	162	155	<i>urban areas</i>
wieś	55	47	44	<i>rural areas</i>
Porady udzielone ^c w tys.	9745,1	10205,0	10436,5	<i>Consultations provided^c in thous.</i>
miasta	8537,4	8991,4	9237,1	<i>urban areas</i>
wieś	1207,7	1213,6	1199,5	<i>rural areas</i>
lekarskie	8614,2	9054,0	9207,6	<i>doctors</i>
w tym specjalistyczne	3492,6	3784,5	3867,5	<i>of which specialized</i>
stomatologiczne	1130,9	1151,0	1228,9	<i>dental</i>

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 2 na str. 217. ^b Dane obejmują praktyki, które podpisały kontrakty z NFZ lub z przychodniami. ^c Łącznie z poradami finansowanymi przez pacjentów (środki niepubliczne).

Źródło: dane Ministerstwa Zdrowia, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Głównego Urzędu Statystycznego.

^a See general notes, item 2 on page 217. ^b Data concern medical practices that have signed contract with National Health Fund or with out-patients departments. ^c Including consultations paid by patients (non-public funds).

Source: data of the Ministry of Health, the Ministry of the Interior and Administration as well as the Central Statistical Office.

TABL. 4 (163). STACJONARNA OPIEKA ZDROWOTNA^a
IN-PATIENT HEALTH CARE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2012	2015	2016	SPECIFICATION
ZAKŁADY – stan w dniu 31 XII FACILITIES – as of 31 Dec				
Szpital ogólny ^b	33	34	37	General hospitals ^b
Szpital psychiatryczny	2	2	2	Psychiatric hospital
Ośrodki leczenia odwykowego	1	1	1	Detoxification centres
Ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów ..	2	2	2	Addiction recovery centres
Zakłady opiekuńczo-lecznicze ^c	13	14	12	Chronic medical care homes ^c
Zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze ^c	11	10	10	Nursing homes ^c
Hospicja	4	4	4	Hospices
Oddziały opieki paliatywnej	2	2	Palliative care wards
Lecznictwo uzdrowiskowe – sanatoria	1	2	1	Health resort treatment – sanatoria
ŁÓŻKA W ZAKŁADACH – stan w dniu 31 XII BEDS IN FACILITIES – as of 31 Dec				
Szpital ogólny	5851	5933	6025	General hospitals
Szpital psychiatryczny	1021	1085	1077	Psychiatric hospital
Ośrodki leczenia odwykowego	20	30	30	Detoxification centres
Ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów ..	67	77	77	Addiction recovery centres
Zakłady opiekuńczo-lecznicze ^c	306	375	372	Chronic medical care homes ^c
Zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze ^c	334	360	403	Nursing homes ^c
Hospicja	48	115	108	Hospices
Oddziały opieki paliatywnej	14	14	Palliative care wards
Lecznictwo uzdrowiskowe – sanatoria	194	249	69	Health resort treatment – sanatoria
LECZENI IN-PATIENTS				
Szpital ogólny ^d	248413	257431	243818	General hospitals ^d
Szpital psychiatryczny	11052	10850	10713	Psychiatric hospital
Ośrodki leczenia odwykowego	215	375	230	Detoxification centres
Ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów ..	123	161	151	Addiction recovery centres
Zakłady opiekuńczo-lecznicze ^c	759	767	682	Chronic medical care homes ^c
Zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze ^c	969	586	898	Nursing homes ^c
Hospicja	498	950	1036	Hospices
Oddziały opieki paliatywnej	221	151	Palliative care wards
Lecznictwo uzdrowiskowe – kuracjusze w sanatoriach	2747	3221	2736 ^e	Health resort treatment patients in sanatoria

a Patrz uwagi ogólne ust. 2 na str. 217. b Patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 218. c Łącznie z zakładami typu psychiatrycznego. d Bez międzyoddziałowego ruchu chorych. e Ponadto 269 kuracjuszy leczonych było w systemie ambulatoryjnym.

Ź r ó ł o: w zakresie szpitali ogólnych oraz zakładów opieki długoterminowej – dane Ministerstwa Zdrowia, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, w zakresie zakładów psychiatrycznych – dane Instytutu Psychiatrii i Neurologii.

a See general notes, item 2 on page 217. b See general notes, item 5 on page 218. c Including psychiatric types facilities. d Excluding inter-ward patient transfer. e Moreover 269 health resort patients were treated as out-patient.

S o u r c e: in regard to general hospitals and to long-term facilities – data of the Ministry of Health, the Ministry of the Interior and Administration, in regard to psychiatric facilities – data of the Institute of Psychiatry and Neurology.

TABL. 5 (164). SZPITALA OGÓLNE^a
GENERAL HOSPITALS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2012	2015	2016	SPECIFICATION
Szpitala ogólne (stan w dniu 31 XII)	33	34	37	General hospitals (as of 31 Dec)
Łóżka (stan w dniu 31 XII)	5851	5933	6025	Beds (as of 31 Dec)
na 10 tys. ludności	48,8	49,9	50,8	per 10 thous. population
w tym na oddziałach:				of which in specified wards :
chorób wewnętrznych	1162	1153	1146	internal diseases
w tym kardiologicznych ^b	208	215	213	of which cardiological ^b
chirurgicznych	1325	1276	1331	surgical
pediatrycznych	488	488	488	paediatric
ginekologiczno-położniczych	542	561	517	gynaecological-obstetric
onkologicznych	168	179	203	oncological
intensywnej terapii	106	119	130	intensive therapy
zakaźnych	299	299	299	communicable
gruźlicy i chorób płuc	308	305	305	tubercular and pulmonary
dermatologicznych	51	51	51	dermatological
neurologicznych	202	221	221	neurological
psychiatrycznych	161	161	161	psychiatric
Leczeni w tys.	255,1	269,3	261,5	In-patients in thous.
w tym na oddziałach:				of which in specified wards:
chorób wewnętrznych	49,4	48,7	48,2	internal diseases
w tym kardiologicznych ^b	11,3	12,3	12,9	of which cardiological ^b
chirurgicznych	64,1	64,2	66,8	surgical
pediatrycznych	21,0	21,0	20,7	paediatric
ginekologiczno-położniczych	35,5	33,8	32,0	gynaecological-obstetric
onkologicznych	11,1	10,8	11,4	oncological
intensywnej terapii	2,1	2,4	2,6 ^c	intensive therapy
zakaźnych	11,3	9,9	9,9	communicable
gruźlicy i chorób płuc	8,9	8,8	8,7	tubercular and pulmonary
dermatologicznych	1,7	1,7	1,8	dermathological
neurologicznych	6,8	6,8	7,0	neurological
psychiatrycznych	2,1	2,2	2,2	psychiatric
Wypisani w tys.	240,8	249,7	235,6	Discharges in thous.
Zmarli w tys.	4,7	5,0	5,0	Deaths in thous.
Leczeni na: 10 tys. ludności	2071,0	2162,8	2053,1	In-patients per: 10 thous. population
1 łóżko ^d	44,5	45,0	41,7	bed ^d
Przeciętny pobyt chorego w dniach	5,5	5,2	5,3	Average patient stay in days
Przeciętne wykorzystanie łóżka w dniach	244	237	228	Average bed use in days

a Patrz uwagi ogólne, ust. 5 i 6 na str. 218. b Łącznie z oddziałami intensywnej nadzoru kardiologicznego. c Anestezjologii i intensywnej terapii. d Bez łóżek i inkubatorów dla noworodków na oddziałach neonatologicznych.

Źródło: dane Ministerstwa Zdrowia oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji.

a See general notes, item 5 and 6 on page 218. b Including intensive cardiological care wards. c Anesthesiology and intensive therapy. d Excluding beds and incubators for newborns on neonatology wards.

Source: data of the Ministry of Health, the Ministry of the Interior and Administration.

TABL. 6 (165). **RATOWNICTWO MEDYCZNE I POMOC DORAŻNA^a**
Stan w dniu 31 XII
EMERGENCY MEDICAL SERVICES AND FIRST AID^a
As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Zespoły ratownictwa medycznego	48	53	54	54	Ambulance emergency rescue teams
podstawowe	x	29	30	30	basic
specjalistyczne	x	24	24	24	specialization
Szpitalne oddziały ratunkowe	–	11	9	10	Hospital emergency wards
Izby przyjęć ^b	13	14	10	10	Admissions rooms ^b
Lotnicze pogotowie ratunkowe ^c	2	2	2	2	Medical air rescue ^c
Wyjazdy na miejsce zdarzenia ^d :					Calls to the occurrence places ^d :
w tysiącach	135,2	93,5	90,9	88,8	in thousands
na 1000 ludności	112,6	77,6	76,4	74,7	per 1000 population
Osoby, którym udzielono świadczenia zdrowotnego w miejscu zdarzenia ^d :					Persons who received health care benefits in the place of occurrence ^d :
w tysiącach	135,5	94,3	91,5	89,1	in thousands
w tym:					of which:
dzieci i młodzież w wieku do 18 lat	9,9	14,8	6,1	4,9	children and youth up to 18 years of age
w wieku 65 lat i więcej	35,0	40,3	40,7	aged 65 and more
na 1000 ludności	112,9	78,3	76,8	75,0	per 1000 population

a Patrz uwagi ogólne, ust. 10 na str. 219. b Komórki organizacyjne szpitali zgłoszone do współpracy z ratownictwem medycznym. c Samolot lub śmigłowiec wraz z załogą, tj. pilotem i osobami udzielającymi pierwszej pomocy lub podejmującymi medyczne działania ratunkowe. d W ciągu roku.

a See general notes, item 10 on page 219. b Organizational cells of hospitals applied to cooperate with emergency medical system. c Airplane or helicopter, including crew, i.e. pilot and people giving first aid or acting as medical rescue. d During the year.

TABL. 7 (166). **APTEKI OGÓLNODOSTĘPNE I PUNKTY APTECZNE^a**
Stan w dniu 31 XII
PUBLIC PHARMACIES AND PHARMACEUTICAL OUTLETS^a
As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Apteki	296	337	387	406	Pharmacies
w tym prywatne	296	335	386	405	of which private
w tym na wsi	41	36	37	40	of which in rural areas
Punkty apteczne	60	65	61	59	Pharmaceutical outlets
w tym na wsi	56	61	57	55	of which in rural areas
Liczba ludności na:					Number of population per:
1 aptekę i punkt apteczny	3370	2994	2654	2552	pharmacy and pharmaceutical outlet
w tym na wsi	5049	4960	4988	4915	of which in rural areas
1 aptekę	4053	3571	3072	2923	pharmacy
w tym na wsi	11945	13295	12673	11674	of which in rural areas
Farmaceuci pracujący w aptekach i w punktach aptecznych	541	661	767	827	Pharmacists employed in pharmacies and pharmaceutical outlets

a Patrz uwagi ogólne, ust. 11 na str. 219.

a See general notes, item 11 on page 219.

TABL. 8 (167). **KRWIODAWSTWO^a**
BLOOD DONATION^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Regionalne centra (stan w dniu 31 XII)	1	1	1	1	Regional centres (as of 31 Dec)
Oddziały terenowe (stan w dniu 31 XII)	6	4	4	4	Local branches (as of 31 Dec)
Krwiodawcy w tys.	21,5	30,0	34,2	35,3	Blood donors in thous.
w tym honorowi	21,5	29,9	34,2	35,3	of which honorary blood donors
Liczba donacji ^b krwi pełnej w tys. ...	34,4 ^c	46,5	60,9	62,5	Number of collected donations ^b of whole blood in thous.
Wyprodukowana liczba jednostek świeżo mrożonego osocza (FFP) ^d w tys.	34,0 ^e	72,7	93,1	92,0	Number of prepared units of fresh frozen plasma (FFP) ^d in thous.

a Bez danych Ministerstwa Obrony Narodowej oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji. b Donacja jest to pobranie krwi lub jej składnika do celów klinicznych, diagnostycznych lub produkcyjnych. c Pobrana krew w jednostkach krwi pełnej. d Jedna jednostka świeżo mrożonego osocza równa się 200 ml, jeden litr osocza równa się 5 jednostkom. e Pobrane osocze w jednostkach świeżo mrożonego osocza (FFP).

Źródło: dane Narodowego Centrum Krwi.

a Excluding data of the Ministry of National Defence, the Ministry of Interior and Administration. b Donation is collection of blood components for clinical, diagnostic or manufacturing purposes. c Blood taken in units of whole blood. d One unit of freshly frozen plasma equals 200 ml, one litre of plasma equals 5 units. e Plasma taken in units of freshly frozen plasma (FFP).

Source: data of the National Blood Centre.

TABL. 9 (168). **OCENA STANU ZDROWIA LUDNOŚCI**
PERCEIVED HEALTH STATUS OF POPULATION

STAN ZDROWIA HEALTH STATUS		Ogółem Total			W wieku lat At the age of				
		ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	0–14	15–29	30–49	50–69	70 i więcej and more
w % ogółu ludności danej płci i grupy wieku in % of total population of given sex and age group									
Bardzo dobry i dobry Very good and good	2004	59,4	61,2	58,0	88,8	86,6	60,8	25,7	12,2
	2009	64,1	70,2	58,8	91,6	89,1	74,3	34,6	14,0
	2014	64,5	69,3	60,2	94,9	86,9	79,0	35,6	13,8
Taki sobie, ani dobry ani zły .. Fair	2004	28,1	27,0	28,9	9,2	10,9	32,1	50,3	43,3
	2009	23,7	20,3	26,6	8,0	7,8	21,4	44,4	38,2
	2014	24,2	21,1	27,1	3,5	10,9	19,0	46,2	38,1
Zły i bardzo zły Bad and very bad	2004	12,5	11,8	13,0	1,9	2,5	7,1	24,0	44,5
	2009	12,3	9,5	14,6	0,4	3,1	4,3	21,0	47,8
	2014	11,2	9,7	12,8	1,6	2,3	1,9	18,2	48,1

TABL. 10 (169). **LUDNOŚĆ W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG WAGI CIAŁA^a**
POPULATION AT THE AGE OF 15 AND MORE BY BODY WEIGHT^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total			W wieku lat At the age of				
	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	15–29	30–49	50–69	70 i więcej and more	
	w % ogółu ludności danej płci i grupy wieku ^a in % of total population of given sex and age group ^a							
Niedowaga <i>Underweight</i>	2004	3,5	1,6	5,2	8,7	1,6	0,5	1,9
	2009	1,9	0,6	3,1	5,5	0,8	0,8	0,6
	2014	1,9	0,6	3,0	5,3	1,5	0,4	0,7
W normie <i>Normal</i>	2004	49,2	43,5	54,4	72,1	48,4	28,9	35,9
	2009	45,3	36,9	52,4	72,5	44,0	31,4	28,8
	2014	42,8	33,9	50,8	67,9	45,4	25,7	34,1
Nadwaga <i>Overweight</i>	2004	32,1	39,1	25,5	16,5	35,5	44,1	36,7
	2009	37,7	46,7	30,1	20,6	38,2	47,5	46,6
	2014	38,9	46,6	32,1	23,9	37,4	48,2	46,5
Otyłość <i>Obesity</i>	2004	15,3	15,8	14,8	2,7	14,5	26,5	25,5
	2009	15,0	15,8	14,4	1,3	17,0	20,3	24,0
	2014	16,3	18,8	14,1	2,9	15,7	25,6	18,7

^a Wagę ciała opracowano na podstawie wskaźnika masy ciała (BMI) obliczonego przez podzielenie wagi ciała (w kilogramach) przez wzrost (w metrach do kwadratu) i podano według grup: otyłość – 30,0 i więcej, nadwaga – od 25,0 do 29,99, w normie – od 18,5 do 24,99, niedowaga – poniżej 18,5.

^a *Body weight was presented on the basis of body mass index (BMI), calculated by dividing the body weight in kilograms by square of the height in metres and was presented by the following groups of BMI values: obesity – 30,0 and more, overweight – 25,0–29,99, normal – 18,5–24,99, underweight – less than 18,5.*

TABL. 11 (170). **ZACHOROWANIA NA NIKTÓRE CHOROBY ZAKAŻNE I ZATRUCIA**
INCIDENCE OF INFECTIOUS DISEASES AND POISONINGS

CHOROBY	2005	2010	2015	2016	2005	2010	2015	2016	DISEASES
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers				na 100 tys. ludności per 100 thous. population				
Gruźlica	191	158	125	121	15,9	13,1	10,5	10,2	<i>Tuberculosis</i>
Tężec	–	1	–	–	–	0,1	–	–	<i>Tetanus</i>
Krzusiec	173	271	229	482	14,4	22,5	19,2	40,6	<i>Whooping cough</i>
Odra	–	–	1	22	–	–	0,1	1,9	<i>Measles</i>
Wirusowe zapalenie wątroby:									<i>Viral hepatitis:</i>
typ A	3	3	1	1	0,3	0,2	0,1	0,1	<i>type A</i>
typ B	31	13	116	117	2,6	1,1	9,7	9,9	<i>type B</i>
typ C	28	30	113	118	2,3	2,5	9,5	9,9	<i>type C</i>
Różyczka	193	91	53	33	16,1	7,6	4,5	2,8	<i>Rubella</i>
AIDS ^a	3	2	8	6	0,3	0,2	0,7	0,5	<i>AIDS^a</i>
Salmonellozy	562	464	263	376	46,8	38,5	22,1	31,7	<i>Other salmonella infections</i>
Czerwonka bakteryjna	–	1	–	–	–	0,1	–	–	<i>Shigellosis</i>
Inne bakteryjne zatrucia pokarmowe	321	70	26	10	26,7	5,8	2,2	0,8	<i>Other bacterial foodborne intoxications</i>
Biegunki u dzieci w wieku do lat 2 ^b	755	1055	1458	1130	350,5	418,0	677,4	521,5	<i>Acute diarrhoea in children under 2 years^b</i>
Szkarlatyna (płonica) ...	180	222	413	339	15,0	18,4	34,7	28,5	<i>Scarlet fever</i>
Bakteryjne zapalenie opon mózgowych i/lub mózgu	46	35	20	14	3,8	2,9	1,7	1,2	<i>Bacterial meningitis and/or encephalitis</i>
Wirusowe zapalenie opon mózgowych ...	133	50	117	63	11,1	4,2	9,8	5,3	<i>Viral meningitis</i>

^a Dane nieostateczne z uwagi na specyfikę choroby. ^b Wskaźnik obliczono na 10 tys. dzieci w wieku do lat 2.

^a Preliminary data because of specific features of the disease. ^b Ratio calculated per 10 thous. children up to the age of 2.

TABL. 11 (170). ZACHOROWANIA NA NIEKTÓRE CHOROBY ZAKAŻNE I ZATRUCIA (dok.)
INCIDENCE OF INFECTIOUS DISEASES AND POISONINGS (cont.)

CHOROBY	2005	2010	2015	2016	2005	2010	2015	2016	DISEASES
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers				na 100 tys. ludności per 100 thous. population				
Wirusowe zapalenie mózgu	104	139	87	164	8,7	11,5	7,3	13,8	Viral encephalitis
Świnka (zapalenie przyusznicy nagminne)	951	96	70	66	79,2	8,0	5,9	5,6	Mumps
Włośnica	1	7	–	–	0,1	0,6	–	–	Trichinellosis
Grypa ^c	6995	18171	74062	108045	582,4	1508,9	6222,4	9097,9	Influenza ^c
Choroby weneryczne ...	18	24	19	9	1,5	2,0	1,6	0,8	Veneral diseases
Szczepieni przeciw wścieklźnie	253	221	257	227	21,1	18,4	21,6	19,1	Rabies vaccinations

^c Łącznie z podejrzeniami zachorowań.

Źródło: dane Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego – PZH (na podstawie rejestru chorób zakaźnych prowadzonego przez stacje sanitarno-epidemiologiczne), Instytutu Gruźlicy i Chorób Płuc oraz Instytutu Wenerologii Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego.

^c Including influenza-like illness.

Source: data of the National Institute of Public Health – NIH (on the ground of register of infectious diseases kept by sanitary and epidemiological stations), the Tuberculosis and Lung Diseases Institute and the Institute of Venereology of the Medical University of Warsaw.

TABL. 12 (171). ŻŁOBKI^a I KLUBY DZIECIĘCE
Stan w dniu 31 XII
NURSERIES^a AND CHILDREN'S CLUBS
As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Żłobki	6	8	39	52	Nurseries
w tym publiczne	6	8	16	17	of which public
Oddziały żłobkowe przy przedszkolach	7	8	3	2	Nursery wards of nursery schools
Kluby dziecięce	x	x	20	17	Children's clubs
Miejsca:					Places:
w żłobkach	666	1128	1983	2443	in nurseries
w klubach dziecięcych	x	x	408	388	in children's clubs
Dzieci przebywające (w ciągu roku):					Children staying (during the year):
w żłobkach	1198	1669	2910	3388	in nurseries
w klubach dziecięcych	x	x	484	387	in children's clubs
Miejsca w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3 w miastach	36	50	122	139	Places in nurseries and children's clubs per 1000 children up to the age of 3 in urban areas
Dzieci przebywające w żłobkach i klubach dziecięcych:					Children staying in nurseries and children's clubs:
na 1000 dzieci w wieku do lat 3 ...	19	30	70	78	per 1000 children up to the age of 3
na 100 miejsc	92	101	93	91	per 100 places

^a W 2005 r. łącznie ze żłobkami tygodniowymi; miejsca i dzieci – łącznie z oddziałami żłobkowymi.

^a In 2005 including weekly nurseries; places and children – including nursery wards.

TABL. 13 (172). **WSPIERANIE RODZINY W 2016 R.**
FAMILY SUPPORT IN 2016

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	SPECIFICATION
Świadczenie wychowawcze ^a :		Child-raising benefit ^a :
przeciętna miesięczna liczba rodzin otrzymujących świadczenie	79262	average monthly numer of families receiving benefit
przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które rodziny otrzymały świadczenie	124910	average monthly numer of children to which families received benefits
wypłaty świadczenia w tys. zł	560221,2	benefit payments in thous. zł
Dodatek wychowawczy ^a :		Child-rising suplement ^a :
przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka otrzymały dodatek	1125	average monthly numer of children to which foster families and foster homes received benefits
wypłaty świadczenia w tys. zł	4984,3	benefit payments in thous. zł
Dodatek do zryczałtowanej kwoty ^a :		Lump sum suplement ^a :
przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które placówki opiekuńczo-wychowawcze typu rodzinnego otrzymały dodatek	17	average monthly numer of children to which family care and education centres received benefits
wypłaty świadczenia w tys. zł	76,8	benefit payments in thous. zł
Rodziny posiadające Kartę Dużej Rodziny	12947	Family Large Family Card holder

a W ramach programu „Rodzina 500+”; dane dotyczą okresu od 1 IV do 31 XII.

a Within the "Family 500+" programme; data concern the period since 1 Apr to 31 Dec.

TABL. 14 (173). **PLACÓWKI WSPARCIA DZIENNEGO**
DAY-SUPPORT CENTRES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	placówki (stan w dniu 31 XII) centres (as of 31 Dec)				wychowankowie residents				
O G Ó Ł E M	77	72	80	81	3550	3850	3923	3660	T O T A L
Opiekuńcze	69	62	47	48	3185	3543	2813	2513	General care
Specjalistyczne	8	10	22	22	365	307	579	649	Specialized
Pracy podwórkowej	x	x	x	1	x	x	x	23	Street work
W połączonych formach	x	x	11	10	x	x	531	475	In a combination of the forms

TABL. 15 (174). **RODZINNA PIECZA ZASTĘPCZA^a**
Stan w dniu 31 XII
FAMILY FOSTER CARE^a
As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Rodziny zastępcze	891	893	930	909	Foster families
Spokrewnione:					Related:
liczba rodzin	779	764	607	588	number of families
liczba dzieci ^b	1062	1054	818	790	number of children ^b

a Od 2013 r. niektóre dane nie są w pełni porównywalne z danymi za lata poprzednie z powodu zmiany przepisów prawnych. b W latach 2005 i 2010 w wieku do 18 lat, w latach 2015 i 2016 w wieku do 25 lat.

a Since 2013 some data are not fully comparable with data for previous years due to changes of the provisions of the law. b In 2005 and 2010 up to the age of 18, in 2015 and 2016 up to the age of 25.

TABL. 15 (174). **RODZINNA PIECZA ZASTĘPCZA^a (dok.)**
Stan w dniu 31 XII
FAMILY FOSTER CARE^a (cont.)
As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Niezawodowe:					<i>Non-professional:</i>
liczba rodzin	105	100	271	270	<i>number of families</i>
liczba dzieci ^b	174	179	369	367	<i>number of children^b</i>
Zawodowe ^c :					<i>Professional^c:</i>
liczba rodzin	7	29	52	51	<i>number of families</i>
liczba dzieci ^b	23	106	172	159	<i>number of children^b</i>
Rodzinne domy dziecka	5	8	Foster homes
Dzieci ^d	35	53	<i>Children^d</i>

a Od 2013 r. niektóre dane nie są w pełni porównywalne z danymi za lata poprzednie z powodu zmiany przepisów prawnych. b W latach 2005 i 2010 w wieku do 18 lat, w latach 2015 i 2016 w wieku do 25 lat. c W latach 2005 i 2010 rodziny zastępcze zawodowe niespokrewnione z dzieckiem. d W wieku do 25 lat.

a Since 2013 some data are not fully comparable with data for previous years due to changes of the provisions of the law. b In 2005 and 2010 up to the age of 18, in 2015 and 2016 up to the age of 25. c In 2005 and 2010 professional, not related to the child foster families. d Up to the age of 25.

TABL. 16 (175). **INSTYTUCJONALNA PIECZA ZASTĘPCZA^a**
INSTITUTIONAL FOSTER CARE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	2005	2010	2015	2016	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	placówki centres				wychowankowie residents				wolontariusze volunteers				
	stan w dniu 31 XII				as of 31 Dec								
Placówki opiekuńczo-wychowawcze	17	17	25	26	718	469	436	383 ^b	107	139	50	44	<i>Care and education centres</i>
interwencyjne	1	1	2	1	14	14	20	14	6	–	–	–	<i>intervention</i>
rodzinne	4	4	5	5	20	27	32	33	–	2	2	–	<i>family</i>
sojalizacyjne	6	2	8	7	296	54	175	122	58	10	40	11	<i>socialization</i>
specjalistyczno-terapeutyczne	–	–	1	1	–	–	16	12	–	–	–	–	<i>specialist therapy</i>
łącznie zadania placówek ^c	6	10	9	12	388	374	193	202	43	127	8	33	<i>combining tasks of the centres^c</i>
Regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne	–	–	–	1	–	–	–	8	–	–	–	–	<i>Regional care and therapy centres</i>

a Patrz uwagi ogólne, ust. 20 na str. 221. b W tym 29 wychowanków w wieku 0–3 lata i 19 – w wieku 4–6 lat oraz 5 sierot i 23 niepełnosprawnych. c Łączące zadania placówek interwencyjnych, sojalizacyjnych i specjalistyczno-terapeutycznych; w latach 2005 i 2010 placówki wielofunkcyjne.

a See general notes, item 20 on page 221. b Of which 29 residents at age 0–3 and 19 – at age 4–6, 5 orphans and 23 disabled. c Combining tasks of the intervention, socialization and specialist therapy centres; in 2005 and 2010 multi-functional centres.

TABL. 17 (176). **POMOC SPOŁECZNA STACJONARNA^a**
Stan w dniu 31 XII
STATIONARY SOCIAL WELFARE^a
As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Domy i zakłady (bez filii)	39	43	48	49	Homes and facilities (excluding branches)
Miejsca ^b	3100	3043	3406	3303	Places ^b
na 10 tys. ludności	26	25	29	28	per 10 thous. population
Mieszkańcy ^b	2919	2964	3195	3173	Residents ^b
w tym kobiety	1418	1295	1436	1422	of which women
w tym do 18 lat	126	84	72	40	of which up to age 18
w tym umieszczeni w ciągu roku ...	1338	681	627	613	of which placed within
na 10 tys. ludności	24	25	27	12	during the year
Osoby oczekujące na umieszczenie	149	318	194	222	per 10 thous. population
					Persons awaiting a place

a Łącznie ze środowiskowymi domami samopomocy. b Łącznie z filiami.
a Including community self-help homes. b Including branches.

TABL. 18 (177). **PLACÓWKI STACJONARNEJ POMOCY SPOŁECZNEJ^a WEDŁUG GRUP MIESZKAŃCÓW**
Stan w dniu 31 XII
STATIONARY SOCIAL WELFARE FACILITIES^a BY GROUPS OF RESIDENTS
As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Domy i zakłady (bez filii)^b	39	43	48	49	Homes and facilities (excluding branches)^b
w których mogą przebywać:					in which may be:
Osoby w podeszłym wieku	11	16	18	19	Aged persons
Przewlekle somatycznie chorzy	9	8	7	8	Chronically ill with somatic disorders
Dorośli niepełnosprawni intelektualnie	2	3	2	2	Mentally retarded
Dzieci i młodzież niepełnosprawna intelektualnie	5	5	5	5	Children and young mentally retarded
Przewlekle psychicznie chorzy	3	5	9	9	Chronically mentally ill
Matki z małoletnimi dziećmi i kobiety w ciąży	2	2	2	1	Mothers with dependent children and pregnant women
Bezdomni	7	8	9	10	Homeless
Inne osoby	–	2	4	4	Other persons
Mieszkańcy w domach i zakładach^c	2919	2964	3195	3173	Residents in homes and facilities^c
dla:					for:
Osób w podeszłym wieku	358	658	696	683	Aged persons
Przewlekle somatycznie chorych	968	695	442	489	Chronically ill with somatic disorders
Dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie	193	145	140	160	Mentally retarded
Dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie	533	508	513	451	Children and young mentally retarded
Przewlekle psychicznie chorych	543	598	959	965	Chronically mentally ill
Matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży	36	35	47	13	Mothers with dependent children and pregnant women
Bezdomnych	288	308	378	404	Homeless
Innych osób	–	17	20	8	Other persons

a Łącznie ze środowiskowymi domami samopomocy. b W dalszym podziale placówki mogą być wykazane kilkakrotnie, gdyż jedna placówka może być przeznaczona dla kilku grup mieszkańców. c Łącznie z filiami.

a Including community self-help homes. b In the division facilities may be shown several times, because one facility may be designed for few group of residents. c Including branches.

TABL. 19 (178). ŚWIADCZENIA POMOCY SPOŁECZNEJ^a
SOCIAL ASSISTANCE BENEFITS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	Korzystający ^b <i>Beneficiaries^b</i>	Udzielone świadczenia w tys. zł <i>Benefits granted in thous. zł</i>	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	2005 79990 2010 77348 2015 69021 2016 63307	82275,6 126293,1 135829,0 140525,7	TOTAL
Pomoc pieniężna	55317	111557,9	Monetary assistance
w tym:			<i>of which:</i>
Zasiłek stały	6117	31337,6	<i>Permanent benefit</i>
Zasiłek okresowy	22710	53455,0	<i>Temporary benefit</i>
Zasiłek celowy	26387	26178,1	<i>Appropriated benefit</i>
Pomoc na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki	55	181,6	<i>Assistance to reach self-dependence and to continue education</i>
Pomoc niepieniężna	30456	28967,7	Non-monetary assistance
Schronienie	288	609,2	<i>Shelter</i>
Posiłek	27983	14634,6	<i>Meals</i>
Ubranie	14	2,5	<i>Clothing</i>
Sprawienie pogrzebu	105	220,2	<i>Burial</i>
Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	2045	13467,5	<i>Attendance services and specialized attendance services</i>
Pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, zatrudnienia i na zagospodarowanie	21	33,7	<i>Assistance in gaining adequate housing conditions, gaining employment and for running one's own household</i>

a Patrz uwagi ogólne, ust. 22 na str. 222. b W podziale według form świadczeń korzystający mogą być wykazani kilkakrotnie.
Źródło: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

a See general notes, item 22 on page 222. b Under the item benefits, recipients may be shown several times.

Source: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

DZIAŁ XII KULTURA. TURYSTYKA. SPORT

Uwagi ogólne

Kultura

1. **Książka** jest to wydawnictwo zwarte o objętości powyżej 48 stron, **broszura** – o objętości od 5 do 48 stron. Wydawnictwa te zaliczane są do wydawnictw nieperiodycznych.

2. Gazety i czasopisma są to wydawnictwa periodyczne. **Gazety** (periodyki informacji ogólnej) są to wydawnictwa będące przede wszystkim źródłem informacji o bieżących wydarzeniach krajowych i zagranicznych. **Czasopisma** (inne periodyki) są to wydawnictwa omawiające problemowo zagadnienia społeczne, polityczne i gospodarcze, specjalistyczne – fachowe i naukowe, a także wydawnictwa urzędowe.

3. Do **księgozbioru** bibliotek publicznych zaliczono książki i broszury oraz gazety i czasopisma.

Za **czytelnika** uważa się osobę, która w ciągu roku sprawozdawczego została zarejestrowana w bibliotece i dokonała co najmniej jednego wypożyczenia.

4. W **muzeach** jako muzealia wykazano rzeczy ruchome i nieruchomości wpisane do inwentarza muzealiów.

5. **Instytucja paramuzealna** – jednostka organizacyjna niebędąca muzeum, nienastawiona na osiągnięcie zysku, której celem jest trwała ochrona dóbr kultury, nauki i techniki oraz przyrody, którą uznaje się za posiadającą charakter muzealny. Instytucją paramuzealną może być: ogród zoologiczny, ogród botaniczny, rezerwat przyrody, pomnik historii (zabytek) lub inna jednostka – m.in. planetarium, miasteczko czy centrum nauki i techniki, a także niebędąca muzeum ekspozycja stała ukazująca osiągnięcia, odkrycia i ciekawostki z dziedziny historii, archeologii, kultury, przyrody, techniki itp.

6. Informacje dotyczące **galerii sztuki** obejmują jednostki, których podstawowym rodzajem działalności jest wystawiennictwo.

7. Informacje o **teatrach i instytucjach muzycznych** dotyczą profesjonalnych jednostek artystycznych i rozrywkowych prowadzących regularną działalność sceniczną.

W liczbie teatrów uwzględniono jednostki wyodrębnione pod względem prawnym, organizacyjnym i ekonomiczno-finansowym, prowadzące jednorodną działalność sceniczną, niezależnie od liczby posiadanych scen.

CHAPTER XII CULTURE. TOURISM. SPORT

General notes

Culture

1. A **book** is understood as a publication containing more than 48 pages, while a **pamphlet** contains from 5 to 48 pages. These publications are considered to be non-periodic publications.

2. Newspapers and magazines are periodic publications. **Newspapers** (general information periodicals) are publications being primarily a source of information regarding current domestic and foreign events. **Magazines** (other periodicals) are publications addressing social, political and economic, specialized and scientific issues as well as government publications.

3. Books and pamphlets as well as newspapers and magazines constitute the **collection** of public libraries.

Borrower is a person who in the course of a reporting year was registered at a library and checked out at least one item.

4. Movable subjects and real estate registered in exhibit inventory are presented as exhibits in **museums**.

5. **Institution related to museum** – a non-profit organisational unit whose purpose is permanent protection of culture, science and technology and nature goods, which is not having "museum" status entity but is recognized as being of museum nature. Institution related to museum may be: zoological garden, botanical garden, natural reserve, historical monument, other unit, such as planetarium, science and technology camp and centre, as well as other permanent exhibition which is not museums, but which display certain achievements, inventions and curiosities in the field of history, archaeology, culture, nature, technology, etc.

6. Information concerning **art galleries** includes entities, in which exhibiting is the basic type of activity.

7. Information regarding **theatres and music institutions** concerns professional, artistic and entertainment entities conducting regular performances.

Theatres include entities, independent in regard to their legal, organizational, economic and financial status, conducting uniform performing activity, regardless of the number of stages possessed.

Jednostki pogrupowano wyodrębniając:

- działalność **teatrów dramatycznych i lalkowych**,
- działalność **teatrów muzycznych**, obejmującą działalność sceniczną oper, operetek, musicali i baletów,
- działalność koncertową **filharmonii**,
- działalność sceniczną **zespołów pieśni i tańca**.

8. Informacje o działalności **centrów kultury, domów i ośrodków kultury, klubów i świetlic** opracowano na podstawie sprawozdawczości rocznej.

9. Informacje o **kinach** dotyczą działalności kin ogólnie dostępnych, tj. powołanych do publicznego udostępniania filmów w formie projekcji na seansach filmowych, bez względu na rodzaj stosowanego nośnika filmu (taśma światłoczuła, taśma magnetyczna eksploatowana w technice wideo). Wśród kin stałych wyróżnia się minipleksy – posiadające od 3 do 7 sal i multipleksy – posiadające 8 sal i więcej.

10. Dane o **abonentach radiowych i telewizyjnych** dotyczą osób i instytucji, które uiściły opłaty abonamentowe uprawniające do korzystania z urządzeń odbiorczych radiofonii bezprzewodowej oraz z odbiorczych urządzeń telewizyjnych. Dane dotyczą także osób korzystających – na mocy szczególnych przepisów – z prawa do bezpłatnego korzystania z urządzeń odbiorczych (np. inwalidów wojennych i wojskowych).

Dane obejmują również instytucje opłacające abonament za korzystanie z odborników radiowych i telewizyjnych w samochodach.

Turystyka

1. Termin turystyka – zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 692/2011 obowiązującym od 2012 r., oznacza czynności odwiedzających, którzy podejmują podróż do głównego miejsca docelowego położonego poza ich zwykłym otoczeniem, na okres krótszy niż rok, w dowolnym głównym celu, w tym w celu służbowym, wypoczynkowym lub innym celu osobistym, innym niż zatrudnienie przez podmiot miejscowy dla odwiedzanego miejsca.

Wszystkie kategorie podróżnych, które mieszczą się w zakresie pojęcia „turystyka” są określane mianem odwiedzających. W grupie tej wyróżnia się:

- turystów, tj. osoby, które spędziły co najmniej jedną noc poza miejscem stałego zamieszkania,
- odwiedzających jednodniowych, tj. osoby, które nie nocują w miejscu odwiedzanym.

2. Baza noclegowa turystyki dotyczy turystycznych obiektów noclegowych, tj. obejmuje obiekty hotelowe i pozostałe obiekty (od 2011 r. posiadające 10 i więcej miejsc noclegowych; do 2010 r. bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych).

Entities are grouped comprising:

- the activity of **dramatic and puppet theatres**,
- the activity of **music theatres**, including opera, operetta, musical and ballet performances,
- the concert activity of **philharmonic halls**,
- the performing activity of **song and dance ensembles**.

8. Information concerning the activity of **centres of culture, cultural centres and establishments, clubs and community centres** is based on annual reporting data.

9. Information regarding **cinemas** concerns the activity of public cinemas, i.e. established for the purpose of public film screenings, regardless of the film carrier used (light-sensitive and magnetic tape). Among fixed cinemas one can distinguish miniplexes – equipped with 3 to 7 screens and multiplexes – equipped with 8 screens and more.

10. Data regarding **radio and television subscribers** concern persons and institutions which paid the subscription fee in order to use wireless radio and television receivers. The data also concern persons exempt, on the basis of special regulations, from paying the subscription fee (e.g., disabled war and military veterans).

Data also concern institutions paying the subscription for using radio and television receivers in their vehicles.

Tourism

1. Tourism, in accordance with the Regulation (EU) No. 692/2011 of the European Parliament and of the Council in force since 2012, means the activity of visitors taking a trip to a main destination outside their usual environment, for less than a year, for any main purpose, including business, leisure or other personal purpose, other than to be employed by a resident entity in the place visited.

All categories of travellers which fall within the term "tourism" are defined as visitors. This group comprises:

- tourists, i.e., persons who spent at least one night away from their place of permanent residence,
- one-day visitors, i.e., persons who do not spend the night at the place visited.

2. Tourist accommodation establishments include hotels and similar facilities as well as other facilities (since 2011 with 10 and more bed places; until 2010 they do not include rooms for rent and agrotourism lodgings).

W ramach:

- obiektów hotelowych do grupy „inne obiekty hotelowe” zalicza się te, które nie spełniają wymagań dla hoteli, moteli i pensjonatów, ale świadczą usługi hotelarskie (np. zajazdy, gościńce) oraz obiekty w trakcie kategoryzacji,
- pozostałych obiektów do grupy „inne obiekty” zalicza się te, które nie odpowiadają warunkom przewidzianym dla poszczególnych rodzajów obiektów oraz obiekty wykorzystywane dla potrzeb turystyki (np. domy studenckie, internaty, ośrodki do wypoczynku sobotnio-niedzielnego i świątecznego, ośrodki sportowo-rekreacyjne, ośrodki kolonijne, zakłady uzdrowiskowe, domy wycieczkowe i hostele).

3. W informacjach o obiektach i miejscach noclegowych turystyki nie uwzględnia się obiektów i miejsc w obiektach przejściowo nieczynnych z powodu przebudowy, remontu itp.

4. Stopień wykorzystania miejsc noclegowych lub pokoi jest to stosunek liczby udzielonych noclegów lub wynajętych pokoi w danym roku do nominalnej liczby miejsc noclegowych lub pokoi w danym roku. Przez nominalną liczbę miejsc noclegowych lub pokoi rozumie się sumę miejsc noclegowych lub pokoi przygotowanych dla turystów w każdym dniu działalności obiektu.

5. Turyści zagraniczni korzystający z turystycznych obiektów zbiorowego zakwaterowania rejestrowani są według kraju stałego zamieszkania. Turysta zagraniczny może być wykazany wielokrotnie, jeśli w czasie jednorazowego pobytu w Polsce korzysta z kilku obiektów noclegowych.

6. Placówki gastronomiczne w turystycznych obiektach noclegowych obejmują wszystkie zakłady i punkty gastronomiczne zlokalizowane na terenie danego obiektu. Do barów zaliczono także: kawiarnie, winiarnie, piwiarnie, jadalnie itp.; do punktów gastronomicznych – także smażalnie, pijalnie, lodziarnie, bufety itp.

Sport

1. Dane o organizacjach kultury fizycznej obejmują wybrane organizacje o ogólnopolskim zasięgu działania (Akademicki Związek Sportowy, Polski Związek Sportu Niepełnosprawnych „Start”, Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej, Zrzeszenie „Ludowe Zespoły Sportowe”) i dotyczą głównie rekreacji ruchowej, a w przypadku PZSN „Start” – rehabilitacji ruchowej w środowisku niepełnosprawnych.

Within:

- *hotels and similar facilities, the group "other hotel facilities" has covered facilities which do not meet requirements for hotels, motels and boarding houses, but which provide hotel services (e.g. road houses, inns) as well as other hotel facilities during categorization,*
- *other facilities, the group "miscellaneous facilities" includes facilities which do not correspond to conditions expected in particular facilities, and other facilities used for tourism (e.g. student dormitories, boarding schools, weekend and holiday accommodation establishments, sport and recreational centres, holiday youth centres as well as health establishments excursion hostels and hostels).*

3. In data regarding facilities and number of beds for tourists, facilities and places in temporarily inactive facilities due to expansion, renovation etc. are not included.

4. Occupancy rate of bed places or rooms is a relation of the number of overnight stays or rooms rented in a given year to the nominal number of bed places or rooms in a given year. The nominal number of bed places or rooms shall mean total bed places or rooms prepared for tourists each day of a facility's operation

5. Foreign tourists using collective tourist accommodation establishments are registered according to country of their permanent residence. Foreign tourist may be indicated more than once if during a single stay in Poland he/she uses more than one accommodation facility.

6. Catering establishments in tourist accommodation establishments include all catering facilities and outlets located on the premises of a given tourist accommodation establishment. Bars also include: cafes, wine houses, beer halls, canteens etc.; catering outlets also include fry houses, drink bars, ice cream parlours, snack bars etc.

Sport

1. Data regarding physical education organizations include selected organizations with a national scope of activity (the University Sports Association AZS, the Polish Sports Association for the Disabled "Start", the Society for Promotion of Physical Culture, the Association of "Rural Sports Clubs") and primarily concern recreational activity, and in case of the Polish Sports Association for the Disabled "Start" – rehabilitation activity for the persons with disabilities.

2. W kategorii ćwiczących w organizacjach kultury fizycznej (tabl. 17) oraz ćwiczących, trenerów i instruktorów sportowych według dziedziny i rodzajów sportu w klubach sportowych (tabl. 18) jedna osoba może być wykazywana wielokrotnie, jeśli uprawia bądź prowadzi zajęcia w kilku rodzajach sportu.

W zależności od wieku osoby ćwiczące zaliczane są do kategorii juniorów lub seniorów; dla poszczególnych rodzajów sportu stosuje się różne granice wieku.

3. **Boiska** znajdujące się w płycie głównej stadionu nie są wykazywane ponownie jako boiska do gier wielkich. Liczba stadionów podana jest łącznie z deklarowanymi obiektami niespełniającymi wymogów stadionów, np. widowni. Boiska, na których można przeprowadzić kilka różnych gier (np. koszykówkę, siatkówkę, piłkę ręczną) wykazywane są raz, jako boiska uniwersalne-wielozadaniowe. Boiska kryte, znajdujące się w halach sportowych lub salach gimnastycznych nie są wykazywane oddzielnie, lecz traktowane jako hale sportowe lub sale gimnastyczne w zależności od typu obiektu, w którym się znajdują.

Dane dotyczące **ścieżek rowerowych** obejmują ścieżki rowerowe służące głównie do celów komunikacyjnych, a nie turystycznych, tzw. szlaki rowerowe (np. położone w lesie), czyli uwzględniają: samodzielne drogi dla rowerów (położone w pasie drogi); drogi wydzielone z jezdni; drogi wydzielone z chodnika; drogi zawarte w ciągach pieszo-rowerowych. Uwzględniają one łączną długość ścieżek rowerowych będących w obszarze właściwości gminy, starostwa i urzędu marszałkowskiego.

Informacje o **obiektach dostosowanych dla osób niepełnosprawnych** uwzględniają obiekty dostosowane dla osób niepełnosprawnych ruchowo lub o innym niż ruchowy rodzaj niepełnosprawności (np. głusi, niewidomi).

2. *In the category of persons practising sports in physical education organizations (table 17) as well as persons practicing sports, coaches and sports instructors according to sports fields and kinds of sports in sports clubs (table 18) one person may be indicated more than once, depending upon the number of sports practiced or taught.*

Persons practising sports are classified as either juniors or seniors, depending on age; various age groups are applied for individual sports.

3. **Sports fields** located in stadium main fields are not counted again as sports fields for big games. The number of stadiums includes declared facilities not satisfying the requirements for stadiums, e.g. the seating. Sports fields on which several different games can be played (e.g. basketball, volleyball, handball) are counted once as universal, multi-purpose sports fields. Indoor sports fields located in sports halls or gyms are not given separately, but treated as sports halls or gyms, depending on kind of facility in which they are located.

Data concerning **bicycle paths** include bicycle paths mainly used for communication purposes and not for tourist purposes, the so-called bicycle trails (eg. located in the forest), namely data include: self-roads for bicycles (located on the waysides); paths separated from the roadway; roads separated from the sidewalk; roads included in passageways for pedestrians and cyclists. The total length of bicycle paths which are respectively in the area of competence of gminas, powiats and the marshal's office is taken into account.

Information about **facilities adapted for disabled guests** include facilities adapted for people with reduced mobility or other than motor disability (eg. the deaf or the blind).

Kultura Culture

TABL. 1 (179). **KSIAŻKI I BROSZURY WYDANE^a**
BOOKS AND PAMPHLETS PUBLISHED^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	liczba tytułów		number of titles		
OGÓŁEM	448	586	640	659	TOTAL
Wydawnictwa naukowe	128	227	185	176	Scientific publications
Podręczniki dla szkół wyższych	37	30	8	4	University textbooks
Wydawnictwa zawodowe	8	18	38	13	Professional publications
Podręczniki szkolne	14	8	2	12	School textbooks
Wydawnictwa popularne	190	186	318	344	Popular science
Literatura piękna	71	117	89	110	Belles-lettres
w tym dla dzieci i młodzieży	1	41	14	19	of which for children and youth

^a Według miejsca wydania.

Źródło: dane Biblioteki Narodowej.

^a According to published place.

Source: Data of the National Library.

TABL. 2 (180). **GAZETY I CZASOPISMA WYDANE^a**
NEWSPAPERS AND MAGAZINES PUBLISHED^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	liczba tytułów		number of titles		
OGÓŁEM	162	181	214	175	TOTAL
Ukazujące się:					Published as specified:
w tygodniu:					weekly:
6–2 razy	2	2	2	2	6–2 times
1 raz	5	8	14	12	once
w miesiącu:					monthly:
3–2 razy	2	4	6	5	3–2 times
1 raz	34	36	40	34	once
1 raz:					once:
na 2 miesiące	15	17	21	17	bimonthly
w kwartale	34	50	41	40	quarterly
w półroczu	8	10	19	17	half-yearly
w roku	24	35	28	27	yearly
nieregularnie	38	19	43	21	irregularly

^a Według miejsca wydania.

Źródło: dane Biblioteki Narodowej.

^a According to published place.

Source: data of the National Library.

TABL. 3 (181). **BIBLIOTEKI PUBLICZNE (z filiami)**
PUBLIC LIBRARIES (with branches)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Biblioteki (stan w dniu 31 XII)	256	243	238	238	<i>Libraries (as of 31 Dec)</i>
w tym na wsi	189	172	166	166	<i>of which in rural areas</i>
Punkty biblioteczne (stan w dniu 31 XII)	68	50	45	28	<i>Library service points (as of 31 Dec)</i>
w tym na wsi	45	27	20	17	<i>of which in rural areas</i>
Księgozbiór (stan w dniu 31 XII)					
w tys. wol.	4478,9	4630,6	4812,3	4792,2	<i>Collection (as of 31 Dec) in thous. vol.</i>
w tym na wsi	2010,8	1902,0	1874,2	1876,2	<i>of which in rural areas</i>
Czytelnicy ^a w tys.	185,6	159,2	144,7	142,2	<i>Borrowers^a in thous.</i>
w tym na wsi	51,2	40,8	36,7	35,2	<i>of which in rural areas</i>
Wypożyczenia ^{ab} :					<i>Loans^{ab}:</i>
w tysiącach woluminów	3487,1	3216,3	2916,4	2876,0	<i>in thousand volumes</i>
w tym na wsi	1157,4	922,5	801,6	773,2	<i>of which in rural areas</i>
na 1 czytelnika w wol.	18,8	20,2	20,2	20,2	<i>per borrower in vol.</i>
w tym na wsi	22,6	22,6	21,9	22,0	<i>of which in rural areas</i>

a Łącznie z punktami bibliotecznymi; w latach 2015 i 2016 przyporządkowane w podziale na miasta i wieś według siedziby jednostki macierzystej. b W latach 2005 i 2010 bez wypożyczeń międzybibliotecznych.

a Including library service points; in 2015 and 2016 assigned with division into urban areas and rural areas according to the parent entity's registered office. b In 2005 and 2010 excluding interlibrary lending.

TABL. 4 (182). **MUZEA**
MUSEUMS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Muzea i oddziały muzealne ^a	26	26	31	30	<i>Museums with branches^a</i>
Muzealia ^a w tys.	181,8	173,3	239,9	256,1	<i>Museum exhibits^a in thous.</i>
Wystawy czasowe	125	133	191	175	<i>Temporary exhibitions</i>
własne ^b	98	78	117	112	<i>own^b</i>
obce ^c	27	55	74	63	<i>exterior^c</i>
Zwiedzający muzea i wystawy w tys.	419,7	351,9	548,7	538,3	<i>Museum and exhibition visitors in thous.</i>
w tym młodzież szkolna ^d	165,5	94,3	155,6	143,1	<i>of which primary and secondary school students^d</i>

a Stan w dniu 31 XII. b W kraju. c Krajowe i z zagranicy. d Zwiedzająca muzea w zorganizowanych grupach.

a As of 31 Dec. b In Poland. c Domestic and foreign. d Visiting museums in organized groups.

TABL. 5 (183). **INSTYTUCJE PARAMUZEALNE**
INSTITUTIONS RELATED TO MUSEUM

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Instytucje (stan w dniu 31 XII)	6	3	4	<i>Institutions (as of 31 Dec)</i>
Ogród botaniczny	–	1	–	<i>Botanical garden</i>
Rezerwy	4	–	–	<i>Reserves</i>
Inne	2	2	4	<i>Others</i>
Zwiedzający w tys.	289,7	86,1	119,2	<i>Visitors in thous.</i>
w tym młodzież szkolna w zorganizowanych grupach	45,4	21,1	25,8	<i>of which primary and secondary schools students visiting in groups</i>
Ogród botaniczny	–	1,2	–	<i>Botanical garden</i>
Rezerwy	184,5	–	–	<i>Reserves</i>
Inne	105,2	84,9	119,2	<i>Others</i>

TABL. 6 (184). **GALERIE SZTUKI**
ART GALLERIES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016 ^a	SPECIFICATION
Galerie (stan w dniu 31 XII)	10	9	8	8	Galleries (as of 31 Dec)
Wystawy ^b	105	108	96	118	Exhibitions ^b
w tym z zagranicy	9	8	4	14	of which foreign
Ekspozycje ^b	109	110	100	123	Expositions ^b
Zwiedzający w tys.	60,5	58,2	65,0	85,6	Visitors in thous.

a W 2016 r. galerie sztuki w województwie funkcjonowały wyłącznie w sektorze publicznym. b W kraju.
a In 2016 there were art galleries in the voivodship only in public sector. b In Poland.

TABL. 7 (185). **TEATRY I INSTYTUCJE MUZYCZNE**
THEATRES AND MUSIC INSTITUTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE	Instytucje ^a Institutions ^a	Miejsca na widowni w stałej sali ^a Seats in fixed halls ^a	Przedstawienia i koncerty ^b Performances and concerts ^b	Widzowie i słuchacze ^b w tys. Audience ^b in thous.	SPECIFICATION
OGÓŁEM					TOTAL
2005	5	1553	2002	337,3	
2010	7	2246	2556	371,8	
2015	8	3975	1878	316,2	
2016	8	4054	1663	232,5	
Teatry	6	1123	1213	107,4	Theatres
dramatyczne	2	645	263	18,0	dramatic
lalkowe	4	478	950	89,5	puppet
Teatry muzyczne	1	2438	265	102,2	Music theatres
Filharmonie	1	493	175	18,6	Philharmonic halls
Zespoły pieśni i tańca.....	–	–	10	4,3	Song and dance ensembles

a Stan w dniu 31 XII. b Dane dotyczą działalności prowadzonej na terenie województwa; łącznie z imprezami organizowanymi w plenerze.

a As of 31 Dec. b Data concern activity performed in voivodship area; including outdoor events.

TABL. 8 (186). **CENTRA KULTURY, DOMY I OŚRODKI KULTURY, KLUBY, ŚWIETLICE**
Stan w dniu 31 XII
**CENTRES OF CULTURE, CULTURAL CENTRES AND ESTABLISHMENTS, CLUBS
AND COMMUNITY CENTRES**
As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2009	2015	2016			SPECIFICATION
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	
Instytucje	166	169	167	184	61	123	Institutions
centra kultury ^a	5	6	4	2	centres of culture ^a
domy kultury	29	32	18	20	12	8	cultural establishments
ośrodki kultury	77	73	80	80	32	48	cultural centres
kluby	21	12	16	18	12	6	clubs
światlice	39	52	48	60	1	59	community centres

a W latach 2005 i 2009 ujmowane w grupie domów kultury lub ośrodków kultury.
a In 2005 and 2009 presented among cultural establishments or cultural centres.

TABL. 8 (186). **CENTRA KULTURY, DOMY I OŚRODKI KULTURY, KLUBY, ŚWIETLICE (dok.)**
Stan w dniu 31 XII
**CENTRES OF CULTURE, CULTURAL CENTRES AND ESTABLISHMENTS, CLUBS
AND COMMUNITY CENTRES (cont.)**
As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2009	2015	2016			SPECIFICATION
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	
Pracownie specjalistyczne	197	222	310	347	178	169	Specialized workshops
Imprezy (w ciągu roku)	7588	9221	8159	8909	5662	3247	Events (during the year)
Uczestnicy imprez (w ciągu roku) w tys.	1429,5	1514,0	1409,3	1455,2	1168,7	286,4	Event participants (during the year) in thous.
Kursy (w ciągu roku)	225	224	182	154	110	44	Courses (during the year)
Absolwenci kursów (w ciągu roku) w tym dzieci i młodzież szkolna ^b	4512	3635	2350	2108	1624	484	Course graduates (during the year) of which primary and secondary school students ^b
Grupy (zespoły) artystyczne	1998	1073	1501	1442	1046	396	Artistic groups (ensembles)
Członkowie grup (zespołów) artystycznych	715	645	660	702	450	252	Members of artistic groups (ensembles) of which primary and secondary school students ^b
w tym dzieci i młodzież szkolna ^b	5311	4587	6703	6805	4876	1929	
Koła (kluby/sekcje)	329	334	706	779	512	267	Groups (clubs/sections) Members of groups (clubs/ /sections) of which primary and secondary school students ^b
Członkowie kół (klubów/sekcji)	7621	6720	13719	14482	9941	4541	
w tym dzieci i młodzież szkolna ^b	3141	2823	7066	7895	5025	2870	

^b W latach 2005 i 2009 w wieku poniżej 15 lat.

U w a g a. Do 2011 r. dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co dwa lata.

^b In 2005 and 2009 below the age of 15.

N o t e. Until 2011 data on the basis of periodic surveys conducted every two years.

TABL. 9 (187). **KINA STAŁE**
FIXED CINEMAS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Kina (stan w dniu 31 XII)	19	14	12	12 ^a	Cinemas (as of 31 Dec)
w tym miasta	17	13	12	12	of which urban areas
w tym multiplexy	–	1	1	1	of which multiplexes
Sale projekcyjne (stan w dniu 31 XII) ...	20	29	32	32	Screens (as of 31 Dec)
w tym miasta	18	28	32	32	of which urban areas
w tym multiplexy	–	8	8	8	of which multiplexes
Miejsca na widowni (stan w dniu 31 XII)	4479	5980	6543	6438	Seats (as of 31 Dec)
w tym miasta	4151	5824	6543	6438	of which urban areas
w tym multiplexy	–	1689	1689	1689	of which multiplexes
Seanse	10814	36004	40523	52997	Screenings
w tym miasta	10713	35934	40523	52997	of which urban areas
w tym multiplexy	–	15571	14237	16330	of which multiplexes
na 1 kino	569	2572	3377	4416	per cinema
Widzowie	304239	814236	1020045	1131961	Audience
w tym miasta	301929	813501	1020045	1131961	of which urban areas
w tym multiplexy	–	298227	337052	332376	of which multiplexes
na 1 kino	16013	58160	85004	94330	per cinema
na 1 seans	28	23	25	21	per screening

^a W tym 3 miniplexy.

^a Of which 3 miniplexes.

TABL. 10 (188). **ABONENCI TELEWIZJI KABLOWEJ**
Stan w dniu 31 XII
CABLE TELEVISION SUBSCRIBERS
As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
W tysiącach	91,5	150,8	148,3	122,5	<i>In thousand</i>
Na 1000 ludności	76,3	125,3	124,7	103,2	<i>Per 1000 population</i>

Źródło: dane Urzędu Komunikacji Elektronicznej.
Source: data of the Office of Electronic Communications.

TABL. 11 (189). **ABONENCI RADIOWI I TELEWIZYJNI**
Stan w dniu 31 XII
RADIO AND TELEVISION SUBSCRIBERS
As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	w tys. <i>in thous.</i>				na 1000 ludności <i>per 1000 population</i>				
Abonenci radiowi	262,6	187,2	190,6	190,4	218,9	155,6	160,3	160,5	<i>Radio subscribers</i>
miasta	170,7	125,7	127,1	126,8	240,4	173,4	176,5	176,2	<i>urban areas</i>
wieś	91,9	61,5	63,5	63,6	187,7	128,6	135,5	136,2	<i>rural areas</i>
Abonenci telewizyjni	254,1	181,1	183,3	183,0	211,8	150,5	154,2	154,2	<i>Television subscribers</i>
miasta	164,4	121,0	121,3	121,0	231,6	166,9	168,5	168,1	<i>urban areas</i>
wieś	89,7	60,1	62,0	62,0	183,1	125,6	132,2	132,8	<i>rural areas</i>

Źródło: dane Dyrekcji Generalnej Poczty Polskiej.
Source: data of the Polish Post General Directorate.

Turystyka

Tourism

Uwaga do tablic 12–16

Dane za 2016 r. opracowano z uwzględnieniem imputacji dla jednostek, które odmówiły udziału w badaniu.

Note to tables 12–16

Data for 2016 were compiled with consideration imputation for units, which refused to participate in the survey.

TABL. 12 (190). **BAZA NOCLEGOWA TURYSTYKI**
TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005 ^a	2010 ^a	2015 ^b	2016 ^b	SPECIFICATION
Obiekty (stan w dniu 31 VII)	180	182	269	263	Facilities (as of 31 Jul)
w tym całoroczne	99	132	197	197	<i>of which open all year</i>
Obiekty hotelowe	36	68	89	94	<i>Hotels and similar facilities</i>
hotele	22	23	36	47	<i>hotels</i>
motele i pensjonaty	6	6	13	12	<i>motels and boarding houses</i>
inne obiekty hotelowe	8	39	40	35	<i>other hotel facilities</i>

^a Bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych oraz w 2005 r. bez hosteli. ^b Dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych.

^a Excluding rooms for rent and agrotourism lodgings as well as in 2005 excluding hostels. ^b Concern establishments possessing 10 and more bed places.

TABL. 12 (190). **BAZA NOCLEGOWA TURYSTYKI (cd.)**
 TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005 ^a	2010 ^a	2015 ^b	2016 ^b	SPECIFICATION
Pozostałe obiekty	144	114	180	169	<i>Other facilities</i>
schroniska łącznie z młodzieżowymi	27	15	8	7	<i>shelters including youth hostels</i>
w tym szkolne schroniska młodzieżowe	3	6	2	2	<i>of which school youth hostels</i>
kempingi	2	2	2	2	<i>camping sites</i>
pola biwakowe	12	8	6	6	<i>tent camp sites</i>
ośrodki wczasowe	18	7	7	7	<i>holiday centres</i>
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	14	12	14	16	<i>training-recreational centres</i>
domy pracy twórczej	1	1	–	–	<i>creative arts centres</i>
zespoły domków turystycznych	15	14	16	14	<i>complexes of tourist cottages</i>
pokoje gościnne	26	27	<i>rooms for rent</i>
kwatery agroturystyczne	61	51	<i>agrotourism lodgings</i>
inne obiekty	55	55	40	39	<i>miscellaneous facilities</i>
Miejsca noclegowe (stan w dniu 31 VII)	11769	11409	13465	14034	Number of beds (as of 31 Jul)
w tym całoroczne	6109	7409	9625	10341	<i>of which open all year</i>
Obiekty hotelowe	3078	4634	6116	6856	<i>Hotels and similar facilities</i>
hotele	2292	2596	3834	4741	<i>hotels</i>
motele i pensjonaty	184	237	502	460	<i>motels and boarding houses</i>
inne obiekty hotelowe	602	1801	1780	1655	<i>other hotel facilities</i>
Pozostałe obiekty	8691	6775	7349	7178	<i>Other facilities</i>
schroniska łącznie z młodzieżowymi	1348	837	493	511	<i>shelters including youth hostels</i>
w tym szkolne schroniska młodzieżowe	215	331	129	131	<i>of which school youth hostels</i>
kempingi	270	240	124	124	<i>camping sites</i>
pola biwakowe	905	615	345	325	<i>tent camp sites</i>
ośrodki wczasowe	1962	982	554	576	<i>holiday centres</i>
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	1230	1103	1433	1538	<i>training-recreational centres</i>
domy pracy twórczej	123	99	–	–	<i>creative arts centres</i>
zespoły domków turystycznych ^c	504	610	972	900	<i>complexes of tourist cottages^c</i>
pokoje gościnne	534	552	<i>rooms for rent</i>
kwatery agroturystyczne	903	757	<i>agrotourism lodgings</i>
inne obiekty	2349	2289	1991	1895	<i>miscellaneous facilities</i>
Korzystający z noclegów	398271	456571	606539	664192	Tourists accommodated
w tym turyści zagraniczni	85981	72141	157816	168807	<i>of which foreign tourists</i>
Obiekty hotelowe	234758	309955	463660	526459	<i>Hotels and similar facilities</i>
hotele	172182	203846	336697	401360	<i>hotels</i>
motele i pensjonaty	16434	13642	22221	27338	<i>motels and boarding houses</i>
inne obiekty hotelowe	46142	92467	104742	97761	<i>other hotel facilities</i>
Pozostałe obiekty	163513	146616	142879	137733	<i>Other facilities</i>
schroniska łącznie z młodzieżowymi	8526	8720	4680	5238	<i>shelters including youth hostels</i>
kempingi i pola biwakowe	9589	5233	5027	6569	<i>camping sites and tent camp sites</i>
ośrodki wczasowe	14650	10024	4027	5820	<i>holiday centres</i>
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	24143	25241	22202	26136	<i>training-recreational centres</i>
domy pracy twórczej	4750	3497	–	–	<i>creative arts centres</i>
zespoły domków turystycznych ^c	5518	10876	14258	11645	<i>complexes of tourist cottages^c</i>
pokoje gościnne	8107	9794	<i>rooms for rent</i>
kwatery agroturystyczne	8821	7743	<i>agrotourism lodgings</i>
inne obiekty	96337	83025	75757	64788	<i>miscellaneous facilities</i>

a Bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych oraz w 2005 r. bez hosteli. b Dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. c Łącznie z miejscami kempingowymi, jeśli występują na terenie zespołu.

a Excluding rooms for rent and agrotourism lodgings as well as in 2005 excluding hostels. b Concern establishments possessing 10 and more bed places. c Including camping sites if they exist in the territory of the complexes of tourist cottages.

TABL. 12 (190). **BAZA NOCLEGOWA TURYSTYKI (dok.)**
TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005 ^a	2010 ^a	2015 ^b	2016 ^b	SPECIFICATION
Udzielone noclegi	806138	903286	1128140	1179637	Nights spent (overnight stay)
w tym turystom zagranicznym ..	131948	108038	216646	218494	of which by foreign tourists
Obiekty hotelowe	354719	488119	688707	760556	Hotels and similar facilities
hotele	259902	314936	488947	575602	hotels
motele i pensjonaty	22205	22335	37661	42037	motels and boarding houses
inne obiekty hotelowe	72612	150848	162099	142917	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	451419	415167	439433	419081	Other facilities
schroniska łącznie z młodzieżo- wymi	27385	24220	16226	17156	shelters including youth hostels
kempingi i pola biwakowe	19826	16705	10543	14538	camping sites and tent camp sites
ośrodki wczasowe	97338	48703	20191	23692	holiday centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczyn- kowe	60329	80433	86539	98313	training-recreational centres
domy pracy twórczej	11533	10309	–	–	creative arts centres
zespoły domków turystycznych ^c	11878	27027	51297	43878	complexes of tourist cottages ^c
pokoje gościnne	21266	23960	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	29396	27662	agrotourism lodgings
inne obiekty	223130	207770	203975	169882	miscellaneous facilities

a Bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych oraz w 2005 r. bez hosteli. b Dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. c łącznie z miejscami kempingowymi, jeśli występują na terenie zespołu.

a Excluding rooms for rent and agrotourism lodgings as well as in 2005 excluding hostels. b Concern establishments possessing 10 and more bed places. c Including camping sites if they exist in the territory of the complexes of tourist cottages.

TABL. 13 (191). **TURYŚCI ZAGRANICZNI KORZYSTAJĄCY Z BAZY NOCLEGOWEJ TURYSTYKI**
FOREIGN TOURISTS ACCOMMODATED IN TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005 ^a	2010 ^a	2015 ^b	2016 ^b	SPECIFICATION
Korzystający z noclegów	85981	72141	157816	168807	Tourists accommodated
Obiekty hotelowe	68064	60512	137985	153839	Hotels and similar facilities
hotele	49479	44822	107726	127943	hotels
motele i pensjonaty	1127	4094	3973	4520	motels and boarding houses
inne obiekty hotelowe	17458	11596	26286	21376	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	17917	11629	19831	14968	Other facilities
schroniska łącznie z młodzieżo- wymi	875	981	1163	857	shelters including youth hostels
kempingi i pola biwakowe	1179	1237	2521	3946	camping sites and tent camp sites
ośrodki wczasowe	158	94	205	383	holiday centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczyn- kowe	674	534	531	810	training-recreational centres
domy pracy twórczej	764	231	–	–	creative arts centres
zespoły domków turystycznych ^c	232	390	89	147	complexes of tourist cottages ^c

a Bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych oraz w 2005 r. bez hosteli. b Dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. c łącznie z miejscami kempingowymi, jeśli występują na terenie zespołu.

a Excluding rooms for rent and agrotourism lodgings as well as in 2005 excluding hostels. b Concern establishments possessing 10 and more bed places. c Including camping sites if they exist in the territory of the complexes of tourist cottages.

TABL. 13 (191). **TURYŚCI ZAGRANICZNI KORZYSTAJĄCY Z BAZY NOCLEGOWEJ TURYSTYKI (dok.)**
FOREIGN TOURISTS ACCOMMODATED IN TOURIST ACCOMMODATION
ESTABLISHMENTS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005 ^a	2010 ^a	2015 ^b	2016 ^b	SPECIFICATION
Pozostałe obiekty (dok.):					<i>Other facilities (cont.):</i>
pokoje gościnne	521	683	<i>rooms for rent</i>
kwatery agroturystyczne	133	177	<i>agrotourism lodgings</i>
inne obiekty	14035	8162	14668	7965	<i>miscellaneous facilities</i>
Udzielone noclegi	131948	108038	216646	218494	Nights spent (overnight stay)
Obiekty hotelowe	103625	88361	176067	195178	<i>Hotels and similar facilities</i>
hotele	75577	64308	137624	162323	<i>hotels</i>
motele i pensjonaty	2404	6172	5017	5968	<i>motels and boarding houses</i>
inne obiekty hotelowe	25644	17881	33426	26887	<i>other hotel facilities</i>
Pozostałe obiekty	28323	19677	40579	23316	<i>Other facilities</i>
schroniska łącznie z młodzieżowymi	1762	1909	1485	1270	<i>shelters including youth hostels</i>
kempingi i pola biwakowe	1727	1636	2889	6389	<i>camping sites and tent camp sites</i>
ośrodki wczasowe	750	531	522	742	<i>holiday centres</i>
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	1237	983	979	1651	<i>training-recreational centres</i>
domy pracy twórczej	1480	636	–	–	<i>creative arts centres</i>
zespoły domków turystycznych ^c	297	513	110	281	<i>complexes of tourist cottages^c</i>
pokoje gościnne	1436	1704	<i>rooms for rent</i>
kwatery agroturystyczne	356	596	<i>agrotourism lodgings</i>
inne obiekty	21070	13469	32802	10683	<i>miscellaneous facilities</i>

^a Bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych oraz w 2005 r. bez hosteli. ^b Dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. ^c Łącznie z miejscami kempingowymi, jeśli występują na terenie zespołu.

^a Excluding rooms for rent and agrotourism lodgings as well as in 2005 excluding hostels. ^b Concern establishments possessing 10 and more bed places. ^c Including camping sites if they exist in the territory of the complexes of tourist cottages.

TABL. 14 (192). **WYKORZYSTANIE BAZY NOCLEGOWEJ TURYSTYKI^a**
OCCUPANCY IN TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015 ^b	2016 ^b	2005	2010	2015 ^b	2016 ^b	SPECIFICATION
	stopień wykorzystania miejsc noclegowych <i>occupancy rate of bed places</i>				stopień wykorzystania pokoi <i>occupancy rate of rooms</i>				
Obiekty hotelowe	34,1	29,9	30,0	31,3	35,2	35,3	38,4	38,7	<i>Hotels and similar facilities</i>
hotele	34,4	34,7	35,4	35,0	36,4	40,4	43,4	42,9	<i>hotels</i>
motele	68,1	54,1	22,1	25,4	45,9	35,3	20,9	25,6	<i>motels</i>
pensjonaty	18,4	16,8	21,0	23,4	19,1	19,3	22,4	28,2	<i>boarding houses</i>
inne obiekty hotelowe	33,7	23,3	26,0	23,6	32,7	28,1	31,3	29,8	<i>other hotel facilities</i>
Pozostałe obiekty	29,1 ^c	28,8 ^c	27,9	26,1	x	x	x	x	<i>Other facilities</i>

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 237. ^b Dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. ^c Bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych oraz w 2005 r. bez hosteli.

^a See general notes, item 4 on page 237. ^b Concern establishments possessing 10 and more bed places. ^c Excluding rooms for rent and agrotourism lodgings as well as in 2005 excluding hostels.

TABL. 15 (193). **PLACÓWKI GASTRONOMICZNE W BAZIE NOCLEGOWEJ TURYSTYKI**
Stan w dniu 31 VII
CATERING ESTABLISHMENTS IN TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS
As of 31 Jul

WYSZCZEGÓLNIENIE	Restau- racje <i>Restau- rants</i>	Bary <i>Bars</i>	Stołówki <i>Canteens</i>	Punkty gastro- nomiczne <i>Food stands</i>	SPECIFICATION
OGÓŁEM	2005 48	70	35	15	TOTAL
	2010 68	45	18	13	
	2015 77	39	20	4	
	2016 87	55	27	6	
Obiekty hotelowe	72	41	4	2	<i>Hotels and similar facilities</i>
hotele	43	25	1	1	<i>hotels</i>
motele	1	1	–	–	<i>motels</i>
pensjonaty	7	2	1	–	<i>boarding houses</i>
inne obiekty hotelowe	21	13	2	1	<i>other hotel facilities</i>
Pozostałe obiekty	15	14	23	4	<i>Other facilities</i>
schroniska młodzieżowe	–	–	1	–	<i>youth hostels</i>
ośrodki wczasowe	1	1	2	–	<i>holiday centres</i>
ośrodki szkoleniowo-wypoczyn- kowe	3	3	9	1	<i>training-recreational centres</i>
zespoły domków turystycznych	–	2	3	2	<i>complexes of tourist cottages</i>
pokoje gościnne	3	3	1	–	<i>rooms for rent</i>
inne obiekty	8	5	7	1	<i>miscellaneous facilities</i>

TABL. 16 (194). **HOTELE WEDŁUG KATEGORII**
HOTELS BY CATEGORY

WYSZCZEGÓLNIENIE <i>SPECIFICATION</i>	Ogółem <i>Total</i>	Kategorie <i>Categories</i>				w trakcie kategory- zacji <i>in the process of the catego- risation</i>
		****	***	**	*	
Hotele ^a	2005 22	3	4	6	1	8
<i>Hotels</i> ^a	2010 23	3	6	9	1	4
	2015 36	3	15	12	1	5
	2016 47	4	22	15	1	5
Pokoje ^a	2005 1147	328	253	305	28	233
<i>Rooms</i> ^a	2010 1296	365	341	451	28	111
	2015 1849	364	768	513	30	174
	2016 2298	454	1007	614	30	193
Miejsca noclegowe ^a	2005 2292	659	480	564	50	539
<i>Bed places</i> ^a	2010 2596	819	625	862	56	234
	2015 3834	808	1521	1071	62	372
	2016 4741	988	1996	1278	62	417
Korzystający z noclegów w tys.	2005 172,2	41,7	37,7	57,8	1,8	33,2
<i>Tourists accommodated in thous.</i>	2010 203,8	44,5	58,1	86,2	3,9	11,2
	2015 336,7	49,1	157,0	106,5	24,1	
	2016 401,4	74,0	181,0	111,9	34,6	
w tym turyści zagraniczni	2005 49,5	14,7	11,5	12,2	–	11,0
<i>of which foreign tourists</i>	2010 44,8	12,9	17,1	14,3	–	0,6
	2015 107,7	17,6	45,7	37,7	6,7	
	2016 127,9	30,5	50,8	37,4	9,4	

^a Stan w dniu 31 VII.
^a As of 31 Jul.

TABL. 16 (194). **HOTELE WEDŁUG KATEGORII (dok.)**
HOTELS BY CATEGORY (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Kategorie Categories				w trakcie kategory- zacji in the process of the catego- risation
		****	***	**	*	
Stopień wykorzystania w %: Occupancy rate in %:						
miejsc noclegowych bed places	2005 34,4	41,6	34,9	39,7	25,8	23,5
	2010 34,7	28,0	37,9	42,9	26,2	19,4
	2015 35,4	27,2	37,6	43,0	53,8	17,2
	2016 35,0	33,0	36,6	36,9	54,3	23,1
pokoje rooms	2005 36,4	34,2	44,2	41,6	12,5	27,0
	2010 40,4	33,2	45,1	47,3	25,2	25,0
	2015 43,4	34,2	47,2	49,2	52,2	24,1
	2016 42,9	41,0	45,9	43,7	51,2	28,7

Sport

Sport

TABL. 17 (195). **ORGANIZACJE KULTURY FIZYCZNEJ I KLUBY SPORTOWE**
Stan w dniu 31 XII
PHYSICAL EDUCATION ORGANIZATIONS AND SPORTS CLUBS
As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE	2006	2010	2014	2016	SPECIFICATION
ORGANIZACJE KULTURY FIZYCZNEJ PHYSICAL EDUCATION ORGANIZATIONS					
Jednostki organizacyjne	472	462	449	405	Organizational entities
Członkowie	16368	15623	14332	12077	Members
Ćwiczący ^a	15600	12424	10902	9265	Persons practising sports ^a
KLUBY SPORTOWE ^b SPORTS CLUBS ^b					
Jednostki organizacyjne	404	442	441	442	Organizational entities
Członkowie	30020	28191	27743	30353	Members
Ćwiczący	27891	28694	26117	29094	Persons practising sports
mężczyźni	18767	19509	18152	20641	males
kobiety	9124	9185	7965	8453	females
w wieku do 18 lat	23649	22632	19840	19947	aged up to 18
Sekcje sportowe	969	1021	887	813	Sports sections
Trenerzy	326	466	534	740	Coaches
Instruktorzy sportowi	688	831	799	682	Sports instructors
Inne osoby prowadzące zajęcia sportowe	493	351	278	239	Other persons conducting sports activities

a Dane szacunkowe. b Łącznie z uczniowskimi klubami sportowymi i wyznaniowymi klubami sportowymi.

U w a g a. Dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co dwa lata.

a Estimated data. b Including Students Sports Clubs and Religious Sports Clubs.

N o t e. Data on the basis of periodic surveys conducted every two years.

TABL. 18 (196). **WYBRANE DZIEDZINY I RODZAJE SPORTU W KLUBACH SPORTOWYCH^a W 2016 R.**
Stan w dniu 31 XII
SELECTED SPORTS FIELDS AND KINDS OF SPORTS IN SPORTS CLUBS^a IN 2016
As of 31 Dec

RODZAJE SPORTÓW	Sekcje Sections	Ćwiczący Exercisers			Trenerzy Coaches	Instruktorzy sportowi Sports instructors	TYPES OF SPORTS
		ogółem total	z liczby ogółem of total				
			kobiety females	juniorzy i juniorki juniors			
Badminton	21	430	187	336	13	17	Badminton
Boks	11	561	127	355	10	15	Boxing
Brydż sportowy	5	119	21	6	–	9	Bridge
Gimnastyka artystyczna	2	120	120	120	1	2	Rhythmic gymnastics
Jeździectwo ^b	16	334	285	209	11	31	Equestrian sport ^b
Judo	10	876	194	821	9	16	Judo
Kajakarstwo klasyczne	1	29	9	14	2	–	Classic canoeing
Karate ^b	20	1121	321	866	19	36	Karate ^b
Kolarstwo ^b	13	287	59	168	3	6	Cycling ^b
Koszykówka	49	1942	697	1677	50	34	Basketball
Lekkoatletyka	77	2500	1251	2178	80	80	Athletics
Łyżwiarstwo szybkie ^b	4	223	108	204	10	5	Speed skating ^b
Piłka nożna	180	8853	816	6871	278	105	Football
Piłka ręczna	38	1312	592	1173	31	30	Handball
Piłka siatkowa	102	3074	1590	2525	75	79	Volleyball
Pływanie	18	973	510	886	23	21	Swimming
Podnoszenie ciężarów	2	31	15	20	4	1	Weight lifting
Sport motorowy ^b	5	80	4	2	1	3	Motorsport ^b
Sport lotniczy ^b	7	165	26	16	–	6	Air sport ^b
Strzelectwo sportowe ^b	21	2633	303	347	33	96	Sport shooting ^b
Szachy	20	609	206	480	3	20	Chess
Szermierka	2	85	44	79	1	3	Fencing
Taekwon-do ITF	5	254	118	234	4	4	Taekwon-do ITF
Tenis	8	189	69	142	7	6	Tennis
Tenis stołowy	48	968	363	667	22	29	Table tennis
Zapasy w stylu klasycznym	6	194	48	104	6	5	Greco-Roman wrestling
Zapasy w stylu wolnym	5	201	60	102	3	8	Free style wrestling
Żeglarstwo ^b	14	329	106	157	3	27	Sailing ^b

^a Łącznie z uczniowskimi klubami sportowymi i wyznaniowymi klubami sportowymi. ^b Dziedzina sportu (obejmuje kilka pokrewnych rodzajów sportu).

U w a g a. Dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co dwa lata.

a Including Students Sports Clubs and Religious Sports Clubs. b A sports field (consists of number of related kinds of sports).

No t e. Data on the basis of periodic surveys conducted every two years.

TABL. 19 (197). **WYBRANE OBIEKTY SPORTOWE^a W 2014 R.**
Stan w dniu 31 XII
SELECTED SPORTS FACILITIES^a IN 2014
As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem <i>Total</i>	W tym dostosowane do osób niepełnosprawnych <i>Of which adapted for the disabled</i>		SPECIFICATION
		ćwiczących <i>persons practising sports</i>	widzów <i>spectators</i>	
Stadiony	47	14	17	<i>Stadiums</i>
w tym piłkarskie	23	4	6	<i>of which football</i>
Boiska do gier wielkich ^b	108	19	18	<i>Fields for big games^b</i>
w tym piłkarskie	108	19	18	<i>of which football</i>
Boiska do gier małych ^b	67	22	18	<i>Fields for small games^b</i>
w tym:				<i>of which:</i>
koszykówki	21	8	5	<i>basketball</i>
piłki ręcznej	7	4	2	<i>handball</i>
piłki siatkowej	17	6	2	<i>volleyball</i>
Boiska uniwersalne-wielozadaniowe	62	20	15	<i>Universal and multipurpose sports fields</i>
Korty tenisowe	37	12	13	<i>Tennis courts</i>
Hale sportowe	12	6	9	<i>Sports halls</i>
Sale gimnastyczne ^c	27	13	5	<i>Gyms^c</i>
Pływalnie	22	12	11	<i>Swimming pools</i>
Tory sportowe	6	2	1	<i>Sports tracks</i>
Lodowiska sztuczne mrożone	5	1	1	<i>Artificial skating rinks</i>
Ścieżki rowerowe ^d w km	326,9	x	x	<i>Bicycle paths^d – length in km</i>

a Bez obiektów przyszkolnych. b Łącznie z obiektami niepełnowymiarowymi. c Łącznie z salami pomocniczymi. d Bez szlaków rowerowych.

U w a g a. Dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co cztery lata.

a Excluding schools facilities. b Including non-full-size facilities. c Including auxiliary gym. d Excluding bicycle trails.

N o t e. Data on the basis of periodic surveys conducted every four years.

DZIAŁ XIII NAUKA I TECHNIKA. SPOŁECZEŃSTWO INFORMACYJNE

Uwagi ogólne

Nauka i technika

1. Działalność badawcza i rozwojowa (B+R) to ogół działań polegających na prowadzeniu i wspieraniu badań naukowych i prac rozwojowych. Jest to praca twórcza, prowadzona w sposób metodyczny, podejmowana w celu zwiększenia zasobów wiedzy, w tym wiedzy o człowieku, kulturze i społeczeństwie oraz w celu tworzenia nowych zastosowań dla wiedzy już istniejącej.

Działalność badawcza i rozwojowa (B+R) obejmuje:

- **badania podstawowe**, tj. oryginalne prace badawcze eksperymentalne lub teoretyczne podejmowane przede wszystkim w celu zdobywania nowej wiedzy o podstawach zjawisk i obserwowalnych faktów bez nastawienia na bezpośrednie zastosowanie komercyjne;
- **badania stosowane** (w tym badania przemysłowe), tj. prace badawcze podejmowane w celu zdobycia nowej wiedzy, zorientowane przede wszystkim na zastosowanie w praktyce. Prowadzone są w celu opracowywania nowych produktów, procesów i usług lub wprowadzania znaczących ulepszeń do istniejących produktów, procesów i usług. Badania te uwzględniają tworzenie elementów składowych systemów złożonych, budowę prototypów w środowisku laboratoryjnym lub w środowisku symulującym istniejące systemy;
- **prace rozwojowe**, tj. nabywanie, łączenie, kształtowanie i wykorzystywanie dostępnej aktualnie wiedzy i umiejętności z dziedziny nauki, technologii i działalności gospodarczej oraz innej wiedzy i umiejętności do planowania produkcji oraz tworzenia i projektowania nowych, zmienionych lub ulepszonych produktów, procesów i usług.

Dane z zakresu działalności badawczej i rozwojowej prezentuje się, zgodnie z metodyką stosowaną przez Eurostat w układzie **Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007)** oraz w układzie **sektorów instytucjonalnych**.

Zgodnie z Rozporządzeniem Wykonawczym Komisji (UE) nr 995/2012 z dnia 26 X 2012 r. statystyki dotyczące działalności badawczo-rozwojowej na poziomie regionalnym za 2016 r. zostały opracowane na podstawie danych jednostek lokalnych. Wzorem lat ubiegłych dane dotyczące podmiotów w tabl. 1 opracowano metodą przedsiębiorstw.

Informacje dotyczące działalności badawczej i rozwojowej obejmują:

- 1) podmioty wyspecjalizowane badawczo, tj. podmioty, których głównym (statutowym) celem działalności jest prowadzenie badań naukowych i prac rozwojowych bądź ich bezpośrednie wsparcie; są to:

CHAPTER XIII SCIENCE AND TECHNOLOGY. INFORMATION SOCIETY

General notes

Science and technology

1. *Research and development (R&D) comprise all activities consisting in conducting and supporting scientific research and experimental development. It is creative work, conducted in methodological manner, undertaken to increase the stock of knowledge, including knowledge of humankind, culture and society, and to devise new applications of available knowledge.*

Research and development (R&D) includes:

- **basic research**, i.e. original experimental or theoretical work undertaken primarily to acquire new knowledge of the underlying foundation of phenomena and observable facts, without any direct commercial application or use in view;
- **applied research** (including industrial research), i.e. research undertaken in order to acquire new knowledge, directed primarily towards application or use in practice. It is conducted to develop new products, processes and services or to bring about a significant improvement in existing products, processes and services. This type of research comprises the creation of components of complex systems, construction of prototypes in laboratory environment or in environment simulating existing systems;
- **experimental development**, i.e. acquiring, combining, shaping and using existing scientific, technological, business and other relevant knowledge and skills for the purpose of producing plans and arrangements or designs for new, altered or improved products, processes and services.

*Data on research and development are presented, in accordance with methodology applied by Eurostat, in a breakdown by **Statistical Classification of Economic Activities in the European Community (NACE Rev. 2)** and by **institutional sectors**.*

According to Commission Implementing Regulation (EU) No 995/2012 of 26 Oct 2012 statistics on Research and Development at regional level for 2015 have been compiled on the basis of local units data. As in previous years, data on entities in table 1 were compiled using an enterprise method.

Information regarding research and development covers:

- 1) *dedicated research entities, i.e. entities whose main (statutory) aim is conducting scientific research and experimental development or their direct support; they include:*

- a) **instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk**, działające na podstawie ustawy z dnia 30 IV 2010 r. o Polskiej Akademii Nauk (jednolity tekst Dz. U. 2016 poz. 572, z późniejszymi zmianami),
 - b) **instytuty badawcze** działające na podstawie ustawy z dnia 30 IV 2010 r. o instytutach badawczych (jednolity tekst Dz. U. 2017 poz. 1158),
 - c) **szkoły wyższe**,
 - d) **pozostałe**, tj. pozostałe podmioty zaklasyfikowane według PKD 2007 do działu 72 „Badania naukowe i prace rozwojowe” oraz inne powiązane z nimi instytucjonalnie jednostki pomocnicze lub nadzorujące, zaklasyfikowane bądź niezaklasyfikowane według PKD 2007 do działu 72 „Badania naukowe i prace rozwojowe”;
- 2) podmioty gospodarcze, które obok swojej podstawowej działalności prowadzą prace badawczo-rozwojowe.

2. Do pracujących (do 2015 r. zatrudnionych) w działalności badawczej i rozwojowej zaliczono:

- 1) w kategorii **pracowników naukowo-badawczych**:
 - a) pracowników naukowych, naukowo-dydaktycznych, badawczo-technicznych, inżynierskich i technicznych w jednostkach wyspecjalizowanych badawczo oraz uczestników studiów doktoranckich prowadzących prace badawczo-rozwojowe,
 - b) pracowników naukowych i innych pracujących w działalności badawczej i rozwojowej w podmiotach gospodarczych prowadzących prace badawcze i rozwojowe;
- 2) w kategorii **techników i pracowników równorzędnych** – pracowników, którzy uczestniczą w działalności badawczej i rozwojowej wykonując zadania naukowe i techniczne zazwyczaj pod kierunkiem pracowników naukowo-badawczych;
- 3) w kategorii **pozostały personel** – pracowników na stanowiskach robotniczych oraz administracyjno-ekonomicznych uczestniczących w realizacji prac badawczych i rozwojowych lub bezpośrednio z nimi związanych.

3. Dane o pracujących (do 2015 r. zatrudnionych), dotyczą osób bezpośrednio zaangażowanych w prace B+R; podawane są w dwóch ujęciach, tj. w osobach (tabl. 2) i tzw. ekwiwalentach pełnego czasu pracy (tabl. 1).

Ekwiwalenty pełnego czasu pracy (EPC) są to jednostki przeliczeniowe służące do ustalenia liczby faktycznie pracujących w działalności badawczo-rozwojowej. Jeden ekwiwalent pełnego czasu pracy oznacza jeden osoborok poświęcony wyłącznie na działalność badawczą i rozwojową.

Dane o **pracujących – personalu wewnętrznym** (w osobach i tzw. ekwiwalentach pełnego czasu pracy) w 2016 r. obejmują pracujących w danej jednostce w ramach etatowego i pozaetatowego czasu pracy. Dane do 2015 r. prezentowane:

- 1) w osobach obejmowały wyłącznie zatrudnionych w ramach etatowego czasu pracy;

- a) **scientific institutes of the Polish Academy of Sciences**, functioning on the basis of the Polish Academy of Sciences Act of 30 Apr 2010 (uniform text, Journal of Laws of 2016 item 572, with later amendments),
- b) **research institutes** functioning on the basis Research Institutes Act of 30 Apr 2010 (uniform text, Journal of Laws of 2017 item 1158),
- c) **higher education institutions**,
- d) **other**, i.e. other entities classified into NACE Rev. 2 division 72 "Scientific research and development" or other institutionally linked auxiliary or supervising units, classified or unclassified into NACE Rev. 2 division 72 "Scientific research and development";

2) **economic entities** which apart from their main activity conduct research and development.

2. Persons employed (up to 2015 employees) in R&D include:

- 1) **researchers (RSE)**:
 - a) *researchers, academics, research and technical assistants, engineering and technical assistants employed in dedicated research units and students of doctoral studied conducting R&D,*
 - b) *researchers and other staff employed in R&D in economic entities conducting R&D;*
- 2) **technicians and equivalent staff** are persons who participate in R&D by performing scientific and technical tasks, normally under the supervision of researchers;
- 3) **other supporting staff** include skilled and unskilled craftsmen, secretarial and clerical staff participating in R&D projects or directly associated with such projects.

3. Data on persons employed (up to 2015 employees) cover personnel directly engaged in R&D; data are presented in two units, i.e. in persons (table 2) and full-time equivalents (table 1).

Full-time equivalent (FTE) is a conversion unit used to determine the number of person actually employed in research and development. One FTE equals one person-year spent exclusively on R&D.

Data on **persons employed – internal personnel** (in persons and full-time equivalents) in 2016 covered persons employed in a given unit under employment contracts and civil law contracts. Data up to 2015 presented in:

- 1) *persons covered only employees under employment contracts;*

2) w tzw. ekwiwalentach pełnego czasu pracy obejmowały zatrudnionych w ramach etatowego i pozaetatowego czasu pracy oraz niezatrudnionych w danej jednostce, a wykonujących na jej rzecz prace B+R na podstawie umów cywilnoprawnych.

W 2016 r. osoby niezatrudnione w danej jednostce, a wykonujące na jej rzecz prace B+R w ramach umów cywilnoprawnych lub nieodpłatnie (na zasadzie wolontariatu), zaliczane są do **personelu zewnętrznego**.

4. Nakłady na działalność badawczą i rozwojową obejmują **nakłady wewnętrzne**, ujmujące wartość prac badawczych i rozwojowych danej jednostki wykonanych przez własne zaplecze badawcze, niezależnie od źródeł ich finansowania.

Nakłady inwestycyjne na działalność B+R obejmują nakłady poniesione na środki trwałe łącznie z kosztami zakupu lub wytworzenia aparatury naukowo-badawczej, niezbędnej do wykonania określonych prac B+R, spełniającej kryteria zaliczenia do środków trwałych, lecz do czasu zakończenia tych prac nieujętej w ewidencji środków trwałych. W 2016 r. zawierają także m.in. nakłady poniesione na wartości niematerialne i prawne oraz oprogramowanie komputerowe, które do 2015 r. zaliczano do nakładów bieżących.

5. Dane o nakładach na działalność badawczą i rozwojową (tabl. 5) prezentuje się w układzie **sektorów instytucjonalnych**, według kryteriów zbieżnych ze stosowanymi w systemie rachunków narodowych. Dodatkowo wyodrębniono sektor szkolnictwa wyższego. Sektory instytucjonalne występują zarówno jako **sektory wykonawcze**, obejmujące krajowe grupy podmiotów prowadzące badania naukowe i prace rozwojowe, wydające środki na tę działalność, jak i **sektory finansujące**, z których środki te pochodzą. Wyróżnia się następujące sektory instytucjonalne:

- 1) **sektor rządowy** – podmioty sektora instytucji rządowych i samorządowych w systemie rachunków narodowych z wyłączeniem publicznych szkół wyższych;
- 2) **sektor przedsiębiorstw** – krajowe podmioty gospodarcze, klasyfikowane w systemie rachunków narodowych do sektorów przedsiębiorstw niefinansowych, instytucji finansowych oraz gospodarstw domowych, z wyłączeniem prywatnych szkół wyższych;
- 3) **sektor szkolnictwa wyższego** – krajowe szkoły wyższe: publiczne i prywatne (w tym organizacje wyznaniowych) oraz podległe im instytuty, centra badawcze i kliniki. Od 2016 r. do tego sektora zaliczane są również instytuty PAN oraz instytuty badawcze prowadzące studia doktoranckie;
- 4) **sektor prywatnych instytucji niekomercyjnych** – krajowe podmioty klasyfikowane w systemie rachunków narodowych do sektora instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych, z wyłączeniem szkół wyższych organizacji wyznaniowych;

2) *full-time equivalents covered employees under employment contracts and civil law contracts as well as persons not employed in a unit performing R&D on the basis of civil law contracts.*

In 2016 persons not employed in a given unit but performing R&D for it under civil law contracts or without remuneration (voluntary work) were included in external personnel.

4. *Expenditures on research and development include intramural expenditures, including the value of research and development works of a given entity carried out by their own research facilities, regardless of their sources of financing.*

Capital R&D expenditures include expenditures on fixed assets together with costs of purchasing or manufacturing research equipment necessary for performing particular R&D projects, meeting the criteria for inclusion in fixed assets, but not included in records of fixed assets until completion of the project. In 2016 they included, i.a. expenditures on intangible assets and software which up to 2015 were included in current expenditures.

5. *Data on expenditures on research and development (table 5) are presented in a breakdown by institutional sectors, on the basis of criteria coinciding with the ones used in the system of national accounts. Additionally, higher education sector was distinguished. Institutional sectors are distinguished as performance sectors covering national groups of entities conducting R&D, spending funds on this activity and financing sectors which provide outlays on research and development. The following institutional sectors can be distinguished:*

- 1) *government sector – entities of government and local self-government institutions sector in the system of national accounts; excluding public higher education institutions;*
- 2) *business enterprise sector – national economic entities classified in the system of national accounts into non-financial corporations, financial corporations or households sector; excluding public higher education institutions;*
- 3) *higher education sector – national higher education institutions and institutes, research centres or clinics supervised by them. Since 2016 this sector has included institutes of the Polish Academy of Sciences and research institutes offering doctoral studies;*
- 4) *private non-profit sector – entities classified in the system of national accounts into non-profit institutions serving households; excluding ecclesiastical academies;*

5) **zagranica** – wyłącznie wśród sektorów finansujących i obejmuje jednostki będące nierezydentami, które dokonują transakcji z jednostkami instytucjonalnymi będącymi rezydentami lub mającymi inne powiązania gospodarcze z rezydentami. Włączone są tu instytucje i organy Unii Europejskiej oraz organizacje międzynarodowe i ponadnarodowe.

6. W tablicach działu wyodrębniono sześć podstawowych dziedzin nauk zgodnie z Klasyfikacją Dziedzin Nauki i Techniki OECD, tj. nauki: przyrodnicze, inżynieryjne i techniczne, medyczne i nauki o zdrowiu, rolnicze i weterynaryjne, społeczne oraz humanistyczne łącznie ze sztuką.

7. **Nakłady na działalność innowacyjną** obejmują nakłady na: prace badawcze i rozwojowe (B+R) wykonane przez własne zaplecze badawcze przedsiębiorstw, jak również nabyte od innych jednostek, zakup gotowej technologii w postaci dokumentacji i praw (patenty, wynalazki nieopatentowane, licencje, ujawnienia know-how, znaki towarowe itp.), nakłady inwestycyjne na środki trwałe niezbędne do wprowadzenia innowacji (maszyny i urządzenia techniczne oraz budynki, budowle i grunty), prace wdrożeniowe poprzedzające uruchomienie produkcji na skalę przemysłową, szkolenie personelu związane z działalnością innowacyjną oraz marketing dotyczący nowych i istotnie ulepszonych produktów.

8. **Innowacja produktowa** to wprowadzenie na rynek wyrobu lub usługi, które są nowe lub istotnie ulepszone w zakresie swoich cech lub zastosowań. Zalicza się tu znaczące udoskonalenia pod względem specyfikacji technicznych, komponentów i materiałów, wbudowanego oprogramowania, łatwości obsługi lub innych cech funkcjonalnych.

9. **Innowacja procesowa** to wdrożenie nowych lub istotnie ulepszonych metod produkcji, dystrybucji i wspierania działalności w zakresie wyrobów i usług.

10. **Wynalazek podlegający opatentowaniu** jest to nowe rozwiązanie o charakterze technicznym, niewynikające w sposób oczywisty ze stanu techniki i mogące się nadawać do stosowania.

11. **Wzór użytkowy podlegający ochronie** jest to nowe i użyteczne rozwiązanie o charakterze technicznym, dotyczące kształtu, budowy lub zestawienia przedmiotu o trwałej postaci.

5) **abroad** – *only distinguished among financing sectors and covers non-resident units carrying out transactions with resident institutional units or units which have other economic connections with residents. European Union institutions and bodies as well as international and transnational organisations are included.*

6. *Six main fields of science were listed in the chapter tables according to Fields of Science and Technology Classification of OECD, i.e. natural sciences, engineering and technology, medical and health sciences, agricultural sciences, social sciences as well as humanities.*

7. **Expenditure on innovation activity** includes expenditure on: R&D activity (intramural and extramural), acquisition of disembodied technology and know-how (patents, non-patented inventions, licences, disclosures of know-how, trademarks etc.), acquisition of fixed assets required for introduction of innovations (instruments and equipment as well as buildings, constructions and land), other preparations for the implementation of innovations before starting industrial production, training of personnel linked directly to innovation activity and marketing for technologically new and significantly improved products.

8. A **product innovation** is the market introduction of a good or service that is new or significantly improved with respect to its characteristics or intended uses. This includes significant improvements in technical specifications, components and materials, incorporated software, user friendliness or other functional characteristics.

9. A **process innovation** is the implementation of new or significantly improved production or delivery methods and supporting methods in range of goods and services.

10. **Patentable invention** is any new solution of a technical character which does not obviously result from the prior art and which is capable of practical application.

11. **Utility model eligible for protection** is any new and useful solution of a technical character concerning shape, construction or permanent assembly of an object.

Społeczeństwo informacyjne

1. Prezentowane informacje opracowano na podstawie uogólnionych wyników badań reprezentacyjnych przeprowadzanych w ramach tematu „Wskaźniki społeczeństwa informacyjnego”.

Information society

1. The presented information was compiled on the basis of generalized results of representative surveys conducted within the subject scope "Information society indicators".

2. Dane na temat **przedsiębiorstw wykorzystujących technologie informacyjno-telekomunikacyjne (ICT)** dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i zaliczanych do sekcji: przetwórstwo przemysłowe, wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych, dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją, budownictwo, handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle, transport i gospodarka magazynowa, działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi, informacja i komunikacja, działalność związana z obsługą rynku nieruchomości, działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (z wyłączeniem działalności weterynaryjnej), działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca, pozostała działalność usługowa (w zakresie naprawy i konserwacji komputerów i sprzętu komunikacyjnego).

3. Pojęcie **administracja publiczna** odnosi się do organów świadczących usługi publiczne, jak i prowadzących typową działalność administracyjną. Możemy do nich zaliczyć na przykład organy podatkowe, instytucje ubezpieczeń społecznych, organy publicznej służby zdrowia, instytucje związane z ochroną środowiska i pozostałe prowadzące działalność publiczną. Administracja publiczna może być szczebla lokalnego, regionalnego i krajowego.

4. Pojęcie **handel elektroniczny** (e-handel) odnosi się do sprzedaży i zakupów produktów (wyrobów i usług), towarów i materiałów dokonywanych poprzez sieci komputerowe za pomocą metod zaprojektowanych specjalnie do otrzymywania lub składania zamówień. Podczas, gdy zamówienia powinny być dokonywane za pośrednictwem ww. metod, płatności i dostawy nie muszą być przeprowadzane on-line. Transakcje e-handlu wykluczają zamówienia składane pocztą elektroniczną (e-mail) lub faksem.

2. Data regarding **enterprises using Information and Communication Technologies (ICT)** concern economic entities employing more than 9 persons and belonging to sections: manufacturing, electricity, gas, steam and air conditioning supply, water supply, sewerage and waste management and remediation activities, construction, wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles, transportation and storage, accommodation and food service activities, information and communication, real estate activities, professional, scientific and technical activities (excluding veterinary activities), administrative and support service activities, other service activities (repair of computers and communication equipment).

3. **Public administration** refer to organs both delivering public services and conducting administration activities, e.g. tax, customs, social security, public health, environment protection and other public activity ones. Public administration can be at the local, regional and national levels.

4. An **e-Commerce transaction** is the sale or purchase of goods or services conducted over computer networks by methods specifically designed for the purpose of receiving or placing orders. As the goods or services are ordered by those methods, the payment and the ultimate delivery of the goods or services do not have to be conducted online. E-Commerce transactions exclude orders made by e-mail messages or fax.

Nauka i technika

Science and technology

Uwaga do tablic 1–7

Dane za 2005 r. w zakresie jednostek zaliczonych do przemysłu dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób.

Note to tables 1–7

For 2005 data on unites included in the industry concern entities employing more than 49 persons.

TABL. 1 (198). **PODMIOTY ORAZ PRACUJĄCY W DZIAŁALNOŚCI BADAWCZEJ I ROZWOJOWEJ**
ENTITIES AND INTERNAL PERSONNEL IN RESEARCH AND DEVELOPMENT

A. **PODMIOTY**
Stan w dniu 31 XII
ENTITIES
As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	22	36	84	114	TOTAL
w tym podmioty wyspecjalizowane badawczo	#	13	12	18	of which R&D dedicated entities
w tym:					of which:
szkoły wyższe	5	#	9	9	higher education institutions
pozostałe	–	#	#	8	others
Rolnictwo	–	–	–	–	Agriculture
Przemysł	12	16	46	61	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe	12	16	42	57	of which manufacturing
Budownictwo	–	–	4	#	Construction
Usługi ^a	10	20	34	#	Services ^a

B. **PRACUJĄCY^b**
INTERNAL PERSONNEL^b

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016			SPECIFICATION	
	ogółem total				pracownicy naukowo-badawczy research-ers	technicy i pracownicy równorzędni technicians and equivalent staff		pozostali personel other supporting staff
O G Ó Ł E M	1284,6	1533,9	1827,2	1749,2	1414,2	222,6	112,4	TOTAL
w tym podmioty wyspecjalizowane badawczo	#	1363,3	1398,7	1214,1	1050,9	118,5	44,7	of which R&D dedicated entities
w tym:								of which:
szkoły wyższe	1174,9	#	1321,7	1122,8	986,8	104,5	31,5	higher education institutions
pozostałe	–	#	#	35,0	#	–	#	others
Rolnictwo	–	–	–	–	–	–	–	Agriculture
Przemysł	77,7	147,8	330,7	#	#	#	#	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe	77,7	147,8	326,2	350,6	229,2	71,2	50,2	of which manufacturing
Budownictwo	–	–	7	#	#	#	#	Construction
Usługi ^a	1206,9	1386,1	1489,5	1337,1	1143,5	131,4	62,2	Services ^a

^a Obejmują pozostałe rodzaje działalności (sekcje G–U). ^b W latach 2005, 2010 i 2015 zatrudnieni w tzw. ekwiwalentach pełnego czasu pracy.

^a Concern other sections of activity (G–U). ^b In 2005, 2010 and 2015 paid employees in full-time equivalents.

TABL. 2 (199). PRACUJĄCY^a W DZIAŁALNOŚCI BADAWCZEJ I ROZWOJOWEJ WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA

Stan w dniu 31 XII

INTERNAL PERSONNEL^a IN RESEARCH AND DEVELOPMENT BY EDUCATIONAL LEVEL

As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Z wykształceniem Education					pozostałym other
		wyższym higher				innym other	
		z tytułem naukowym profesora with title of professor	ze stopniem naukowym with scientific degree of		doktora doktora (PhD)		
doktora habilito- wanego habilitated doctor ^b (HD)							
OGÓŁEM	2005	2386	243	302	947	823	71
TOTAL	2010	2437	244	313	#	812	#
	2015	2924	297	457	1042	989	139
	2016	3094	290	478	1037	1092	197
w tym podmioty wyspecjalizowane badawczo		2355	290	477	1018	527	43
of which R&D dedicated entities							
w tym: of which:							
szkoły wyższe		2242	284	464	1000	475	19
higher education institutions							
pozostałe		49	#	#	3	27	#
others							
Rolnictwo		-	-	-	-	-	-
Agriculture							
Przemysł		512	-	-	8	407	97
Industry							
w tym przetwórstwo przemysłowe		511	-	-	8	406	97
of which manufacturing							
Budownictwo		28	-	-	-	#	#
Construction							
Usługi ^c		2554	290	478	1029	#	#
Services ^c							

a W latach 2005, 2010 i 2015 zatrudnieni. c Obejmują pozostałe rodzaje działalności (sekcje G-U).

a In 2005, 2010 and 2015 paid employees. b The habilitated doctor's degree (HD), which is higher than a doctorate (second doctorate), is peculiar to Poland. The degree is awarded on the basis of an appropriate dissertation and is necessary for obtaining the title of professor and a professorial post in scientific institutions. c Concern other sections of activity (G-U).

TABL. 3 (200). **NAKŁADY^a NA DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZĄ I ROZWOJOWĄ (ceny bieżące)**
GROSS DOMESTIC EXPENDITURES^a ON RESEARCH AND DEVELOPMENT
(current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005	2010	2015	2016				
	ogółem grand total			nakłady expenditure				
				bieżące current		inwestycyjne capital expenditures		
				razem total	w tym osobowe of which labour costs	razem total	w tym maszyny, urządzenia techniczne ^b of which machinery, technical equipment ^b	
				w mln zł in mln zł				
OGÓŁEM	61,4	103,9	300,7	177,6	161,8	102,3	15,8	12,2
TOTAL								
w tym podmioty wyspecjalizowane badawczo	#	87,0	205,3	120,7	109,8	72,3	10,8	8,7
<i>of which R&D dedicated entities</i>								
w tym: of which:								
szkoly wyższe	48,5	#	193,8	108,0	98,7	65,6	9,3	7,8
<i>higher education institutions</i>								
pozostałe	-	#	2,6	3,8	#	1,8	#	0,2
<i>others</i>								
Rolnictwo	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Agriculture</i>								
Przemysł	8,4	15,3	#	44,7	41,3	22,6	3,4	2,8
<i>Industry</i>								
w tym przetwórstwo przemysłowe	8,4	15,3	80,8	44,3	41,0	22,6	3,3	2,8
<i>of which manufacturing</i>								
Budownictwo	-	-	#	0,5	0,5	0,3	0,0	0,0
<i>Construction</i>								
Usługi ^c	53,0	88,6	219,4	132,3	120,0	79,4	12,3	9,3
<i>Services^c</i>								

a Wewnętrzne, bez amortyzacji środków trwałych. b Dotyczy „maszyn, urządzeń technicznych i narzędzi” oraz „środków transportu”. c Obejmują pozostałe rodzaje działalności (sekcje G-U).

a Internal, excluding depreciation of fixed assets. b Concerns "machinery, technical equipment and tools" as well as "transport equipment". c Concern other sections of activity (G-U).

TABL. 4 (201). **NAKŁADY^a NA DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZĄ I ROZWOJOWĄ WEDŁUG DZIEDZIN B+R (ceny bieżące)**
GROSS DOMESTIC EXPENDITURES^a ON RESEARCH AND DEVELOPMENT BY FIELD OF R&D (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	w mln zł in mln zł			
OGÓŁEM	103,9	300,7	177,6	TOTAL
w dziedzinie nauk:				<i>in the field of:</i>
Przyrodniczych	16,6	#	23,7	<i>Natural sciences</i>
Inżynierskich i technicznych	32,2	121,4	82,3	<i>Engineering and technology</i>
Medycznych i o zdrowiu	#	#	28,1	<i>Medical and health sciences</i>
Rolniczych i weterynaryjnych	#	7,2	6,6	<i>Agricultural and veterinary sciences</i>
Społecznych	18,8	26,4	21,2	<i>Social sciences</i>
Humanistycznych i sztuki	#	#	15,6	<i>Humanities and the arts</i>

a Wewnętrzne, bez amortyzacji środków trwałych.
a Internal, excluding depreciation of fixed assets.

TABL. 5 (202). **NAKLĄDY^a NA DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZĄ I ROZWOJOWĄ WEDŁUG ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA (ceny bieżące)**
GROSS DOMESTIC EXPENDITURES^a ON RESEARCH AND DEVELOPMENT BY SOURCE OF FUNDS (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016		SPECIFICATION
	w mln zł in mln zł		w odsetkach in percent		
OGÓŁEM	103,9	300,7	177,6	100,0	TOTAL
sektor:					sector:
Rządowy	63,2	118,8	109,6	61,7	Government
Przedsiębiorstw	16,8	65,3	53,8	30,3	Business enterprise
Szkolnictwa wyższego	7,0	32,9	12,1	6,8	Higher education
Prywatnych instytucji niekomercyjnych	0,0	0,3	0,4	0,2	Private non-profit
Zagranica	16,7	83,4	1,7	1,0	Abroad

a Wewnętrzne, bez amortyzacji środków trwałych.
a Internal, excluding depreciation of fixed assets.

TABL. 6 (203). **NAKLĄDY BIEŻĄCE^a NA DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZĄ I ROZWOJOWĄ WEDŁUG RODZAJÓW BADAŃ (ceny bieżące)**
CURRENT EXPENDITURES^a ON RESEARCH AND DEVELOPMENT BY TYPE OF ACTIVITY (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	Badania Research		Prace rozwojowe Experimental development	SPECIFICATION	
		podsta- wowe basic	stoso- wane applied			
		w mln zł		in mln zł		
OGÓŁEM	2005	38,4	25,8	5,8	6,8	TOTAL
	2010	60,3	#	#	14,7	
	2015	125,0	#	12,5	#	
	2016	161,8	104,1	14,1	43,6	
w tym podmioty wyspecjalizo- wane badawczo		109,8	97,5	4,6	7,7	of which R&D dedicated entities
w tym:						of which:
szkoły wyższe		98,7	90,4	#	#	higher education institutions
pozostałe		#	#	#	2,9	others
Rolnictwo		-	-	-	-	Agriculture
Przemysł		41,3	#	#	31,3	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe		41,0	#	#	30,9	of which manufacturing
Budownictwo		0,5	#	#	0,4	Construction
Usługi ^b		120,0	101,4	6,6	11,9	Services ^b

a Wewnętrzne, bez amortyzacji środków trwałych. b Obejmują pozostałe rodzaje działalności (sekcje G-U).
a Internal, excluding depreciation of fixed assets. b Concern other sections of activity (G-U).

TABL. 7 (204). **STOPIEŃ ŻYWIENIA APARATURY NAUKOWO-BADAWCZEJ W DZIAŁALNOŚCI BADAWCZEJ I ROZWOJOWEJ**

Stan w dniu 31 XII

*DEGREE OF CONSUMPTION OF RESEARCH EQUIPMENT
IN RESEARCH AND DEVELOPMENT*

As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	w %		in %		
OGÓŁEM	74,3	#	69,8	58,2	TOTAL
w tym podmioty wyspecjalizowane badawczo	74,3	89,7	81,2	70,9	of which R&D dedicated entities
w tym szkoły wyższe	75,2	89,9	81,1	70,7	of which higher education institutions
Rolnictwo	–	–	–	–	Agriculture
Przemysł	#	54,0	22,8	21,2	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe	#	54,0	22,8	21,2	of which manufacturing
Budownictwo	–	–	#	–	Construction
Usługi ^a	74,3	89,7	79,1	70,8	Services ^a

a Obejmują pozostałe rodzaje działalności (sekcje G–U).

a Concern other sections of activity (G–U).

TABL. 8 (205). **UDZIAŁ PRZYCHODÓW NETTO ZE SPRZEDAŻY PRODUKTÓW NOWYCH LUB ISTOTNIE ULEPSZONYCH W PRZYCHODACH NETTO ZE SPRZEDAŻY W PRZEMYSLE^a W 2016 R.***SHARE OF NET REVENUES FROM SALES OF NEW OR SIGNIFICANTLY IMPROVED PRODUCTS IN NET REVENUES FROM SALES IN INDUSTRY^a IN 2016*

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Produkty – w % – wprowadzone na rynek w latach 2014–2016 Products – in % – introduced into the market during 2014–2016			
	ogółem total	z liczby ogółem of total number		eksport export
		nowe lub istotnie ulepszone new or significantly improved		
		dla rynku to the market	tylko dla przedsiębiorstwa only to the enterprise	
OGÓŁEM	6,9	3,5	3,4	2,9
TOTAL				
sektor publiczny	5,3	–	5,3	–
public sector				
sektor prywatny	6,9	3,6	3,3	3,0
private sector				
w tym: of which:				
Przetwórstwo przemysłowe	7,1	3,7	3,4	3,1
Manufacturing				
w tym: of which:				
Produkcja artykułów spożywczych	2,0	0,9	1,1	0,4
Manufacture of food products				

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób; wartość produkcji sprzedanej przyjęto w cenach producenta, dotyczy produktów wprowadzonych na rynek w latach 2014–2016.

a Data concern economic entities employing more than 49 persons; value of sold production is given in producer's prices apply to products introduced into the market during 2014–2016.

TABL. 8 (205). **UDZIAŁ PRZYCHODÓW NETTO ZE SPRZEDAŻY PRODUKTÓW NOWYCH LUB ISTOTNIE ULEPSZONYCH W PRZYCHODACH NETTO ZE SPRZEDAŻY W PRZEMYSLE^a W 2016 R. (dok.)**

SHARE OF NET REVENUES FROM SALES OF NEW OR SIGNIFICANTLY IMPROVED PRODUCTS IN NET REVENUES FROM SALES IN INDUSTRY^a IN 2016 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Produkty – w % – wprowadzone na rynek w latach 2014–2016 <i>Products – in % – introduced into the market during 2014–2016</i>			
	ogółem <i>total</i>	z liczby ogółem <i>of total number</i>		
		nowe lub istotnie ulepszone <i>new or significantly improved</i>		eksport <i>export</i>
dla rynku <i>to the market</i>	tylko dla przedsię- biorstwa <i>only to the enterprise</i>			
Przetwórstwo przemysłowe (dok.) Manufacturing (cont.)				
Produkcja wyrobów z drewna, słomy, korka i wikliny ^Δ	29,2	27,5	1,7	4,2
<i>Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker^Δ</i>				
Produkcja papieru i wyrobów z papieru	4,5	–	4,5	0,6
<i>Manufacture of paper and paper products</i>				
Poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji	5,8	–	5,8	2,1
<i>Printing and reproduction of recorded products</i>				
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	0,8	0,1	0,7	0,2
<i>Manufacture of rubber and plastic products</i>				
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	5,1	4,8	0,3	1,3
<i>Manufacture of other non-metallic mineral products</i>				
Produkcja wyrobów z metali ^Δ	7,4	2,3	5,1	2,0
<i>Manufacture of metal products^Δ</i>				
Produkcja wyrobów elektrycznych	30,7	0,7	30,0	29,2
<i>Manufacture of electrical equipment</i>				
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ	32,2	15,9	16,3	21,3
<i>Manufacture of machinery and equipment n.e.c.</i>				
Produkcja mebli	1,1	0,2	0,9	0,3
<i>Manufacture of furniture</i>				
Pozostała produkcja wyrobów	24,1	2,6	21,4	5,4
<i>Other manufacturing</i>				
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja^Δ	9,3	–	9,3	–
<i>Water supply; sewerage, waste management and remediation activities</i>				
w tym: <i>of which:</i>				
Gospodarka odpadami; odzysk surowców ^Δ	21,0	–	21,0	–
<i>Waste collection, treatment and disposal activities; materials recovery</i>				

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób; wartość produkcji sprzedanej przyjęto w cenach producenta, dotyczy produktów wprowadzonych na rynek w latach 2014–2016.

^a Data concern economic entities employing more than 49 persons; value of sold production is given in producer's prices apply to products introduced into the market during 2014–2016.

TABL. 9 (206). **PRZEDSIĘBIORSTWA INNOWACYJNE W PRZEMYSŁE^a WEDŁUG RODZAJÓW WPROWADZONYCH INNOWACJI W LATACH 2014–2016**
INNOVATIVE ENTERPRISES IN INDUSTRY^a BY TYPE OF INTRODUCED INNOVATION DURING 2014–2016

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Przedsiębiorstwa przemysłowe, które wprowadziły innowacje produktowe lub procesowe w % ogółu przedsiębiorstw w latach 2014–2016 <i>Industrial enterprises, which introduced product or process innovation in % of total enterprises during 2014–2016</i>			
	ogółem <i>grand total</i>	z liczby ogółem <i>of grand total number</i>		
		nowe lub istotnie ulepszone produkty <i>new or significantly improved products</i>		nowe lub istotnie ulepszone procesy <i>new or significantly improved processes</i>
		razem <i>total</i>	w tym nowe dla rynku <i>of which new to the market</i>	
OGÓŁEM	45,2	34,6	12,4	37,3
TOTAL				
sektor publiczny	26,1	8,7	–	26,1
<i>public sector</i>				
sektor prywatny	47,4	37,6	13,9	38,7
<i>private sector</i>				
W tym przetwórstwo przemysłowe	48,4	38,8	14,4	39,4
<i>Of which manufacturing</i>				
w tym: <i>of which:</i>				
Produkcja artykułów spożywczych	22,0	14,6	4,9	22,0
<i>Manufacture of food products</i>				
Produkcja wyrobów z drewna, słomy, korka i wikliny ^Δ	20,0	12,0	12,0	20,0
<i>Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker^Δ</i>				
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	59,1	54,5	4,5	54,5
<i>Manufacture of rubber and plastic products</i>				
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	58,3	33,3	25,0	50,0
<i>Manufacture of other non-metallic mineral products</i>				
Produkcja wyrobów z metali ^Δ	68,4	52,6	15,8	52,6
<i>Manufacture of metal products^Δ</i>				
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ	100,0	100,0	46,2	76,9
<i>Manufacture of machinery and equipment n.e.c.</i>				
Produkcja mebli	30,0	20,0	10,0	20,0
<i>Manufacture of furniture</i>				

^a W zakresie innowacji produktowych i procesowych; dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób.

^a For product and proces innovations; data concern economic entities employing more than 49 persons.

TABL. 10 (207). **NAKLADY NA DZIAŁALNOŚĆ INNOWACYJNĄ W PRZEMYSLE^a (ceny bieżące)**
EXPENDITURES ON INNOVATION ACTIVITIES IN INDUSTRY^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym nakłady Of which expenditure						
		na działalność badawczą i rozwojową ^b <i>on research and development activity^b</i>	na zakup <i>on the acquisition</i>		oprogramowania <i>of the software</i>	inwestycyjne na maszyny i urządzenia techniczne i narzędzia oraz środki transportu ^c <i>capital on the acquisition of machinery and technical equipment, tools and transport equipment^c</i>	na szkolenie personelu związane z działalnością innowacyjną <i>on staff training connected with innovation activity</i>	na marketing dotyczący nowych lub istotnie ulepszonych produktów <i>on the marketing for new or significantly improved products</i>
			wiedzy ze źródeł zewnętrznych (gotowej technologii w postaci dokumentacji i praw) <i>of knowledge from external sources (complete technology in the form of documentation and rights)</i>					
w tys. zł in thous. zł								
OGÓŁEM	2005	304144	11376	4208	6268	228839	881	1088
TOTAL	2010	195046	10772	#	9405	132595	#	11857
	2015	334614	69942	943	5086	205307	547	8081
	2016	411168	48994	85	4468	227465	597	7153
W tym przetwórstwo przemysłowe		323804	48994	#	3291	#	597	7153
Of which manufacturing								
w tym: of which:								
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny ^Δ		2795	678	–	–	#	#	#
<i>Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker^Δ</i>								
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych		3755	2638	–	#	–	–	–
<i>Manufacture of rubber and plastic product</i>								
Produkcja wyrobów z metali ^Δ		7517	2128	–	#	5144	#	#
<i>Manufacture of metal products^Δ</i>								
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ		31946	19381	–	695	#	109	2589
<i>Manufacture of machinery and equipment n.e.c.^Δ</i>								

a W zakresie innowacji produktowych i procesowych; dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. b Nakłady wewnętrzne i zewnętrzne. c Łącznie z przyrządami, ruchomościami i wyposażeniem.

a For product and process innovations; data concern entities employing more than 49 persons. b Internal and external expenditures. c Including instruments, movables and endowments.

TABL. 11 (208). **NAKLADY NA DZIAŁALNOŚĆ INNOWACYJNĄ W PRZEMYSŁE^a WEDŁUG ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA (ceny bieżące)**
EXPENDITURES ON INNOVATION ACTIVITIES IN INDUSTRY^a BY SOURCE OF FUNDS (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Środki Funds				
		własne own	pozyskane z zagranicy (bezzwrotne) received from abroad (not re-payable)	kredyty bankowe bank credits	pozostałe ^b others ^b	
tys. zł in thous. zł						
OGÓŁEM	2005	289023	201155	2187	51851	33830
TOTAL	2010	195045	164649	7966	13895	8535
	2015	334614	264801	21451	34077	14285
	2016	411168	334621	#	#	#
W tym przetwórstwo przemysłowe		323804	293475	#	#	22515
<i>Of which manufacturing</i>						
w tym: <i>of which:</i>						
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny ^Δ <i>Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker^Δ</i>		2795	1772	–	#	#
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych		3755	3755	–	–	–
<i>Manufacture of rubber and plastic product</i>						
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych		2026	2026	–	–	–
<i>Manufacture of other non-metallic mineral products</i>						
Produkcja wyrobów z metali ^Δ		7517	#	–	#	–
<i>Manufacture of metal products^Δ</i>						
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ		31946	30739	–	#	#
<i>Manufacture of machinery and equipment n.e.c.^Δ</i>						

^a W zakresie innowacji produktowych i procesowych; dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. ^b Na pozostałe nakłady składają się: nakłady budżetowe, nakłady pochodzące z funduszy kapitału ryzyka i pozostałe środki.

^a For product and process innovations; data concern entities employing more than 49 persons. ^b The others consist budget funds, funds from venture capital and other resources.

TABL. 12 (209). **WYNAŁAZKI I WZORY UŻYTKOWE KRAJOWE^a**
RESIDENT INVENTIONS AND UTILITY MODELS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Wynalazki:					<i>Inventions:</i>
zgłoszone	25	56	59	110	<i>patent applications</i>
udzielone patenty	13	11	34	52	<i>patents granted</i>
Wzory użytkowe:					<i>Utility models:</i>
zgłoszone	12	31	28	22	<i>utility model applications</i>
udzielone prawa ochronne	15	14	16	18	<i>rights of protection granted</i>

^a Zgłoszone w Urzędzie Patentowym Rzeczypospolitej Polskiej.
 Źródło: dane Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej.
^a Filed at the Patent Office of the Republic of Poland.
 Source: data of the Patent Office of the Republic of Poland.

Spółeczeństwo informacyjne

Information society

TABL. 13 (210). **PRZEDSIĘBIORSTWA^a WYKORZYSTUJĄCE WYBRANE TECHNOLOGIE INFORMACYJNO-TELEKOMUNIKACYJNE**
 Stan w styczniu
ENTERPRISES^a USING SELECTED INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES
 As of January

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	w % ogółu przedsiębiorstw in % of total enterprises			
Komputery ^b	97,4	93,5	96,2	Computers ^b
Dostęp do Internetu	95,8	91,1	95,8	Internet access
Dostęp do Internetu przez łącze szerokopasmowe ^c	74,6	91,1	95,0	Internet access via broadband connection ^c
w tym mobilne łącze szerokopasmowe	13,8	50,8	61,5	of which mobile broadband
Własna strona internetowa	60,8	63,1	63,6	Own Website

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. ^b Stacjonarne i przenośne, np. laptopy (notebooki); w latach 2015 i 2016 również smartfony i nettopy; dane nie obejmują komputerów zintegrowanych na jednej płycie montażowej, komputerów służących do sterowania i regulacji procesów technologicznych. ^c Obejmuje także mobilne łącze w technologii 3G.

^a Data concern economic entities employing more than 9 persons. ^b Desktop and portable computers, e.g. laptops (notebooks); in 2015 and 2016 including smartphones and nettops; data do not include computers integrated to other machines or devices on the same assembly board, computers used for the control and regulation of technological. ^c Includes mobile connection via 3G technology.

TABL. 14 (211). **CELE WYKORZYSTANIA INTERNETU W PRZEDSIĘBIORSTWACH^a**
PURPOSE OF USING THE INTERNET BY ENTERPRISES^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	w % ogółu przedsiębiorstw in % of total enterprises			
Przedsiębiorstwa wykorzystujące Internet w kontaktach z administracją publiczną	93,9	95,3	96,3	Enterprises using the Internet in their contacts with public administration
Przedsiębiorstwa prowadzące sprzedaż przez sieci komputerowe	11,9	16,8	14,5	Enterprises receiving orders via computer networks
Przedsiębiorstwa dokonujące zakupów przez sieci komputerowe	13,7	34,6	32,1	Enterprises sending orders via computer networks

^a Dane dotyczą przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.
^a Data concern enterprises with more than 9 persons employed.

DZIAŁ XIV CENY

Uwagi ogólne

1. Podstawę do opracowania **wskaźników cen towarów i usług** stanowi obserwacja cen reprezentantów towarów i usług konsumpcyjnych oraz niekonsumpcyjnych (ok. 1400–1800 w różnych latach).

Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych obliczono przy przyjęciu systemu wag opracowanego na podstawie struktury wydatków (bez spożycia naturalnego i wydatków na ubezpieczenie na życie) gospodarstw domowych na zakup towarów i usług konsumpcyjnych z roku poprzedzającego rok badany, uzyskanej z badania budżetów gospodarstw domowych. Grupowania towarów i usług konsumpcyjnych dokonano na podstawie Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu (COICOP, do 2013 r. – COICOP/HICP). Dodatkowo wyodrębniono „towary konsumpcyjne” i „usługi konsumpcyjne”.

2. Źródłem informacji o **cenach detalicznych towarów i usług** są notowania cen dokonywane przez ankierów w wybranych punktach sprzedaży, w wytypowanych rejonach badania cen.

Ceny roczne obliczono jako średnie arytmetyczne z przeciętnych cen w poszczególnych miesiącach, z wyjątkiem cen niektórych artykułów, które obliczono jako średnie ważone współczynnikami wyrażającymi udział zakupów dokonywanych przez ludność w poszczególnych miesiącach.

3. Dane o **cenach skupu** dotyczą cen płaconych przez podmioty gospodarcze skupujące produkty rolne bezpośrednio od ich producentów.

Przeciętne ceny roczne obliczono jako iloraz wartości (bez podatku od towarów i usług) i ilości poszczególnych produktów rolnych.

4. Źródłem informacji o **cenach produktów rolnych i zwierząt gospodarskich uzyskiwanych przez rolników na targowiskach** są miesięczne notowania cen dokonane przez stałych ankierów na celowo wytypowanych 25 targowiskach w województwie.

Przeciętne ceny roczne obliczono jako średnie arytmetyczne z przeciętnych cen w poszczególnych miesiącach.

CHAPTER XIV PRICES

General notes

1. The basis for compiling **price indices of goods and services** is price observation of representatives of consumer and non-consumer goods and services (about 1400–1800 in various years).

Price indices of consumer goods and services have been calculated applying the weight system based on the structure of households' expenditure (excluding own consumption and expenditures on life insurance) on purchasing consumer goods and services, from the year preceding in the surveyed year, derived from the household budgets survey. The grouping of consumer goods and services is presented on the basis of the Classification of Individual Consumption by Purpose (COICOP, until 2013 – COICOP/HICP). Additionally, "consumer goods" and "consumer services" are distinguished.

2. The sources of information on **retail prices of goods and services** are the following quotations conducted by price collectors in selected price survey regions.

Annual prices were calculated as arithmetic means of average monthly prices apart from annual prices of selected goods which were calculated as weighted averages of coefficients expressing shares of purchases made by consumers in particular months.

3. Data on **procurement prices** concern prices paid by economic entities purchasing agricultural products directly from their producers.

Average annual prices were calculated as a quotient of value (without value added tax – VAT) and quantity of each agricultural product.

4. The information on **prices of agricultural products and livestock received by farmers on marketplaces** comes from price quotations of agricultural products, provided by a network of interviewers collecting it on selected 25 marketplaces in the voivodship.

Average annual prices were calculated as the arithmetic means of average monthly prices.

TABL. 1 (212). WSKAŹNIKI CEN TOWARÓW I USŁUG KONSUMPCYJNYCH
PRICE INDICES OF CONSUMER GOODS AND SERVICES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	rok poprzedni = 100		previous year = 100		
OGÓŁEM	102,0	102,3	98,7	99,0	TOTAL
w tym:					of which:
Żywność i napoje bezalkoholowe	101,9	101,5	97,9	100,1	Food and non-alcoholic beverages
Napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	102,7	104,5	101,2	100,4	Alcoholic beverages, tobacco
Odzież i obuwie	96,3	98,2	95,7	96,4	Clothing and footwear
Mieszkanie	103,3	103,3	99,7	98,8	Dwelling
Zdrowie	102,5	102,5	101,6	99,2	Health
Transport	105,7	105,3	92,4	95,6	Transport
Rekreacja i kultura	99,8	100,6	100,7	98,1	Recreation and culture
Edukacja	101,3	101,8	102,1	101,4	Education

TABL. 2 (213). CENY DETALICZNE WYBRANYCH TOWARÓW I USŁUG
RETAIL PRICES OF SELECTED GOODS AND SERVICES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	w zł		in zł		
Ryż – za 1 kg	2,88	4,53	4,32	4,37	Rice – per kg
Chleb pszenno-żytni – za 0,5 kg	1,20	1,77	2,15	2,16	Wheat-rye bread – per 0,5 kg
Makaron jajeczny – za 400 g	4,29	3,75	3,84	3,65	Egg pasta – per 400 g
Mąka pszenna – za 1 kg	1,43	1,75	2,15	2,25	Wheat flour – per kg
Mięso wołowe z kością (roastbeef) – za 1 kg	17,54	19,43	22,21	23,52	Beef meat, bone-in (roast beef) – per kg
Mięso wieprzowe z kością (schab środkowy) – za 1 kg	13,74	14,35	14,25	13,92	Pork meat, bone-in (centre loin) – per kg
Kurczęta patroszone – za 1 kg	5,56	6,24	6,93	6,54	Disembowelled chicken – per kg
Szynka wieprzowa gotowana – za 1 kg	19,80	20,09	24,04	22,24	Pork ham, boiled – per kg
Kiełbasa wędzona – za 1 kg	13,65	13,84	14,99	14,40	Smoked sausage – per kg
Filety z morszczuka mrożone – za 1 kg	11,93	16,13	22,59	24,74	Fillets of hake, frozen – per kg
Karp świeży – za 1 kg	10,67	11,76	13,00	14,27	Fresh carp – per kg
Śledź solony odgłowiony – za 1 kg	7,32	9,01	12,00	12,38	Salted herring, headless – per kg
Mleko krowie spożywcze o zawartości tłuszczu 3-3,5% sterylizowane – za 1 l	2,46	2,80	3,06	2,92	Cows' milk, fat content 3-3,5% sterilized – per l
Ser twarogowy półtłusty – za 1 kg	9,30	10,78	12,08	12,08	Semi-fat cottage cheese – per kg
Ser dojrzewający – za 1 kg	16,05	17,99	19,18	17,79	Ripening cheese – per kg
Śmietana o zawartości tłuszczu 18% – za 200 g ^a	1,24	1,57	1,52	1,55	Sour cream, fat content 18% – per 200 g ^a
Jaja kurze świeże – za 1 szt.	0,33	0,45	0,50	0,50	Hen eggs, fresh – per piece
Masło świeże o zawartości tłuszczu ok. 82,5% – za 200 g	3,37	4,11	4,20	4,20	Fresh butter, fat content 82,5% – per 200 g
Olej rzepakowy produkcji krajowej – za 1 l	4,61	5,57	5,62	5,62	Rape-oil, domestic production – per l
Pomarańcze – za 1 kg	4,54	5,22	4,32	4,59	Oranges – per kg
Jabłka ^b – za 1 kg	1,79	2,21	2,54	2,40	Apples ^b – per kg
Buraki ^b – za 1 kg	1,12	1,51	1,57	1,73	Beetroots ^b – per kg
Marchew ^b – za 1 kg	1,29	1,72	2,27	2,00	Carrots ^b – per kg
Ziemniaki ^b – za 1 kg	0,80	1,33	1,22	1,31	Potatoes ^b – per kg

a W latach 2005 i 2010 – za 200 ml. b Średnie ceny roczne obliczono przy zastosowaniu współczynników wyrażających udział zakupów dokonanych przez ludność w poszczególnych miesiącach roku.

a In 2005 and 2010 – per 200 ml. b Annual average prices were calculated with the use of coefficients expressing monthly shares of purchases made by consumers in particular months of a year.

TABL. 2 (213). **CENY DETALICZNE WYBRANYCH TOWARÓW I USŁUG (dok.)**
RETAIL PRICES OF SELECTED GOODS AND SERVICES (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	w zł in zł				
Cukier biały kryształ – za 1 kg	3,02	2,63	2,16	2,82	White sugar, crystallized – per kg
Kawa naturalna mielona – za 250 g ...	4,46	5,85	6,77	6,77	Natural coffee, ground – per 250 g
Herbata czarna, liściasta – za 100 g ...	2,28	3,36	3,94	3,67	Black tea, leaf – per 100 g
Wódka czysta 40% ^c – za 0,5 l	20,30	19,04	23,93	24,16	Pure vodka 40% ^c – per 0,5 l
Papierosy – za 20 szt.	5,30	9,34	12,80	13,47	Cigarettes – per 20 pcs
Piwo jasne, pełne, butelkowane – za 0,5 l	2,69	3,03	2,85	2,76	Beer, full light, bottled – per 0,5 l
Garnitur męski 2-częściowy, z tkaniny z udziałem wełny ^c – za 1 kpl.	502,66	375,74	620,46	621,72	Men's suit, fabric of wool ^c – per set
Półbuty męskie skórzane, na pode- szwie nieskórzanej – za 1 parę	147,15	148,05	186,37	183,29	Men's low leather shoes with non-leather sole – per pair
Półbuty damskie skórzane, na pode- szwie nieskórzanej – za 1 parę	130,24	122,09	159,95	163,99	Women's low leather shoes with non-leather sole – per pair
Podzelowanie obuwia męskiego – za 1 parę	31,86	34,78	38,49	35,00	Resoling men's shoes – per pair
Zimna woda z miejskiej sieci wodo- ciągowej – za 1 m ³	2,00	2,55	3,08	3,16	Cold water from municipal water-line system – per m ³
Energia elektryczna dla gospodarstw domowych (taryfa całodobowa) ^d – za 1 kWh	0,44	0,61	0,68	0,66	Electricity for households (all-day tariff) ^d – per kWh
Gaz ziemny wysokometanowy z sieci dla gospodarstw domowych – za 1 kWh ^{de}	1,47	2,38	0,23	0,21	Natural, net-gas, high-methane for households – per kWh ^{de}
Węgiel kamienny – za 1 t	471,92	683,64	696,74	702,27	Hard coal – per t
Ciepła woda – za 1 m ³	14,18	15,71	19,83	19,67	Hot water – per m ³
Centralne ogrzewanie lokali mieszk- kalnych – za 1 m ² powierzchni użytkowej	3,63	4,58	5,13	4,97	Heating of dwellings – per m ² of usable floor space
Chłodziarko-zamrażarka typu domowego, poj. ok. 340 l ^f	1511,46	1242,74	1147,91	1140,45	Fridge-freezer, capacity about 340 l ^f
Pralka automatyczna typu domowego, na 5–7 kg suchej bielizny ^g	1292,83	1289,55	1248,55	1264,86	Automatic washing machine, dry-linen capacity not exceeding 5–7 kg ^g
Bateria zlewozmywakowa	99,89	136,15	131,93	134,57	Sink fixture
Odkurzacz typu domowego	323,74	330,65	333,46	336,46	Vacuum cleaner
Żelazko z nawilżaczem	133,50	176,70	192,01	186,59	Steam iron
Wizyta u lekarza specjalisty	51,81	67,63	83,96	82,96	Consultation with a specialist physician
Proszek do prania – za 300 g ^h	4,15	5,69	5,60	Washing powder – per 300 g ^h
Benzyna silnikowa bezołowiowa, 95-oktanowa – za 1 l	4,56	4,66	4,38	Unleaded 95 octane motor petrol – per l
Bilet normalny na przejazd autobusem miejskim jednorazowy	1,77	2,03	2,31	2,31	Regular ticket for travelling by intra- urban bus
Przejazd taksówką osobową, taryfa dzienna – za 5 km	11,74	13,43	15,28	15,43	Taxi daily fare – for 5 km distance
Bilet normalny do kina	12,25	13,31	19,46	20,06	Regular cinema ticket
Ondulacja na zimno włosów damskich 47,66	53,62	64,06	67,98		Women's cold wave
Ciągnik rolniczy	63074,00	77210,00	175890,00	176228,04	Farm tractor
Kopaczka do ziemniaków ciągnikowa 2-rzędowa, zawieszana	9013,68	12957,42	17148,25	18347,50	Tractor potato elevator digger 2-row, mounted
Mocznik nawozowy 46% N – za 25 kg	23,77	29,67	37,84	34,27	Urea, nutritive content 46% N – per 25 kg
Przemiał pszenicy – za 1 dt	20,63	22,00	22,92	25,00	Grinding of wheat – per dt
Badanie kliniczne krwi	19,87	30,67	33,43	34,20	Cows' clinical examination

^c Z uwagi na zmianę reprezentanta objętego badaniem cen, dane od 2015 r. nie są w pełni porównywalne z danymi za lata poprzednie. ^d Łącznie z opłatami stałymi i zmiennymi. ^e W latach 2005 i 2010 – za 1 m³. ^f W 2005 r. – pojemność ok. 320 l; w 2010 r. – pojemność ok. 300 l. ^g W latach 2005 i 2010 – na 5 kg suchej bielizny. ^h W 2010 r. – za 400 g, w 2015 r. – za 280 g.

^c Due to the changes of representative item covered by the price survey since 2015 data are not fully comparable to those published in the previous Yearbook. ^d Including standing and variable charges. ^e In 2005 and 2010 – per 1 m³. ^f In 2005 – capacity about 320 l; in 2010 – capacity about 300 l. ^g In 2005 and 2010 – dry-lined capacity not exceeding 5 kg. ^h In 2010 – per 400 g, in 2015 – per 280 g.

TABL. 3 (214). **PRZECIĘTNE CENY SKUPU WAŻNIEJSZYCH PRODUKTÓW ROLNYCH**
AVERAGE PROCUREMENT PRICES OF MAJOR AGRICULTURAL PRODUCTS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	w zł in zł				
Ziarno zbóż konsumpcyjnych i paszowych – za 1 dt:					<i>Cereal grain consumer and for feeds – per dt:</i>
pszenicy	36,00	63,48	66,80	61,26	<i>wheat</i>
żyta	25,68	43,33	48,07	50,74	<i>rye</i>
jęczmienia	34,51	49,69	56,38	54,21	<i>barley</i>
owsa i mieszanek zbożowych	25,04	30,25	45,93	48,33	<i>oats and mixed cereal</i>
pszenżyta	30,33	43,71	52,88	53,53	<i>triticale</i>
Ziemniaki – za 1 dt	17,97	18,65	27,12	25,93	<i>Potatoes – per dt</i>
w tym jadalne (bez wczesnych)	47,05	69,61	33,61	28,77	<i>of which edible (excluding early kinds)</i>
Buraki cukrowe – za 1 dt	17,22	10,68	11,40	.	<i>Sugar beets – per dt</i>
Rzepak i rzepik przemysłowy – za 1 dt	77,21	130,28	150,84	159,48	<i>Industrial rape and agrimony – per dt</i>
Liście tytoniu – za 1 dt	305,00	842,95	948,44	963,64	<i>Raw tobacco – per dt</i>
Żywiec rzeźny – za 1 kg:					<i>Animals for slaughter – per kg:</i>
bydło (bez cieląt)	4,00	4,43	5,84	5,60	<i>cattle (excluding calves)</i>
cielęta	9,48	9,16	9,51	9,38	<i>calves</i>
trzoda chlewna	3,83	3,82	4,11	4,56	<i>pigs</i>
Mleko krowie – za 1 l	1,01	1,16	1,21	1,19	<i>Cows' milk – per l</i>
Jaja kurze konsumpcyjne – za 1 szt. ..	0,24	0,23	0,30	0,37	<i>Consumer hen eggs – per piece</i>

TABL. 4 (215). **PRZECIĘTNE CENY UZYSKIWANE PRZEZ ROLNIKÓW NA TARGOWISKACH**
AVERAGE MARKETPLACE PRICES RECEIVED BY FARMERS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	w zł in zł				
Ziarno zbóż – za 1 dt:					<i>Cereal grain – per dt:</i>
pszenicy	43,74	61,37	73,70	72,82	<i>wheat</i>
żyta	28,57	41,63	51,48	52,90	<i>rye</i>
jęczmienia	41,73	56,06	70,36	68,57	<i>barley</i>
owsa	30,56	40,72	51,92	56,83	<i>oats</i>
pszenżyta	36,85	49,51	61,28	61,99	<i>triticale</i>
Ziemniaki (bez jadalnych wczesnych) – za 1 dt	46,02	92,43	87,21	103,77	<i>Potatoes (excluding edible early kinds) – per dt</i>
Zwierzęta gospodarskie – za 1 szt.:					<i>Livestock – per head:</i>
krowa dojna	2180,91	2440,24	3376,81	3396,67	<i>dairy cow</i>
jałówka 1-rocznica	1315,78	1600,58	1769,58	1837,88	<i>one-year heifer</i>
prosię na chów	132,28	132,74	149,62	149,55	<i>piglet</i>
koń roboczy	3400,00	3997,22	.	5077,78	<i>farm horse</i>
Żywiec rzeźny – za 1 kg:					<i>Animals for slaughter – per kg:</i>
cielęta	6,84	9,43	9,40	9,74	<i>calves</i>
trzoda chlewna	3,70	.	4,05	4,01	<i>pigs</i>
Jaja kurze – za 1 szt.	0,35	0,53	0,64	0,64	<i>Hen eggs – per piece</i>

DZIAŁ XV ROLNICTWO, ŁOWIECTWO I LEŚNICTWO

Uwagi ogólne

Rolnictwo

1. Dział zawiera dane dotyczące: użytkowania gruntów, powierzchni zasiewów, produkcji roślinnej, pogłowia zwierząt gospodarskich, produkcji zwierzęcej, skupu produktów rolnych oraz wyposażenia rolnictwa w środki produkcji.

2. Prezentowane informacje opracowano **metodą rodzaju działalności** i dotyczą działalności rolniczej w zakresie produkcji roślinnej i zwierzęcej prowadzonej przez podmioty gospodarcze niezależnie od sekcji PKD 2007, do której są zaliczane.

3. **Gospodarstwo rolne** to jednostka wyodrębniona pod względem technicznym i ekonomicznym, posiadająca odrębne kierownictwo (użytkownik lub zarządzający) i **prowadząca działalność rolniczą**.

Gospodarstwo indywidualne to gospodarstwo rolne użytkowane przez osobę fizyczną.

Gospodarstwa indywidualne obejmują:

- 1) gospodarstwa o powierzchni 1 ha i więcej użytków rolnych;
- 2) gospodarstwa o powierzchni poniżej 1 ha użytków rolnych (w tym nieposiadające użytków rolnych) prowadzące produkcję rolną (roślinną i zwierzęcą) o znaczącej (określonej odpowiednimi progami) skali, w tym działy specjalne produkcji rolnej.

Do **działalności rolniczej** zaliczamy działalność związaną z uprawą roślin, która obejmuje: wszystkie uprawy rolne (w tym grzyby jadalne), warzywnictwo i ogrodnictwo, szkółkarstwo, hodowlę i nasiennictwo roślin rolniczych i ogrodniczych oraz chów i hodowlę zwierząt gospodarskich, tj. bydła, owiec, kóz, koni, trzody chlewnej, drobiu, królików, pozostałych zwierząt futerkowych, dzikich zwierząt utrzymywanych w gospodarstwie dla produkcji mięsa (np. dziki, sarny, daniela) i pszczoł, a także działalność polegającą na utrzymaniu użytków rolnych według zasad dobrej kultury rolnej (zgodnie z normami).

4. Zgodnie z definicjami w ust. 3, od 2010 r. w badaniach rolniczych nie ujmuje się posiadaczy użytków rolnych nieprowadzących działalności rolniczej oraz posiadaczy poniżej 1 ha użytków rolnych prowadzących działalność rolniczą o małej skali (poniżej określonych progów).

5. **Powierzchnia użytków rolnych** obejmuje powierzchnię użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej i użytków rolnych pozostałych.

CHAPTER XV AGRICULTURE, HUNTING AND FORESTRY

General notes

Agriculture

1. This chapter contains data on: land use, sown area, crop output, livestock population, animal output, procurement of agricultural products and means of production in farming.

2. The presented information was compiled using the **kind-of-activity method** and concerns agricultural activity in the area of crop and animal production conducted by economic entities regardless of the section of the NACE Rev. 2 in which they are included.

3. An **agricultural holding** is understood as a single unit, both technically and economically, which has a single management (holder or manager) and which **conducts agricultural activity**.

Private farm is understood as an agricultural holding used by a natural person.

Private farms include:

- 1) holdings with an area of 1 ha or more of agricultural land;
- 2) holdings with an area of less than 1 ha of agricultural land (including holdings without agricultural land) conducting agricultural production (crop and animal output) of significant (determined by the appropriate thresholds) scale, of which special branches of agricultural activities.

An **agricultural activity** includes activity related to the cultivation of plants, which covers: all field crops (including mushrooms), vegetable gardening and horticulture, nursery, cultivation and seed production of agricultural and horticultural crops as well as activity related to rearing and breeding of livestock, such as cattle, sheep, goats, horses, pigs, poultry, rabbits, other fur-covered animals, wild animals kept for slaughter (such as wild boar, roe deer, fallow deer) and bees, as well as activity of maintaining agricultural land in accordance with cultivation principles with respects for environment protection requirements (according to the norms).

4. According to the definitions in item 3, since 2010 agricultural surveys have not included owners of agricultural land who do not conduct agricultural activities, and owners of less than 1 ha of agricultural land who conduct agricultural activities on a small scale (below the specified thresholds).

5. The **agricultural land area** including area of agricultural land in a good agricultural condition and other agricultural land.

Użytki rolne w dobrej kulturze rolnej – utrzymywane zgodnie z normami spełniającymi wymogi Ustawy z dnia 5 II 2015 r. o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego (jednolity tekst Dz. U. 2015 poz.1551) – prezentuje się w podziale na: powierzchnię pod zasiewami, grunty ugorowane, uprawy trwałe (w tym sady), ogrody przydomowe, łąki trwałe i pastwiska trwałe.

Użytki rolne pozostałe to użytki rolne nieużytkowane i nieutrzymywane w dobrej kulturze.

Powierzchnia zasiewów to powierzchnia wszystkich upraw zasianych i zasadzonych w gospodarstwie rolnym, z wyłączeniem powierzchni upraw zaliczanych od 2010 r. do upraw trwałych, a także powierzchni ogrodów przydomowych i upraw na przyozdobienie uprawianych jako plon główny.

Dane o powierzchni i produkcji warzyw oraz truskawek uwzględniają ich uprawę w ogrodach przydomowych. Od 2013 r. dane dotyczące truskawek obejmują także uprawy ekologiczne.

Dane dotyczące drzew i krzewów owocowych do 2014 r. uwzględniały ich uprawę poza sadami. W 2015 r. dane o powierzchni uprawy drzew i krzewów owocowych dotyczyły wyłącznie sadów, ale dane o zbiorach z tego okresu obejmowały produkcję owoców zarówno w sadach, jak i poza sadami. Od 2016 r. dane dotyczące powierzchni i zbiorów owoców z drzew i krzewów odnoszą się jedynie do ich upraw w sadach.

Od 2014 r. powierzchnie upraw warzywniczych, sadowniczych oraz truskawek są szacowane wyłącznie według położenia gruntów.

Grunty ugorowane to grunty orne niewykorzystywane do celów produkcyjnych, ale utrzymane według zasad dobrej kultury rolnej, przy zachowaniu wymogów ochrony środowiska, łącznie z powierzchnią upraw na przyozdobienie uprawianych jako plon główny (nawozy zielone).

Uprawy trwałe to łączna powierzchnia plantacji drzew i krzewów owocowych oraz ich szkótek (sady), szkótek drzew i krzewów ozdobnych, szkótek drzew leśnych do celów handlowych, innych upraw trwałych, w tym wikliny oraz drzew i krzewów owocowych rosnących poza plantacjami, a także upraw trwałych pod osłonami.

Ogrody przydomowe to powierzchnia upraw przeznaczonych przede wszystkim na samozaopatrzenie. Do ogrodów przydomowych nie zalicza się powierzchni trawników i ogrodów ozdobnych oraz powierzchni przeznaczonej na rekreację.

Łąki i pastwiska są to łąki i pastwiska trwałe, do których nie zalicza się gruntów ornych obsianych trawami w ramach płodozmienu.

6. Globalna produkcja rolnicza obejmuje:

- 1) **produkcję roślinną**, tj. surowe (nieprzetworzone) produkty pochodzenia roślinnego (zbiory danego roku);

Agricultural land in a good agricultural condition – maintained in accordance with norms meeting requirements of the Law dated 5 Feb 2015 on payments under the direct support schemes (uniform text Journal of Laws 2015 item 1551) – is presented on the basis of a division into sown area, fallow land, permanent crops (including orchards), kitchen gardens, permanent meadows and permanent pastures.

Other agricultural land is agricultural land which is not used and maintained in a good condition.

Sown area is the area of all crops sown and planted in the agricultural holding, except for the area of crops which since 2010 were included to permanent crops, as well as the area of kitchen gardens as well as area intended for ploughing, cultivated as major crops.

Data on the area and production of vegetables and strawberries include their cultivation in the kitchen gardens. Since 2013 data on strawberries include also organic cultivation of this species.

Data on fruit trees and bushes up to 2014 included their cultivation out of plantations. In 2015 area of fruit trees and bushes concerned only orchards but data on fruit production concerned the production from orchards, as well as outside plantations. Since 2016 data on area and fruit production from fruit trees and bushes have related to orchards only.

Since 2014 the area of vegetables, fruit and strawberries have been estimated only by the field location.

Fallow land is the arable land not used for production purposes but maintained in a good agricultural condition, in compliance with the environmental protection requirements, as well as the crop area intended for ploughing of plants cultivated as major crops (green fertilizers).

Permanent crops stand for the total plantation area of fruit-bearing trees and shrubs, and their nurseries (orchards), nurseries of ornamental trees and shrubs, and nurseries of forest trees for commercial purposes, as well as other permanent crops, of which wicker, fruit-bearing trees and shrubs grown outside plantations, as well as other permanent crops cultivated under covers.

Kitchen gardens stand for the area of crops which mainly serve as self-supplies. The area of lawns and ornamental gardens, as well as recreation area, should not be treated as part of kitchen gardens.

Meadows and pastures are understood as permanent meadows and pastures, and do not include arable land sown with grass as part of crop rotation.

6. Gross agricultural output includes:

- 1) **crop output**, i.e., raw (not processed) products of plant origin (harvests for a given year);

2) **produkcję zwierzęcą**, tj. produkcję żywca rzeźnego oraz surowych (nieprzetworzonych) produktów pochodzenia zwierzęcego i przyrost pogłowia zwierząt gospodarskich (inwentarza żywego – stada podstawowego i obrotowego), do którego zaliczono: bydło, trzodę chlewną, owce, konie i drób.

Końcowa produkcja rolnicza stanowi sumę wartości: produkcji towarowej, spożycia naturalnego produktów rolnych pochodzących z własnej produkcji, przyrostu zapasów produktów roślinnych i zwierzęcych oraz przyrostu wartości pogłowia zwierząt gospodarskich (inwentarza żywego – stada podstawowego i obrotowego). Produkcja końcowa, w odróżnieniu od produkcji globalnej, nie obejmuje tych produktów pochodzących z własnej produkcji, które zostały zużyte na cele produkcyjne, np. pasz, materiału siewnego, obornika.

Towarowa produkcja rolnicza stanowi sumę sprzedaży produktów rolnych do skupu i na targowiskach.

Przy ustalaniu produkcji rolniczej w **cenach stałych** przyjęto średnie krajowe ceny bieżące z roku poprzedzającego rok badany (dla sprzedaży targowiskowej – ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach, dla pozostałych elementów produkcji – średnie ceny skupu), z wyjątkiem ziemniaków, warzyw i owoców, w przypadku których przyjmuje się średnie ceny z dwóch kolejnych lat, tj. z roku poprzedzającego rok badany i z roku badanego.

7. Dane o **produkcji, plonach i skupie** zbóż, strączkowych i oleistych dotyczą ziarna, tytoniu – liści, chmielu – chmielu surowego.

Dane dotyczące **zbóż** obejmują: zboża podstawowe, mieszanki zbożowe, kukurydzę na ziarno, grykę, proso i inne zbożowe. Dane dotyczące zbóż podstawowych, tj. pszenicy, żyta, jęczmienia, owsa i pszenżyta – jeśli nie zaznaczono inaczej – nie obejmują mieszanek zbożowych.

Strączkowe na ziarno obejmują: konsumpcyjne (groch, fasola, bób oraz pozostałe) i pastewne (peluszką, wyka, łubin, bobik oraz pozostałe, np. mieszanki strączkowe).

Do **upraw przemysłowych** zalicza się: buraki cukrowe, uprawy roślin oleistych (rzepak, rzepik, mak, słonecznik, soja, gorczyca i od 2003 r. len oleisty), włóknistych (len, konopie) i innych przemysłowych (tj. tytoń, chmiel, cykorię).

Uprawy pastewne obejmują: strączkowe pastewne, motylkowe drobnonasienne (w tym wieloletnie, tj. koniczyna, lucerna i esparceta) z innymi pastewnymi i trawami, a także okopowe pastewne (buraki pastewne, brukiew, marchew pastewna, kapusta pastewna, rzepa itp.) oraz kukurydzę na zielonkę.

8. Dane o **produkcji żywca rzeźnego** obejmują: skup zwierząt rzeźnych (pomniejszony o zwierzęta wyselekcjonowane do dalszego chowu), sprzedaż targowiskową oraz ubój z przeznaczeniem na spożycie naturalne.

2) **animal output**, i.e., production of animals for slaughter, raw (not processed) products of animal origin as well as the increase in farm animal stocks (livestock – the basic and working herd), which include: cattle, pigs, sheep, horses and poultry.

Final agricultural output is the sum of the following values: market output, own consumption of agricultural products from own production, increases in inventories products of plant and animal origin and the increase in farm animal stocks (livestock – the basic and working herd). Final output, as opposed to gross output, does not include those products from own output that were utilized for production purposes, e.g. feed, sown material, manure.

Agricultural market output is the sum of agricultural product sales at procurement centres and on marketplaces.

The average national **current prices** for the year preceding surveyed year were assumed in calculating agricultural output in constant prices (for market sales – prices received by farmers at marketplaces, for other elements of production – average procurement prices), excluding potatoes, vegetables and fruits, for which the average prices from two consecutive years are adopted, i.e., from the year preceding the surveyed year and from the surveyed year.

7. Data regarding the **production, yields and procurement** of cereals, pulses and oilseeds plants as well as cereals concern grain, tobacco – leaves, hop – raw hop.

Data concerning **cereals** include: basic cereals, cereal mixed, maize for grain, buckwheat, millet and other cereals. Data regarding basic cereals, i.e. wheat, rye, barley, oats and triticale, unless otherwise stated, do not include cereal mixed.

Pulses for grain include: consumer pulses (peas, beans, broad beans and others) and feed pulses (field peas, vetch, lupine, field beans and others, e.g., pulses mixed).

Industrial crops include: sugar beets, oilseeds crops (rape, turnip rape, poppy, sunflower, soya, mustard and since 2003 oil-flax), fibrous plants (flax, hemp) and other industrial plants (i.e., tobacco, hop, chicory).

Feed plants include: pulses, legumes (of which perennial: clover, lucerne and sainfoin) with other feed plants and field grasses as well as root plants (fodder beet, rutabaga, fodder carrot, fodder cabbage, turnip) and maize for green feed.

8. Data regarding the **production of animals for slaughter** concern the purchase of animals for slaughter (excluding animals selected for further breeding), market sales and slaughter intended for own consumption.

9. Dane o **ciągnikach rolniczych** dotyczą ciągni-ko-łowych i gąsienicowych.

10. **Skup produktów rolnych** dotyczy ilości i wartości produktów rolnych (roślinnych i zwierzęcych) skupionych przez podmioty gospodarcze bezpośrednio od producentów.

11. Dane o **atestowanych gospodarstwach ekologicznych** zostały opracowane na podstawie wykazów producentów przekazanych przez upoważnione jednostki certyfikujące Głównemu Inspektorowi Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, zgodnie z art. 9 pkt 2 ustawy z dnia 25 VI 2009 r. o rolnictwie ekologicznym (Dz. U. Nr 116, poz. 975).

12. **Lata gospodarcze** obejmują okres od 1 VII do 30 VI (np. rok gospodarczy 2015/16 oznacza okres od 1 VII 2015 r. do 30 VI 2016 r.).

13. Do wyliczeń **wskaźników natężenia** przyjęto – jeśli nie zaznaczono inaczej – użytki rolne, powierzchnię zasiewów i zwierzęta gospodarskie według stanu w czerwcu.

14. Dane o użytkowaniu gruntów, powierzchni zasiewów, zbiorach i plonach ziemiopłodów, zwierzętach gospodarskich i produkcji zwierzęcej opracowano na podstawie sprawozdawczości, wyników badań reprezentacyjnych, wyników spisów rolniczych i szacunków.

15. Dane – jeśli nie zaznaczono inaczej – prezentuje się według siedziby użytkownika gospodarstwa.

Leśnictwo

1. Informacje w zakresie leśnictwa dotyczą:

- 1) **lasów publicznych** stanowiących własność:
 - a) Skarbu Państwa – zarządzanych oraz użytkowanych czasowo lub wieczysto przez:
 - Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe (w skrócie „Lasy Państwowe”) nadzorowane przez Ministra Środowiska,
 - jednostki ochrony przyrody (parki narodowe),
 - jednostki organizacyjne innych ministrów, wojewodów, gmin lub związków komunalnych oraz Agencję Nieruchomości Rolnych,
 - b) gmin (w tym gmin mających również status miasta na prawach powiatu),
 - c) innych jednostek publicznych, np. szkół wyższych, instytucji naukowych itp.;
- 2) **lasów prywatnych** stanowiących własność:
 - a) osób fizycznych,
 - b) wspólnot gruntowych będących własnością wszystkich lub części mieszkańców wsi,
 - c) spółdzielni produkcji rolniczej,
 - d) innych osób prawnych.

2. **Powierzchnia gruntów leśnych** obejmuje powierzchnię lasów oraz gruntów związanych z gospodarką leśną.

9. *Data regarding agricultural tractors concern 4-wheeled and tracked tractors.*

10. *Procurement of agricultural products includes the quantity and value of agricultural products (crop and animal origin) purchased by economic entities directly from producers.*

11. *Data on certified organic farms have been elaborated on the basis of producers registers delivered by authorized certifying bodies to the Main Inspector of Agricultural and Food Quality according to Article 9 point 2 of the Legal Act, dated 25 June 2009 on organic farming (Journal of Laws No. 116, item 975).*

12. *Farming years cover the period from 1 Jul to 30 Jun (e.g. the 2015/16 farming year covers the period from 1 Jul 2015 to 30 Jun 2016).*

13. *Intensity ratios were calculated on the basis of agricultural land, sown area, and livestock as of June, unless otherwise indicated.*

14. *Data regarding land use, sown area, crop production and yields, livestock and animal-based production were compiled on the basis of reports, results of sample surveys, agricultural census results and estimates.*

15. *Data – unless otherwise stated – are presented by the official residence of the land user.*

Forestry

1. *Information within the scope of forestry concerns:*

- 1) **public forests** owned by:
 - a) *the State Treasury – managed and utilized temporarily or perpetually by:*
 - *the State Forests National Forest Holding (abbreviated as "State Forests") supervised by the Minister of Environment,*
 - *nature protection units (national parks),*
 - *organizational units supervised by other ministers, voivods, gminas or municipal associations as well as the Agricultural Property Agency,*
 - b) *gminas (of which gminas which are also cities with powiat status),*
 - c) *other public units, e.g. higher education institutions, science institutions etc.;*
- 2) **private forests** owned by:
 - a) *natural persons,*
 - b) *land held in common by all or part of the residents of a village,*
 - c) *agricultural production cooperatives,*
 - d) *other legal persons.*

2. *Forest land includes forest area as well as land connected with silviculture.*

Do **powierzchni lasów** zalicza się grunty o zwartej powierzchni co najmniej 0,1 ha:

- pokryte roślinnością leśną (powierzchnia zalesiona),
- przejściowo pozbawione roślinności leśnej (powierzchnia niezalesiona).

Są to grunty przeznaczone do produkcji leśnej lub wchodzące w skład rezerwatów przyrody i parków narodowych albo wpisane do rejestru zabytków.

Do **gruntów związanych z gospodarką leśną** zalicza się grunty zajęte pod wykorzystywane dla potrzeb gospodarki leśnej: budynki i budowle, linie podziału przestrzennego lasu, drogi leśne, szkółki leśne, miejsca składowania drewna itp.

Zręby są to grunty przejściowo pozbawione drzewostanu w ciągu ostatnich 5 lat (do 2008 r. – 2 lata) i przewidywane do odnowienia w najbliższych latach.

Halizny są to grunty przejściowo pozbawione drzewostanu dłużej niż 5 lat (do 2008 r. – 2 lata) oraz uprawy i młodniki I klasy wieku (0–20 lat) o zadrzewieniu niższym niż 0,5 (pełne zadrzewienie – 1,0), przewidywane do odnowienia w najbliższych latach.

Plazowiny są to grunty porośnięte drzewami II klasy wieku (21–40 lat) o zadrzewieniu do 0,3 włącznie albo drzewami III i wyższych klas wieku (41 lat i więcej) o zadrzewieniu do 0,2 włącznie, z wyjątkiem drzewostanów w klasie odnowienia i do odnowienia.

Drzewostany w klasie odnowienia są to drzewostany rębne i przeszlorębne podlegające jednocześnie użytkowaniu i odnowieniu (pod osłoną), w których co najmniej 50% powierzchni (w drzewostanach użytkowanych rębiami gniazdowymi co najmniej 30% powierzchni) zostało odnowione sztucznie lub naturalnie oraz drzewostany młodszych klas wieku wymagające przebudowy za pomocą rębni złożonych, z uwagi na złe efekty produkcyjne.

Drzewostany w klasie do odnowienia obejmują drzewostany rębne i przeszlorębne użytkowane rębiami złożonymi, które wymagają uprzedniego odnowienia jako bezwzględnego warunku kontynuacji cięć tymi rębiami.

Drzewostany o budowie przerębowej są to drzewostany składające się z grup i kęp drzew o różnym wieku i wysokości, przenikające się nawzajem na całej powierzchni, w których prowadzone są jednocześnie zabiegi związane z użytkowaniem, odnowieniem i pielęgnowaniem lasu.

Przez **odnowienia** rozumie się powstawanie młodego drzewostanu w miejsce drzewostanu usuwanego lub usuniętego:

- 1) odnowienia sztuczne są to uprawy leśne zakładane przez sadzenie lub siew;
- 2) odnowienia naturalne są to uprawy leśne powstałe na gruntach leśnych z samosiewu i odrośli, uznane za pełnowartościowe i pokrywające co najmniej 50% terenu.

Forest area includes land with a homogeneous area of at least 0,1 ha:

- covered with forest vegetation (wooded area),
- temporarily devoid of forest vegetation (non-wooded area).

These areas are designated for silviculture production, comprising portions of nature reserves and national parks or are registered as nature monuments.

Land connected with silviculture includes land used for purposes of forest management: buildings and structures, spatial division lines in forests, forest roads, forest nurseries, wood stockpiling areas etc.

Felling sites are areas temporarily devoid of tree stands within the past 5 years (until 2008 – 2 years), and designated for renewal in coming years.

Blanks are areas temporarily devoid of tree stands for longer than 5 years (until 2008 – 2 years), as well as crops and greenwoods in the I age category (0–20 years), with plantings less than 0,5 (full plantings – 1,0), designated for renewal in coming years.

Irregularly stocked open stands are areas planted with trees in the age category II (21–40 years) with plantings up to 0,3 inclusive or planted with trees in age category III or higher (41 years or more) with plantings up to 0,2 inclusive, excluding tree stands in the restocking class and in the class for restocking.

Tree stands in the restocking class are tree stands which have reached or passed felling maturity, being simultaneously utilised and renewed (under cover), in which at least 50% of the area (in tree stands utilised through nested fellings – at least 30% of the area) was renewed naturally or artificially, as well as tree stands in the lower age categories requiring reconstruction through complex fellings in view of poor production results.

Tree stands in the class for restocking include tree stands that have reached or passed felling maturity, that are utilised through complex fellings and that require prior renewal as the necessary condition for continuation of these fellings.

Tree stands with a selection structure are tree stands consisting of groups and clumps of trees of various ages and heights, intermingled throughout the entire stand, in which activities connected with the utilisation, renewal and tending of the forest are conducted simultaneously.

Renewals are understood as new tree stands formed in place of removed stands:

- 1) artificial renewals are tree crops established through planting or sowing;
- 2) natural renewals are tree crops formed on forest land through self-seeding and offshoots, considered full-value and covering at least 50% of the area.

Zalesienia polegają na zakładaniu upraw leśnych na gruntach pozostających poprzednio poza uprawą leśną, tj. gruntach nieleśnych.

Zadrzewienia są to produkcyjne i ochronne skupiska drzew i krzewów na terenach publicznych i prywatnych poza lasami i terenami zieleni w miastach. Występują wzdłuż tras komunikacyjnych i cieków wodnych, wśród upraw rolnych, przy domach i budynkach gospodarczych oraz w obrębie i przy zakładach przemysłowych. Do zadrzewień nie zalicza się: lasów i gruntów leśnych, gruntów przeznaczonych prawomocnymi decyzjami do zalesienia, sadów, plantacji, szkółek drzew i krzewów, cmentarzy, urządzonej zieleni komunalnej w miastach, ogrodów działkowych, skupisk drzew otaczających obiekty zabytkowe.

3. Wskaźnik lesistości (lesistość) obliczono jako stosunek procentowy powierzchni lasów do ogólnej powierzchni województwa.

Udział powierzchni gruntów leśnych w powierzchni lądowej województwa obliczono jako stosunek powierzchni lasów i gruntów związanych z gospodarką leśną do powierzchni ogólnej województwa pomniejszonej o grunty pod wodami (obejmujące powierzchniowe wody płynące oraz stojące); od 2002 r. – zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z dnia 29 III 2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków (jednolity tekst Dz. U. 2016 poz. 1034) – do powierzchni lądowej kraju zalicza się grunty pod stawami oraz rowy użytkowane rolniczo.

4. Dane o pozyskaniu drewna w układzie sortymentowym zaprezentowano według klasyfikacji jakościowo-wymiarowej określonej Polskimi Normami.

Afforestation consists in establishing woodland crops on land previously outside silviculture, i.e. non-forest land.

Plantings are productive and protective clusters of trees and shrubs on public and private areas outside the forest and green areas in cities. The term includes trees along roads, rivers, canals and among agricultural crops, on farmlands and within plants area. The term excludes forests and forest land, land designated by legally binding decisions for afforestation, orchards, plantations, forest and shrub nurseries, cemeteries and estate green belts within cities, home gardens and allotments, trees and shrubs surrounding monumental places.

3. The forest cover indicator (forest cover) was calculated as the percentage ratio of forest area to the total area of the voivodship.

Share of forest land in land area of the voivodship is calculated as the percentage ratio of forest area and land connected with silviculture to the total area of the voivodship without lands under waters (i.e. surface flowing waters and surface standing waters). According to the decree of the Minister of Regional Development and Construction, dated 29 Mar 2001 in regard to the registration of land and buildings (uniform text Journal of Laws 2016 item 1034) – since 2002 land under ponds as well as ditches used for agricultural purposes have been calculated to land area.

4. Data on removals in assortment order were presented according to the quality and size classification defined by the Polish Norms.

Rolnictwo Agriculture

TABL. 1 (216). **UWARUNKOWANIA I WAŻNIEJSZE WYNIKI EKONOMICZNO-PRODUKCYJNE W ROLNICTWIE^a**
TRENDS AND MAJOR ECONOMIC AND PRODUCTION RESULTS IN AGRICULTURE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Gospodarstwa rolne ^b w tys.	111,2	84,1	79,1 ^c	81,2	Agricultural holdings ^b in thous.
w tym gospodarstwa indywidualne	111,1	84,0	79,0 ^c	81,1	of which private farms
Powierzchnia użytków rolnych ^b (stan w czerwcu) w tys. ha	1097,5	1057,0	1058,3	1094,0	Agricultural land area ^b (as of June) in thous. ha
w tym gospodarstwa indywidualne	1068,9	1037,7	1042,6	1074,1	of which private farms
Udział w ogólnej powierzchni zasiewów ^{bd} (stan w czerwcu) w %:					Share in total sown area ^{bd} (as of June) in %:
zboż podstawowych	44,4	44,0	37,7	35,4	basic cereals
w tym gospodarstwa indywidualne	44,0	43,6	37,4	35,1	of which private farms
ziemniaków	4,8	2,8	1,8	1,2	potatoes
w tym gospodarstwa indywidualne	4,9	2,9	1,8	1,2	of which private farms
roślin przemysłowych	1,4	1,6	1,8	2,1	industrial plants
w tym gospodarstwa indywidualne	1,2	1,2	1,6	2,0	of which private farms
Plony z 1 ha w dt:					Yields per 1 ha in dt:
zboż podstawowych	26,8	29,0	27,9	28,1	of basic cereals
w tym gospodarstwa indywidualne	25,7	29,0	27,4	27,8	of which private farms
ziemniaków ^e	172	206	163	221	potatoes ^e
w tym gospodarstwa indywidualne	172	206	162	221	of which private farms
rzepaku i rzepiku	28,4	23,9	28,7	25,8	of rape and turnip rape
w tym gospodarstwa indywidualne	27,2	23,9	27,2	25,5	of which private farms
Bydło, trzoda chlewna, owce i konie w przeliczeniowych sztukach dużych (stan w czerwcu) ^{bf} na 100 ha użytków rolnych	67,6	76,4	78,6	74,9	Cattle, pigs, sheep and horses in terms of large heads (as of June) ^{bf} per 100 ha of agricultural land
w tym gospodarstwa indywidualne	68,9	77,4	79,4	75,9	of which private farms
Udział krów w pogłowie bydła (stan w czerwcu) ^b w %	52,9	52,0	48,3	46,2	Share of cows in cattle stocks (as of June) ^b in %
w tym gospodarstwa indywidualne	52,9	52,1	48,3	46,2	of which private farms
Udział loch w pogłowie trzody chlewnej (stan w czerwcu) ^{bg} w %	9,7	9,4	8,2	8,4	Share of sows in pig stocks (as of the end of June) ^{bg} in %
w tym gospodarstwa indywidualne	9,7	9,3	8,1	8,4	of which private farms
Produkcja żywca rzeźnego w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami i podro- bami) ^h na 1 ha użytków rolnych w kg	166,9	196,1	221,4	224,4	Production of animals for slaughter in terms of meat (including fats and pluck) ^h per 1 ha of agricultural land in kg
Produkcja mleka krowiego w l: na 1 ha użytków rolnych	1482	1863	2424	2362	Production of cows' milk in l: per 1 ha of agricultural land
w tym gospodarstwa indywidualne	1516	1894	2456	2402	of which private farms
na 1 krowę	4163	4105	5673	5872	per cow
w tym gospodarstwa indywidualne	4160	4104	5677	5875	of which private farms
Ciągniki rolnicze (stan w czerwcu) ^b na 100 ha użytków rolnych w szt.	8,8	9,6	9,8 ^c	10,1	Agricultural tractors (as of June) ^b per 100 ha of agricultural land in units
w tym gospodarstwa indywidualne	9,0	9,7	9,9 ^c	10,2	of which private farms
Zużycie nawozów mineralnych lub chemi- cznych (łącznie z wieloskładnikowymi) w przeliczeniu na czysty składnik ^{bi} na 1 ha użytków rolnych w kg	87,1	106,2	88,7	95,1	Consumption of mineral or chemical fertilizers (including mixed fertilizers) in terms of pure ingredient ^{bi} per 1 ha of agricultural land in kg
w tym gospodarstwa indywidualne	86,7	105,9	87,9	94,7	of which private farms

a Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 270. b W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. c Dane dotyczą 2013 r. d W 2005 r. łącznie z powierzchnią upraw trwałych, ogrodów przydomowych oraz upraw na przyoranie (nawozy zielone). e Od 2010 r. bez ogrodów przydomowych. f Patrz uwaga do tabl. 11 na str. 284. g W 2005 r. – stan trzody chlewnej w końcu lipca. h Dotyczy mięsa: wołowego, cielęcego, wieprzowego, baraniego, końskiego, drobiowego, koziego, króliczego i dziczyzny; w wadze poubojowej ciepłej. i Dotyczy odpowiednio lat gospodarczych: 2004/05, 2009/10, 2014/15, 2015/16.

a See general notes, item 4 on page 270. b In 2010 data of the Agricultural Census. c Data relate to 2013. d In 2005 including permanent crops, kitchen gardens as well as area intended for ploughing (green fertilizers). e Since 2010 excluding kitchen gardens. f See note to the table 11 on page 284. g In 2005 – pigs as of the end of July. h Concerns meat: beef, veal, pork, mutton, horseflesh, poultry, goat, rabbit and game; in post-slaughter warm weight. i Concerns respectively the: 2004/05, 2009/10, 2014/15, 2015/16 farming years.

TABL. 2 (217). **POWIERZCHNIA UŻYTKÓW ROLNYCH WEDŁUG RODZAJÓW UŻYTKÓW**
Stan w czerwcu
AGRICULTURAL LAND BY LAND TYPE
As of June

WYSZCZEGÓLNIENIE		Ogółem	W tym gospodarstwa indywidualne	SPECIFICATION	
		Total	Of which private farms		
		w ha	in ha		
OGÓŁEM	2010 ^a	1056996	1037669	TOTAL	
	2015	1058258	1042644		
	2016	1094009	1074101		
W dobrej kulturze rolnej		1087198	1068207	In good agricultural condition	
Pod zasiewami		688275	677912	Sown area	
Grunty ugorowane		5621	5431	Fallow land	
Uprawy trwałe		5962	5913	Permanent crops	
Ogrody przydomowe		1037	1037	Kitchen gardens	
Łąki trwałe		330635	327579	Meadows	
Pastwiska trwałe		55668	50335	Pastures	
Pozostałe		6811	5894	Other	

a Dane Powszechnego Spisu Rolnego.
a Data of the Agricultural Census.

TABL. 3 (218). **GOSPODARSTWA ROLNE^a WEDŁUG GRUP OBSZAROWYCH**
Stan w czerwcu
FARMS^a BY AREA GROUPS
As of June

LATA YEARS	Gospodarstwa Farms									Przeciętna powierzchnia ogólna gospodarstwa w ha Average total farm area in ha	
	ogółem total	w odsetkach – o powierzchni użytków rolnych in percent – with agricultural land area of								ogółem total	w tym użytki rolne of which agricultural land
		do 1,00 ha up to	1,01– –1,99	2,00– –4,99	5,00– –9,99	10,00– –14,99	15,00– –19,99	20,00– –49,99	50,00 ha i więcej and more		
OGÓŁEM TOTAL											
2010	84122	0,6	8,4	20,0	25,8	18,7	10,8	14,2	1,5	14,99	12,57
2013	79083	1,9	6,6	19,2	25,3	17,9	10,5	16,3	2,3	15,89	13,58
2016	81181	1,0	6,6	20,4	26,8	17,4	10,2	14,9	2,7	15,74	13,48
w tym GOSPODARSTWA INDYWIDUALNE of which PRIVATE FARMS											
2010	84026	0,6	8,5	20,0	25,8	18,7	10,8	14,2	1,4	14,74	12,35
2013	79010	1,9	6,6	19,2	25,3	17,9	10,5	16,3	2,3	15,67	13,39
2016	81083	1,0	6,6	20,4	26,8	17,5	10,2	14,9	2,6	15,50	13,25

a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 270; w 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego.
U w a g a. Od 2013 r. dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co trzy lata.
a See general notes, item 3 on page 270; in 2010 data of the Agricultural Census.
N o t e. Since 2013 data on the basis of period survey conducted every three years.

TABL. 4 (219). **DYNAMIKA GLOBALNEJ, KOŃCOWEJ I TOWAROWEJ PRODUKCJI ROLNICZEJ (ceny stałe^a)**
INDICES OF GROSS, FINAL AND MARKET AGRICULTURAL OUTPUT (constant prices^a)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005	2010	2014	2015	2005	2010	2014	2015
	ogółem total				w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms			
	rok poprzedni = 100				previous year = 100			
Produkcja globalna	100,4	91,9	100,0	99,9	100,4	91,9	99,8	100,4
<i>Gross output</i>								
roślinna	97,5	97,5	97,8	80,0	96,1	97,5	97,3	81,3
<i>crop</i>								
zwierzęca	101,9	89,7	100,8	106,8	102,8	89,8	100,8	106,8
<i>animal</i>								
Produkcja końcowa	99,9	90,9	98,5	101,6	100,4	90,9	98,3	102,3
<i>Final output</i>								
roślinna	81,9	98,3	80,8	69,1	78,6	97,9	77,9	73,2
<i>crop</i>								
zwierzęca	103,1	90,0	101,1	105,1	104,0	90,1	101,0	105,1
<i>animal</i>								
Produkcja towarowa	102,3	99,2	102,3	102,9	102,9	99,4	102,1	103,8
<i>Market output</i>								
roślinna	101,4	99,9	81,1	81,4	99,4	99,6	77,3	89,9
<i>crop</i>								
zwierzęca	102,4	99,1	105,0	105,0	103,3	99,4	105,0	104,9
<i>animal</i>								

a Patrz uwagi ogólne, ust. 6 na str. 271.
a See general notes, item 6 on page 271.

TABL. 5 (220). **STRUKTURA GLOBALNEJ I TOWAROWEJ PRODUKCJI ROLNICZEJ (ceny stałe^a)**
STRUCTURE OF GROSS AND MARKET AGRICULTURAL OUTPUT (constant prices^a)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2014	2015	SPECIFICATION
	w odsetkach in percent				
PRODUKCJA GLOBALNA GROSS OUTPUT					
O G Ó Ł E M	100,0	100,0	100,0	100,0	TOTAL
Produkcja roślinna	34,4	30,3	27,2	20,7	Crop output
Zboża	13,3	9,9	12,1	9,3	<i>Cereals</i>
w tym zboża podstawowe	8,1	6,2	6,9	5,8	<i>of which basic cereals</i>
w tym: pszenica	1,5	1,3	1,8	1,7	<i>of which: wheat</i>
żyto	2,1	1,3	1,0	0,7	<i>rye</i>
jęczmień	0,7	0,6	0,6	0,5	<i>barley</i>
Ziemniaki	3,7	2,7	1,4	1,1	<i>Potatoes</i>
Przemysłowe	1,5	0,7	0,8	0,7	<i>Industrial</i>
w tym buraki cukrowe	1,1	0,0	0,0	0,0	<i>of which sugar beets</i>
Warzywa	2,1	2,5	1,6	1,1	<i>Vegetables</i>
Owoce	0,9	1,0	0,7	0,7	<i>Fruit</i>
Siano łąkowe	5,0	5,5	3,7	2,5	<i>Meadow hay</i>
Pozostałe	7,9	8,0	6,9	5,3	<i>Others</i>

a Patrz uwagi ogólne, ust. 6 na str. 271.
a See general notes, item 6 on page 271.

TABL. 5 (220). **STRUKTURA GLOBALNEJ I TOWAROWEJ PRODUKCJI ROLNICZEJ (dok.)**
STRUCTURE OF GROSS AND MARKET AGRICULTURAL OUTPUT (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2014	2015	SPECIFICATION
	w odsetkach <i>in percent</i>				
PRODUKCJA GLOBALNA (dok.) GROSS OUTPUT (cont.)					
Produkcja zwierzęca	65,6	69,7	72,8	79,3	Animal output
Żywiec rzeźny ^b	24,1	27,2	23,4	23,3	<i>Animals for slaughter^b</i>
w tym:					<i>of which:</i>
bydło (bez cieląt)	4,7	9,4	9,1	8,4	<i>cattle (excluding calves)</i>
cielęta	1,6	1,6	0,4	0,3	<i>calves</i>
trzoda chlewna	11,9	9,2	7,2	6,8	<i>pigs</i>
owce	0,1	0,0	0,0	0,0	<i>sheep</i>
drób	5,2	6,1	6,3	7,4	<i>poultry</i>
Przyrost stada (podstawowego i obrotowego)	1,4	-0,2	0,3	0,6	<i>Increase in herd (basic and working)</i>
Mleko krowie	35,0	37,5	45,3	51,8	<i>Cows' milk</i>
Jaja kurze	1,7	1,7	1,2	1,3	<i>Hen eggs</i>
Obornik	3,0	3,1	2,3	2,0	<i>Manure</i>
Pozostałe	0,4	0,4	0,3	0,3	<i>Others</i>
PRODUKCJA TOWAROWA MARKET OUTPUT					
O G Ó Ł E M	100,0	100,0	100,0	100,0	TOTAL
Produkcja roślinna	11,8	10,6	9,2	7,0	Crop output
Zboża	4,6	3,9	4,5	3,3	<i>Cereals</i>
w tym zboża podstawowe	4,1	3,4	3,3	2,7	<i>of which basic cereals</i>
w tym: pszenica	1,3	1,0	1,4	1,1	<i>of which: wheat</i>
żyto	0,9	0,6	0,8	0,6	<i>rye</i>
jęczmień	0,3	0,3	0,2	0,1	<i>barley</i>
Ziemniaki	1,9	1,7	1,1	0,9	<i>Potatoes</i>
Przemysłowe	2,2	0,9	0,5	0,4	<i>Industrial</i>
w tym buraki cukrowe	1,7	0,0	0,0	0,0	<i>of which sugar beets</i>
Warzywa	2,0	2,8	2,0	1,1	<i>Vegetables</i>
Owoce	1,0	1,1	0,8	0,8	<i>Fruit</i>
Pozostałe	0,1	0,2	0,3	0,5	<i>Others</i>
Produkcja zwierzęca	88,2	89,4	90,8	93,0	Animal output
Żywiec rzeźny ^b	32,9	37,7	31,2	30,0	<i>Animals for slaughter^b</i>
w tym:					<i>of which:</i>
bydło (bez cieląt)	6,6	13,3	12,3	10,8	<i>cattle (excluding calves)</i>
cielęta	1,8	1,8	0,5	0,4	<i>calves</i>
trzoda chlewna	15,7	12,6	9,0	8,3	<i>pigs</i>
owce	0,1	0,1	0,0	0,0	<i>sheep</i>
drób	7,6	8,8	8,9	9,9	<i>poultry</i>
Mleko krowie	52,8	49,6	58,1	61,6	<i>Cows' milk</i>
Jaja kurze	1,9	1,7	1,3	1,3	<i>Hen eggs</i>
Pozostałe	0,6	0,4	0,2	0,1	<i>Others</i>

^b Bydło, cielęta, trzoda chlewna, owce, konie, drób, kozy i króliki.

^b Cattle, calves, pigs, sheep, horses, poultry, goats and rabbits.

TABL. 6 (221). **POWIERZCHNIA ZASIEWÓW^a**
Stan w czerwcu
SOWN AREA^a
As of June

ZIEMIOPLODY	2005 ^b	2010 ^c	2015	2016		CROPS
				ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	
w ha in ha						
O G Ó Ł E M	676806	605827	655567	688275	677912	T O T A L
Zboża	503853	466963	435287	419887	412870	Cereals
zboża podstawowe ...	300294	266304	247421	243750	237867	<i>basic cereals</i>
pszenica	39286	37579	52680	49573	46860	<i>wheat</i>
żyto	103919	77499	37799	42494	41810	<i>rye</i>
jęczmień	21295	21828	19937	22901	22521	<i>barley</i>
owies	53506	52060	41496	45780	44946	<i>oats</i>
pszenżyto	82288	77339	95510	83002	81730	<i>triticale</i>
mieszanki zbożowe ..	194859	183788	160163	155492	155402	<i>cereal mixed</i>
gryka, proso i pozostale zbożowe.....	4426	4198	3430	4871	4759	<i>buckwheat, millet and other cereals</i>
kukurydza na ziarno ..	4273	12672	24271	15771	14841	<i>maize for grain</i>
Strączkowe	8745	6997	20454	15105	14559	Pulses
konsumpcyjne	139	604	2160	2611	2582	<i>edible</i>
pastewne ^d	8606	6393	18294	12494	11977	<i>feed^d</i>
Ziemniaki	32759	17206	11486	8350	8289	Potatoes
Przemysłowe	9372	10580	13013	14767	13283	Industrial
w tym:						<i>of which:</i>
buraki cukrowe	5802	275	68	72	–	<i>sugar beets</i>
oleiste	2504	9488	12348	14044	12677	<i>oilseeds</i>
w tym rzepak i rzepik	2449	8308	11058	13646	12325	<i>of which rape and turnip rape</i>
Pastewne	113690	100653	171459	209638	208488	Feed
w tym:						<i>of which:</i>
okopowe	650	159	46	59	59	<i>root plants</i>
kukurydza na paszę ..	46190	60726	101930	115304	114284	<i>maize for feeds</i>
Pozostałe uprawy ^e	8387	3428	3868	20527	20424	Other crops ^e

a Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 270. b Łącznie z powierzchnią upraw trwałych, ogrodów przydomowych oraz upraw na przyoranie (nawozy zielone). c Dane Powszechnego Spisu Rolnego. d Łącznie z mieszankami zbożowo-strączkowymi na ziarno. e Warzywa, truskawki, wysadki okopowych itp.

a See general notes, item 4 on page 270. b Including permanent crops, kitchen gardens as well as area intended for ploughing (green fertilizers). c Data of the Agricultural Census. d Including cereal and pulse mixed for grain. e Vegetables, strawberries, root plant planting etc.

TABL. 7 (222). ZBIORY I PLONY WYBRANYCH ZIEMIOPŁODÓW^a
 SELECTED CROP PRODUCTION AND YIELDS^a

ZIEMIOPŁODY	2006–2010 ^b	2010	2015	2016		CROPS
				ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	
ZBIORY w t PRODUCTION in t						
Zboża	1317540	1336642	1175930	1234571	1202233	Cereals
w tym:						of which:
zboża podstawowe ...	770017	772006	690058	683793	660097	basic cereals
pszenica	118954	125637	171499	160656	147343	wheat
żyto	208916	185771	90096	96942	95307	rye
jęczmień	64452	73166	53404	66674	65034	barley
owies	119691	141975	107055	119626	117601	oats
pszenżyto	258004	245457	268004	239896	234813	triticale
mieszanki zbożowe ..	521379	537650	392894	427976	427817	cereal mixed
Ziemniaki ^c	429390	353911	186864	184911	183326	Potatoes ^c
Buraki cukrowe	101312	12992	4194	4775	–	Sugar beets
Rzepak i rzepik	12322	19885	31694	35139	31456	Rape and turnip rape
Siano łąkowe ^d	1475837	1594905	1345810	1957828	1953736	Meadow hay ^d
PLONY z 1 ha w dt YIELDS per 1 ha in dt						
Zboża	26,0	29,1	27,0	29,4	29,1	Cereals
w tym:						of which:
zboża podstawowe ...	26,2	29,0	27,9	28,1	27,8	basic cereals
pszenica	29,9	33,4	32,6	32,4	31,4	wheat
żyto	22,3	24,0	23,8	22,8	22,8	rye
jęczmień	27,6	33,5	26,8	29,1	28,9	barley
owies	24,1	27,3	25,8	26,1	26,2	oats
pszenżyto	29,8	31,7	28,1	28,9	28,7	triticale
mieszanki zbożowe ..	25,5	29,3	24,5	27,5	27,5	cereal mixed
Ziemniaki ^c	177	206	163	221	221	Potatoes ^c
Buraki cukrowe	492	472	617	663	–	Sugar beets
Rzepak i rzepik	24,3	23,9	28,7	25,8	25,5	Rape and turnip rape
Siano łąkowe ^d	53,3	54,0	41,7	59,2	59,5	Meadow hay ^d

a Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 270. b Przeciętne roczne. c Od 2010 r. bez ogrodów przydomowych. d W 2016 r. łącznie z powierzchnią wspólnot gruntowych uwzględnioną w gospodarstwach indywidualnych.

a See general notes, item 4 on page 270. b Annual averages. c Since 2010 excluding kitchen gardens. d In 2016 including the area of land communities taken into account in the private farms.

TABL. 8 (223). **POWIERZCHNIA, ZBIORY I PLONY WARZYW GRUNTOWYCH^a**
AREA, PRODUCTION AND YIELDS OF GROUND VEGETABLES^a

WARZYWA	2006–2010 ^b	2010	2015	2016		VEGETABLES
				ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	
POWIERZCHNIA ^c w ha – stan w czerwcu AREA ^c in ha – as of June						
O G Ó Ł E M	3347	2407	1833	1768	1768	T O T A L
Kapusta	745	619	348	335	335	Cabbages
Kalafiory	154	116	111	103	103	Cauliflowers
Cebula	373	265	169	175	175	Onions
Marchew jadalna	599	321	189	178	178	Carrots
Buraki ćwikłowe	322	145	172	158	158	Beetroots
Ogórki	320	186	180	176	176	Cucumbers
Pomidory	165	110	108	103	103	Tomatoes
Pozostałe ^d	669	645	556	540	540	Others ^d
ZBIORY w t PRODUCTION in t						
O G Ó Ł E M	72903	73002	33418	34621	34609	T O T A L
Kapusta	29335	30027	12116	12169	12169	Cabbages
Kalafiory	2461	2560	1612	1510	1510	Cauliflowers
Cebula	6347	7562	2651	2799	2799	Onions
Marchew jadalna	14488	10577	3985	3926	3923	Carrots
Buraki ćwikłowe	6758	4644	3170	3594	3592	Beetroots
Ogórki	3035	3669	1799	2232	2232	Cucumbers
Pomidory	1796	2157	1348	1557	1557	Tomatoes
Pozostałe ^d	8683	11806	6739	6836	6829	Others ^d
PLONY z 1 ha w dt YIELDS per 1 ha in dt						
Kapusta	394	485	348	363	363	Cabbages
Kalafiory	160	220	146	147	147	Cauliflowers
Cebula	170	285	157	160	160	Onions
Marchew jadalna	242	330	211	220	220	Carrots
Buraki ćwikłowe	210	321	185	228	228	Beetroots
Ogórki	95	197	100	127	127	Cucumbers
Pomidory	109	196	125	150	150	Tomatoes
Pozostałe ^d	130	183	121	127	126	Others ^d

a Łącznie z ogrodami przydomowymi; od 2014 r. według położenia gruntów. b Przeciętne roczne. c W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego, w pozostałych latach dane według szacunków. d Pietruszka, pory, selery, rzodkiewka, sałata, rabarbar itp.

a Including kitchen gardens; since 2014 by field location. b Annual averages. c In 2010 data of the Agricultural Census, in other years data based on estimation. d Parsley, leeks, celeries, radish, salad, rhubarb etc.

TABL. 9 (224). **POWIERZCHNIA I ZBIORY OWOCÓW Z DRZEW^a**
AREA AND PRODUCTION OF TREE FRUIT^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2006–2010 ^b	2010	2015	2016		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	
POWIERZCHNIA ^c w ha – stan w czerwcu AREA ^c in ha – as of June						
OGÓŁEM	3119	2952	2106	2029	2026	TOTAL
Jabłonie	1848	1826	1573	1494	1491	Apples
Grusze	215	152	120	115	115	Pears
Śliwy	305	147	111	112	112	Plums
Wiśnie	375	182	196	198	198	Cherries
Czereśnie	105	53	65	69	69	Sweet cherries
Pozostałe ^d	271	592	41	41	41	Others ^d
ZBIORY ^e w t PRODUCTION ^e in t						
OGÓŁEM	17823	16111	14893	15210	15208	TOTAL
Jabłka	13995	13353	13100	13007	13005	Apples
Gruszki	798	758	590	710	710	Pears
Śliwki	1255	930	446	520	520	Plums
Wiśnie	1556	870	540	696	696	Cherries
Czereśnie	183	160	173	187	187	Sweet cherries
Pozostałe ^d	36	40	44	90	90	Others ^d

a Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 270. b Przeciętne roczne. c W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego, w pozostałych latach dane według szacunków; do 2014 r. łącznie z ogrodami przydomowymi; od 2015 r. jedynie uprawy w sadach. d Brzoskwinie, morele, orzechy włoskie. e Od 2016 r. jedynie owoce zebrane w sadach.

a See general notes, item 4, on page 270. b Annual averages. c In 2010 data of the Agricultural Census, in other years data based on estimation; up to 2014 including kitchen gardens; since 2015 orchard only. d Peaches, apricots, walnuts. e Since 2016 fruit harvested in orchards only.

TABL. 10 (225). **POWIERZCHNIA I ZBIORY OWOCÓW Z KRZEWÓW OWOCOWYCH I PLANTACJI
 JAGODOWYCH^a**
AREA AND PRODUCTION OF FRUIT BUSHES AND BERRY FRUIT^a

OWOCE	2006–2010 ^b	2010	2015	2016		FRUIT
				ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	
POWIERZCHNIA ^c w ha – stan w czerwcu AREA ^c in ha – as of June						
OGÓŁEM	4493	4000	4170	4155	4113	TOTAL
Truskawki ^d	1886	1357	1300	1157	1157	Strawberries ^d
Maliny ^e	103	195	358	377	377	Raspberries ^e
Porzeczki	1837	1619	1518	1470	1430	Currants
Agrest	46	49	49	47	47	Gooseberries
Pozostałe ^f	621	780	944	1104	1102	Others ^f

a Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 270. b Przeciętne roczne. c W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego, w pozostałych latach dane według szacunków; do 2014 r. łącznie z ogrodami przydomowymi; od 2015 r. dla krzewów jedynie uprawy w sadach, dla truskawek nadal łącznie z uprawą w ogrodach przydomowych. d Od 2010 r. łącznie z poziomkami; do 2009 r. poziomki uwzględniano w pozycji „pozostałe”. e łącznie z jeżyną bezkolcową. f Aronia, borówka wysoka, winorośl, leszczyna i inne.

a See general notes, item 4 on page 270. b Annual averages. c In 2010 data of the Agricultural Census, in other years data based on estimation; up to 2014 including kitchen gardens; since 2015 for fruit bushes in orchard only, in case of strawberries area of cultivation in kitchen gardens is still included. d Since 2010 including wild strawberries; until 2009 wild strawberries was included in item "others". e Including thornless blackberry. f Chokeberry, blueberry, grape, hazel and others.

TABL. 10 (225). **POWIERZCHNIA I ZBIORY OWOCÓW Z KRZEWÓW OWOCOWYCH I PLANTACJI JAGODOWYCH^a (dok.)***AREA AND PRODUCTION OF FRUIT BUSHES AND BERRY FRUIT^a (cont.)*

O W O C E	2006–2010 ^b	2010	2015	2016		F R U I T
				ogółem <i>total</i>	w tym gospodarstwa indywidualne <i>of which private farms</i>	
ZBIORY ^g w t <i>PRODUCTION^g in t</i>						
O G Ó Ł E M	13046	12072	8231	9462	9241	T O T A L
Truskawki ^d	5891	5120	2642	2785	2785	<i>Strawberries^d</i>
Maliny ^e	171	341	730	792	792	<i>Raspberries^e</i>
Porzeczki	5024	4050	2420	3019	2813	<i>Currants</i>
Agrest	190	176	88	74	74	<i>Gooseberries</i>
Pozostałe ^f	1772	2385	2350	2792	2777	<i>Others^f</i>

a Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 270. b Przeciętne roczne. d Od 2010 r. łącznie z poziomkami; do 2009 r. poziomki uwzględniano w pozycji „pozostałe”. e Łącznie z jeżyną bezkolcową. f Aronia, borówka wysoka, winorośl, leszczyna i inne. g Od 2016 r. jedynie owoce zebrane w sadach.

a See general notes, item 4 on page 270. b Annual averages. d Since 2010 including wild strawberries; until 2009 wild strawberries was included in item "others". e Including thornless blackberry. f Chokeberry, blueberry, grape, hazel and others. g Since 2016 fruit harvested in orchards only.

TABL. 11 (226). **BYDŁO, TRZODA CHLEWNA, OWCE I KONIE^a**

Stan w czerwcu

CATTLE, PIGS, SHEEP AND HORSES^a

As of June

WYSZCZEGÓLNIENIE <i>SPECIFICATION</i>	2005	2010	2015	2016	2005	2010	2015	2016
	ogółem <i>total</i>				w tym gospodarstwa indywidualne <i>of which private farms</i>			
W SZTUKACH <i>IN HEADS</i>								
Bydło	737797	878880	949112	946950	735795	876786	946981	944835
<i>Cattle</i>								
w tym krowy	390570	457453	458749	437483	389568	456569	457817	436502
<i>of which cows</i>								
Trzoda chlewna ^b	873838	552848	337173	307863	849526	534272	320096	293288
<i>Pigs^b</i>								
w tym lochy	84525	51755	27609	25904	82528	49836	25883	24654
<i>of which sows</i>								
Owce	23347	22061	17976	19382	23347	22026	17882	19268
<i>Sheep</i>								
w tym maciorki	14145	13645	10909	11389	14145	13622	10840	11336
<i>of which ewes</i>								

a Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 270; w 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. b W 2005 r. – stan w końcu lipca.

a See general notes, item 4 on page 270; in 2010 data of the Agricultural Census. b In 2005 – as of the end of July.

TABL. 11 (226). **BYDŁO, TRZODA CHLEWNA, OWCE I KONIE^a (dok.)**
 Stan w czerwcu
CATTLE, PIGS, SHEEP AND HORSES^a (cont.)
 As of June

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005	2010	2015	2016	2005	2010	2015	2016
	ogółem total				w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms			
W SZTUKACH (dok.) IN HEADS (cont.)								
Konie ^c Horses ^c	20213	19518	20787 ^d	13832	20200	19433	20736 ^d	13791
W przeliczeniowych sztukach dużych (bydło, trzoda chlewna ^b , owce i konie) <i>In terms of large heads (cattle, pigs^b, sheep and horses)</i>	741714	807314	832091 ^e	819122	736452	802765	827766 ^e	815193
NA 100 ha UŻYTKÓW ROLNYCH w szt. PER 100 ha OF AGRICULTURAL LAND in heads								
Bydło Cattle	67,2	83,1	89,7	86,6	68,8	84,5	90,8	88,0
w tym krowy of which cows	35,6	43,3	43,3	40,0	36,4	44,0	43,9	40,6
Trzoda chlewna ^b Pigs ^b	79,6	52,3	31,9	28,1	79,5	51,5	30,7	27,3
w tym lochy of which sows	7,7	4,9	2,6	2,4	7,7	4,8	2,5	2,3
Owce Sheep	2,1	2,1	1,7	1,8	2,2	2,1	1,7	1,8
w tym maciorki of which ewes	1,3	1,3	1,0	1,0	1,3	1,3	1,0	1,1
Konie ^c Horses ^c	1,8	1,8	1,9 ^d	1,3	1,9	1,9	2,0 ^d	1,3
W przeliczeniowych sztukach dużych (bydło, trzoda chlewna ^b , owce i konie) <i>In terms of large heads (cattle, pigs^b, sheep and horses)</i>	67,6	76,4	78,6 ^e	74,9	68,9	77,4	79,4 ^e	75,9

a Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 270; w 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. b W 2005 r. – stan w końcu lipca. c W 2005 r. dane szacunkowe; od 2010 r. dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co trzy lata. d Stan koni z 2013 r. e Do obliczeń przyjęto stan koni z 2013 r.

U w a g a. Przeliczenia pogłowia zwierząt ze sztuk fizycznych na przeliczeniowe sztuki duże dokonuje się przy przyjęciu współczynników (mnożników): dla bydła – 0,8, dla trzody chlewnej – 0,15, dla owiec – 0,08, dla koni – 1,0.

a See general notes, item 4 on page 270; in 2010 data of the Agricultural Census. b In 2005 – as of the end of July. c In 2005 estimated data; since 2010 data on the basis of period survey conducted every three years. d The horse stock of 2013. e For the calculation we use the horse stocks of 2013.

N o t e. The following ratios (multipliers) are used in calculating livestock in physical units per head in terms of large heads: for cattle – 0,8, for pigs – 0,15, for sheep – 0,08, for horses – 1,0.

TABL. 12 (227). **DRÓB^a**
Stan w końcu roku
POULTRY^a
As of the end of the year

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016		SPECIFICATION
				ogółem <i>total</i>	w tym gospodarstwa indywidualne <i>of which private farms</i>	
Kury w tys. szt.	4647,9	4352,3	8150,4	7834,7	7354,7	<i>Hens in thous. heads</i>
w tym nioski	1127,6	936,5	1129,2	1035,5	1035,5	<i>of which laying hens</i>
Gęsi w tys. szt.	58,8	56,5	.	.	.	<i>Geese in thous. heads</i>
Indyki w tys. szt.	121,9	252,6	.	.	.	<i>Turkeys in thous. heads</i>
Kaczki ^b w tys. szt.	28,0	56,5	.	.	.	<i>Ducks^b in thous. heads</i>
Kury na 100 ha użytków rolnych w szt.	423,5	411,8	770,2	716,1	684,7	<i>Hens per 100 ha of agricultural land in heads</i>
w tym nioski	102,7	88,6	106,7	94,7	96,4	<i>of which laying hens</i>

a W latach 2005, 2010 i 2015 w wieku powyżej 2 tygodni; patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 270. b Łącznie z drobiem pozostałym.
a In 2005, 2010 and 2015 more than 2 weeks; see general notes, item 4 on page 270. b Including other poultry.

TABL. 13 (228). **PRODUKCJA ŻYWCA RZEŻNEGO^a**
PRODUCTION OF ANIMALS FOR SLAUGHTER^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016		SPECIFICATION
				ogółem <i>total</i>	w tym gospodarstwa indywidualne <i>of which private farms</i>	

W TYSIĄCACH SZTUK
IN THOUSAND HEADS

Bydło (bez cieląt)	110,3	172,4	163,4	169,3	168,9	<i>Cattle (excluding calves)</i>
Cielęta	131,4	108,2	21,6	11,9	11,8	<i>Calves</i>
Trzoda chlewna	1017,7	759,1	652,0	585,7	569,9	<i>Pigs</i>
Owce	14,3	16,0	9,3	10,4	10,4	<i>Sheep</i>
Konie	8,2	10,6	6,0	4,5	4,5	<i>Horses</i>

W TYSIĄCACH TON ŻYWEJ WAGI
IN THOUSAND TONNES OF LIVE WEIGHT

Bydło (bez cieląt)	55,9	98,7	97,4	98,0	97,8	<i>Cattle (excluding calves)</i>
Cielęta	10,0	8,8	1,9	0,9	0,9	<i>Calves</i>
Trzoda chlewna	115,8	97,4	98,1	87,9	85,9	<i>Pigs</i>
Owce	0,4	0,5	0,3	0,3	0,3	<i>Sheep</i>
Konie	4,8	6,5	3,7	2,8	2,8	<i>Horses</i>
Drób	62,2	80,1	127,1	154,6	147,4	<i>Poultry</i>
Kozy i króliki	0,1	0,2	0,1	0,0	0,0	<i>Goats and rabbits</i>

a Dane obejmują skup zwierząt rzeźnych (pomniejszony o zwierzęta wyselekcjonowane do dalszego chowu), sprzedaż targowiskową oraz ubój z przeznaczeniem na spożycie naturalne.

a Data include purchase of animals for slaughter (excluding animals selected for further breeding), market sales and slaughter intended for own consumption.

TABL. 14 (229). **PRODUKCJA MIĘSA^a, TŁUSZCZÓW I PODROBÓW**
PRODUCTION OF MEAT^a, FATS AND PLUCK

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
W TYSIĄCACH TON IN THOUSAND TONNES					
Produkcja żywca rzeźnego w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami i podrobami)	183,2	207,3	234,3	245,5	Production of animals for slaughter in terms of meat (including fats and pluck)
mięso i tłuszcze	172,4	193,1	219,1	229,5	meat and fats
wołowe	29,2	51,6	49,4	49,8	beef
cielęce	6,0	5,3	1,2	0,5	veal
wieprzowe	90,3	76,0	76,5	68,6	pork
baranie	0,2	0,2	0,1	0,1	mutton
końskie	2,7	3,4	2,0	1,5	horseflesh
drobiowe	43,6	56,1	89,0	108,2	poultry
kozie i królicze ^b	0,4	0,5	0,9	0,8	goat and rabbit ^b
podroby	10,8	14,2	15,2	16,0	pluck
NA 1 ha UŻYTKÓW ROLNYCH ^c w kg PER 1 ha OF AGRICULTURAL LAND ^c in kg					
OGÓŁEM	166,9	196,1	221,4	224,4	TOTAL

a W wadze poubojowej ciepłej; dane obejmują skup zwierząt rzeźnych (pomniejszony o zwierzęta wyselekcjonowane do dalszego chowu), sprzedaż targowiskową oraz ubój z przeznaczeniem na spożycie naturalne. b Łącznie z dziczyzną. c Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 270.

a In post-slaughter warm weight; data include purchase of animals for slaughter (excluding animals selected for further breeding), market sales and slaughter intended for own consumption. b Including game. c See general notes, item 4 on page 270.

TABL. 15 (230). **PRODUKCJA MLEKA KROWIEGO I JAJ KURZYCH**
PRODUCTION OF COWS' MILK AND HEN EGGS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	
Produkcja mleka:						Milk production:
w milionach litrów	1626,0	1969,4	2564,8	2584,0	2580,2	in million litres
na 100 ha użytków rolnych ^a w tys. l	148,2	186,3	242,4	236,2	240,2	per 100 ha agricultural land ^a in thous. l
Przeciętny roczny udój mleka od 1 krowy w l	4163	4105	5673	5872	5875	Average annual quantity of milk per cow in l
Produkcja jaj w mln szt.	228,8	216,8	203,3	256,2	256,2	Egg production in mln units
Przeciętna roczna liczba jaj od 1 kury niośki w szt.	188	240	187	220	220	Average annual number of eggs per laying hen in units

a Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 270.

a See general notes, item 4 on page 270.

TABL. 16 (231). **CIĄGNIKI ROLNICZE^a**
 Stan w czerwcu
AGRICULTURAL TRACTORS^a
 As of June

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem <i>Total</i>	W tym gospodarstwa indywidualne <i>Of which private farms</i>	SPECIFICATION
W sztukach 2005	96389	96082	<i>In units</i>
2010 ^b	101415	101042	
2013	104780	104511	
2016	110184	109903	
Powierzchnia użytków rolnych na 1 ciągnik w ha 2005	11,4	11,1	<i>Agricultural land area per tractor in ha</i>
2010 ^b	10,4	10,3	
2013	10,3	10,1	
2016	9,9	9,8	

a Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 270. b Dane Powszechnego Spisu Rolnego.
 U w a g a. Od 2010 r. dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co trzy lata.
 a See general notes, item 4 on page 270. b Data of the Agricultural Census.
 N o t e. Since 2010 data on the basis of periodic surveys conducted every three years.

TABL. 17 (232). **ZUŻYCIENIE NAWOZÓW MINERALNYCH LUB CHEMICZNYCH ORAZ WAPNIOWYCH^a**
W PRZELICZENIU NA CZYSTY SKŁADNIK
CONSUMPTION OF MINERAL OR CHEMICAL AS WELL AS LIME FERTILIZERS^a
IN TERMS OF PURE INGREDIENT

WYSZCZEGÓLNIENIE	2004/05	2009/10 ^b	2014/15	2015/16		SPECIFICATION
				ogółem <i>total</i>	w tym gospodar- stwa indy- widualne <i>of which private farms</i>	
W TONACH IN TONNES						
Nawozy mineralne lub chemiczne ^c	95606	112296	93835	104073	101690	<i>Mineral or chemical fertilizers^c</i>
azotowe	52492	64653	54177	55384	54098	<i>nitrogenous</i>
fosforowe	20541	24138	17430	20322	19869	<i>phosphatic</i>
potasowe	22573	23506	22228	28367	27723	<i>potassic</i>
Nawozy wapniowe ^d	65863	15249	21606	18115	16452	<i>Lime fertilizers^d</i>
NA 1 ha UŻYTKÓW ROLNYCH w kg PER 1 ha OF AGRICULTURAL LAND in kg						
Nawozy mineralne lub chemiczne ^c	87,1	106,2	88,7	95,1	94,7	<i>Mineral or chemical fertilizers^c</i>
azotowe	47,8	61,2	51,2	50,6	50,4	<i>nitrogenous</i>
fosforowe	18,7	22,8	16,5	18,6	18,5	<i>phosphatic</i>
potasowe	20,6	22,2	21,0	25,9	25,8	<i>potassic</i>
Nawozy wapniowe ^d	60,0	14,4	20,4	16,6	15,3	<i>Lime fertilizers^d</i>

a Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 270. b Dane Powszechnego Spisu Rolnego 2010. c Łącznie z wieloskładnikowymi. d Przeważnie w postaci wapna palonego; łącznie z wapnem defekacyjnym.
 a See general notes, item 4 on page 270. b Data of the Agricultural Census 2010. c Including mixed fertilizers. d Most frequently in the form of quicklime; including defecated lime.

TABL. 18 (233). **SKUP WAŻNIEJSZYCH PRODUKTÓW ROLNYCH**
PROCUREMENT OF MAJOR AGRICULTURAL PRODUCTS

PRODUKTY ROLNE	2005	2010	2015	2016		AGRICULTURAL PRODUCTS
				ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	
Zboża w t	123819	104880	154633	152325	126230	Cereals in t
w tym zboża podsta- wowe	98772	89689	131562	123516	104593	of which basic cereals
pszenica	41847	44692	67979	68875	55023	wheat
żyto	32858	23819	26463	27473	26031	rye
jęczmień	3348	3031	4507	4338	3066	barley
owies i mieszanki zbożowe	9411	5901	10312	8330	7431	oats and cereal mixed
pszenżyto	11308	12246	22301	14500	13042	triticale
w tym zboża konsump- cyjne i paszowe	123778	102719	152218	150845	124756	of which consumer and for feeds cereals
w tym zboża podsta- wowe	98731	87529	129152	122038	103119	of which basic cereals
pszenica	41806	43729	67206	68134	54286	wheat
żyto	32858	23639	26258	27363	25921	rye
jęczmień	3348	2684	4255	4273	3001	barley
owies i mieszanki zbożowe	9411	5695	9950	8102	7203	oats and cereal mixed
pszenżyto	11308	11782	21483	14166	12708	triticale
Strączkowe konsumpcyjne ^a w t	1	0	0	.	.	Edible pulses ^a in t
Ziemniaki w t	123429	87906	137698	223469	223367	Potatoes in t
Buraki cukrowe w t	240025	5972	4194	.	.	Sugar beets in t
Rzepak i rzepik w t	7008	20447	12076	3105	1243	Rape and turnip rape in t
Warzywa w t	13203	21225	5784	11531	11526	Vegetables in t
Owoce w t	10045	10925	8619	8216	8074	Fruit in t
Żywiec rzeźny ^b w t	183034	237516	294613	314195	306749	Animals for slaughter ^b in t
bydło (bez cieląt)	43694	82941	84047	85136	85014	cattle (excluding calves)
cielęta	2094	2253	2348	1722	1719	calves
trzoda chlewna	77905	70651	78904	71341	70121	pigs
owce	270	217	231	248	248	sheep
konie	2875	3064	2608	1776	1776	horses
drób	56196	78390	126475	153972	147871	poultry
Żywiec rzeźny w przelicze- niu na mięso ^c (łącznie z tłuszczami) w t	125976	156637	195708	208792	203506	Animals for slaughter in terms of meat ^c (including fats) in t
Mleko krowie w tys. l	1625835	1719914	2155582	2253199	2249440	Cows' milk in thous. l
Jaja kurze konsumpcyjne w tys. szt.	2466	3565	781	381	381	Consumer hen eggs in thous. units

a Bez materiału siewnego. b W wadze żywej. c Wołowe, cielęce, wieprzowe, baranie, końskie i drobiowe; w wadze poubojowej cieplej.

a Excluding sowing material. b In live weight. c Concerns meat: beef, veal, pork, mutton, horseflesh and poultry; in post-slaughter warm weight.

TABL. 19 (234). **WARTOŚĆ SKUPU PRODUKTÓW ROLNYCH (ceny bieżące^a)**
VALUE OF AGRICULTURAL PRODUCTS PROCUREMENT (current prices^a)

PRODUKTY ROLNE	2005	2010	2015	2016		AGRICULTURAL PRODUCTS
				ogółem grand total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	
W TYSIĄCACH ZŁOTYCH IN THOUSAND ZLOTYS						
O G Ó Ł E M	2487934,6	3127923,4	4181556,6	4329289,7	4277556,1	T O T A L
Produkty roślinne	152538,3	166589,3	197170,5	210857,1	192053,7	Crop products
w tym:						of which:
Zboża	40346,1	57932,3	90570,2	86354,0	70892,0	Cereals
w tym zboża podstawowe	30456,1	47683,5	77312,5	70675,4	59260,8	of which basic cereals
pszenica	15078,1	28510,2	45438,0	42261,8	33476,9	wheat
żyto	8437,3	10340,7	12731,3	13946,3	13242,2	rye
jęczmień	1155,5	1562,4	2567,1	2359,1	1681,5	barley
owies i mieszanki zbożowe	2356,1	1826,7	4770,3	4314,5	3841,6	oats and cereal mixed
pszenżyto	3429,1	5443,5	11805,8	7793,8	7018,7	triticale
w tym zboża konsumpcyjne i paszowe	40316,3	56453,3	89091,8	85372,9	69921,7	of which consumer and for feeds cereals
w tym zboża podstawowe	30426,2	46205,7	75844,3	69700,9	58290,5	of which basic cereals
pszenica	15048,2	27757,2	44892,6	41735,3	32954,6	wheat
żyto	8437,3	10242,7	12622,2	13884,3	13180,2	rye
jęczmień	1155,5	1333,6	2399,1	2316,3	1638,7	barley
owies i mieszanki zbożowe	2356,1	1722,5	4569,9	4181,6	3708,7	oats and cereal mixed
pszenżyto	3429,1	5149,6	11360,5	7583,4	6808,3	triticale
Strączkowe konsumpcyjne ^b	2,5	4,8	1,0	.	.	Edible pulses ^b
Ziemniaki	22184,8	16397,4	37339,9	57953,7	57882,5	Potatoes
Buraki cukrowe	41337,4	637,9	478,2	.	.	Sugar beets
Rzepak i rzepik	5411,1	26639,1	18214,8	4952,7	1960,6	Rape and turnip rape
Warzywa	28125,5	16190,7	6051,1	9828,8	9825,6	Vegetables
Owoce	8415,1	31296,5	35850,5	41441,6	41239,3	Fruit
Produkty zwierzęce	2335396,3	2961334,1	3984386,1	4118432,7	4085502,4	Animal products
w tym:						of which:
Żywiec rzeźny	693103,0	944714,7	1341545,8	1384420,5	1355899,2	Animals for slaughter cattle (excluding calves)
bydło (bez cieląt)	174611,9	367195,5	490570,8	476506,5	475819,0	calves
cielęta	19847,7	20636,2	22338,9	16149,9	16124,6	calves
trzoda chlewna	298219,0	270043,4	324269,0	325491,1	320041,6	pigs
owce	1851,0	1530,3	1688,4	1731,7	1731,7	sheep
konie	17992,8	17994,6	20339,5	14683,8	14683,8	horses
drób	180580,6	267314,8	482339,3	549857,4	527498,6	poultry
Mleko krowie	1635139,0	1997399,2	2615455,6	2679999,4	2675590,4	Cows' milk
Jaja kurze konsumpcyjne ..	600,0	820,1	237,7	140,4	140,4	Consumer hen eggs
NA 1 ha UŻYTKÓW ROLNYCH ^c w zł PER 1 ha OF AGRICULTURAL LAND ^c in zł						
O G Ó Ł E M	2267	2959	3951	3957	3982	T O T A L
Produkty: roślinne	139	158	186	193	179	Products: crop
zwierzęce	2128	2801	3765	3764	3803	animal

a Płacone dostawcom; bez podatku VAT. b Bez materiału siewnego. c Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 270.

a Paid to suppliers; excluding VAT. b Excluding sowing. c See general notes, item 4 on page 270.

TABL. 20 (235). **EKOLOGICZNE GOSPODARSTWA ROLNE**
ORGANIC FARMS

LATA YEARS	Z certyfikatem Certified		W okresie przestawiania Under conversion	
	gospodarstwa farms	powierzchnia ekologicznych użytków rolnych w ha organic agricultural land in ha	gospodarstwa farms	powierzchnia ekologicznych użytków rolnych w ha organic agricultural land in ha
2005	104	2026	378	6155
2010	1038	18890	995	24027
2015	2815	48553	458	7975
2016	2728	46073	709	9095

Źródło: dane Głównego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych.
 Source: data of the Main Inspectorate of Agricultural and Food Quality.

Łowiectwo Hunting

TABL. 21 (236). **WAŻNIEJSZE ZWIERZĘTA ŁOWNE^a**
 Stan w dniu 10 III
MAJOR GAME SPECIES^a
 As of 10 Mar

ZWIERZĘTA ŁOWNE	2005 ^b	2010 ^b	2015	2016	GAME SPECIES
W SZTUKACH IN HEADS					
Łosie	1073	2217	4782	4961	Moose
Daniele	–	–	55	75	Fallow deer
W TYSIĄCACH SZTUK IN THOUSAND HEADS					
Jelenie	4,1	6,0	13,1	12,7	Deer
Sarny	18,1	22,9	27,2	27,4	Roe deer
Dziki	5,5	9,4	10,4	7,9	Wild boars
Lisy	8,2	10,1	13,6	12,8	Foxes
Zająca	34,4	37,0	38,0	39,0	Hares
Bażanty	2,6	3,8	4,8	4,5	Pheasants
Kuropatwy	28,3	23,9	13,9	15,3	Partridges

^a Dane szacunkowe. ^b Dane nie obejmują ośrodków hodowli zwierzyny zarządzanych przez Lasy Państwowe.

Źródło: dane Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych i Polskiego Związku Łowieckiego.

^a Estimated data. ^b Data excluding centres of game breeding managed by the State Forests.

Source: data of the Directorate General of the State Forests and the Polish Hunting Association.

TABL. 22 (237). **ODSTRZAŁ^a WAŻNIEJSZYCH ZWIERZĄT ŁOWNYCH**
SHOOT^a OF MAIN GAME SPECIES

ZWIERZĘTA ŁOWNE	2005/06 ^b	2010/11 ^b	2015/16	2016/17	GAME SPECIES
Jelenie	784	1294	2796	2889	Deer
Daniele	–	–	9	8	Fallow deer
Sarny	3080	3603	5004	5237	Roe deer
Dziki	2760	6228	10600	7177	Wild boars
Lisy	3830	5610	6926	6479	Foxes
Zające	2300	384	138	103	Hares
Bażanty	280	273	3175	858	Pheasants
Kuropatwy	1209	86	30	30	Partridges

^a Dane dotyczą łowieckiego roku gospodarczego liczonego od 1 IV danego roku do 31 III roku następnego. ^b Dane nie obejmują ośrodków hodowli zwierzyny zarządzanych przez Lasy Państwowe.

Źródło: dane Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych i Polskiego Związku Łowieckiego.

^a Data concern the hunting economic year defined from 1 Apr of a given year to 31 Mar of the following year. ^b Data excluding centres of game breeding managed by the State Forests.

S o u r c e: data of the Directorate General of the State Forests and the Polish Hunting Association.

TABL. 23 (238). **KOŁA I CZŁONKOWIE POLSKIEGO ZWIĄZKU ŁOWIECKIEGO ORAZ OBWODY**
ŁOWIECKIE
Stan w dniu 10 III
CLUBS AND MEMBERS OF THE POLISH HUNTING ASSOCIATION AND HUNTING
DISTRICTS
As of 10 Mar

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Koła łowieckie:					Hunting clubs:
liczba ^a	99	91	95	95	number ^a
członkowie ^b	5179	6698	5210	5302	members ^b
Obwody łowieckie:					Hunting districts:
liczba	297	295	294	294	number
powierzchnia w tys. ha	1603,7	1585,3	1666,9	1671,0	area in thous. ha
w tym na gruntach leśnych	438,4	431,4	453,1	457,0	of which on forest land

^a Dane grupowane według siedziby koła łowieckiego. ^b Dane grupowane według siedziby zamieszkania członka koła.

Źródło: dane Polskiego Związku Łowieckiego.

^a Data grouped according to the seat of hunting club. ^b Data grouped according to the seat of member of hunting club.

S o u r c e: data of the Polish Hunting Association.

Leśnictwo Forestry

TABL. 24 (239). **POWIERZCHNIA GRUNTÓW LEŚNYCH**
Stan w dniu 31 XII
FOREST LAND
As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M w ha	614239	626157	630864	631519	TOTAL in ha
Lasy	604626	616206	620904	621504	Forests
Publiczne	414841	417204	417810	418075	Public
zalesione	411785	412718	412094	411945	wooded
niezalesione	3056	4485	5716	6130	non-wooded
w tym:					of which:
własność Skarbu Państwa	413666	415917	416197	416453	owned by the State Treasury
zalesione	410654	411472	410530	410374	wooded
niezalesione	3012	4445	5667	6079	non-wooded
w tym:					of which:
w zarządzie Lasów Państwowych	377074	379722	380456	380580	managed by State Forests
zalesione	374661	375806	375218	374930	wooded
niezalesione	2413	3915	5238	5651	non-wooded
parki narodowe	32352	32637	32910	32916	national parks
zalesione	31898	32191	32503	32509	wooded
niezalesione	454	447	407	407	non-wooded
własność gmin ^a	1175	1286	1425	1432	owned by gminas ^a
zalesione	1131	1246	1377	1382	wooded
niezalesione	45	40	48	51	non-wooded
Prywatne	189786	199002	203094	203429	Private
zalesione	186245	194983	197529	197680	wooded
niezalesione	3540	4019	5565	5748	non-wooded
Grunty związane z gospodarką leśną	9613	9950	9960	10015	Land connected with silviculture
LESISTOŚĆ w %	30,0	30,5	30,8	30,8	FOREST COVER in %
UDZIAŁ POWIERZCHNI GRUNTÓW LEŚNYCH W POWIERZCHNI LĄDOWEJ WOJEWÓDZTWA W %	30,8	31,4	31,7	31,7	SHARE OF FOREST LAND IN LAND AREA OF THE VOIVODSHIP IN %

a Dotyczy także gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
a It also concerning gminas which are also cities with powiat status.

Uwaga do tablic 25 i 26

Dane opracowano na podstawie wielkoobszarowej inwentaryzacji stanu lasów kraju przeprowadzonej w latach 2012–2016 przez Biuro Urządzenia Lasu i Geodezji Leśnej. Dane zostały przeliczone na powierzchnię lasów poszczególnych kategorii własności podaną przez Główny Urząd Statystyczny według stanu na 31 XII 2015 r.

Note to tables 25 and 26

Data prepared on the large-scale forest inventory in the country conducted in 2012–2016 by the Bureau for Forest Management and Geodesy. Data were converted to forest areas of individual ownership categories specified by Central Statistical Office as of 31 Dec 2015.

TABL. 25 (240). **POWIERZCHNIA LASÓW****FOREST AREAS****A. WEDŁUG WIEKU DRZEWOSTANÓW
BY AGE OF TREE STANDS**

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem w ha Grand total in ha	W tym – w % ogółem – powierzchnia zalesiona Of which wooded area in % of grand total area								
		razem total	drzewostany tree stands							w klasie odnowienia ^a i o budowie przebiegowej in renewal class ^a with a through-fell construction
			w klasie wieku in age group							
			I (1–20 lat years)	II (21–40)	III (41–60)	IV (61–80)	V (81–100)	VI i wyższe and higher (101 lat i więcej years and older)		
OGÓŁEM	620905	94,9	8,3	16,8	29,0	20,6	12,6	6,9	0,7	
w tym: of which:										
W zarządzie Lasów Państwowych Managed by the State Forest	380456	96,6	8,7	17,0	25,8	19,4	15,6	8,9	1,2	
Lasy prywatne	203094	91,4	8,1	17,4	35,2	22,5	7,1	1,1	–	

**B. WEDŁUG GATUNKÓW PANUJĄCYCH (przeważających) W DRZEWOSTANIE
BY DOMINANT SPECIES IN THE TREE STANDS**

GATUNKI DRZEW	Ogółem Total		W tym Of which			SPECIES OF TREES
			w zarządzie Lasów Państwowych of which managed by the State Forests	lasy prywatne private forests		
	w ha in ha	w odsetkach in percent				
OGÓŁEM	620905	100,0	100,0	100,0	100,0	TOTAL
Drzewa iglaste	420579	67,8	71,7	63,5	63,5	Coniferous trees
w tym:						of which:
sosna	344223	55,5	57,1	56,0	56,0	pine
świerk	72835	11,7	14,0	6,9	6,9	spruce
Drzewa liściaste	200326	32,2	28,3	36,5	36,5	Broadleaved trees
w tym:						of which:
dąb	40413	6,5	8,4	3,7	3,7	oak
grab	14975	2,4	2,8	1,3	1,3	hornbeam
brzoza	53935	8,7	7,2	12,0	12,0	birch
olsza	70431	11,3	8,7	15,1	15,1	alder
osika	7708	1,2	0,4	2,9	2,9	aspen

^a Łącznie z klasą do odnowienia.

Źródło: dane Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych.

^a Including regeneration class.

Source: data of the Directorate General of the State Forests.

TABL. 26 (241). **ZASOBY DRZEWNE NA PNIU**
GROWING STOCK OF STANDING WOOD
A. WEDŁUG WIEKU DRZEWOSTANÓW
BY AGE OF TREE STANDS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem grubizna brutto ^a w tys. m ³ Gross ^a grand total timber in thous. m ³	W tym – w % ogółem – na powierzchni zalesionej Of which in wooded area in % of grand total area								
		razem total	drzewostany tree stands						w klasie odnowienia ^c i o budowie prze- rębowej in renewal class ^c with a through- fell construction	prze- stoje ^b hold- over trees ^b
			w klasie wieku in age group							
			I (1–20 lat years)	II (21–40)	III (41–60)	IV (61–80)	V (81–100)	VI i wyższe and higher (101 lat i więcej years and older)		
OGÓŁEM	176767,7	99,6	0,8	10,1	30,3	26,4	18,3	11,9	0,5	1,3
TOTAL										
w tym: of which:										
W zarządzie Lasów Państwowych	113466,7	99,8	0,7	10,1	25,6	23,8	22,8	14,8	0,8	1,2
Managed by the State Forest										
Lasy prywatne	51268,8	99,2	1,2	10,9	42,5	31,8	10,2	1,5	–	1,1
Private forests										

B. WEDŁUG GATUNKÓW PANUJĄCYCH (przeważających) W DRZEWOSTANIE
BY DOMINANT SPECIES IN THE TREE STANDS

GATUNKI DRZEW	Ogółem grubizna brutto ^a Gross ^a total timber	W tym Of which			SPECIES OF TREES
		w zarządzie Lasów Państwowych of which managed by the State Forests	lasy prywatne private forests		
		w tys. m ³ in thous. m ³	w odsetkach in percent		
OGÓŁEM	176767,7	100,0	100,0	100,0	TOTAL
Drzewa iglaste	130622,7	74,0	77,8	68,7	Coniferous trees
w tym:					of which:
sosna	108775,9	61,7	63,0	62,8	pine
świerk	21123,1	11,9	14,4	5,3	spruce
Drzewa liściaste	46145,0	26,0	22,2	31,3	Broadleaved trees
w tym:					of which:
dąb	8379,5	4,7	6,3	1,6	oak
grab	3714,8	2,1	2,6	0,6	hornbeam
brzoza	11569,3	6,5	5,3	9,3	birch
olsza	18435,7	10,4	7,4	15,7	alder
osika	2148,3	1,2	0,3	3,0	aspen

a W korze. b Drzewa niewycięte w terminie przewidzianym kolejną rębności. c Łącznie z klasą do odnowienia.
 Ź r ó d ł o: dane Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych.

a Overbark. b Trees not felled in the assumed throughfell order. c Including regeneration class.
 S o u r c e: data of the Directorate General of the State Forests.

TABL. 27 (242). **ODNOWIENIA, ZALESIENIA I INNE PRACE HODOWLANE**
RENEWALS, AFFORESTATION AND OTHER FOREST BREEDING WORK

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016				SPECIFICATION
				ogółem <i>grand total</i>	las publiczne <i>public forests</i>		las prywatne ^a <i>private forests^a</i>	
					razem <i>total</i>	w tym własność Skarbu Państwa <i>of which owned by the State Treasury</i>		
w ha in ha								
Powierzchnia produkcyjna szkótek leśnych (stan w dniu 31 XII) ..	153	121	96	94	94	94	.	<i>Production area of forest nurseries (as of 31 Dec)</i>
Odnowienia i zalesienia	2629	2221	2516	2555	2284	2282	271	<i>Renewals and afforestation</i>
odnowienia	1698	1862	2313	2421	2276	2276	145	<i>renewals</i>
sztuczne	1663	1794	2199	2331	2221	2221	109	<i>artificial</i>
zrębów ^b	1564	1750	2183	2245	2208	2208	37	<i>felling sites^b</i>
halizn i płazowin	99	44	16	85	13	13	72	<i>blanks and irregularly stocked open stands</i>
naturalne	35	68	114	90	55	55	35	<i>natural</i>
zalesienia ^c	932	359	203	134	7	5	126	<i>afforestation^c</i>
Poprawki i uzupełnienia ^d	300	121	225	176	167	167	9	<i>Corrections and supplements^d</i>
Pielęgnowanie ^e	12385	10792	12502	12032	11238	11238	794	<i>Tending^e</i>
w tym:								<i>of which:</i>
upraw ^f	8642	7598	9271	9346	8559	8559	787	<i>crops^f</i>
młodników	3408	3169	3197	2678	2678	2678	.	<i>greenwoods</i>
wprowadzanie podszytów ^g	330	25	2	1	1	1	.	<i>introduction of undergrowth^g</i>
Melioracje	1894	2028	2563	2501	2501	2501	.	<i>Drainage</i>

a Dane szacunkowe. b Łącznie z odnowieniami pod osłoną drzewostanów. c Użytków rolnych i nieużytków przeznaczonych do zalesienia w planie zagospodarowania przestrzennego. d Dodatkowe wprowadzanie sadzonek w uprawach i młodnikach, w powstających lukach i przerzedzeniach. e Prace hodowlane związane z pielęgnowaniem gleby i drzewostanu w wieku do 20 lat. f W lasach prywatnych i gminnych łącznie z pielęgnowaniem młodników. g Sadzenie krzewów lub drzew stale znajdujących się w dolnej warstwie drzewostanu, spełniających rolę pielęgnacyjną.

a Estimated data. b Including renewals protected by tree stands. c Agricultural land and wasteland designated for afforestation in land development plan. d Additional introduction of seedlings into crops and greenwoods as well as into gaps and thinnings. e Forest breeding work connected with tending soils and tree stands aged up to 20 years. f In private and gmina-owned forests including tending greenwoods. g Planting bushes or trees remaining in lower layers of a tree stand and serving a tending role.

TABL. 28 (243). POZYSKANIE DREWNA^a
REMOVALS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016				SPECIFICATION
				ogółem <i>grand total</i>	lasa publiczne <i>public forests</i>		lasa prywatne <i>private forests</i>	
					razem <i>total</i>	w tym własność Skarbu Państwa <i>of which owned by the State Treasury</i>		
OGÓŁEM w dam³	1800,3	1846,9	2107,5	2184,8	2053,4	2053,3	131,5	TOTAL in dam³
Grubizna	1720,1	1771,7	2015,1	2102,5	1971,0	1971,0	131,5	Timber
Grubizna iglasta	1267,9	1381,5	1607,9	1764,4	1663,2	1663,1	101,2	<i>Coniferous</i>
w tym drewno:								<i>of which:</i>
wielkowymiarowe	492,5	587,0	721,6	817,1	770,5	770,5	46,6	<i>large-size wood</i>
średniowymiarowe do przerobu przemysłowego	708,2	729,2	779,3	854,5	822,1	822,1	32,4	<i>medium-size wood for industrial uses</i>
Grubizna liściasta	452,2	390,1	407,2	338,1	307,9	307,9	30,3	<i>Non-coniferous</i>
w tym drewno:								<i>of which:</i>
wielkowymiarowe	135,7	108,7	107,5	89,7	81,3	81,3	8,4	<i>large-size wood</i>
średniowymiarowe do przerobu przemysłowego	274,2	236,9	234,5	191,5	181,9	181,9	9,5	<i>medium-size wood for industrial uses</i>
Drewno małowymiarowe^b	80,2	75,2	92,4	82,3	82,3	82,3	.	Slash^b
Do przerobu przemysłowego	35,1	10,3	5,0	2,7	2,7	2,7	.	<i>For industrial uses</i>
Opałowe	45,1	64,9	87,4	79,7	79,7	79,7	.	<i>For fuel</i>
GRUBIZNA NA 100 ha POWIERZCHNI LASÓW w m³	284,5	287,5	324,5	338,3	471,5	473,3	64,6	TIMBER PER 100 ha OF FOREST AREA in m³

a Bez pozyskania drewna (grubizny) z zadrzewień. b Wyłącznie w lasach publicznych.

U w a g a. W prezentowanych latach w województwie nie pozyskano karpiny.

a Excluding removals (timber) from plantings. b Exclusively in public forests.

No t e. In presented years in the voivodship the stump wood wasn't gained.

TABL. 29 (244). **ZADRZEWIENIA I POZYSKANIE DREWNA Z ZADRZEWIŃ**
PLANTINGS AND REMOVALS FROM PLANTINGS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym na gruntach prywat- nych of which on private land	
Sadzenie w szt.: drzew	16689	18136	13576	15474	12963	<i>Planting in units of: trees bushes</i>
krzewów	4049	16989	33367	1798	380	
Pozyskanie drewna (grubizny) ^a w m ³	46507	39019	61558	56431	46029	<i>Removals (timber)^a in m³</i>
grubizna iglasta	10065	4099	12044	13288	11019	<i>coniferous</i>
w tym drewno wielko- wymiarowe ogólnego przeznaczenia	5263	2024	6028	6983	6060	<i>of which large-size gen- eral purpose wood</i>
grubizna liściasta	36442	34920	49514	43143	35010	<i>non-coniferous</i>
w tym drewno wielko- wymiarowe ogólnego przeznaczenia	12653	10879	15098	15935	12254	<i>of which large-size gen- eral purpose wood</i>

a Dane szacunkowe.

a Estimated data.

TABL. 30 (245). **POŻARY W LASACH^a**
FOREST FIRES^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Pożary	388	122	475	135	<i>Number of fires</i>
w tym: podpalenia	192	47	141	60	<i>of which: arsons</i>
nieostrożność dorosłych	144	46	177	40	<i>negligence of adults</i>
Powierzchnia lasów dotkniętych pożarami w ha	188,7	298,5	552,4	230,4	<i>Area of forest burned in ha</i>
w tym: podpalenia	85,8	7,0	64,0	11,1	<i>of which: arsons</i>
nieostrożność dorosłych	73,2	15,7	95,9	5,3	<i>negligence of adults</i>
Przeciętna powierzchnia lasu objęta jednym pożarem w ha ...	0,49	2,45	1,16	1,71	<i>Average forest areas burned by fire in ha</i>

a Od 2010 r. łącznie z pożarami ugaszonymi bez udziału jednostek straży pożarnej.

Ź r ó d ł o: dane z Krajowego Systemu Informacji o Pożarach Lasów prowadzonego przez Instytut Badawczy Leśnictwa.

a Since 2010 including fires extinguished without the participation of fire service units.

S o u r c e: data of the National Forest Fire Information System held by the Forest Research Institute.

DZIAŁ XVI PRZEMYSŁ I BUDOWNICTWO

Uwagi ogólne

Przemysł

1. Informacje w zakresie **przemysłu** dotyczą podmiotów gospodarczych zaliczonych zgodnie z Polską Klasyfikacją Działalności – PKD 2007 do sekcji: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”.

W tabl. 3 dane o produkcji wyrobów dotyczą podmiotów produkujących wyroby przemysłowe, niezależnie od rodzaju prowadzonej działalności sklasyfikowanej według PKD 2007.

2. Dane opracowano **metodą przedsiębiorstw**, z wyjątkiem informacji o ilości produkcji wyrobów, które opracowano metodą zakładową, tj. według rzeczywistej lokalizacji produkcji, a nie według miejsca siedziby przedsiębiorstwa. Definicję metody przedsiębiorstw podano w uwagach ogólnych do Rocznika, ust. 5 na str. 23.

3. Przedstawione w tabl. 3 wyroby prezentuje się zgodnie z Polską Klasyfikacją Wyrobów i Usług – PKWiU 2015 obowiązującą od 1 I 2016 r. Wprowadzenie tej klasyfikacji, w miejsce obowiązującej do 31 XII 2008 r., nie wpłynęło na dotąd prezentowane dane.

W niektórych przypadkach wprowadzono tzw. „pozycje niezgodne” z grupowaniami PKWiU, które stanowią:

- sumę niektórych pozycji PKWiU lub ich części,
- pozycję zbiorczą utworzoną w oparciu o inne, niż występujące w PKWiU, kryteria.

Ponadto w niektórych wyrobach zastosowano również skrócone nazwy.

4. **Produkcja sprzedana** dotyczy całokształtu działalności podmiotu gospodarczego, tj. zarówno działalności przemysłowej, jak i nieprzemysłowej.

Produkcja sprzedana przemysłu obejmuje:

- 1) wartość sprzedanych wyrobów gotowych (niezależnie od tego, czy otrzymano za nie należne opłaty), półfabrykatów i części własnej produkcji;
- 2) wartość robót i usług świadczonych odpłatnie, tj. zarówno przemysłowych, jak i nieprzemysłowych;
- 3) zryczałtowaną odpłatność agenta w przypadku zawarcia umowy na warunkach zlecenia lub pełne przychody agenta w przypadku zawarcia umowy agencyjnej;
- 4) wartość produktów w formie rozliczeń w naturze;
- 5) produkty przeznaczone na powiększenie wartości własnych środków trwałych.

Produkcję sprzedaną przemysłu prezentuje się w cenach bazowych. Definicję **ceny bazowej** podano w uwagach ogólnych do Rocznika, ust. 9 na str. 24.

Jako **cenę stałą** od 2011 r. przyjęto ceny stałe 2010 r. (średnie ceny bieżące 2010 r.).

5. W danych dotyczących produkcji uwzględniono wartość pracy nakładczej.

CHAPTER XVI INDUSTRY AND CONSTRUCTION

General notes

Industry

1. Information within the scope of **industry** concerns economic entities included, in accordance with NACE Rev. 2, in the sections: "Mining and quarrying", "Manufacturing", "Electricity, gas, steam and air conditioning supply" and "Water supply; sewerage, waste management and remediation activities".

Data in table 3 show industrial products manufactured by entities, irrespective of their kind of activity as classified according to NACE Rev.2.

2. Data were compiled using the **enterprise method**, excluding information concerning the quantity of production of products, which was compiled using the company method, i.e. by real location of production, not by the seat of enterprise. The definition of the enterprise method is presented in the general notes to the Yearbook, item 5 on page 23.

3. Products in table 3 are presented according to the Polish Classification of Products and Services PKWiU 2015 used since 1 Jan 2016. Introduction of this classification, instead of PKWiU, binding until 30 Dec 2008, has not influenced the data presented up to now.

In some cases the so-called "items inconsistent" with PKWiU codes were introduced. They comprise:

- the sum of some PKWiU positions or the sum of their parts,
- collective item based on criteria different than the ones in PKWiU.

Moreover, abbreviated names were used for some products.

4. **Sold production** concerns the total activity of an economic entity, i.e. both industrial and non-industrial production.

Sold production of industry includes:

- 1) the value of finished products sold (regardless of the fact whether payments due were received for them), semi-finished products and parts of own production;
- 2) the value of work and services rendered for a payment, i.e. both industrial and non-industrial;
- 3) lump sum agent fees in case of concluding an agreement on commission terms and full agent fees in case of concluding an agency agreement;
- 4) the value of products in the form of settlements in kind;
- 5) products designated for increasing the value of own fixed assets.

Sold production of industry is presented in basic prices. The definition of **basic price** is given in the general notes to the Yearbook, item 9 on page 24.

As **constant prices** since 2011 have been adopted 2010 constant prices (2010 average current prices).

5. In data concerning production, the value of outwork is included.

Praca nakładcza w przemyśle jest to zarobkowe wykonywanie przez osoby fizyczne – na zlecenie i na rachunek podmiotów gospodarczych (nakładców) – czynności polegających na wytwarzaniu wyrobów lub ich części z materiałów powierzonych przez nakładców oraz z surowców własnych lokalnego pochodzenia, np. słoma, wiklina, trzcina, glina, a także na wykończaniu, uszlachetnianiu, naprawie i konserwacji wyrobów lub ich części oraz świadczeniu innych usług zleconych przez nakładców.

6. Dane dotyczące zatrudnienia w przemyśle obejmują zatrudnionych na podstawie stosunku pracy.

Do zatrudnionych w przemyśle nie zaliczono:

- 1) uczniów, którzy zawarli z zakładem pracy umowę o pracę w celu przygotowania zawodowego;
- 2) agentów;
- 3) osób wykonujących pracę nakładczą.

Dane dotyczące **przeciętnego zatrudnienia i przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń** wykazano w przeliczeniu niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty gospodarcze łącznie z jednostkami budżetowymi.

Budownictwo

1. Informacje w dziale dotyczą działalności podmiotów gospodarczych zaliczonych zgodnie z Polską Klasyfikacją Działalności – PKD 2007 do sekcji „Budownictwo”.

2. Dane według działów PKD 2007 opracowano **metodą przedsiębiorstw**. Definicję metody przedsiębiorstw podano w uwagach ogólnych do Rocznika, ust. 5 na str. 23.

3. Produkcja budowlano-montażowa dotyczy działalności zrealizowanej na terenie kraju i obejmuje roboty budowlane o charakterze inwestycyjnym, remontowym i konserwacyjnym oraz budownictwo tymczasowe na placach budów – wykonane siłami własnymi systemem zleceń przez podmioty budowlane na rzecz obcych zleciodawców.

4. Podziału produkcji budowlano-montażowej według rodzajów obiektów budowlanych oraz podziału budynków oddanych do użytkowania według rodzajów budynków dokonano na podstawie Polskiej Klasyfikacji Obiektów Budowlanych (PKOB).

5. Dane o budynkach oddanych do użytkowania (przez wszystkich inwestorów) dotyczą:

- w zakresie liczby budynków – budynków nowo wybudowanych,
- w zakresie kubatury budynków – budynków nowo wybudowanych i rozbudowanych (tylko w części dotyczącej rozbudowy).

6. Dane o przeciętnym zatrudnieniu i przeciętnym miesięcznym wynagrodzeniu obejmują podmioty gospodarcze łącznie z jednostkami budżetowymi. Dotyczą pracowników najemnych, tj. osób zatrudnionych na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowanie lub wybór) i obejmują pracowników pełnozatrudnionych oraz niepełnozatrudnionych – na terenie kraju – w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

Outwork in industry is the paid execution by natural persons – on the order and for the benefit of economic entities (outwork employers) – of activities consisting in the manufacture of products or their parts from materials supplied by the outwork employers as well as from raw materials of local origin, e.g. straw, wicker, reed, clay, and in finishing, refining, repairing and conserving products or their parts as well as in the rendering of other services ordered by the outwork employers.

6. Data concerning paid employment in industry include employees hired on the basis of an employment contract.

Employees in industry do not include:

- 1) apprentices, who concluded a labour contract with an employer for the purpose of vocational training;
- 2) agents;
- 3) outworkers.

Data concerning **average paid employment and average monthly wages and salaries** are given after converting part-time paid employees into full-time paid employees and include economic entities including budgetary entities.

Construction

1. Information in the chapter concerns activities of economic entities included, in accordance with NACE Rev. 2, in the section "Construction".

2. Data by NACE Rev. 2 divisions were compiled using the **enterprise method**. The definition of the enterprise method is presented in the general notes to the Yearbook, item 5 on page 23.

3. Construction and assembly production concerns activity realized within the country and includes construction work with an investment, restoration and conservation character as well as temporary construction on construction sites – realized by construction entities on the basis of the contract system for outside clients.

4. The division of construction and assembly production by type of construction as well as the division of buildings completed by type of buildings was made on the basis of the Polish Classification of Types of Constructions (PKOB).

5. Data on buildings completed (by all investors) concern:

- within the scope of the number of buildings – newly built buildings,
- within the scope of the cubic volume of buildings – newly built and expanded buildings (only concerning the expanded portion).

6. Data regarding average paid employment and average monthly wages and salaries include economic entities including budgetary entities. They concern hired employees, i.e. persons employed on the basis of an employment contract (labour contract, call, appointment or election) and include full- and part-time paid employees, within the country, converted into full-time paid employees.

Przemysł Industry

TABL. 1 (246). **PRODUKCJA SPRZEDANA PRZEMYSŁU^a**
SOLD PRODUCTION OF INDUSTRY^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005	2010	2015	2016		
	w mln zł in mln zł				w odsetkach in percent	2015 = 100 (ceny stałe) (constant prices)
	ceny bieżące		current prices			
OGÓŁEM	11045,9	15291,7	20239,3	21123,7	100,0	105,1
TOTAL						
sektor publiczny	1089,9	541,1	609,5	661,0	3,1	x
public sector						
sektor prywatny	9956,0	14750,6	19629,8	20462,6	96,9	x
private sector						
Górnictwo i wydobywanie	81,0	220,2	324,5	#	#	#
Mining and quarrying						
Przetwórstwo przemysłowe	10049,2	14219,1	19118,3	19975,4	94,6	105,2
Manufacturing						
w tym: of which:						
Produkcja artykułów spożywczych	4944,8	8007,0	11036,1	11649,2	55,1	105,6
Manufacture of food products						
Produkcja napojów	#	#	35,3	34,1	0,2	97,2
Manufacture of beverages						
Produkcja wyrobów tekstylnych	244,8	123,0	147,9	159,9	0,8	112,3
Manufacture of textiles						
Produkcja odzieży	86,7	115,8	140,2	161,4	0,8	112,0
Manufacture of wearing apparel						
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny ^Δ	1048,1	1239,7	1524,4	1188,2	5,6	80,2
Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker ^Δ						
Produkcja papieru i wyrobów z papieru	14,0	80,1	361,1	406,9	1,9	112,7
Manufacture of paper and paper products						
Poligrafia i reprodukcja zapisanych nośni- ków informacji	129,8	165,9	249,3	283,1	1,3	110,5
Printing and reproduction of recorded media						
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicz- nych	36,9	75,8	130,1	153,2	0,7	119,2
Manufacture of chemicals and chemical products						
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	559,6	1035,6	1381,0	1701,8	8,1	117,5
Manufacture of rubber and plastic products						
Produkcja wyrobów z pozostałych mineral- nych surowców niemetalicznych	223,9	302,3	410,8	408,6	1,9	108,7
Manufacture of other non-metallic mineral products						
Produkcja wyrobów z metali ^Δ	241,5	452,9	596,4	676,4	3,2	112,8
Manufacture of metal products ^Δ						
Produkcja komputerów, wyrobów elektro- nicznych i optycznych	50,3	66,6	53,9	55,3	0,3	104,7
Manufacture of computer, electronic and optical products						
Produkcja urządzeń elektrycznych	115,0	#	412,8	390,6	1,8	98,4
Manufacture of machinery and equipment						
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ	599,9	683,7	1161,5	1079,8	5,1	94,2
Manufacture of machinery and equipment n.e.c.						

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.
a Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 1 (246). **PRODUKCJA SPRZEDANA PRZEMYSŁU^a (dok.)**
SOLD PRODUCTION OF INDUSTRY^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005	2010	2015	2016		
	w mln zł in mln zł			w odsetkach in percent	2015 = 100 (ceny stałe) (constant prices)	
	ceny bieżące current prices					
Przetwórstwo przemysłowe (dok.) Manufacturing (cont.)						
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep <i>Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers</i>	31,5	174,1	215,2	#	#	#
Produkcja pozostałego sprzętu transporto- wego <i>Manufacture of other transport equipment</i>	141,4	92,2	180,1	236,3	1,1	140,1
Produkcja mebli <i>Manufacture of furniture</i>	355,4	217,9	453,5	529,6	2,5	119,5
Pozostała produkcja wyrobów <i>Other manufacturing</i>	31,0	109,8	218,5	145,7	0,7	72,5
Naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń <i>Repair and installation of machinery and equipment</i>	128,4	70,3	102,0	93,1	0,4	90,3
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę^Δ <i>Electricity, gas, steam and air condition- ing supply</i>	714,3	517,4	310,4	#	#	#
Dostawa wody; gospodarowanie ścieka- mi i odpadami; rekultywacja^Δ <i>Water supply; sewerage, waste manage- ment and remediation activities</i>	201,3	334,9	486,2	517,1	2,4	106,1
Pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody <i>Water collection, treatment and supply</i>	#	20,3	52,0	49,7	0,2	95,3
Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków <i>Sewerage</i>	#	173,2	199,6	209,8	1,0	104,2
Gospodarka odpadami; odzysk surowców ^Δ <i>Waste collection, treatment and disposal activities; materials recovery</i>	65,6	141,4	234,6	257,7	1,2	110,3

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.
a Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 2 (247). **PRODUKCJA SPRZEDANA PRZEMYSŁU WEDŁUG LICZBY ZATRUDNIONYCH
W PODMIOTACH GOSPODARCZYCH W PRZEMYSŁE^a (ceny bieżące)**
**SOLD PRODUCTION OF INDUSTRY BY NUMBER OF PAID EMPLOYEES IN ECONOMIC
ENTITIES IN INDUSTRY^a (current prices)**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	w mln zł in mln zł				
OGÓŁEM	11045,9	15291,7	20239,3	21123,6	TOTAL
podmioty o liczbie zatrudnionych:					entities with following number of paid employees:
49 i mniej	1509,3	1947,2	2757,7	2736,0	49 and less
50–249	2969,5	3818,7	5412,7	5443,6	50–249
250–499	1480,9	2776,9	2365,5	2351,0	250–499
500–999	2913,4	1897,1	2966,4	3524,0	500–999
1000 i więcej	2172,7	4851,7	6737,0	7069,0	1000 and more

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.
a Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 3 (248). **PRODUKCJA WYBRANYCH WYROBÓW^a**
PRODUCTION OF SELECTED PRODUCTS^a

WYROBY	2005	2010	2015	2016		PRODUCTS
				ogółem total	udział w kraju w % share in country in %	
Świeże lub chłodzone mięso wołowe i cielęce w tys. t	6,6	31,5	30,4	26,0	5,5	Fresh or chilled beef and veal meat in thous. t
Produkty uboju ^b trzody chlewnej wliczane do wydajności poubojowej w tys. t ...	23,9	21,2	7,5	6,7	0,5	Slaughter pigs products ^b included in post-slaughter capacity in thous. t
Mięso wieprzowe, świeże lub chłodzone w tys. t	38,9	46,8	38,7	54,9	3,4	Fresh or chilled pork meat in thous. t
Wędliny i kielbasy ^c w tys. t	28,3	20,4	10,4	9,4	1,1	Cured meat products and sausages ^c in thous. t
Mleko płynne przetworzone ^d w tys. hl	4790,0	7573,3	10303,6	10345,0	31,6	Processed liquid milk ^d in thous. hl
Masło i pozostałe tłuszcze do smarowania w tys. t	37,8	52,8	79,9	81,6	40,0	Butter and dairy spreads in thous. t
Sery i twarogi w tys. t	118,7	193,3	213,5	230,9	26,5	Cheese and curd in thous. t
Mąka pszenna w tys. t	40,9	40,2	44,1	41,6	1,8	Wheat flour in thous. t
Tarcica iglasta w dam ³	164,4	205,7	249,6	233,9	5,4	Coniferous sawnwood in dam ³
Okna i drzwi z drewna ^e w tys. m ²	504,4	118,1	103,0	127,2	0,7	Wooden windows and doors ^e in thous. m ²
Maszyny dla rolnictwa i leśnictwa w tys. t	13,9	5,7	7,6	5,6	10,9	Machinery and equipment for agriculture and forestry in thous. t

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Obejmują mięso, tłuszcze, produkty oraz części niejadalne (odpadki); ubój przemysłowy; w wadze poubojowej ciepłej. c Bez drobiowych; w 2005 r. bez końskich, dziczyzny i królików. d Łącznie z mlekiem przetworzonym do dalszej produkcji. e Łącznie z ich ościeżnicami i progami.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons. b Including meat, fats, offal and animal parts unfit for human consumption; industrial slaughter; in post-slaughter warm weight. c Excluding cured poultry meat; in 2005 excluding horseflesh, game and rabbit. d Including milk for further processing. e Including their frames and thresholds.

TABL. 4 (249). **PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE W PRZEMYSŁE^a**
AVERAGE PAID EMPLOYMENT IN INDUSTRY^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005 ^b	2010	2015 ^c	2016	SPECIFICATION
OGÓŁEM	47638	46698	48251	50037	TOTAL
sektor publiczny	5890	4452	3778	3804	public sector
sektor prywatny	41748	42246	44473	46234	private sector
Górnictwo i wydobywanie	434	694	515	507	Mining and quarrying

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; bez zatrudnionych za granicą. b Z wyłączeniem jednostek budżetowych. c Dane skorygowano w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji Rocznika.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons; excluding persons employed abroad. b Excluding budgetary entities. c Data have been corrected in relation to the data published in the previous edition of the Yearbook.

TABL. 4 (249). **PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE W PRZEMYSŁE^a (dok.)**
AVERAGE PAID EMPLOYMENT IN INDUSTRY^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005 ^b	2010	2015 ^c	2016	SPECIFICATION
Przetwórstwo przemysłowe	42121	41472	43372	45180	Manufacturing
w tym:					of which:
Produkcja artykułów spożywczych	12951	13482	13550	13999	Manufacture of food products
Produkcja napojów	966	462	134	124	Manufacture of beverages
Produkcja wyrobów tekstylnych	2108	992	668	733	Manufacture of textiles
Produkcja odzieży	1793	1609	1548	1574	Manufacture of wearing apparel
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny ^Δ	4088	3520	3496	3340	Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker ^Δ
Produkcja papieru i wyrobów z papieru	219	541	811	833	Manufacture of paper and paper products
Poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji	762	944	891	1050	Printing and reproduction of recorded media
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	243	335	405	437	Manufacture of chemicals and chemical products
Produkcja wyrobów z gumy i two- rzyw sztucznych	2643	4390	4455	4903	Manufacture of rubber and plastic products
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców nieme- talicznych	1711	1394	1446	1495	Manufacture of other non-metallic mineral products
Produkcja wyrobów z metali ^Δ	1987	2556	2927	3360	Manufacture of metal products ^Δ
Produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych	224	338	377	370	Manufacture of computer, electronic and optical products
Produkcja urządzeń elektrycznych	885	1393	706	478	Manufacture of electrical equipment
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ	3883	4039	5362	5187	Manufacture of machinery and equipment n.e.c.
Produkcja pojazdów samocho- dowych, przyczep i naczep ^Δ	376	903	783	770	Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers
Produkcja pozostałego sprzętu transportowego	1091	783	1010	1242	Manufacture of other transport equipment
Produkcja mebli	3258	1622	2284	2495	Manufacture of furniture
Pozostała produkcja wyrobów	375	736	951	818	Other manufacturing
Naprawa, konserwacja i instalowa- nie maszyn i urządzeń	1358	537	584	591	Repair and installation of machinery and equipment
Wytwarzanie i zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę^Δ ...	3314	1688	1305	1252	Electricity, gas, steam and air conditioning supply
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekulty- wacja^Δ	1769	2844	3059	3098	Water supply; sewerage, waste management and remedia- tion activities
Pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody	116	846	740	746	Water collection, treatment and supply
Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków	1021	1156	1139	1113	Sewerage
Gospodarka odpadami; odzysk surowców ^Δ	632	842	1180	1239	Waste collection, treatment and disposal activities; materials recovery

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; bez zatrudnionych za granicą.
^b Z wyłączeniem jednostek budżetowych. ^c Dane skorygowano w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji Rocznika.

^a Data concern economic entities employing more than 9 persons; excluding persons employed abroad. ^b Excluding budgetary entities. ^c Data have been corrected in relation to the data published in the previous edition of the Yearbook.

TABL. 5 (250). **PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO W PRZEMYSŁE^a**
AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES IN INDUSTRY^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005 ^b	2010	2015 ^c	2016	SPECIFICATION
	w zł in zł				
O G Ó Ł E M	2050,25	2727,45	3423,18	3545,39	T O T A L
sektor publiczny	2853,39	3195,15	3889,26	4056,27	<i>public sector</i>
sektor prywatny	1936,94	2678,17	3383,59	3503,28	<i>private sector</i>
Górnictwo i wydobywanie	2189,50	3397,09	3716,17	4242,69	Mining and quarrying
Przetwórstwo przemysłowe	1954,90	2643,67	3380,94	3495,34	Manufacturing
w tym:					<i>of which:</i>
Produkcja artykułów spożywczych	1834,39	2640,11	3580,27	3764,74	<i>Manufacture of food products</i>
Produkcja napojów	3316,66	4834,42	2791,79	2808,60	<i>Manufacture of beverages</i>
Produkcja wyrobów tekstylnych	1679,08	2247,15	3061,50	2931,90	<i>Manufacture of textiles</i>
Produkcja odzieży	1117,48	1622,50	2297,36	2554,33	<i>Manufacture of wearing apparel</i>
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny ^Δ	1905,31	2613,10	3465,59	3275,89	<i>Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker^Δ</i>
Produkcja papieru i wyrobów z papieru	1253,27	1974,95	3378,89	3713,48	<i>Manufacture of paper and paper products</i>
Poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji	2280,10	2558,77	3013,60	2974,24	<i>Printing and reproduction of recorded media</i>
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	2050,62	2342,36	3364,84	3710,26	<i>Manufacture of chemicals and chemical products</i>
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	1726,91	2420,98	3071,72	3294,00	<i>Manufacture of rubber and plastic products</i>
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców nieme- talicznych	1620,98	2520,36	2890,57	3045,83	<i>Manufacture of other non-metallic mineral products</i>
Produkcja wyrobów z metali ^Δ	1981,98	2648,85	3087,46	3056,19	<i>Manufacture of metal products^Δ</i>
Produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych	2020,72	2701,90	3114,66	3341,40	<i>Manufacture of computer, electronic and optical products</i>
Produkcja urządzeń elektrycznych	1882,35	2476,39	3450,33	3616,33	<i>Manufacture of electrical equipment</i>
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ	2170,27	3107,77	3786,83	3845,42	<i>Manufacture of machinery and equipment n.e.c.</i>
Produkcja pojazdów samocho- dowych, przyczep i naczep ^Δ	1742,86	2454,77	3124,18	3265,62	<i>Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers</i>
Produkcja pozostałego sprzętu transportowego	2221,98	2535,74	3347,76	3632,35	<i>Manufacture of other transport equipment</i>
Produkcja mebli	1536,43	2114,25	2677,09	2903,79	<i>Manufacture of furniture</i>
Pozostała produkcja wyrobów	1522,89	2485,54	3542,23	4014,39	<i>Other manufacturing</i>
Naprawa, konserwacja i instalowa- nie maszyn i urządzeń	1915,89	3528,32	3836,43	3709,60	<i>Repair and installation of machinery and equipment</i>
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę^Δ ...	3093,84	4098,94	4426,66	4653,27	Electricity, gas, steam and air conditioning supply
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja^Δ	2331,42	2971,76	3544,67	3713,47	Water supply; sewerage, waste management and remedia- tion activities
Pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody	1812,72	2667,79	3237,05	3403,14	<i>Water collection, treatment and supply</i>
Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków	2564,06	3315,00	3969,16	4128,36	<i>Sewerage</i>
Gospodarka odpadami; odzysk surowców ^Δ	2050,78	2805,92	3327,858	3527,63	<i>Waste collection, treatment and; disposal activities; materials recovery</i>

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; bez zatrudnionych za granicą.
^b Z wyłączeniem jednostek budżetowych. ^c Dane skorygowano w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji Rocznika.

^a Data concern economic entities employing more than 9 persons; excluding persons employed abroad. ^b Excluding budgetary entities. ^c Data have been corrected in relation to the data published in the previous edition of the Yearbook.

Budownictwo Construction

TABL. 6 (251). **PRODUKCJA BUDOWLANO-MONTAŻOWA^a (ceny bieżące)**
CONSTRUCTION AND ASSEMBLY PRODUCTION^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005	2010	2015	2016		
	w mln zł in mln zł				w odsetkach in percent	
OGÓŁEM TOTAL	1791,9	4926,6	4203,4	3913,7	100,0	
W tym podmioty o liczbie pracujących powyżej 9 osób <i>Of which entities employing more than 9 persons</i>	1003,6	2108,3	2222,8	1933,2	49,4	
budowa budynków ^Δ <i>construction of buildings</i>	487,4	927,4	844,7	846,6	21,6	
budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej ^Δ <i>civil engineering works</i>	317,2	670,3	617,1	453,5	11,6	
roboty budowlane specjalistyczne <i>specialized construction activities</i>	199,0	510,6	761,0	633,1	16,2	

^a Wykonana przez przedsiębiorstwa mające siedzibę zarządu na terenie województwa podlaskiego, siłami własnymi (bez podwykonawców).

^a Realized by enterprises which have a seat of board in the Podlaskie Voivodship without subcontractors participation.

TABL. 7 (252). **PRODUKCJA BUDOWLANO-MONTAŻOWA^a WEDŁUG RODZAJÓW OBIEKTÓW
BUDOWLANYCH (ceny bieżące)**
CONSTRUCTION AND ASSEMBLY PRODUCTION^a BY TYPE OF CONSTRUCTIONS
(current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem <i>Total</i>	Roboty o charakterze inwestycyjnym <i>Works with an investment character</i>	Roboty o charakterze remontowym <i>Works with a renovation (restoration) character</i>	SPECIFICATION
		w mln zł in mln zł		
OGÓŁEM 2005	1003,6	845,4	158,2	TOTAL
2010	2108,3	1611,3	497,0	
2015	2222,8	1828,1	394,8	
2016	1933,2	1559,9	373,2	
Budynki	1169,6	997,7	171,9	Buildings
Budynki mieszkalne	646,4	607,8	38,7	<i>Residential buildings</i>
budynki mieszkalne jednorodzinne	71,9	62,6	9,4	<i>one-dwelling buildings</i>
budynki o dwóch mieszkaniach i wielomieszkaniowe	552,4	528,2	24,2	<i>two- and multi-dwelling buildings</i>
budynki zbiorowego zamieszkania	22,0	17,0	5,1	<i>residences for communities</i>

^a Wykonana przez przedsiębiorstwa mające siedzibę zarządu na terenie województwa podlaskiego, siłami własnymi (bez podwykonawców); dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

^a Realized by enterprises which have a seat of board in the Podlaskie Voivodship without subcontractors participation; data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 7 (252). **PRODUKCJA BUDOWLANO-MONTAŻOWA^a WEDŁUG RODZAJÓW OBIEKTÓW BUDOWLANYCH (dok.)**
CONSTRUCTION AND ASSEMBLY PRODUCTION^a BY TYPE OF CONSTRUCTIONS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem <i>Total</i>	Roboty o charakterze inwestycyjnym <i>Works with an investment character</i>	Roboty o charakterze remontowym <i>Works with a renovation (restoration) character</i>	SPECIFICATION
	w mln zł <i>in mln zł</i>			
Budynki (dok.)				Buildings (cont.)
Budynki niemieszkalne	523,2	390,0	133,2	<i>Non-residential buildings</i>
hotele i budynki zakwaterowania turystycznego	8,3	#	#	<i>hotels and similar buildings</i>
budynki biurowe	30,7	17,8	12,8	<i>office buildings</i>
budynki handlowo-usługowe	125,9	101,6	24,3	<i>wholesale and retail trade buildings</i>
budynki transportu i łączności	1,3	#	#	<i>transport and communication buildings</i>
budynki przemysłowe i magazy- nowe	229,2	163,8	65,4	<i>industrial buildings and ware- houses</i>
ogólnodostępne obiekty kulturalne, budynki o charakterze eduka- cyjnym, budynki szpitali i zakła- dów opieki medycznej oraz budynki kultury fizycznej	92,4	71,9	20,6	<i>public entertainment, education, hospital or institutional care buildings</i>
pozostałe budynki niemieszkalne	35,4	28,3	7,1	<i>other non-residential buildings</i>
Obiekty inżynierii lądowej i wodnej	763,5	562,2	201,3	Civil engineering works
Infrastruktura transportu	440,3	315,8	124,5	<i>Transport infrastructure</i>
w tym:				<i>of which:</i>
autostrady, drogi ekspresowe, ulice i drogi pozostałe	383,8	259,7	124,1	<i>highways, streets and roads</i>
Rurociągi, linie telekomunikacyjne i elektroenergetyczne	309,0	234,0	75,0	<i>Pipelines, communication and electricity lines</i>
rurociągi i linie telekomunikacyjne oraz linie elektroenergetyczne przesyłowe	207,4	152,9	54,5	<i>long-distance pipelines, com- munication and electricity power lines</i>
rurociągi sieci rozdzielczej i linie kablów rozdzielcze	101,7	81,2	20,5	<i>local pipelines and cables</i>
Kompleksowe budowle na terenach przemysłowych oraz obiekty inży- nierii lądowej i wodnej pozostałe	14,2	12,4	1,8	<i>Complex constructions on industrial sites and other civil engineering works</i>

^a Wykonana przez przedsiębiorstwa mające siedzibę zarządu na terenie województwa podlaskiego, siłami własnymi (bez podwykonawców); dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

^a Realized by enterprises which have a seat of board in the Podlaskie Voivodship without subcontractors participation; data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 8 (253). **BUDYNKI ODDANE DO UŻYTKOWANIA**
BUILDINGS COMPLETED

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Budynki^a	2516	2870	3245	3289	Buildings^a
w tym budynki mieszkalne jednorodzinne oraz o dwóch mieszkaniach i wielomieszkaniaowe ^b	1664	1987	2323	2355	of which one-dwelling as well as two- and multi- dwelling residential buildings ^b
miasta	1186	1247	1147	1160	urban areas
wieś	1330	1623	2098	2129	rural areas
W tym budynki indywidualne ^c	2323	2574	2909	2907	Of which private buildings ^c
miasta	1038	992	891	867	urban areas
wieś	1285	1582	2018	2040	rural areas
w tym:					of which:
mieszkalne jednorodzinne oraz o dwóch mieszkaniach i wielomieszkaniaowe ^b	1601	1813	2131	2125	one-dwelling as well as two- and multi-dwelling residential buildings ^b
niemieszkalne	722	759	776	781	non-residential
w tym gospodarstw rolnych	326	407	485	520	of which farm buildings
Kubatura^d w dam³	3550,7	4740,6	6432,3	5746,7	Cubic volume^d in dam³
w tym budynki mieszkalne jednorodzinne oraz o dwóch mieszkaniach i wielomieszkaniaowe ^b	1640,5	2025,7	2500,8	2562,4	of which one-dwelling as well as two- and multi- dwelling residential buildings ^b
miasta	2018,4	2445,6	3486,2	3029,5	urban areas
wieś	1532,3	2295,1	2946,1	2717,2	rural areas
W tym budynki indywidualne ^c	2401,4	2672,8	3529,6	3360,9	Of which private buildings ^c
miasta	1131,7	966,7	970,5	892,4	urban areas
wieś	1269,7	1706,1	2559,1	2468,5	rural areas
w tym:					of which:
mieszkalne jednorodzinne oraz o dwóch mieszkaniach i wielomieszkaniaowe ^b	1259,1	1256,5	1682,2	1676,0	one-dwelling as well as two- and multi-dwelling residential buildings ^b
niemieszkalne	1142,3	1411,3	1836,7	1681,2	non-residential
w tym gospodarstw rolnych	501,3	790,3	1333,6	1298,7	of which farm buildings

a Nowo wybudowane. b Bez domów letnich i domków wypoczynkowych oraz rezydencji wiejskich nieprzystosowanych do stałego zamieszkania (ujętych wyłącznie w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych). c Realizowane przez osoby fizyczne, fundacje, kościoły i związki wyznaniowe, z przeznaczeniem na użytek własny inwestora lub na sprzedaż i wynajem. d Budynków nowo wybudowanych i rozbudowanych (tylko w części dotyczącej rozbudowy).

a Newly built. b Excluding summer homes and holiday cottages as well as rural residences not adapted for permanent residence (included exclusively in the total number of residential buildings). c Realized by natural persons, foundations, churches and religious associations, designed for the own use of the investor or for sale and rent. d Of newly built and expanded buildings (only concerning the expanded portion).

TABL. 9 (254). **BUDYNKI ODDANE DO UŻYTKOWANIA WEDŁUG RODZAJÓW BUDYNKÓW**
BUILDINGS COMPLETED BY TYPE OF BUILDINGS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
BUDYNKI^a BUILDINGS^a					
Budynki mieszkalne	1664	1989	2326	2356	Residential buildings
Budynki jednorodzinne oraz o dwóch mieszkaniach i wielomieszkańciowe ^b	1664	1987	2323	2355	One-dwelling buildings as well as two- and multi-dwelling buildings ^b
w tym jednorodzinne	1618	1920	2229	2256	of which one-dwelling buildings
Budynki zbiorowego zamieszkania	–	2	3	1	Residences for communities
Budynki niemieszkalne	852	881	919	933	Non-residential buildings
w tym:					of which:
Hotele i budynki zakwaterowania turystycznego	23	8	15	11	Hotels and similar buildings
Budynki biurowe	10	12	14	8	Office buildings
Budynki handlowo-usługowe	137	137	98	91	Wholesale and retail trade buildings
Budynki łączności, dworców i terminali	2	1	–	–	Communication buildings, stations, terminals and associated buildings
Budynki garaży	175	158	159	151	Garage buildings
Budynki przemysłowe	37	37	35	23	Industrial buildings
Zbiorniki, silosy i budynki magazynowe	109	67	80	100	Reservoirs, silos and warehouses
Ogólnodostępne obiekty kulturalne oraz budynki muzeów i bibliotek	2	9	4	4	Public entertainment buildings, museums and libraries
Budynki szkół i instytucji badawczych	9	8	8	5	School, university and research buildings
Budynki szpitali i zakładów opieki medycznej	4	6	7	3	Hospital or institutional care buildings
Budynki kultury fizycznej	7	16	5	1	Sports halls
Budynki gospodarstw rolnych	326	413	485	523	Farm buildings
Budynki przeznaczone do sprawowania kultu religijnego i czynności religijnych	8	3	1	3	Buildings used as places of worship and for religious activities
KUBATURA^c w dam³ CUBIC VOLUME^c in dam³					
Budynki mieszkalne	1640,5	2030,6	2522,3	2578,2	Residential buildings
Budynki jednorodzinne oraz o dwóch mieszkaniach i wielomieszkańciowe ^b	1640,5	2025,7	2500,8	2562,4	One-dwelling buildings as well as two- and multi-dwelling buildings ^b
w tym jednorodzinne	1256,7	1315,2	1725,3	1744,0	of which one-dwelling buildings
Budynki zbiorowego zamieszkania	–	5,0	21,5	15,8	Residences for communities

a Nowo wybudowane. b Bez domów letnich i domków wypoczynkowych oraz rezydencji wiejskich nieprzystosowanych do stałego zamieszkania (ujętych wyłącznie w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych). c Budynków nowo wybudowanych i rozbudowanych (tylko w części dotyczącej rozbudowy).

a Newly built. b Excluding summer homes and holiday cottages as well as rural residences not adapted for permanent residence (included exclusively in the total number of residential buildings). c Of newly built and expanded buildings (only concerning the expanded portion).

TABL. 9 (254). **BUDYNKI ODDANE DO UŻYTKOWANIA WEDŁUG RODZAJÓW BUDYNKÓW (dok.)**
BUILDINGS COMPLETED BY TYPE OF BUILDINGS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
KUBATURA ^c w dam ³ (dok.) CUBIC VOLUME ^c in dam ³ (cont.)					
Budynki niemieszkalne	1910,2	2710,0	3910,1	3168,5	Non-residential buildings
w tym:					of which:
Hotele i budynki zakwaterowania turystycznego	24,4	49,4	84,2	61,0	Hotels and similar buildings
Budynki biurowe	58,9	106,2	69,6	31,4	Office buildings
Budynki handlowo-usługowe	236,3	620,5	967,7	342,0	Wholesale and retail trade buildings
Budynki łączności, dworców i terminali	0,5	0,1	11,9	–	Communication buildings, stations, terminals and associated buildings
Budynki garaży	32,6	36,7	58,2	46,9	Garage buildings
Budynki przemysłowe	175,9	626,9	692,8	759,0	Industrial buildings
Zbiorniki, silosy i budynki magazynowe	477,9	204,8	441,4	448,6	Reservoirs, silos and warehouses
Ogólnodostępne obiekty kulturalne oraz budynki muzeów i bibliotek	4,5	22,9	16,7	9,9	Public entertainment buildings, museums and libraries
Budynki szkół i instytucji badawczych	124,3	70,4	96,7	52,5	School, university and research buildings
Budynki szpitali i zakładów opieki medycznej	45,2	15,6	89,0	49,5	Hospital or institutional care buildings
Budynki kultury fizycznej	83,1	140,9	40,8	48,3	Sports halls
Budynki gospodarstw rolnych	549,5	799,0	1333,6	1302,1	Farm buildings
Budynki przeznaczone do sprawowania kultu religijnego i czynności religijnych	90,6	14,3	5,3	6,1	Buildings used as places of worship and for religious activities

c Budynków nowo wybudowanych i rozbudowanych (tylko w części dotyczącej rozbudowy).

c Of newly built and expanded buildings (only concerning the expanded portion).

TABL. 10 (255). **PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE ORAZ PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO W BUDOWNICTWIE^a**
AVERAGE PAID EMPLOYMENT AND AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES IN CONSTRUCTION^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005 ^b	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Przeciętne zatrudnienie	6511	10470^c	9573^c	9775	Average paid employment
Budowa budynków ^Δ	2789	4817 ^c	4868	5077	Construction of buildings
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej ^Δ	2211	2829 ^c	2014 ^c	1943	Civil engineering
Roboty budowlane specjalistyczne	1511	2824 ^c	2692	2755	Specialized construction activities
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w zł	2057,09	3116,85^c	3671,56^c	3981,53	Average monthly gross wages and salaries in zł
Budowa budynków ^Δ	2085,17	3451,89	4351,06	4770,94	Construction of buildings
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej ^Δ	2197,00	3176,33 ^c	3381,87 ^c	3445,69	Civil engineering works
Roboty budowlane specjalistyczne	1800,53	2488,13	2658,16	2904,68	Specialised construction activities

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; bez zatrudnionych za granicą. b Z wyłączeniem jednostek budżetowych. c Dane skorygowano w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji Rocznika.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons; excluding persons employed abroad. b Excluding budgetary entities. c Data have been corrected in relation to the data published in the previous edition of the Yearbook.

DZIAŁ XVII TRANSPORT. TELEKOMUNIKACJA

Uwagi ogólne

Transport

1. Dane dotyczące ogólnej długości **linii kolejowych eksploatowanych** w dniu 31 XII ustalono jako sumę długości linii kolejowych normalnotorowych, wąskotorowych i szerokotorowych (dane o długości tych linii ujęto w długości linii normalnotorowych) czynnych w tym dniu. **Linia kolejowa** jest to element sieci kolejowej pomiędzy dwiema stacjami węzłowymi (lub krańcowymi).

2. Do **dróg krajowych** zalicza się:

- autostrady i drogi ekspresowe oraz drogi leżące w ich ciągu do czasu wybudowania autostrad i dróg ekspresowych,
- drogi międzynarodowe,
- drogi stanowiące inne połączenia zapewniające spójność sieci dróg krajowych,
- drogi dojazdowe do ogólnodostępnych przejść granicznych obsługujących ruch międzynarodowy osobowy i ciężarowy,
- drogi alternatywne dla autostrad płatnych,
- drogi stanowiące ciągi obwodnicowe dużych aglomeracji miejskich,
- drogi o znaczeniu obronnym.

Do **dróg wojewódzkich** zalicza się drogi inne niż podano wyżej, stanowiące połączenia między miastami, mające znaczenie dla województwa i drogi o znaczeniu obronnym niezaliczone do dróg krajowych.

Do **dróg powiatowych** zalicza się drogi inne niż podano wyżej, stanowiące połączenia miast będących siedzibami powiatów z siedzibami gmin i siedzib gmin między sobą.

Do **dróg gminnych** zalicza się drogi o znaczeniu lokalnym niezaliczone do innych kategorii, stanowiące uzupełniającą sieć dróg służących miejscowym potrzebom, z wyłączeniem dróg wewnętrznych.

Do **dróg miejskich** zaliczono drogi (ulice) leżące w granicach administracyjnych miast.

Do **dróg zamiejskich** zaliczono drogi leżące poza granicami administracyjnymi miast.

3. Dane o **pojazdach samochodowych i ciągnikach zarejestrowanych** według stanu w dniu 31 XII prezentowane są od 2009 r. według centralnej ewidencji pojazdów prowadzonej przez Ministerstwo Ministerstwo Cyfryzacji (do 16 XI 2015 r. – Ministerstwo Spraw Wewnętrznych). Dane nie obejmują pojazdów wyrejestrowanych, a do 2010 r. – również pojazdów posiadających pozwolenie czasowe wydawane w końcu danego roku.

CHAPTER XVII TRANSPORT. TELECOMMUNICATIONS

General notes

Transport

1. Data concerning the total length of **railway lines operated** on 31 Dec were established as the sum of the length of standard gauge, narrow gauge and broad gauge railway lines (data concerning the length of these lines are given in terms of standard gauge lines) operating on that day. The **railway line** is an element of the rail network between two junction stations (or terminal stations).

2. **National roads** include:

- motorways and expressways as well as roads which are designated to become motorways and expressways,
- international roads,
- roads which are other links ensuring the efficiency of the national road network,
- approach roads to generally accessible border crossings servicing international passenger and freight traffic,
- roads which are an alternative to toll motorways,
- roads which are bypasses around large urban agglomerations,
- roads with a military significance.

Voivodship roads include roads other than those presented above, which are links between cities, have a large significance for the voivodship and roads with a military significance not included among national roads.

Powiat roads include roads other than those mentioned above, which link powiat capital cities with gmina capital cities and gmina capital cities with each other.

Gmina roads include roads with local significance not included in the other categories, which supplement the network of roads servicing local needs, excluding internal roads.

Urban roads include roads (streets) located within the administrative boundaries of cities.

Non-urban roads include roads located outside the administrative boundaries of cities.

3. Data on **road vehicles and tractors registered** as of 31 Dec have been presented since 2009 – according to central vehicle register maintained by the Ministry of Digital Affairs (until 16 Nov 2015 – the Ministry of Interior). Data do not include vehicles being devoid of car registration, and up to 2010 – also vehicles having temporary permission given by the end of reference year.

4. Linia autobusowa jest stałym połączeniem drogowym dwóch krańcowych miejscowości oraz wybranych miejscowości pośrednich przy użyciu jednego lub kilku autobusów regularnie kursujących między tymi miejscowościami według ogłoszonego rozkładu.

Długość linii autobusowej jest to długość trasy w kilometrach pomiędzy dwiema krańcowymi miejscowościami niezależnie od ilości kursów autobusów odbywających się na tej linii.

5. Transport samochodowy zarobkowy obejmuje usługi świadczone odpłatnie przez podmioty, w których transport samochodowy stanowi podstawową działalność gospodarczą (przedsiębiorstwa transportu samochodowego) oraz od 2004 r. w zakresie przewozów ładunków również usługi wykonywane odpłatnie przez podmioty prowadzące podstawową działalność gospodarczą inną niż transport samochodowy (np. działalność przemysłową, budowlaną, handlową); dane o przewozach pasażerów nie obejmują przewozów taborem komunikacji miejskiej.

6. Informacje o komunikacji miejskiej naziemnej dotyczą **komunikacji autobusowej** i obejmują działalność przedsiębiorstw i zakładów komunikacji miejskiej publicznych i prywatnych. W danych o komunikacji autobusowej uwzględniono również autobusy pociągowe i mikrobusy oraz obsługę ruchu podmiejskiego i międzymiastowego; dane nie obejmują działalności przedsiębiorstw prowadzących głównie komunikację zamiejską, a świadczących również usługi komunikacji miejskiej w niektórych miastach oraz linii komunikacyjnych obsługujących wyłącznie zakłady pracy.

Przez **linię komunikacyjną** rozumie się trasę łączącą krańcowe punkty przebiegu wozów oznaczonych tym samym numerem lub znakiem literowym. Jako długość linii komunikacyjnych przyjęto sumę długości wszystkich stałych dziennych linii autobusowych, po których kursują wozy oznaczone odrębnymi numerami lub znakami literowymi.

7. Dane o wypadkach drogowych obejmują zdarzenia mające związek z ruchem pojazdów na drogach publicznych, w wyniku których nastąpiła śmierć lub uszkodzenie ciała osób.

Za **śmiertelną ofiarę wypadku drogowego** uznano osobę zmarłą (w wyniku doznanych obrażeń) na miejscu wypadku lub w ciągu 30 dni.

Za **ranną ofiarę wypadku drogowego** uznano osobę, która doznała obrażeń ciała i otrzymała pomoc lekarską.

Telekomunikacja

1. Telefoniczne łącza główne obejmują standardowe łącza główne oraz łącza w dostępnym ISDN, tj. telefoniczną sieć cyfrową z integracją usług umożliwiającą wykorzystanie tej samej sieci dla transmisji głosu, obrazu, faksów, danych.

4. Bus line is a permanent road link between two terminal locations as well as between selected intermediate locations which involves using one or several buses travelling regularly between these locations according to a defined schedule.

Length of a bus line is the length of the route in kilometres between two terminal locations regardless of the number of trips made by buses on that line.

5. Road transport for hire or reward includes services for remuneration carried out by entities, for which road transport services are the basic economic activity (road transport entities) and since 2004 also services for remuneration carried out by entities with basic economic activity other than road transport (e.g. industrial, building, trade activity); data regarding transport of passengers do not include carriage by urban road transport fleet.

6. Information regarding urban ground transport concerns **bus communications** and includes the activity of public and private urban transport enterprises and companies. Express buses and minibuses as well as suburban and intercity service have been also included in the data regarding bus service; data do not include the activity of enterprises operating mainly in the scope of non-urban transport, but rendering also the services in the scope of urban transport in some cities as well as transport lines exclusively servicing work places.

Transport line is understood as a route connecting the extreme points of the route of vehicles designated with the same number or letter. The length of the transport lines is the sum of the length of all of the scheduled daytime bus, lines over which vehicles marked with separate numbers or letters travel.

7. Data regarding road accidents cover events connected with the movement of vehicles on public roads as a result of which death or injury occurred.

Road accident fatality is understood as a person who died (as a result of injuries incurred) at the scene of the accident or within the course of 30 days.

Person injured in a road accident is understood as a person who incurred injuries and received medical attention.

Telecommunications

1. Telephone main line includes standard main line and accessible ISDN (Integrated Services Digital Network), i.e. a digital phone network with integrated services making it possible to use the same network to transfer voice, image, fax and data.

Transport

Transport

TABL. 1 (256). LINIE KOLEJOWE EKSPLOATOWANE^a

Stan w dniu 31 XII

RAILWAY LINES OPERATED^a

As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	w km in km				
OGÓŁEM	682	759	654	654	TOTAL
Normalnotorowe ^b	682	759	654	654	Standard gauge ^b
w tym zelektryfikowane	220	220	219	219	of which electrified
jednotorowe	575	652	548	548	single track
dwu- i więcej torowe	107	107	106	106	double- and more track
Na 100 km² powierzchni ogólnej ...	3,4	3,8	3,2	3,2	Per 100 km² of total area

^a Dane dotyczą sieci PKP oraz innych podmiotów, będących zarządcami sieci kolejowej. ^b Łącznie z szerokotorowymi, których długość w 2016 r. wynosiła 42 km.

^a Data concern PKP network and other entities managing rail network. ^b Including broad gauge, the length of which in 2016 was 42 km.

TABL. 2 (257). DROGI PUBLICZNE O TWARDEJ NAWIERZCHNI

Stan w dniu 31 XII

HARD SURFACE PUBLIC ROADS

As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym o nawierzchni ulepszonej of which improved	
w km in km						
OGÓŁEM	11013	11999	12925	13145	12020	TOTAL
miejskie	1553	1726	1848	1853	1802	urban
zamiejskie	9460	10273	11077	11292	10218	non-urban
Krajowe	977	977	992	993	993	National
miejskie	201	204	209	209	209	urban
zamiejskie	776	773	783	784	784	non-urban
Wojewódzkie	1243	1240	1282	1243	1243	Voivodship
miejskie	175	176	189	179	179	urban
zamiejskie	1068	1065	1093	1064	1064	non-urban
Powiatowe	6452	6624	6733	6759	6026	Powiat
miejskie	502	513	527	522	502	urban
zamiejskie	5950	6111	6206	6237	5524	non-urban
Gminne	2341	3157	3918	4150	3758	Gmina
miejskie	675	832	923	943	912	urban
zamiejskie	1666	2325	2995	3207	2846	non-urban

Źródło: dane Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.

Source: data of the General Directorate of Domestic Roads and Motorways.

TABL. 3 (258). **POJAZDY SAMOCHODOWE I CIĄGNIKI ZAREJESTROWANE^a**
Stan w dniu 31 XII
REGISTERED ROAD VEHICLES AND TRACTORS^a
As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
OGÓŁEM	536637	697228	807751	838639	TOTAL
w tym:					of which:
Samochody osobowe	352351	469392	551519	575737	Passenger cars
Autobusy	2177	2314	2485	2517	Buses
Samochody ciężarowe i ciągniki siodłowe ^b	61315	77503	90113	92623	Lorries and truck tractors ^b
Ciągniki balastowe i rolnicze	92942	113395	121067	122804	Ballast and agricultural tractors
Motorcykle	25228	31177	38290	40437	Motorcycles

a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 311. b Łącznie z samochodami ciężarowo-osobowymi.
a See general notes, item 3 on page 311. b Including vans.

TABL. 4 (259). **LINIE REGULARNEJ KOMUNIKACJI AUTOBUSOWEJ^a**
Stan w dniu 31 XII
REGULAR BUS LINES^a
As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Krajowe: liczba	1128	829	621	608	National: number
długość w km	56043	48721	38814	41697	length in km
dalekobieżne: liczba	28	38	40	38	long distance: number
długość w km ...	9416	12921	14610	15688	length in km
regionalne: liczba	477	198	123	122	regional: number
długość w km	25987	15683	8949	10174	length in km
podmiejskie: liczba	607	586	452	442	suburban: number
długość w km	20520	20063	15205	15785	length in km
miejskie: liczba	16	7	6	6	urban: number
długość w km	120	54	50	50	length in km
Międzynarodowe: liczba	26	15	7	15	International: number
długość w km ..	45375	21442	7364	18189	length in km

a Dane dotyczą przedsiębiorstw o liczbie pracujących powyżej 9 osób prowadzących regularną komunikację w ruchu krajowym i międzynarodowym; bez przedsiębiorstw komunikacji miejskiej.

a Data concern enterprises employing more than 9 persons, providing regular national and international traffic; excluding urban transport services.

TABL. 5 (260). **TRANSPORT SAMOCHODOWY ZAROBKOWY^a**
ROAD TRANSPORT FOR HIRE OR REWARD^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Komunikacja krajowa					Domestic transport
Przewozy ładunków w tys. t	728,9	1065,4	5398,5	5422,1	Transport of goods in thous. t
Średnia odległość przewozu 1 t ładunku w km	153,2	80,1	120,9	152,0	Average transport distance per 1 t of goods in km
Przewozy pasażerów ^b w tys. osób	21278,1	16485,6	10220,3	12234,0	Transport of passengers ^b in thous. persons
Średnia odległość przewozu 1 pasażera ^b w km	38,3	54,5	57,1	51,2	Average transport distance per passenger ^b in km
Komunikacja międzynarodowa					International transport
Przewozy ładunków w tys. t	127,9	880,0	1768,9	1475,2	Transport of goods in thous. t
Średnia odległość przewozu 1 t ładunku w km	1131,7	1326,9	1163,2	1006,4	Average transport distance per 1 t of goods in km
Przewozy pasażerów w tys. osób	114,7	77,1	44,7	66,7	Transport of passengers in thous. persons
Średnia odległość przewozu 1 pasażera w km	1325	1607	2178	1935	Average transport distance per passenger in km

^a Dane dotyczą przedsiębiorstw o liczbie pracujących powyżej 9 osób. ^b Bez przewozów taborem komunikacji miejskiej (w tym taksówkami).

^a Data concern enterprises employing more than 9 persons. ^b Excluding transports by urban road transport fleet (of which by taxis).

TABL. 6 (261). **KOMUNIKACJA MIEJSKA^a**
Stan w dniu 31 XII
URBAN TRANSPORT^a
As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Sieć komunikacyjna – linie autobusowe w km	1113	1108	1197	1181	Transport network – bus lines in km
Tabor autobusowy: w sztukach	428	388	355	356	Fleet of buses: in units
liczba miejsc w tys.	50,0	43,3	43,1	43,1	number of seats in thous.
Przewozy pasażerów ^b (w ciągu roku) w mln	112,2	99,5	108,9	108,5	Transport of passengers ^b (during the year) in mln

^a Dane dotyczą przedsiębiorstw i zakładów komunikacji miejskiej, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. ^b Dane szacunkowe.

^a Data concern urban transport enterprises and companies, employing more than 9 persons. ^b Estimated data.

TABL. 7 (262). **WYPADKI DROGOWE^a I ICH OFIARY**
ROAD ACCIDENTS^a AND THEIR CASUALTIES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Wypadki	1185	847	690	686	Accidents
Na 10 tys. pojazdów samochodowych i ciągników zarejestrowanych ^b	22,1	12,1	8,5	8,2	Per 10 thous. registered motor vehicles and tractors ^b
Ofiary wypadków	1701	1271	982	954	Road accident casualties
Śmiertelne	211	146	118	120	Fatalities
na 100 tys. ludności	18	12	10	10	per 100 thous. population
Ranni	1490	1125	864	834	Injured
na 100 tys. ludności	124	93	73	70	per 100 thous. population

^a Zarejestrowane przez Policję. ^b Pojazdy według stanu w dniu 31 XII; od 2011 r. łącznie z pojazdami posiadającymi pozwolenia czasowe wydane w końcu roku.

Źródło: dane Komendy Głównej Policji.

^a Registered by the Police. ^b Vehicles as of 31 Dec; since 2011 including road vehicles having temporary permission given at the end of the year.

Source: data of the National Police Headquarters.

TABL. 8 (263). **WYPADKI DROGOWE^a WEDŁUG SPRAWCÓW, WAŻNIEJSZYCH PRZYCZYŃ I RODZAJÓW POJAZDÓW**
ROAD ACCIDENTS^a BY CULPRITS, MAJOR CAUSES AND TYPES OF VEHICLES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	SPECIFICATION
Wypadki	690	686	Accidents
Z winy kierujących pojazdami	582	613	Guilt of drivers
w tym:			of which:
niedostosowanie prędkości do warunków ruchu	139	153	inappropriate speed for road conditions
nieprzestrzeganie pierwszeństwa przejazdu	166	151	non-compliance with vehicle right of way
nieprawidłowe wyprzedzanie	34	35	incorrectly overtaking
nieprawidłowe zachowanie wobec pieszego	94	92	incorrectly behaviour towards the pedestrian
niezachowanie bezpiecznej odległości między pojazdami	47	46	not keeping a safe distance between vehicles
Z winy pieszych	52	41	Guilt of pedestrians
w tym nieostrożne wejście na jezdnię	25	22	of which carelessly entering to the roadway
Pozostałe ^b	56	32	Others ^b
Pojazdy kierujących będących sprawcami wypadków	582	613	Vehicles of drivers being accident culprits
Samochody osobowe	471	467	Passenger cars
Motocykle	18	20	Motorcycles
Rowery	24	28	Bicycles
Motorowery	10	15	Motor-bicycles
Samochody ciężarowe	36	58	Lorries
Inne pojazdy ^c	23	25	Other vehicles ^c

^a Zarejestrowane przez Policję. ^b Dane obejmują winę pasażerów, współwinę uczestników ruchu oraz inne przyczyny. ^c łącznie z pojazdami nieustalonymi.

^a Registered by the Police. ^b Data include guilt of passengers, complicity of traffic participants and other reasons. ^c Including unidentified vehicles.

TABL. 8 (263). **WYPADKI DROGOWE^a WEDŁUG SPRAWCÓW, WAŻNIEJSZYCH PRZYCZYN I RODZAJÓW POJAZDÓW (dok.)**ROAD ACCIDENTS^a BY CULPRITS, MAJOR CAUSES AND TYPES OF VEHICLES (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	SPECIFICATION
Wypadki z udziałem nietrzeźwych użytkowników dróg	93	56	Accidents involving intoxicated road users
w tym spowodowane przez nietrzeźwych:			of which caused by intoxicated:
Kierujących	51	45	Drivers
samochodami osobowymi	38	37	of passenger cars
motocyklami	4	–	of motorcycles
rowerami	6	1	of bicycles
motorowerami	2	4	of motor-bicycles
samochodami ciężarowymi	–	1	of lorries
innymi pojazdami	1	2	of other vehicles
Piesznych	17	11	Pedestrians

a Zarejestrowane przez Policję.

Źródło: dane Komendy Głównej Policji.

a Registered by the Police.

Source: data of the National Police Headquarters.

Telekomunikacja

Telecommunications

TABL. 9 (264). **ABONENCI TELEFONICZNI I APARATY TELEFONICZNE^a**

Stan w dniu 31 XII

TELEPHONE SUBSCRIBERS AND TELEPHONE SETS^a

As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Telefoniczne łącza główne w tys.	364,2	231,3	127,3	118,9	Telephone main line in thous.
w tym abonenci prywatni ^b	289,3	175,5	93,9	85,3	of which private subscribers ^b
miasta	272,7	167,2	87,8	83,0	urban areas
w tym abonenci prywatni ^b	207,5	119,5	60,3	51,3	of which private subscribers ^b
wieś	91,5	64,1	39,5	35,9	rural areas
w tym abonenci prywatni ^b	81,7	56,0	33,6	34,0	of which private subscribers ^b
w tym standardowe łącza główne (abonenci telefonii stacjonarnej)	330,2	204,6	111,1	104,9	of which standard main line (fixed line telephone subscribers)
miasta	243,7	143,2	74,0	70,3	urban areas
wieś	86,5	61,4	37,1	34,6	rural areas
Aparaty telefoniczne publiczne samo- inkasujące	2895	1361	261	162	Public pay telephones
miasta	2259	880	155	81	urban areas
wieś	636	481	106	81	rural areas

a Dane dotyczą operatorów telekomunikacyjnych sieci publicznej. b Posiadający aparaty telefoniczne zainstalowane w mieszkaniach prywatnych.

a Data concern operators of the public telecommunication network. b Possessing telephones installed in private dwellings.

DZIAŁ XVIII HANDEL I GASTRONOMIA

Uwagi ogólne

1. Informacje w dziale – jeśli nie zaznaczono inaczej – dotyczą wszystkich jednostek gospodarki narodowej prowadzących działalność handlową lub gastronomiczną.

Przez **przedsiębiorstwa handlowe** rozumie się podmioty gospodarcze, których podstawowym rodzajem działalności jest sprzedaż towarów, zaliczana zgodnie z Polską Klasyfikacją Działalności – PKD 2007 do sekcji „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle”.

2. Dane o **sprzedaży detalicznej** obejmują:

- 1) sprzedaż towarów konsumpcyjnych i niekonsumpcyjnych w:
 - punktach sprzedaży detalicznej,
 - hurtowniach oraz u producentów w ilościach wskazujących na zakup dla potrzeb indywidualnych nabywców;
- 2) sprzedaż towarów handlowych (konsumpcyjnych) oraz produkcji gastronomicznej w placówkach gastronomicznych.

W wartości sprzedaży detalicznej uwzględniono sprzedaż towarów zarówno ludności, jak i konsumentom zbiorowym, tj. urzędom, instytucjom, żłobkom, przedszkolom itp., nie uwzględniono natomiast sprzedaży targowiskowej dokonanej przez sprzedawców uiszczających jedynie opłatę placową (np. sprzedaży produktów rolnych dokonanej przez producentów-rolników, sprzedaży na giełdach samochodowych).

Dane dotyczące sprzedaży detalicznej prezentuje się w dostosowaniu do Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu (COICOP); patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 7, pkt 3) na str. 24.

3. Podziału towarów na **konsumpcyjne i niekonsumpcyjne** dokonano umownie, zaliczając do niekonsumpcyjnych te towary, których zużycie odbywa się głównie w sferze produkcji. Do towarów niekonsumpcyjnych zaliczono w szczególności towary przeznaczone do produkcji rolniczej (np. maszyny, narzędzia i urządzenia rolnicze, nasiona, pasze, środki ochrony roślin, nawozy sztuczne), materiały budowlane itp.

Podziału towarów konsumpcyjnych na żywność i napoje bezalkoholowe, napoje alkoholowe oraz towary nieżywnościowe dokonano szacunkowo.

4. Dane o **sprzedaży hurtowej towarów** obejmują sprzedaż z magazynów handlowych własnych bądź użytkowanych, w których składowane towary stanowią własność przedsiębiorstwa handlowego. Do wartości sprzedaży hurtowej zalicza się również wartość sprzedaży zrealizowanej na zasadzie bezpośredniej płatności lub kontraktu (agenci, aukcjonerzy), jak również wartość sprzedaży zrealizowanej przez tranzyt rozliczany, polegający na przekazywaniu towarów bezpośrednio od dostawcy do odbiorcy z pominięciem magazynów, które tę dostawę realizują.

CHAPTER XVIII TRADE AND CATERING

General notes

1. Information in this chapter, unless otherwise indicated, concerns all entities of the national economy conducting trade or catering activity.

Trade enterprises are understood as economic entities, the basic activity of which is the sale of commodities classified in accordance with NACE Rev. 2 in the section "Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles".

2. Data concerning **retail sales** include:

- 1) sales of consumer and non-consumer goods in:
 - retail sales outlets,
 - wholesalers as well as at producers in quantities indicating purchases for the individual need of the purchaser;
- 2) sales of trade commodities (consumer goods) as well as catering production in catering establishments.

Sales of goods, both for the general public as well as for collective consumers, i.e. government offices, institutions, nurseries, nursery schools etc. are included in the value of retail sales. However, marketplace sales made by salesmen paying only a stall fee (e.g. sales of agricultural products conducted by farmer-producers, sales at automobile markets) are not included.

Data concerning retail sales are presented according to the Classification of Individual Consumption by Purpose (COICOP); see general notes to the Yearbook, item 7, point 3) on page 24.

3. The division of commodities into **consumer and non-consumer goods** was made on the following basis, non-consumer goods include those goods, the consumption of which occurs primarily in the sphere of production. Goods designated for agricultural production (e.g. agricultural machinery, tools and equipment, seeds, animal feed, plant protection chemicals, artificial fertilizers), building materials etc., were included in particular in non-consumer goods.

The division of consumer goods into food and non-alcoholic beverages, alcoholic beverages as well as non-foodstuff goods was made by estimation.

4. Data regarding **wholesale of commodities** include sales from own or leased warehouses, in which the stored commodities are the property of a trade enterprise. The value of wholesale also includes the value of sales realized on the basis of a direct payment or contract (agents, auctioneers) as well as the value of sales realized by settled transit consisting in the transfer of commodities directly from the supplier to the client, by-passing the warehouses which realize the delivery.

5. Podziału **sklepów według form organizacyjnych** dokonano na podstawie wielkości powierzchni sprzedażowej sklepów i rodzaju sprzedawanych w nich towarów.

Domy towarowe i handlowe są to sklepy wielodziałowe, prowadzące sprzedaż szerokiego i uniwersalnego asortymentu, głównie towarów nieżywnościowych, o powierzchni sal sprzedażowych: domy towarowe – 2000 m² i więcej, domy handlowe – od 600 do 1999 m².

Supermarkety są to sklepy o powierzchni sprzedażowej od 400 do 2499 m², prowadzące sprzedaż głównie w systemie samoobsługowym, oferujące szeroki asortyment artykułów żywnościowych oraz artykuły nieżywnościowe częstego zakupu.

Hypermarkety są to sklepy o powierzchni sprzedażowej od 2500 m², prowadzące sprzedaż głównie w systemie samoobsługowym, oferujące szeroki asortyment artykułów żywnościowych i nieżywnościowych częstego zakupu, zwykle z parkingiem samochodowym.

Sklepy powszechne są to sklepy prowadzące sprzedaż głównie towarów żywnościowych codziennego użytku, o powierzchni sal sprzedażowych od 120 do 399 m².

Sklepy wyspecjalizowane są to sklepy prowadzące sprzedaż szerokiego asortymentu artykułów do kompleksowego zaspokojenia określonych potrzeb, np. ubioru, wyposażenia mieszkań, sklepy motoryzacyjne, meblowe, sportowe itp.

Do **pozostałych sklepów** zaliczono sklepy o powierzchni sal sprzedażowych do 119 m².

Dane dotyczące sklepów prezentowane są zgodnie z ich faktyczną lokalizacją.

6. Sklepy podaje się łącznie z aptekami ogólnodostępnymi.

7. Do **placówek gastronomicznych** zaliczono zakłady i punkty gastronomiczne stałe i sezonowe, których przedmiotem działalności jest przygotowanie oraz sprzedaż posiłków i napojów do spożycia na miejscu i na wynos. Sezonowe placówki gastronomiczne uruchamiane są okresowo i działają nie dłużej niż 6 miesięcy w roku kalendarzowym.

Do placówek gastronomicznych nie zalicza się ruchomych punktów sprzedaży detalicznej i automatów sprzedażowych.

8. **Magazyny handlowe** (hurtu i rozdzielcze detalu) są jednostkami organizacyjno-funkcjonalnymi podmiotów gospodarczych zajmujących się obrotem towarów. Magazynem jest jednostka przeznaczona do magazynowania towarów, zajmująca wyodrębnioną przestrzeń magazynową, wyposażona w środki techniczne i organizacyjne, dysponująca personelem do obsługi tych środków oraz prowadząca ewidencję stanu i ruchu zapasów. Począwszy od 2006 r. badanie dotyczące magazynów handlowych prowadzone jest w cyklu trzyletnim.

9. Dane o działalności handlowej i gastronomicznej, w tym informacje o sklepach i stacjach paliw, opracowano na podstawie sprawozdawczości. Dla jednostek o liczbie pracujących do 9 osób dane uogólniono w oparciu o wyniki badania reprezentacyjnego przeprowadzonego na 5% próbie tych jednostek (w przypadku sklepów i stacji paliw – od 2004 r.).

5. *The division of shops by organizational forms was made on the basis of the sales area and the types of goods sold.*

Department stores and trade stores are shops with multiple departments, selling a wide and universal range of non-foodstuff goods mainly, with a sales area of 2000 m² and more for department stores and from 600 to 1999 m² for trade stores.

Supermarkets are shops with a sales area from 400 to 2499 m², selling goods in a self-service system offering a wide range of foodstuff goods as well as frequently bought non-foodstuff goods.

Hypermarkets are shops with a sales area from 2500 m², selling goods in a self-service system offering a wide range of foodstuff goods and frequently bought non-foodstuff goods, usually with a car park.

Grocery shops are shops primarily selling foodstuff goods for daily consumption, with a sales area from 120 to 399 m².

Specialized shops are shops selling a wide range of articles to fully meet specific needs, e.g. clothing, home furnishings, car parts, furniture, sporting goods etc.

Other shops include stores with a sales area up to 119 m².

Data concerning shops are presented according to their actual location.

6. *Shops are presented including public pharmacies.*

7. *Catering establishments include permanent and seasonal catering establishments and outlets, whose scope of activity is the preparation and sale of meals and beverages for on-site and take-out consumption. Seasonal catering establishments are open for a certain period of time and operate not longer than 6 months in a calendar year.*

Portable retail sales points and vending machines are not treated as catering establishments.

8. *Trade warehouses (wholesale and retail distribution) are the organizational and functional units of economic entities engaged in the turnover of commodities. A warehouse is an entity designated for storing commodities, occupying separate storage space, equipped with the technical and organizational means as well as with the personnel to service these means and, in addition, registering amount and the changes in stocks. Since 2006 survey concerning trade warehouses has been conducted in a three-yearly cycle.*

9. *Data regarding trade and catering activity, including information about shops and petrol stations, are compiled on the basis of reporting. For entities employing up to 9 persons, data have been generalized on the basis of the result of sample survey conducted on a 5% sample of these entities (in case of shops and petrol stations – since 2004).*

10. Targowiska są to wyodrębnione tereny i budowle (place, ulice, hale targowe) ze stałymi lub sezonowymi punktami sprzedaży drobnodetalicznej lub urządzeniami przeznaczonymi do prowadzenia handlu w wyznaczone dni tygodnia lub codziennie (bazaary).

Za **targowiska sezonowe** uznano te place i ulice, gdzie uruchamiane są na okres do 6 miesięcy punkty handlowe, w związku ze wzmożonym ruchem nabywców (np. nadmorski ruch urlopowy) i działalność ta jest ponawiana w kolejnych sezonach.

10. Marketplaces are specific areas and structures (squares, streets, covered markets) with permanent or seasonal small-retail sales outlets or with facilities designated for conducting trade on specific days of the week or daily (bazaars).

Seasonal marketplaces are those squares and streets where due to the increased demand from buyers (e.g. holiday seaside demand) trade outlets conduct activity for a period up to 6 months and this activity is repeated in successive seasons.

TABL. 1 (265). **SPRZEDAŻ DETALICZNA TOWARÓW (ceny bieżące)**
RETAIL SALES (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
OGÓŁEM w mln zł	10571,8	11672,6	13793,5	13090,4	TOTAL in mln zł
W tym w przedsiębiorstwach handlowych ^a :					Of which share of trade enterprises ^a :
w milionach złotych	1985,7	2433,7	3084,9	2788,9	in million zlotys
w %	18,8	20,8	22,4	21,3	in %
NA 1 MIESZKAŃCA w zł	8803	9693	11589	11023	PER CAPITA in zł

^a Przedsiębiorstwa handlowe, w których liczba pracujących przekracza 49 osób.
^a Trade enterprises employing more than 49 persons.

TABL. 2 (266). **SPRZEDAŻ DETALICZNA TOWARÓW WEDŁUG GRUP^a (ceny bieżące)**
RETAIL SALES BY GROUPS^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
W MILIONACH ZŁOTYCH IN MILLION ZLOTYS					
OGÓŁEM	4882,7	7097,4	7624,6	6863,8	TOTAL
W ODSETKACH IN PERCENT					
OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0	100,0	TOTAL
Towary konsumpcyjne	65,7	65,3	69,4	75,8	Consumer goods
żywność i napoje bezalkoholowe	22,9	21,2	25,1	30,9	food and non-alcoholic beverages
napoje alkoholowe	5,3	4,3	5,2	4,2	alcoholic beverages
towary nieżywnościowe	37,5	39,8	39,1	40,7	non-foodstuff
Towary niekonsumpcyjne	34,3	34,7	30,6	24,2	Non-consumer goods

^a Dane dotyczą przedsiębiorstw prowadzących działalność handlową (bez placówek gastronomicznych), w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

^a Data concern enterprises conducting trade activity (excluding catering establishments) employing more than 9 persons.

TABL. 3 (267). **SPRZEDAŻ HURTOWA TOWARÓW W PRZEDSIĘBIORSTWACH HANDLOWYCH^a**
(ceny bieżące)
WHOLESALE OF GOODS IN TRADE ENTERPRISES^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
W MILIONACH ZŁOTYCH IN MILLION ZLOTYS					
OGÓŁEM	8464,1	11274,1	10880,4	10916,3	TOTAL
W ODSETKACH IN PERCENT					
OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0	100,0	TOTAL
Żywność i napoje bezalkoholowe ...	31,7	24,8	19,2	20,2	Food and non-alcoholic beverages
Napoje alkoholowe	9,0	6,8	2,4	3,0	Alcoholic beverages
Towary nieżywnościowe ^b	59,3	68,4	78,4	76,8	Non-foodstuff goods ^b

a Dane dotyczą przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Konsumpcyjne i niekonsumpcyjne.
a Data concern enterprises employing more than 9 persons. b Consumer and non-consumer goods.

TABL. 4 (268). **SKLEPY WEDŁUG FORM ORGANIZACYJNYCH I STACJE PALIW^a**
Stan w dniu 31 XII
SHOPS BY ORGANIZATIONAL FORM AND PETROL STATIONS^a
As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Sklepy	10140	10299	9960	9601	Shops
Domy towarowe	3	5	3	3	Department stores
Domy handlowe	20	10	10	7	Trade stores
Supermarkety	77	135	206	204	Supermarkets
Hipermarkety	8	10	10	10	Hypermarkets
Sklepy powszechnie	263	264	279	288	Grocery shops
Sklepy wyspecjalizowane	581	931	1121	1152	Specialized shops
Pozostałe sklepy ^b	9188	8944	8331	7937	Other shops ^b
Stacje paliw	351	366	261	257	Petrol stations

a Patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 319; według lokalizacji sklepu/stacji paliw. b Ujęto sklepy podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób; łącznie z aptekami ogólnodostępnymi.

a See general notes, item 5 on page 319; according to location of shop/petrol station. b Data concern economic entities employing up to 9 persons; including public pharmacies.

TABL. 5 (269). **GASTRONOMIA^a**
CATERING^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Liczba placówek gastronomicznych (stan w dniu 31 XII)	356	334	336	363	Number of catering establishments (as of 31 Dec)
w tym restauracje	78	107	141	151	of which restaurants
Sprzedaż z działalności gastrono- micznej (ceny bieżące) w tys. zł	144566	223578	298133	369786	Sale from catering activity (current prices) in thous. zł
w tym:					of which:
z produkcji gastronomicznej	95502	169536	247238	311641	from catering production
ze sprzedaży napojów alkoholo- wych i wyrobów tytoniowych	29061	29850	28335	33317	from the sale of alcoholic beverages and tobacco

a Dane dotyczą przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.
a Data concern enterprises employing more than 9 persons.

TABL. 6 (270). **MAGAZYNY HANDLOWE^a**
Stan w dniu 31 XII
TRADE WAREHOUSES^a
As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2009	2012	2015	SPECIFICATION
Magazyny zamknięte:					<i>Secured warehouses:</i>
liczba	746	721	709	766	<i>number</i>
powierzchnia składowa w tys. m ²	511,0	619,7	658,5	726,0	<i>storage space in thous. m²</i>
Magazyny zadaszone:					<i>Roofed warehouses:</i>
liczba	72	81	144	123	<i>number</i>
powierzchnia składowa w tys. m ²	32,1	51,7	145,7	109,2	<i>storage space in thous. m²</i>
Place składowe:					<i>Storage sites:</i>
liczba	112	134	153	166	<i>number</i>
powierzchnia składowa w tys. m ²	302,1	501,5	682,9	864,9	<i>storage space in thous. m²</i>
Silosy i zbiorniki:					<i>Silos and reservoirs:</i>
liczba	91	145	100	291	<i>number</i>
pojemność w dam ³	6,5	32,7	20,8	62,0	<i>capacity in dam³</i>

a Hurtu i rozdzielnice detalu; dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. U w a g a. Od 2006 r. dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co 3 lata.

a Wholesale and retail distribution; data concern economic entities employing more than 9 persons. N o t e. Since 2006 data on the basis of periodic surveys conducted every three years.

TABL. 7 (271). **TARGOWISKA**
Stan w dniu 31 XII
MARKETPLACES
As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
Targowiska stałe:					<i>Permanent marketplaces:</i>
liczba	82	79	82	81	<i>number</i>
w tym z przewagą sprzedaży drobnodetalicznej	64	61	79	79	<i>of which with predominance of small-retail sales</i>
powierzchnia w tys. m ²	808	850	856	826	<i>area in thous. m²</i>
w tym sprzedażowa	550	564	512	487	<i>of which sales area</i>
stałe punkty sprzedaży drobnodetalicznej	3648	4055	4431	4435	<i>permanent small-retail sales outlets</i>
w tym na targowiskach czynnych codziennie	2933	2770	3145	3113	<i>of which at marketplaces open daily</i>
Targowiska sezonowe ^a (w ciągu roku)	20	58	118	112	<i>Seasonal marketplaces^a (during the year)</i>
Roczne wpływy z opłaty targowej w tys. zł	4333,5	3527,8	3318,6	3318,4	<i>Annual receipts from marketplace fees in thous. zł</i>

a Liczba targowisk lub miejsc wyznaczonych na ulicach i placach uruchamianych okresowo. a Number of marketplaces or places located on streets and squares open periodically.

DZIAŁ XIX FINANSE PRZEDSIĘBIORSTW

Uwagi ogólne

1. Wyniki finansowe przedsiębiorstw prezentuje się w dostosowaniu do ustawy z dnia 29 IX 1994 r. o rachunkowości (jednolity tekst Dz. U. 2016 poz. 1047, z późniejszymi zmianami).

Dane w zakresie gospodarki finansowej przedsiębiorstw obejmują podmioty gospodarcze prowadzące księgi rachunkowe, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

Dane nie obejmują banków, instytucji ubezpieczeniowych, domów i biur maklerskich, towarzystw inwestycyjnych i emerytalnych, narodowych funduszy inwestycyjnych, spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych, szkół wyższych, samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej, instytucji kultury posiadających osobowość prawną i gospodarstw indywidualnych w rolnictwie.

2. Przychody z całokształtu działalności (kwoty otrzymane i należne) obejmują:

- 1) przychody netto ze sprzedaży produktów (wyrobów i usług), łącznie z dotacjami do produktów;
- 2) przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów (łącznie z kwotami należnymi z tytułu sprzedaży opakowań wielokrotnego użytku);
- 3) pozostałe przychody operacyjne, tj. przychody niezwiązane bezpośrednio z podstawową działalnością podmiotu, do których zalicza się: zysk ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych (środków trwałych, środków trwałych w budowie, wartości niematerialnych i prawnych, inwestycji w nieruchomości i prawa), otrzymane nieodpłatnie, w tym w drodze darowizny aktywa (środki pieniężne), odszkodowania, rozwiązane rezerwy, korekty odpisów aktualizujących wartość aktywów niefinansowych, przychody z działalności socjalnej, przychody z wynajmu lub dzierżawy środków trwałych albo inwestycji w nieruchomości i prawa;
- 4) przychody finansowe, tj. przychody z tytułu dokonanych przez podmiot operacji finansowych: kwoty należne z tytułu dywidend i udziałów w zysku, odsetki od udzielanych pożyczek, odsetki od lokat terminowych, odsetki za zwłokę, zysk ze zbycia inwestycji, zmniejszenia odpisów aktualizacyjnych wartości inwestycji wobec całkowitego lub częściowego ustania przyczyn powodujących trwałą utratę ich wartości, nadwyżkę dodatnich różnic kursowych nad ujemnymi.

3. Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności obejmują:

- 1) koszt własny sprzedanych produktów (wyrobów i usług), tj. koszty ogółem pomniejszone o koszt wytworzenia świadczeń na własne potrzeby jednostki i skorygowane o zmianę stanu produktów;

CHAPTER XIX FINANCES OF ENTERPRISES

General notes

1. Financial results of enterprises are adjusted to the Law on Accounting, dated 29 Sep 1994 (uniform text Journal of Laws 2016 item 1047, with later amendments).

Data regarding the financial management of enterprises include economic entities keeping accounting ledgers employing more than 9 persons.

Data do not include banks, insurance companies, brokerage houses and brokerage offices, investment and pension societies, national investment funds, co-operative savings and credit unions, higher education institutions, independent public health care facilities, cultural institutions with legal personality and private farms in agriculture.

2. Revenues from total activity (sums received and due) include:

- 1) net sales revenues of products (goods and services), including subsidies on products;
- 2) net sales revenues of goods and materials (including sums due from the sale of reusable packages);
- 3) other operating revenues, i.e. revenues not directly connected with the basic activity of the entity, in which the following are included: profits from the sale of non-financial fixed assets (fixed assets, fixed assets under construction, intangible fixed assets, investments in real estate and rights), assets received free of charge, including donated assets (cash), as well as damages, reversed provisions, adjustments of the depreciation value for non-financial assets, income from social activities, income from the rent or lease of fixed assets and investments in real estate and rights;
- 4) financial revenues, i.e. revenues from financial operations conducted by an entity: amounts due in respect of dividends and share in profits, interest on loans granted, interest on term deposits, default interest, profits from the sale of investments, reduction of depreciation write-offs relating to investments due to the fact that the reasons resulting in the permanent loss of their value have ceased to exist (whether totally or partially), surplus of foreign exchange gains over losses.

3. Costs of obtaining revenues from total activity include:

- 1) the cost of products sold (goods and services), i.e. the total costs decreased by the costs of generating benefits for the needs of the entity and corrected by the change in product inventories;

- 2) wartość sprzedanych towarów i materiałów według cen zakupu (nabycia);
- 3) pozostałe koszty operacyjne, do których zalicza się: stratę ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych, tj. nadwyżkę wartości sprzedanych składników majątku trwałego nad przychodami z ich sprzedaży, amortyzację oddanych w dzierżawę lub najem środków trwałych i środków trwałych w budowie, nieplanowane odpisy amortyzacyjne (odpisy z tytułu trwałej utraty wartości), poniesione kary, grzywny, odszkodowania, odpisane w części lub w całości wierzytelności w związku z postępowaniem upadłościowym, układowym i naprawczym, utworzone rezerwy na pewne lub o dużym stopniu prawdopodobieństwa przyszłe zobowiązania (straty z transakcji gospodarczych w toku), odpisy aktualizujące wartość aktywów niefinansowych, koszty utrzymania obiektów działalności socjalnej, darowizny lub nieodpłatnie przekazane aktywa trwałe;
- 4) koszty finansowe, na które składają się w szczególności: odsetki od zaciągniętych kredytów i pożyczek, odsetki i dyskonto od wyemitowanych przez jednostkę obligacji, odsetki za zwłokę, strata ze zbycia inwestycji, odpisy z tytułu aktualizacji wartości inwestycji, nadwyżka ujemnych różnic kursowych nad dodatnimi.

4. Przychody i koszty uzyskania przychodów ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów wpływające na wynik finansowy ustala się w wartości wyrażonej w rzeczywistych cenach sprzedaży z uwzględnieniem opustów, rabatów i bonifikat, bez podatku od towarów i usług (VAT).

5. Wynik finansowy na działalności gospodarczej jest to suma wyniku finansowego na sprzedaży produktów, towarów i materiałów, wyniku na pozostałej działalności operacyjnej oraz wyniku na operacjach finansowych.

6. Wynik zdarzeń nadzwyczajnych (zyski i straty nadzwyczajne) to skutki finansowe zdarzeń powstających niepowtarzalnie, poza zwykłą działalnością jednostki i niezwiązanych z ogólnym ryzykiem jej prowadzenia, a w szczególności spowodowanych zdarzeniami losowymi. W 2016 r. wszelkie skutki zdarzeń, które dotychczas wpływały na zyski i straty nadzwyczajne, są zaliczane odpowiednio do pozostałych przychodów operacyjnych i pozostałych kosztów operacyjnych.

7. Wynik finansowy brutto (zysk lub strata) jest to wynik na działalności gospodarczej; do 2015 r. był korygowany o wynik zdarzeń nadzwyczajnych.

8. Obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego brutto obejmują podatek dochodowy od osób prawnych i fizycznych oraz inne płatności wynikające z odrębnych przepisów.

- 2) *the value of goods and materials sold according to procurement (purchase) prices;*
- 3) *other operating costs which comprise: loss on the sale of non-financial fixed assets, i.e. surplus of the value of sold fixed assets over the revenues from their sale, depreciation of leased or rented fixed assets and fixed assets under construction, unplanned write-offs (write-offs by virtue of a permanent loss of value), penalties, fines, damages, partially or fully written off liabilities related to bankruptcy, composition and restructuring proceedings, reserves made for future certain liabilities or liabilities, which are likely to occur (loss on current business transaction in), write-offs updating the value of non-financial assets, costs of maintaining premises required for social activity, donations or fixed assets given free of charge;*
- 4) *financial costs, in particular, interest from contracted credits and loans, interest and discount on bonds issued by the entity, default interest, loss on the sale of investments, write-offs updating the value of investment, the surplus of foreign exchange losses over gains.*

4. Revenues and costs of obtaining revenues from the sale of products, goods and materials which have an influence on the financial result are expressed in actual sales prices taking into account discounts, rebates and reductions, excluding the value added tax (VAT).

5. Financial result on economic activity is the sum of the financial result on the sale of products, goods and materials, the result on other operating activity as well as the result on financial operations.

6. Result on extraordinary events (extraordinary profits and losses) are the financial results of one-time events, outside the usual activity of an entity and not connected with general risk of activity, and in particular, the result of coincidental events. In 2016 all economic effects of the events which previously affected the extraordinary profits and losses are classified as other operating revenues or other operating costs, respectively.

7. Gross financial result (profit or loss) is the result on economic activity; until 2015 corrected by the result on extraordinary events.

8. Obligatory encumbrances of gross financial result include income tax on legal and natural persons as well as until 2009 also other payments resulting from separate regulations.

9. Podatek dochodowy jest to podatek od osiągniętego zysku, który podmiot gospodarczy jest zobowiązany uiścić po uwzględnieniu przyznanego ulg. Obejmuje on:

- część bieżącą, tj. podatek wykazany w deklaracji podatkowej za dany okres sprawozdawczy,
- część odroczonej, tj. różnicę między stanem rezerw i aktywów z tytułu podatku odroczonego (w związku z przejściowymi różnicami między wynikiem finansowym brutto a podstawą opodatkowania, wynikającymi z odmienności momentu ujęcia przychodu i kosztu zgodnie z przepisami o rachunkowości a przepisami podatkowymi) na koniec i początek okresu sprawozdawczego.

10. Wynik finansowy netto (zysk lub strata) otrzymujemy po pomniejszeniu wyniku finansowego brutto o obowiązkowe obciążenia.

11. Relacje ekonomiczne przedstawione w tabl. 5 obliczono następująco:

- 1) **wskaźnik poziomu kosztów** jako relację kosztów uzyskania przychodów z całokształtu działalności do przychodów z całokształtu działalności;
- 2) **wskaźnik rentowności obrotu:**
 - **brutto** jako relację wyniku finansowego brutto do przychodów z całokształtu działalności,
 - **netto** jako relację wyniku finansowego netto do przychodów z całokształtu działalności;
- 3) **wskaźnik płynności finansowej:**
 - **I stopnia** jako relację inwestycji krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych, bez funduszy specjalnych,
 - **II stopnia** jako relację inwestycji krótkoterminowych i należności krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych, bez funduszy specjalnych,
 - **III stopnia** jako relację aktywów obrotowych (zapasów, należności krótkoterminowych, inwestycji krótkoterminowych oraz krótkoterminowych rozliczeń międzyokresowych) do zobowiązań krótkoterminowych, bez funduszy specjalnych.

12. Aktywa obrotowe obejmują: zapasy, należności krótkoterminowe, inwestycje krótkoterminowe (środki pieniężne i krótkoterminowe papiery wartościowe) i krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe.

Należności z tytułu dostaw i usług są zaliczane do należności krótkoterminowych (bez względu na okres wymagalności zapłaty).

13. Kapitały (fundusze) własne ujmuje się w księgach rachunkowych z podziałem na ich rodzaje i według zasad określonych przepisami prawa, postanowieniami statutu lub umowy o utworzeniu jednostki.

9. Income tax is the tax on earned profit which an economic entity is obliged to pay after considering abatements granted. It includes:

- the current part, i.e. the tax presented in the tax declaration for a given reporting period,
- the deferred part, i.e., a difference between the state of provisions and assets, by virtue of deferred tax (because of the temporary differences between the gross financial result and the basis for taxation resulting from the different moments of the income and cost statement, in accordance with the tax and accounting regulations) at the end and the beginning of the reporting period.

10. Net financial result (profit or loss) is derived after decreasing gross financial result by obligatory encumbrances.

11. The economic relations presented in table 5 were calculated as follows:

- 1) **cost level indicator** as the relation of costs of obtaining revenues from total activity to revenues from total activity;
- 2) **turnover profitability rate:**
 - **gross** as the relation of the gross financial result to revenues from total activity,
 - **net** as the relation of the net financial result to revenues from total activity;
- 3) **financial liquidity ratio of:**
 - **the first degree** as the relation of short-term investments to short-term liabilities, excluding special funds,
 - **the second degree** as the relation of short-term investments and short-term dues to short-term liabilities, excluding special funds,
 - **the third degree** as the relation of current assets (inventories, short-term dues, short-term investments and short-term inter-period settlements) to short-term liabilities, excluding special funds.

12. Current assets include: stocks, short-term dues, short-term investments (cash equivalents, short-term securities) and short-term inter-period settlements.

Dues from deliveries and services are included in short-term dues (irrespective of their due date).

13. Share equity (funds) is recorded in ledgers according to type and according to the principles defined in legal regulations, statute resolutions or agreements regarding the establishment of the entity.

Obejmują one: kapitał (fundusz) podstawowy, kapitał (fundusz) zapasowy, kapitał z aktualizacji wyceny, pozostałe kapitały (fundusze) rezerwowe, niepodzielony (nierozliczony) wynik finansowy z lat ubiegłych, wynik finansowy netto roku obrotowego oraz odpisy z zysku netto w ciągu roku obrotowego.

Do 2015 r. obejmowały również należne wpłaty na kapitał podstawowy oraz udziały (akcje) własne. Kapitał (fundusz) podstawowy to, w zależności od formy prawnej podmiotu gospodarczego:

- w spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością (z o.o.), akcyjnych, komandytowo-akcyjnych – kapitał zakładowy,
- w przedsiębiorstwach państwowych – fundusz założycielski,
- w spółdzielniach – fundusz udziałowy,
- w spółkach komandytowych, jawnych, partnerskich cywilnych – kapitał właścicieli.

Kapitał (fundusz) podstawowy w spółkach akcyjnych, spółkach z o.o. i spółdzielniach, ujęty w wysokości określonej w umowie (statucie) wpisanej w rejestrze handlowym, jest pomniejszany o zadeklarowane, lecz niewniesione wkłady kapitałowe.

14. Zobowiązania przedsiębiorstw (kapitały

obce) obejmują wszystkie zobowiązania z wszelkich tytułów, w tym również z tytułu kredytów i pożyczek. Ogół zobowiązań przedsiębiorstw dzieli się na zobowiązania: długoterminowe – gdy okres ich spłaty na dzień bilansowy jest dłuższy niż rok, krótkoterminowe – gdy okres ich spłaty na dzień bilansowy jest nie dłuższy niż rok.

Zobowiązania z tytułu dostaw i usług są zaliczane do zobowiązań krótkoterminowych (bez względu na okres wymagalności zapłaty).

15. Dane dotyczące finansów przedsiębiorstw podano na podstawie rocznej sprawozdawczości finansowej (przed weryfikacją bilansu) łącznie z wynikami przedsiębiorstw, które zawiesiły działalność lub zostały zlikwidowane w ciągu roku.

They include: share capital (fund), supplementary capital (fund), reserve capital (fund) from revaluation, other reserve capital (fund), undistributed (unsettled) financial result from previous years, net financial result of the turnover year and write-offs from net profit for the turnover year.

Until 2015 it has also included share capital (fund) not paid up and entity's shares (stock). Share capital (fund) is, depending on the legal form of the economic entity:

- *initial capital – in limited liability companies, joint stock, joint stock-limited companies,*
- *founders' capital – in state owned enterprises,*
- *participation fund – in cooperatives,*
- *owners' capital – in limited partnership, unlimited partnership, professional partnership and civil law partnership companies.*

Core capital (fund) in joint stock companies and limited liability companies as well as in cooperatives, registered in the amount defined in the agreement (statute) recorded in the trade register, is decreased by the capital contribution declared but not transferred.

14. Liabilities of enterprises (outside capital)

include all liabilities, including liabilities from credits and loans. Total liabilities of enterprises are divided into: long-term liabilities – when their repayment period on the balance day is longer than one year and short-term liabilities – when their repayment period on the balance day is not longer than one year.

Liabilities from deliveries and services are included in short-term liabilities (irrespective of their due date).

15. *Data concerning the finances of enterprises are presented on the basis of annual financial reports (before balance verification) together with the results of enterprises which suspended activities or were liquidated within the course of the year.*

TABL. 1 (272). **PRZYCHODY, KOSZTY I WYNIK FINANSOWY PRZEDSIĘBIORSTW WEDŁUG SEKTORÓW WŁASNOŚCI**
REVENUES, COSTS AND FINANCIAL RESULTS OF ENTERPRISES BY OWNERSHIP SECTORS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	w mln zł <i>in mln zł</i>				
Przychody z całokształtu działalności	30514,2	39281,8	46155,1	46654,7	Revenues from total activity
sektor publiczny	3342,2	1090,2	1253,8	1372,6	<i>public sector</i>
sektor prywatny	27172,0	38191,6	44901,4	45282,1	<i>private sector</i>
w tym:					<i>of which:</i>
Przychody netto ze sprzedaży produktów (wyrobów i usług)	17184,3	22052,2	27466,5	28097,4	<i>Net sales revenues of products (goods and services)</i>
Przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów	12662,0	16338,6	17781,2	17537,5	<i>Net sales revenues of goods and materials</i>
Przychody finansowe	228,4	266,1	225,1	287,6	<i>Financial revenues</i>
Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności	29437,1	37982,8	44470,1	44893,8	Costs of obtaining revenues from total activity
sektor publiczny	3180,2	1079,6	1200,2	1304,1	<i>public sector</i>
sektor prywatny	26256,9	36903,2	43269,9	43589,7	<i>private sector</i>
w tym:					<i>of which:</i>
Koszt własny sprzedanych produktów (wyrobów i usług)	17658,9	23004,8	28375,8	29172,7	<i>Cost of products sold (goods and services)</i>
Wartość sprzedanych towarów i materiałów	11120,2	14112,8	15184,7	14809,4	<i>Value of goods and materials sold</i>
Koszty finansowe	247,0	476,5	484,7	397,3	<i>Financial costs</i>
Wynik finansowy na działalności gospodarczej	1077,0	1299,0	1685,1	1760,9	Financial result on economic activity
Sektor publiczny	161,9	10,6	53,6	68,5	<i>Public sector</i>
Sektor prywatny	915,1	1288,4	1631,5	1692,3	<i>Private sector</i>
Wynik zdarzeń nadzwyczajnych	3,6	10,0	92,6	x	Result on extraordinary events
sektor publiczny	0,1	0,0	0,0	x	<i>public sector</i>
sektor prywatny	3,5	10,0	92,6	x	<i>private sector</i>
Zyski nadzwyczajne	5,9	16,8	93,3	x	<i>Extraordinary profits</i>
Straty nadzwyczajne	2,3	6,8	0,7	x	<i>Extraordinary losses</i>
Wynik finansowy brutto	1080,6	1309,0	1777,7	1760,9	Gross financial result
sektor publiczny	162,0	10,6	53,6	68,5	<i>public sector</i>
sektor prywatny	918,6	1298,4	1724,1	1692,3	<i>private sector</i>
Zysk brutto	1166,6	1575,1	2093,7	2022,0	<i>Gross profit</i>
Strata brutto	86,0	266,2	316,0	261,2	<i>Gross loss</i>
Obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego brutto	198,9	182,4^a	227,2	219,8	Obligatory encumbrances on gross financial result
sektor publiczny	47,7	10,1	13,6	14,8	<i>public sector</i>
sektor prywatny	151,2	172,2	213,6	205,1	<i>private sector</i>
W tym podatek dochodowy	180,3	182,4	227,2	219,8	<i>Of which income tax</i>
Wynik finansowy netto	881,7	1126,6	1550,5	1541,0	Net financial result
sektor publiczny	114,3	0,4	40,0	53,7	<i>public sector</i>
sektor prywatny	767,4	1126,2	1510,5	1487,3	<i>private sector</i>
Zysk netto	967,7	1380,5	1864,0	1798,8	<i>Net profit</i>
Strata netto	86,0	253,9	313,5	257,8	<i>Net loss</i>

a Obejmują tylko podatek dochodowy.
a *Include only income tax.*

TABL. 2 (273). PRZYCHODY, KOSZTY I WYNIK FINANSOWY PRZEDSIĘBIORSTW WEDŁUG SEKCJI
 REVENUES, COSTS AND FINANCIAL RESULTS OF ENTERPRISES BY SECTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Przychody z całokształtu działalności <i>Revenues from total activity</i>	Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności <i>Costs of obtaining revenues from total activity</i>	Wynik finansowy brutto <i>Gross financial result</i>	Obowiązkowe obciążenia wyniku finan- sowego brutto <i>Obligatory encumbrances of gross financial result</i>	Wynik finansowy netto <i>Net financial result</i>
		w mln zł		in mln zł		
OGÓŁEM	2005	30514,2	29437,1	1080,6	198,9	881,7
TOTAL	2010	39281,8	37982,8	1309,0	182,4 ^a	1126,6
	2015	46155,1	44470,1	1777,7	227,2	1550,5
	2016	46654,7	44893,8	1760,9	219,8	1541,0
w tym: of which:						
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		86,3	79,1	7,2	0,4	6,9
<i>Agriculture, forestry and fishing</i>						
Przemysł		22427,3	21625,7	801,5	121,3	680,3
<i>Industry</i>						
w tym: of which:						
przetwórstwo przemysłowe		21027,9	20306,7	721,2	100,7	620,6
<i>manufacturing</i>						
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ <i>water supply; sewerage, waste management and remediation activities</i>		586,7	572,9	13,8	6,7	7,1
Budownictwo		4254,2	4025,4	228,8	31,7	197,1
<i>Construction</i>						
Handel; naprawa pojazdów samocho- dowych ^Δ		16332,2	15789,0	543,2	42,6	500,6
<i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>						
Transport i gospodarka magazynowa		1580,0	1541,5	38,4	2,8	35,6
<i>Transportation and storage</i>						
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		192,9	175,8	17,1	1,3	15,8
<i>Accommodation and catering^Δ</i>						
Informacja i komunikacja		280,2	262,5	17,7	3,9	13,9
<i>Information and communication</i>						
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa <i>Financial and insurance activities</i>		202,4	190,1	12,4	3,7	8,7
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		763,2	716,3	46,9	6,6	40,3
<i>Real estate activities</i>						
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		140,7	127,2	13,5	1,3	12,2
<i>Professional, scientific and technical activities</i>						
Administrowanie i działalność wspiera- jąca ^Δ		167,3	154,3	13,0	2,6	10,3
<i>Administrative and support service activities</i>						
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		144,0	126,8	17,2	1,7	15,6
<i>Human health and social work activities</i>						
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		57,9	55,0	2,9	-	2,9
<i>Arts, entertainment and recreation</i>						
Pozostała działalność usługowa		21,6	20,9	0,7	0,1	0,6
<i>Other service activities</i>						

a Obejmują tylko podatek dochodowy.
a Include only income tax.

TABL. 4 (275). **AKTYWA OBROTOWE PRZEDSIĘBIORSTW**
Stan w dniu 31 XII
CURRENT ASSETS OF ENTERPRISES
As of 31 Dec

Lp. No.	WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem <i>Grand total</i>	Zapasy			
			razem <i>total</i>	w tym		
				materiały <i>materials</i>	półprodukty i produkty w toku <i>semi-finished products and work in progress</i>	
w mln zł						
1	OGÓŁEM	2005	7359,5	2279,0	548,5	319,5
2	TOTAL	2010	11039,3	3711,5	785,9	455,8
3		2015	14151,6	4797,3	1051,1	586,5
4		2016	14726,1	4906,5	1121,5	627,8
5	sektor publiczny		468,2	56,6	45,7	2,3
	<i>public sector</i>					
6	sektor prywatny		14257,9	4850,0	1075,8	625,6
	<i>private sector</i>					
	w tym: <i>of which:</i>					
7	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybnictwo		49,3	19,0	4,4	1,9
	<i>Agriculture, forestry and fishing</i>					
8	Przemysł		7010,2	2313,6	957,5	397,6
	<i>Industry</i>					
	w tym: <i>of which:</i>					
9	przetwórstwo przemysłowe		6544,2	2229,9	904,5	395,4
	<i>manufacturing</i>					
10	dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ		166,5	18,7	10,7	0,3
	<i>water supply; sewerage, waste management and remediation activities</i>					
11	Budownictwo		2151,6	600,0	75,4	207,1
	<i>Construction</i>					
12	Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ <i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>		4157,8	1926,3	65,1	18,9
13	Transport i gospodarka magazynowa		348,0	15,1	9,0	0,2
	<i>Transportation and storage</i>					
14	Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		38,3	4,6	0,6	0,4
	<i>Accommodation and catering^Δ</i>					
15	Informacja i komunikacja		96,6	12,6	3,1	1,2
	<i>Information and communication</i>					
16	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa		213,4	0,0	0,0	–
	<i>Financial and insurance activities</i>					
17	Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		493,9	3,0	1,8	0,3
	<i>Real estate activities</i>					
18	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		44,2	2,2	1,0	0,0
	<i>Professional, scientific and technical activities</i>					
19	Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		59,3	7,0	1,9	0,1
	<i>Administrative and support service activities</i>					
20	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		31,4	1,7	1,4	–
	<i>Human health and social work activities</i>					
21	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		26,2	0,6	0,2	–
	<i>Arts, entertainment and recreation</i>					
22	Pozostała działalność usługowa		5,0	0,9	0,1	–
	<i>Other service activities</i>					

<i>Inventories</i>		Należności krótkoterminowe		Inwestycje krótkoterminowe <i>Short-term investments</i>	Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe <i>Short-term inter-period settlements</i>	Lp. No.
<i>of which</i>		<i>Short-term dues</i>				
produkty gotowe <i>finished products</i>	towary <i>goods</i>	razem <i>total</i>	w tym z tytułu dostaw i usług <i>of which from deliveries and services</i>			
<i>in mln zł</i>						
404,5	985,3	3685,9	3230,4	1295,4	99,2	1
626,5	1712,8	5274,2	4578,4	1807,2	246,4	2
950,1	2095,6	6286,6	5125,8	2723,9	343,7	3
960,5	2107,9	6329,5	5637,1	3021,6	468,5	4
0,7	7,9	143,6	127,7	261,4	6,6	5
959,8	2100,0	6185,9	5509,5	2760,1	461,9	6
10,9	1,7	13,8	6,4	16,1	0,4	7
807,6	131,7	3158,2	2803,8	1395,5	142,9	8
788,1	122,8	2944,7	2607,1	1238,7	130,9	9
1,4	6,3	62,8	52,0	79,3	5,7	10
100,4	208,2	987,1	904,6	431,7	132,9	11
38,6	1745,4	1684,3	1509,2	496,2	51,0	12
0,3	5,2	239,6	206,7	81,4	12,0	13
–	3,3	13,0	8,1	19,3	1,3	14
1,9	4,9	30,8	26,6	51,9	1,3	15
–	0,0	66,7	58,0	146,6	0,1	16
0,8	0,1	52,4	42,3	317,5	121,0	17
0,0	1,1	21,1	17,0	19,6	1,4	18
0,0	4,9	28,5	24,4	21,1	2,7	19
–	0,3	20,8	17,0	8,6	0,3	20
–	0,2	10,2	10,0	14,3	1,1	21
–	0,8	2,6	2,5	1,4	0,1	22

TABL. 5 (276). RELACJE EKONOMICZNE W PRZEDSIĘBIORSTWACH
ECONOMIC RELATIONS IN ENTERPRISES

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Wskaźnik poziomu kosztów <i>Cost level indicator</i>	Wskaźnik rentowności obrotu <i>Turnover profitability rate</i>		Wskaźnik płynności finansowej <i>Financial liquidity ratio of the</i>			
		brutto <i>gross</i>	netto <i>net</i>	I stopnia <i>first degree</i>	II stopnia <i>second degree</i>	III stopnia <i>third degree</i>	
				w % <i>in %</i>			
OGÓŁEM	2005	96,5	3,5	2,9	24,3	93,5	138,1
TOTAL	2010	96,7	3,3	2,9	24,3	95,2	148,4
	2015	96,3	3,9	3,4	30,4	100,6	158,0
	2016	96,2	3,8	3,3	32,1	99,4	156,5
sektor publiczny		95,0	5,0	3,9	113,6	176,0	203,5
<i>public sector</i>							
sektor prywatny		96,3	3,7	3,3	30,1	97,4	155,3
<i>private sector</i>							
w tym: <i>of which:</i>							
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		91,6	8,4	8,0	147,5	273,5	450,5
<i>Agriculture, forestry and fishing</i>							
Przemysł		96,4	3,6	3,0	30,4	99,3	152,9
<i>Industry</i>							
w tym: <i>of which:</i>							
przetwórstwo przemysłowe		96,6	3,4	3,0	29,0	97,8	153,0
<i>manufacturing</i>							
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ <i>water supply; sewerage, waste management and remediation activities</i>		97,7	2,3	1,2	78,0	139,7	163,7
Budownictwo		94,6	5,4	4,6	31,2	102,4	155,3
<i>Construction</i>							
Handel; naprawa pojazdów samocho- dowych ^Δ		96,7	3,3	3,1	18,2	80,2	152,9
<i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>							
Transport i gospodarka magazynowa		97,6	2,4	2,3	29,3	115,4	125,2
<i>Transportation and storage</i>							
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		91,1	8,9	8,2	50,4	84,4	99,9
<i>Accommodation and catering^Δ</i>							
Informacja i komunikacja		93,7	6,3	4,9	128,9	205,5	239,9
<i>Information and communication</i>							
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa <i>Financial and insurance activities</i>		93,9	6,1	4,3	180,6	262,7	262,9
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		93,9	6,1	5,3	175,9	205,0	273,7
<i>Real estate activities</i>							
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		90,4	9,6	8,7	106,5	220,9	240,0
<i>Professional, scientific and technical activities</i>							
Administrowanie i działalność wspiera- jąca ^Δ		92,2	7,8	6,2	58,1	136,6	163,2
<i>Administrative and support service activities</i>							
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		88,0	12,0	10,8	60,1	205,5	219,8
<i>Human health and social work activities</i>							
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		95,0	5,0	5,0	68,8	118,1	126,2
<i>Arts, entertainment and recreation</i>							
Pozostała działalność usługowa		96,7	3,3	2,9	54,9	153,4	190,5
<i>Other service activities</i>							

TABL. 6 (277). **KAPITAŁY (FUNDUSZE) WŁASNE PRZEDSIĘBIORSTW**
 Stan w dniu 31 XII
EQUITY CAPITAL (FUND) OF ENTERPRISES
 As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym Of which				
		kapitał (fundusz) podstawowy share capital (fund)	kapitał (fundusz) zapasowy supplementary capital (fund)	niepodzielony (nierozliczony) wynik finansowy z lat ubiegłych undistributed (unsettled) financial result from previous years	wynik finansowy netto roku obrotowego net financial result of the turnover year	
		w mln zł	in mln zł			
OGÓŁEM	2005	10674,2	5689,7	3107,0	-122,6	882,5
TOTAL	2010	12633,8	6007,3	4689,9	-197,8	1131,2
	2015	17333,3	7158,0	6961,8	146,1	1551,3
	2016	17378,6	7135,5	7081,9	95,2	1541,0
sektor publiczny		1633,1	1077,0	347,3	-58,5	53,7
<i>public sector</i>						
sektor prywatny		15745,5	6058,5	6734,6	153,8	1487,3
<i>private sector</i>						
w tym: of which:						
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		88,0	11,3	37,7	0,0	5,4
<i>Agriculture, forestry and fishing</i>						
Przemysł		9116,2	3691,0	3951,4	-101,3	678,4
<i>Industry</i>						
w tym: of which:						
przetwórstwo przemysłowe		7627,4	2802,1	3713,9	-92,8	618,7
<i>manufacturing</i>						
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ <i>water supply; sewerage, waste management and remediation activities</i>		765,6	521,0	120,3	-4,2	7,1
Budownictwo		1555,8	175,6	789,5	42,1	197,1
<i>Construction</i>						
Handel; naprawa pojazdów samocho- dowych ^Δ		3187,9	1071,2	1286,6	192,5	500,8
<i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>						
Transport i gospodarka magazynowa		396,3	244,8	129,7	-14,8	36,6
<i>Transportation and storage</i>						
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		109,1	48,4	34,4	4,8	15,8
<i>Accommodation and catering^Δ</i>						
Informacja i komunikacja		118,0	20,8	54,7	4,2	16,2
<i>Information and communication</i>						
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa <i>Financial and insurance activities</i>		53,3	8,7	17,4	1,4	8,7
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		2468,1	1724,9	649,5	-3,0	40,3
<i>Real estate activities</i>						
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		41,8	5,7	12,2	5,7	12,2
<i>Professional, scientific and technical activities</i>						
Administrowanie i działalność wspiera- jąca ^Δ		62,8	20,0	31,9	-0,2	10,3
<i>Administrative and support service activities</i>						
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		53,8	29,2	13,5	-0,8	15,6
<i>Human health and social work activ- ities</i>						
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		120,2	81,9	69,7	-34,9	2,9
<i>Arts, entertainment and recreation</i>						
Pozostała działalność usługowa		6,7	1,8	3,7	-0,1	0,4
<i>Other service activities</i>						

TABL. 7 (278). **KAPITAŁ ZAKŁADOWY SPÓŁEK^a**
Stan w dniu 31 XII
SHARE CAPITAL OF COMPANIES^a
As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	W tym mienie Of which estate of			
			Skarbu Państwa the State Treasury	państwowych osób prawnych state legal persons	krajowych osób fizycznych domestic natural persons	osób zagranicznych foreign persons
			w mln zł in mln zł			
OGÓŁEM	2005	1979,4	136,8	107,8	591,5	201,8
TOTAL	2010	2468,5	73,2	55,0	754,1	270,6
	2015	2936,8	19,8	78,8	831,1	391,2
	2016	3087,6	19,8	77,9	872,2	494,0
sektor publiczny		1028,7	10,3	77,8	0,2	–
public sector						
sektor prywatny		2058,9	9,5	0,1	872,0	494,0
private sector						
w tym: of which:						
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		7,3	–	–	7,3	–
Agriculture, forestry and fishing						
Przemysł		2023,6	8,5	65,8	407,1	363,1
Industry						
w tym: of which:						
przetwórstwo przemysłowe		1187,6	8,5	0,1	338,1	363,1
manufacturing						
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ		521,0	–	–	4,8	–
water supply; sewerage, waste management and remediation activities						
Budownictwo		102,3	–	1,7	67,4	21,7
Construction						
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		481,9	2,4	0,6	285,8	103,9
Trade; repair of motor vehicles ^Δ						
Transport i gospodarka magazynowa		132,8	–	7,0	23,3	2,1
Transportation and storage						
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		37,5	–	–	29,2	–
Accommodation and catering ^Δ						
Informacja i komunikacja		10,9	0,8	–	9,7	0,0
Information and communication						
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa		8,7	–	0,2	4,8	2,9
Financial and insurance activities						
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		148,9	8,1	–	19,6	–
Real estate activities						
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		5,9	–	0,8	2,1	–
Professional, scientific and technical activities						
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		19,3	–	–	1,7	0,4
Administrative and support service activities						
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		24,8	–	1,8	6,9	–
Human health and social work activities						
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		81,9	–	–	7,2	–
Arts, entertainment and recreation						
Pozostała działalność usługowa		1,5	–	–	0,0	–
Other service activities						

^a Dane dotyczą spółek prawa handlowego, spółek cywilnych i innych spółek powołanych odrębnymi przepisami oraz zagranicznych przedsiębiorstw drobnej wytwórczości i oddziałów przedsiębiorców zagranicznych.

^a Data concern commercial companies, civil law partnerships and others companies established on the basis of separate rules as well as foreign small-scale enterprises and branches of foreign enterprises.

TABL. 8 (279). **ZOBOWIĄZANIA PRZEDSIĘBIORSTW**
Stan w dniu 31 XII
LIABILITIES OF ENTERPRISES
As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Długoterminowe Long-term		Krótkoterminowe Short-term			
		razem total	w tym kredyty i pożyczki of which credits and loans	razem total	w tym of which		
					kredyty i pożyczki credits and loans	z tytułu dostaw i usług from deliv- eries and services	
		w mln zł		in mln zł			
OGÓŁEM	2005	6719,1	1287,9	1110,7	5431,2	1065,5	3069,1
TOTAL	2010	11463,6	3858,2	2315,5	7605,3	1619,8	3994,4
	2015	12728,9	3602,9	2714,0	9126,0	2121,4	4657,7
	2016	13352,7	3739,7	2874,3	9613,0	2063,0	5176,1
sektor publiczny		727,2	440,1	305,3	287,2	45,3	82,9
<i>public sector</i>							
sektor prywatny		12625,4	3299,6	2569,0	9325,8	2017,7	5093,2
<i>private sector</i>							
w tym: of which:							
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		16,6	5,5	3,9	11,1	4,7	3,2
<i>Agriculture, forestry and fishing</i>							
Przemysł		6640,9	2001,6	1669,5	4639,3	925,8	2522,0
<i>Industry</i>							
w tym: of which:							
przetwórstwo przemysłowe		5924,9	1604,5	1327,3	4320,4	835,8	2400,5
<i>manufacturing</i>							
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ		310,6	204,4	201,4	106,2	30,3	29,6
<i>water supply; sewerage, waste management and remediation activities</i>							
Budownictwo		1773,2	384,3	259,5	1388,9	161,5	796,3
<i>Construction</i>							
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ		3232,7	501,3	318,6	2731,4	823,9	1504,1
Transport i gospodarka magazynowa		430,9	149,7	121,3	281,2	72,1	147,3
<i>Transportation and storage</i>							
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		128,3	89,6	89,0	38,8	16,2	10,8
<i>Accommodation and catering^Δ</i>							
Informacja i komunikacja		49,2	8,7	7,8	40,5	1,8	25,1
<i>Information and communication</i>							
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa		168,3	87,1	20,3	81,2	10,0	46,2
<i>Financial and insurance activities</i>							
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		662,7	357,3	328,6	305,4	31,2	86,9
<i>Real estate activities</i>							
Działalność profesjonalna, naukowa i tech- niczna		29,8	11,2	10,4	18,6	1,6	9,5
<i>Professional, scientific and technical activities</i>							
Administrowanie i działalność wspierająca ..		60,5	22,5	21,5	38,0	7,3	9,9
<i>Administrative and support service activities</i>							
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		29,5	14,7	13,4	14,7	2,4	8,5
<i>Human health and social work activities</i>							
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		124,4	103,6	8,5	20,8	3,9	5,3
<i>Arts, entertainment and recreation</i>							
Pozostała działalność usługowa		5,3	2,7	2,0	2,7	0,7	0,8
<i>Other service activities</i>							

DZIAŁ XX FINANSE PUBLICZNE

Uwagi ogólne

1. Przez finanse publiczne rozumie się procesy związane z gromadzeniem środków publicznych oraz ich rozdysponowaniem, a w szczególności: gromadzeniem dochodów i przychodów publicznych, wydatkowaniem środków publicznych, finansowaniem potrzeb pożyczkowych budżetu państwa, finansowaniem potrzeb pożyczkowych budżetów jednostek samorządu terytorialnego, zaciąganiem zobowiązań angażujących środki publiczne, zarządzaniem środkami publicznymi, zarządzaniem długiem publicznym oraz rozliczenia z budżetem Unii Europejskiej.

2. Prezentowane dane obejmują informacje dotyczące budżetów jednostek samorządu terytorialnego (gmin, miast na prawach powiatu, powiatów, województwa).

3. Podstawę prawną określającą procesy związane z gromadzeniem i rozdysponowaniem środków publicznych stanowią: do 2009 r. – ustawa z dnia 30 VI 2005 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 249, poz. 2104) z późniejszymi zmianami, od 2010 r. – ustawa z dnia 27 VIII 2009 r. o finansach publicznych (jednolity tekst Dz. U. 2016 poz. 1870, z późniejszymi zmianami). Podstawę prawną gospodarki finansowej jednostek samorządu terytorialnego stanowią również: ustawa z dnia 13 XI 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (jednolity tekst Dz. U. 2016 poz. 198, z późniejszymi zmianami), ustawa z dnia 8 III 1990 r. o samorządzie gminnym (jednolity tekst Dz. U. 2016 poz. 446, z późniejszymi zmianami), ustawy z dnia 5 VI 1998 r. o samorządzie powiatowym i o samorządzie województwa (jednolity tekst Dz. U. 2016 poz. 814 i 486, z późniejszymi zmianami).

4. Dochody i wydatki gmin, miast na prawach powiatu, powiatów i województwa uchwalane są przez właściwe rady na okres roku kalendarzowego.

Miasto na prawach powiatu realizuje jednocześnie zadania z zakresu działania gminy oraz powiatu i sporządza jeden budżet, w którym określone są szczególnie dochody z uwzględnieniem źródeł dochodów gminy i powiatu oraz wydatki realizowane łącznie przez gminę i powiat. Dlatego też w tablicach dochody i wydatki gmin podane są bez dochodów i wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu, natomiast dochody i wydatki miast na prawach powiatu obejmują łącznie dochody i wydatki części gminnej i powiatowej.

CHAPTER XX PUBLIC FINANCE

General notes

1. *Public finance is understood as processes connected with the accumulation and allocation of public funds, particularly: the accumulation of public revenue and income, spending public funds, financing loan needs of the state budget and the budgets of local government units, committing funds, the management of public funds and public debt as well as settlements with the European Union budget.*

2. *The presented data include information concerning the budgets of local government units (of gminas, cities with powiat status, powiats and voivodship).*

3. *The legal basis defining the processes connected with the accumulation and allocation of public funds are: until 2009 – the Law on Public Finances, dated 30 Jun 2005 (Journal of Laws No. 249, item 2104) with later amendments, from 2010 – the Law on Public Finances, dated 27 Aug 2009 (uniform text Journal of Laws 2016 item 1870, with later amendments). The legal basis for the financial management of local government units is: the Law on Revenue of Local Government Units, dated 13 Nov 2003 (uniform text Journal of Laws 2016 item 198, with later amendments), the Law on Gmina Government, dated 8 Mar 1990 (uniform text Journal of Laws 2016 item 446, with later amendments), the Law on Powiat Government and the Law on Voivodship Government, dated 5 Jun 1998 (uniform text Journal of Laws 2016 items 814 and 486, with later amendments).*

4. *Revenue and expenditure of gminas, cities with powiat status, powiats and voivodship are passed by the appropriate councils for a period of one calendar year.*

City with powiat status realizes tasks of gmina as well as powiat. There is one budget drawn up every year, which consists of revenue (income received both by gmina and powiat) as well as expenditure realized jointly by gmina and powiat. Therefore in tables, revenue and expenditure of gminas are given without revenue and expenditure of gminas being also cities with powiat status, but revenue and expenditure of cities with powiat status include revenue and expenditure of both gmina and powiat.

5. Dochody i wydatki jednostek samorządu terytorialnego grupuje się na podstawie klasyfikacji budżetowej, którą ustala Minister Finansów w drodze rozporządzenia. Prezentowane dane w podziale według działów opracowano zgodnie z klasyfikacją dochodów i wydatków budżetowych, obowiązującą na mocy rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 2 III 2010 r. (jednolity tekst Dz. U. 2014 poz. 1053, z późniejszymi zmianami).

6. Na dochody jednostek samorządu terytorialnego składają się:

- 1) dochody własne, tj.:
 - a) dochody z tytułu udziałów we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych i osób fizycznych,
 - b) wpływy z podatków ustalanych i pobieranych na podstawie odrębnych ustaw, tj. podatek od nieruchomości, podatek rolny, podatek od środków transportowych, wpływy z karty podatkowej, podatek od spadków i darowizn, podatek leśny, podatek od czynności cywilnoprawnych,
 - c) wpływy z opłat ustalanych i pobieranych na podstawie odrębnych ustaw, np. skarbowej, eksploatacyjnej, targowej,
 - d) dochody z majątku jednostek samorządu terytorialnego, np. dochody z wynajmu i dzierżawy,
 - e) środki na dofinansowanie własnych zadań ze źródeł pozabudżetowych;
- 2) dotacje celowe:
 - a) z budżetu państwa na zadania z zakresu administracji rządowej, własne, realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej,
 - b) otrzymane z funduszy celowych,
 - c) pozostałe dotacje, w tym na zadania realizowane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego,
 - d) z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jednostkami samorządu terytorialnego na dofinansowanie własnych zadań;
- 3) dotacje lub płatności przekazane w ramach budżetu środków europejskich (paragrafy 200 i 620) na finansowanie i współfinansowanie projektów i programów realizowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi;
- 4) dotacje lub płatności przekazane w ramach budżetu środków europejskich (paragrafy 205 i 625) na finansowanie i współfinansowanie projektów i programów realizowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi, realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego występujące w charakterze beneficjenta tylko w zakresie programów realizowanych w ramach Perspektywy Finansowej 2014-2020;
- 5) subwencja ogólna z budżetu państwa, która składa się z części: wyrównawczej, oświatowej, rekompensującej, równoważącej i regionalnej.

5. Revenue and expenditure of local government units are grouped on the basis of budget classification, introduced by the regulation of the Minister of Finance. The presented data, divided into divisions, were compiled in accordance with the classification of budget revenue and expenditure, obligatory on the basis of the regulation of the Minister of Finance, dated 2 Mar 2010 (uniform text Journal of Laws 2014 item 1053, with later amendments).

6. Revenue of local government units comprises:

- 1) own revenue, i.e.:
 - a) revenue from the shares in receipts from corporate and personal income taxes,
 - b) receipts from taxes established and collected on the basis of separate acts, i.e. the tax on real estate, the agricultural tax, the tax on means of transport, receipts from lump sum taxation, taxes on inheritance and gifts, the forest tax, tax on civil law transactions,
 - c) receipts from fees established and collected on the basis of separate acts, e.g. the Financial Statute, the Service Law and the Marketplace Law,
 - d) revenue from property of local government units, e.g. income from renting and leasing,
 - e) funds for additional financing own tasks from non-budgetary sources;
- 2) targeted grants:
 - a) from the state budget of which for government administration tasks, own tasks, tasks realized on the basis of agreements with government administration bodies,
 - b) grants received from appropriated funds,
 - c) other grants, of which for tasks realized on the basis of agreements between the local government units,
 - d) for financial assistance between local government units for additional financing of own tasks;
- 3) grants or payments transferred under the budget of European funds (paragraphs 200 and 620) for financing and cofinancing projects and programmes realized with the participation of European and other foreign non-refundable funds;
- 4) grants or payments transferred under the budget of European funds (paragraph 205 and 625) for financing and co-financing projects and programmes realized with the participation of European and other foreign non-refundable funds, implemented by local government units being the beneficiaries only within the programmes realized under the Financial Perspective 2014–2020;
- 5) general subvention from the state budget, consisting of the following parts: equalisation, educational, compensatory, balancing and regional.

7. Na wydatki jednostek samorządu terytorialnego składają się m.in.:

- 1) wydatki bieżące:
 - a) dotacje, w tym dotacje dla jednostek organizacyjnoprawnych działających w budżetach jednostek samorządu terytorialnego, tj. zakładów budżetowych, gospodarstw pomocniczych, środków specjalnych i funduszy celowych,
 - b) świadczenia na rzecz osób fizycznych,
 - c) wydatki bieżące jednostek budżetowych, w tym wynagrodzenia, pochodne od wynagrodzeń,
 - d) wydatki bieżące na obsługę długu publicznego, w tym z tytułu udzielenia poręczeń i gwarancji,
 - e) pozostałe wydatki bieżące, w tym zakup materiałów i usług;
- 2) wydatki majątkowe, w tym inwestycyjne.

8. Od 2010 r. w sektorze finansów publicznych funkcjonują **samorządowe zakłady budżetowe**, które odpłatnie wykonują zadania i pokrywają koszty swojej działalności z przychodów własnych oraz ewentualnych dotacji przedmiotowych, a także z dotacji celowych na zadania bieżące i z dotacji celowych na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji, otrzymanych z budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

9. Informacje dotyczące budżetów jednostek samorządu terytorialnego opracowano na podstawie sprawozdań Ministerstwa Finansów.

7. *Expenditure of local government units includes among others:*

- 1) *current expenditure:*
 - a) *grants, of which grants for the organizational-legal entities operating in the budgets of local government units, i.e. budgetary establishments, auxiliary units, special funds and appropriated funds,*
 - b) *benefits for natural persons,*
 - c) *current expenditure of budgetary units, of which wages and salaries, derivatives of wages and salaries,*
 - d) *current expenditure for public debt servicing, of which for providing guarantees,*
 - e) *other current expenditure, of which purchase of materials and services;*
- 2) *property expenditure, of which investment expenditure.*

8. *Since 2010 in the sector of public finance are functioning local government budgetary establishments which perform tasks for a fee, and cover the costs related to their activity from own revenues and from possible product grants, as well as from targeted grants for current tasks and targeted grants for financing or co-financing of the investment-related costs, obtained from the budgets of local government units.*

9. *Information concerning local government units budgets is compiled on the basis of financial reports of the Ministry of Finance.*

TABL. 1 (280). **DOCHODY JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG RODZAJÓW**
REVENUE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BY TYPE

WYSZCZEGÓLNIENIE <i>SPECIFICATION</i>	Ogółem <i>Total</i>	Gminy ^a <i>Gminas^a</i>	Miasta na prawach powiatu <i>Cities with powiat status</i>	Powiaty <i>Powiaty</i>	Województwo <i>Voivodship</i>
OGÓŁEM	2005 2950304,2	1347341,7	1015782,7	418272,0	168907,9
TOTAL	2010 4939332,2	2039527,8	1803781,5	653763,3	442259,5
	2015 6107168,1	2568966,9	1941312,3	749322,7	847566,2
	2016 6261571,7	2861905,7	2259364,8	716363,1	423938,0
Dochody własne	2615114,9	1088391,9	1179630,7	214532,9	132559,5
Own revenue					
w tym: <i>of which:</i>					
Udziały w podatku dochodowym	1046595,4	376747,2	472388,7	101444,8	96014,7
<i>Share in income tax</i>					
od osób prawnych	101686,3	11705,4	21990,3	2432,4	65558,3
<i>corporate income tax</i>					
od osób fizycznych	944909,0	365041,9	450398,4	99012,4	30456,4
<i>personal income tax</i>					
Podatek od nieruchomości	556906,4	335936,8	220969,7	–	–
<i>Tax on real estate</i>					
Podatek rolny	57184,1	56911,7	272,4	–	–
<i>Agricultural tax</i>					
Podatek od środków transportowych	30721,6	17908,2	12813,4	–	–
<i>Tax on means of transport</i>					

a Bez dochodów gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

a *Excluding revenue of gminas which are also cities with powiat status.*

TABL. 1 (280). DOCHODY JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG RODZAJÓW (dok.)
 REVENUE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BY TYPE (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Gminy ^a Gminas ^a	Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	Powiaty Powiats	Województwo Voivodship
	w tys. zł in thous. zł				
Dochody własne (dok.) Own revenue (cont.)					
Podatek od czynności cywilnoprawnych	44365,9	22823,7	21542,3	–	–
<i>Tax on civil law transactions</i>					
Opłata skarbową	9492,9	4125,0	5367,9	–	–
<i>Stamp duty</i>					
Dochody z majątku	197599,1	50088,7	128883,6	14602,3	4024,5
<i>Revenue from property</i>					
w tym dochody z najmu i dzierżawy oraz innych umów o podobnym charakterze	102658,0	22671,2	74843,7	4236,9	906,2
<i>of which income from renting and leasing as well as agreements with a similar character</i>					
Środki na dofinansowanie własnych zadań pozyskane z innych źródeł	12583,9	6149,8	2586,3	3839,6	8,1
<i>Funds for additional financing of own tasks from other sources</i>					
Dotacje ogółem	1798702,3	943855,9	490585,3	199721,2	164540,0
Total grants					
Dotacje celowe	1604072,9	913043,0	434342,3	188762,2	67925,5
<i>Targeted grants</i>					
z budżetu państwa	1519888,1	898275,9	422259,6	136465,3	62887,4
<i>from the state budget</i>					
na zadania: for tasks:					
z zakresu administracji rządowej	1214888,4	739066,4	338055,7	97223,6	40542,8
<i>for government administration tasks</i>					
własne	303946,4	158868,1	83792,0	38941,7	22344,6
<i>for own tasks</i>					
realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej	1053,3	341,4	411,9	300,0	–
<i>realized on the basis of agreements with government administration bodies</i>					
na zadania realizowane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego for tasks realized on the basis of agreements between local government units	20964,4	3075,7	2788,6	10896,1	4203,9
<i>for tasks realized on the basis of agreements between local government units</i>					
otrzymane z państwowych funduszy celowych	13251,6	3612,1	8294,1	1345,5	–
<i>received from state appropriated funds</i>					
z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jednostkami samorządu terytorialnego na dofinansowanie własnych zadań	49968,8	8079,3	1000,0	40055,3	834,2
<i>for financial assistance between local government units for additional financing of own tasks</i>					
Dotacje z paragrafów 200 i 620 ^b	143598,6	24605,3	43147,0	4993,8	70852,5
<i>Grants from paragraphs 200 and 620^b</i>					
Dotacje z paragrafów 205 i 625 ^b	51030,7	6207,6	13096,0	5965,2	25762,0
<i>Grants from paragraphs 205 and 625^b</i>					
Subwencja ogólna z budżetu państwa	1847754,5	829658,0	589148,9	302109,0	126838,6
General subvention from the state budget					
W tym część oświatowa	1272212,4	531792,7	546869,9	177719,2	15830,6
<i>Of which educational part</i>					

a Bez dochodów gmin mających również status miasta na prawach powiatu. b Klasyfikacji dochodów i wydatków budżetowych.
 a Excluding revenue of gminas which are also cities with powiat status. b Of the classification of budget revenue and expenditure.

TABL. 2 (281). DOCHODY JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG DZIAŁÓW W 2016 R.
 REVENUE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BY DIVISION IN 2016

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Gminy ^a Gminas ^a	Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	Powiaty Powiats	Województwo Voivodship
	w tys. zł in thous. zł				
OGÓŁEM TOTAL	6261571,7	2861905,7	2259364,8	716363,1	423938,0
w tym: of which:					
Rolnictwo i łowiectwo <i>Agriculture and hunting</i>	100864,8	70394,1	89,9	2415,9	27964,9
Przetwórstwo przemysłowe <i>Manufacturing</i>	167,5	-	-	-	167,5
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę <i>Electricity, gas and water supply</i>	11624,5	11624,5	-	-	-
Transport i łączność <i>Transport and communication</i>	343506,4	43439,2	163512,1	71182,0	65373,2
Gospodarka mieszkaniowa <i>Dwelling economy</i>	208179,4	52481,8	135751,5	16407,8	3538,2
Działalność usługowa <i>Service activity</i>	26883,3	1024,3	12677,9	12878,3	302,8
Administracja publiczna <i>Public administration</i>	82797,9	13983,0	48425,6	18081,3	2308,0
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpo- żarowa <i>Public safety and fire care</i>	77518,1	3045,4	33352,1	41120,7	-
Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem <i>Income taxes from legal persons, natural persons and other organizational units without legal per- sonality and expenses associated with their intake</i>	1822150,2	862342,9	754798,2	108767,3	96241,8
Różne rozliczenia <i>Miscellaneous settlements</i>	1949294,7	840574,8	596020,6	302831,4	209867,9
Oświata i wychowanie <i>Education</i>	123774,3	60163,5	53436,6	9835,3	339,0
Ochrona zdrowia <i>Health care</i>	37687,3	154,0	1085,4	36100,5	347,4
Pomoc społeczna <i>Social assistance</i>	1185134,1	758554,6	361575,0	59738,2	5266,3
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej <i>Other tasks in sphere of social policy</i>	37226,6	3522,5	7362,6	23947,3	2394,2
Edukacyjna opieka wychowawcza <i>Educational care</i>	19292,3	11154,5	6184,0	1897,5	56,3
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska <i>Municipal economy and environmental protection</i>	172921,1	103104,3	67011,3	2032,8	772,8
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego <i>Culture and protection of national heritage</i>	7798,7	1705,9	2151,7	178,6	3762,5
Kultura fizyczna <i>Physical education</i>	22371,0	9806,5	11750,7	792,6	21,2

a Bez dochodów gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
 a Excluding revenue of gminas which are also cities with powiat status.

TABL. 3 (282). WYDATKI JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG RODZAJÓW
EXPENDITURE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BY TYPE

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem	Gminy ^a	Miasta na prawach powiatu	Powiaty	Województwo
		Total	Gminas ^a	Cities with powiat status	Powiat	Voivodship
w tys. zł in thous. zł						
OGÓŁEM	2005	2991602,1	1334696,9	1052882,2	421236,8	182786,2
TOTAL	2010	5422261,8	2325544,7	2014525,3	670511,9	411679,8
	2015	6167473,9	2482025,8	2017175,8	737576,9	930695,4
	2016	5998073,6	2725506,4	2210443,2	688037,1	374086,8
Wydatki bieżące		5235524,3	2442391,3	1961487,0	552684,2	278961,7
Current expenditure						
w tym: of which:						
Dotacje		458252,1	122857,2	209364,7	30069,2	95961,0
Grants						
w tym dotacje dla samorządowych zakładów budżetowych		17256,6	4858,9	12254,7	143,0	–
of which for local government budgetary establishments						
Świadczenia na rzecz osób fizycznych		1177096,8	788116,6	360717,2	26144,0	2119,1
Benefits for natural persons						
Wydatki bieżące jednostek budżetowych		3545867,5	1510282,3	1362579,7	493788,5	179217,0
Current expenditure of budgetary units						
w tym: of which:						
wynagrodzenia		1915648,4	810226,5	728454,4	293206,4	83761,1
wages and salaries						
w tym osobowe		1740979,7	734579,2	666035,8	262927,5	77437,2
of which personal						
pochodne od wynagrodzeń ^b		351743,4	155969,0	132845,8	47971,6	14957,0
derivatives of wages and salaries ^b						
zakup materiałów i usług		1012397,7	405157,4	439439,3	98151,6	69649,3
purchase of materials and services						
wydatki na obsługę długu		44664,6	15327,3	26369,2	1587,0	1381,0
expenditures on debt servicing						
Wydatki majątkowe		762549,3	283115,1	248956,2	135352,9	95125,1
Property expenditure						
W tym inwestycyjne ^c		752278,9	282865,1	242265,8	134622,9	92525,1
Of which investment expenditure ^c						

a Bez wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu. b Obejmują składki na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i Fundusz Pracy oraz składkę na Fundusz Emerytalny Pomostowych. c Łącznie z dotacjami na finansowanie zadań inwestycyjnych samorządowych zakładów budżetowych.

a Excluding expenditure of gminas which are also cities with powiat status. b Include contributions to compulsory social security and the Labour Fund as well as contribution to the Bridging Pension Fund. c Including grants for financing investment tasks of local government budgetary establishments.

TABL. 4 (283). WYDATKI JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG DZIAŁÓW W 2016 R.
EXPENDITURE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BY DIVISION IN 2016

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Gminy ^a Gminas ^a	Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	Powiaty Powiats	Województwo Voivodship
	w tys. zł in thous. zł				
OGÓŁEM TOTAL	5998073,6	2725506,4	2210443,2	688037,1	374086,8
w tym: of which:					
Rolnictwo i łowiectwo <i>Agriculture and hunting</i>	116350,5	77950,6	92,8	2425,5	35881,6
Przetwórstwo przemysłowe <i>Manufacturing</i>	9576,2	–	–	–	9576,2
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę <i>Electricity, gas and water supply</i>	9570,6	9570,6	–	–	–
Transport i łączność <i>Transport and communication</i>	721116,7	224034,9	226756,9	160128,9	110196,0
Gospodarka mieszkaniowa <i>Dwelling economy</i>	157846,2	41743,8	109107,6	5177,0	1817,8
Działalność usługowa <i>Service activity</i>	39352,4	4880,2	15579,9	15890,4	3001,9
Administracja publiczna <i>Public administration</i>	514943,9	265196,3	119324,2	73256,3	57167,2
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa <i>Public safety and fire care</i>	118357,3	27331,0	48558,8	42067,4	400,0
Obsługa długu publicznego <i>Public debt servicing</i>	44738,0	15329,8	26440,1	1587,0	1381,0
Różne rozliczenia <i>Miscellaneous settlements</i>	4849,1	3445,9	1042,5	360,8	–
Oświata i wychowanie <i>Education</i>	1859961,8	866069,7	817769,2	159413,9	16709,1
Ochrona zdrowia <i>Health care</i>	113833,9	15718,4	17057,3	42412,1	38646,0
Pomoc społeczna <i>Social assistance</i>	1413158,9	845291,8	471476,4	87229,5	9161,2
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej <i>Other tasks in sphere of social policy</i>	88387,7	5369,8	30069,2	42468,5	10480,2
Edukacyjna opieka wychowawcza <i>Educational care</i>	143491,1	31420,8	67474,7	43379,1	1216,5
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska <i>Municipal economy and environmental protection</i>	287321,5	166548,1	119348,0	577,1	848,2
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego <i>Culture and protection of national heritage</i>	194487,4	78686,5	55123,0	2089,8	58588,2
Kultura fizyczna <i>Physical education</i>	128666,0	42380,9	78878,9	2970,3	4435,9

a Bez wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
a Excluding expenditure of gminas which are also cities with powiat status.

TABL. 5 (284). **PRZYCHODY I KOSZTY SAMORZĄDOWYCH ZAKŁADÓW BUDŻETOWYCH W 2016 R.**
REVENUE AND COSTS OF LOCAL GOVERNMENT BUDGETARY ESTABLISHMENTS
IN 2016

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem <i>Total</i>	Gminy ^a <i>Gminas^a</i>	Miasta na prawach powiatu <i>Cities with po- wiat status</i>	Powiaty <i>Powiats</i>
	w tys. zł <i>in thous. zł</i>			
Przychody	133922,8	83342,0	47427,3	3153,5
Revenue				
w tym: <i>of which:</i>				
Przychody ze sprzedaży wyrobów, składników majątkowych i usług	88782,4	56517,5	30025,6	2239,4
<i>Revenue from sale of products, asset components and services</i>				
Dotacje z budżetów jednostek samorządu terytorialnego ^b	16991,0	4593,3	12254,7	143,0
<i>Grants from local government units budgets^b</i>				
Koszty	132783,0	82736,7	46920,6	3125,7
Costs				
w tym: <i>of which:</i>				
Materiały i usługi	47095,2	29293,7	16803,5	998,0
<i>Materials and services</i>				
Podatek dochodowy od osób prawnych	427,1	320,2	106,9	–
<i>Corporate income tax</i>				
Wpłata nadwyżek do budżetów jednostek samorządu terytorialnego	688,3	267,1	421,2	–
<i>Surplus payments to local government units budgets</i>				

a Bez przychodów i kosztów samorządowych zakładów budżetowych gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
b Łącznie z dotacjami z budżetu państwa oraz płatnościami w ramach budżetu środków europejskich.

a Excluding revenue and costs of local government budgetary establishments of gminas which are also cities with powiat status.
b Including grants from the state budget as well as payments within the European funds budget.

DZIAŁ XXI INWESTYCJE. ŚRODKI TRWAŁE

Uwagi ogólne

Inwestycje

1. Nakłady inwestycyjne są to nakłady finansowe lub rzeczowe, których celem jest stworzenie nowych środków trwałych lub ulepszenie (przebudowa, rozbudowa, rekonstrukcja lub modernizacja) istniejących obiektów majątku trwałego, a także nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji.

Nakłady inwestycyjne dzielą się na nakłady na środki trwałe oraz pozostałe nakłady.

Nakłady na środki trwałe są to nakłady na:

- budynki i budowle (obejmują budynki i lokale oraz obiekty inżynierii lądowej i wodnej), w tym m.in. roboty budowlano-montażowe, dokumentacje projektowo-kosztorysowe,
- maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia (łącznie z przyrządami, ruchomościami i wyposażeniem),
- środki transportu,
- inne, tj. melioracje szczegółowe, koszty ponoszone przy nabyciu gruntów i używanych środków trwałych, inwentarz żywy (stado podstawowe) i zasadzenia wieloletnie, a ponadto odsetki od kredytów i pożyczek inwestycyjnych za okres realizacji inwestycji, z wyjątkiem odsetek nieuwzględnionych w wartości nakładów na środki trwałe przez podmioty stosujące Międzynarodowe Standardy Rachunkowości (MSR), wprowadzone od 1 I 2005 r.

Pozostałe nakłady są to nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji oraz inne koszty związane z realizacją inwestycji. Nakłady te nie zwiększają wartości środków trwałych.

2. Nakłady inwestycyjne zaliczono do odpowiednich sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności – PKD 2007 zgodnie z zaklasyfikowaniem działalności inwestora (podmiotu gospodarki narodowej), z wyjątkiem nakładów na obiekty niezwiązane z jego podstawową działalnością, które zaliczono do odpowiednich sekcji według kryterium przeznaczenia obiektu (dotyczy np. budynków i lokali mieszkalnych, obiektów przeznaczonych dla potrzeb edukacji, ochrony zdrowia, sportu i rekreacji).

3. Wartość nakładów inwestycyjnych poniesionych przez:

- osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (z wyjątkiem gospodarstw indywidualnych w rolnictwie) i spółki cywilne z liczbą pracujących powyżej 9 osób – opracowano na podstawie sprawozdawczości,

CHAPTER XXI INVESTMENTS. FIXED ASSETS

General notes

Investments

1. Investment outlays are financial or tangible outlays, the purpose of which is the creation of new fixed assets or the improvement (rebuilding, enlargement, reconstruction or modernization) of existing capital asset items as well as outlays on so-called initial investments.

Investment outlays are divided into outlays on fixed assets and other outlays.

Outlays on fixed assets include outlays on:

- buildings and structures (include buildings and places as well as land and water engineering constructions), of which construction and assembly works, design and cost estimate documentations among others,
- machinery, technical equipment and tools (including instruments, moveables and endowments),
- transport equipment,
- others, i.e. detailed meliorations, costs incurred for purchasing land and second-hand fixed assets, livestock (basic herd), long-term plantings, interests on investment credits and investment loans for the period of investment realization, except for interests not included in outlays on fixed assets by units that use International Accounting Standards (IAS) implemented since 1 Jan 2005.

Other outlays are outlays on so-called initial investments as well as other costs connected with investment realization. These outlays do not increase the value of fixed assets.

2. Investment outlays are included into the appropriate sections of the NACE Rev. 2 in accordance with the classification of the investor's activity (entity of the national economy), with the exception of outlays on structures not connected with its basic activity, which were included into the appropriate sections according to the criteria of structure destination (concerning, e.g. residential buildings and places, buildings for education, health care, sport and recreational purposes).

3. The value of investment outlays incurred by:

- legal persons and organizational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity (excluding private farms in agriculture) and civil law partnerships employing more than 9 persons – was compiled on the basis of statistical reports,

- osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej, osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą i spółki cywilne z liczbą pracujących do 9 osób, gospodarstwa indywidualne w rolnictwie, a także wartość nakładów na indywidualne budownictwo: mieszkaniowe, rekreacyjne (nieprzystosowane do stałego zamieszkania) oraz budownictwo sakralne – ustalono szacunkowo.

Podstawę szacunku wartości nakładów inwestycyjnych na indywidualne budownictwo stanowi kubatura budynków oddanych do użytkowania. Nakłady roczne obejmują pełną wartość budynków oddanych do użytkowania w danym roku, tj. nie uwzględniają różnicy stanów budownictwa niezakończonego w końcu i na początku danego roku.

Środki trwałe

1. Do **środków trwałych** zalicza się kompletne i nadające się do użytku, składniki majątkowe o przewidywanym okresie użytkowania dłuższym niż rok, w tym również drogi publiczne, ulice i place łącznie z poboczami i podbudową, uzbrojenie terenu, zasadzenia wieloletnie, melioracje, budowle wodne, grunty i inwentarz żywy (stado podstawowe) oraz od 1 I 2002 r. spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego i spółdzielcze prawo do lokalu niemieszkalnego (użytkowego).

Dane o środkach trwałych nie obejmują wartości gruntów uznanych od 1 I 1991 r. za środki trwałe zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 12 XII 1990 r. (Dz. U. Nr 90, poz. 529) oraz prawa użytkowania wieczystego gruntu uznanego od 1 I 2002 r. za środki trwałe zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 IX 1994 r. (jednolity tekst Dz. U. 2016 poz. 1047).

2. **Wartość brutto środków trwałych** jest to wartość równa nakładom poniesionym na ich zakup lub wytworzenie, bez potrącenia wartości zużycia (umorzania).

Przez **wartość brutto środków trwałych w bieżących cenach ewidencyjnych** według stanu w dniu 31 XII należy rozumieć:

- a) w zakresie środków trwałych przekazanych do eksploatacji:
 - przed 1 I 1995 r. – wartość w cenach odtworzenia z września 1994 r.,
 - po 1 I 1995 r. – wartość w cenach bieżących nabycia lub wytworzenia,
- b) w podmiotach stosujących Międzynarodowe Standardy Rachunkowości (MSR), wprowadzone od 1 I 2005 r. – również wycenę według wartości godziwej.

Wartość brutto w cenach odtworzenia została ustalona w wyniku aktualizacji (wyceny) środków trwałych w gospodarce narodowej dokonanej według stanu w dniu 1 I 1995 r. zgodnie z postanowieniami rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 20 I 1995 r. w sprawie amortyzacji środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych, a także aktualizacji wyceny środków trwałych (Dz. U. Nr 7, poz. 34).

- *legal persons and organizational entities without legal personality, natural persons conducting economic activity and civil law partnerships employing up to 9 persons, private farms in agriculture as well as the value of outlays on: private construction residential, and recreational (not adapted for permanent residence) and on sacral construction was estimated.*

The cubic volume of completed buildings accounts for the basis of the estimation regarding the value of investment outlays on private construction. Annual outlays include the total value of buildings completed in a given year, i.e. do not include the difference between unfinished construction at the end and at the beginning of a given year.

Fixed assets

1. **Fixed assets** include asset components and other objects completed and ready for usage, with an expected period of utility exceeding 1 year, of which also public roads, streets and squares, together with shoulders and foundations, development of tracts of land, long-term plantings, meliorations, water structures, land and livestock (basic herd) as well as since 1 Jan 2002 cooperative ownership right to residential premise and cooperative right to non-residential (utilitarian) premise.

Data regarding fixed assets do not include the value of land recognized as fixed assets since 1 Jan 1991, in accordance with the regulation of the Council of Ministers, dated 12 Dec 1990 (Journal of Laws No. 90, item 529) as well as right of perpetual use of land recognized as fixed assets since 1 Jan 2002, in accordance with the Law on Accounting, dated 29 Sep 1994 (uniform text Journal of Laws 2016 item 1047).

2. **Gross value of fixed assets** is the value equal to the outlays incurred on purchasing or manufacturing them, without deducting consumption value (depreciation).

As **gross value of fixed assets at current book-keeping prices** as of 31 Dec is understood:

- a) *within the scope of fixed assets designated for exploitation:*
 - before 1 Jan 1995 – the value at replacement prices of September 1994,
 - after 1 Jan 1995 – the purchasing or manufacturing value at current prices,
- b) *in units that use International Accounting Standards (IAS) implemented since 1 Jan 2005 – also revaluation according to fair value.*

Gross value at replacement prices was established as a result of the revaluation of fixed assets in the national economy made as of 1 Jan 1995, in accordance with the decisions of the regulation of the Minister of Finance, dated 20 Jan 1995, regarding the depreciation of fixed assets and intangible fixed assets as well as the revaluation of fixed assets (Journal of Laws No. 7, item 34).

3. Dane według sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności – PKD 2007 – jeśli nie zaznaczono inaczej – opracowano **metodą przedsiębiorstw**, co oznacza, że wszystkie środki trwałe danego podmiotu gospodarki narodowej zalicza się do tego poziomu klasyfikacyjnego, do którego zaliczono podmiot na podstawie przeważającego rodzaju działalności, np. w przedsiębiorstwie zaliczonym do sekcji „Przetwórstwo przemysłowe” wszystkie środki trwałe użytkowane zarówno w tym rodzaju działalności, jak i poza tą działalnością (budynki i lokale mieszkalne, obiekty służące edukacji, ochronie zdrowia itp.) zalicza się do sekcji „Przetwórstwo przemysłowe”. Wyjątek stanowią budynki mieszkalne w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, które ujęto w sekcji „Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości”.

4. Wartość brutto środków trwałych:

- osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (z wyjątkiem gospodarstw indywidualnych w rolnictwie) i spółek cywilnych z liczbą pracujących powyżej 9 osób – opracowano na podstawie sprawozdawczości,
- osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej, osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą i spółek cywilnych z liczbą pracujących do 9 osób, gospodarstw indywidualnych w rolnictwie, a także wartość indywidualnych budynków mieszkalnych (osób fizycznych) i rekreacyjnych nieprzystosowanych do stałego zamieszkania, wartość dróg publicznych, ulic i placów, melioracji podstawowych i szczegółowych oraz budowli wodnych – ustalono szacunkowo.

5. Wartość środków trwałych według grup opracowano zgodnie z Klasyfikacją Środków Trwałych. Grupowanie obejmuje:

- 1) budynki i budowle:
 - a) budynki i lokale; od 1 I 2002 r. spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego oraz spółdzielcze prawo do lokalu niemieszkalnego (użytkowego),
 - b) obiekty inżynierii lądowej i wodnej (bez melioracji szczegółowych);
- 2) maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia:
 - a) kotły i maszyny energetyczne,
 - b) maszyny, urządzenia i aparaty ogólnego zastosowania,
 - c) specjalistyczne maszyny, urządzenia i aparaty,
 - d) urządzenia techniczne,
 - e) narzędzia, przyrządy, ruchomości i wyposażenie;
- 3) środki transportu;
- 4) pozostałe środki trwałe, tj. zasadzenia wieloletnie, melioracje szczegółowe i inwentarz żywy (stado podstawowe).

3. Data by sections of the NACE Rev. 2, unless otherwise indicated, were compiled using the **enterprise method**, i.e. all fixed assets of a given entity of the national economy are included in that classification level to which the entity was included on the basis of the superior kind of activity, e.g. in an enterprise classified in the section "Manufacturing" all fixed assets used in manufacturing and outside this activity (residential buildings and places, buildings for education, health care etc.) are included in the section "Manufacturing". Residential buildings on private farms in agriculture classified in the section "Real estate activities" are an exception.

4. The gross value of fixed assets of:

- legal persons and organizational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity (excluding private farms in agriculture) and civil law partnerships employing more than 9 persons – was compiled on the basis of statistical reports,
- legal persons and organizational entities without legal personality, natural persons conducting economic activity and civil law partnerships employing up to 9 persons, private farms in agriculture as well as the value of private residential buildings (of natural persons) and recreational buildings not adapted for permanent residence, the value of public roads, streets and squares, basic and detailed meliorations and water structures – was estimated.

5. Value of fixed assets by groups was compiled in accordance with Classification of Fixed Assets. The grouping includes:

- 1) buildings and structures:
 - a) buildings and places; since 1 Jan 2002 cooperative ownership right to residential premise as well as cooperative right to non-residential (utilitarian) premise,
 - b) land and water engineering constructions (excluding detailed meliorations);
- 2) machinery, technical equipment and tools:
 - a) boilers and power industry machinery,
 - b) general usage machinery, equipment and apparatus,
 - c) special use machinery, equipment and apparatus,
 - d) technical equipment,
 - e) tools, instruments, moveables and endowments;
- 3) transport equipment;
- 4) other fixed assets, i.e. long-term plantings, detailed meliorations and livestock (basic herd).

Inwestycje

Investments

TABL. 1 (285). **NAKLADY INWESTYCYJNE^a (ceny bieżące)**
INVESTMENT OUTLAYS^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	w mln zł in mln zł			
O G Ó Ł E M	5050,9	6848,3	4957,1	T O T A L
sektor publiczny	2382,8	3201,7	1421,4	public sector
sektor prywatny	2668,1	3646,6	3535,6	private sector
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	300,8	438,7	420,6	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	1292,9	2260,9	1670,5	Industry
górnictwo i wydobywanie	26,1	30,8	53,7	mining and quarrying
przetwórstwo przemysłowe	702,9	1103,0	1149,4	manufacturing
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ	204,5	738,4	342,2	electricity, gas, steam and air conditioning supply
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ	359,4	388,7	125,2	water supply; sewerage, waste management and remediation activities
Budownictwo	162,5	124,9	148,7	Construction
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	396,3	452,7	449,9	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka magazynowa ^b	1247,7	1317,6	557,4	Transportation and storage ^b
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ ...	58,5	60,0	44,0	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja	28,2	114,2	55,8	Information and communication
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	29,4	23,7	28,3	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	637,9	734,3	764,3	Real estate activities
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	33,4	138,6	27,2	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	18,8	52,5	34,3	Administrative and support service activities
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	147,4	276,6	291,3	Public administration and defence; compulsory social security
Edukacja	220,4	272,6	138,4	Education
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	182,3	411,9	223,9	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	263,6	146,7	70,3	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usługowa ...	30,7	22,4	32,2	Other service activities

a Według lokalizacji inwestycji. b Łącznie z nakładami inwestycyjnymi na drogi publiczne, ulice i place.
a By investment location. b Including investment outlays on public roads, streets and squares.

TABL. 2 (286). **NAKŁADY INWESTYCYJNE W PRZEDSIĘBIORSTWACH^a (ceny bieżące)**
INVESTMENT OUTLAYS IN ENTERPRISES^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	w mln zł in mln zł			
O G Ó Ł E M	1904,1	3195,1	2515,8	T O T A L
sektor publiczny	465,1	1131,6	482,8	public sector
sektor prywatny	1439,0	2063,6	2033,0	private sector
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	24,1	43,5	28,0	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	976,5	1954,2	1582,8	Industry
górnictwo i wydobywanie	23,5	23,7	51,7	mining and quarrying
przetwórstwo przemysłowe	664,2	1048,4	1114,4	manufacturing
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ	190,6	603,6	329,4	electricity, gas, steam and air conditioning supply
dostawa wody; gospodarowa- nie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ	98,3	278,4	87,2	water supply; sewerage, waste management and remedia- tion activities
Budownictwo	106,0	82,2	102,6	Construction
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	318,7	339,9	311,4	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka magazy- nowa	140,9	148,0	187,8	Transportation and storage
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ ...	25,8	27,6	18,4	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja	22,5	92,8	47,0	Information and communication
Działalność finansowa i ubezpie- czeniowa	25,6	20,4	24,6	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	70,4	42,0	55,8	Real estate activities
Działalność profesjonalna, nauko- wa i techniczna	9,7	88,7	6,5	Professional, scientific and techni- cal activities
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	7,7	31,3	20,1	Administrative and support service activities
Edukacja	14,4	1,5	1,3	Education
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	146,8	265,8	109,3	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	14,7	47,5	17,0	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usługowa ...	0,3	10,0	3,2	Other service activities

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; według lokalizacji inwestycji.
^a Data concern economic entities employing more than 9 persons; by investment location.

TABL. 3 (287). NAKŁADY INWESTYCYJNE W PRZEDSIĘBIORSTWACH^a WEDŁUG GRUP (ceny bieżące)
 INVESTMENT OUTLAYS IN ENTERPRISES^a BY GROUPS (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym Of which			
		budynki i budowle <i>buildings and structures</i>	maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia <i>machinery, technical equipment and tools</i>	środki transportu <i>transport equipment</i>	
		w mln zł	in mln zł		
OGÓŁEM	2010	1519,0	579,5	747,1	189,4
TOTAL	2015	2314,9	889,5	1202,5	208,8
	2016	1908,8	661,0	1014,2	223,9
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	27,5	19,3	5,6	2,1	
<i>Agriculture, forestry and fishing</i>					
Przemysł	1234,7	360,2	806,9	62,6	
<i>Industry</i>					
górnictwo i wydobywanie	34,8	3,1	29,8	1,9	
<i>mining and quarrying</i>					
przetwórstwo przemysłowe	1071,3	279,5	733,7	53,7	
<i>manufacturing</i>					
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ	42,1	26,4	14,8	0,9	
<i>electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>					
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ	86,4	51,2	28,7	6,1	
<i>water supply; sewerage, waste management and remediation activities</i>					
Budownictwo	100,8	27,6	38,1	35,1	
<i>Construction</i>					
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	246,3	109,0	70,7	64,7	
<i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>					
Transport i gospodarka magazynowa	68,0	10,5	4,3	53,1	
<i>Transportation and storage</i>					
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	33,0	26,8	5,5	0,4	
<i>Accommodation and catering^Δ</i>					
Informacja i komunikacja	6,4	1,6	4,0	0,8	
<i>Information and communication</i>					
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	8,3	1,9	4,0	0,4	
<i>Financial and insurance activities</i>					
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	51,1	48,3	2,5	0,4	
<i>Real estate activities</i>					
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna i rekreacją	7,7	3,9	2,8	1,0	
<i>Professional, scientific and technical activities</i>					
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	15,3	0,4	14,2	0,7	
<i>Administrative and support service activities</i>					
Edukacja	1,3	0,5	0,5	0,4	
<i>Education</i>					
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	87,9	39,2	47,4	1,3	
<i>Human health and social work activities</i>					
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	17,3	10,7	5,9	0,7	
<i>Arts, entertainment and recreation</i>					
Pozostała działalność usługowa	3,2	1,2	1,7	0,3	
<i>Other service activities</i>					

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; według siedziby inwestora.
^a Data concern economic entities employing more than 9 persons; according to investor seat.

Środki trwałe

Fixed assets

TABL. 4 (288). **WARTOŚĆ BRUTTO ŚRODKÓW TRWAŁYCH^a** (bieżące ceny ewidencyjne)
 Stan w dniu 31 XII
GROSS VALUE OF FIXED ASSETS^a (current book-keeping prices)
 As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	w mln zł in mln zł			
O G Ó Ł E M	66592,9	91087,0	94528,1	T O T A L
sektor publiczny	26448,6	39080,6	40239,7	public sector
sektor prywatny	40144,3	52006,4	54288,4	private sector
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	8260,3	9768,4	10068,4	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	15448,0	22331,2	22845,6	Industry
górnictwo i wydobywanie	186,7	273,4	312,4	mining and quarrying
przetwórstwo przemysłowe	8650,8	12942,1	13212,1	manufacturing
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ	3948,4	4846,6	4912,7	electricity, gas, steam and air conditioning supply
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ	2662,0	4268,7	4408,4	water supply; sewerage, waste management and remediation activities
Budownictwo	1116,3	1435,7	1492,0	Construction
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	3215,4	4117,3	4239,7	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka magazynowa ^b	14511,4	20894,1	21557,4	Transportation and storage ^b
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ ...	341,4	580,5	626,4	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja	775,1	1226,0	1424,1	Information and communication
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	396,4	440,4	438,5	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	14229,8	17092,4	17845,8	Real estate activities
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	342,4	519,8	535,4	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	156,8	373,0	341,7	Administrative and support service activities
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	2789,7	3645,5	3915,8	Public administration and defence; compulsory social security
Edukacja	2505,0	4136,0	4398,2	Education
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	1577,4	2485,9	2703,3	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	810,9	1804,7	1866,3	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usługowa ...	116,8	236,1	229,3	Other service activities

^a Podziału środków trwałych według sekcji PKD 2007 dokonano zgodnie z siedzibą jednostki lokalnej rodzaju działalności.
^b Łącznie z wartością dróg publicznych, ulic i placów.

^a The division of fixed assets by NACE Rev. 2 sections was made according to the abode of local kind-of-activity unit. ^b Including value of public roads, streets and squares.

TABL. 5 (289). **WARTOŚĆ BRUTTO ŚRODKÓW TRWAŁYCH W PRZEDSIĘBIORSTWACH^a**
(bieżące ceny ewidencyjne)
Stan w dniu 31 XII
GROSS VALUE OF FIXED ASSETS IN ENTERPRISES^a (current book-keeping prices)
As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	SPECIFICATION
	w mln zł in mln zł			
O G Ó Ł E M	25034,7	34259,3	35487,7	T O T A L
sektor publiczny	5711,7	8890,4	9105,5	public sector
sektor prywatny	19323,0	25368,8	26382,2	private sector
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	368,1	550,0	538,5	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	13626,2	19541,2	20031,4	Industry
górnictwo i wydobywanie	180,8	248,4	284,0	mining and quarrying
przetwórstwo przemysłowe	8328,1	12501,8	12758,6	manufacturing
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ	3874,2	4682,7	4735,9	electricity, gas, steam and air conditioning supply
dostawa wody; gospodarowa- nie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ	1243,0	2108,3	2252,8	water supply; sewerage, waste management and remedia- tion activities
Budownictwo	797,4	913,0	922,6	Construction
Handel; naprawa pojazdów samo- chodowych ^Δ	2330,0	2907,7	2991,3	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka magazy- nowa	1514,4	1909,8	2229,7	Transportation and storage
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ ...	270,7	475,8	502,4	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja	695,2	1079,6	1272,4	Information and communication
Działalność finansowa i ubezpie- czeniowa	365,0	392,3	389,4	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	3389,8	3218,2	3249,8	Real estate activities
Działalność profesjonalna, nauko- wa i techniczna	85,9	70,7	67,1	Professional, scientific and tech- nical activities
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	73,8	233,8	181,6	Administrative and support service activities
Edukacja	144,8	176,1	170,5	Education
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	1186,8	1897,4	2033,6	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	176,1	843,6	865,0	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usługowa ...	10,5	50,0	42,4	Other service activities

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; podziału środków trwałych według sekcji PKD 2007 dokonano zgodnie z siedzibą jednostki lokalnej rodzaju działalności.

^a Data concern economic entities employing more than 9 persons; the division of fixed assets by NACE Rev. 2 sections was made according to the abode of local kind-of-activity unit.

DZIAŁ XXII RACHUNKI REGIONALNE

Uwagi ogólne

1. Rachunki regionalne opracowano zgodnie z zasadami Europejskiego Systemu Rachunków (ESA 2010) wprowadzonego rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 549/2013 z dnia 21 V 2013 r. w sprawie europejskiego systemu rachunków narodowych i regionalnych w Unii Europejskiej (Dz. Urz. UE L 174 z 26 VI 2013 r. z późniejszymi zmianami). W systemie rachunków regionalnych dla każdego województwa zestawiane są: rachunek produkcji i rachunek tworzenia dochodów według sektorów instytucjonalnych i rodzajów działalności oraz rachunek podziału pierwotnego dochodów i rachunek podziału wtórnego dochodów w sektorze gospodarstw domowych. Dla podregionów obliczane są: produkt krajowy brutto (PKB) i wartość dodana brutto (WDB) według grup rodzajów działalności.

2. Produkt krajowy brutto (PKB) przedstawia końcowy rezultat działalności wszystkich podmiotów gospodarki narodowej. Produkt krajowy brutto równa się sumie wartości dodanej brutto wytworzonej przez wszystkie krajowe jednostki instytucjonalne powiększonej o podatki od produktów i pomniejszonej o dotacje do produktów. Produkt krajowy brutto jest liczony w cenach rynkowych.

W obliczeniach dynamiki wolumenu produktu krajowego brutto jako ceny stałe przyjęto ceny bieżące z roku poprzedzającego rok badany.

3. Wartość dodana brutto (WDB) mierzy wartość nowo wytworzoną w wyniku działalności produkcyjnej krajowych jednostek instytucjonalnych. Wartość dodana brutto stanowi różnicę między produkcją globalną a zużyciem pośrednim, jest wyrażona w cenach bazowych.

4. Produkcja globalna obejmuje wartość wyrobów i usług wytworzonych przez wszystkie krajowe jednostki instytucjonalne. Produkcja globalna jest wyceniana w cenach bazowych lub według kosztów produkcji.

5. Zużycie pośrednie obejmuje wartość wyrobów i usług zużytych jako nakłady w procesie produkcji, z wyjątkiem środków trwałych, których zużycie jest rejestrowane jako amortyzacja środków trwałych. Zużycie pośrednie jest wyceniane w cenach nabycia.

6. W systemie rachunków regionalnych przyjmuje się zasadę ewidencjonowania produkcji globalnej oraz zużycia pośredniego z uwzględnieniem **obrotów wewnętrznych**.

CHAPTER XXII REGIONAL ACCOUNTS

General notes

1. Regional accounts were compiled according to the principles of the European System of Accounts (ESA 2010), introduced by Regulation No 549/2013 of the European Parliament and of the Council (EU) of 21 May 2013 on the European system of national and regional accounts in the European Union (Official Journal of the EU L 174, 26 Jun 2013 with later amendments). The following accounts are compiled in the regional accounts system for each voivodship: the production account and the generation of income account by institutional sectors and kind of activity as well as the allocation of primary income account and the secondary distribution of income account in the households sector. The following categories are calculated for subregions: gross domestic product (GDP) and gross value added (GVA) by kind-of-activity groups.

2. Gross domestic product (GDP) presents the final result of the activity of all entities of the national economy. Gross domestic product is equal to the sum of gross value added generated by all national institutional units, increased by taxes on products and decreased by subsidies on products. Gross domestic product is calculated at market prices.

In calculations of gross domestic product volume indices current prices from the year preceding the reference year were adopted as constant prices.

3. Gross value added (GVA) measures the newly generated value as a result of the production activity of national institutional units. Gross value added is the difference between gross output and intermediate consumption, and is presented at basic prices.

4. Gross output includes the value of goods and services produced by all national institutional units. Gross output is valued at basic prices or according to the production costs.

5. Intermediate consumption includes the value of goods and services consumed as outlays in the production process, excluding fixed assets, the consumption of which is registered as depreciation of fixed assets. Intermediate consumption is presented at purchasers' prices.

6. In the regional accounts system the principle of recording gross output as well as intermediate consumption including **internal turnover** is accepted.

7. Dochody pierwotne brutto w sektorze gospodarstw domowych składają się z nadwyżki operacyjnej brutto łącznie z dochodem mieszanym brutto, dochodów związanych z pracą najemną (obejmujących całkowite koszty związane z zatrudnieniem ponoszone przez wszystkie krajowe jednostki instytucjonalne, tj. wynagrodzenia łącznie ze składkami na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i zdrowotne płaconymi przez pracowników, składki na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne płacone przez pracodawców i inne koszty związane z zatrudnieniem) oraz dochodów z tytułu własności. Dochody pierwotne brutto pełnią funkcję kreującą dochody do dyspozycji brutto.

8. Dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych powstają w wyniku skorygowania dochodów pierwotnych brutto o podatki bieżące od dochodów, majątku itp., składki netto na ubezpieczenia społeczne, świadczenia społeczne (świadczenia z ubezpieczeń społecznych i pozostałe świadczenia społeczne) oraz pozostałe transfery bieżące.

Dynamikę realnych dochodów do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych w przekroju województw obliczono metodą uproszczoną przy zastosowaniu wskaźników cen towarów i usług konsumpcyjnych według województw.

9. Grupowanie danych według województw w podziale na rodzaje działalności według Polskiej Klasyfikacji Działalności – PKD 2007 zostało dokonane **metodą jednostek lokalnych rodzaju działalności**, tj. według siedziby i podstawowego rodzaju działalności jednostki lokalnej przedsiębiorstwa.

10. Kryteriami zaliczania danej jednostki gospodarki narodowej do określonego sektora instytucjonalnego są: funkcje pełnione w gospodarce narodowej, rodzaj aktywności w tworzeniu nowych wartości ekonomicznych oraz sposób uczestniczenia w podziale dochodów. Wyróżnia się pięć krajowych sektorów instytucjonalnych:

- 1) sektor przedsiębiorstw niefinansowych, do którego zaliczono podmioty gospodarcze wytwarzające produkty rynkowe (wyroby i usługi niefinansowe) i prowadzące księgi rachunkowe;
- 2) sektor instytucji finansowych i ubezpieczeniowych, do którego zaliczono podmioty gospodarcze zajmujące się pośrednictwem finansowym, pomocniczą działalnością finansową oraz działalnością ubezpieczeniową;
- 3) sektor instytucji rządowych i samorządowych, do którego zaliczono jednostki będące producentami nierynkowymi, których produkcja przeznaczona jest na spożycie indywidualne i ogólnospołeczne, finansowane z obowiązkowych płatności dokonywanych przez jednostki należące do pozostałych sektorów, a także jednostki, których podstawową działalnością jest redystrybucja dochodu i bogactwa narodowego oraz jednostki kontrolowane przez sektor, które zgodnie z metodologią ESA 2010 spełniają kryteria zaliczenia do sektora;

7. Gross primary income in the households sector is comprised of gross operating surplus jointly with the gross mixed income, income connected with hired work (including total compensation of employees borne by all national institutional units, i.e. wages and salaries jointly with contributions to compulsory social security and health security paid by employees, contributions to compulsory social security paid by employers and other costs connected with employment) as well as property income. Gross primary income fulfils the function of creating gross disposable income.

8. Gross disposable income in the households sector is obtained as a result of correcting gross primary income by: current taxes on income, wealth, etc., net social contributions, social benefits (social security benefits and other social benefits) and other current transfers.

Indices of gross real disposable income in the households sector by voivodships are calculated applying simplified method using price indices of consumer goods and services by voivodships.

9. Data grouping by voivodships according to kind of activity – by NACE Rev. 2 was conducted applying the **local kind-of-activity unit method**, i.e. by the place of residence and main kind of activity of the local unit of the enterprise.

10. Criteria of rating a given unit of the national economy among institutional sectors are: functions fulfilled in the national economy, kind of activity in the creation of new economic values as well as the way of participation in the distribution of income. The five following institutional sectors are defined:

- 1) non-financial corporations sector which includes economic entities manufacturing market products (goods and non-financial services); and keeping accounting books;
- 2) financial corporations sector which includes economic entities engaged in financial inter-mediation, auxiliary financial activity as well as in insurance activity;
- 3) general government sector, which consists of institutional units which are non-market producers whose output is intended for individual and collective consumption, and are financed by compulsory payments made by units belonging to other sectors, and institutional units principally engaged in the redistribution of national income and wealth as well as units which are controlled by the sector and accordingly to the ESA 2010 meet criteria for including in the sector;

- 4) sektor gospodarstw domowych, który tworzą osoby fizyczne pracujące na własny rachunek w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie oraz osoby fizyczne pracujące na własny rachunek poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie z liczbą pracujących do 9 osób i prowadzące uproszczoną ewidencję księgową, a także osoby fizyczne uzyskujące dochody z pracy najemnej i niezarobkowych źródeł;
- 5) sektor instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych, który obejmuje: organizacje społeczne, partie polityczne, organizacje związków zawodowych, stowarzyszenia, fundacje oraz jednostki organizacji wyznaniowych.

11. W rachunkach regionalnych uwzględnia się szacunek „szarej gospodarki” oraz „działalności nielegalnej”. „Szara gospodarka” obejmuje legalną produkcję ukrytą szacowaną dla zarejestrowanych podmiotów gospodarczych z liczbą pracujących do 9 osób (niezależnie od szczególnej formy prawnej), z liczbą pracujących od 10 do 49 osób w sektorze prywatnym (bez spółdzielni) oraz osób fizycznych z tytułu wykonywania pracy nierejestrowanej, głównie w działalności usługowej (w tym osób świadczących usługi seksualne).

W ramach „działalności nielegalnej” ujęto szacunki dotyczące działalności osób czerpiących korzyści majątkowe z tytułu świadczenia usług prostytucji przez inne osoby, produkcji i handlu narkotykami oraz przemytu papierosów.

12. Dane z rachunków regionalnych za lata 2010–2014 zostały zmienione w stosunku do wcześniej opublikowanych w ślad za rewizją w rocznych rachunkach narodowych, dokonaną stosownie do standardowej procedury dotyczącej nadmiernego deficytu (tzw. notyfikacja fiskalna). Zmiany dotyczyły przeklasyfikowania kolejnych jednostek publicznych do sektora instytucji rządowych i samorządowych.

13. Szczegółowy opis zmian wprowadzonych do rachunków narodowych znajduje się w notatce informacyjnej GUS „Skorygowany szacunek produktu krajowego brutto za 2016 rok” z dnia 23 X 2017 r., dostępnej na stronie:

<http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rachunki-narodowe/roczne-rachunki-narodowe/skorygowany-szacunek-produktu-krajowego-brutto-za-2016-rok,9,3.html>.

14. Wyjaśnienia dotyczące rachunków regionalnych (uwagi metodyczne oraz podstawowe pojęcia) zamieszczono w publikacji „Produkt krajowy brutto – Rachunki regionalne w 2015 r.”

4) *households sector which includes own-account workers on private farms in agriculture as well as natural persons working outside private farms in agriculture, employing up to 9 persons and keeping simplified accounting books as well as as well as natural persons obtaining income from hired work and non-earned sources;*

5) *non-profit institutions serving households sector which includes: social organizations, political parties, trade unions, associations, foundations and units of religious organizations.*

11. *The estimation of the "hidden economy" and "illegal activity" is included in the regional accounts. "Hidden economy" covers the legal concealed production for registered economic entities employing up to 9 persons (irrespective of the specific legal form), employing from 10 to 49 persons in private sector (excluding cooperatives) as well as natural persons engaged in non-registered work primarily within the service activity (including people providing sexual services).*

Within "illegal activities" there were included estimations concerning activity of people deriving profits from exploiting prostitution, production and trade of drugs as well as smuggling of cigarettes.

12. *Data from regional accounts for the years 2010–2014 were changed in relation to those published previously as a consequence of revision in the annual national accounts, made due to the standard excessive deficit procedure (the so-called fiscal notification). Changes concerned reclassification of further public entities into the general government sector.*

13. *Detailed description of the changes introduced in the national accounts can be found in the CSO news release "Revised estimate of gross domestic product for the year 2016" of 23 Oct 2017, available at website: <http://stat.gov.pl/en/topics/national-accounts/annual-national-accounts/revised-estimate-of-gross-domestic-product-for-the-year-2016,6,1.html>.*

14. *Explanations concerning regional accounts (methodological notes and basic concepts) are placed in the publication "Gross Domestic Product – Regional Accounts in 2015".*

Uwaga do tablic 1–3

Niektóre dane za lata 2010 i 2014 zostały zmienione w stosunku do opublikowanych w poprzednich edycjach Rocznika; patrz uwagi ogólne, ust. 12 na str. 354.

Note to the tables 1–3

Some data for 2010 and 2014 have been changed in relation to the data published in the previous editions of the Yearbook; see general notes, item 12 on page 354.

TABL. 1 (290). **PRODUKT KRAJOWY BRUTTO (ceny bieżące)**
GROSS DOMESTIC PRODUCT (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2014	2015	2010	2014	2015
	w mln zł in mln zł			w odsetkach in percent		
OGÓŁEM TOTAL	32975	38608	39602	x	x	x
W tym wartość dodana brutto Of which gross value added	29012	34236	35134	100,0	100,0	100,0
w tym sektor: of which sector:						
przedsiębiorstw niefinansowych non-financial corporations	11223	13849	14787	38,7	40,5	42,1
instytucji rządowych i samorządowych general government	5990	6809	6932	20,6	19,9	19,7
gospodarstw domowych households	10766	12282	12266	37,1	35,9	34,9
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing	2211	2530	2096	7,6	7,4	6,0
Przemysł Industry	5703	7530	8009	19,7	22,0	22,8
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing	4799	6351	6752	16,5	18,6	19,2
Budownictwo Construction	2373	2563	2797	8,2	7,5	8,0
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^a ; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia ^a ; informacja i komunikacja Trade; repair of motor vehicles ^a ; transportation and storage; accommodation and catering ^a ; information and communication	8134	9335	9827	28,0	27,3	28,0
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości ^a Financial and insurance activities; real estate activities	2824	3158	2991	9,7	9,2	8,5
Pozostałe usługi ^a Other service ^a	7766	9119	9414	26,8	26,6	26,8
NA 1 MIESZKAŃCA ^b PER CAPITA ^b	27381	32352	33272	x	x	x

a Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 2, pkt 1) na str. 22. b W złotych.

a See general notes to the Yearbook, item 2, point 1) on page 22. b In zlotys.

TABL. 2 (291). **PODSTAWOWE ELEMENTY RACHUNKU PRODUKCJI I RACHUNKU TWORZENIA DOCHODÓW (ceny bieżące)**
BASIC ELEMENTS OF PRODUCTION ACCOUNT AND GENERATION OF INCOME ACCOUNT (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2014	2015	SPECIFICATION
	w mln zł		in mln zł	
Produkcja globalna	63864	76858	79289	Gross output
Zużycie pośrednie	34852	42622	44155	Intermediate consumption
Wartość dodana brutto	29012	34236	35134	Gross value added
w tym koszty związane z zatrudnieniem	12143	14218	14696	of which compensation of employees
Nadwyżka operacyjna brutto	17175	20546	20949	Gross operating surplus

TABL. 3 (292). **NOMINALNE DOCHODY W SEKTORZE GOSPODARSTW DOMOWYCH**
NOMINAL INCOME IN THE HOUSEHOLDS SECTOR

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2014	2015	SPECIFICATION
Dochody pierwotne brutto:				Gross primary income:
w milionach złotych	24096	27502	27707	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	20008	23046	23279	per capita in zł
Dochody do dyspozycji brutto:				Gross disposable income:
w milionach złotych	23800	26541	26935	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	19762	22241	22630	per capita in zł

DZIAŁ XXIII PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ

Uwagi ogólne

Prezentowane dane dotyczą podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON i obejmują osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, zaklasyfikowane do poszczególnych sekcji PKD 2007 według przeważającego rodzaju działalności.

Krajowy rejestr urzędowy podmiotów gospodarki narodowej, zwany dalej rejestrem REGON, jest rejestrem administracyjnym prowadzonym przez Prezesa GUS. Zasady prowadzenia rejestru określają przepisy ustawy z dnia 29 VI 1995 r. o statystyce publicznej (jednolity tekst Dz. U. 2016 poz. 1068, z późniejszymi zmianami) oraz przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 XI 2015 r. (Dz. U. poz. 2009) z późniejszymi zmianami, w sprawie sposobu i metodologii prowadzenia i aktualizacji krajowego rejestru urzędowego podmiotów gospodarki narodowej, wzorów wniosków, ankiet i zaświadczeń.

Podstawową funkcją rejestru REGON jest identyfikowanie podmiotów gospodarki narodowej, co jest realizowane poprzez nadawanie im unikatowych numerów identyfikacyjnych.

Rejestr REGON jest na bieżąco aktualizowany na podstawie danych o podmiotach gospodarki narodowej, przekazywanych drogą elektroniczną z Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej, Krajowego Rejestru Sądowego, Systemu Informacji Oświatowej oraz Centralnego Rejestru Podmiotów Krajowej Ewidencji Podatników, oraz – w przypadku pozostałych podmiotów – na podstawie wniosków zgłaszanych do właściwych urzędów statystycznych. Kompletność i aktualność rejestru uzależniona jest od terminowej realizacji ww. obowiązku. Ponadto od 2011 r. do aktualizacji rejestru wykorzystywane są informacje z Powszechnego Elektronicznego Systemu Ewidencji Ludności (PESEL) dotyczące zgonów osób fizycznych, które były wpisane do rejestru REGON.

CHAPTER XXIII ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY

General notes

Presented data concern entities of the national economy recorded in the REGON register and include legal persons, organizational entities without legal personality and natural persons conducting economic activity, classified into particular NACE Rev. 2 sections according to the predominant kind of activity.

The National Office Business Register, hereinafter referred to as REGON, is an administrative register held by the President of the CSO. The rules for running the register are defined by the regulation of the Council of Ministers, dated 29 Jun 1995 on Public Statistics (uniform text Journal of Laws 2016 item 1068, with later amendments) and the provisions of the regulation of the Council of Ministers, dated 30 Nov 2015 (Journal of Laws item 2009) with later amendments, on the mode and methodology of running and updating the National Official Business Register, application, questionnaire, certificate specimens and detailed condition.

The basic function of the REGON register is identification of entities of the national economy, which is accomplished by assigning to them unique identification numbers.

The REGON register is updated on a current basis with the use of data on entities of the national economy transferred through the electronic system from the Central Registration and Information on Business, the National Court Register, the Educational Information System as well as the Central Business Entity Register of the National Taxpayer Register, and – for the remaining entities – on the basis of applications submitted to the relevant statistical offices. The completeness and correctness of the register is contingent on the timely compliance with the above-mentioned obligation. In addition, since 2011 the register has been updated with information from the Common Electronic System of Population (PESEL) on the deaths of natural persons, who were registered in the REGON.

TABL. 1 (293). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a W REJESTRZE REGON**
Stan w dniu 31 XII
ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a IN THE REGON REGISTER
As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2015	2016	SPECIFICATION
OGÓŁEM	88915	91876	99309^b	99956^b	TOTAL
sektor publiczny	3183	3065	3063	3049	public sector
sektor prywatny	85732	88811	95713	96309	private sector
w tym:					of which:
Przedsiębiorstwa państwowe	23	2	–	–	State owned enterprises
Spółki	8316	9281	11710	12363	Companies
w tym:					of which:
handlowe	3698	4492	6490	7114	commercial
cywilne	4509	4675	5087	5114	civil
Spółdzielnie	525	474	499	498	Cooperatives
Fundacje	134	213	503	563	Foundations
Stowarzyszenia i organizacje społeczne	2492	2924	3426	3498	Associations and social organizations
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	72071	73083	76252	76056	Natural persons conducting economic activity

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie. b W podziale według sektorów własności – bez podmiotów, dla których informacja o formie własności nie występuje w rejestrze REGON.

a Excluding persons tending private farms in agriculture. b In the division by ownership sectors excluding entities that in the REGON register do not have information concerning form of ownership.

TABL. 2 (294). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a W REJESTRZE REGON WEDŁUG FORM PRAWNYCH I SEKCJI**
Stan w dniu 31 XII
ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a IN THE REGON REGISTER BY LEGAL FORMS AND SECTIONS
As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej Legal persons and organizational entities without legal personality					Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą Natural persons conducting economic activity		
		razem total	w tym of which						
			spółki handlowe commercial companies		spółki cywilne civil law partnerships	spółdzielnie cooperatives			
			razem total	w tym of which					
		jedno-osobowe Skarbu Państwa sole-shareholder companies of the State Treasury	z udziałem kapitału zagranicznego with foreign capital participation						
OGÓŁEM	2005	88915	16844	3698	10	415	4509	525	72071
TOTAL	2010	91876	18793	4492	17	529	4675	474	73083
	2015	99309	23057	6490	7	805	5087	499	76252
	2016^b	99956	23900	7114	7	901	5114	498	76056
w tym: of which:									
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo ... Agriculture, forestry and fishing		2902	502	117	–	8	63	108	2400

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie. b W podziale według sekcji PKD – bez podmiotów, dla których informacja o przeważającym rodzaju działalności nie występuje w rejestrze REGON.

a Excluding persons tending private farms in agriculture. b In the division by PKD sections excluding entities that in the REGON register have not pointed the predominant kind of activity.

TABL. 2 (294). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a W REJESTRZE REGON WEDŁUG FORM PRAWNYCH I SEKCJI (cd.)**

Stan w dniu 31 XII

ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a IN THE REGON REGISTER BY LEGAL FORMS AND SECTIONS (cont.)

As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej Legal persons and organizational entities without legal personality						Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą Natural persons conducting economic activity
		razem total	w tym of which					
			spółki handlowe commercial companies		spółki cywilne civil law partnerships	spółdzielnie cooperatives		
			razem total	w tym of which				
	jednoosobowe Skarbu Państwa sole-shareholder companies of the State Treasury	z udziałem kapitału zagranicznego with foreign capital participation						
Przemysł Industry	8843	2120	1355	2	176	671	53	6723
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing	8099	1773	1089	2	157	625	51	6326
Budownictwo Construction	12806	1172	709	1	50	421	34	11634
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ	24929	4509	2352	–	458	2038	109	20420
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage	7131	556	314	3	52	220	5	6575
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering ^Δ	2409	574	191	–	24	325	7	1835
Informacja i komunikacja Information and communication	2522	481	377	1	25	93	4	2041
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financial and insurance activities	3012	406	191	–	26	66	33	2606
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ Real estate activities	3186	2361	248	–	10	121	109	825
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities	8561	1177	611	–	38	474	9	7384
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities	2279	360	207	–	18	134	11	1919
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne ... Public administration and defence; compulsory social security	1172	1172	–	–	–	–	–	–

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

^a Excluding persons tending private farms in agriculture.

TABL. 2 (294). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a W REJESTRZE REGON WEDŁUG FORM PRAWNYCH I SEKCJI (dok.)**

Stan w dniu 31 XII

ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a IN THE REGON REGISTER BY LEGAL FORMS AND SECTIONS (cont.)

As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej Legal persons and organizational entities without legal personality					Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą Natural persons conducting economic activity	
		razem total	w tym of which					
			spółki handlowe commercial companies		spółki cywilne civil law partnerships	spółdzielnie cooperatives		
			razem total	w tym of which				
		jednoosobowe Skarbu Państwa sole-shareholder companies of the State Treasury		z udziałem kapitału zagranicznego with foreign capital participation				
Edukacja Education	3619	2261	62	–	2	76	1	1358
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities	6788	794	288	–	4	234	7	5994
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją Arts, entertainment and recreation	1851	1135	47	–	5	74	2	716
Pozostała działalność usługowa Other service activities	7722	4096	45	–	5	104	6	3626

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

a Excluding persons tending private farms in agriculture.

TABL. 3 (295). **SPÓŁKI HANDLOWE WEDŁUG FORM PRAWNYCH I SEKCJI**

Stan w dniu 31 XII

COMMERCIAL COMPANIES BY LEGAL STATUS AND SECTIONS

As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Spółki kapitałowe Companies			Spółki osobowe Partnerships			
		razem total	akcyjne joint stock	z ograniczoną odpowiedzialnością with limited liability	razem total	w tym of which		
						jawne unlimited	komandytowe limited	
OGÓŁEM	2005	3698	2827	118	2709	871	797	24
TOTAL	2010	4492	3298	105	3193	1194	1063	69
	2015	6490	4928	124	4804	1562	1169	265
	2016	7114	5459	125	5334	1655^a	1195	332
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing		117	94	1	93	23	3	20

a W tym 92 spółki partnerskie i 36 spółek komandytowo-akcyjnych.

a Of which 92 professional partnerships and 36 limited joint-stock partnerships.

TABL. 3 (295). **SPÓŁKI HANDLOWE WEDŁUG FORM PRAWNYCH I SEKCJI (dok.)**
 Stan w dniu 31 XII
COMMERCIAL COMPANIES BY LEGAL STATUS AND SECTIONS (cont.)
 As of 31 Dec

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Spółki kapitałowe Companies			Spółki osobowe Partnerships		
		razem total	akcyjne joint stock	z ograniczoną odpowiedzialnością with limited liability	razem total	w tym of which	
						jawne unlimited	koman- dytowe limited
Przemysł <i>Industry</i>	1355	1073	43	1030	282	222	57
w tym przetwórstwo przemysłowe ... <i>of which manufacturing</i>	1089	835	41	794	254	205	46
Budownictwo <i>Construction</i>	709	551	17	534	158	91	62
Handel; naprawa pojazdów samocho- dowych ^Δ <i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>	2352	1760	27	1733	592	508	81
Transport i gospodarka magazynowa ... <i>Transportation and storage</i>	314	232	3	229	82	61	21
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ <i>Accommodation and catering^Δ</i>	191	131	2	129	60	50	10
Informacja i komunikacja <i>Information and communication</i>	377	337	5	332	40	29	10
Działalność finansowa i ubezpiecze- niowa <i>Financial and insurance activities</i>	191	156	4	152	35	15	9
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ <i>Real estate activities</i>	248	168	9	159	80	56	18
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna <i>Professional, scientific and technical activities</i>	611	525	7	518	86	44	24
Administrowanie i działalność wspiera- jąca ^Δ <i>Administrative and support service activities</i>	207	183	2	181	24	17	5
Edukacja <i>Education</i>	62	56	1	55	6	4	2
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna .. <i>Human health and social work activities</i>	288	114	1	113	174	86	9
Działalność związana z kulturą, roz- rywką i rekreacją <i>Arts, entertainment and recreation</i>	47	41	3	38	6	5	1
Pozostała działalność usługowa <i>Other service activities</i>	45	38	–	38	7	4	3

TABL. 4 (296). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ NOWO ZAREJESTROWANE^a
WEDŁUG WYBRANYCH FORM PRAWNYCH I SEKCJI****ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY NEWLY REGISTERED^a BY SELECTED LEGAL
FORMS AND SECTIONS**

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	W tym Of which							osoby fizyczne prowa- dzące działal- ność gospo- darczą natural persons conduct- ing eco- nomic activity
		spółki companies					cywilne civil law partner- ships	spółdziel- nie coopera- tives	
		w tym of which			z ograni- czoną od- powie- dzialno- ścią with limited liability				
		handlowe companies		akcyjne joint stock					
		razem total	razem total						
OGÓŁEM 2005	7095	447	184	2	128	261	2	6320	
TOTAL 2010	10193	534	266	4	208	265	7	9068	
..... 2015	8514	811	616	7	505	189	3	7310	
..... 2016^b	8093	858	701	3	581	154	6	6890	
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo <i>Agriculture, forestry and fishing</i>	137	14	12	1	6	2	2	121	
Przemysł <i>Industry</i>	636	133	118	–	107	15	–	502	
w tym przetwórstwo przemysłowe <i>of which manufac- turing</i>	530	88	75	–	66	13	–	442	
Budownictwo <i>Construction</i>	1611	84	70	–	53	14	–	1526	
Handel; naprawa poja- zdów samochod- owych ^Δ <i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>	1690	228	166	1	136	62	3	1458	
Transport i gospodarka magazynowa <i>Transportation and storage</i>	535	45	40	–	31	5	–	490	
Zakwaterowanie i ga- stronomia ^Δ <i>Accommodation and catering^Δ</i>	217	28	20	–	15	8	–	189	
Informacja i komuni- kacja <i>Information and com- munication</i>	402	54	53	–	48	1	–	348	
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa <i>Financial and insur- ance activities</i>	219	35	29	–	28	6	–	184	
Obsługa rynku nieru- chomości ^Δ <i>Real estate activities</i>	193	38	30	1	18	5	–	85	

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie. ^b W podziale według sekcji PKD – bez podmiotów, dla których informacja o przeważającym rodzaju działalności nie występuje w rejestrze REGON.

^a Excluding persons tending private farms in agriculture. ^b In the division by PKD sections excluding entities that in the REGON register have not pointed the predominant kind of activity.

TABL. 4 (296). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ NOWO ZAREJESTROWANE^a
WEDŁUG WYBRANYCH FORM PRAWNYCH I SEKCJI (dok.)**
**ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY NEWLY REGISTERED^a BY SELECTED LEGAL
FORMS AND SECTIONS (cont.)**

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	W tym Of which							
		spółki companies					cywilne civil law partnerships	spółdziel- nie cooperatives	osoby fizyczne prowa- dzące działal- ność gospo- darczą natural persons conduct- ing eco- nomic activity
		razem total	w tym of which						
			handlowe companies			z ogra- niczoną od- powie- dzialno- ścią with limited liability			
			razem total	akcyjne joint stock					
Działalność profesjon- alna, naukowa i techn- iczna <i>Professional, scientific and technical activities</i>	734	101	87	–	76	14	1	628	
Administrowanie i dzia- łalność wspierająca ^Δ <i>Administrative and support service activities</i>	284	33	30	–	27	3	–	251	
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabez- pieczenia społeczne <i>Public administration and defence; com- pulsory social se- curity</i>	3	–	–	–	–	–	–	–	
Edukacja <i>Education</i>	291	17	10	–	10	7	–	201	
Opieka zdrowotna i po- moc społeczna <i>Human health and so- cial work activities</i>	486	24	19	–	13	5	–	459	
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją <i>Arts, entertainment and recreation</i>	131	11	7	–	5	4	–	94	
Pozostała działalność usługowa <i>Other service activities</i>	391	11	8	–	6	3	–	353	

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

^a Excluding persons tending private farms in agriculture.

TABL. 5 (297). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ WYREJESTROWANE^a WEDŁUG WYBRANYCH FORM PRAWNYCH I SEKCJI**
ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY REMOVED^a BY SELECTED LEGAL FORMS AND SECTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	W tym Of which						osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą natural persons conducting economic activity
		spółki companies				spółdzielnie cooperatives		
		razem total	w tym of which					
			handlowe companies	w tym z ograniczoną odpowiedzialnością of which with limited liability	cywilne civil law partnerships			
razem total								
OGÓŁEM	2005	8437	264	38	28	226	3	8093
TOTAL	2010	7711	175	51	25	123	6	7363
	2015	7241	222	98	50	124	5	6661
	2016^b	7137	200	98	45	101	7	6780
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		128	3	2	2	1	–	125
<i>Agriculture, forestry and fishing</i>								
Przemysł		553	28	16	10	12	2	522
<i>Industry</i>								
w tym przetwórstwo przemysłowe		510	24	14	9	10	2	484
<i>of which manufacturing</i>								
Budownictwo		1383	19	11	8	8	–	1363
<i>Construction</i>								
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		2072	71	30	13	41	3	1998
<i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>								
Transport i gospodarka magazynowa		520	6	3	2	3	–	513
<i>Transportation and storage</i>								
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		224	7	3	–	4	1	214
<i>Accommodation and catering^Δ</i>								
Informacja i komunikacja		148	8	6	4	2	–	140
<i>Information and communication</i>								
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa		280	9	7	–	2	–	269
<i>Financial and insurance activities</i>								
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		76	8	2	–	5	–	65
<i>Real estate activities</i>								
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		523	20	8	4	12	–	498
<i>Professional, scientific and technical activities</i>								
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		266	9	7	1	2	–	257
<i>Administrative and support service activities</i>								

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie. ^b W podziale według sekcji PKD – bez podmiotów, dla których informacja o przeważającym rodzaju działalności nie występuje w rejestrze REGON.

^a Excluding persons tending private farms in agriculture. ^b In the division by PKD sections excluding entities that in the REGON register have not pointed the predominant kind of activity.

TABL. 5 (297). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ WYREJESTROWANE^a WEDŁUG WYBRANYCH FORM PRAWNYCH I SEKCJI (dok.)**
ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY REMOVED^a BY SELECTED LEGAL FORMS AND SECTIONS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	W tym Of which					
		spółki companies				spółdzielnie cooperatives	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą natural persons conducting economic activity
		razem total	w tym of which				
			handlowe companies	w tym z ograniczoną odpowiedzialnością of which with limited liability	cywilne civil law partnerships		
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	7	–	–	–	–	–	–
<i>Public administration and defence; compulsory social security</i>							
Edukacja	225	1	1	1	–	–	165
<i>Education</i>							
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	257	8	2	–	6	–	247
<i>Human health and social work activities</i>							
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	94	1	–	–	1	–	82
<i>Arts, entertainment and recreation</i>							
Pozostała działalność usługowa	379	2	–	–	2	1	320
<i>Other service activities</i>							

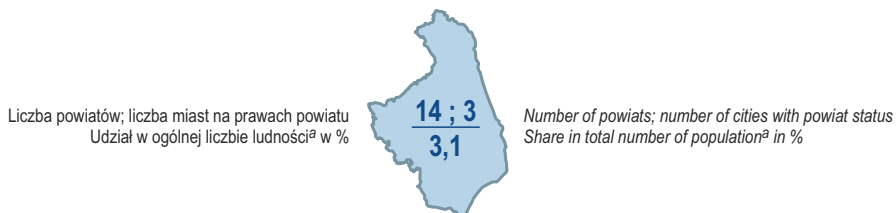
^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.
^a Excluding persons tending private farms in agriculture.

**PODZIAŁ WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO WEDŁUG NOMENKLATURY
JEDNOSTEK TERYTORIALNYCH DO CELÓW STATYSTYCZNYCH (NTS) W 2017 R.**

Stan w dniu 1 I

**DIVISION OF PODLASKIE VOIVODSHIP ACCORDING TO THE NOMENCLATURE
OF TERRITORIAL UNITS FOR STATISTICAL PURPOSES (NTS) IN 2017**

As of 1 Jan

**PODREGIONY (NTS 3):
SUBREGIONS (NTS 3):**

37 białostocki

Powiaty (NTS 4):

Powiats (NTS 4):

białostocki (15)

sokólski (10)

Miasto na prawach powiatu (NTS 4):

City with powiat status (NTS 4):

Białystok (1)

38 łomżyński

Powiaty (NTS 4):

Powiats (NTS 4):

bielski (8)

hajnowski (9)

kolneński (6)

łomżyński (9)

siemiatycki (9)

wysokomazowiecki (10)

zambrowski (5)

Miasto na prawach powiatu (NTS 4):

City with powiat status (NTS 4):

Łomża (1)

39 suwalski

Powiaty (NTS 4):

Powiats (NTS 4):

augustowski (7)

grajewski (6)

moniecki (7)

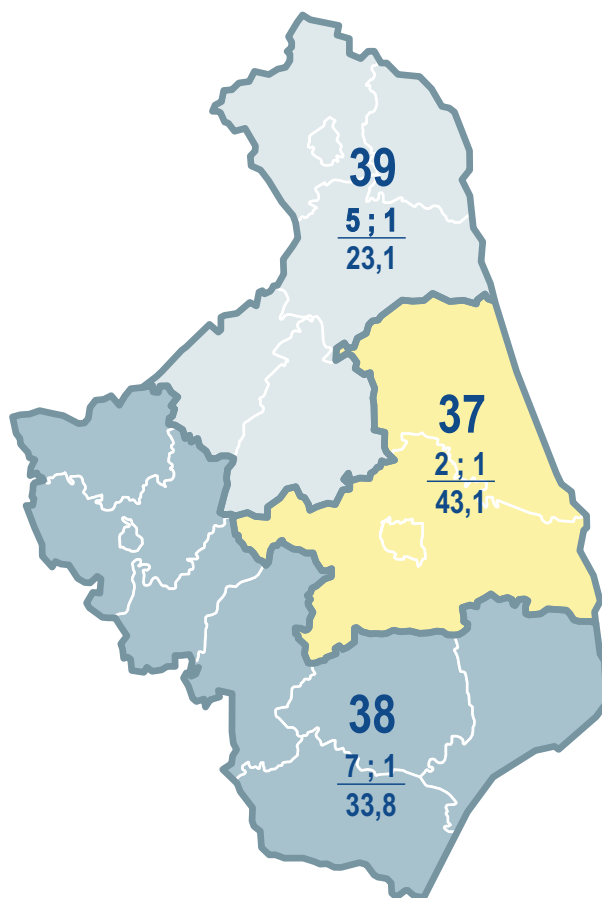
sejneński (5)

suwalski (9)

Miasto na prawach powiatu (NTS 4):

City with powiat status (NTS 4):

Suwałki (1)

W nawiasach podano liczbę gmin (NTS 5).
Numbers in brackets represent the number of gminas (NTS 5).

a Stan w dniu 31 XII 2016 r.; odpowiednio: dla województwa – udział w kraju, dla podregionów – udział w województwie.

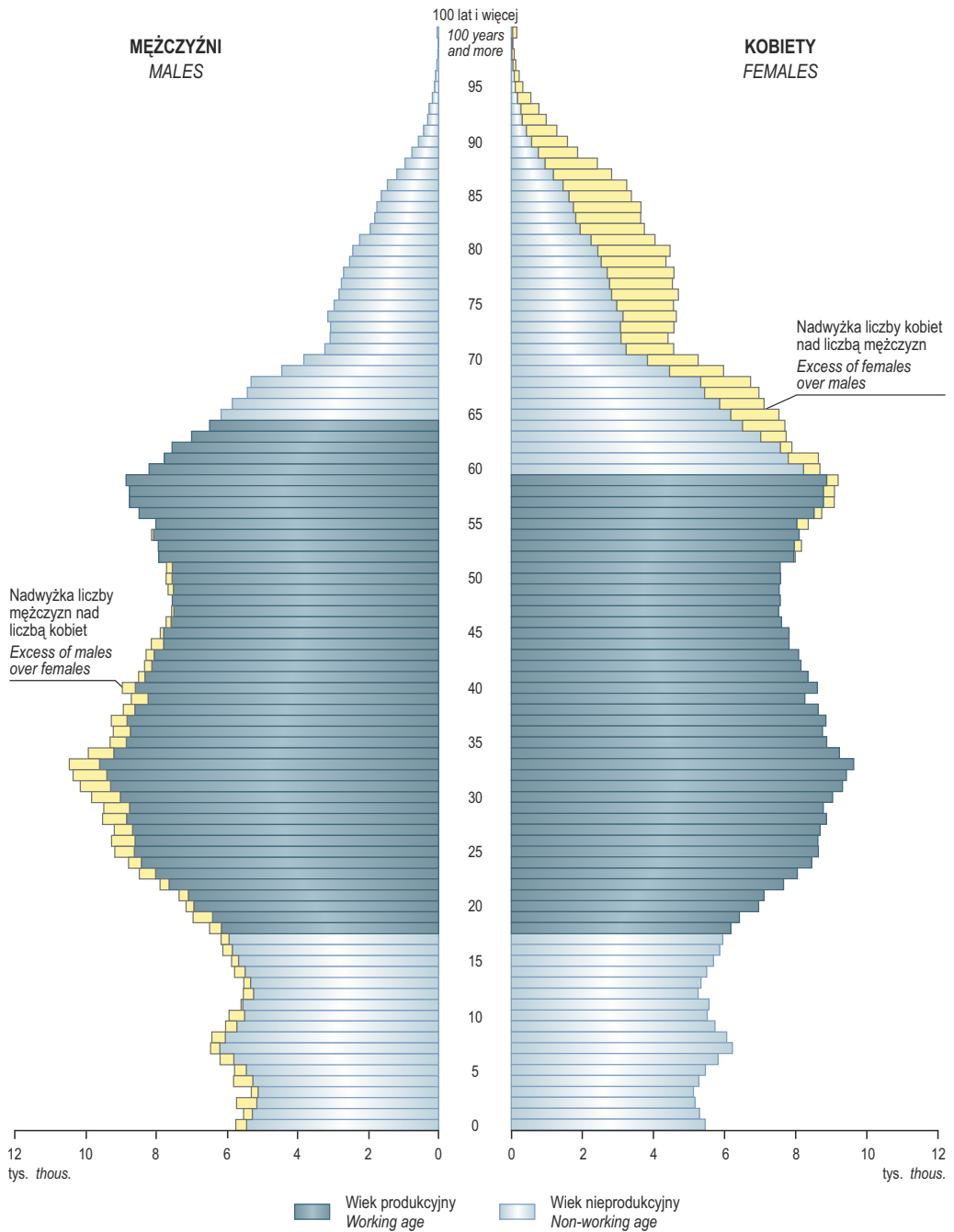
a As of 31 Dec 2016; respectively: for voivodship – share in country, for subregions – share in voivodship.

LUDNOŚĆ^a WEDŁUG PŁCI I WIEKU W 2016 R.

Stan w dniu 31 XII

POPULATION^a BY SEX AND AGE IN 2016

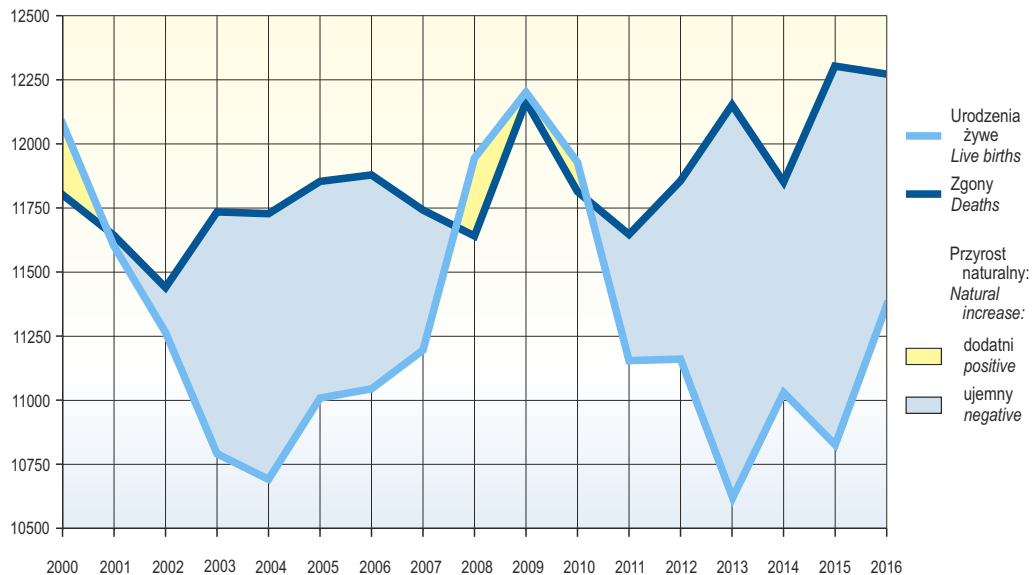
As of 31 Dec

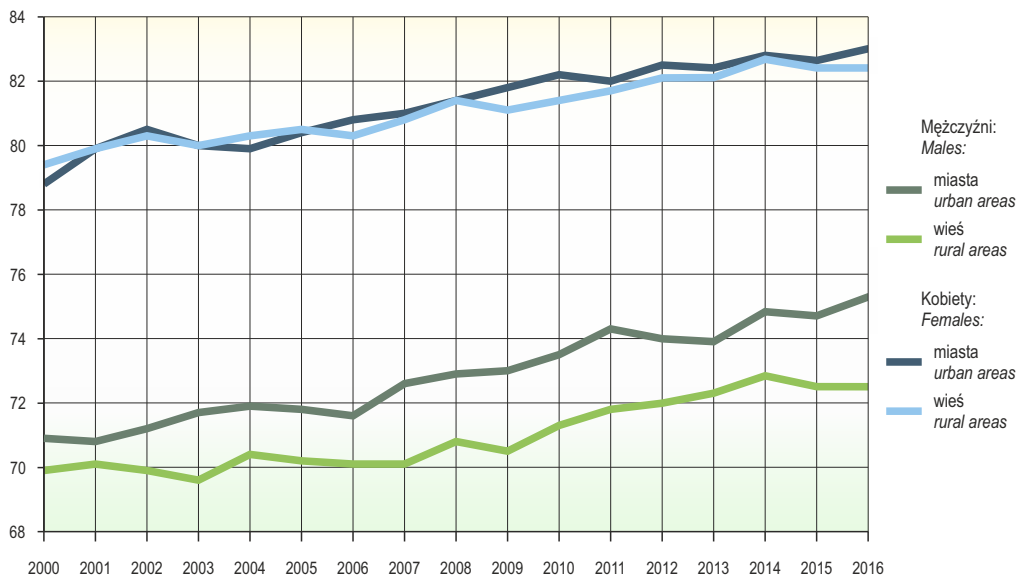
a Na podstawie bilansu.

a Based on balance.

RUCH NATURALNY LUDNOŚCI
VITAL STATISTICS

PRZECIĘTNA LICZBA LAT DALSZEGO TRWANIA ŻYCIA DLA OSÓB W WIEKU 0 LAT
LIFE EXPECTANCY AT AGE OF 0

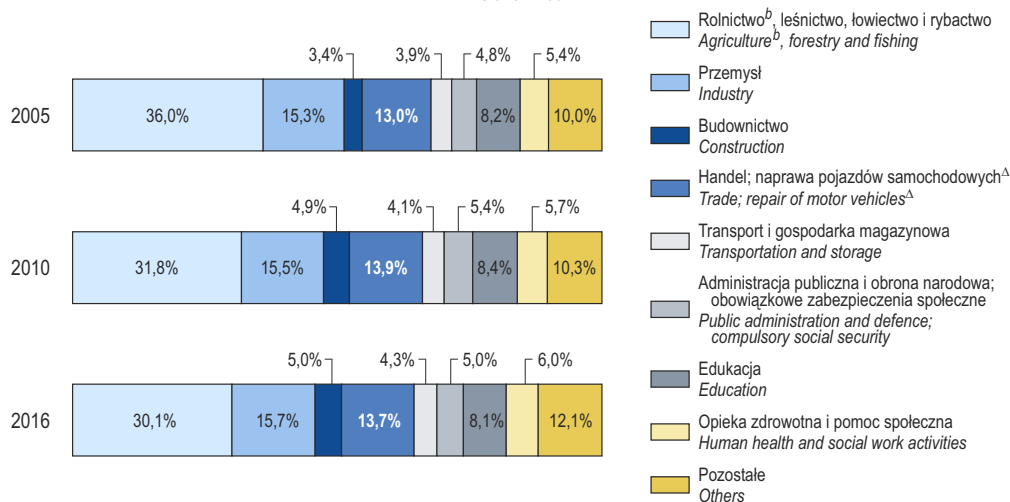

STRUKTURA PRACUJĄCYCH WEDŁUG SEKCJI^a

Stan w dniu 31 XII

STRUCTURE OF EMPLOYED PERSONS BY SECTIONS^a

As of 31 Dec

a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności. b Dla gospodarstw indywidualnych dane szacunkowe; patrz uwagi ogólne do rozdziału „Rynek pracy”, ust. 5 na str. 122.

a By actual workplace and kind of activity. b For private farms estimated data; see general notes in the chapter "Labour market", item 5 on page 122.

STRUKTURA ZAREJESTROWANYCH BEZROBOTNYCH

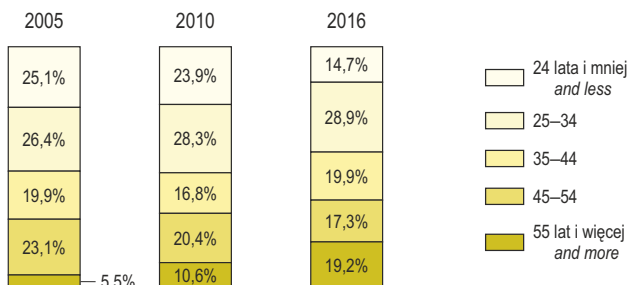
Stan w dniu 31 XII

STRUCTURE OF REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS

As of 31 Dec

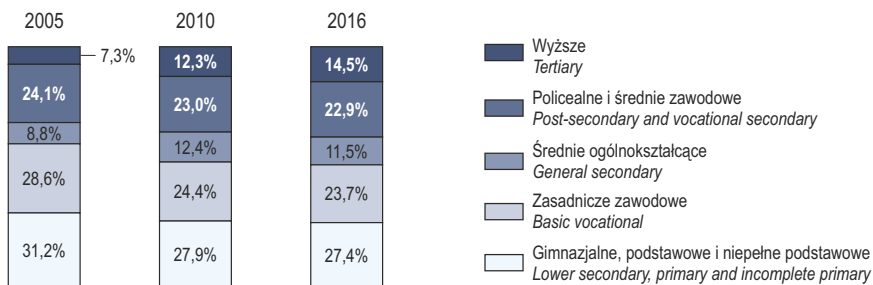
Według wieku

By age

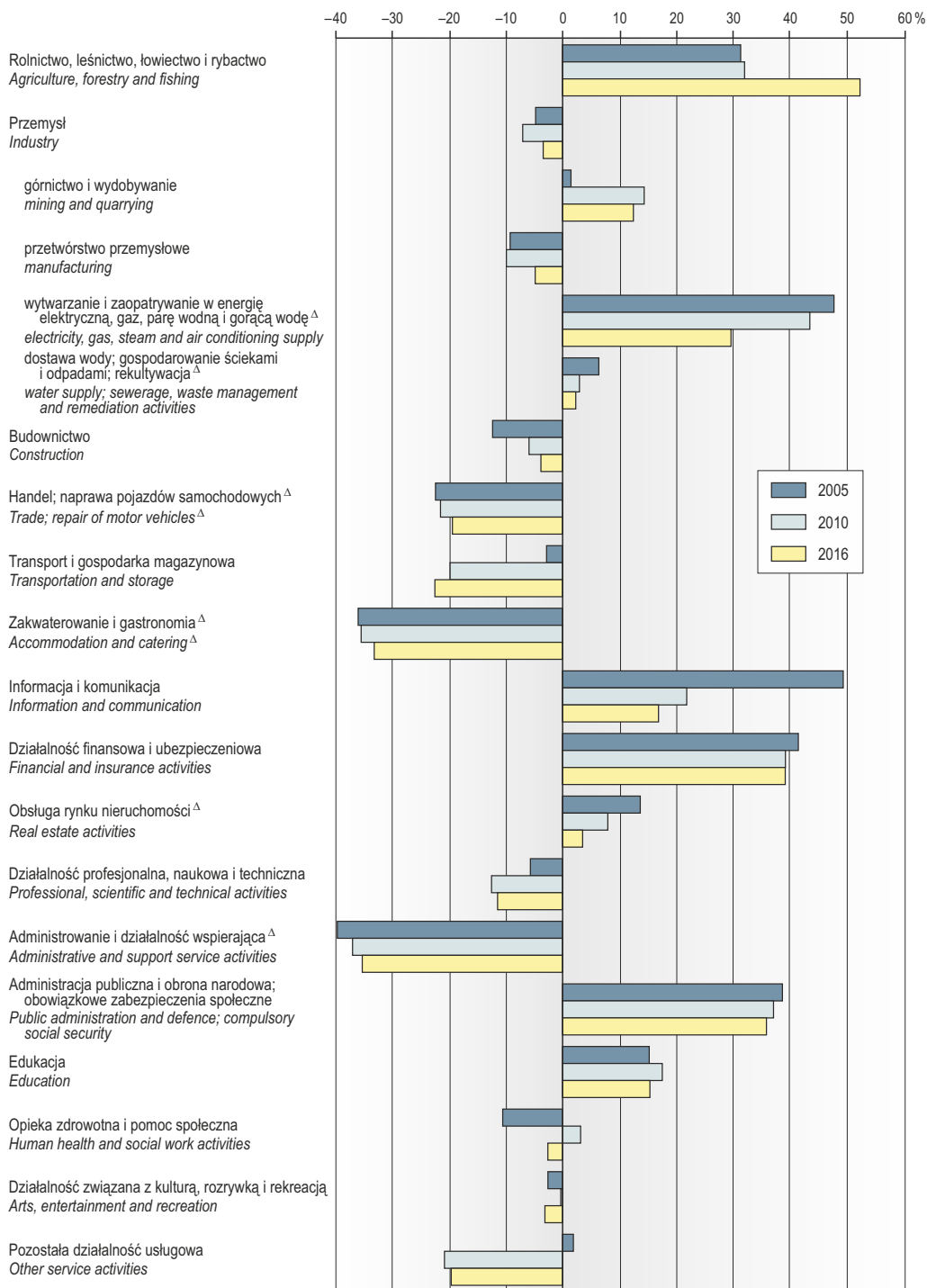
Według poziomu wykształcenia

By educational level

**ODCHYLENIA WZGLĘDNE PRZECIĘTNYCH MIESIĘCZNYCH WYNAGRODZEŃ BRUTTO W SEKCJACH
OD PRZECIĘTNEGO WYNAGRODZENIA W WOJEWÓDZTWIE**

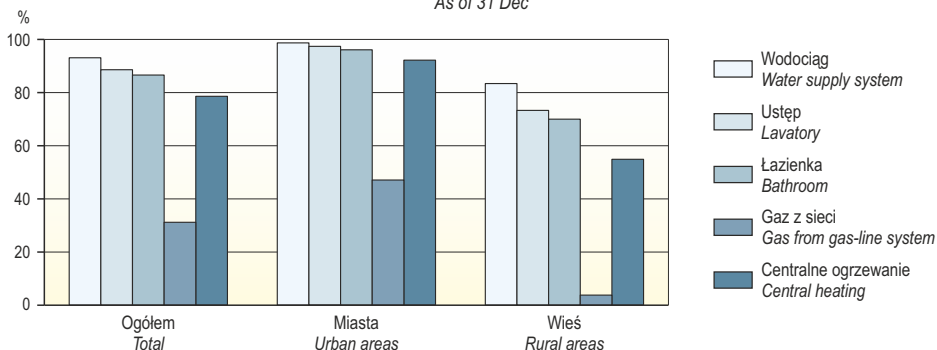
*RELATIVE DEVIATIONS OF AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES IN SECTIONS
FROM AVERAGE WAGES AND SALARIES IN THE VOIVODSHIP*

MIESZKANIA WYPOSAŻONE W INSTALACJE W % OGÓŁU MIESZKAŃ W ZASOBACH MIESZKANIOWYCH^a W 2016 R.

Stan w dniu 31 XII

DWELLINGS FITTED WITH INSTALLATIONS IN % OF TOTAL DWELLINGS IN DWELLING STOCKS^a IN 2016
As of 31 Dec

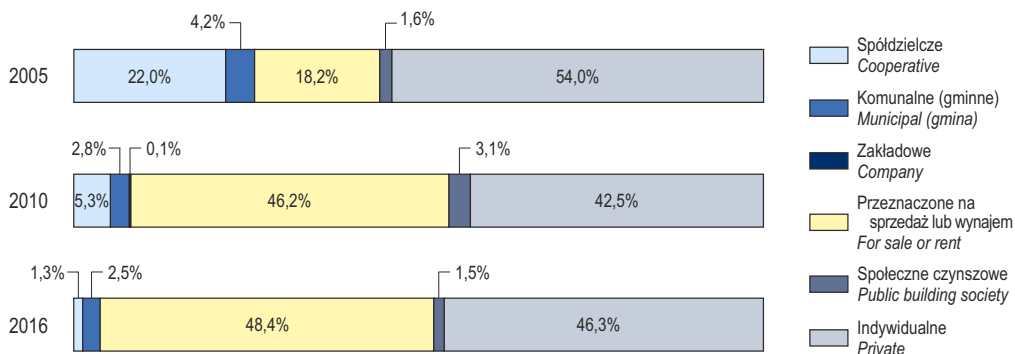

a Na podstawie bilansu zasobów mieszkaniowych.

a Based on balance of dwelling stocks.

STRUKTURA MIESZKAŃ ODDANYCH DO UŻYTKOWANIA WEDŁUG FORM BUDOWNICTWA

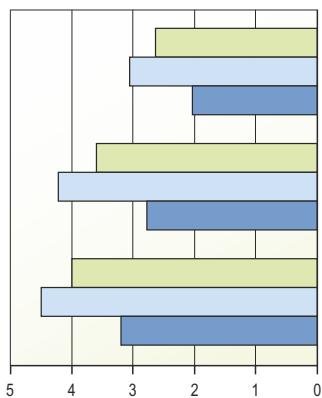
STRUCTURE OF DWELLINGS COMPLETED BY FORMS OF CONSTRUCTION

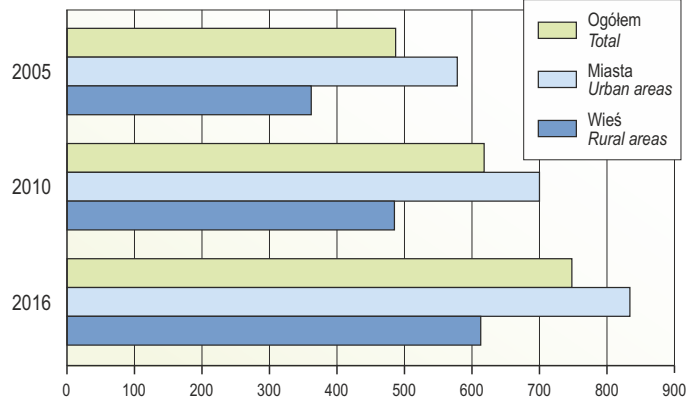
MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA

DWELLINGS COMPLETED

Na 1000 ludności
Per 1000 population

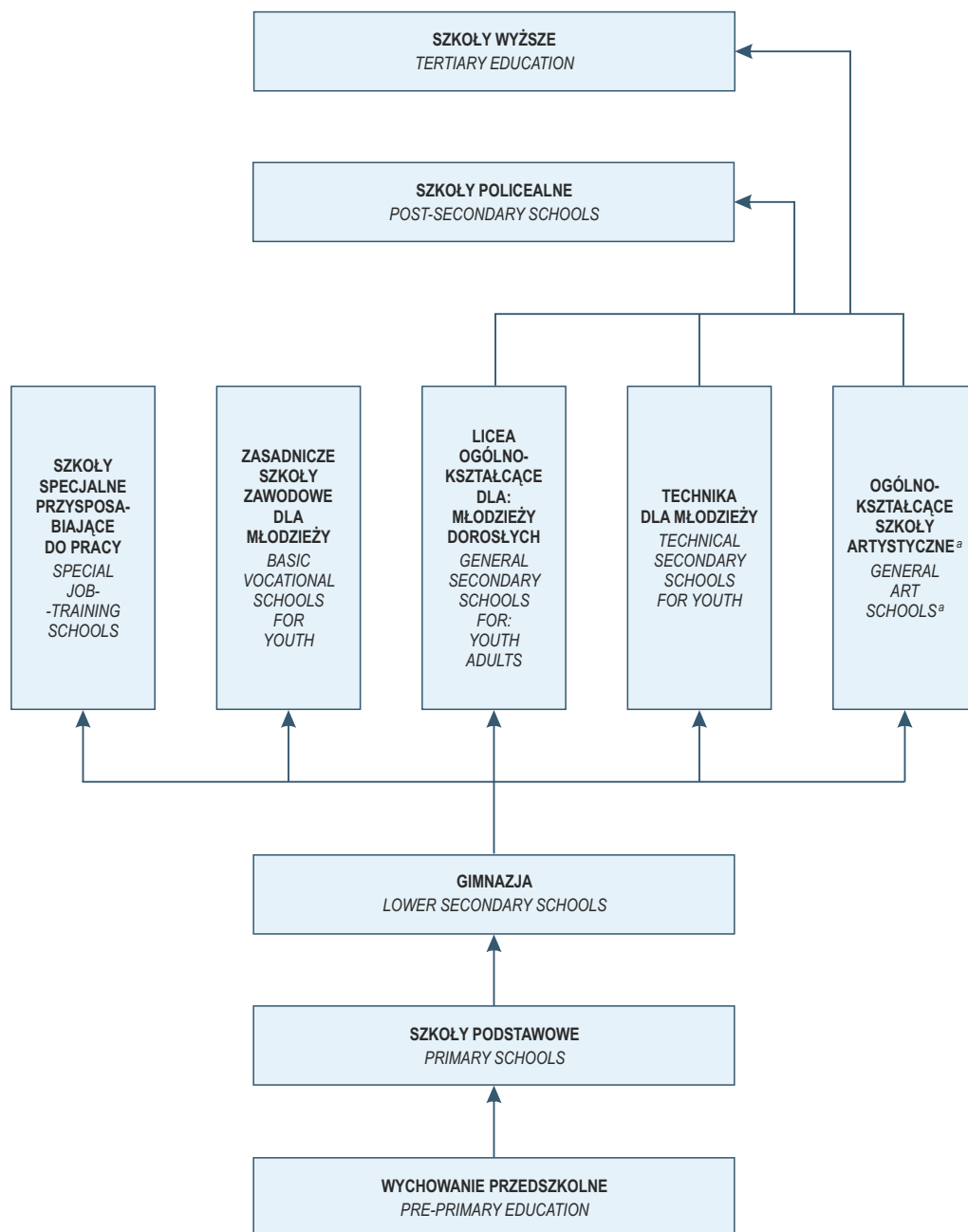

Na 1000 zawartych małżeństw
Per 1000 marriages contracted

EDUKACJA WEDŁUG SZCZEBLI KSZTAŁCENIA W ROKU SZKOLNYM 2016/17

EDUCATION BY EDUCATIONAL LEVEL IN THE 2016/17 SCHOOL YEAR

^a Dające uprawnienia zawodowe.

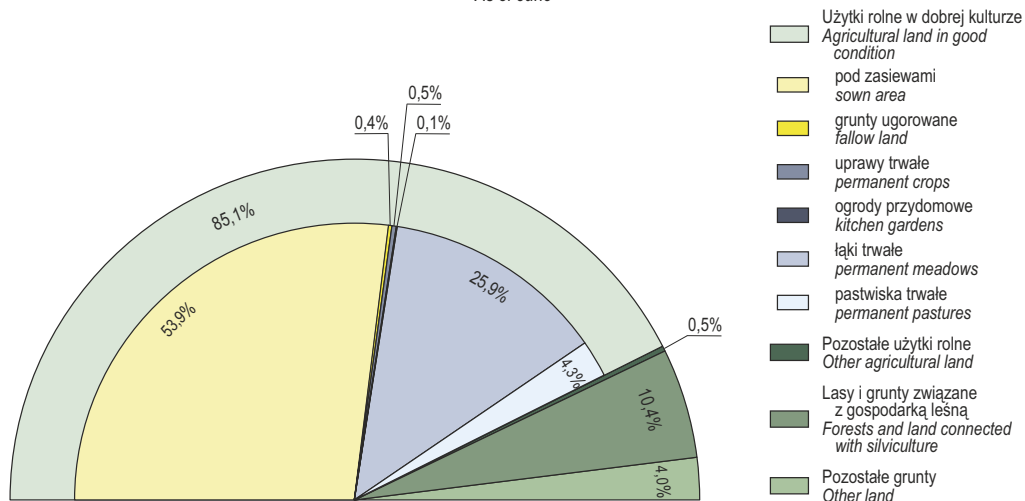
^a Leading to professional certification.

STRUKTURA UŻYTKOWANIA GRUNTÓW W GOSPODARSTWACH ROLNYCH^a W 2016 R.

Stan w czerwcu

STRUCTURE OF LAND USE IN AGRICULTURAL HOLDINGS^a IN 2016

As of June

a Według siedziby użytkownika gospodarstwa; patrz uwagi ogólne działu „Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo”, ust. 4 i 5 na str. 271.

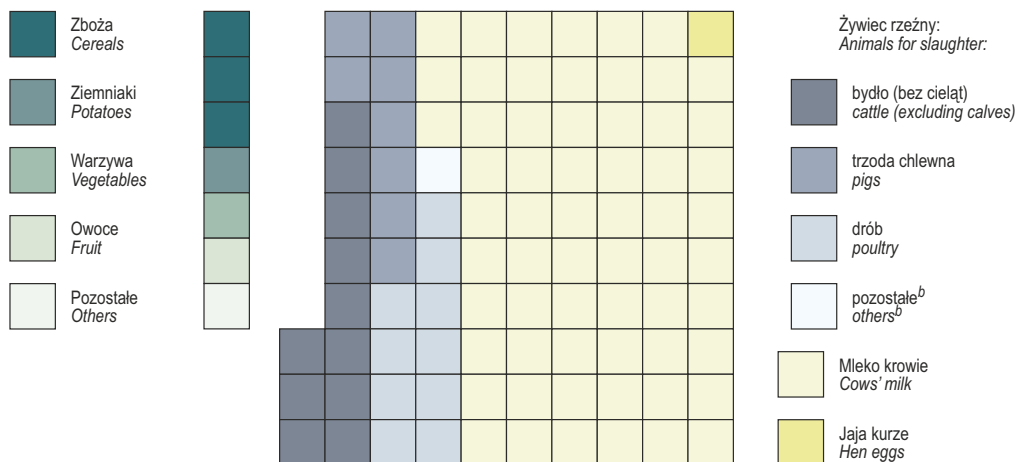
a By the official residence of land user; see general notes in the chapter "Agriculture, hunting and forestry", item 4 and 5 on page 271.

STRUKTURA TOWAROWEJ PRODUKCJI ROLNICZEJ (ceny stałe^a) W 2015 R.

STRUCTURE OF MARKET AGRICULTURAL OUTPUT (constant prices^a) IN 2015

Produkcja roślinna – 7%
Crop output

Produkcja zwierzęca – 93%
Animal output

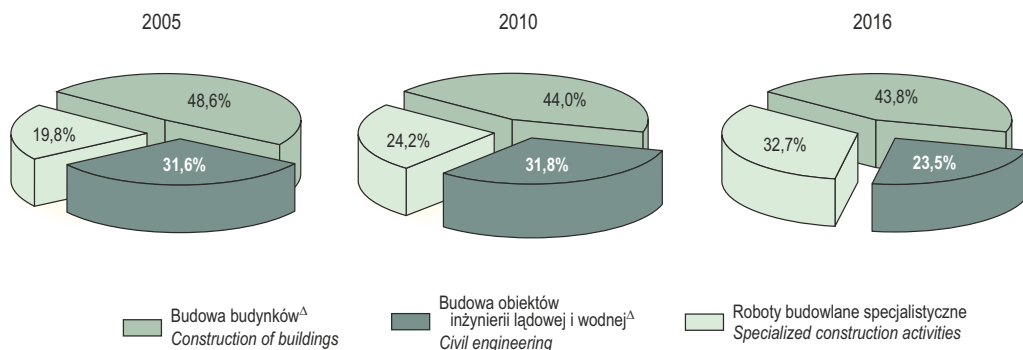

a Patrz uwagi ogólne działu „Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo”, ust. 6 na str. 271. b Cielęta, owce, konie, kozy i króliki.

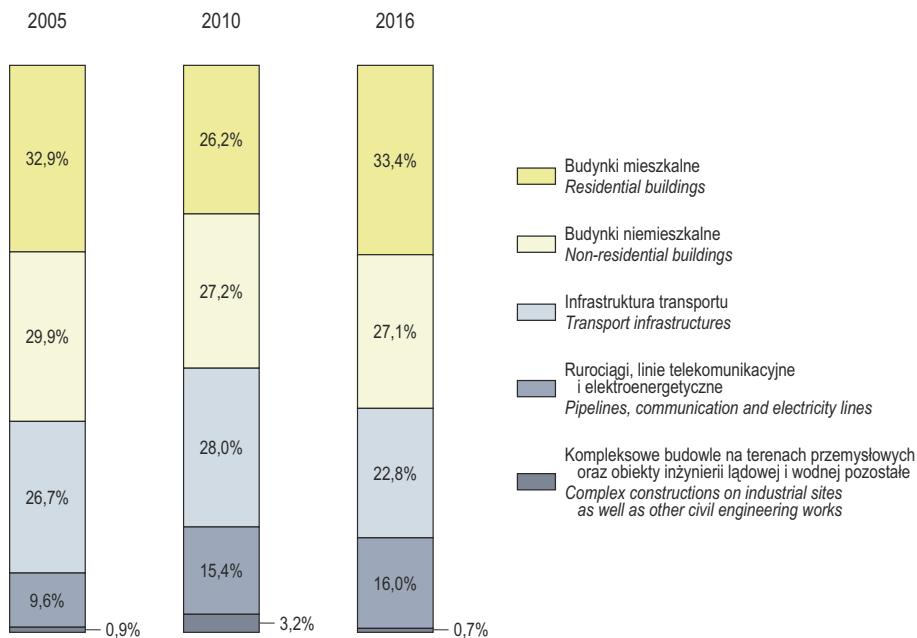
a See general notes in the chapter "Agriculture, hunting and forestry", item 6 on page 271. b Calves, sheep, horses, goats and rabbits.

STRUKTURA PRODUKCJI BUDOWLANO-MONTAŻOWEJ^a (ceny bieżące)
STRUCTURE OF CONSTRUCTION AND ASSEMBLY PRODUCTION^a (current prices)

Według działów
By divisions

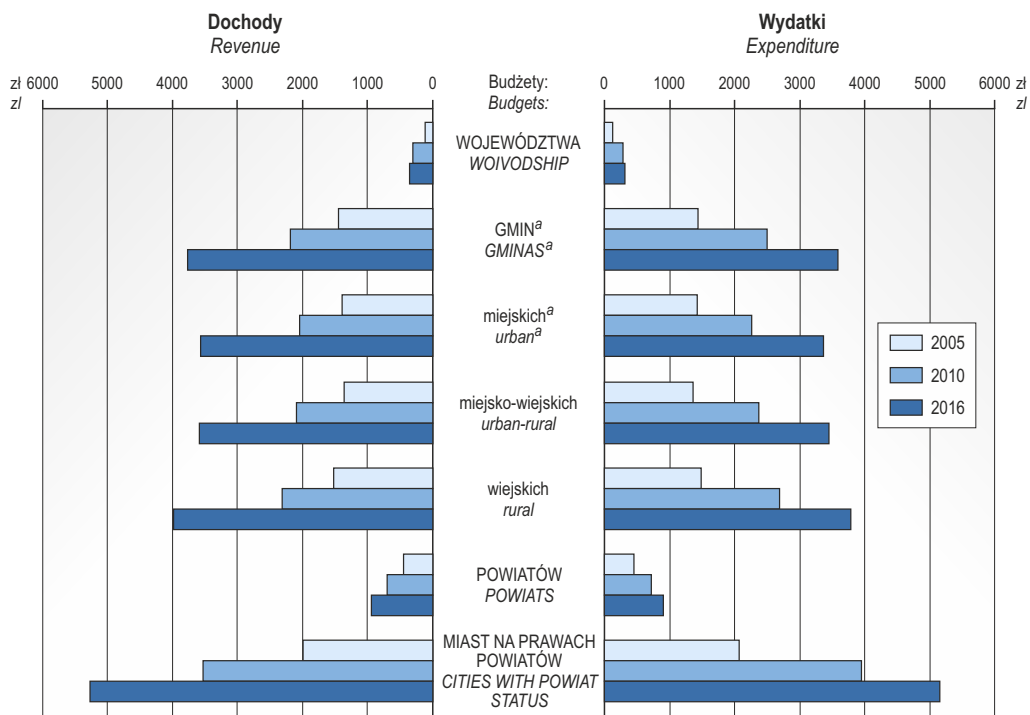
Według rodzajów obiektów budowlanych
By type of constructions

^a Wykonanej przez przedsiębiorstwa mające siedzibę zarządu na terenie województwa podlaskiego, siłami własnymi (bez podwykonawców); dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

^a Realized by enterprises which have a seat of board in Podlaskie Voivodship without subcontractors participation; data concern economic entities employing more than 9 persons.

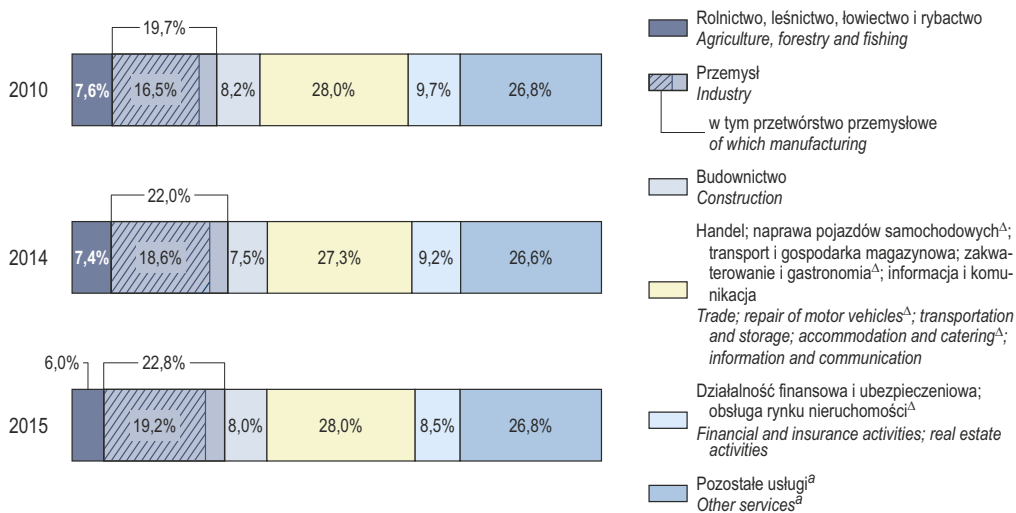
DOCHODY I WYDATKI JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO NA 1 MIESZKAŃCA
REVENUE AND EXPENDITURE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS PER CAPITA

a Bez dochodów i wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

a Excluding revenue and expenditure of gminas which are also cities with powiat status.

STRUKTURA WARTOŚCI DODANEJ BRUTTO WEDŁUG RODZAJÓW DZIAŁALNOŚCI (ceny bieżące)
STRUCTURE OF GROSS VALUE ADDED BY KINDS OF ACTIVITIES (current prices)

a Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 2, pkt. 1) na str. 22.

a See general notes to the Yearbook, item 2, point 1) on page 22.

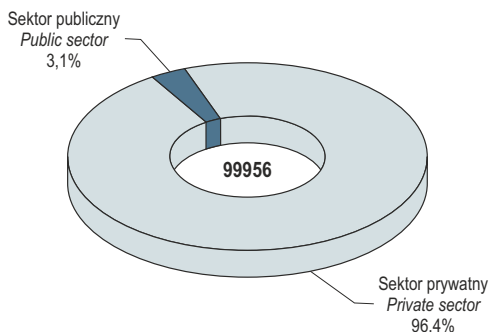
STRUKTURA PODMIOTÓW GOSPODARKI NARODOWEJ^a W 2016 R.

Stan w dniu 31 XII

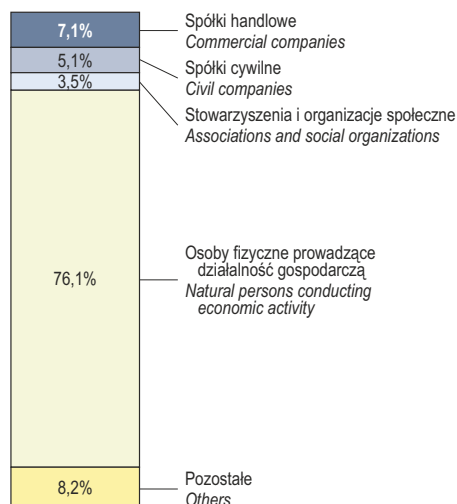
STRUCTURE OF ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a IN 2016

As of 31 Dec

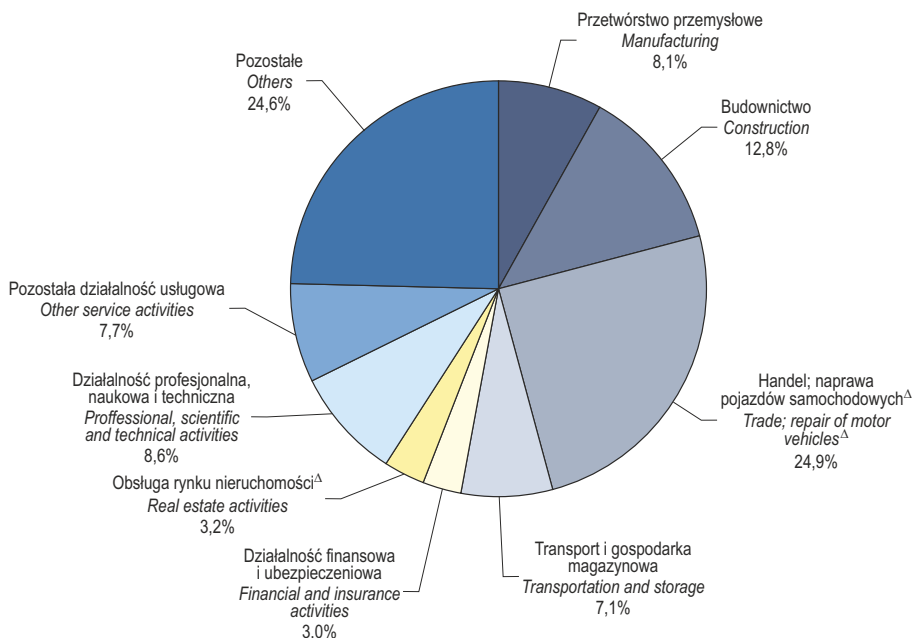
Według sektorów własności^b By ownership sectors^b

Według form prawnych By legal status

Według sekcji^c By sections^c

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie. ^b Bez podmiotów, dla których informacja o formie własności nie występuje w rejestrze REGON. ^c Bez podmiotów, dla których informacja o przeważającym rodzaju działalności nie występuje w rejestrze REGON.

^a Excluding persons tending private farms in agriculture. ^b In the division by ownership sectors excluding entities that in the REGON register do not have information concerning form of ownership. ^c Excluding entities that in the REGON register have not pointed the predominant kind of activity.